R. BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V. E. II
8
32 E
16
ROMA

M

2 pars Heroica 59
Tertia pars Elegias
continet — . 83
ultima Epigrammata. 102

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
32 — E
16

8.32 E.16

ALEXANDRI GVARINI FERRARIENSIS IN.C.V.CATVLLVM VERONENSEM PER BAPTISTAM PATREM EMENDATVM EXPOSITIONES CVM INDICE.

CVM PRIVILEGIIS A Summo Pōtifice:& ab Illuſtriſſimo.D.Dñio Venetiarum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

LEO. PP. X.

DILECTE Fili ſalutem & apoſtolicam beñ. His qui ad cōmunem ſtudioſorũ utilitatem laborãt, paterno affectu fauere & ſpecialem gratiam facere cupientes ea libenter & fauorabiliter concedimus, per quæ & ipſi aliquo laborum ſuorum fructu lætari, & alios eorum exemplo ad ſimilia faciendum excitare poſſint. Cũ itaq; ſicut accepimus, tu qui patrem & auum uiros utraq; litteratura præſtantes, & de hiſce humanioribus ſtudiis optime meritos imitatus in gymnaſio Ferrarieñ. et græcas & latinas litteras profiteris, enarrationes et cōmentaria in Catulli poetæ clariſſimi libros per te alias cōpilata edere, & quo emēdatiora exeant, calcographis per te electis & approbatis imprimenda tradere & locare conſtitueris, cauere uolentes ne quisq̃; eadem per te emiſſa ſtatim in damnum & præiudicium tuum imprimere, & de alieno labore lucrari uellet, Motu proprio & ex certa ſcientia noſtra omnibus & ſingulis impreſſoribus, bibliopolis, & aliis quibuſcunq; ad quos quomodolibet ſpectare poſſet, ubilibet conſiſtentibus ſub excōmunicationis latæ ſententiæ, librorum amiſſionis, & decem ducatorum auri pro quolibet uolumine, partim tibi, partim fabricæ principis apoſtolorum de urbe imediate applicandorum pœnis auctoritate apoſtolica harum ſerie inhibemus, & expreſſe præcipiendo mandamus, Quatenus nemo eorum cuiuſcunq; conditionis & ubicunq; fuerit, eadem cōmentaria per te, ut præmittitur, edita & impreſſa per quinquennium proxime futurum ab ipſorum librorum emiſſionis die cōputandum per ſe uel alium ſeu alios ſine conſenſu tuo expreſſo imprimere aut impreſſa uendere audeat uel præſumat, Mandantes in uirtute ſanctæ obedientiæ uenerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis eorumq; uicariis, ac aliis perſonis in dignitate eccleſiaſtica cōſtitutis, Noſtris uero ſubditis ſub noſtræ idignationis pœna. Cæteros autem dominos temporales humane requirentes, ut pro noſtra & huius ſanctæ ſedis reuerentia tibi aduerſum quoſcunq; contrauenientes omni ope et opera tam in publicandis q̃ exigendis, ſi acciderit, pœnis prædictis faueant et aſſiſtant, præmiſſa omnia & ſingula obſeruando & ab aliis inuiolabiliter obſeruari faciendo, & ne aliquis ignorantiam prædictorum excuſare poſſit, has litteras in principio cuiuſcunq; uoluminis, prout ſunt hic de uerbo ad uerbum iprimi, eiſq; perinde ac præſentibus ipſis fidem haberi uolumus in contrarium non obſtantibus quibuſcunq; datũ Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo piſcatoris. Die. xxiii. Iunii. M.D.XX. Pont. noſtri anno octauo

ALEXANDRI GVARINI FERRARIENSIS, In Expoſitiones Catullianas ad DIVVM ALPHONSVM Ferrarienſium Ducem. III. Prohœmium.

Vm ab hinc multis annis, dux inuictiſſime Baptiſta uir (ut noſti) cum doctiſſimus, tum optimus, et pater et p̄ceptor meus, cuius cineri duplici hoc iure plurimum debeo, quoniam non eße tātum ut a Philippo Alexāder Macedo, ſed ut ab Ariſtotele ille, Sic ego ab eodem & bene eſſe acceperim, Corruptiſſima Catulli docti et elegātis poetæ carmina emendaſſet, & ſicuti Æſculapius (uti poetæ dicunt) herbis, hippolytum ita ipſe dilaceratum poetam ſumma diligentia multipliciq; doctrina in lucem reuocaſſet, mendoſumq; & mutilatum ipſius codicem diuino (ut affirmare non uereor) igenio in priſtinum redegiſſet, quod ad cōmunem reipub. litterariæ utilitatem ſpectabat minime occultādum ratus, nitidum & terſum opus edidit, Atq; Veronæ patriæ epigrāmate ſuis inſerto carminibus quæ iam diu in lucem inclyti patris tui fauente minime prodiere, id teſtante, gratum munus donauit, Sed ex poſterioribus q̄dam (quod tamen pace illorum dixerim) non ea fortaſſe præditi quæ neceſſaria eſt ad eruditißimi huius poetæ ſenſus percipiendos doctrina, in doctiſſimum poetam, doctiſſime ſubſtitutas emendationes minime percipientes emendatum id opus melius corrigere ſibi perſuadentes adeo tamen corrupere, ut rurſus ad priſtinas labes, ad priſtinas tenebras cuncta reciderint. Quare nō modo ruenti poetæ, ſed etiam paternis emendationibus propediem perituris, opem ferre omnino decreui. his igitur meis qualeſcūq; fuerint elucubraciunculis profiteor me Catulliano codici ſecundum paternam emēdationem impreſſo lucem attuliſſe, unde neminem mirari uelim, ſi ſenſus quoſdam poetæ aliter q̄ hactenus interpretati fuerint, enucleauerim, & quoniam id laboraui ut ſuus ſplendor & decor Catullo reſtitueretur, ideo quæ ad ſenſus percipiendos ab aliis etiam docte & recte dicta fuerūt, carptim perſtrinxi, Quamobrem ſi qui tanq̄ ſuum aliquid agnoſcent, compoſito recipiant, cum enim intuendis agris a patre mihi relictis totq; annos pacifice poſſeßis ut uel hoc uno diuturni tēporis iure Virgilianum illud mihi aſſerere poſſem, hæc mea ſunt ueteres migrate coloni, multū, diuq; ſūmo cum diſpendio elaborauerim, & adeo ut, niſi ſapiētißimus ſanctißimuſq; ſenatus Venetus hoc eſt uerū iuſtitiæ benignitatiſq; ſpecimē iniquorum malignitati obſtitißet, de agris p̄culdubio actū fuiſſet, didici quod ex Aſcræi quoq; uatis præcepto antea perceperam dimidium plus toto quandoq; ualere, Ea tamē lege id conceßerim, ut ego quoq; ſi in illorum ſcriptis paterna aliqua deprehenderim, mihi iuſta uindiciarū fuerit actio, Si quæ uero non ſua, ſed noua & a me excogitata fatebūtur, ea in hos utor liberalitate, munificentiaq;, ut in poſterum ſi uſu uenerit etiam pro ſuis uti libere ualeant, eā enim noui optimam ſcientiarum poſſeſſionem eſſe, cum plures earum prouentibus uſi fuerint, quod ſi mihi contigerit, maiores dabuntur animi ad cætera quæ in Propertium & Plautum iam conſcripſimus emittenda, Si quis in explicandis poetæ ſenſibus uocabula, quibus uſus fuerim, tanq̄ trita nimiſq; nota & orationis fa

ſenat Venetus.
Heſiodi p̄ceptum.

cilitatem tanq̃ diſſolutam & neruis carentem damnauerit. Nouerit is me nō cum Euandri matre, non cum Tarquiniis, non cum oratiis, ſed cum noſtri ſæculi hominibus ſermonem habere, meq; imprimis hoc agere, ut lucem non ut tenebras Catullo præferam, Si quædam alii ut breuiter tacta aut de induſtria a me prætermiſſa deſiderabunt, ſciant me nec hiſtoriographum, Nec mitologum, nec geographum, nec uocabulorum explanatorem, ſed Catulliani tantum operis interpretem agere, eos tamē admoneo ne indicatos diuerſorum auctorū locos (nec is ſane magnus erit labor, quoniam ſūma cum fide & libros & capita citaui) recenſere pigeat in illis quippe, quæcūq; optauerint, copioſius perlegere poterunt, Si rurſus diffuſe nimis quædam cōmemorata uerboſiuſq; aliis uidebuntur, cum meum ſit propoſitum neminem inuitum morari, nec tria cum quopiā hac de cauſa uerba cōmutare, ea omittat, quæ placebūt tātum legat, meminerint tamen omnes nihil difficilius eſſe, ut uerisſime quoq; prius dictum fuit, q̃ reperire quod ſit ex omni parte in genere ſuo perfectum, Ego autem Plinium ſecutus id omni ſtudio tentaui, ut alia aliis quædam fortaſſe omnibus placeant. ¶ Cogitanti aūt mihi cui potiſſimū donarem meas iſtas in lepidum poetam utinam non illepidas expoſitiones modo typis excuſſas, Tu unus ALPHONSE DVX eminētiſſime occurriſti, Nāq; tu meas eē aliqd putare nugas iam tum cœpiſti cum mortuo parente meo quem unice amaueras, unaq; linguæ utriuſq; lumine extincto, auſus es me uix undeuigeſimum agentem annum publicum doctorem ſtudioſiſſimis huius almæ ciuitatis adoleſcentibus deligere, tātūq; mihi fauorē impertiuiſti, quātum certe nō eēm auſus optare, unde nūc quoq; cum ſcripta mea, tanq̃ arenā ſine calce male cohærentia uiderem, & ppriis

Alphōſi nomen. αλφα σαζων.

diffidenti uiribus Τιτανας καλειν ut in græcorum eſt prouerbio mihi opus eēt, cogitans non temere tibi ALPHONSI nomen ipoſitū fuiſſe, qd̄ græco ſermone eum ſignificat qui ad ſeruandum ſe principem exhibeat, maxime te idoneum putaui, cui & me & expoſitiones cōmendarem meas, in quo illud unū me nō mediocriter ſollicitum reddidiſſet, q; amplitudini tuæ nugarum mearum humilitas minime reſpondet, niſi tua mihi benigniſſime princeps probe perſpecta fuiſſet humanitas, quam exploratum habui non muneris exiguitatem, ſed promptam dantis uolūtatem, & animi magnitudinem contēplaturam, ita ut inter obſtrepētes undiq; ſuſurros & detrahētium linguas tuo ſub numine ſeruatum me iri minime dubitē, Nam quēadmodum iuſtitia, affabilitate, ſapientia, celeberrimis deniq; domi foriſq; geſtis ſecundus ex iſtis nemini, Ita ſtudia hæc noſtra te præcipuum fautorem et ꝓtectorē habent, qd uel uno illo euidētiſſimo, certiſſimoq; argumento intelligere poſſumus, q; præſtātiſſimos filios uſq; adeo ipenſe operam his nauare uolueris, ut præter morū elegātiam & modeſtiam, ꝓter eximiam ſupra ætatem prudentiam, incredibili ꝑcipue in tenella ætate doctrina ita omnibus admirabiles ſe reddiderit, ut principū principes futuros facile ſperare poſſimus. Rogo itaq; & ego patronā uirginē, ſed uerā illam uirginē, quæ procū, Vulcanum habuit neminē, uirginē inuiolatā, quæ uerbum oi uerbo inuiolabile peperit, ut munuſculum hoc qualecūq; qdem plus uno maneat perēne ſæclo, nō alia me hercle de cauſa, niſi ut meæ in te fidei uenerationiſq; indelebile hoc monumentum, & parentis mei de uniuerſo terrarum

rum orbe in hac litteraria militia benemeriti laus perduret, Illud autem imprimis ſupplex te oratum uelim, & unum illud Dux magne tibi proq; omnibus unum ꝑ dicam & repetēs iterūq; iterūq; monebo, ut memineris me carneadē, ſed carneadē ferrariēſem eſſe, q ut de Chriſippi, ita et ego de parētis mei libris aſſidue dicere et audacter cōfiteri nō erubeſcam, Niſi Baptiſta fuiſſet ego nō eſſem, ſed q de ego plura? Cum lōga ꝑfatione ut recte Plinius inqt uel excuſare uel cōmēdare ineptias ſit ineptiſſimum. Vale magnanime dux, & Alexādri tui memor uiue. optantis & perpetuam tibi felicitatem et fortunam ateſtinoꝝ q̄ florentiſſimā permanere.

C. VALERII CATVLLI VITA.

C. Valerius Catullus poetaꝝ elegantiſſimus nitidiſſimuſq; ab. A. Gellio li. yii. cap. xx. & ob eximiam eruditionē a poſterioribus poetis doctus appellatus, olympiade cētesima ſeptuageſima tertia ut ex chronicis Euſebii colligitur, Veronæ natus eſt, Anno anteq̄ Criſpus Saluſtius hiſtoriaꝝ ſcriptor In Sabinis Amiterni. xyi. uero anteq̄ Virgilius Maro in Pago qui Andes dicitur nunc uulgo Pietoli nominatur, naſceretur, Ortus eſt Valerio patre honeſtæ conditionis uiro, q Iulii Cæſaris ut Suetonius inqt hoſpitio familiariter uſus fuit, Is Romā a Mallio in tenella adhuc ætate deductus, breui adeo ꝓfecit, ut igenii facilitate & doctrina, Veranii, Fabuli, Calui, Furii, Aurelii, et alioꝝ ꝑclariſſimoꝝ uirorū amicitiā ſibi cōparauerit, Memiū ꝑtorem in bythiniā ſubſequutus, Aſiæ quoq; magnā partem peragrauit. M. Tulliū & Cornelium nepotē, ſūma cum ueneratione coluit, Fratrē unicum īmaturo fato in phrygia ꝑreptū elegis deplorauit, amauit Ipſitillā ciuem ſuā. Et Clodiam quam ſub noie Leſbiæ, ut Apuleius auctor eſt carminibus ſuis celebrauit, Scripſit opuſculum iſtud cuius tres eſſe partes nō ignoramus. In quarum prima Lyricis. In ſecūda Heroicis quos Virgilius licet poetarū optimus, tamen imitandos duxit, In tertia elegis cōſcribendis ſūma ingenii felicitate uerſatus eſt, Scripſit & amatorium de incantationibus carmē, uti Pli. li. xxyiii. ca. ii. his uerbis docet, hinc Theocriti apud græcos Catulli apud nos, proximeq; Virgilii incātamentoꝝ amatoria imitatio, Scripſit & Ithiphalicum carmen quo lucum priapo dedicauit, Cuius Maurus meminit Terētianus, Scripſit et alia multa ſicuti ex eius uerſiculis qui ab. A. Gellio, & aliis latinis grāmaticis citātur, & minime in hoc opuſculo inueniūtur, cōiectura aſſequi poſſumus, Sed hæc oia temporum uetuſtate amiſſimus, quēadmodum & reliqua pene oia, niſi parentis mei doctrina diligētiaq; ꝑſtofuiſſet, iam ꝓrſus periiſſent, Mortuus eſt Romæ. xxx. ætatis ſuæ anno, quo tēpore Virgilius Cremonæ ſtudiis erudit, ut Euſebius docet.

Catullus doctus

Saluſtii

Virgilii patria

Catulli amici

Quæ ſcripſerit Catullus

Ætas Catulli

FINIS.

Vbiunxinius & quæ de Catullo apud antiquiores ſcripta inueni-nius ut ex bis quantæ apud illos auctoritatis, & iccirco quanti a nobis ſit faciendus ſtatim declaretur. Quintilianus et Diomedes Catullũ noſtrum iābicū poetam, Euſebius lyricum aſſerit. De hoc Oratius lib. i. ſermonũ, in ſerm. nēpe incōpoſito &c. Nil præter caluũ & doctus cantare Catullum, Ouid. uero lib. ii. de triſtibus, huius ſic meminit.

Explicat ut cāſ rapidi lucretius ignis
Cauſarũq; triplex uaticinatur opus
Sic ſua laſciuo cantata eſt ſæpe Catullo
Fœmina cui falſum leſbia nomen erat
Nec contentus ea multos uulgauit amores
In qbus ipſe ſuum faſſus adulterium eſt
Et in elegia ubi Tibulli mortem deflet
Obuius huic ueniēs edera iuuenilia cīct⁹
Tempora cum caluo docte Catulle tuo.

Et alibi.

Mantua Virgilio gaudet Verona Catullo

Propertius quoq; lib. ii. ſic inquit.

Hæc quoq; laſciui cantarũt ſcripta catulli
Leſbia quis ipſa notior eſt belena

Et in eodem libro elegia. xxxii.

Vnica nata meo pulcherrima cura dolori
Excludit quonīā ſors mea ſæpe ueni
Iſta meis fiet notiſſima forma libellis
Calue tua uenia, pace Catulle tua

Tibullus uero ī ulti. iii. li. elegia. ſic ſcribit

Sic cecinit pro te doctus minoi Catullus
Ingrati referens impia facta uiri.

Et Iuuena. in princi. ſextæ ſatyræ.

Nec tibi cuius turbauit nitidos extīct⁹ paſſer ocellos. Martia. quoq; de hoc ī multis locis mētionē fecit. nam libro. ii. ad cæcilianum ſic inquit.

Protin⁹ aut marſi recitas aut ſcripta catulli. Et lib. iiii. ad Siliũ Italicum ſcribens.

Sic forſan tener auſus eſt Catullus
Magno mittere paſſerem maroni

Et li. vii. de puero mortuo ſiue puellæ.

Accidit infandũ nr̄æ ſcelus aule puellæ
Amiſit luſus delitiaſq; ſuas.
Non quales teneri plorauit amica Catulli
Leſbia nequitiis paſſeris orba ſui.

Et eodem libro ad Criſpinum.

Nec marſo nimiũ minor ē doctoq; Catullo

Et lib. viii. ad Inſtantium.

Fama eſt arguti nemeſis formoſa Tibulli.
Leſbia dictauit docte Catulle tibi

Et lib. x. in macrũ in dalmatiā ꝓficiſcētē.

Nec multos mihi præferas priores
Vno ſed tibi ſim minoi Catullo

Item ad patriam ſuam.

Nec ſua plus debet tenero Verona Catullo
Meq; uelit dici nō minus illa ſuum.

Et lib. xi. de Satur. ad Romanā

Da nũc baſia ſed Catulliana
Quæ ſi tot fuerint quot ille dixit.
Donabo tibi paſcerem Catulli.

Et deniq; in apophoretis.

Tātum magna ſuo debet Verona Catullo
Quātum parua ſuo Mātua Vergilio.

Terētianus & in lib. de metris, doctũ ipſum appellauit.

Exēplis tribus hoc ſtatim probabis
Docti carmine quæ legis Catulli.

Et alibi quoq; de Catullo ſic inqt.

Et ferme modus hic dat a pleriſq; priapo.
Inter quos cecinit q̊q; carmē tale catullus
Nũc lucũ tibi dedico cōſecroq; priape.

Macrobius li. ii. ſatur. loquēte ſymmacho.

Quia ſaturnalibus optimo dierum ut ait Veronēſis poeta nec uoluptas nobis ut ſtoicis tanq̃ hoſtis repudianda eſt &c.

Pli. in epiſtulis lib. iiii. ad Eurinum.

Præterea facit uerſus quales Catullus meus aut Caluus quātum illis leporis, dulcedinis, Amaritudinis, amoris inſerit, quoſdam ſane, ſed data opa molliuſculos, leuiuſculoſq; duriuſculos quoſdam, & hoc quaſi Catullus aut Caluus.

Et lib.iiii.paterno ſcribens.

Scimus alioqn huius opuſculi illā eſſe ueriſſimam legem, quā Catullus expreſſit.
Nam caſtum eſſe decet pium poetam
Ipſum uerſiculos nihil neceſſe eſt &c.

Seneca lib. quarto ſuaſiarum

Erat enim paruulus ſtatura, ꝓpter qd̄ eū Catullus in endecaſyllabis uocat illum Salaputium diſertum.

Suetonius in uita Cæſaris.

Valerium Catullū a quo ſibi uerſiculis de mamurra perpetua ſtigmata impoſita non diſsimulauerat ſatiſfacientem. Eadem die adhibuit cœnæ hoſpitioq; patris eius ſicuti cōſueuerat ita perſeuerauit.

Plinius libro trigeſimoſexto ca.yi.

Hic nāq; eſt Mamurra Catulli Veronēſis carminibus proſciſſus quē ut res eſt domus ipſi⁹ clarius q̄ Catullus dixit habere quicquid habuiſſet comata gallia.

Et lib.xxxyii.cap.yi.

Si quid extat hodie quoq; huius generis gēma ꝓpter quā ab Antonio ꝓſcriptus nenius ſenator eſt filius ſtrumæ nonii eius quem Catullus poeta in ſella Curuli uiſum indigne tulit.

Lib.uero.xxyiii.cap.ii.

Defigi quidē diris deꝑcationibus nemo non metuit, huc pertinet cuorum quæ exorbuerit quiſq; calices cochlearūq; ꝓtin⁹ frāgi aut eaſdē cochlearibus ꝑforari, hinc Theocriti apud græcos, Catulli apud nos proximeq; Vergilii incātamentorum amatoria imitatio.

Reliqua in expoſitionibus ipſis locis ſuis annotabimus, q̄re Catulli uerba interpoſito tū rerum quæ toto continentur uolumine indice, unum deum in trinitate et tritatē i unitate uenerati enodare moliemur.

Index rerum ſcitu dignarum quæ hiſce expoſitionibus continentur ut citra incōmodum quod quis cōcupierit facile conſequi poſsit.

A

Acinus 24
Acceptum referre 25
Acetes 62
achilles magnanimus 80
achillis ſepulchrum 81
acrobaton 87
acerba mors 108
accipere 79
adriaticum mare 5
adria urbs 5
aduſque 6
adonius uerſus 11
adulterorum pœna 16
addua 30
adulteria ueneris dōa. 99
Æſchilus a Catullo diſſentit 77
Æmathia 79
Ætates tꝑib⁹ cōꝑant 93
Æthna 95
aganippe fons 53
aglaonice 85
agidis rīſum acutū 82
ab 16
ab 69
aiax homericus 37
Ai ai 55
Aio 92
Alfonſi nomē in ꝓhœmio
alpes 12
alnus 18
alæ cur male olent 19
aliones 22
alienatio 35
alter 84
alexander proteſilao ſacrificauit 97
albus & ater 107
ala & ſubala 100
amaſtris op. 5
amoris lineæ 5
amatoris limen 49
amare 6
amores 9
amaritudo in uino 24
amabo 28
amathus 31
amphesantamons 43
amoris communicatio 44
amaracus 52
amaracina unguenta 52

Amœbeum carmen 59
Amphitrite 62
Amores 64
Amathus 94
Amare 101
Amica amanti quid 103
Ambroſia 110
Amicæ bonæ 113
Angelicum carmen 17
Ancilia 17
Anſer 22
Annus magnus 29
Animus 83
Aia ſiderib⁹ ñ ſubiicit 79
Annales 31
Annales maximi 31
Ancon urbs 31
Antiquorũ pſimonia 34
Angyportus 45
Annulorum uſus 77
antimach⁹ grãmatic⁹ 108
Angelus politianus 87
Aonia 53
Aonides 53
Aones montes 53
Apoſiopeſis 9
Applico 9
A priuatione ad habitum nõ datur regreſſus 4
Αποπληξια 18
Apologus de mãticis 20
Apeliotes 23
Apollo & diana incolumitatis pſides 30
Apiſci 70
Αποφησις 71
Apollo & diana cur nuptiis nõ interſint 78
Aquinius poeta 15
Aquarius 90
Argutari 7
Arabia 11
Arabes molles 11
Arca 20
Arculus deus 20
Araneus 20
Aranea 20
Arbores infelices 31
Argonau's ex qua materia 62
Argo fatidica cur 62
Argo unde dicta 62
Argus architectus 62
arſinoe 88
argutus 96
araris 108
aſſis 6
aſia 38
aſſes tres ad maritum 53
Αστηρ 75
Αστερ 75
aſpiratio pro cõſonãte 85
atalanta 3
atys q̃d ſignificat 46
athenieſes ad troiam 49
atalantæ & hippomanes fabula 50
athamas 62
athenæ palladi ſacræ 67
athẽæ a pallade dictæ 73
athos mons 87
athos hæmonius 87
athos 87
athrax op. & fl. 108
atax 108
auium indicium 22
auſter 23
autumo 36
auſpex in nuptiis 52
auentinus mons qui & murcus 52
aurea mala heſpidũ 57
auguſtum 67
aureum ſeculum 99
axenos 5

B

Battus 8
Baptiſtæ Guarini iudicium 57
Barus 65
Bacchari 75
Bacchæ impune ſerpentes tractabant 75
Battus 84
Baratrum 97
Beatus 10
Benacus lacus 28
Berecynthia & atys 46
Beronice 84
Beronices crinis in cœlo 84
Berenice magnanima 86
Berecinthus 87
Beta 92
Bene uelle 101
Birſa 1
Bithynni 27
Bigæ 43
Bithynnia 9
Boreas 23
Bootes cur tardus 89
Britannia 12
Brixia 92
Buxus plurima in ciaro 5
Bulla & prætexta pueris conceſſa 57

C

Catullus doctus
Catulli amici
Catulli ſcripta i eius uita
Catulli ætas
Carthago 1
Catullus diminutiua amat 3
Caſtor et pollux 6.95
Callimachus 8

Caput 10
Caput ungebant 10
Caueo 11
Caius triſyllabum 11
Cachinus 14
Cachinnones 14
Caluus orator 14
Cæſius poeta 15
Caprimulgus 20
Catagraphon 23
Caſtor & pollux 22
Cæſar impudicus 25
Cæſar galliã ſubegit 25
Cachinnus 28
Catullus ab errore defenditur 29
C. Cæcilius 30
Caſtoris ædes in foro 32
Caſſus paſſiui 33
Catullus plinii conterraneus 34
Catonis patriæ duæ 34
Canes optimi ẽ gallia 35
Catulus 35
Cæſiam 37
Capitolium 42
Caue 40
Campus minor 42
Caballinus fons 51
Canephora 75
Carmen ſæculare 78
Calathus 79
Candens unde 79
Callimachus 84
Calybes populi 87
Calybs 87
Canopitani 88
Canopus 88
Canopi interitus 88
Canopicum hoſtium 88
Caliſto 89
Cælebs 93
Callidromon 95
Caluus 108
Cantus 109
Carnifices 109
Carpatinæ 109
Cæſura in pentametro breuis 110
Caupo 111
Caupona 111
Catilina 82
Centum ſeſtertia 21
Centies ſeſtertium 21.26
Centies 26
Ceruleum 31
Celtiberia 33
Ceuere 44
Cecrops 66
Cecropidæ 66
Certa ſagitta 98
Chilo 14
Chiron centaurus 62
Charybdis 70
Chloris zephyri uxor 88
Chinea 92
Citorus mons 5
Cilones 14
Cinœdi 10
Cimex 20
Ciceronis urbanitas 40
Circus 42
Circus maximus 42
Citeron mons
Circum circa 6
Cinerarii 56
Cinifiones 56
Ciſtæ in ſacris 75
Circẽſes ludi q̃ romdi 82
Cinna 107
Cinnæ opus 107
Circunloquutiones 108
cillere 112
clientes 39
cornelii plures 1
cornelius nepos 1
coloſſus 5
corithus 12
copula poſt poſita 12
colonia et municipiũ 17
colonia opp. 17
columbi in ueneris tutela 25
coriambicum carmen 27
comum 30
continenter 32
congelatio 35
conuiuari de die 39
conſuetudo doctorũ non probanda 40
conticinium 8
cœlũ corpus animatũ 37
cœlum 38
coctum 42
conuenit 44
corybantes 47
coronæ poetarum 47
coniugii finis 51
coemptio quo modo 53
conuiuium deorum 62
conchile conchilis 65
conchilium 65
corona in cœlo 65
cortyna 66
cortynus 66
coni 68
coniferæ cypariſſi 68
copria 70
cornua i ſacris bacchi 75
colus 78
coniux 81
collũ groſſius in coitu 81
conon 84
conon dux 84
cœtu pro cœtui 86
corona cœleſtis 88

corona ex nouē ſtellis 88
cōſonātes ſubſequētes uocalē ꝓducunt 96
coire cum filiis 106
crudi 21
criſſare 44
creta 71
crinis berenices ī cœlo 84
crepida 96
croceus color 98
cræſus diues 115
cui 1
cupidines tres 4
curetes 17
cuniculus 22.33
cupidinis ſtatua 53
cupreſſus 77
cur ſeruius coronam ſex ſtellarum dixerit 89
cura 94
cyclades 5
cybelle in ida colebaĩ 46
cybeles nomina 46
cybelle deorum mater 48
cydonium malum ſpōſa deguſtabat 59
cynedicus 10
cypariſſi fabula 77
cynthia 6
cyrene 8

D

Dædalus labyrinthi fabricator 69
Dare 79
Daulias auis 84
Datiuus quartæ in quintæ 86
Dare uocabulum libidinis 113
Deſiderio mei paſſiue dicitur 3
Demoſthenes urban⁹ 19
Delibrare 20
Depræhendi 23
Deſerere 27
Delos quæ et ortygia 28
Delus mons 29
Demoſthenis dictū 34
Decoctores 35
Deprecor 37.107
Dextrum & ſiniſtrum in auguriis 37
Dextrum et ſiniſtrū ī cœlo quo modo 37
Deſpuere 40
Dædalus 43.69
Deriuata a lybia 45
Deriuatiuum pro patronymico 64
Dimouere 69
Delos 71
Dei olim cum hominibus uerſabantur 81
Delphi 82
Dei 109
Dicendi genera quatuor 2
Dictiones diuiſio 12
Dicacitas 19
Dione 25
Dianæ parentes 28
Diana ubi nata 28
Diana quo tpe nata 29
Dianæ ephesiæ templum combuſtum 29
Dictū timei uel egeſiæ 29
Diana obſtetrix 29
Diana triuia dicta 29
Diana & apollo incolunitatis præſides 30
Dindymus 47
Dindymus mons 51
Diphtongus breuiaĩ 58
Dicearchus 62
Dia ſiue naxos 65
Diſtinctio ꝑ copula 74
Digitorum nomina 78
Dies longiores in æſtate noctes uero ī hieme 96
Dies maximus & nox minima 96
Dis in compoſitis 112
Donationes inter coniuges uetitæ 54
Doris 61
Donatus explicatur 75
Dum 61
Duo epitheta ſine copula uitioſa 74.87
Dyrrachium 31

E

Eiet 83
Ebutius 75
Ebur 65.85
Ecuaſis ultra tres uerſus fieri nō debet 84
Econtra 6
Edera baccho dicata 47
Edera unde dicta 47
Edere 107
Egeſiæ dictum 29
Egelida aqua 38
Ei 104
Æi. dipht. 109
Elegum carmen 83
Elegi unde 83
Elegi miſerabiles 83
Elegia arundo 83
Emittere 107
Endecaſyllabus uerſus 1
Endimion 85
Epidamnus 31
Ephebi 49
Epithalamium 51
Epimetheus 77
Epiſtola quid 93

Epiſtola unde 93
Epitheta mutantur a poetis 97
Equiria 42
Equi pennati 43
Equi ſolis 48
Erithræum mare 58
Erycina uenus 66
Eryx mons 66
Eſtenſium principum liberalitas 3
Eſuritio 19
Et pro ideſt 3
Euxinum mare 5
Eumenes rex 19
Europa a ioue rapta 45
eunuchus 48
eurotas 67
eumenides 72
euohe 75
euripidis reſpõſum in alceſtidẽ 8 euziũ 112
ex aduerſus 6
expenſum referre 25
exclamatio quomodo 44
externare 66
extricabilis 69
expers cum ablatino 9?
exitia carminum 108

F

Faſcinum 7.8
Facetus 20
Fauonius 23
Falernum 23
Farcimina 25
Faces unq; in nuptiis 54
Fabula uelleris aurei 62
Fabula Theſei & ariadnes 64
Fames athenienſium 67
Fagus 77
Fatum 79
Fatum & fortuna 79
Fas 99
Fallere 10
Fecialis 54
Feſcenini uerſus 55
Felicitatis fines uarii 60
Ferrugo 74
Ferri uſus 87
Figura breuitatis 9
Fides pro dea 27
Filii non legitimo partu concepti matris genus ſequuntur 54
Finis 73
Finalitatis ratio 85
Flagellum 23.61
Flaminius circus 42
Flammeum 52
Flammatus 77
Flexanimus amor 79
Flora 88
Flaccus capillus 98
Fontes duo 29
Formicinus gradus 35
Fruſtra 103
Fratres qui 113
Frondatores 64
Fundus 36
Fur 60
Furtum 60
Furiarum diuerſa nomina 72
Furiarum faceſæ ſerpentes 72
Furcillæ 112

G

Gallicus urbis cuſtos 19
Gaudiũ taciturnum 20
Gallia in tres partes diuiſa 25
Gallia comata 25
Galiabus uerſus 46
Gallus fluuius 47
Galli ſacerdotes 47
Gannitio 104
Gaza 65
Gemini 6
Genua 18 Genius 65
Genio indulgere 65
Gentiles 98
Glaſton herba 12
Gluten 23
Glutinum 23
Glutino & inde compoſita 23
Glubere 45
Glaucus 45 Glabri 56
Gnidos ubi ueneris ſimulachrum 31
Grabatus 10
græca uerba iocũdiora 13
Grauedo 36
Græcorũ prouerb. 68
Græcorum iuramentum ꝑpter helenã 97
Guarinus 3
Guarini carmina de differentiis 3
Guarinus recte dr̃ 3
Guarini pr̃ia duplex 34
Guarinus plutarcum latinum fecit 74
Gymnaſium 49

H

H littera 85
Haberi 7
Harpyiæ 43
Hamadryades 52
Harpocrates 102
Haruſpicium 106
Hara 106
Heſiodi p̃ceptum in proœmio 1
Herculanus 3

Herculaneus nodus 3
Hexaphoron 10
Helena 22 Heluo 25
Heu 27
Hetruria 34
Hercules 43
Herculis labores & inde prouerbium 43
Helicon 51
Hercules habitu mulie-bri 52
Helleſpontus unde 62 80
Heroes 63
Heros iunonis filius 63
Helena 95
Hebe herculi nupſit 98
Hiberia 9
Hircani 11
Hircanum mare quod et caſpium 11
Hiſpidum 17
Hinnulus 22
Hinnula 22
Hiſtoria 31
Hircus 32.100
Hieronymus uigilius 58
Himettus mons 74
Hō eſt arbor inuerſa 37
Hominis ætas uelox 94
Hortēſius patauinus 108
Hodieq; 111
Hymæneus cur inuoca-tur 51
Hymæneus ccronat. 51
Hyacinthus 55
Hymen 112
Hyperborei populi 115

I

Iambicus uerſus 22
Iambus pes 31
Iamdudum 81
Identidem 13
Idalium 31
Idæi dactyli 87
Ideus mons 71
Idomeneus rex 71
Ignis & aqua in nu-ptiis 55
ΙκΤινος 74
Ilia 13
Ilioſi 13
Imaginaria 35
Imaginoſum 35
Ineptus 8
Indi populi 11
Indus fluuius 11
India maxima 11
Inuolare 22
Inſolens 23
Inſula 27
Inſanis curatores daban-tur 35
Inguina 45
Intercalaris uerſus 51
Intercalaris dies 51
Intercalaris menſis 51
Indidem 58
Inextricabilis 69
Inhumati centum errant annos 70
Inſtita limbus 78
Inferiæ 111
Inſtar 113
In inachi filia 48
Ionium mare 105
Ipſa olera olla legit prouer-bium 107
Irrumare 10
Iſabella eſtenſis Mantuæ princeps 12
Iſis 48
Iteratio 50
Itoniæ templum 74
Ithonia 78
Iuris peritorum ſubtilitas 3
Iupiter 6
Iupiter ammon 8
Iubere 27
Iuno lucina 29
Iudaicum ius uetitum 39
Iuramentum per res cariſ-ſimas 40
Iuba 50
Iudicium paridis 52
Iuglandes 56
Iuncta 59 iunctus 59
Iulianus muſtus 77
Ius trium liberorum 103
Iulia lex 114
Iugerum 115

L

Laſerpitium 8
Laſer 8
Lancinare 26
Lar 27
Larius lacus 30
Lanuuium 34
Lœtus 38
Ladas 43
Laurus 77
Latmus mons 85
Lacryma 93
Lacrymæ in gaudio 95
Lachrymarum duplex cauſa 95
Laodomia 96
Lactes 46
Lariſſæ urbs 64
Lactare 66
Labyrinthi quatuor 69
Lepidus 1
Lepida puella 1
Lesbia 6
Lethargicus morbus 19
Lepuſculi 33
Leonum ira 50

Leones cybele quare attri-
buantur 50
Leoni cum pardis adul-
rium 50
Lex in amœbeo carmie 60
Lectiſternium 65
Lentum 77
Lethe 83
Lex ægyptiorum 85
Littorales dei 6
Litteratores 15
Librarii 15
Liguria 18
Liber 20
Linos 23
Littus & ripa 30
Ligellum 42
Limen non tangebat no-
ua nupta 57
Liberi 58
Litterarum ſtudia 93
Libri in capſis ſeruaban-
tur 94
Longinquus 80
Lumbi 17
Luna menſtrua 29
Luna 29
Lunaris annus 29
Ludere 39
Luteus color 52
Luteum calciamentū 52
Luteum flammeum 52
Ludicrum 52
Ludii 56
Lucifer 59
Luſtrum 82
Luna e cœlo 85
Lunæ eclypſis 85
Ludere 93
Luteus color 98
Lupa 110
Lybicus 8
Lybiſſus 8
Lymphati 75

M

Mane 11
Manes is. nō dicitur 11
Marius æquicola 12
Marucinus aſinus 13
Mantica 20
Malum aduerb. 26
Magnus annus 29
Magni qui 42
Manades 47
Marmor 51
Maritus ſponſæ in tene-
bris iungebatur 57
Mamurra 25
Mater pro nutrice 58
Mars pro troianis 82
Macedonia & Theſſalia
eadem 87
Macedoniæ fines 87
Macrobii populi 87
Maiora a minoribus ſepa-
rantur nō ecōuerſo 88
Magi 106
Megalis 1
Metuo te 15
Metuo a te 15
Metuo tibi 15
Membrana 19
Medulla 22
Medulla lanæ 22
Meridiari 28
Menſtrua 29
Mehercle 33
Meniana ædificia 41
Mei paſſiue 49
Mens 83
Medi unde 87
Metallorum nomina 87
Memnon 88
Meio 92
Mella fluuius 92
Mellis & felis coniuga-
tio in amore 93
Medullæ montis 97
Mi
Minor campus 42
Μηλον 57
Mitis 61 Mitra 66
Mitræ fœminarum 66
Minos 66
Minos iniuſtus 66
Minotaurus 67
Minoi ultima breui 74
Mixta 110
Μνημοσυνον 13
Mors ſomnus 7
Mos lapillorum 8
Monumentum 12
Mos 17
Mos imūdus hiſpanorū 33
Mos antiquorum 38
Mos antiquorum circa
rogum 45
Mos amatorum 49
Mos rapiēdi uirginē 51
Mos augurandi 52
Mora in mulieribus 54
Mos antiquus 56
Mos q et hodie ſeruat 64
Monſtrum 68
Mos poetarum 70
Mos nautarum 71
Mos in dolore 73
mos crinis abſcindendi in
funere 80
mos cremādi cadauera 80
mos calculorum apud
thraces 99
mos gallorum 100
mos perſarum 106
moecharia 114
Mos expiationis 105

Mugilis 16
municipium 18
municipes 18
mulciber 31
mutilare 31
muſaꝝ ædes ibelicone 51
mureus mons 52
mundus 73
muſcus 95
mulier ꝑ fœmina nouæ 98
myrtus ueneri ſacra 52
myrtia uenus 52
myrti genera tria 52
myrtusagia 52
mydas 83

N

Naſitergium 14
Naſi magnitudo 35
Negationes duæ 4
Nequicq̄s 7
Nemeſis 40
Neſcio quis 41
Neoptolemus ubi nutritus 64
Neptuni filii qui 70
Neſſonius lacus 77
Neſſonides 77
Neptunus equeſter 82
Nemeſis 82
Nilus fluuius 12.89
Nili hoſtia ſeptem 12
Nixos 29
Nixidi 29
Nicea 38
Ni pro ne 56
Nihil difficile uolenti 102
Nonii locus 14
Non, non 15
Nouerca 21
Nothi filii 29
Nouum comum 30
Nomē 58 Nota 94
Nox maxima dies minimus 96
Numerus finitus pro infinito 12
Nuptiæ ꝑ ꝯceptionē 30.53
Nubo 52 Nuptiæ 52
Nuces puerorum 56
Nuces a marito ſpargebantur 56
Nuces i iunonis tutella 56
Numen 78
Nyſus rex 45
Nymphæ quales 63

O

ὤαριον 90
Obeſus 34
Obnubo Oculi 4
Octophoron 10
Oculi nigri
Oculi amoris duces 67
Odoribꝰ ueneꝛē excitari 7
Oedipus cū matre concubuit Oliua 38
Olei uſus ī palæſtris 49
Olim 62
Olympicū certamen 81
Olympias prima 82
Omētū 106 Onix 90
Opinio uulgi de ſole 6
Optare 67
Oppetere ꝑmia nō dr̄ 68
Orcus 4
Oreades inſulæ 12
Oreſtes 35
Oratio pathetica q̄lis 69
Orgia 75
Orbis umbilicus 82
Ortus & occaſus duo tātum 85
Orion 90 Oraculū
Oſiris 10 Oſcilla 112
Ouidii locus 55

P

Patronus & cliens 2.39
Pallas uirgo 2
Pallas q̄nta luna nata 2
Pacton 4
Parthenia Palma 4
Parthi 12
Parthi ſagittādi periti 12
Pædicones 16
Paedicare 16
Patici 16
Palmipſeſtos 19
Pallium 22
Palliatæ comœdiæ 22
Patres 26
Patrare 26
Papyrus 30
Parſimonia antiquoꝝ 34
Patria duplex 34
Paſithea nympha 48
Palæſtra & eius uſus unde p. 49
Pater ex adulterio non dicitur 54
Pater patratus 54
Parthenia 57
Papaueris gn̄a tria 57
Palma 60
Pallas artium domina 62
Paſiphae 66
Pallas ex iouis cerebro 78
Parcæ & eaꝝ noīa 78
Parcarum fila 79
Parnaſſus mons 82
Pallas ubi nata 82
Patauium 108
Pes 6 Penates 9
Penis 15 Pergamena 19
Peninſula 27
Penetæ 39
Pedo caret ſupino 41
Peditū ſubſtātiuū 41

Pegaſus equus 43
Perſeus 43
Perſeus mons 43
Pecus 58
Pelion mons 62
Pectus 66
Pentheus 75
Pelops perfidus 80
Penetralia 97
Petitores 36
peneus fluuius 77.97
phaſellus 4
pharecratius uerſus 28
phineus 43
phoſphoros 69
phtia urbs 64
phaetontis ſorores 77
pharſalia 64
philippæ Varranæ epi/
thaphium 68
philomena 84
phtia 87 phœnix 88
phaſis 62
pipare 4
pipire 4
pituita 21
piſo q̄ſtor i hiſpania 24
pila 32
pilea uirorum 66
pinus] 68
pietas 102
piſaurum 104
pipla 111
pipleus mons 111
plinii locus penſitatus 1
plauti locus 6
platea 15
plini⁹ nō fuit ueronē. 34
plinius quo modo ueronē
ſis intelligatur 34
plotæ inſulæ 43
ploxemum 109
platanus umbrarū cā 77
poſthumia lex 24
pōpeius cæſaris gener 26
pōnis differentiæ ſex 37
polus ſeptẽtrionalis 37
porticus pompeii 42
pompeius magnus aga/
memnon dictus 42
pollionis uerſus 53
poculum 65
potoria gemmata 65
pollex unde 78
polixena a neptuno ma/
ctata 80
porricere 81
potis 91
potiſſimus 91
podagra 101
pote 102
poſtilla 105
pompeius ter conſul 113
propontis 5
præpoſitiones 6
præteritum a futuro ſub/
iunctiui differt 7
prætoria cohors 10
pruritus 16
priuignus 21
procella 22
prandium 28
pruſias 38
præſides finibus qui 54
priameia uirgo 54
pronube quales 57
prothei uaticinium 63
præ ſe declarant 64
proicere 67
præruptus 69
prouerbium de uentis 71
propter 76
prometheus & epime/
theus 77
promethei fabula 77
prouerbium de endimio/
nis ſomno 85
proteſilaus 96
proteſilaus primus græ/
co℞ apud troiā piit 96
proteſilaus qualis 98
proteſilao alexander ma/
ctauit 97
prouerbium 100
ꝓuerbiū d̄ ueto et aq̄ 100
prouerbium de ola et ole/
ribus 103
propertius callimachus
romanus 108
ψιθυρισμα 5
ψιθυριζω 5
ptolæmeus 84
pumex 1
pumex ad leuigandos li/
bros 2 puerpa 29
pugillaria 35
puppi 44 puppe 44
pueri 49 pupula 49
pupilla 49
puluinar 65
pulueris iniectio 70
publius catilina 82
pyrræus portus 66

Q

Quadriuium 45
Quandoquidem 73
Quāuis pro quātūuis 111
Quinq; faces i nuptiis 54
Quinq; uno partu 54
Qui crudeles ſunt neptu/
ni filii dicūtur 70
Quin cū īdicatiuo 102
Quītilianus defendit 105
Quintilia 108
Quoi 1
Quondam 62

R

Raphanus 16
Rarus 100
Ralla ueſtis 100
Rediniuum 17
Regia charta 19
Renideo 33
Reus 33
Recoctum 42
Remorari 57
Remora 57
Rettulit 86
Recta tunica 93
Rhodos 5
Rhodos nobilis 5
Rhænus gallicus 12
Rhenus bononienſis 12
Rhamnuſia 40
Rhœſus 43
Rhœtea littora 83
Ripa & littus 30
Rigida ſubſtātiuum 44
Ridere 76
Rictus 109
Roſcia lex 41
Roſtrum 63
Romæ tempora 82
Ruſticitas 17
Rurſus 20
Rubor 35
Ruffa 45
Rubigo unde 64

S

S abiicitur 115
S cū ſua uocali abiicit 115
Saluſtii patria in uita Catulli
Saphicus uerſus 11
Sacæ 12
Saturnalia 15
Sales 16
Salſubſulus 17
Salii a numa inſtituti 17
Sali ſubſulus unde 17
Sarcina 24
Sarcinas colligere 24
Salax cauda 32
Sabini 33
Sabus 33
Salaputium 41
Samia teſta 46
Sacra bacchi & cybeles 47
Sampſucus 52
Sabinarum raptus 52
Sardinia 71
Satyri 74
Saranæ tibiæ 75
Sagitta certa 98
Sacer 100 Salſum 105
Salue & uale mortuis dicebatur 111
Scipio ſuarion 6
Scortum 7
Scrinia 15
Scurræ 20
Scribere pro pingere 23
Scipio 32
Scabies 38
Syllæ duæ 45
Schœnos urbs 50
Scyros 64
Scylla 70
Scamander 80
Scomber 108
Senat⁹ uenetus ĩ prœmio
Seſſamus arx 5
Serapis 10
Sethabis urbs 14
Seruorum libertas 15
Seſtertium 21
Seruius defenditur 28
Semitarii mœchi 32
Sedes 33
Sedile 33 Selæ 33
Seliquaſtrum 33
Sella curulis 40
Seruii locus 53
Seruius defenditur a criticis 55
Sepes 61
Seruius defenditur 84
Seruio p̄rimū debem⁹ 84
Seruius defenditur 91
Se ipſum occidere 106
Sirmio 6
Si ſuppletur 11
Sic 17 Sirmio 27
ſirmionem non eſſe Catulli patriam 27
ſiphones 32
ſimonidis lacrymæ 33
ſingultus 69
ſileni populi 74
ſilenus 74.75
ſidus 85
ſicca 92
ſiccarii 92
ſimithrydes 106
ſis pro ſiuis 111
ſmyrna amazon 107
ſororius 3
ſomni uirga 32
ſolum 33
ſolipungia 41
ſoccus 52
ſolium 65
ſocratis mors tardata 67
ſol uagus 76
ſorores phaetontis 77
ſolis eclypſis 85
ſoror fratri nubit 85
ſolini codex emēdat⁹ 87
ſodalitiū fraternum 110
ſodes 111
ſolaris annus 29

Species pro genere qñ 18
Spoliatorium 28
Sponſus ſedens nouã nuptam expectabat 57
Spes & timor 68
Steſicorium carmen 17
Stupor 18
Stupidi 18
Strophium 23.65
Stupor 35
Sternutatio auguralis 37
Struma 40
Stoicorum opinio. 79
Stola matronarum 78
Stella 85
Stymphalis 98
Stymphalides aues ab hercule fugatæ 98
Sudarium 13.23
Suffenus poeta 15
Supinata 18
Sũma cenſus equeſtris 21
Subſelia 33
Subſipere 33
Suburbanum 36
Suburbia 36
Surſum & deorſum 37
Submenianæ meretrices 42
Subducere 58
Superbus 67
Sura 69
Sub 76
Subtegmen 79
Subala 100
Sylla impotens 6
Syllo 14
Syllabæ ultimæ indifferentes 28
Syllaba breuis ꝑducit 59
Syrtes unde 70
Syrtes duæ 70
Syllepſis ſexta 76
Sylla primus crematus apud Romanos 80

T

Tagus 26
Taberna 32
Talaſsus 51
Taurus mons 68
Tactus 83
Tanaquil quæ et C. cæcilia 93
Tabeſcere 95
Tantillum 110
Terentii locus 5
Ten 36
Teſta ſamia 46
Tedæ ex ſpina alba et quare 52
Telemach⁹ ulyſſis fili⁹ 58
Temis 63
Tempæ 64
Templa pro domibus 66
Tepefacio 80
Tempus urbis cõditæ 82
Teocles naxius 83
Tẽplum tribus modis 89
Tentum 103
Thracia 5
Thilæ 12
Thynni 23.27
Thyoneus 24
Thyonianus 24
Thuſcia 34
Thomas 37
Thetæ 39
Thalus 49
Thyaſus 48
Theſpia op. 53
Thetides duæ 61
Thetis quare nerei filia dicta 62
Thiaſus 48.74
Theſeus & ariadna 65
Theſeus athenas digeſtas congregauit 67
Theſeus cuius filius 70
Theſei optata tria 70
Theſeus ubi natus 73
Thyrſus 75
Thiades 82
Theſſalia 87
Thermopylæ 95
Thenis iouis uxor 97
Tymæi dictum 29
Tibur 33
Tibia i ſacris cybeles 47
Tibiæ phrygiæ 47
Tinnulus 52
Tiin compoſitis 75
Tibia in baccbanalib⁹ 75
Tibiæ inuentores 75
Tibiæ ſaranæ et phrygiæ 75
Tibia dxtra et ſiniſtra 75
Tigillus 92
τιλυγετον 98
Toga 22
Togatæ 22
Torus 50 Toroſus 50
Torquatorũ familia 58
Trãſpadana regio 34
Tripudium 47
Tripudiũ ſoliſtimum 48
Tria q̃ deo diſplicẽt 59
Tricæ 69
Triuia 85
Trinacbria 95
Tu Caius ego caia 30
Turbo 68
Tunica recta M. Tullius 39
Tympanum in ſacris cybeles 46
Tympanum 46

V

Vatinius 14
Vatinianum odium 14
Vappa 24
Vatinius 40
Vae 97
Vale et ſalue mortuis dicebatur 111
Veneres quatuor 4
Venuſtas 4.105
Velis remiſq; 4
Venetiæ urbium regina 5
Vecors 16
Veternum 18.19
Venuſtum 19
Verpa 25.39
Verpæ 25.39
Veſcum 26
Venus ex ſpumis orta 31
Veretrum 31
Veneris templum 31
Venus colchicha 31
Verba quibus in nuptiis utebāt boni ominis cā 52
Veſtibulum ueſtæ conſecratum 57
Venus aurea 57
Verna periclis ſanat? 57
Veſper 59
Veſperugo 59
Veneris origo 70
Veſtibulum 76
Venus zephyritis 88
Venus i ægypto culta 88
Veneris thalamus 88
Venus paphia 90
Veneri paphiæ hoſtiæ nō mactantur 90
Veſtis pura 93
Venus duplex 94
Virgilii patria, in uita catulli
Vinum uetus 23
Villa 36
Virgilii locus 51
Virgines patrimæ 53
Virgines matrimæ 53
Virgines rapiebantur a gremio matris 54
Vitis uidua 61
Vites maritari 61
Vitulus in ſacris 75
Vibices
Virgo 89
Virtus 97
Vita humana tribus continetur 108
Virgilii locus 108
Viuere 6
Viſo 9.27
Vmbilici 20
Vmbria 34
Vmbilicus 63
Vnguenta 14
Vnum nō eſt numerus 54
Vngere caput 10
Vorago 18
Vola 22
Vorax 25
Volucra 26
Vocare 37
Vobis de uno 91
Vrbanus 19
Vrbanitas 19
Vrii 31
Vrbs 33
Vrtica tuſſi medet 37
Vrbs capta 82
Vſq; 39
Vſtores 45
Vt pro ubi 18
Vtriſq; pro utriq; 44
Vt 87.106
Vulcanus claudus 31
Vultur 98
Vulturius 98
Vultures Romuli 98
Vxor quare domina 53

X

Xerxes 87
Xerxis exercitus 87
Xerxes dari filius 87

Y

Yi. dipht. 1

Z

Zephyrus 23
Zephyria promōtoriū 88
Zona uirginis 3
Zethus & calais 43
Zonæ ſolutio 53

FINIS.

¶ Vt alterius teſtimonio et q̄dē locupletiſſimo manifeſte appareat Catulli deprauatos mutilatoſq; locos annis iam plūrib⁹ elapſis a parente meo emendatos, et in ītegrū redactos fuiſſe, hos ſubſcripſimus endecaſyllabos, quos Ludouicus pictorius parētis mei delicium ultimos tumultuariorum ſuorum typis mutiæ impſſos edidit anno. M. cccc. lxxxxii. & ut ipſe mihi rettulit p annos multos antea opus pater abſoluerat.

Fac qui rhetoras inter elegantes
Interps grauis eſt, ſtatim ad Guarinū
Baptiſtam decus utriuſq; linguæ
Curras præcipiti gradu Papyre,
Cui tali leuiter uelim ſuſurro
Dextrā aurem ferias, meos remittat
Edendos modo duxerit libellos,
Si nondum ſibi dixerit fuiße
Noſtris uerſibus ocium uacandi
Quod pro uiribus explicare tentet
Quos pridem petii mihi reſolui
Arguti dubios locos Catulli
Siue ænygmata rectius uocarim,
Dic ſaltem lubeat ſuperſedere
Tres uel quattuor hoc dies labore,
Nec doctas tamen id Catulli muſas
Contriſtet, ſiquidem nihil nocebit,
Hinc nanq; ingenio ſagaciore
(Qualis fune diu remiſſus arcus
Pennatas iacit acrius ſagittas)
Scrutator chaos ad tuum redibit,
O quātum potis es tibi placere
Hoc ciue & ſuperis referre grates,
Nam qui obſcurior hactenus fuiſti
Vmbroſi nemoris nigris tenebris,
Poſthac clarior heſpero nitebis.
Hinc certe Samio ſeni perennes
Tranſmigrare animas ab his in illa
Credo corporibus, tuoſq; manes
Huius pectoribus uiri ſubeſſe.
Nā quo quæſo aliter modo ualeret
Prauatos adeo ſitu librorum
Coniectare locos? ſed ut Papyre
Hoc curſu properes citatiore,
Quo te carminibus minus grauare
His noſtrum endecaſyllabis poema
Ad magnum repetēs uola Guarinū,
Quod ſi ut tutius exeat, putarit
Limādum prius a fabro deorum,
Vna te quoque flagita poliri.

L. B. Pictorii Tetraſtichon. De Al. Guar. Expoſ. in Catul.

Hactenus ignotum qui uult modo noſſe Catullum
Anq; iacceſſos nūc penetrarē locos
Hic legat, & ſenſus niſi tangat ad ima profundos
In triuiis pingi pendulus ore uolo.

FINIS.

Baptiſtæ Guarini ad Veronam pro emendato Catulli poemate Epigramma.

Accipe facundi genitrix Verona Catulli
  Iam bene correctos quos tueare locos.
Nam ſeu mendoſos habuerunt ante libellos
  Seu fuit in cauſa dicere quod uereor
Hactenus in multis errarunt uerſibus illi
  Qui ſe opponēdos omnibus eſſe putant
Quippe iocos alii non percepere diſertos
  Carminis aſt alii non tenuere pedes.
Cumq; uocent doctum priſcorꝫ ſcripta Catullū
  Quod docte norat lucida ſenſa loqui
Barbarico ritu quidam fecere loqutum
  Tantæ illorum animis obſtiterant tenebræ
Nec uero exibit terſus nitiduſque Catullus
  Hæc tibi dant ciues munera grata tui.

ALEXANDRI GVARINI FERRARIENSIS IN CATVLLVM PER BAPTISTAM PATREM EMENDATVM EXPOSITIONES.

C. VALERII CATVLLI VERONENSIS AD CORNELIVM NEPOTEM LIBELL. PER BAPTISTAM GVARINVM EMENDATVS.

LYRICI VERSVS EPIGR. I.

q Voi dono lepidum nouũ libellũ?
Arida modo pumice expolitum?
Corneli tibi. nanq; tu ſolebas
Meas eſſe aliquid putare nugas.

Epigrãmatis. I. Expoſitio.

q VOI dono lepidũ, hoc epigrãmate Cornelio nepoti hiſtoriaꝝ ſcriptori librũ ſuum poeta dedicat, & licet plures (ut ꝯſtat) Cornelii fuerit, de Cornelio tamẽ cognomẽto nepote hoc loco itelligẽdum eſt, cuius Gelius li. yii. c. xyiii. meminit, et li. xyii. c. xxi. ubi chronicorũ libros ſcripſiſſe teſtatur huius etiã lib. primo æne. ubi poeta inqt Mercatiq; ſolũ facti de nomine birſam. Seruius meminit, nam Carthaginem duplicis oppidi ſpeciem antea habuiſſe cõmemorat. Cuius interior pars birſa diceretur, exterior uero megalis. Cuius rei teſtem Cornelium nepotem eſſe dicit in eo libro qui uirorum illuſtrium ſcribitur, huius meminit Euſebius in libro de temporibus qui ait olympiade cẽteſima octuageſima quinta Cornelius Nepos ſcriptor hiſtoricus clarus habetur. Huius meminit Pomponius mella libro tertio in deſcriptione Germaniæ, ubi dicit ultrã caſpium ſinum quid eſſet aliquandiu ambiguum fuiſſe, & præter phyſicos homerumq; qui uniuerſum orbẽ mari circũfuſum eſſe dixerunt, Cornelium nepotem ut recentiorem auctoritate ſic certiorem adducit. Huius deniq; meminit Plinius cap. xxxix. lib. ix. ubi dicit ipſum diui Auguſti principatu obiiſſe, cuius quidem aucturis licet reliqua omnia temporum incuria perierint, extant tamen Põponii attici, & Cẽſorini catonis uitæ, & uerba quędã pauca Corneliæ Gracchorũ matris ex eiꝰ quodam libro excerpta. Verſus eſt endecaſyllabus idẽ Phaleucius ab inuẽtore dictꝰ, q ſpõdeo dactylo & tribus trocheis conſtat. Catullus tamen in hoc uerſu ordinem non ſeruat nam in primo pede modo ſpondeum, modo trocheum, modo iambum poſuit. Sicuti Terentianus uariationem iſtam tribus huius epigrãmatis uerſibus annotauit. In quorum primo ſpondeo. In ſecundo trocheo. In tertio qui quartus eſt iambo uſus fuit. Quod etiam fortaſſis annotaſſe quibuſdam uidetur Plinius in præfatione naturalis hiſtoriæ. Quũ dicit. Ille. n. (ut ſcis) permutatis prioribus ſyllabis duriuſculum ſe fecit. licet hoc aliis ridiculum uideatur. Cum eiſdem tamen illud magis ridiculum. ridiculum non uideatur quod quidam exiſtiment uerba illa Plinii non ad Catullum, ſed ad Veſpaſianum Titi patrem referẽda eſſe aſſerentes iocundiſſimum, & maximũ ſyllabis tantum prioribus inter ſe differ

Cornelii plures

Cornelius nepos

Carthago Birſa Megalis

Endecaſyllabus uerſus

Plin locus pẽſitatus

re, cum duæ iſtæ dictiones in nullo niſi in extremis ſyllabis conueniant. Plinius
nãq; Iunior epiſtolarum lib. primo ad Euritiũ ſcribẽs. Catullum duriuſculos uer
ſus quoſdam cõpoſuiße confirmat, licet hoc referri põßit ad poetæ Hexametros,
& elegos non ſemper bene fluentes, alii ad lyrici, & iãbici carminis genus a prio
rum conſuetudine diuerſum retulere. Quintiliani auctoritate lib. x. decepti. Cu
ius uerba ſubſcripſi. Iambus non ſane a Romanis celebratus eſt, ut proprium opus
a qbuſdam iterpoſitus, cuius acerbitas in Catullo bibaculo, Oratio &c. Sed Qui
tilianus licet de Iambo, non idcirco etiam de endecaſyllabo non de Lyricis omni
bus id dixerit. Et per Catulli, & Oratii acerbitatem, non duritiem in componen
dis uerſibus, ſed rabiem in lacerandis inimicis intellexit, quemadmodum de archi
locho Oratius in odis inquit, Archilochum proprio rabiem armauit iãbo. Non me
latet circa Plinii uerba multos multa, Bene uero paucos dixiſſe. ſed quoniam non
Plinium ſed Catullum interpretamur in aliud tempus hæc differenda decreui.
Quoi Cui ¶ Quoi caſus eſt datiui pro eo quod nunc cui dicimus ſic enim antiquiores ſe pue
ro uſos ad pinguiorem ſonum, tãtum ut ab illo qui noĩatiui caſus diſtigueretur do
cet Quintilianus libro primo cap. de grãmatica quod eſt caput ſextum ſecundum
antiquã librorum Qntiliani diuiſionẽ, Ex Terẽtiano uero in libro de litteris hæc
collegimus. Cum hoc pronomen quis per. q. litteram in omnibus aliis caſibus ſcri
batur ſolus datiuus per. c. differentiæ cauſa a nominatiuo qui ſcribitur, tamen. c. et
u. pro. q. poſitæ ſunt. Ex quibus duabus q. conſtat, aut cum poſt. q. ſemper ſequa
tur. u, quæ non eſt uocalis, ita etiam in datiuo cui. c. pro. q. ponitur, & . u. ſequi
tur non uocalis licet etiam dici poſſit græca diphthõgus ex. u. & . i. ſicut harpyis
yi. diphthon. dicitur, Aliqui per duo. ii. Cuii ſcribendum putauerunt, ut primum ſit conſonans
inter duas uocales. Sicut in cuius, & troia. ¶ Quoi dono, cum interrogatione
Cuii. hoc totum legendum eſt. Poeta namq; ſecum inquirens cui debeat opus ſuum dedi
care. & quaſi qui bene examinauerit uiros omnes. & multis rationibus præponẽ
dum uiderit Cornelium, ſubiungit Corneli tibi. ſ. dono uel dedico, & rationẽ ſub
iungit. ¶ Nãq; tu ſolebas &c. hoc carmen a Plinio in ꝓhemio naturalis hiſtoriæ
uſurpatur. Hinc etiam Auſonius ad Symachũ cogitans nõ illud Catullianũ quoi
dono lepidũ nouum libellũ, ſed Amargoteron, & uerius Quoi dono lepidũ & ru
dem libellum nõ diu quæſiui, tu. n. occurriſti. Quẽ ego ſi mihi poteſtas ſit ex oibus
Lepidus unum ſemper elegerim. ¶ Lepidũ, lepidus dicitur a lepore, eſtq; lepor nitiditas in
ſermone, & ideo aliqui lepidum ꝓ elegãti exponunt, ſed qa ipſe. Nugas, uerecun
de uerſus ſuos appellat, & inferius dicit. Quicquid eſt libelli qualecunq; qdẽ, q
bus uerbis arrogãtiã euitare uidetur. Iccirco melius eſt exponere lepidũ nolupta
tis plenũ et amœnũ libellũ. Eſt. n. lepor aliqs do uoluptatis cuiuſcũq; amœnitas, un
Lepida puella de et lepidã puellã dicere ſolemus. ¶ Nouũ, paulo ãte cõpoſitũ. ¶ Arida mõ, licet ĩ
oibus codicibus tã antiqs, et manu ſcriptis q̃ neotericis & impſſis arido legatur,
pr̃ tamẽ meus ex ſeruii auctoritate lib. xii. æneĩ. Arida correxit, ubi nãq; poeta
Pumex igt Incluſas ut cũ latebroſo pumice paſtor, ibi ſeruius Pumicẽ, iſte in genere maſcu
lino poſuit & hunc ſequimur licet Catullus dixerit genere fœminino arida modo

Pumex ad leuigãdos libros

pumicæ expolitum, Punicæ uero ad leuigandos libros antiquiores uſos fuiſſe Catulli noſtri auctoritate docet Plinius trigeſimoſexto cap.xxi.

Iam tum, cum auſus es unus italorum
Omne æuũ tribus explicare chartis,
Doctis & pariter laborioſis,
Quare habe tibi quicquid eſt libelli,
Qualecunq; quidem, patrona uirgo
Plus uno maneat perenne ſæclo.

¶ IAM tum uſq; ab illo tẽpore quãdo incœpiſti chronica ſcribere, et ſic amicitiam ueluti antiquam iter ſe & Corneliũ cõmendare uoluit. ¶ Vnus italorũ, ꝑcipuus iter italos, ſic & Vir. Cœdit, & Ripheus Iuſtiſſimus unus qui fuit in teucris. ¶ Oẽ æuũ, oẽm ætatẽ & omne tꝑs, nã chronica ſcripſit ut. A. Gelii teſtimonio dixi, et fortaſſis in illis Catulli etiã meminerat. ¶ Tribus chartis, ac ſi diceret. breuiter breuitate nãq; delectatus fuit Corneliꝰ i quo ſane dicẽdi genere Corneliũ laudare uoluit cũ q̃tuor ſint dicendi genera, ut Macr. lib. v. Saturnaliũ declarauit. ¶ Doctis iupiter, Iupiter exclamatio ẽ qua et i elegis uſus eſt, Iupiter, ut triſti lumina ſæpe manu, & alibi, Iupiter ut χαλύβων oẽ genus pereat. Parẽtis tñ emẽdatꝰ codex nõ Iupiter. Sed. ¶ Et pariter hẽt, ut dicat Corneliũ laborẽ ſimul & doctrinam in ſcriptis ſuis explicuiſſe, quorum alterum ad ſenſa, alterum ad uerba iferri debet. ¶ Quare habe, libelli dedicationẽ cõcludit, & carmen extenuat. ¶ Patrona uirgo. Aliq per patronã amicã intelligẽtes ita exponunt, patrona uirgo. i. leſbia amica mea quæ in ope ſcribitur. ¶ Mãeat perẽniter. Plus uno ſeculo, nã poetæ amicam dominam & patronam ſolent uocare. Sed quoniã poetæ ipſi amicam nõ patronam ſed dominam tantũ uocare cõſueuerunt ſicut

Dicẽdi genera quatuor.

apud Propertiũ, Tibullum, Ouidiũ, & alios ſæpiſſime uidere licet, cũq; leuitatem quãdam ſapere uideatur, Ideo alii ut clarior ſit ſenſus legere maluerunt, qualecunque quidem perora uirorum. Quæ uerba penitus adulterinã cum mihi uideãtur magis querẽdum arbitror, qđ poeta ꝑ hæc uerba intelligere uoluerit, Patrona uirgo, nec ſane magnæ difficultatis duxeri. Scimus nãq; patronũ & cliẽtẽ correlatiua eſſe, Iſq; patronus dicitur, qui ſub tutella ſua aliquẽ defendendum ſuſcipit. Scimus pariter palladem deã eſſe ingeniorum, quæ ſub tutella ſua poetas habet, Ouidius faſtorum tertio de ipſa mille dea eſt operum, Certe dea carminis illa eſt, hac de cauſa licet etiã ob materiam in tertio libro tractãdam in georgicorum principio a Virgilio inter cæteros deos inuocatur, oleæq; Mineruæ inuentrix. Luce autem clarius patet palladi fuiſſe perpetuæ uirginitatis ſeruandæ propoſitum, quare nec Vulcanus eam corrumpere potuit. Sicut apud Ouidium mutationum libro tertio habemus, & Seneca in Hippolyto dixit Agreſte placa numen Virginis deæ. Vnde etiam quinta luna. Quemadmodum & reliquos ſteriles natam dicunt. Quocirca per patronam uirginem hoc loco palladem poetarum patronam intelligere uoluit Catullus. Nam cum heroici poetæ Apollinem, Elegiaci bacchum inuocare ſoleant, Catullus qui & heroicos & elegos & lyricos ſcripſit, non Apollinem, non bacchum. Sed

Patronus et cliens

Pallas Virgo

Pallas quinta luna nata

minervam ingeniorum & carminum deam inuocauit, ꝙ autem Pallas urbium patrona dicta fuerit, Eo ꝙ in arce templa ueteres illi ſacrarint, hoc nihil ad catullianum propoſitum ſpectare arbitror. Poſteaq̄ enim librum Cornelio dedicauit ſermonem ſuum ad palladem apoſtrophat, quam rogat ut liber ipſe qualiſcunq; ſit perenniter plus uno ſeculo duret, quia ſic bonus poeta exiſtimabitur, cum malorum poetarum carmina non diu legantur. ¶ Qualecunq; maneat Perenne.i. perpetuum, & durabile. ¶ Plus uno ſeculo, in æternum legatur.

Epigramma. II. expoſitio.

Ad paſſerem leſbiæ.

EPIGRAM. II.

Paſſer delitiæ meæ puellæ
Qui cum ludere, quem in ſinu tenere,
Cui primum digitum dare appetenti,
Et acreis ſolet incitare morſus,

Paſſer delitiæ meæ puellæ. excluſus fortaſſis ab amica, uel aliquo caſu ut amatoribus accidere ſolet Leſuiæ conſuetudine priuatus poeta, & hinc quadã animi triſtitia uexatus, Paſſerẽ alloquitur, qui in delitiis erat apud leſbiam, eiuſq; fœlicitatem optat, Id ſibi tam gratum futurum dicens q̄ Attalantæ puellæ malum aureum olim fuiße cõmemorant. Hoc autem eſt epigramma de quo Martialis lib. iiii. ad Silium poetam ſcribens intellexit, Sic forſan tener auſus eſt Catullus magno mittere paſſerem maroni. nec his aſſentior qui exiſtimarunt totum catullianum opus paſſerem appellatum fuiſſe, quemadmodum nec his qui dixerũt paſſerẽ iſtum occultiorem, & obſcuriorem quendam habere intellectum, nec hoc ut credam mihi perſuadent Martialis uerſiculi qui lib. xi. ad dindimum de Saturnalibus habẽtur, Da nunc baſia. Sed catulliana, quæ ſi tot fuerint quot ille dixit, Donabo tibi paſſerem catulli. Pollicetur nãq; puero ſuo ſi multa dederit oſcula, ſe tale carmẽ in eius gratiam ſcripturum, quale catullus de paßere leſbiæ, & q; poeta de carminibus non de re obſcena intelligere uoluerit, eius uerba indicant in eodem epigrãmate paulo ante poſita, poſſum nil ego ſobrius bibenti. Succurrunt mihi quidem poetæ, & cum in ſequenti epigrãmate paſſerẽ mortuũ defleat, id minime ad obſcœnitatem deducẽdũ uidetur, huius uero epigrãmatis ſicuti, & præcedẽtis & ſubſequentis uerſus eſt endecaſyllabus, cuius talis eſt ordo, o paſſer delitiæ meæ puellæ poſſem ſecum ludere ſicut ipſe, & triſtis animi leuare curas et hoc tam gratum foret mihi q̄ ferũt malum aureolum fuiſſe gratum puellæ pernici Atalantæ quod ſoluit zonam diu ligatam. Paſſer dico qui cum.i. cum quo ipſa mea puella ſolet ludere & in ſinu tenere & appetenti dare primum digitum, cum.i. quando libet deſiderio meo nitenti iocari neſcio quid. ut.i. tanq̄ ſolatiolum ſui doloris, ut tunc grauis ardor acquieſcat. ¶ Primum digitum, uel longiorem digitum manus cum quo ſolemus auem irritare ad morſum, ſicuti ſæpe damus digitos mordendos auiculis nobis cariſſimis uel primorem partem digiti quod magis Probo ſicut dicimus

primis

primis digitis incedere. ¶ Appetenti, cibum deſideranti.

¶ CVM deſiderio meo nitenti libet inquit incitare morſum cum libet ei neſcio quid carum iocari, & ſolatiolum ſui doloris, ut .i. tanq̃ ſolatiolum, uel ſi legerimus, et, ex poſitiuum erit ꝑ ideſt. ¶ Deſide-

Etq.i

Cum deſiderio meo nitenti,
Carum neſcio quid libet iocari,
Vt ſolatiolum ſui doloris.

rio meo, caſus datiui leſbiæ amicæ meæ ſic .n. appellat deſyderium amicã, ſicut & Cicero Terẽtiam uxorem ad quam ſcribẽs inq̃t, habe mea lux meum deſide riũ. ¶ Nitẽti ſplẽdidæ ornatæ, ſi aũt le gerimus deſiderio mei, ordo erit, Cum li bet nitẽti .ſ. puellæ ipſi iocari neſcio qd carum ſolatiolum ſui doloris, deſiderio mei .i. cum me abſentem deſiderat. Sic enim paſſiue hoc dicitur. Deſiderio mei quod alii de me habent, unde uſitate mi nus dicitur mei inſtitutum, & hinc pa tet error. Cuiuſdam uiri alioquin erudi ti qui dixit, non enim fuit mei iſtitutum cum laruis luctari in excuſatione cuiuſ dam operis, in quo notauit Guarinum auum meũ & imperitos qui dicunt ſo rorium ſubſtantiue reperiri cum nuſq̃ tamẽ hoc dixerit Guarinus. Nam uerba illa in carminibus q̃ de differẽtiis inſcri buntur. Sic intelligenda ſunt, ille ſoro rius eſt .i. uir ille ſororius dicitur cuicũ q̃ ſoror nupſerit. Sed eundem inter ido ctos annumerãdum innuit, quia ſe Gua rinum, & nõ Varinum appellauerit, ea uidelicet ductus ratione ꝙ cõſtat apud latinos nõ reperiri dictionẽ a g incipiẽ tem, ſequẽte u & alia uocali, unde nec Guidonẽ nec Gualfredũ nec Guielmũ. Sed Vidonẽ, Valfredum Vielmum quidam dicẽdos cõtendunt, et q̃ſuis ſi gua rinum, & nomina iſta nõ latina ſed bar

Deſiderio mei paſſiue dicitur.

Sororius carmina Guarini de differentiis

Guarinus recto dici pẽ

bara eſſe dixerimus, quid reſpõdere poſ ſint nõ uideo, pſertim cum nõ impediat hoiem latinum noie barbaro appellari poſſe. Tamẽ quoniam. Ea mihi ſemper mens, is animus. Id fuit cõſilium, ut q buſcunq̃ rebus poſſem ſtudioſis hoibus & litte rarum pfeſſoribus gratum me ſemper, & cõmodum exhiberẽ. Idcirco nunc quoq; huic neoterico ſcriptori mo rem gerere, ut me Alexãdrum Varinũ, Varini ex Baptiſta filio nepotẽ appella rẽ, niſi rem iſtã quã ipſe pro nihilo pu tat mihi magno detrimẽto futurã cogno ſcerem, uideo nãq; tẽporibus noſtris ni mia, atq̃; utinã nõ deteſtabili iuris peri torũ igenii ſubtilitate, & moroſa curio ſitate rẽ deductã, ut uel unius litteræ, ne dũ ſyllabæ iuerſione patrimoniũ mul tis ut ita dicam ſæculis poſſeſſa dominis eripiãt. Cũq; penes me ſint antiq̃ſſimæ tabulæ bonorũ quæ maiores mei in agro ueronẽſi ab hinc tercẽtũ uel eo amplius fere annis poſſederũt. Cũq; tabulas ha bed eoꝝ bonoꝝ quæ pricipũ atteſtinorũ beneficio quæ illorũ ſemper fuit liberali tas & in ferrarieſi, et Rhodigiẽſi agro Baptiſta, tã natura q̃ docẽdi iure mihi parẽs cõſequtus fuit. Cũq; in dies nouæ mihi exoriãtur de nõ ſeruatis, quæ per priuilegia ampliſſima cõceſſæ fuerũt tã nobis q̃ colonis noſtris inmunitatibꝰ cõ tẽtiones. In quibus cibus nõ Varini ſed Guarini dictio expſſe noiatur. Ne fortaſſis aliq̃ mihi fraus ex nois mutatio ne inectatur & ſic bonorũ ammitiẽdo rũ periculũ ſubeã, malo me Guarinũ q̃ uis indecte, licet tamen doctius, cum patrimonii poſſeſſione, q̃ Varinum do cte, licet, idoctius cũ bonorum ammiſ

I. peritorũ ſubtilitas.

Eſtenſiũ pricipũ liberalitas.

ſione appellare, quare illum ſi amicus ta mẽ amico eſt per litterarum cõmertia ro go ut mihi caueat, & Guarinum Potius Alexandrum Guarini ipſius nepo tem q̃ Varinum nominet.

intelligit, & ad morem alludit de quo Feſtus Põpeius ſic inquit, Cingulo noua nupta præcingebatur, quod uir in lecto ſoluebat. Factum ex lana ouis, ut ſicut illa in glomos, ideſt in globos ipſos ex lana confectos, ſublata con iũcta inter ſe ſit. Sic uir ſuus ſecũ cinctꝰ uictuſque eſſet hoc hercula neo nodo uinct. uir ſoluit, ominis gratia, ut ſic ipſe felix ſit in ſuſcipiẽdis liberis, ut fuit herculanus qui ſeptuaginta liberos reliquit.

Herculaneus nodus Herculanus.

¶CREDO ut cũ grauis acquieſcet ardor, melior paterna lectio. Credo ut tũ grauis acquieſcat ardor. Cuius erit ſenſus ut ſic tũc leniatur ardor amoris, & deſiderium mei.

Credo ut tum grauis acqeſcat ardor,
Secum ludere, ſicut ipſe poſſem.
Et triſteis animi leuare curas
Tã gratũ eſt mibi, q̃ ferunt puellæ
Pernici aureolum fuiſſe malum,
Quod zonam ſoluit diu ligatam.

FLETVS PASSERIS LESBAE. EPIGR. III.

¶ Secum ludere ſicut ipſe poſſem, hic ſenſus eſt ut nõ poſſem ſecũ.i.cũ puella ludere ſicut tu ipſe.ſ.o paſſer ludis poſſem optãtis ẽ.i.utinã poſſẽ. ¶ Et leuarẽ ludẽdo remouere, et leues facerẽ. ¶ Triſtes curas, quia abſum a leſbia. Poſt hoc carmẽ in codice antiquiſſimo, & manu ſcripto ingẽs ſeqtur fragmẽtũ. nos tamẽ cõiecturis omiſſis quæ ſcripta ſunt iterpetrabimur. ¶ Tã gratũ mihi.ſ.eſſet ſi poſſem ludere cũ ipſa. ¶ Aureolũ malum, iocũditatis cauſa, ſæpe diminutiua carminibus ſuis interſerit Catullus.

Catullus diminutiua amat. ¶ Pernici puellæ atalãtæ quæ uelocitate ſua multos icurrẽdi certamine ſuperauit, & demum aureis malis irretita ab hyppomane ſuperata fuit ſicut fabulam habemus apud Ouid. li. x. mutationum recitatam. ¶ Quod.ſ.malum, & poetice hoc dictum licet tria fuerit mala ſicuti in fabula patet. ¶ Soluit zonam diu ligatam. Malum enim aureum fuit cauſa ut ipſa amitteret uirginitatem.

Atalãta.

Zona uirginitatis ¶ Diu ligatam, Nemini namq; nubere uoluerat cum uirginitatem cuſtodire ꝓpoſuiſſet, per zonam autem cingulum

¶ Soluit dieresim fecit, debet nãq; dactylus in ſecũda fieri ſede. ſic ẽt Ouidius Nũc quoq; te ſaluo perſoluẽda mihi. Sic Oratius in odis niuesq; deducunt ioue nunc mare nũc ſyluæ. Notandum qđ in carmine ſuperius poſito ſecum ludere, quidam Codices ita habẽt tecum ludere ſicut ipſa poſſem. quæ quidem lectio totius endecaſyllabi ſenſum mutabit. qui talis erit. Cum morũ ſimilitudo, & eadem ſtudia maxime copulent amorem, & amicitias, uidẽs Catullus paſſerem eſſe in delitiis apud amicam. optat hoc endecaſyllabo poſſe cum illo ludere ſicut ipſa puella, ut oſtendat eiſdem ſe rebꝰ delectari, quibus & ipſa. totius autem epigrammatis idem erit ordo qui, & ſuperius poſitus fuit niſi ubi dicit tecum paſſerem alloquitur hoc ſenſu. poſſẽm.i. ¶ Vt poſſem tecum ludere ſicut ipſa ſcilicet puella poteſt.

Epigramma. III.
Expoſ.

LVgete o ueneres, paſſeris cui⁹ fe licitatem pcedenti epigrammate optauerat. Interitum hoc endeca ſyllabo deflet poeta, & ſe triſtem ob leſbiæ triſtitiam innuit. ¶ Veneres cupidineſque. Veneres quatuor. Cupidines tres fuiſſe docet Cicero libro tertio de natura deorum, Plato in ſympoſio duos eſſe amores dixit alterū diuinū alterum uulgarē quem ſecutus eſt Ouid. in faſtis, dicēs Alma faue dixi geminorum mater amorum.

Veneres q̄tuor Cupidines tres

Lugete o ueneres, cupidineſq;,
Et quantum eſt hominū uenuſtiorū,
Paſſer mortuus eſt meæ puellæ,
Quem plus illa oculis ſuis amabat.
Nam mellitus erat ſuamq; norat
Ipſam tam bene q̄ puella matrem,
Nec ſeſe a gremio illius mouebat,
Sed circunſiliens modo huc mō illuc,
Ad ſolam dominā uſq; pippilabat.
Qui nunc it per iter tenebricoſum
Illuc, unde negāt redire quenquam,
At nobis male ſit malæ tenebræ

la Ouidio aſcribitur accipitri hoc attribuitur. Accipiter pipat Miluus hianſq lipit, Pipire uero prima. cor. dicuntur pulli, unde Columella li. ix. Die undeuiceſimo animaduertat an pulli roſtellis oua percuderit, & auſcultent ſi pipiant. In carmine uero de philomella, Paſſeri hoc attribuitur. Cū dicitur peſſimus at paſſer triſtia flendo pipit. Inde & paſſere loquutus Catullus, uel pprie uel metaphorice diminutiuam formam pipilare formauit, in qua ſane dictione licentia poetica ſyllabis abuſus fuit, hinc uidi antiquiſſimum codicem, in quo in primo. pp. Geminum fuit, q̄ſuis tam alii a pipare, pipulabat legere maluerint.

Pipare

Pipire

Venuſtas

¶ Hominum uenuſtiorum. Venuſtas a Venere dicta. licet pulchritudinē in fœminis maxime ſignificet, tamen pro gratia quadam & amabili ſuauitate capitur. hinc uenuſti homines dicuntur. ¶ Et quātum eſt hominum uenuſtiorū, i. quot quot īueniūtur hoīes uenuſtiores: & alicuius elegātiæ fleant. ¶ Plus oculis ſuis, oculos pro re cariſſima poſuit. eſt nāq; oculus pars corporis precioſiſſima, foreſq; animi ſunt oculi. ¶ Mellitus dulcis, iocundus a melle. ¶ Suamq; norat, leſbiā dominā intellige. ¶ Ipſam tā bñ. i. norat q̄ puella. i. q̄libet puella nouit ppriā matrē. ¶ Ad ſolā dominā uerſus dñam tātū & q̄ſuis mō huc mō illuc ſe conuerteret ad hos, & illos aſtātes, tamē ſoli leſbiæ blādiebatur. ¶ Vſque pipilabat. Gallinæ cum uocem pipi emittūt pipare dicuntur Varro Mugit bos, ouis balat, equi hiniunt, Gallina pipat. In carmine uero quod de Philomela

Oculi

¶ Qui nunc it per iter per circunlocutionem dixit qui mortuus eſt. ¶ Per iter tenebricoſum, per uias & loca inferorum tenebris plena. ¶ Vnde negant redire a priuatione enim ad habitum non datur regreſſus naturaliter ut Philoſophi docent in quam ſententiam, etiam dicit in odis Oratius. Cum ſemel occideris, & de te ſplendida minos, fecerit arbitria, nō torquate genus, non te facundia, non te reſtituet. ¶ Pietas, & Virgil. in ſexto facilis deſcenſus Auerni, Sed reuocare gradum ſuperaſque euadere ad auras, hoc opus hic labor eſt. ¶ At uobis, inuehitur poeta contra inferorum tenebras, quæ paſſerem raptum detinent.

A priuatiōe ad habitum nō eſt regreſſus

Orcus ¶ Orci, orcus pluto. ab urgẽdo dictus litterarũ imutatione, eo quod nos ĩ morte urgeat a quo orcũ pro iſerno dicimus ſicut ſub ioue. i. ſub celo, Cice. li. iii. de natura deorũ, Age porro Iouẽ et neptunum deum nume ras ergo ẽt orcus frẽ eorũ deus. orci igitur ĩferni. ¶ O factum male. O miſelle paſſer Vocalis nõ abiicitur in hoc carmine cum a uocali ſubſequente excipiatur. Quod effugere poterimus, ſi ut pater duarum tãtum litterarum adiectione correxit, legerimus, prob miſelle paſſer. ut ſit exclamatio uenuſtiſſimo poetæ ſenſu. ¶ Tua nũc opa meliꝰ ſi ueſtrã legerimus, & ad tenebras ſenſum retulerimus, quarum opera effectũ eſt, ut oculi laſuiæ lacrymis mandãtes rubeãt. ¶ Turgiduli, inflati ex nimio fletu ad quẽ alludens martialis lib. yii. de puero ſuæ puellæ mortuo ſic inquit. Accidit infandum nr̃æ ſcelus aule puellæ. Amiſit luſus delitiaſq; ſuas nõ quales teneri plorauit amica catulli Lesbia neqtiis paſſeris orba ſui, & hinc quoq; iuuenalis in principio ſextæ de lesbia ĩtelligens dixit, nec tibi cuius Turbauit niti dos extinctus paſſer ocellos,

¶ Epigrãma. iiii. expos.

Haſelus ille quem uidetis, Nauim p qua per multa maria dũ mãliũ p̃torẽ i bythiniã ſubſeqtur. Vectus in patriã demum incolumis peruenerat, a celeritate & ab origine laudãs caſtori & polluci cõſecrat. Verſus aũt eſt iã

Orci, quæ omnia bella deuoratis,
Tam bellum mihi paſſerem abſtuliſtis
O factum male prob miſelle paſſer.
Veſtra nunc opera meæ puellæ
Flendo turgiduli rubent ocelli.

De phaſelo, quo in patriam reuectus eſt. Epigrãm. IIII.

Phaſelus ille, quẽ uidetis hoſpites
Ait fuiſſe nauium celerrimum.
Neque ullius natãtis impetum trabis
Nequiſſe præterire: ſiue palmulis
Opus foret uolare: ſiue linteo.

bicus trimeter Archilochus ab inuẽtore denominatus. Phaſelus genus ẽ nauigii cãpani ut nonius in tractatu de genere nauigiorum meminit, ſed pro naui ſimpliciter poſuit hoc loco ſicut, & Virg. lib. iiii. georgicorum & circumpictis uehitur ſua rura phaſelis. pro naui ægyptiacam uiminibus corio, & creta cõtecta, & foris picta, quam pactonẽ ſtrabo li. ulti. appellat, fœminino genere ptulit martialis li. x. pictã phaſelon adiuuãte fert aura, & luc. in quinto. Et latus iuerſa nudum munita phaſelo. ordo uero talis eſt ille phaſelus quẽ uidẽtis o hoſpites ait fuiſſe ſe. ſ. celerrimũ nauium, neq; nequiſſe potuiſſe, Duæ. n. negatiuæ unã faciũt affirmatõnẽ ſicuti tres magis negãt et ſuplẽdũ ẽ ait. ¶ Præterirẽ uelocitate ſua ſupare ipetũ trabis, i. nauis. ¶ Natãtis, p maria nauigãtis, ¶ Siue palmu. palma latitudinẽ remi ſignificat. Sed pro remo poſuit, & duo dicit qbus ſolent uti nautæ uela, & remos, hinc Virg. geminaq; ope currere tẽtãt inde pᷓuerbium natuꝫ, uelis remiſq; nitendũ eſſe cũ extremum conatum ſignificare uolumus. Cicero. hoc uſus eſt philippica prima. Tũ uero tãta ſum cupiditate incẽſus ad reditum ut mihi nulli, neq; remi, neq; uenti ſatiſfaceret. Et li. iii. Tuſcu, qõnũ. Terra. n. res eſt miſera deteſtabilis. oĩ cõtentione, Velis ut ita dicã remiſq; fugiẽda, Eũdẽ habent ſenſum. uelis equis. Manibus & pedibus. Volare ire per maria. Sed

lus.
Pactõ
Duæ negatiuæ.
Palma
Velis remiſque.

Celeritatē reſpiciens uſ[us] eſt hoc uerbo. ¶ Et hoc .i. hanc nauis celeritatē phaſelū nāq; a uelocitate cōmendat ad quā pbādā locorū ī qbus fuit teſtimōiū citat. ¶ NEGARE negat lepide affirmat dixit poeta, & eſt ordo negat littus adriatici minacis Cycladas. Rhodum, Thraciam, propontida pōticū ſinum negare hoc.

Et hoc negat minacis adriatici
Negare litus, inſulas ue cycladas.
Rhodū ue nobilē, horridā ue Thraciā
Propōtidē, trucem ue pōticum ſinum.

Adriaticum. Adriaticū uero mare ē illud quod ab adria olim nobiliſſima urbe denominatum fuit. Adria urbs. in cuius paludibus ſecundum aliquos. Venetiæ urbs opibus uiris ſapientiſſimis, numeroſiſſimo populo, ſitu munitiſſimo ſumma rerum oium copia, nō mortalium ingenio manibuſq; (nā ad ipſius ædificationē naturā ipſa rerum ceſiſſe uidetur) Sed diuino, & cœleſti quodā numine cōdita, aliarū urbiū regina, ac ueluti totius mūdi inſtar merito exiſtimari poteſt. Venetie urbium regina. ¶ Cyclades. Cyclades i mari ægeo inſulæ ſunt ſic dictæ ut ſolinus .c.xyii. quia licet ſpaciis lōgioribus a delo proiectæ in orbē tamē circa delon ſitæ ſunt orbē uero κυκλον grai ferunt, quod affirmat ēt pōponius mella li. ii. cap. penul. et pl. li. iiii. c. xii. ubi ipsarū inſularū noia cōmēorat quarū ēt ſtrabo li. x. meminit ubi Cretā, et eius ſitū deſcribit diodorus li. vi. in fine. Rhodos. Rhodos inſula ē in lycia ut mela, licet alii carpathio mari aſſignent, & uerſu lucilii. Rhodos carpathium pelagus ſe inclinat apertum, in ea urbs fuit ēt eodē nomine dicta uel a neptuni filia quæ a ſole amata fuit, uel qa græce ῥόδος dicitur roſa quoniā iuento roſe capulo ædificata fuit. & aliis prius nominibus appellabatur. quæ enumerantur a plinio li. y. ca. xxxi. ¶ Nobilē autem dixit, ſic oratius li. i. carminum ode. yii. claram appellauit, uel quia ut ait ſolinus ca. xx. nūq̄ cœlum ita nubilū eſt ut in ſole Rhodos non ſit, & pli. repetit li. ii. ca. lxiii. claruit, & inſula gloria belli naualis, & ingēti illa ſolis ſtatua quæ coloſſus dicta fuit de qua ſtrabo li. xiiii. ubi inſulam & urbis nobilitatē his uerbis declarat. Rhodos nobilis. Coloſſus. Vrbs autē Rhodus in oriētali promontorio ſita eſt. portubus & uiis & mœnibus, & reliquis ornamētis tātopere cæteris excellēs ut aliā dicere nequeas, ne æquandam quidem ne dum ſuperiorem & reliqua, de hac etiā Diodorus li. yi. ca. xiii. ¶ Thraciā. Thracia regio eſt europe ἀπὸ τῆς τραχῦς .i. ab aſperitate dicta de qua pōponius li. ii. ca. i, regio nec cælo læta, nec ſolo, & niſi qua mari ppior eſt infecunda ideo horridā dixit poeta de hac, & de thracū moribus ſcribit ſolinus .c. xy. et Pli. li. iiii. c. x. Thracia. ¶ Propōtida alii propōtidē legūt ad pyrichiū effugiendum, ut ſit Iambus in ſecunda ſede. Propōtida. Propōtis pars eſt eius pelagi quod uno uocabulo noſtrum mare dicitur ut pomponius in principio coſmographiæ retulit. Nam ubi primum ſe arctat helleſpōtus uocatur, propontis ubi expādit, ubi preſſit iterum boſphorus Thracius, ubi iterū effundit pontus euxinus, qua paludi coniungitur boſphorus cimerius palus ipſa meotis, de qu o, et ſolinus ca. xxii. & ſtrabo li. iii. & Plinius li. iiii. ca. xii. Idem ferme. ¶ Ponticum ſinum euxinum mare itelligit de quo Plini. li. yi. ca. i. & ſtrabo li. iii. Euxinū mare. Trucem uero appellat, qa ut de ipſo tradit pōponius mella in fine lib. primi, inflectitur ad formā

Scythici arcus maxime incuruus breuis, atrox, nebuloſus, non molli, neq; arenoſo circundatus littore, uicinus aquilonibus. & quia non profundus eſt fluctuoſus atq; feruens, olim excolentium ſæuo admodum ingenio. Axenus.i.inhoſpitalis.
Axenos. Quod etiam Plinius affirmat, cuius hæc ſunt uerba in principio.li.vi. pontus euxinus antea ab inhoſpitali feritate axenos appellatus &c.

Vbi iſte poſt phaſelus, antea fuit
Comata ſilua, nā cythorio in iugo
Loquente ſæpe ſibilum edidit coma,
Amaſtri pōtica, & cythore, buxifer
Tibi hæc fuiſſe, & eſſe cognitiſſima
Ait phaſelus: ultima ex origine
Tuo ſtetiſſe dicit in cacumine.

Plini. li. vi. ca. ii.

¶ VBI iſte poſt phaſelus. Modo nauim laudat ab origie, Cuius & amaſtri & cytorum adducit teſtes; eſt autem ordo. ¶ Vbi.i. in quo pontico ſinu, iſte poſt phaſelus.i. iſte phaleſus q̄ poſt arborē fuit nauis quæ ex ſylua hoc eſt ex arbore fuit nauis facta, antea q̄ʒ nauis eſſet, Videlicet fuit comata ſylua.i. fuerunt arbores frōdoſæ, frondes nāq; ſunt arborum comæ. ¶ Nā cytoro, rationem adducit, Cur dixerit nauim iſtā in ſinu pontico olim fuiſſe ſyluā, quia fuit fabricata in cytoro mōte nō lōge a ſinu pontico, ordo uero talis eſt, nā ſæpe phaſelus.ſ. edidit ſibilum in iugo.i. in monte Cytoro. loquente coma.i. reſonātibus frōdibus arborum. ¶ Edidit ſibilum. Cum.n. frondes arborum a uento percutiuntur ſonitum emittunt ſimilē ſibilo, qui a græcis ex nomine factiuo. ψιθύρισμα dicitur & uerbum ψιθυρίζω aristophanes in prima ὁπόταν πλάτανος ψιθυρίζει, & Theocritus in principio ἁδύ τι τὸ ψιθύρισμα καὶ ἁ πίτυς αἰπόλε τήνα.i. Iocunda res.ſ. eſt murmur, & pitia o æpole illa, Cythorus uero mōs eſt paphlagoniæ, & olim ſynopenſium fuerat emporium ut ſtrabo docet li.xii, a Cythoro phryxi filio denominatum, quod ēt pomponius in fine primi libri his uerbis indicat, & a cytoro phryxi filio poſita Cytoros de quo etiā

Citorus mons.

Citorus mons.

¶ Amaſtri pontica, ſermonē apoſtrophat ad oppidum & montem eorumq; teſtimonium citat, q̄bus ex relatione phaſeli dicit hæc omnia bene cognita eē Amaſtris oppidum in paphlagōia parte pōti, ante ſeſſamum dictum, uti pli. li. vi. ca. ii. teſtatur. Strabo uero li. xii. Amaſtriā orā fuiſſe poſt parthenium amnē ſic a noie urbis. urbē uero a nomine uxoris dionyſii denominatā ubi ēt ipſe Amaſtris arcē ſeſſamum appellatā fuiſſe dicit. ¶ Cytore buxifer, in quo maxima ē buxi copia, nam ut ſtrabo cōmemorat plurima & optima in amaſtriano agro buxus naſcitur p̄cipue circa cytorum qd ēt pli. repetit li.xvi.c.xvii. ¶ Hæc fuiſſe, & eē quæ hactenus dicta ſunt de nauis origine. ¶ Vltima ex origine, ordo eſt dicit phaſelus ſe ſtetiſſe in tuo cacumine ex ultima origine.i. ex prima ipſa origine, omnium.n. rerum duo ſunt principia & duo fines, hinc illud Terētii in eunucho Certe extrema linea amare haud nihil eſt de uiſu intelligēdū exiſtimo, nā cum q̄nq; ſint amoris lineæ. Viſus uidelicet alloquium tactus, oſcula factū q̄rū uiſus prima ē illum tamē p extremum intellexit a facto. Sed icipiēdo retrograde, nā ſenſus eſt, qd poſſe amicā tātūmodo uidere in amore ē aliqd, inquā ſentētiā uidetur ēt accepiſſe. lact. li. iii. Thebaides

Amaſtris oppidum.

Seſſamus Ar.

Buxus pluria i citoro

Terētii locus.

Amoris lineæ.

Tuo imbuiſſe palmulas in æquore,
Ei inde tot per impotentia freta
Herum tuliſſe leua ſiue dextera
Vocaret aura, ſiue utrunq; Iupiter
Simul ſecundus incidiſſet in pedem.
Neque ulla uota littoralibus deis
Sibi eſſe facta, cum ueniret a mari
Nouiſſime hūc ad uſque lipidū lacū
Sed hæc prius fuere: nunc recondita
Senet quiete, ſeque dedicat tibi
Gemelle caſtor, & gemelle caſtoris.

ubi hymenæi fabulā exponit cum inqt: qđ poterat tum puellā extrema amoris ¶ Linea diligens ſatis aio, ſolo ſatiabat aſpectu. ¶ Imbuiſſe, ſupple iterū dum phaſelus. ¶ Palmulas, remes madefeciſſe, i tuo æquore. i. i mari ipſo euxio, ¶ Et ideo ex ipſo euxino dixit ſe tuliſſe. ¶ Herū Catullū de ſeipſo. n. loqtur, ¶ Per tot ipotētia freta per tot maria tēpeſtatibꝰ plena, ipotentia igitur. i. in malū potentia ſicuti ipotēs Sylla noiatꝰ fuit. ¶ Leua ſiue dextera uocaret aura ſiue ad dexterā ſiue ad ſiniſtrā flaret uētus. ¶ Siue utrūq; ordo ſiue iupiter ſimul ſecūdus icidiſſet in utrūq; pedē, ſiue uētus a pupi flās, ex ueraq; pte uelū ipelleret, alii utriq; legūt. ¶ In pedē. Pes hoc loco ſignificat funē quo uelū alligatur uulgo Podiam appellāt. Virgi. una oēs fecere pedē. ¶ Iupiter. Vētus q ex motu aeris cdtur. eſt. n. Iupiter aer, Oratius manet uenator ſub Ioue frigido teucræ cōiugis imemor. ¶ Neq; ulla uota, iterū ſupplēdū eſt dicit. i. nō oportuit qđ pp tēpeſtates uota faceret. ¶ Deis littoralibus, q in littore colūtur. hi autē ſunt glaucus nereus melicerta. Virg. uotaq; ſeruati ſoluēt in littore nautæ, glauco Pādopeæq;, & inoo melicertæ. ¶ Cū ueniret a mari nouiſſimo ab ultimo, & remoto mari pōtico, nouiſſimū uero pro extremo, ēt apud Ciceronē poſitum unico in loco in epiſtola ad Octauianū reperi ubi inqt, nā ut ordiar ab initio, & perducā ad extremū & nouiſſima cōferam primis, quæ non poſterior dies acerbior priore. Licet hoc uocabulo tāq; nō latino ipſum abſtinuiſſe exiſtimet. Au. Gel. lib. decimo capitulo ſecūdo. ¶ Aduſq; limpidum lacum, ad benacū in quo erat hodieq; ē oppidulum Sirmio Catulli delitiæ. ¶ Limpidū pſpicuum. ¶ Aduſq; ppoſitio eſt cōpoſita, nam ſi duæ eēnt ut qdā exiſtimant latinum nō eēt, qa ppoſitioni ſeparatæ ppoſitio nō coheret, ut ſcribit Donatus in libello de octo partibus orationis, hic ſergius in Donatum, Aduſq; non uidetur plurimus præpoſitio, nam ſi habeat alteram præpoſitionē ipſa præpoſitio eē nō poteſt. nunq̄ enim ppoſitio alteri præpoſitioni coheret. Quod ſeparatim intelligendum eſt, quoniā ſubiungit. Si autem uolueris ut cōiunctim cohereat, nō iam aduerbiū erit. ſed potius recipit naturam ſuam, nā præpoſitionem ſic præpoſitioni coherentem ut pro una parte orationis habeatur, inuenimus ſæpe, & apud Catonem ut circumcirca. i. circa, & apud Ciceronem in partitionibus. illa autem altera argumentatio quaſi retro econtra prius ſumitq; uult quduis in nouis impreſſionibus contra legatur, & in libro de diuinatione. Ara enim quā ſeptam uidemus ex aduerſus eum locum conſecrata eſt, & apud Virgiliū aduſq; colūnas exulat. ¶ Sed hæc priꝰ fuere q̄ de celeritate, & origine Phaſeli dicta ſunt. ¶ Nunc, cum domū me reuexerit. ¶ Senet, conſeneſcit phaſelus

Sirmio

aduſq;

Sylla i potens

Pes

Iupiter

Nota d ppōnibus.

Littorales dei,

Circū circa.

Ecōtra

Ex aduerſus.

⸿ Quiete recōdita. Cum id non amplius nauiget. ⸿ Seq̄; dedicat tibi gemelle caſtor & gemelle caſtoris, hi dicuntur gemini q eodē partu ſunt nati inde gemelli per diminutiuā formā quā unice amat Catullus fiunt. Gemellus aūt cum nomen

Gemini ſit ad aliqd, ſic caſtor dicetur gemellus pollucis, & pollux gemellus caſtoris, q eodē ouo ex ioue, & lœda nati ſunt ut fabulæ docēt. Ambo autē ſimul uenientes dicuntur ꝑſtare felicē nauigationē, ut refert in lib. de ſignis Iginius & Diodorus in. y. & Pli. li. ii. c. xxxyii. Vbi dicit in antenis nauigātium aliiſq; nauium parti

caſtor & pollux. bus īſiſtere ſolitos, unde etiā Ouid. in fine lib. y. faſt. de illis itelligēs ſic inq̄t. Vtile ſollicitæ ſidus utrūq; rati, nā ſi ſolitarii uenerit graues ſunt mergēteſq; nauigia gemini autē ſalutares, & proſperi curſus ꝓnuncii. unde Orati. in odis, & fratres Helenæ lucida ſidera. Nam eorum aduentu fugari diram illam ac minacem appellatamq̄; Helenam ferunt. Epigram. y. Expoſ.

Ad leſoiam. EPIGR. V.

Viuamus mea leſbia, atq; amemus,
Rumoreſq; ſenum ſeueriorum
Omnes unius æſtimemus aſſis.
Soles occidere, & redire poſſunt,

Viuamus mea leſbia, Catullus puellā nomine clodiā amauit. Sed pro Clodia leſbiā nominauit. Sicut apuleius in apologiæ oratione prima annotauit, ſimiliter etiā quæ metella erat perillā ſcripſit, Sicut Propertius hoſtiā diſſimulās cynthiā dicit, & Tibullo plania erat in aio, delia in uerſu. Leſbiā igi-

Cynthia. Leſbia tur amicā quæ quorundā ſenum maledicētia in amore refrixerat, ad eundē, ad iocos ad uoluptates, & ad baſia endecaſyllabo reuocat. ⸿ Viuamus in hoc uerbo uoluptas quædā incluſa eſt, ac ſi diceret

Viuerē Genio idulgeamus, ſicut apud Martialē. Nō eſt crede mihi ſapiētis dicere uiuā, ſera nimis uita eſt craſtina, uiue hodie. ⸿ Atq̄; amemus, amare eſt diligere

Amarē licet in illo maior quædā uis inſit. Et amare alias eſt amore frui, ſicuti declarat Donatus apud Terentium in eunuco, hinc eſt locus ille apud Plautum in

Plauti locus bacchidibus a nemine hactenus qd' nos ueri declarat⁹, ubi dicit Amator. Prius hic adero q̃s te amare deſinam, ideſt non tā cito amore fruerer, hoc eſt non tam cito actum ueneris tecum perficerē q̃s cito reuertar, huc in hanc ſententiam hoc loco exponendū exiſtimo, cum ad res uoluptuarias amicam inuitet. ⸿ Amemus Amore fruamur, & rem ueneream exerceamus. ⸿ Rumoreſq̄;, infamiam, ſuſuros et maledicentiam. ⸿ Nō

eſtimemus unius aſſis, alias dicitur, As As. tota bonorum alicuius uel hæreditatis ſumma, nunc uero pro ſpecie nummi minimi precii accipere debemus, hinc Oratius. Quem ſi comminuas uilem rediga-

tur ad aſſem, Pli. li. xxi. deſcriptione co- Scipio ſuariō gnomēto ſuarione, nec ei fuit i bonis funeris ipēſas aſſe, ergo ꝯtulit populus, ac funus elocauit, et Sueto. in auguſto ex Nocturno uiſu ſtipē quot annis die certo emēdicabat a populo, cauā manū

aſſes porrigētibus ꝑbēs. ⸿ Soles oc. nō Opio Vulgi de ſole ſcḋm phyſicos. ſʒ Secūdū uulgi opionē loqutus poeta, ſoles occidere. i. ocultari, & redire. i. naſci poſſe dicit, quorūdā nāq; idoctorꝫ opio fuit quottidie nouū ſolē, & naſci, & interire. Eādē ſentētiā li. iiii. carmine de luna, Oratius dicit, Dāna tamē celeres reparāt cœleſtia lunæ. Nos ubi decidimus.

⸿ Quum

Nobis, cum ſemel occidit breuis lux,
Nox eſt perpetua una dormienda.
Da mi baſia mille, deinde centum,
Dein mille altera, Da ſecũda centum,
Dein uſque alterã mille, deinde centũ,
Dein cum millia multa fecerimus.
Conturbabimus illa, ne ſciamus:
Aut ne quis malus inuidere poſſit
Cum tantum ſciat eſſe baſiorum,

Ad Flauium EPIGR. VI.

Flaui delitias tuas Catullo,
Ni ſint illepidæ, atque inelegantes
Velles dicere, nec tacere poſſes:
Verum neſcio quid febriculoſi
Scorti diligis hoc pudet fateri,

QVVM *ſol nobis occidit lux breuis.i. uita nr̃a.* Nox *una mors eſt dormienda,* Mors ſomnus *Somno mors ubiq; comparatur. Ouid. ſtulte qd eſt ſomnus gelidæ niſi mortis imago, & Virgilius, Oli dura qes, oculos & ferreus urget ſomnus. Cice. in fine primi li. tuſ. qõ. Sin autem perimit ac delet omnino, qd melius? q̃ in mediis uitæ laboribus obdormiſcere, et ita conniuentẽ ſomno conſopiri ſempiterno.* Da *mihi baſia mille, Cum igitur ita ſit quod mortui nũq̃ reuiuiſcũt ab amica dũ uiuit, & poteſt uoluptatibus frui baſia petit.* Dein *uſque, denotat in oſculando perſeuerantiam ne amica defatigetur.* Dein *cũ millia multa fecerimus, ſupradicta nanque. 3300. ſunt, hinc uidetur dicere Martialis, nolo quot arguto dedit exorata Catullo Leſbia pauca cupit qui numerare poteſt.* Conturbabimus, *confundemus numerum.* Ne, *ut nõ.* Sciamus *illa.ſ. baſia quot ſint, & nemo poſſit hoc ſcire.* Fecerimus, *penultimam ſyllabam produxit ſicut apud Ennium, nõ mi aurum poſco non mi precium dederitis, & Ouidius lib. iiii. de ponto, & maris Ionii tranſieritis aquas* Præteritũ a futuro ſubiunctiui differt *præcipit nãq; Diomedes grammaticus præteritum a futuro ſubiunctiui differre in hoc ut ris præteriti breue ſit, ſicut penultima primæ, & ſecundæ numeri pluralis. Licet quibuſdam ſyllaba longa p breui poſita perperam uideatur.* Aut *ne quis malus, ne quis per inuidiam faſcino nobis nocere poſſit, exiſtimant nãq; bis tantum faſcinum nocere poſſe, de quibus certi aliquid conſtat.* Faſcinum

Epigrãm. vi. expoſitio.

Lauii delitias, Flauiũ in elegãtis ſcorti amatorẽ redarguens hortatur ut ſibi amores ſuos tanq̃ eos carminibus celebraturus aperiat, argute uero hominem taxat, qui nihil reticere poſſit, uerſus autem eſt endecaſyllabus: Sẽſus eſt o Flaui ſi lepidam & elegantem amares puellam illam neutiq̃ reticere poſſes, ſed quoniam illepidam & inuenuſtam diligis, idcirco uerecundaris fateri, ordo talis eſt, o Flaui uelles dicere nec poſſes tacere tuas delitias catullo.i. mihi, ni ſint illepidæ, & inelegantes, & hoc modo amicum dicacitatis arguit. Febriculoſi, *febricitantis febri continuo laborantis, amaladizo uti uulgo dicitur.* Scorti, *ſcortum uti Donatus apud Terentium in eunucho docet, meretricem ſignificat. licet & de maſculo dicatur. T. L. in viii. de bel. mace. Philippum carum, & nobile ſcortum, dicitur autem ſcortum uel quia tanq̃ pellis omnibus ſubiacet, ſcortum nãq; Corium appellant, uel quia σκέρειν eſt pal* Scortũ

pitare, quod faciunt meretrices ſaltando uel criſſando ob eam cauſam ut Lucretius ait, ut conciniorem uenerem exhibeant uiris aut ſibi cōceptum abigant, qui in uulua fœminæ in ipſo coitu non ſe mouētis incidit ut Donatus docet. ¶ Illepide, ſine lepore. ¶ Hoc. ſ. febriculoſum ſcortū, uel hoc. i. ideo q̄a febriculoſum ſcortum diligis.

Nam te non uiduas iacere noctes
Nequicquam tacitum cubile clamat
Sertis & ſyrio flagrans oliuo,
Puluinuſq; peræq; & hic & illic,
Attritus tremuliq; quaſſa lecti
Argutatio, inambulatioq;,
Nam ni præualet iſta nil taceres.
Cur non tam latera exfututa pādis.
Ni tu quid facias ineptiarum?
Quare qcquid habes boni, maliq;,
Dic nobis, uolo te, ac tuos amores
Ad cælum lepido uocare uerſu:

Ad leſbiam. EPIG. VII.

¶ NAM te non uiduas, occurrit obiectioni, poſſet n. dicere Flauius nullū habeo ſcortū, iō quædā enumerat ſigna quæ ipm indicant in nocte non ſolum iacere. ¶ Noctes uiduas, a ſcorto ſepatas. ¶ Necquicq̄ tacitū, nō tacitū, q̄a dū mouetur i coitu reſonat lect⁹, necq̄cq̄ aduerbiū ñ ſignificat Vir. i georg. neq̄cq̄ piguis paleas terret Area culmos, ¶ Sertis, et ſyrio flagrās oliuo, p oliuū ſyrium itelligo odores oēs ex ſyrus germinibus cōfectos, ut Nardū amomum, Milobatrum et ſimilia, odoribus uero uenerem excitari docet Apuleius ſic ſcribens, Vino pulcherrimo atq; copioſo memet madefecerā, & unguento fragrantiſſimo proluuium ueneris ſuſcitaram. ¶ Flagrans, ardens æſtu libidinis. uidelicet. ¶ Atritus, ſcorti uolutatione. ſ. ¶ Peræq;, ualde æqualiter, per enim auget. ¶ Et hic & illic, i duobus locis quod arguit duos cubare. ¶ Argutatio quaſſa lecti, argutari eſt ſubſilire ut Nonius inquit titinius in fidenia. Terra hæc eſt noua quaſi ubi tu ſolitus argutari pedibus cretam dum cōpeſcis, inde fit argutatio, ideſt ſubſaltatio in lecto quā faciunt amatores. ¶ Inambulatio, ex frequēti enim illorum motu lectus concutiebatur, et quodāmodo deambulare uidebatur. ¶ Nam ni pualeat iſta, ſcilicet mulier quæ turpitudine ſua prægranat ut cogat te tacere, aliter oia mihi diceres, cū tibi id ſit uitii ut tacere neq̄as, nec mirū uideat cū dixerit ſcortū, et ſubiungat iſta, reſpicit nāq; ſignificatū ſic Teré. ubi illic ē ſcelus q̄ me pdidit. ¶ Cur nō tā la. ſenſus ē cur. n. nō manifeſtares latera tua coitu tā exhauſta, niſi hæc eā retineret te q̄a facis neſcio q̄d ieptiarū, dū. ſ. futuis febriculoſū ſcortū & iō i ſequēti carmine, ni tu q̄d facias legēdum eſt nō autem, nec tu, niſi uoluerimus hunc eſſe ordinē. Cur nec tu pandas quid facias ineptiarum, Sed melior prima lectio. ex qua clarior ſequitur ſenſus. ¶ Tam ex fututa, coitu exhauſta. ¶ Quare q̄cq̄d habeas, hēri. n. ꝓprie dicitur ſcortū ut inq̄t in andria Donatus Terētian⁹ q̄s heri habuit chriſidē. ¶ Boni maliq;, ſiue illud fuerit elegās ſiue illepidū ſcortum, o ſia bona o catiua rohbauti dicitur. ¶ Volo te ac tuos amores amicā tuam ad cœlū carminibus meis celebrare, & ueluti imortales reddere. ¶ Vocare, in hoc uidetur ſibi ipſi poeta applaudere tanq̄ ipſe ēt ſit i cœlū ſcriptis ſuis eleuat⁹, et uelit alios illuc uocar

Necq; quicq̄

Odoribus Venus excitatur

Argutari

Hēri

Epigrā. vii. Expoſ.

Quæris quot mi.ba. q̃ poeta ſupi⁹ dixerat, da mihi baſia mille &c. iō ipſm iter iocos leſbia iterrogauerat quot determinate baſia uellet, q̃ poſſent ſibi ſatis ſupq; eē, et poeta hoc epigrāma te endecaſyllabo uerſu ɔſcripto rñdet ſe inumerabilia uelle qd declarat qbuſdā cōparationibus et hoc ne faſcinū ſibi noceř poſſit. ad hoc epigrāma alludere uř Mart. li. xi ad puerū ſuū ſcribēs. Da nūc baſi. Sed Catulliana, ordo eſt, o leſbia

> Quæris quot mihi baſiationes
> Tuæ Leſbia ſint ſatis, ſuperq;?
> Quā magnus nūerus libyſſæ arenæ
> Laſerpiciferis iacet cyrenis
> Oraclum iouis inter æſtuoſi,
> Et batti ueteris ſacrum ſepulchrū
> Aut q̃ ſidera multa, cū tacet nox,
> Furtiuos hominum uidet amores.
> Tam te baſia multa baſiare
> Veſano ſatis, & ſuper catullo eſt,
> Quæ nec pernumerare curioſi
> Poſſint, nec mala faſcinare ligua

q̃ris ex me uidelicet quot tuæ baſiationes ſint mihi ſatis ſuperq;, tam te baſia multa baſiare ſatis, & ſupereſt Veſano Catullo quæ nec curioſi pernumerare poſſint, nec mala faſcinare lingua, q̃ magnus numerus lybiſſæ arenæ, iacet Cyrenis laſerpiciferis iter oraculū Iouis æſtuoſi, aut q̃ ſydera multa &c. per q̃ oīa inumerabilia itelligit baſia. ¶ Quā magn⁹ numerus lybiſſæ arenæ, quot ſūt

Lybic⁹ lybiſſuſ arenæ grana in affrica, a lybia enim fit lybicus, & lybiſſus. ¶ Iacet cyrenis,

Cyrene apud cyrenas, Cyrenæ ciuitas eſt in affrica a batto oli calimachi ꝓgenitore cō

Battus dita, de qua Pli. li. y. & c. y. et Diod. ſi

Calimach⁹ culus li. y. et. c. xy. & Soli. c. xxxyii. et Stra. li. xyii. & Iuſti. li. xiii. laſerpicife

Laſerpitium ras uero uocat q̃ a i cyrēaico agro herbæ genus ē reptū q̃d laſerpitiū dř et græce

Laſer ſilphion, et eius ſuccū laſer uocant magi cū uſu madicamentiſq; ut Pli. li. xix. c. iii. docuit. ¶ Inter ora. Io. æſtuoſi, iouē

Iupiter ammō āmonē itelligit cuius tēplū iter ſeptē orbis mirabilia annumeratū a libero pře iter mauritāiæ arenas ædificatū fuit, q̃d aberat cyrenis. cccc. m. paſſuū ſi Pli. crē dim⁹ li. y. c. y. & Soli. c. 37. dicat iter cyrenas, & ammonis tēplū millia paſſuū tercēta eē. de quo ēt Stra. li. xyii. loqtur & Diod. i fine q̃rti et qnt⁹ Cur. i. ii. li. eorū q̃ nūc reperiuntur ubi iter Alexādri ad Ammonis tēplū pluribus uerſibus deſeribit, et æſtuoſi hoc dicit pp arenas ritu maris æſtuantes ſicuti Luc. li. ix. deſc. et. P. mel. li. i. i affricæ diſcurſu ſic iqt. ide ad catabatmō cyrenaica ꝓuīcia ē, i ea nāq; ſūt āmonis oraculū fidei iclytæ, et fons quē ſolis appellāt, & rupes q̃dā auſtro ſacra hic eū manu boiuz ɔtigitur, ille imodicus exurgit arenaſq; q̃ſi maria agens ſic ſeuit ut fluctibus. ¶ Et bat. ue. ſa. ſe. p ſepulchrū batti cyrenas itelligit i qbus ſepultus fuit batt⁹ illarū ɔditor. ¶ Aut q̃ mul. ordo ē aut q̃ multa ſydera uident furtiuos hoiuz amores. ¶ Cū nox ta. ſolēt. n. nocturno tpe amatores accedere ad amicas, hinc Iuue. ſed luna uidet, ſed ſydera teſtes itēdūt oculos, et ꝓpertius Me mediæ noctes me ſydera plena iacētē Frigidaq; eoo, me uidet aura gelu. Cū tacet nox tp̄s illud noctis idicare uř q̃d ɔticiniū dř cū galli cōticeſcūt, et hoies ēt tūc qeſcūt, de quo Macr. li. i. ſatur. et Cēſo. i lib. de die natali. c. 17, ubi ēt reliq̃s tā noctis p̄tes diei ꝑtes enumerat. ¶ Veſano, ob amorē iſaniēti. ¶ Curioſi, hoc emphaſim hēt, ut diligentes ēt in rebus alienis, et qui hoc agāt ēt nō poſſint nūerare, et ſic ēt faſcinū effugiēt rōne ſuperius dicta. Eſt āt Conticinium

Batti [illegible] [illegible]

Faſcinum quodam incantationis genus quo homines ad extremam maciem deue-
Faſcinum niunt, de quo Solinus ita refert. Quædam in terra affrica hominum familiæ ſunt uoce atq; lingua efaſcinantes, quæ ſi impenſius forte laudauerint, pulchras arbores ſegetes lætiores, ifantes amæniores, egregios equos, pecudes paſtu atq; cultu optimas emoriantur repente. Inde uerbum faſcino dicitur, Virgilius, Neſcio quis teneros oculis mihi faſcinat agnos, & in ſeptima egloga ad faſcinum etiam alludens inquit, Aut ſi ultra placitum laudarit bacchare frontem Cingite ne uati noceat mala lingua futuro. Epigram. viii. Expoſitio.

Ad ſeipſum. EPIG. VIII.

Miſer Catulle deſinas ineptire,
Et quod uides periiſſe, perditū ducas,
Fulſere quondam candidi tibi ſoles.
Cum uentitabas, quo puella ducebat,
Amata nobis quātum amabitur nulla
Ibi illa multa tum iocoſa fiebant,
Quæ tu uolebas, nec puella nolebat:
Fulſere uere candidi tibi ſoles,
Nūc iā illa nō uult, tu q̄q; ipotēs es Nec
Quæ te fugit ſectare, nec miſer uiue,
Sed obſtinata mente perfer, obdura:
Vale puella, iam Catullus obdurat:
Nec te requiret: nec rogabit inuitam,
At tu dolebis, cum rogaberis nulli,
Sceleſta te ne? quæ tibi manet uita?
Quis nūc te adibit? cui uideberis bella?
Quē nunc amabis? cuius eſſe diceris?
Quē baſiabis? cui labella mordebis?
At tu Catulle deſtinatus obdura.

m Iſer catullæ, ad amicā deſerendam cui recōciliari nō poterat hoc trimetro iambico ſeipſum hortatur poeta, mire autē amatorii affectus exprimuntur. ¶ Miſer catulle, ſeipſum alloquitur. ¶ Miſer, qa in amore tempus rē præcioſiſſimā conſumpſiſti. ¶ Deſinas ineptire, inſanire & ine-
Inept ptum eſſe & delirare uti faciunt amatores, Cic. li. ii. de oratore apte declarat de iepto his uerbis, quem enim nos ineptum uocamus, is mihi uidetur ab hoc nomen habere ductum ꝙ non ſit aptus, idq; in ſermonis noſtri conſuetudine perlate patet. Nam aut tempus quod poſtulat nō uidet, aut plura loquitur, aut ſe oſtentat, aut eorum quibus cum eſt uel dignitatis uel cōmodi rationem nō habet, aut deniq; in aliquo genere aut inconcinnus aut multus eſt, is ineptus dicitur. Hoc uitio cumulata eſt erudítiſſima illa græcorum natio. ¶ Et ducas, exiſtimes. ¶ Perditū, ideſt periiſſe. ¶ Quod uides periiſſe, tēpus, uidelicet bonam famam patrimonium, nam iſta omnia amando perdūt iuuenes. ¶ Candidi ſoles, felices dies ex cōſuetudine gentis thraciæ, quæ albo lapillo fortunatos, nigro uero infelices dies conſueuit notare, ac ſupremo uitæ die ſeparatos denumerare, atq; ita de felicitatis aut miſeriæ ratione pronūtiare, ut Plinius refert lib. vii. alii cretēſium hūc fuiſſe morem aiunt, unde Oratius in primo carm. creſſa ne careat pulchra dies nota. Hinc Perſius, hunc macrine diem numera meliore lapillo & Martialis, & ſi calculus omnis huc & illuc diuerſus bicolor quo digeratur, uincet candida turba nigriorem. ¶ Cum uentitabas, ex quo amator cupit continue amicam uidere, ideo ex frequenti profectione ad
Mos lapillorū

ctione ad amicã fœlicitatẽ ſuam arguit poeta, ¶ Amata nobis.i. a nobis ſic Virgi lius dilecta ſorori pro a ſorore. ¶ Ibi in loco illo ad quẽ te puella ducebat. ¶ Fulſere uere.ex præteritis uoluptatibus ſe oino fœlicẽ fuiſſe dicit. ¶ Nũc iam illa nõ uult.ſ.qđ iocoſa illa fiant. Tu quoq; ĩpotens es.ſ.illa facere, quæ cõſueuiſti nolente amica, poſt hæc uerba in fine huius carminis ſequi debet ꝑticula illa. Hoc q̃ male trãſpoſita in principio ſubſequẽtis carminis coherebat, Principium uero alterius carminis ſic admonẽte patre legẽdũ erit, quæ te fugit ſectare, et ordo erit nec ſectare eã.ſ.quæ fugit te. ¶ Nec miſer uiue eã amãdo q̃ te nõ redamat. ¶ Sed obſtinata mẽte perfer ſe ipm̃ ad patientiã exhortatur cũ ab amica neglectus fuerit. ¶ Vale puella tãq̃ leſbiã omnino derelicturus eam diſcedẽtium uerbo alloq̃tur. ¶ Iam Catullus obdurat ſic.n.in animo ſtatuerat. ¶ At tu dolebis, hoc.n.maxime quærunt amatores ut cũ ab amica diſcedere uelit, ut iuſta de eã diſcedere uideatur, ut illa eorũ abſentia cõtinue crucietur, ¶ Cũ rogaberis nulli pro a nullo. ¶ Sceleſta te

Figura breuitatis Apoſiopeſis

ne?ſ.rogẽ uel uerbũ turpitudinis ſupreſſit, ſic Virg.in tertia egloga, nouimus, & qui te, hæc figura eſt breuitatis per detractionem nõ tamẽ apoſiopeſis, ut in nono ait Quintili.nã in apoſiopeſi ꝗd taceatur incertum eſt, aut longiore ſermone explicandum, hic unum uerbũ, et manifeſtum ꝗd deſiderat, ſic Terẽ.in eunuc. Ego illũ eunucũ ſi opus ſit uel ſobrius. ¶ Quæ tibi manet uita. qualis eſt tibi futura uita ſine amore meo. Iratus poeta malis leſbiæ iſultat. ¶ Quis nũc? cũ a me derelicta fueris. ¶ Te adibit? accedet ad te quaſi dicat nullus. ¶ Cui uideberis bella? quaſi dicat nemini. ¶ Quẽ nunc amabis? quaſi uelit ĩferre neminẽ mihi cõferendum reperies quia nullus te adamabit. ¶ Cuius eſſe? ac ſi dicat nullius. ¶ Quem baſiabis cui label? hæc.n.ſibi a leſbia ſolita fieri innuit poeta. ¶ At tu Catulle, demum ad illam deſerendã ſe hortatur ut ab initio. ¶ Deſtinatus, ad eam deſerendam.

Ad Verãniũ. EPIGR. IX.

Veranni omnibus e meis amicis
Antiſtes mihi millibus trecentis,
Veniſti ne domum ad tuos penates?
Fratreſq; unanimes ? tuãq; matrem
Veniſti, o mihi nuncij beati,
Viſam te ĩcolumem, audiãq; hiberũ
Narrantem loca, facta, nationes,
Vt mos eſt tuus: applicanſq; collum
Iucundum, os, oculoſq; ſuauiabor.
O quantum eſt hominũ beatiorum,
Quid me lætius eſt, beatius ue?

Epig.ix.Expoſ.

Erãni omnib⁹ e meis amicis, cũ nunciatũ fuiſſet poetæ uerãnium amicũ incolumẽ ex Hiſpania domum reuerſum gaudiũ ſuũ ex illius incolumitate, hoc endecaſyllabo declarat. Et quoniã moris eſt ut cum quadã ai hilaritate amicos peregre aduenic̃tes licet ꝑſentes ipſos uideamus, tamẽ interrogemus utrũ uenerint. Iõ ẽt Catullus ex hac cõſuetudine ex uerãnio amico, quẽ licet abſit, tamẽ ut ꝑſentẽ alloq̃tur, cum quodã gaudio quærit, utrũ reuerſus ſit, dein de gaudiũ ſuũ explicat. Ordo igit̃ erit, O uerãni, Antiſtes.i.princeps, uel anteſtãs ut alii legũt quod idem erit in ſenſu e meis omnibus amicis, mihi millibus trecẽtis ueniſti ne domum ad tuos penates fratreſq; tuamq; matrem?

¶ Milibus trecẽtis, cum maximam ſibi amicorum copiam fuiſſe dicat maxima

eſt uerānii laus qui primū tamē in amicitia apud ipſum locū teneret. ¶ Ad tuos penates, ad tuā domū, licet penates ꝓprie dei dicantur per quos pœnitus ſpiramus de qbus Macro' iū legito lib. ſaturnaliū iii. ¶ Fratreſq; unanimes, multi nāq; ſunt fratres iter ſe diſſidētes, hinc Oui. fratrum quoq; gratia rara eſt. ¶ Sanāq; matrem, lego ex patris codice tuamq; matrem ſenſu clariſſimo, licet alii ſenem legere maluerunt. ¶ Veniſti. hoc affirmatiue legēdum eſt, primo enim quæſiuit utrum uenerit deinde ipſum ueniſſe affirmat. ¶ O mihi nuntii beati, qui uidelicet reditum tuum nuntiarunt, et ecce gaudii declaratio ob amici aduentum. ¶ Viſam te incolumē. hæc omnia affirmatiue legēda cū quadam gaudii expreſſione. ¶ Audiamq;, ordo eſt, audiam te narrantē ut eſt mos tuus loca, hiberum, facta, nationes. ¶ Hi-

Hiberia.

berum hoc. e. hiſpanorū, uel audiā te hiberum i. te ueluti hiberum et hiſpanum factum. hiberia nāq; a flumine hibero dicta eſt hiſpania uniuerſa, ut Plinius lib. iii. ca. iii. rettulit, & ſtrabo lib. iii. affirmat ubi hiſpaniā omnē deſcribit. ¶ Vt mos eſt tuus, loca uidelicet & mores populorū, apud quos fuiſti cōmemorare poſtq̃ domū reuerſus fueris. ¶ Applicanſq; colum, ex multis ſenſibus docet ſe ſummā iocundi-

Applico.

tatem percepturū, ex uiſu, ex auditu, ex amplexu, ex oſculo, applico ex adiungo, & licet cum datiuo uel accuſatiuo cum ad ponatur tamē hoc loco ſine præpoſitione ratione carminis uti exiſtimo poſuit Catullus niſi ſit applicās colum. ſ. meū tuo. ¶ O quantum, ordo eſt. Oq̃d lætius beatius ue eſt hominum quātum ſcilicet hominum eſt beatiorū, ex nimio. n. gaudio oſtendit ſe beatos oēs ſim unū cogerētur beatitudine ſua ſupare. huc. n. ſpectat ipſa exclamatio.

De Varo & ſua amica. EPIG. X.

Varus me meus ad ſuos amores
Viſum duxerat e foro ocioſum.
Scortillū' ut mihi tū repēte uiſum ē
Non ſane illepidū, nec iuenuſtum,
Huc ut uenimus, incidere nobis
Sermones uarij, in quib⁹ quid eſſet

Epig. x. Expos.

Varus me meus ad ſuos amores elegāter poeta his endecaſyllabis narrat quō puellā uarri amicā ad quā ab ipſo uarro perductus fuerat i petitiōe ſeruorū quos e bithinia aduexerat eluſerit. ¶ Ad ſuos amores,

Amores.

ad meretricē quā amabat. ſic. n. numero plurali amores i honeſtos dicimus, lʒ differētia quādoq; nō ſeruetur. ¶ Viſum

Viſo.

duxerat ad uidēdū, in hoc. n. uerbo motum iclūſum cōtra quorūdam grāmaticorum opinionem exiſtimo. Ter. uiſo ꝗd agat Pamphilus. ¶ Vt mihi repente uiſum, & ex hoc quod dicit uiſum tacitā infert ſui excuſationem ſi ſeruos negauit quia ſecus inuenit poſtq̃ fœminā bene intuitus eſt. ¶ Scortillum, a ſcorto ſcortillū, ut eius mos eſt diminutiuum fecit. i. meretricula. ¶ Vt mihi tū repēte uiſum eſt ſicuti ex tēpore mihi uidebatur, in quo conſiderando non magna uſus fueram diligentia, nec impenſe operam nauaueram. ¶ Huc ut uenimus poſtq̃ ad ſcortum acceſſimus. ¶ Sermones uarii, de uariis rebus. ¶ In quibus ſcilicet ſermonibus hæc fuere quæſita. ¶ Quid eſſet iam bithynia quid, iam ideſt tēporibus iſtis quaſi dicat an eēt nobilis prouincia ut olim, nā bithynia ut refert ſolinus ca. liii. in pōti exordio ad partē ſolis orientis aduerſa thraciæ opulēta ac diues urbium a fontibus ſangarii fluminis

Bithnia.

primos fines habet ante bebrycia dicta dei de migdonia, mox a bithyno reze bithynia, de qua etiā ſtrabo Plura .li. xii. Pli. ca. ultimo .v. lib. cōmemorant.

ET QVOMODO ſe haberet uel ad diuitias uel ad ſitum hoc referendum eſt.

Iam bithynia, quomodo ſe haberet,
Et quantum mihi profuiſſet ære,
Reſpondi iā qđ erat, nihil, nec ipſi,
Nec prætoribus eſſe, nec coborti
Cur quiſquā caput unctius referret,
Præſertim quibus eſſet irrumator
Prætor, nec faceret pili cohortem.
At certe tamen inquiunt, quod illic
Natum dicitur, ære comparaſti

Et quo nā mihi ꝓfuiſſet ære. quantū lucratus eſſē ex illa profectione. Illuc. n. memiū prætorē ſubſequutus fuerat, paternus codex habet quāto mihi eodē tamē ſenſu. Rn̄di id quod erat ad quæſita uerum reſpōdi. Nihil nec ipſis. ſ. bithynis, melior tamen uidetur lectio paterna nihil nec ipſi, hoc ſenſu. i. nihil nec mihi ipſi, de ipō enim iterū rogauerat ſcortum. Nec prætoribus eē. i. ipſi memio prætori, uſus eſt autem plurali ꝑ ſingulari. Nec coborti prætoriæ. ſ. eſt enim prætoria cohors militum multitudo quæ ab iperatore non diſcedebat. Scipio enim aphrican⁹ primus fortiſſimum quēq; delegit qui ab eo in bello nō diſcederet, et certo militiæ muner̄ uacaret. Cur qſq̄ caput unctī⁹ referret, uel ſenſus ſit, nullum illis lucrū fuiſſe unde lautius uiuere poſſent. nam qui lautius uiuebant ſæpe caput ungebāt. hic Oratius. Vngere ſi caules oleo meliore caputq; cæperis, uel caput accipiamus pro ſorte quā uulgo capitale dicimus, ut ſit ſenſus neminem inde locupletiorem reuerſum. Præſertim quaſi dicat, cum nobis abuteretur ad libidinem debebat ſaltem munera tradere. Præſertim quibus eſſet memiū prætorē tāq; irrumatorē carminis ſui amarulētia perſtringit, q cū ad libidinē deteſtādā iuuenib⁹ romanis uteretur, nulla tamen illos munificētia ꝓſequebatur. Quib⁹. ſ. nobis q eramus de coborte ꝑtoris, & hoc figurate dictū eſt, reſpicit nāq; ſenſum n̄ uerba, ꝑ cohortē. n. iuuenes intelligim⁹. Nec faceret pili. i. ꝑ ꝑtor parui faceret cobortē quā irrumabat. ideo nihil lucrari potuim⁹ irrumare. n. a ruma. ideſt amāma per ſimilitudinē quādā eſt uirilia ad libidinē in os præbere, q uero recipit fellare dicit, ide fellator et irrumator fellatrix & irrumatrix, ordo eſt, rn̄di qđ erat, nec mihi, nec ꝑtoribus, nec coborti eē cur qſq̄ caput uncti⁹ referret &c. Alii uero ibi diſtingunt, nihil nec ipſi, nec ꝑtoribus, nec cohorti eē hoc eſt qđ nihil æris cuiq; erat, poſtea accipiūt ꝙ. Cur qſq̄ ſint uerba iterū meretricis hoc ſenſu. ſi ꝑtor non fecit lucrū in ꝓuincia unde eſt qđ eius fellatores ſint ita nitidi et habeāt caput ita unctū. q. d. hoc eſt ſignū qđ mētiris, & qđ ꝑtor illis donabat et hic cōſtat lucrū factū. Nec pilli faceret cobortē, ipſi cinædi uidelicet nō paruifacerēt cohortē et ſotios niſi ꝑtor illis munera diſſet, & habuiſſet illos ī delitiis. At certe tn̄ iquiūt, uerba ſunt q̄ dicit meretrix Catullo, quorū hic eſt ſenſus, licet parū lucri ex ꝓuincia reportatis dicūt tn̄, te ī illa emiſſe ſeruos lecticarios, ordo uero erit, At tn̄ certe cōparaſti ære homines ad lecticā qđ illic natū dicitur, et illud iquiūt ueluti per parēteſim iterpoſitum eſt. i. ita aiunt, & fama cōis eſt.

Irrumare fellare

Prætoria cobors

caput ungebant. caput

Ad lecticam hoĩes. ego, ut puellæ
Vnum me facerem beatiorum,
Non inquã mihi tam fuit maligne,
Vt prouincia quod mala incidiſſet,
Nõ poſſem octo hoĩes parare rectos.
At mi nullus erat nec hic, neq; illic,
Fractum qui ueteris pedem grabati
In collo ſibi collocare poſſet.
Hic illa, ut decuit cinædiorem,
Quæſo inqt mihi mi Catulle, paulũ
Iſtos cõmodita, uolo ad ſerapin
Ferri mane. inquio puellæ.
Iſtud, qđ modo dixeram me habere,

HOMines ad lecticã ſeruos lecticarios dicit. Quod illic natum dicitur quod. ſ. hoĩum. i. hoĩes illius loci indigenas, nã ibi ſerui ualẽtes eſſe ſolebãt, ſicut & in proxima cappadotia, uel quod. ſ. æs illic natũ dicitur. i. ex pecunia bithynica, ut nõ poßis dicere te habuiße aliã pecuniã. Ego ut puellæ ego ordo eſt, ut me puellæ facerẽ unum beatiorum. i. ditiorũ uel unũ. i. ſolum inter oẽs comites beatiorẽ. i. diuitẽ inquã dixi ꝙ prouintia mala incidiſſet. nõ tã mibi fuit maligne. i. ſine lucro ut nõ poſſem octo hoĩes pare rectos, Beatiorũ ditiorũ hinc Plau. in perſa, bonã manolo me dici q; beatam, uolebã inquit a puella illa diues eſtimari. ꝙ qa. Prouĩtia mala. i. minime utilis uel male legat. Parare emere. Octo homines rectos ut ualentiores ſint ad onus ferẽdũ & inde a numero ſeruorum octophorõ lectica q̃ alias a minori numero hexaphoron appellatur. At mi nullus erat, ex codice patris ſic corrigo, ut ſtet uerſus cũ prius. ſ. male legeretur. At mihi nullus erat, et eſt ſenſus q̃uis dicerẽ me emiſſe octo ſeruos ad lecticã tamẽ mentiebar, quia neq; hic neq; in bithynia ullum ſeruum habebã qui pedẽ unum lectuli poſſet attollere, narrat ſe tunc dixiſſe iſta uerba, ſed debemus itelligere quod tacite ſecum illa dixerit ne exaudiretur a puella. Neq; hic domi, Neq; illic in bithynia, Grabati ueteris, quia leuius eſt lignum ſi uetus fuerit, grabatus lectum ſignificat, & maxime paupis hominis, Virg. in moretto Mẽbra tollit ſenſim uilli demiſſa grabato. Collocare in tergo. q. d. ne dum portarẽ. Hic. i. tũ. Illa. ſ. meretrix. Inqt. ita ẽ ordo ut. Decuit cinædiorem ſ. dicere. cinædiorẽ uero molliorẽ expone, laſciuiorem et ꝑcatiorẽ et ſine pudore petentẽ, quales ſolent eẽ cinædi q libidinẽ patiunẽ hic Plautus i ſtiebo lepidã et ſuauem aliquã cãtionẽ occipito cinædicã. Quæſo mi Catulle cõmoda Paulum mibi iſtos ſcilicet ſeruos quos emiſti. Iſtos cõmoda, Amphimacrus eſt pro dactylo. Pater tamen cõmodita abſq; nam legere maluit. Volo ad Serapi. Serapis deus eſt ægiptiorũm qui oſiris etiam dictus fuit, Martianus capella in oratione philologiæ ad ſolem. Te ſerapi. Nilus, memphis ueneratur oſirim, eſt. n. idem qui et ſol ſicut Macro. li. primo ſaturnalium docet, et Diodorus li. primo, & Euſebius de præparatione euangelica. De hoc deo Strabo etiam multa commemorat lib. xvii. dicit ergo nunc meretrix ſe uelle ad ſerapidis templum ire. Ferri mane, duobus modis ex paterna emendatione carmen iſtud eodem tamen ſenſu legitur, ferri mane, mane inquio puellæ, & eſt ſenſus, uolo mane. i. cras mane ferri ad Serapim, nam mane
qñ ꝑᵃᵐ ptẽ diei ſigᵗ ꝑᵒᵃ h3 ꝓductã. Virg. 2°. Georg.

Gratus

Cinedus.

Beat?

Octophorõ Hexaphorõ

Serapis & oſiris.

Mane georgi. Mane ſalutantum primis uomit ædibus undam, ſecundū uero mane deſcendit a maneo manes & habet primam breuē. i. expecta. eſt. n. ſenſus, inquio. i. dico puellæ, mane ideſt expecta ut modus eſt loquendi expecta modicum quia erraui in loquendo, ſerui enim non ſunt mei, ſed comitis mei cinnæ, aliter legitur. Me deferri, mane inquio puellæ, & idem erit ſenſus paucis, uerbis uel potius litteris mutatis, Qui uero legunt deferri mane, cum dicant ultimam in mane breuiari a poeta tanq̃ a tertia deſcendat coniugatione hi quid dicant ipſi uiderint. quis enim unq̃ maneo nis tertiæ coniugationis uel audiuit, uel uidit, uel legit, apud auctores. Neq; idem fit in hoc uerbo, quod in caueo quod aliquando ſecundæ, aliquando uero tertiæ reperitur coniugationis. Oratius in epiſtolis uade. uale. Caue ne titubes mandataq́; frangas, & Propertius. Tu caue ne triſti cupias pugnare puellæ, poſt inquio puellæ feneſtra, ſequitur in codice uetuſto, quæ nō lucem ut cæteræ ſed obſcuritatem potius præſtat, ut in ſequētibus patet, quæ tamē aliquo modo remouebitur ſi hunc ordinem fecerimus.

[Margin: maneo is. non dicit. caueo.]

Fugit me ratio, meus ſodalis
Cinna eſt Caius, is ſibi parauit.
Verum utrū illius, an mei q̄d ad me?
Vtor tam bene, quā mihi paraſſem.
Sed tu īſulſa: mala: & moleſta uiuis,
Per quam nō licet eē negligentem.

RATIO fugit me ideſt deceptus ſum, quod modo. i. pauloante dixerā, me habere iſtud. i. iſtos ſeruos coemptos. ¶ Meus ſodalis cinna eſt caius q̄ habet uidelicet ¶ Is ſibi pauit emit ſeruos, cina ē caius, caius triſyllabum eſt, & eſt dactylus, ſi grauis legas uerſus non ſtat niſi ita acceperimus quod non fiat colliſio & ſyllaba illa finali licet breuis tamen producatur niſi grauis legerimus. ¶ Vtrum ille ſcilicet cinnæ. ¶ An mei quid ad me? interrogatiue quaſi dicat nihil refert, & rationem ſubiungit. ¶ Vtor tam bene quā mihi paraſſem. habeo inquit ſodalis ſeruos arbitrio meo utendos ac ſi proprio ære mihi comperaſſem, in ordine uero ſi ſubintelligitur. Sicut apud Iuuenalem Græculus æſuriens in cœlum iuſſeris ibit. i. ſi iuſſeris. ¶ Sed tu inſulſa inſuauis. iniocunda. ¶ Mala uitioſa. ¶ Moleſta, nunq̃ ceſſas ſpoliare amatores. ¶ Per quā non licet eſſe negligētē, in loquēdo uidelicet, quia dū indiligens ſum erraui & tu tamen pro uero quod dixi accepiſti, cum ut ſeruos ipſos tibi commodarem rogaſti.

[Margin: Caius triſyllabum]

[Margin: Si ſupplet.]

AD FVRIVM ET AVRELIVM. EPIGRAM. XI.

EPIGRAMMA. XI. EXPOS.

¶ FVRI Et Aureli comites Catulli, cum amicam pluribus ad libidinē ſui copiam facietem deſerere poeta ſtatuiſſet, Furium & Aurelium comites ſuos orat ut id illi nunciare uelint, Verſus ſaphicus eſt, tres primi æquales ſunt, cōſtātq; Trocheo, Spondeo, Dactylo, & duobꝰ trocheis. Quartus quiſq; Adonius eſt conſtans dactylo et ſpōdeo.

Saphicꝰ uerſus.

Adonius uerſus.

Furi, & Aureli comites Catulli,
Siue in extremos penetrabit Indos,
Longe ubi littus reſonante eoa
Tunditur unda,
Siue in hircanos, arabaſq; molles
Seu ſacas, ſagittiferoſq; parthos.

Ordo talis eſt Furi et Aureli comites Catulli parati ſimul tentare oia hæc, nunciate pauca non bona dicta meæ puellæ. ¶ Comites Catulli ideſt comites mei de ſe loquitur in tertia perſona, ¶ Siue penetrabit, eſſetis iquit ipſi comites, etiam ſi ad extremas terras iter haberet, alii penetrarit legunt, ut de præterito intelligamus, ſed melius penetrabit quia inferius dicit tranſgredietur. ¶ Extremos indos, indi ſunt ultimi Aſiæ populi ad orientem ſiti, ab indo flumine denominati, de quibus Plinius libro ſexto capitulo decimoſeptimo, & Strabo libro decimo quinto, & Diodorus libro tertio capi. undecimo, & Solinus capi. ſexageſimo tertio, & alii multi dixere, Scribit Plinius libro trigeſimoſeptimo cap. decimo tertio. Indiam omnium terrarum maximam eſſe qua de cauſa etiam libro ſexto capitu. decimoſeptimo, dicit modos nunquā emigrauiſſe finibus ſuis, idcirco dixit poeta penetrarit ideſt ad interiores & intimas partes peruenerit.

indi populi.

Indus flu.

India maxia

¶ Lōge ubi littu, ordo ſi penetrabit ad loca illa ubi littus longe tunditur unda eoa ideſt orientali reſonante, uel unda ſonante quia undarum ſtrepitu exauditur. ¶ Siue in hircāos, hircani ſcythiæ ſunt populi ad mare Caſpium a quorum littoribus hircanum mare eſt dictū ut Plinius docet libro ſexto capitulo decimoſexto, quod idem etiam Caſpium appellat̄, ut autor eſt Strabo lib. xi. de quibus Solinꝰ ca. xxyi.

Hircāi Hircanū mare qđ & caſpium

¶ Arabaſq; molles, Arabia Regio eſt inter ſyriam & ægyptum ſitā, uti Diodorus libro tertio capitulo decimotertio in eius deſcriptione commemorat, Solinus uero capitulo ſexageſimotertio. ſic inquit, ultra peluſiacum Arabia eſt ad rubrum pertinens mare, quod repetit ēt Plinius libro quinto capitulo undecimo de qua plura etiam commemorat libro ſexto capitulo uigeſimoctauo, & Strabo libro decimoſexto. Molles uero appellat non effeminatos cum indomitos eos ſcribat Diodorus. Sed uel molles, quia calamo, myrrha, thure, coſto, caſſia, cinnamomo aliiſq; multis abundant odoribus, uel molles propter habitum dedicatum, intonſi uiuunt, mitrati degunt redimitu pari. barba abradit̄, ueſte ſubtili utūtur, quæ Bombicina appellatur, unde Propertius in ſecundo. Nec ſi qua arabio lucet bombice puella, uel quonia ſunt ſub aere clementiori. Vnde Luca. emollit gētes clemētia cœli. ¶ Seu ſacas ſagittiferoſq; parthos, in hoc carmie in ſecūda ſede trocheum poſuit loco ſpondei, Quod ſi euitare uelimus corithiſee

arabia

arabes molles

Cori thus — Saca. — Partbi — Partbi ſagittādi piti

ros legere poterimus. Corithus enim primam & ſecundam producit ſyllabam, Virgilius libro decimo. Coritbiq; leues humeris & lætifer arcus, inferius tamen pede etiam eodem abutitur, cum iquit, pauca nuntiate meæ puellæ, ¶ Seu ſacas Scithas uniuerſos a perſis ſacas appellatos a proxima gēte auctor eſt Plinius libro ſexto capitulo decimoſeptimo. unde Sacas colligimus populos eſſe Scythis uicinos, de quibus apud Strabonem etiam libro undecimo habemus. ¶ Parthi populi ſunt Orientales, de quorū ſitu. Natura & moribus, plura cōmeniorat Strabo lib. undecimo, et Plinius lib. ſexto capitulo uigeſimoquinto, & Iuſti. lib. quadrageſimoprimo. Mira utūtur ſagittandi arte adeo ut in bello fugam ſimulantes in equis uerſis ſagittis hoſtem feriant, inde a poeta dictum fidentemq; fuga parthum uerſiſq; ſagittis, & ab Oratio in ſecundo ſermonum, aut labentis æquo deſcribat uulnera parthi, hinc ſagittiferos appellauit Catullus.

Siue qua ſeptemgeminus colorat
Aequora Nilus,
Siue trans altas gradietur alpes,
Cæſaris uiſens monumenta magni

Nilus flu. — Nili hoſtia

¶ SIVE qua nilus ſeptēgeminꝰ colorat æquora, ægyptum intelligit in qua eſt nilus fluuius: q ſeptem hoſtiis in mare decurrit, quorum hæc ſunt nomia Peluſiacuz, Tanaiticū, Mendeſium, Pathmeticum, Sebeniticū, Bolbiticum, Canopicum ſiue heracleoticum, de quibus Mella libro primo, hinc ſeptemgeminus a poeta dictus, ad cuius imitationem dixit & Virgilius libro ſexto. Et ſeptemgemini turbāt trepida hoſtia nili. ¶ Colorat, limo ſuo inficit. Vnde Virgilius. Et uiridem ægyptum nigra fœcūdat arena, de Nilo ſcribit plura Diodorus libro primo ſecūdo & tertio, & Plinius lib. quinto capitulo nono, Solinus item capi. quadrageſimoſecundo, & Strabo libro ultimo. ¶ Siue tranſaltas gradietur alpes. Alpes montes dicuntur altiſſimi lingua Gallica. alphon album ſignificat & ſic denominantur ex candore niuium ut plurimum exiſtētiū in eorum ſumitate diuidunt Italiam a Gallia. Incipiūt autem ut Strabo docet lib. quarto ex eiſdē locis e quibus a pennini montes qui paulopoſt in eodem lib. ſic iquit apēninus quidē a Genua Alpes uero a Sabatiis initium capiunt, inter Genuā uero et Sabatias. cc. ac. lxx. ſtadia interſunt, de alpibus etiam & gentibus alpinis legito Plinium libro tertio capitulo decimo nono, Pomponius tamen Mella a genua lyguriæ oppido alpes initiū capere ſcribit. Sed de alpibus nos idcirco pauciora cōmemorauimus, quoniam Marius equicola uir apprime doctus, & . D. Iſabellæ eſtenſis Mantuæ Principis laudatiſſimi nois mulieris a ſecretis fidiſſimus. Iter eiuſdem in Narbonēſem galliam de his quicquid dici pōt, tam docte quā diligenter enumerauit.

Alpes — Mariꝰ eqcola D. Iſabella eſtēſis Mantuæ Princeps — Monumentū

¶ Cæſaris uiſens monumenta magni. Monumētum a moneo dicitur, & quicquid nos monet monumentum id appellatur quodcunque illud fuerit. Virgilius quem candida dido eſſe ſui dederat monumentum & pignus amoris, & alibi manuum monumēta mearum, Hinc monumēta quoq; mortuorum ſe/ ✝ libello quē ppediē emiſſurꝰ ē deſcribens plu bus,

pulchra appellamus, eo quod ad nos mortales eſſe & illos fuiſſe admonerint. Hinc poeta noſter., monumenta Cæſaris in gallia intelligit ea omnia quæ nos ipſius uictoriæ monere poſſunt, ſicut ſigna, Statuas, Trophea. Vrbes dirutas et hmõi reliqua.

Gallicum rhenum, horribileſque, ultimoſq; britannos.
Omnia hæc, quæcunq; feret uoluntas
Cœlitum, tentare ſimul parati,
Pauca nuntiate meæ puellæ
Non bona dicta,
Cum ſuis uiuat, ualeatq; mœchis,
Quos ſimul complexa tenet trecẽtos

rhen⁹ gallicus.

¶ GALLIcum Rhenum. Rhenus fluuius ẽ ex alpibus ortũ ducens & in Oceanum decidẽs qui Galliam a Germania ſeperat, de quo Plinius libro quarto cap. decimoquarto, et ſtrabo lib. quarto. Gallicum uero appellat ad differentiam, qa & in Italia in Bononienſi agro rhenus eſt fluuius in padum defluens. de quo Plinius lib. decimoſexto capitulo. trigeſimoſeptimo.

Rhenus. bononienſis

¶ Horribiles & .i. & horribiles ratione nāq; carminis licentia poetica copula eſt poſtpoſita. ¶ Vltimoſq; britanos dictionem integrãm diuiſit ut partem unam Saphico alteram Adonio concederet carmini, quod lyricis conceſſum eſſe ex Seruii auctoritate nouimus. Britania regio eſt in Oceano mari conſtituta ante Albion appellata, de qua Cæſar in quinto cõmenta. & Plinius lib. quarto cap. decimoſexto, et Strabo lib. quarto, et Solinus cap. trigeſimotertio, et Pomponius Mella lib. ultimo, & Diodorus lib. ſexto cap. octauo horribiles, uel hoc dicit quia herba quadam quæ glaſton dicitur corpora inficere ſolebant ut Plinius lib. uigeſimoſecũdo cap. primo, & Pomponius Mella meminere qui incultos etiam omnes eſſe dicit, uel quia ante Cæſarem intacti & inuicti bello fuerunt, ut Pomponius refert, de quibus ſic ſcribit Diodorus, Britania priſcis temporibus nullius aduenæ imperium experta. Neq; enim Dionvſiuz, neq; Herculem, neq; Heroa, aut ducem quempiã eos bello tentaſſe accepimus, hic & Ora. in odis. Viſam britanos hoſpitibus feros. ¶ Vltimos ſunt enim in extrema parte inter Septentrionalem & Occidentalem plagam in oceãno, ultra britaniam præter orcadas inſulas et Tylem terrarum ultimã nihil eſſe nouimus. Vnde dicitur, Et pœnitus toto diuiſos orbe britanos. ¶ Omnia hæc ſuperius enumerata. ¶ Quæcunq; cœlitum feret uoluntas, quæcũq; deis placuerint alii omnia hæc quæcũq; ideſt quaſcunq; ſupradictarum peregrinationum.

Copula poſt poſita

Dictionis diuiſio.

Britania.

Glaſtõ herba.

Orcades inſulæ.

Tyle

¶ Voluntas cœlitum ferret mihi peragrandas uidelicet. ¶ Nuntiate, nomine meo dicite, non bona dicta minime illi placitura. ¶ Cum ſuis, hæc ſunt uerba quæ mandat poeta nuntiari puellæ ſuæ ¶ Mœchis adulteris tenet trecentos, numerus eſt finitus pro infinito ſicuti etiã in ſequenti epigrammate, quare aut endecaſyllabos trecentos expecta, aliquando etiam ſexcentum dicimus, ut Donatus apud Terentium in phor. & Cicero ſexcenta poſſum decreta proferre, & Terentius ſexcenta potius tibi dicam dicas, græci uero εκατον ideſt centum ponunt finitum numerum pro infinito ut idem teſtatur Donatus.

Numerus finit⁹ p infinito

Nullũ amans uere, ſed idẽtidẽ oĩum
Ilia rumpens:
Nec meum reſpectet ut ante amorẽ,
Qui illius culpa cecidit uelut prati
Vltimi flos prætereunte poſtquam
Tactus aratro eſt.

❡ NVLLVM Amans uere, hoc proprium eſt perditæ meretricis, neminem amare ſed tantiſper falſo ablandiri dum illis emunctis argentum lucrentur.

Identidem. ❡ Identidem ſæpe, Suetonius in Domitiano, recuperatores ne ſe perſuaſoriis aſſertionibus accõmodarent identidem admonuit. Idem in Veſpaſiano. Dum eum idẽtidem per Contumeliam Annabulenẽ fratris appellat, & inferius dicet Catullus, qui ſedens aduerſus idẽtidem te ſpectat & audit, Cicero in ſomnio Scipionis. hæc ego admirans referebam tamen oculos ad terram identidem.

❡ Omnium ilia rumpens. Neminem inquit uere amat, ſed omnibus utitur ad ſatiandum libidinis ſuæ indomitæ immoderatum appetitum.

❡ Rumpens uero hoc dixit ex æmulatione dum unuſquiſq; putat alterum ſibi ante poni in amore, Ilia. Virgilius inuidia rumpantur ut ilia Codro, uel quia omnibus dat & ilia libidine conſumuntur Ilia ut Plinius ſcribit libro undecimo appellantur arteriæ quædam inter ueſicam & aluum ad pubem tendentes, in ſingulari uero ſecundæ declinationis inuenitur, Plinius libro trigeſimo hoc & iliosi. ilio medetur & tuſſi Veteri, inde ilioſi qui morbo illo laborant ideſt λαγονοπονω. Sed identidẽ omnium, in hoc carmine ſyllaba una eſt ſuperflua quæ abiicitur ob uocalem priorem ſubſequentis carminis ut ſæpe fieri nouimus, ſic & in ſequenti carmine prati ultimos.

❡ Nec meum reſpectet ut ante, poteſt etiam legi eodem ſenſu. Nec meum ſpectet uelut ante amorem, qui amor. ❡ Cecidit elanguit. ❡ Illius ſcilicet puellæ. ❡ Culpa cum tot habeat mœchos. ❡ Velut ultimus flos uel ultimi prati legitur, utrunq; ſtare poteſt, & in idem recurrit ſententia, & optima eſt comparatio, ab amore extincto ad languentem florem, quam mutuatus eſt Virgilius in nono. Purpureus ueluti cum flos ſucciſus aratro langueſcit moriens. ❡ Tactus uel tractus ideſt laceratus.

IN MARVTINIVM ASINIVM. EPIGRAM. XII.

EPIGRAMMA. XII. EXPOSITIO.

Marrucine Aſini manu ſiniſtra
Non belle uteris in ioco, atq; uino.
Tollis lintea negligentiorum,
Hoc ſalſum eſſe putas? fugit te iepte,
Quãuis ſordida res, & inuenuſta eſt.
Non credis mihi? crede pollioni
Fratri, qui tua furta uel talento
Mutari uelit, eſt enim leporum
Diſertus puer, ac facetiarum.
Quare aut endecaſyllabos trecentos
Expecta, aut mihi linteum remitte:
Quod me non mouet æſtimatione:
Verum eſt μνημόσυνον mei ſodalis,
Nam ſudaria ſætaba exhiberis
Miſerunt mihi muneri Fabullus,
Et ueranius hæc amem neceſſe eſt,
Vt ueraniolum meum, & Fabullum.

m Arrucine aſini, Marrucinum cognomento aſinium monet ut linteum quod ſibi inter cænandum furto ſubſtulerat, remittat, aliter ſe illum carminibus ſuis proſciſſurum minatur. Alii aſinium proprium nomen aſſerentes principium huius endecaſyllabi ſic legere maluerunt, iter cœnam aſini manu ſiniſtra. Et cætera, quo argumento ipſi uiderint, cum omnes codices ſecus habeant, Marrucine aſini, Marrucinum iſtum Aſinii polionis fratrem fuiße, ex eo patet, quod inferius dicet crede Polioni fratri. ¶ Manu ſiniſtra, qua ſcilicet lintea ſurripis. ¶ In uino atq; ioco, dum in conuiuio iocantes amici bibunt. ¶ Negligentiorum, eorum qui in rebus ſuis ſeruandis negligentes ſunt. ¶ Hoc ſalſum eße putas? tu credis inquit hoc eſſe hominis faceti, Sed deciperis, non eſt enim facetum ſed potius ſordidum res alienas furari, ſalſum a ſale. ¶ Fugit te inepte, tu ignoras hoc, tu deciperis, ſic abſolute dicitur non me fugit non me latet, non me præterit. ¶ Eſt res ſordida, & quantum uis inuenuſta, ſcilicet furari lintea & res etiam minimas. ¶ Non credis mihi? interrogatiue, & ſenſus eſt ſi non adbibes mihi fidem in hoc, quære ex fratre tuo. ¶ Qui furta tua uel talento mutari uelit, uel ſit ſenſus qui libenter ſolueret talentum & quod tu non laborares hoc uitio, uel qui iocoſe dixit ſe uelle talento ea quæ tu furatus fuiſti poſſe recuperare, melior tamen & uerior prima ſententia. ¶ Eſt enim leporum ac facetiarum diſertus pater, frater inquit tuus eſt auctor facetiarum. ¶ Eſt pater, modus eſt loquendi quo ſæpe utimur, ideſt inuentor. Licet alii puer legant quod non placet. ¶ Quare, concludit ergo & duplicem proponit conditionem cuius electionem aſinio relinquit, uel quod rem ttat linteum, uel quod ipſum endecaſyllabis lacerabit. ¶ Non mouet æſtimatione, ideſt pretio. ¶ Verum eſt μνημόσυνον uerbo græco uſus eſt quemadmodum ſolent poetæ latini ſæpius græca tanquam iocundiora intermiſere. Sicuti Quintilianus docet libro duodecimo μνημόσυνον. igitur memoriale dicit, Linteum enim dono datum fuerat Catullo a Fabullo & Veranio amico tanquam monumentum amoris. ¶ Sudaria Sethaba, ſudarium ſignificat linteum quo utimur ad ſudorem ex

Verba græca iocundiora

μνημόσυνον

Sudarium

tergendum ſicuti Naſitergium appellare poſſumus quo utimur ad naſum emun‑gendum. Sethaba autem a loco dixit, eſt enim Sethabis urbs Hiſpaniæ ut Strabo libro tertio meminit, ubi telæ pulcherrimæ ex ſpartho lini genere conficiebantur, de quibus Silius, Sethabis & tellas arabum ſpreuiſſe ſuperbas. ¶ Ex hiberis, ex Hiſpania, hiberes enim populi Hiſpaniam habitarunt uti Plinius libro tertio capit. primo commemorat. ¶ Hæc amem, ſcilicet ſudaria, alii textus hoc habent & ad Linteum ſubreptum erit referendum. ¶ Vt ueraniolum, tan‑quam ipſos auctores muneris.

Naſitergiũ
Sethabis urbs

EPIGR. XIII.

AD FABVLLVM. EPIGR. XIII.

Cænabis bene mi Fabulle apud me
Paucis ſi tibi dii fauent diebus,
Si tecum attuleris bonã, atq; magnã
Cænam, non ſine candida puella:
Et uino, & ſale, & omnibus cachinis:
Hæc ſi inq̃ attuleris, fabulle noſter,
Cænabis bene: nam tu Catulli
Plenus ſacculus eſt aranearum.
Sed contra accipies meos amores.
Seu qd ſuauius, elegantius ue eſt,
Nã unguẽtũ dabo, quod meæ puellæ
Donarunt ueneres, cupidineſq;,
Q ꝺ tu cum olfacies, deos rogabis,
Totũ ut te faciãt Fabulle naſum.

EXPOS. CEnabis bene mi fabulle apud me, Iocoſe fabullum ſoda‑lem ad cœnã uo‑cat, ita tamen ut quæ neceſſaria ſunt apportet, præter unguen‑tum enim ſe ni‑hil aliud præbi‑turum oſtendit. Scribitur autem epigramma uer‑ſu endecaſylla‑bo. ¶ Apud me domi meæ. ¶ Mi fabulle, mi blandien‑tis eſt, alias inuidioſe rogitantis ut Do‑natus in Eeyra apud Terentium actu ſecundo notauit. ¶ Paucis ſi dei tibi fa‑uent, ſenſus eſt ſi dei tibi paruo tem‑pore ita fauebunt, ut lucrum facere & ea quæ in cœna neceſſaria ſunt emere; & empta tecum domum meam porta‑re poſſis, ita poteris bene mecum cœna‑re, & ita iocoſe ipſum ad cœnam uo‑cat, uel ſi dei fauent ne ante diem cœnæ aliquid aduerſi tibi accidat quod te im‑pedire poſſit. ¶ Bonam, bene cõditam. ¶ Magnam, copioſam & opiperam. ¶ Non ſine candida puella, pulchra et elegãti, et nullã deſit uolupta‑tis genus. ¶ Sale, facetiis uel egeſtatem ſu‑am indicans poe‑ta fabullum ad‑monet, ut ſalem pro condimentis ſecum afferat. ¶ Cachinis, Cachinus riſus ſolutus dicitur unde Cachino‑nes. ¶ Venuſte noſter, in codice antiquo legitur fabulle noſter quod ualde pla‑cet. ¶ Plenus eſt ſacculus aranearum, crumena mea adeo eſt inanis, ut aranei araneas in ipſa fecerint, per ſacculum no‑luit loculos intelligere, in quibus num‑mi reponuntur, minime uero bis aſſen‑tior qui per ſacculum promptuariam cœlam intelligendam putant. ¶ Sed cõ‑tra. i. uiciſſim. ¶ Accipies meos amo‑res. i. amicã meam, q̃a ſuperius dixerat nõ ſine cãdida puella, ideo dicit ſi addu‑ces tecũ puellã uiciſſim accipies tu quo‑q; meã, & ſi q̃d illa ſuauius aut elegã‑tius apud me eſt, uel expone accipies ꝑ audies meos amores. i. audies carmina de amica mea compoſita, ut iocoſe hoc

Cachinus
Cachinones

quoq; dictum ſit, ſi dabis mihi amicam tuam, ego uiciſſim dicam tibi meam.

Vngu enta. ¶ Seu quid ſuauius. ſ. amoribus meis eſt. ¶ Vnguentum dabo. Solebant enim antiquiores corpora unguentis ac uariis odoramentis perungere, De unguentis uero et unguentorum generibus legito Plinium libro. xiii. capi. i. ii. & . iii. ¶ Donarunt ueneres cupidinesq; in cōmendationem & laudem unguenti quod pollicitus eſt, dicit illud amicæ a uenere & cupidine dono datum fuiſſe, Superius plures ueneres, plures etiam cupidines fuiſſe declarauimus. ¶ Totum faciant naſum. tanta enim olfaciendi uoluptate detineberis ut ſis optaturus totum corpus tuum ad illam conſequendam in naſum conuerti.

EPIGR. XIIII.
EXPOSITIO.

AD CALVVM.
EPIGRAM. XIIII.

Ni te plus oculis meis amarem
Iucundiſſime Calue, munere iſto
Odiſſem te odio uatiniano.
Nā qd feci ego? qd ue ſum locutus?
Cur me tot male perderes poetis?
Iſti dei mala multa dent clienti,
Qui tantum tibi miſit impiorum,
Quod ſi (ut ſuſpicor) hoc nouum, ac repertum
Munus dat tibi ſyllo litterator,

Calu9 orator

I te plus n oculis meis amarē, ſaturnalitiis diebus caluus orator, de quo Quintilianus & Plinius meminere, libellos peſſimorum poetarum quos muneri acceperat a cliente ſuo, ad Catullum loco Xenii dono miſerat, Catullus igitur endecaſyllabo tali munere dolet, libellos ipſos execratur. minaturq; ſe quoq; uices repoſiturum tanquam par pari ſit relaturus. ¶ Iocūdiſſime calue. Ego ita de oratore Caluo intelligendum duco, ut tamen non ignorem eiuſdem nois quoq; poetā fuiſſe, Cuius & Oratius et Ouidius, & Propertius meminere, cum tamē extent qui eundem poetam & Oratorem fuiſſe cōtendunt. ¶ Munere iſto in contemptum, ſic Virgilius, Aut quid petis iſtis, & malorum poetarum carmina intelligit. ¶ Odio Vatiniano odio tali quali Cicero proſequtus eſt Vatinium in quem inuectus eſt oratione quæ adhuc extat ab illo habita coram Lutio Lentulo flamine Martiali iudice, in qua ſcelera et flagitia Vatinii enumerat. Alii tamē ad pverbium hoc redigentes. ita interpretātur. Vatinius in quem acerrime. Mar. Tul. inuectus eſt in tātum odium populi Romani peruenerat iam detectis illius flagitiis, ut in prouerbium ceſſerit odium Vatinianum. Poteſt & intelligi odium quo Vatinius in Ciceronem detinebatur. ¶ Nam quid feci ego? quid ue ſum loqutus? quaſi dicat nec factis nec uerbis te læſi. ¶ Cur me tot male, ita legēdum eſſe nō malis qa uerſus nō ſtaret primo pater poſt patrē deinde multi docuerunt. ¶ Miſit impiorū carminum. ſ. ¶ Si Syllo litterator. Syllo hoc loco nomē eſt pprium cuiuſdam grāmatici qui cliens erat Calui, & dono illi uerſus miſerat, licet alii Sylla legere maluerint; quod nec probo nec damno, quod autem Syllones ſuperciliis prominentibus appellet Nonius Mar. notandum eſt apud illum non Syllones ſed Chilones legendum eſſe.

Vatinius.
Vatinianū odium
Syllo.
Syllones
Nonii locus.

dum eſſe cuius uerba hæc ſunt. Cilones ſuperciliis prominentibus dicti ſignificatione manifeſta, Licet Cilones apud feſtũ aliud ſignificent, Nam Cilo ad ille inquit abſq; aſpiratione is dicitur cui frons eſt eminentior ac dextra ſiniſtraq; uelut reciſa uidetur, Chilo uero cum aſpiratione cognomento a magnitudine labiorum dicitur χεῖλος enim labrum dicitur. ¶ Litterator, litteratores appellatione antiqua grammatici & poetarum interpretes dicuntur. ¶ Nouum, nuper editum. ¶ Et repertum a ſe compoſitum quantum ad inuentionem.

Chilo

Lĩratores.

Non eſt mi male, ſed bene, ac beate,
Quod nũ diſpereunt tui labores:
Dũ magni, horribilẽ, & ſacrũ libel-
Quẽ tu ſcilicet ad tuũ catullũ (lũ,
Miſti, continuo ut die periret
Saturnalibus optimo dierum.
Non, non hoc tibi ſalſe ſic abibit:
Nam ſi luxerit, ad librariorum
Curram ſcrinia, cæſios, aquinos,
Suffenum, omnia colligam uenena:
Ac te his ſupplicijs remunerabor:
Vos hinc interea ualete: abite
Illuc, unde malũ pedem attuliſtis,
Secli incõmoda peſſimi poetæ,

¶ NON eſt mi male, ſenſus eſt ſi Donatus eſt tibi a cliente tuo hic liber tamq; ab ipſo editus nõ moleſte fero imo iocũdum eſt quod non perdis labores tuos quos ob Clientem defendendum ſuſcipis ironice autem loquitur quaſi .d. o dignum premiũ. ¶ Tui labores, quos in illo defendendo ſuſcipis. ¶ Dei magni, per indignationem exclamat, tanq; liber omnino malus & execrabilis ſit uel ironice dictum accipiamus. ¶ Horribilem, hoc dicere uidetur quia erant carmina duriter compoſita & aſpera uerba. ¶ Et ſacrum execrandum. ¶ Quem tu miſti, pro miſiſti. ¶ Continuo quamprimum illum habuiſti ad me miſiſti quaſi dicat ante quam illum legeres. ¶ Vt die, ordo Saturnalibus die optimo dierum periret. ſ. ipſe Catullus legendo tam magnũ & malum opus. ¶ Saturnalibus, ſaturnalia feſta erant quæ in honorem ſaturni menſe decembri celebrabantur. Quæ ut aliqui uolunt per unum, alii per tres, alii per quinq;, alii per ſeptem durabãt dies, Et Macrobius Latius dicit lib. primo Saturnaliũ. Vnde eos ſecutus poeta qui ſaturnalium unum dicit durare uolũt dixiſſe uidetur ſaturnalibus die optimo, optimo uero dicit quia in his ſũmæ concedebatur licentia & tunc Serui libertatem conſequebantur. Loci huius meminit Macrobius libro ſecũdo Saturnalium ubi inquit, quia Saturnalibus optimo dierum ut ait Veronenſis poeta nõ uoluptas nobis ut ſtoicis tãquam hoſtis repudianda eſt. ¶ Non, non hoc tibi ſic abibit, Duæ iſtæ negatiões hoc loco magis negant ideo cum diſtinctione legendæ ſunt quaſi bis uerbi fiat repetitio, quia ſi in idem uerbum caderent affirmatiuam facerent. ¶ Non hoc tibi ſalſe o facete uel falſe legatur qui me fruſtratus es inani ſpe. ¶ Nam ſi luxerit, ſi dies & lux ſolis uenerit ueſpera enim erat cum munus hoc accepiſſet. ¶ Ad librariorum curram ſcrinia, Librarii ut Beatus Hieronymus declarat in epiſtola ad Nitiam Aquileiæ hippodiaconum, hi dicuntur qui libros exſcribunt. Scrinia uero Capſæ dicuntur in quibus li-

Seruorum libertas

Non- Non.

Saturnalia.

Librarii.

Scrinia.

bri tenentur ſeruaturq́ʒ. Oratius in Ser. Ne me Criſpini Scrinia lippi Compilaſſe putes. Verbum nõ amplius addam. ¶ Currã, vlciſcendi libidinem maximam uerbo hoc feſtinationis indicat. ¶ Ceſios, Aquinios ſuffenum. Nomina ſunt Malorũ

Ceſi² poetarum illius temporis, quos ſe ad Caluum miſurum minatur. Ceſius poeta fuit
Aquinius cuius Cicero in quarto ad Herennium adducit uerſum, hunc tibi miſimus beli.
Aquini meminit in Tuſculanis, ad ſuffenum inferius a poeta ſcribitur epigram
Suffenus ma. ¶ Omnia uenena, appellat Venena malos peſſimorum poetarum libros.
¶ His ſuppliciis, his poetis malis qui tibi erunt loco ſupplicii dum ipſos leges.
Poetæ ¶ Vos hinc interea, apoſtrophat ſermonem ſuum ad ipſos malos libros eoſdemq́ʒ a ſe diſcedere iubet. ¶ Interea, Dum ueniet dices, & eſt ordo, uos o peſſimi poete appoſitiue incommoda ſæcli ualete, abite hinc. Vnde attuliſtis malum pedem. ¶ Malum pedem, alludit quia uerſus pedibus conſtant. Sed mali ſunt poetæ ideo malum dixit pedem, Et ſic epigramma concludit, tres uero ſequentes uerſus ſi qui forte mearum. Et Cætera, Cũ minime huic loco cõuenire pater meus animaduertiſſet, tanq̃ʒ tranſpoſitos loco ſuo reſtituit, quo & ipſos nos interpretabimur.

Ad Aurelium. EPIG. XV.

Cõmẽdo tibi me, ac meos amores
Aureli, ueniam peto pudentem,
Vt ſi quicquam animo tuo cupiſti,
Quod caſtum expeteres, & integellũ
Conſerues puerum mihi pudice,
Non dico a populo, nihil ueremur
Iſtos, qui in platea mõ huc, mõ illuc
In re prætereunt ſua occupati,
Verum a te metuo, tuoq; pene

EPIGRAMMA. XV. EXPOSIT.

c Ommendo tibi me Aurelio ſodali puerum a ſe dilectum commendat, ita ut eundem pedico. nẽ Satyreo quodam morſu indicet, uerſus uero endecaſyllabus eſt. ¶ Commendo tibi me tanquam amator, uult innuere ſe totum dependere a puero dilecto, ideo amores ſuos, ideſt puerum commendãs una cum illo ſe quoque commendat, quaſi dicat ſi ſeruaueris puerum ſeruabis etiam me ipſum. ¶ Veniam peto pudentem, cum pudore peto a te hoc beneficium ut conſerues puerum meum, uerecundabatur enim fateri ſe pueri amatorem eſſe. ¶ Vt ſi quicquam animo tuo, Senſus eſt ſi unquam deſideraſti aliquid caſtum & integrum in animo tuo. Itaq; rogo te ut nunc uelis pudice mihi puerum meum conſeruare. ¶ Et itegellum, integrum & incorruptum, ſed more ſuo diminutiuo uſus fuit. ¶ Non dico a populo, ecce poetæ morſus in amicum cum dicat, ſe non populum, ſed ipſum amicum timere, ne puerum corrumpat. ¶ In platea, dictio ista apud græcos per ei ſcribitur πλατεία, unde abiecta, i, ſyllaba breuiatur quandoq; apud nos. ¶ Verum a te metuo, ne puerum uioles. Sic Terentius in andria metui a Chriſide. Vbi Donatus ponit hanc differentiam. Metuo illum qui mihi ipſi aliquid facturus eſt, Metuo ab illo. Cuius cauſa poſſum aliquid mali pati, etiam ſi in me nihil ipſe mali conſulat, Metuo tibi, ne aliquis noceat tibi. ¶ Tuoq; pene, penis Caudam

Platea

metuo te

metuo a te

metuo tibi

Penis

a pēdendo. Sed membrum uirile etiam ſignificat. Iuuenalis. Nouerunt mauri atq; indi quem pſaltria penem & alibi an facile & pronum eſt agere intra uiſcera penem.

¶ Laceſſas noſtrum caput, puerum quem diligo tanquam proprium caput. ¶ Ab, interiectio dolentis, commiſeratur namque amici futuram ſortem poeta, ſi hoc egerit. Ab

Infeſto pueris bonis, maliſq;,
Quem tu, qua libet, ut libet, moueto
Quātum uis, ubi erit foris, paratum,
Hunc unum excipio, ut puto pudēter
Quod ſi te mala mens, furorq; uecors
In tātam impulerit ſceleſte culpam,
Vt noſtrum inſidiis caput laceſſas,
Ah non te miſerum, maliq; fati,
Quē attractis pedibus patēte porta,
Percurrēt raphaniq;, mugileſq;.

¶ IN feſto pueris bonis maliſq; ideſt oībus pueris tam his qui ob formæ pulchritudineꝫ apti ſunt q̄ his qui ob deformitatem non ſunt ad libidinem idonei, ſicut ſuperius in ſexto, quare quicquid habes boni maliq; dic nobis. ¶ Quem, ſcilicet. ¶ Penē tu moueto, ex libidine. ¶ Qua libet, ſcilicet ratione. ¶ Vt lubet, hoc dicit quantum ad modum uel per quoſcūque locos, uel qualibet hora. ¶ Quantumuis, hoc quantum ad multitudinem quaſi dicat Crebro. ¶ Vbi erit foris paratum, ideſt quando habebis extra domum paratum cum quo libidinem exerceas. ¶ Hunc unum, ſcilicet puerum meum. ¶ Excipio, remoto hoc puero meo quem cum quadam uerecundia excipio uti exiſtimo. Exerceas libidinem cum quocunq; uolueris quaſi dicat Cæteros nō curo. ¶ Quod ſi te mala, Cōcluſio eſt Epigrammatis in qua mugiles & Raphanos Aurelio minatur. Si uim puero ſuo intulerit. ¶ Mala mens, amētia, Si ad tantam inſaniam deuenires.

uecors ¶ Vecors, dicitur quaſi ſine corde furorem autem uecordem appellat ab effectu, quia amoris furor homines uecordes redit, in tantam culpam in tantum crimē ut uidelicet puerum corrumpas.

¶ Tum, pro tunc, ſi puerum uitiaris, quia pœnas dabis. ¶ Mali fati, infelicis fortunæ, uel facti legamus, ideſt ſceleris tui. ¶ Te miſerum, ſcilicet duo, quē Raphani & Mugiles percurrent patente porta, hæc enim erat adulterorum qui deprehenſi fuiſſent antiquitus pœna. Vt illis mugilem in anum intruderent & Raphanum, hinc Oratius penis hunc & mugilis intrat, & Iuuenalis quoſdam Mœchos & Mugilis intrat. Mugilis uero piſcis eſt de quo Plinius libro nono capitulo decimoſeptimo. ¶ Raphani, Raphanus dicitur quia ῥᾳδίως φαίνει, Cito enim poſt ſationem enaſcitur, ῥαφανιδωθῆναι ait Ariſtophanes & Suidas. ¶ Attractis pedibus, per pedes attractum. ¶ Patente porta, uel aperto podice, uel aperta Ianua ut pertranſeuntes uidere poſſint in maius ipſius Aurelii dedecus.

Adulterorū pœna.

Mugilis raphanus

EPIGRAM. XVI.
EXPOS.

PAEDICABO ego uos excuſat carminum ſuorum laſciuiã, & iocoſe Aurelium et Furiũ. a quibus ſcripta ſua taxabantur pædicaturum minitatur, uerſus uero endecaſyllab⁹ eſt. Pædicabo pædicare uerbũ eſt obſcenũ, & eum maſculis libidinẽ exercere ſignificat. Quẽ Iulius firmicus præpoſteram appellat unde pædicones dicti, qui uero libidinẽ patiũtur pathici et cinædi dicunt bi ἀπὸ τοῦ κινέω τὰ αἰδοῖα .i. moueo pudenda. Illi uero uel ab aoriſto ἔπαθον hui⁹ uerbi πάσχω .i. patior uel a uerbo latino patior, & hi ſine aſpiratione ſcribẽdũ erit.

Pædicare. Pædicones. pathici

Eiuſdẽ ſententiæ fuit etiã Martialis qui inqt laſciua eſt nobis pagina uita proba. & Ouidius lib. ii. de triſtibus.

Crede mihi diſtãt mores a carmine nr̃o
Vita uerecũda eſt, muſa iocoſa mea eſt,

Ad Aurelium. & Furium.
EPIGRAM. XVI.

Pædicabo ego uos, & irrumabo
Aureli pathice, & cinæde Furi,
Qui me ex uerſiculis meis putaſtis,
Quod ſunt molliculi parum pudicũ.
Nam caſtum eſſe decet pium poetã
Ipſum, uerſiculos nihil neceſſe eſt,
Qui tum denique hñt ſalẽ, ac leporẽ
Si ſunt molliculi: ac parũ pudici,
Et quod pruriat incitare poſſunt.
Non dico pueris, ſed his piloſis
Qui duros nequeunt mouere lũbos.
Vos qui millia multa baſiorum
Legiſtis, male me marem putaſtis,
Siqui forte mearum ineptiarum
Lectores eritis, manuſq; ueſtras
Non horrebitis admouere nobis.
Pædicabo ego uos, & irrumabo.

Verſiculos nihil neceſſe eſt .ſ. pios et caſtos eẽ. Tũ deniq; .i. tandẽ cognoſceuntur habere ſalem quãdo impudica tractant & pruritũ mouere poſſunt .q. uelit inferre q; neceſſe ſit ipſos impudicos eſſe. Habẽt ſalem nõ ſunt inſulſi. Nã ſalſum dictum eſt qđ non erit inſulſum, uelut quoddam ſimplex orationis cõdimẽtum qđ ſentitur latẽte iudicio & ueluti palatum excitat, ut Quintilianus ãit et in dicendo habet quiddam quod nobis faciat audiendi ſitim, animiquoq; ſolatia ſales appellãtur, ut inquit Pli. lib. xxxi. cap. vii. Omniſq; uitæ lepos & ſumma hilaritas, laborumq; requies nõ alio magis uocabulo cõſtat. Ac leporẽ. Voluptatẽ fient ſupra expoſuimus. Et poſſint, ſupplẽdum iterũ ſi, ut ſit ordo, Et ſi poſſunt incitare quod pruriat, ſenſus uero erit. ſi his uerbis compoſiti ſunt, ut uenerem mouere poßint, pruritus enim dicitur eum mẽbrum tentigine erigitur. Nõ dico pueris quia facile per ætatẽ ad uenerẽ incitãtur, Sed his piloſis .i. ſenioribus

Salſus. Sales. Pruritus.

Ex meis uerſiculis uerſiculos appellat lyricos ſuos q;, ya. Sunt molliculi laſciui. Caſtum ad corpus. Pium ad aium. Nam caſtũ decet ſenſus eſt. Cõueniẽs eſt poetã uita qdẽ et moribus caſtum eſſe, uerbis uero & carminibus laſciuũ & ipudicum fieri nõ magni refert, horum carminũ meminit Pl. libro iiii. epiſtolarũ ad paternũ ſcribẽs, & endecaſyllaborũ ſuorũ laſciuiã excuſans, ubi dicit ſcimus alioquin huius opuſculi, Illam eſſe ueriſsimam legem quã Catullus expreßit.

Nã caſtum eſſe decet pium poetam
Ipſum uerſiculos nihil neceſſe eſt.

Hiſpidum. Lābi.

ſenioribus qui niſi cum difficultate arriguntur, alii hiſpidoſis legunt. Eodem ſenſu. Hiſpidum enim aſperum dicimus & horridum & ſetoſum. Virg. Cui laterum tenus hiſpida nantis frons hominem præfert. ¶ Nequeunt mouere lumbos ſunt lumbi in corpore a Cinctura ad nates, a quibus Venereus liquor defluit, hinc illud eſt in Priapeis, Criſſabit tibi fluctuante lumbo, deficiente igitur ipſa materia aridi et duri fiunt lumbi, & ſic moueri ut prius non poſſunt. ¶ Vos ꝙ millia. m. b. Epigrāma ad leſuiam de baſiis ſupra poſitum reſpicit. ¶ Male me marem, quia ab amica baſia tantum petii, putatis me non eſſe marem, & non poſſe Venerem exercere, Sed tantum oſculari, & poſt hæc uerba tres illi uerſus quos ſuperius in fine Epigram. xiiii. Tranſpoſitos diximus ſecūdum paternam correctionem ſequi debent. ¶ Si qui forte mearum ineptiarum, quorum eſt ſenſus, ꝙ ſi fortaſis aliqui ineptiarū quas carminibus ſuis inſeruit lectores erunt & uoluerint manus admouere & eas laceſſere. Eos iocoſe ſe prædicaturum & irrumaturum minitatur. ¶ Non horrebitis manus admouere, metaphorice ſi non dubitabitis, Carmina & laſciuias meas taxare uel ſenſus ita ſimul coniungatur. O uos qui legiſtis multa millia baſiorū & ideo putaſtis me male eſſe marem. i. impotentem. Et o uos ſi qui forte eritis mearum ineptiarum lectores, & non horrebitis admouere manus ueſtras nobis. i. contra nos lacerandas materias carminum meorum. Irrumabo & pædicabo uos omnes ut Aurelium & Furium tanꝗ eiuſdem criminis reos.

EPIGR. XVII.

Ad Coloniā. EPIGR. XVII.

O colonia quem cupis pōte ledere longo,
Et ſalire paratū hēs, ſed uereris iepta
Crura pōticuli, ſub hiſtot⁹ irrediuiu⁹

EXPOS. Colonia o quem cupis pōte. Diuerſum eſt a præcedentibus carminis genus, qđ Angelicum a nuntii celeritate, heptametrum a numero pedum, Steſichorium a ſteſichoro inuentore nuncupatum, Ex duobus diuerſorum Verſuum comatibus cōpoſitum. Conſtat enim duobus trocheis duobus iambis, trochæo, dactylo & item trochæo, in primo tamen & ultimo ſpondeum recipit, hoc igitur carmine rogat poeta coloniam, ut ſtolidum quendam hominem qui uxorem ſeruare neſciebat, maleq; cum illa agebat de pōte in cœnoſam paludem præcipitet, Alii metaphorice ſermonē iſtum dictum accipiunt qđ non probo, metaphora enim non uſq; quaque reſpondet. ¶ O colonia, quid ſit colonia & quid inter Coloniam et municipium interſit, Aul. Gelius lib. decimoſexto ca. decimotertio declarat, mihi aūt colonia nomen proprium cuiuſdam oppiduli non longe ab agro Veronenſi diſtantis. uidetur, qđ hodie corrupto tamen uocabulo uulgo Cologna appellatur. Et præſertim qa Verona illuc iter habentibus paludes latiſſimæ occurrunt, quæ in loco quodam coarctantur ubi ponte ligneo ſatis longo tranſitus patet, q nunc pons Zerbanus uocatur. Ordo autem eſt, o colonia habes paratū quem cupis lædere & ſalire de ponte lōgo. Alii en ſalire legunt quod nō improbo & erit ordo. O colonia en habes paratum ſalire de ponte longo quem cupis lædere. ¶ Sed uereris inepta, tu iepta.

Ange licum carmē Steſichoriū

Colonia et Municipiū.

Coloniaop.

Rediuiuū. ¶ Vereris crura ponticuli times, ne pōs cadat, & nō amplius reficiatur. ¶ Crura columnas pontis. ¶ Ac ſub his. ſ. cruribus. ¶ Ne totus irrediuiuus ne pons ita corruat ut nō poſſit amplius renouari, nec reparari. rediuiuū enim eſt qđ mortuum ad uitam redire poteſt, & quod ex uetuſto renouatur, ut feſtus iquit Seneca. iii. decla. rediuiuum me ſenem meretrix uocat, Iuuenalis. Prodiga non ſentit pereuntē fœmina cēſum, Ac uelut exhauſta rediuiuus pulullet arca Numus & e pleno ſemper tollatur aceruo, Irrediuiuus ergo irreparabilis. ¶ Cauaq; in palude. In palude cōcaua quæ ponti ſuberat, iaceat, & ibi marceſcat.

Ne ſupinꝰ eat, cauaq; ī palude recūbat
Sic bonꝰ tibi et ex tua pōs libidīe fiat,
In quo uł ſaliſubſuli ſacra ſuſcipiātur
Munus hoc mihi maximi da colonia riſus.

¶ SIC Bonus tibi & ex tua pōs libidine fiat uolēs munus ab oppido impetrare ex cōmuni loquēdi cōſuetudine bonū illi prius optat. Sic optatis, eſt
Sic. Oratius ſic te diua potes cipri. ¶ Bonus hoc uidet dicere qa fortaſſis ſemp pons ille attritus & debilis erat, ſicut & hodie eſt. ¶ Et ex tua libidine ideſt ex tua uoluntate. ¶ In quo uel ſaliſubſuli ſacra ſuſcipiantur cum uerſus iſte corrupte legeretur adeo ut doctorū ingenia torqueret. Pater meus ipſum corruptiſſimum & pœne mortuum ſic uitæ reſtituit, cuius quidē ſenſus erit. Ita bonus & ualidus fiat pons iſte tuus, ut in eo ſuſcipi poſſint ſacra martis, quæ ſaltando a ſaliis celebrabantur, ordo uero talis erit, in quo ſcilicet pōte uel ideſt etiam ſacra ſaliſubſuli ideſt martis ſuſcipiantur, Saliſubſulus enim uti in antis
Saliſubſulus. quorum mōnumentis reperi mars a ueteribus dictus eſt. Pacuuius in armorum iudicio, pro imperio ſaliſubſulus ſi noſtro excubet. ¶ Sacra, ſacra martis ita celebrabantur ut ancilia a ſaliis ſacerdotibus per urbem portarentur ſunt autem ancilia ſcuta quæ in templo mar
ancilia tis ſeruabantur. Et quando mouendum
Mos. erat bellum tūc conſul ea mouebat dicēs

mars uigila. Inſtituit autē numma duodecim martis ſacerdotes qui ſalii dicti ſunt q; menſe martio ancilia tollentes per urbem cum tripudiis et ſaltationibus ibant gladiis breuibus ſcuta percutientes. unde Ouidius in tertio faſtorum iam dederat ſaliis a ſaltu nomina dicta, Dionyſius putat eos eē qui a græcis dicuntur Curetes a iuuenili ætate, nam κουρος iuuenis dicitur, A romanis uero a Continuo motu ſalii ſunt dicti. Inde etiam fortaſſis mars ipſe a ſaliendo & ſubſiliendo dictione compoſita, ſaliſubſulus dictus fuit, de Ancilibus uero & ſaliis plura habemus apud. T. Liui. libro primo. Apud Dionyſium halicarnaſeum libro ſecundo. Apud Plutarcum in numma. Apud Ouidium libro tertio faſtorum, & apud Feneſtellam. Si liber tamen, feneſtellæ de magiſtratibus antiquis cap. ſeptimo. Sunt tamen qui legant hoc carmen, in quo uel ſaliaribus ſacra ſuſcipiantur eodem ſenſu ſed diuerſo ordine, qui talis erit, in quo ſacra ſuſcipiantur uel ideſt etiam a ſaliaribus, priorem tamen lectionem magis probo. ¶ Munus maximi riſus. Quia plurimus uobis riſus erit. Si uidebimus hunc de pōte ruentem.

(Marginal notes, right: Salii nūme iſtitu[illegible]; curet[illegible]; Saliſubſulus u[illegible])

Quendã municipẽ meũ de tuo uolo põte
Ire p̃cipitẽ in lutũ per caputq; pedeſq;.
Verum totius ut lacus putidæq; paludis
Liuidiſſima, maxieq; eſt p̃funda uorago.
Inſulſiſſimus eſt hõ, nec ſapit pueri iſtar
Bimuli, tremula pr̃is dormiẽtis in ulna,
Cui cũ ſit uiridiſſimo nupta flore puella,
Et puella tenellulo delicatior hædo
Aſſeruãda nigerrimis diligentius uuis,
Luder̃ hãc finit, ut lubet, nec pili facit uni
Nec ſe ſubleuat ex ſua pte, ſʒ uelut alnus

Munici pes.

¶ QENDAM Municipẽ hoc eſt munus qđ petit, q ſint municipes declarant & feſtus, & Au. Gel. li. xvi. ¶ Meum municipẽ ex eodẽ quo ego ſum municipio ac ſi Veronẽſem diceret. ¶ Verũ totius ut lacus ſed

Vt pro ubi

nolo inqt cadat ubi lacus ẽ, et alta paludis uorago. ¶ Vt lac⁹ p ubi lacus: Vir. v. æne. labit̃ iſœlix cæſis ut forte iuuẽcis, & Ora. lib. iii. Car. Vt cunq; meeũ uos eritis libẽs iſaniẽtẽ nauita boſphorũ tẽtabo : Ter. in cyra mr̃ cõſequit̃ id ut limẽ exirẽ, q uero dicũt hũc eẽ ſenſum hic iſulſiſſimus ita ac ſtolidiſſim⁹ eſt ſicut toti⁹ lacus et paludis ſordidiſſima eſt uorago, male iuditio meo poetæ Elegãtiã penſitaſſe uidẽtur.

Vorago.

¶ Vorago p̃funditas dicit̃ qa cadẽtia i illam nõ emergãt ſed deuorari uideant̃. ¶ Nec ſapit pueri inſtar bimuli non habet plus ſapiẽtiæ quã puer duorũ annorum, bimus enim duorũ dicitur annorũ īde bimulus p formã diminutiuã qua plurimũ poeta gaudet. ¶ In ulna tremula. Solẽt. n. matres cũ iſantes iter ulnas tenẽt ſe leniter cõcutere ut facilius illos cõſopire poſſint. ¶ Cui cũ ſit uiridiſſimo cũ locus iſte peruerſe legeret̃ ita fuit a patre reſtitut⁹ ſenſu clariſſimo. ¶ Viridiſſimo flore. iuuenilis. n. ætas ſolet floribus cõparari. hinc Terẽ. in Eun. anni ſexdecim flos ipſe. ¶ Et puella ſic legendũ nõ ut puella, poſſumus ẽt legere ulpiella, ut nomẽ proprium ſit puellæ. ¶ Aſſeruãda nigerrimis hoc ita nõnulli exponunt tanq̃ referendũ ſit ad uuas quæ uariis modis cõſeruãtur uti Plinius lib. xv. cap. xvii. præcipit. Alii uero interpretantur quia maturæ uuæ magno ſunt in aeris diſcrimine. Sed qm̃ ea quæ aeris uitio corrũpuntur diligẽtia nr̃a ſeruari non poſſunt. Idcirco ego potius a poeta hoc dictũ exiſtimo, quia uuæ qñ ſunt maturæ nigræ ſunt. & tũc maxie cuſtodia egẽt, ne a furibus auferãtur. & iõ maiorẽ diligẽtiã dicit adhibẽdã eẽ ad puellã cõſeruãdã q̃ʒ adhiberi ſoleat in uuis cũ iã maturæ ſunt cuſtodiẽdis. ¶ Hãc finit ludere in re uenerea. ſ. ¶ Nec pili facit negligit ipſam. ¶ Nec pili facit uni pro unius. ¶ Nec ſe ſubleuat ex ſua pte ipſe pmittit illam moueri nec ſe mouet uiciſſim ſupra illã criſſantẽ, quẽadmodũ nec nauis in foſſa liguri mouet̃, q uero exponũt nec ſe ſubleuat nihil p̃uidet, nihilq; cõſulit ſibi cõiugii onerib⁹ oppſſo, mea qdẽ ſñia poetæ ſenſum nõ pcipiũt. ¶ Sed uelut alnus, ordo eſt ſed tantũdẽ oĩa ſentiẽs q̃ſi ulla ſit nuſq̃, iacet uelut alnus i foſſa liguri ſeparata. i. iciſa a ſecuri. ¶ Velut alnus tanq̃ alnus arbor q̃ aquoſis maxie gaudet locis ut Pli. li. xvi. ca. xix. docet, ſed qñ ẽ iciſa nõ ampli⁹ ſe mouet, ſed iacet i palude, & ſic magis pbo ut alnũ pro arbore q̃ p naui accipiam⁹, lʒ nõ ignorẽ ex hac arbore maxie naues fieri ſolitas. Vñ Vir. Tũ primũ fluuii alnos ſenſere cauatas. Et Luc. Et fluctibus aptior alnus.

Alnus

In foſſa lyguri iacet ſeparata ſecuri.
Tãtũdẽ oĩa ſentiẽs, ulla ſit quaſi nuſq̃
Talis iſte meus ſtupor nil uidet, nihil audit,
Ipſe q̇ ſit: utrum ſit, an nõ ſit, id quoque neſcit:
Nũc eũ uolo de tuo põte mittere pnũ
Si põt olidũ repẽte excitare ueternũ
Et ſupinum animum in graui derelinquere cœno,
Ferream ut ſoleam tenaci in uoragine mula.

Lyguriæ.
Genua

IN FOSSA Liguri, pleriq; exponunt in foſſa exiſtẽte in liguria parte illa Italiæ quæ inter uarrum & macram omnes continetur ab uno latere habens apeninum, Ex alio padum, cuius caput eſt Genua, cuius Strabo lib: quarto, & Plinius libro tertio cap. v. meminit, ſed quoniam neq; de foſſa aliqua in regione Liguſtica exiſtẽte neq; cur de illa præcipue loqut⁹ fuerit poeta conſtat, hinc aliqui coniungere maluerunt. Separata ſecuri liguri, ut ſit ſpecies pro genere, uel quia olim in lyguria optimæ ſecures fiebant. ſed quoniã diligentius cõſideraui ſpeciem pro genere niſi ob aliquã excellentiam poni ſicut apud Virgi. libro. i. geor. Chaoniam pingui glandem mutauit ariſta, & nullibi legi ꝙ in lyguria olim optimæ fierent ſecures, ideo uel de hoc loco magis quærẽdum exiſtimo, uel ita interpretandum ut lyguri nomẽ ſit proprium alicuius foſſæ uel in agro Veronenſi uel Colonienſi ſitæ, quæ præſertim poetæ cognita eſſet. Separata ſecuri diuiſa a radicibus cum bipenni, immobilitatem hominis coeunti oſtendens cõparat eum uni arbori quæ inciſa corruat in foſſam, & exiſtimo lygurem eẽ locum nobis ignotum in agro Veronenſi ut dixi & ſequtus parentem & codices oẽs manu ſcriptos ita legẽdum duxi bis profecto alioquin aſſenſurus qui ex pernata uel ſupernata hoc eſt annulſa & diuiſa ex quibuſdam antiquis ueſtigiis caſtigare laborarunt, niſi ſyllabæ et carminis ratio quæ præcipue in uerſibus cõſideranda eſt repugnaret. Quemadmodum eadem ratione nec eos probo qui ſupinata correxerũt cum prima in hac dictione breuis ſit ſyllaba, ſicut apud Virgiliũ lib. ſecundo georg. patet, ante ſupinatas aquiloni oſtẽdere glebas.

Spẽs ꝓ genere quãdo

Supinata.

Tãtundẽ tantũ ſentiens quaſi dicat nihil ſentiens pœnitus, æque ac non coiret. Vlla ſit quaſi nusq̃s. i. aliq̃ puella nuſq̃s ſit ac ſi nullã in amplexu puellã haberet. Iſte meus ſtupor, iſte homo ſtupidus ſic Terẽ. ubi illic eſt ſcelus qui me perdidit ideſt. Ille homo ſceleratus. Nil uidet ſic legendum nõ autem nihil quia uerſus non ſtaret, ꝙ autem dicit nil audit, nil uidet, hoc ad illud referendum eſt quia ſtupor latinæ dicitur quæ a græcis ἀποπληξὶα in apoplexiis autem totum corpus ſenſu priuatur ac motu, ut phyſici, & Galenus maxime inquiunt. Solus reſtat anhelitus qui ſi & ipſe probibeatur maxima eſt & acutiſſima apoplexia. Si uero reciprocatio ad ſit q̇dẽ ſed magna ui fortis uehemẽsq; ſit ſtupor, tamẽ ſtupidos ſenſu carẽtes. quos iſenſatos dicimus, ſolemus appellare. Scribit Auicẽna membrũ ſtupidum aut paraliticum diu quidẽ ſenſu carere aut motu quod fieri poteſt diuerſis de cauſis ſubſiſtente tamen interim uita. Cum

ſtuper
ἀποπληξὶα
Stupi. di.
Veternum.

uitæ. Cū pars intermortua nec ſenſu poleat nec motu. ¶ Ipſe q ſit, utrū ſit, duo dicit & ꝙ ignorat utrū ſit nec ne, & quis ipſe ſit. ¶ Si pōt olidum repente excitare ueternū, Veternum ut inqt Ser. lib. primo Georg. dicitur morbus intercus, ideſt ὑδέρωτις qui hoīes efficit pigros. Feſtus Pōp. idē quoq; aſſerere uidetur dicens, Veternoſus dicitur qui graui præmitur ſomno. Cato hydropicū intelligi uoluit, cū ait ueternoſus eū plurimū bibit tā maxime ſitit, Nam idem Ouidius in faſtis de hydrope dicit. quo plus ſunt potæ, plus ſitiūtur aquæ, Sic etiā exponit Donatus ī eunucho, Veternoſus. i. Veterno cōfectus quales ſunt qui hydropē patiūtur. Probus uero in primū Georg. inqt ueternū grauē ſomnū intelligi uolūt ſpectātem ad interitum quē medici lethargicum uocant, eſt enim lethargicus morbus dictus quia λήθη dicitur obliuio & ἀργὸς ocioſus, quādo homo oīum oblitus frequēter dormit de quo morbo Cor. Celſus diffuſius li. iii. ca. xx. & Quintus Serenus poeta de morbis, hoc morbo laborauit Gallicus urbis cuſtos, unde de ipſo liberato Sylua ē apud Statiū lib. i. Cuius titulus eſt ſoteria, quoniā igitur hic morbus hoīes pigros facit & ad negotia inutiles. ideo ꝓ pigritia & deſidia & ignauia quadā poſitū hoc loco exiſtimo, ſicut & apud Virg. lib. i. georg. Nec torpere graui paſſus ſua regna ueterno, quoniā hoīem in re uenerea lentū & lāguidum mordere intendit. ¶ Olidū, aūt qdam ad Veternum referētes fœtidū interpretātur, ab effectu dicētes ꝙ fœtor, ex imobilitate & pigritia maxīe generatur. Ideoq; Alæ maxime in corpore noſtro male olent, ꝙ immobiles inexercitatæq; habētur, ſicuti in q̄ōnibus Ariſt. docuit particula decima. q̄ō. xxi. Ego uero potius ad hoīem referendū duco. i. ignauia q̄ eſt in illo fœtido hoīe. ¶ Repēte excitare. q. d. Ideo uolo eum ꝓcipitare, ut experiar ſi ꝓcipitatus perſeueret in ſua pigritia nihil de ꝓpria ſalute curans. ¶ Et ſupinū. i. negligētem & ſegnem. ¶ Ferreā ut ſoleā, quēadmodū mula inextricabili cœno deprehenſa quādoq; ferream ſoleam in illo relinquere conſueuit. ¶ Soleam, ferrum quo mula calciatur appellauit.

Veternum

lethargicus morb⁹

gallic⁹ urbis cuſtos

Alæ cur male olēāt

EPIG. XVIII.

EXPOS.

Aureli pater Eſuritionum, Verſus hic endecaſyllabus eſt, Aurelio ſuperius epigrāmate. xv. Amores ſuos cōmēdauerat, unde cum Aurelius fidem nō ſeruaſſet. immo oī conatu uī ipſius puero īferre tētaſſet, Cōtumelioſe hoc epi-

Ad Aurelium. EPIG. XVIII.

Aureli pater eſuritionum,
Nō hau modo, ſed quot aut fuerunt,
Aut ſunt, aut aliꝭ erunt in annis,
Pædicare cupis meos amores,
Nec clam, nam ſimul es iocaris una,
Hærens ad latus omnia experiris
Fruſtra, nam inſidias mihi iſtruētem
Tangam te prius irrumatione,
At qui ſi id faceres ſatur, tacerem:
Nunc ipſum id doleo, quod eſurire
Meus iam puer, & ſitire diſcet.
Quare deſine, dum licet pudico,
Nec finē facies, niſi irrumatus.

grāmate in ipm inuehitur poeta, Irrumationēq; minitatur. ¶ Pater eſuritionum, Ex loquēdi conſuetudine pater eſuritionum hoc loco dicitur ſicut ſuperius in. xii. pater facetiarū, eſuritio aūt dicit fames & edēdi auiditas. ¶ Non harū mō q̄ in te nunc reperiūtur ¶ Meos amores

Eſuritio.

puerũ ſidei tuæ cõmiſſum. ¶ Nec clã, nõ latẽter. imo aperte. ¶ Nã ſimul & ioca‑ris, declarat quo mõ non clã hoc faciat. ¶ Simul & una, ad maiorẽ uim oſtẽdẽdi ꝙ clã nõ agat. ¶ Oĩa expiris, ut poſſis illi uim iferre. ¶ Nã iſidias mihi, ordo nã tãgã prius irrumatiõe te iſtruẽtẽ mihi iſidias, ¶ Atq; ſed. ¶ Si faceres ſatur tacẽ‑rẽ. q. d. ſi nõ eẽs famelicus hẽrem te excuſatũ, qa hoc poſſet ex amore fieri a te et nõ ex uitio. Sed cũ exurias cõtinue, nõ potes niſi ex uitio libidini uacare, & ita extre‑mã egeſtatem Aurelio obiicit tanq̃ ſemper ſit famelicus. ¶ Quod exurire meus iam puer ſitire diſcet, ex cõſuetudine tua ipſe quoq; famelicus & ſitibũdus fiet, et per cõſequens de formis, ita aũt uerba iſta emẽdãda pater mõſtrauit cũ prius ne‑meus puer nullo pene ſenſu legeretur. ¶ Quare deſine, parare iſidias & ſic cõclu‑dit. ¶ Dũ licet pudico. i. nõdũ a me irrumato, ¶ Nec finẽ facies niſi irrumatus, q̃uis te moneã nõ tamẽ ceſſabis niſi irrumatus. i. primoq; te irrumauero, ſic finem poſtea facies.

EPIGR. XIX. Expoſ.

Vffenus iſte uar re. Ad Varrũ ſcribit & ſuffenũ de quo etiã ſuperius in xiiii. Taxat, qui cũ inerudite poe mata ſcriberet, ſe tamẽ optimum arbitrabaẽ poe tã. Epigrãma ue ro iãbico trime tro ſcribitur.

Ad Var. EPIG. XIX.

Suffenus iſte Vare, quẽ pbe noſti,
Hõ eſt uenuſtus, & dicax, & urbanus,
Idemq; longe plurimos facit uerſus,
Puto eſſe ego illi millia aut decem,
aut plura.
Perſcripta, nec ſic, ut fit in palipſeſto
Relata, chartæ regiæ noui libri.
Noui umbilici, lora rubra, mẽbrana
Diſecta plũbo, & pumice oĩa æquata
Hic cũ legit, tũ bellus ille, et urbanus

... ducta eſt, pprie ... aũt ſignat ſermo nem cum riſu ali quos iceſſentem Ideo Demoſthe nẽ urbanũ fuiſſe dicũt dicacẽ ne gãt. ironice uero de ſuffeno hæc dicta ſunt oĩa. ¶ Longe pluri‑mos, ualde pluri mos. ¶ Aut de cẽ, ſuple millia.

Demoſthenes urbanus.

Vrbanus ¶ Homo eſt uenuſtus & dicax & ur‑banus, Quintili. yiii. ca. de ornatu dicit ꝙ urbanũ Cicero nouũ credidit. Nã in epiſtola ad Appiũ pulcbrũ ſic iqt te ho‑minẽ nõ ſolũ ſapiẽtẽ uerũ etiã ut nũc loq‑mur urbanũ, idẽ lib. yi. in capite de riſu qd ſit urbanitas docet, ubi etiã qd dicaci‑

Vrbanitas citas & uenuſtas explicat, urbanitas igitur dicit qua qdẽ ſignificari uideo

Ruſticitas ſermonẽ pferẽtẽ in uerbis et ſono et uſu propriũ quẽdã guſtũ urbis, & ſumptã ex cõuerſatione doctorũ tacitã eruditio‑

Venuſtum nẽ, cui cõtraria ſit ruſticitas, Venuſtum uero id dicitur qd cũ gratia quadã &

Dicacitas uenere dictũ apparet. Dicacitas ſine du‑bio a dicendo, quæ eſt oĩ generi cõmune

¶ Aut plura, decẽ millibus. ¶ Nec i pa‑limpſeſto, dictione græca charta dicitur quæ deraſis prioribus litteris reſcripta eſt, quæ ẽ cæteris uilior, Cic. Trebatio, nã ꝙ in palipſeſto, laudo parſimoniam ſed miror qd in illa chartula delere ma‑lueris q̃ hæc ſcribere. ¶ Vt fit, ſicut eſt poetarũ cõſuetudo, quãdo primũ carmi‑na cõponũt ut in uiliori charta ſcribãt. Eadẽ emẽdata in nobiliori poſtea reſcri‑pturi. ¶ Chartæ regiæ, Sciẽdũ eſt eas chartas regias a Catullo nũcupari quæ & pgamenæ a loco phrygiæ, & mem‑branæ a mẽbris aialiũ quæ ipſis conte‑gũtur, dictæ ſunt, regiæ uero appellan‑tur qa ab eumenæ rege pergameno re‑

Palimpſeſtos

Regia charta

Pergamena

Mẽbrana

Eumenes rex

pertæ fuerūt, cū pp emulationē circa bibliothecas Ptholomeus chartas ſupprimeret uti Pli. li. xiii. ca. xi. refert. ¶ Noui libri. liber ps corticis īterior q̄ ligno adhæret dicit, uñ delibrare pro eo qđ eſt corticē detrahere, ante uſum chartæ ſolebant in q̄buſdā arborū libris. i. corticibus ſcriptitare, unde & libri ipſi dicti fuerūt. Vt B. Hiero. in epiſt. ad Niceā aq̄leiæ hippod. retulit. ¶ Noui umbilici, ornamēta ſūt librorū q̄ñ ligātur ut bullæ ad ſimilitudinē lapillorū q in littore loti & politi repeiunt, Cice. in. ii. de Oratore. Sed tñ ita ſolet narrare ſæuola cōchas eos & umbilicos ad Caietā & liternū legere cōſueſſe. ¶ Lora rubra, uincula coloris rubicūdi. ¶ Mēbrana deſecta plūbo, ſicut ſolet lineis notari in q̄bus ſcribat, uel directa, alii exponūt deſecta plūbo. i. uirgata colore plumbeo. ¶ Et pumice oia æquata, libros pumicibus expoliri ſupius declarauimus in prio. ¶ Hic cū legit quādo ipſe carmina ſua legit. ¶ Tum bellus ille, uidetur tunc cōmodus & eruditus poeta.

Liber

Delibe rare

Vmbi lici

Suffenus un⁹ caprimulgus, aut foſſor
Rurſus uidet, tñ abhorret, ac nutat.
Hoc qui putemus eſſe? qui mō ſcurra,
Aut ſiquid hac re triſtius uidebatur,
Idem infaceto eſt infacetior rure:
Simul poemata attigit: neq; idē unq̄
Aeque eſt beatus: ac poema cū ſcribit
Tā gaudet in ſe, tāq; ſe ipſe miratur,
Nimirū idē oēs fallimur, neq; ē q̄ſq̄
Quē nō in aliqua re uidere ſuffenum
Poſſis, ſuus cuiq; attributus eſt error.
Sed nō uidemus māticæ qđ ī tergo eſt

Capri mulgus

¶ VNVS Caprimulgus aut foſſor rurſus uī q. d. cum ab aliis eius ſcripta legūtur. uī un⁹ æpolus aut ruſticus q terrā fodit caprimulgus; æpolus q capras mulget, uel caprimulgus ſuffenū appellat, tanquā aliorū carmia ſufurātē; nā caprimulgus auis ē q̄ ut Pli. li. x. c. xl, inq̄t gradiores merulæ appellantur aſpectu fures nocturni, interdiu enim uiſu carēt itrāt paſtorū ſtabula caprarūq; uberibus aduolāt ſuccū pp̄ter lactis. ¶ Foſſor q̄a ſicut q terram fodit de uno loco ad aliū trāſponit ita ēt hic. ¶ Tātū abhorret, ab eo qđ pri⁹ ſcripſit ¶ Et mutat, pri⁹. n. ſcribebat tāq; nūq; mutaturus aliī tñ codices hñt; ¶ Hæc cū legas. Vt ſit modus loquēdi in tertia perſona. i. quotieſcūq; aliq̄s eius carmina legit, tū ille bellus & urbanus. i. ille quē prius bellū & Vrbanū exiſtimabat uidetur unus caprimulgus & foſſor. ¶ Rurſus, ecōtrario. ſic Virg. Rurſum

Rurſus.

Etrodes trūci reſecātur. ¶ Tātū abhorret. Vſque adeo cōtrariū eī quod exiſtimabamus apparet. ¶ Ac mutat. Ea uidelicet ob q̄ tenetur caprimulgus. ¶ Hoc qđ putemus eē. cur inq̄t hoc debem⁹ exiſtimare a ſuffeno fieri, et ſubiungit q̄a licet ſe Vrbanū pfiteat & uenuſtū, ruſticus tñ & ſcurra eſt, et ſi qđ illo prius dici pōt, & minime ad ſcribēda carmina idoneus quāuis tñ ſibiipſi beatus uideat cū uerſus ſcribit et ſic ironiā apperit. ¶ Qui mō ſcurra. ſcurræ illi pprie dicūtur q nō habita cura ſuæ aut alienæ dignitatis in ſermōe iocis & laſciuis uerbis alios laceſſunt riſus mouēdi grā, unde quaſi ſine cura ſcurra dictū uidetur, eſto alii ἀπὸ τῶ σκωλ[illegible] quod eſt laſciuio deriuēt, uel ſcurra q̄ſi ſculna a ſequēdo eo q alıena cōuiuia ſequātur. ¶ Et ſi q̄d hac re triſtius. ſi pōt eſſe peius aliquod hoium genus, nā ſcurræ perditiſſimis magis perditi homines

Scurræ.

erant. de qui us Plautus in trinūmo. nihil eſt profecto ſtultius, neq; ſtolidius, neq; mēdaciloquius neque arguium magis, neque confidentiloquius, neq; periurius q; Vrbani aſsidui ciues quos ſcurras uocant. ⁋ Idem eſt in faceto. quaſi dicat: idē pœne ruſticus eſt. facetū. n. ſicut Quinti. li. vi. exponit nō tantū circa ridicularia cōſiſtit, neq;. n. diceret Ora. facetū Catonis genus natura cōceſſum eē Virgilio decoris hāc magis & excultæ cuiuſdā elegātiæ appellationē putat. ⁋ Simul poemata attigit, cū aduerſus cōponēdos accedit. ⁋ Neq; idem unq̃, neq; ullo tempore

Gaudiū! tacitur/ num. tam fœlix uidetur & æque ſe beatum exiſtimat, q̃ cum carmina ſcribit. ⁋ Tam gaudet in ſe hoc eſt tacitus ſibi gaudet quod maius eſſe gaudium ſolet. Ter. Tacite ut gaudeas: Virgilius latonæ tacitam pertentant gaudia mētem. ⁋ Miratur, extollit & laudat ſcripta ſua. ⁋ Nimirum idem omnes concludit, ex ſuffeni errore, q; omnes eodem modo in rebus noſtris decipimur. ⁋ Idem eodem modo, neutrum eſt. ⁋ Videre ſuffenum, ſimilem ſuffeni ineptum & inurbanū. ⁋ In aliqua re qa ſicut ille circa carmina ſua, ita alii quoq; circa alias res falluntur. ⁋ Suus cuiq; attributus ſic Propertius, unicuiq; dedit Vitium noſtra creato. & Oratius, Nam uitiis nemo ſine naſcimur. ⁋ Sed non uidemus manticæ. Videmus quidem uitia amicorum ſed non conſideramus noſtra, Mantica pecuniarū receptaculum eſt ut Aſconius docet, ſed propera quādoq; ponitur, ut Porphyrio retulit, æſopus Apollogorū ſcriptor, ut Cornutus apud Perſium etiam meminit, dicebat unumquēq; hominem duas manticas ferre & uitiis plenas, & in ea quæ ante pectus eſt Aliena uitia, in ea uero quæ a tergo noſtra, eoq; euenit ut aliena potius uitia quæ noſtra uideamus hinc Perſius Saty. v. Vt nemo in ſeſe tentat deſcendere nemo, ſed præcedēti ſpectatur mantica tergo. & Ora. in ſermonibus, reſpicere ignoto diſcet pendētia tergo.

mātica

Apologus de manticis.

EPIGRA. XX.

EXPOSITIO.

Furi cui neq; ſeruus nec arca hoc endecaſyllabo ioco ſe admodum egeſtatē furio obiicit poeta, ob amoris æmulationē, ſicuti in ſequēti patet Epigramma.

AD FVRIVM.

EPIGRA. XX.

Furi cui neq; ſeruus eſt, neq; arca,
Nec cimex, neq; araneus, neq; ignis,
Verum eſt & pater, et nouerca, quorum
Dentes uel ſilicem ctomeſſe poſſunt:
Eſt pulchre tibi cum tuo parente,

mis eſt fœtidus lectos maxime infeſtans, araneus animal eſt, Aranea uero eius tela licet differentia confundatur Argutus ſane ſenſus poetæ. Volens oſtendere

Arca ⁋ Furi ordo ab inferiori pendet, furi eſt pulchre tibi cum tuo parente.

Arculus deus ⁋ Nec arca. Arca. capſula eſt pecuniarum ab arcendo fures dicta. Vnde & Arculum deum eadem de cauſa dictum coluere antiquiores.

cimex aranẽ aranea ⁋ Nec cimex, nec araneus. Cimex uero

Furium neq; demum, neq; lectum habere iocoſe dicit eum carere & araneis & cimice quaſi dicat tu cares iſtis moleſtiis, nec his aſſentior qui cimicem pro lecto poſitum arbitrātur ut ſit contentum pro cōtinēti, nec Martialis p lecto cimicem poſuit in eo carmine. Nec toga, nec focus, nec tritus cimice lectus, cum

aperte lectum nominet. ¶ Neq; cimex, quia lectum non habet. ¶ Neq; araneus quia domum non habet, ¶ Neq; ignis, tanta eſt inopia ut non habeat unde coquat
Nouerca. obſonia. ¶ Nouerca, dicitur noua uxor a patre genitis iam filiis ſuperinducta unde relationem ad priuignum habet. ¶ Vel ſilicem etiam lapidem duriſſimum.
Priuignus. hoc autem dicit uel q͞a magnos habebant dentes, uel ꝙ magis probo, cum in ſumma eſſent egeſtate ſemper fameſcebant.

Et cum coniuge lignea parentis.
Nec mirum, bene nam ualetis omnes
Pulchre concoquitis, nihil timetis,
Non incendia, nō graueis ruinas,
Non facta impia, non dolos ueneni,
Non caſus alios periculorum:
At qui corpora ſicciora cornu,
Aut ſiquid magis aridū eſt habetis
Sole, & frigore, & eſuritione,
Quare non tibi ſit bene, ac beate?
A te ſudor abeſt, abeſt ſaliua.
Muccuſq;, & mala pituita naſi.
Hanc ad munditiē adde mundiorē,
Quod culus tibi purior ſalillo eſt,
Nec toto decies, cacas in anno,
Atque id durius eſt faba, & lapillis,
Quod ſi tu manibus teras, fricesq;,
Non unquā digitum inquinare poſſes
Hæc tu cōmoda tam beata Furi
Noli ſpernere, nec putare parui,
Et ſeſtertia quæ ſoles precari
Centum, deſine, nam ſat es beatus.

¶ CVM Coniuge lignea ſicca ut lignum ob corporis macie͂ hoc dictum eſt ſicuti iocoſe qd' ſubiungit. ¶ Bene Valetis. Nam qui bene ualent bene digerunt, cum igitur hi parum commedant bene decoquunt, ideo dicit eos bene digerere. ¶ Concoquitis digeritis in ſtomacho cibum, ecōuerſo crudos. Appellamus nō bene digerentes. Oratius ndq; pila lipis inimicū & ludere cru-
Crudi dis. ¶ Nihil timetis q͞a nihil habetis qd' amittere poſſitis. ¶ Nō facta ipia ea quæ ſolent hereditatis adipiſcendæ gratia impii hoies facere uel nō fata ipia nō timetis occidi. ¶ Dolos ueneni, ut q͞s bona ueſtra adipiſcat'. ¶ Si q͞d magis aridum ipſo, cornu uidelicet. ¶ Sole calore, ¶ Frigore hoc dicit q͞a domū non habet qua hyeme frigus, æſtate calorem arcere poſſit. ¶ Eſuritione fame, quia non habetis cibū quo corpus humectetis. ¶ Quare non tibi ſit bene? Interrogatiue ironice hoc dictum eſt. ¶ Saliua humor quem per ſputū ex ore emittimus. ¶ Et mala pituita, pituita catharus qui ex diſtillatione fit. Pituita.
Eſt autem dictio tetraſyllaba ex qua duo conficiūtur trochæi. Oratius primam corripuit ſaty. xii. lenta feret pituita, niſi dictio fuerit triſyllaba tantum ut fiat ſynærisis.
¶ Purior ſalillo, diminutiuum eſt a ſalino in quo ſal ſeruatur. ¶ Atque id quod cacas, ſcilicet. ¶ Inquinare, digitum fœdare ne minimam quidem partem manus. ¶ Digitum tantum tanto minus totam manum. ¶ Hæc tu commoda ſuperius enumerata quæ iocoſe a poeta dicta ſūt tanq͞ cōmoda cū re uera incōmoda ſint. ¶ Et ſeſtertia, ordo, et Seſtertium
deſine p̄cari centū Seſtertia quæ ſoles.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Sũma census eq̃ſtris Centũ ſeſtertia. Cẽtieſ ſeſtertium.

¶ Nã ſat es btũs. Satis es diues etiã ſine his ſeſtertiis. Eſt autem ſeſtertium quod ualebat libras argenti duas cum dimidia, unde tribus his litteris notabatur. LLS. quia duo. ll. ſignificant duas libras & . S. ſemis, & in pleriſq; locis inuenimus mille nũmum pro ſeſtertio dicit Plinius libro primo epiſto. ad Firmium Romanum ſcribens, ſic inquit. Eſſe autem centum millium cenſum ſatis indicat ꝙ apud nos decurio es. Igitur ut te non decurione ſolum ſed etiam æquite romano utamur, offero tibi adimplendas æqueſtres facultates trecenta millia nũmum. Nam uult efficere quadringenta ſeſtertia quæ erat ſumma cenſus æqueſtris, his autem qui differentiam eſſe uolunt inter. Seſtertia centum, & centies ſeſtertium, ita aſſentior, ut differentiam ipſam quandoq;, ſed nõ ſemper ſeruari aſſeram, ne uerba tranquilli in Veſpaſiano, & Plutarchi in Ant. mutare cogamur, nulla enim eſt adeo peruerſa ne dicam imprudens de quacunq; re opinio quæ ſi antiquorum uerba ex arbitrio noſtro inuertere, abiicere, mutare concedatur aliquo modo defendi & ſuſtineri non poßit.

EPIGR. XXI.
EXPOSITIO.

AD PVERVM.
EPIGRA. XXI.

O qui floſculus es iuuentiorum.
Non horum modo, ſed quot aut fuerunt.
Aut poſthac alijs erunt in annis,
Mallem delitias mihi dediſſes,
Q uam iſti; cui neque ſeruus eſt neque arca,
Q uã ſic te ſineres ab iſto amari;
Cui nil eſt. homo bellus inquiés eſt,
Sed bello huic, neque ſeruus eſt neque arca,
Hoc tu quam lubet obiice, eleuaq;,
Nec ſeruum tamen ille habet, neque arcam.

QVI floſculus es iuuentiorum. Satis lepide dilucideque hoc endecaſyllabo puerum ex iuuentiorum familia increpat ꝙ amoris delitias furio pauperrimo dederitquas ipſe habuiße optat. ¶ O qui, O tu qui es nõ horum modo ſcilicet qui nũc ſunt ¶ Delitias amoris, oſcula, amplexus, et coitum, & delitias dixit quaſi primitias, ¶ Q uam iſti. ſ. Furio. ¶ Q uã ſic ſupple iterum mallem dediſſe mihi. ¶ Sineres amari, in eadem ſignificatione accipiendum exiſtimo qua ſupra in. y. Viuamus mea lesbia & antemus. ¶ Cui nil eſt qui nihil i bonis poſſidet. ſic enim legendum eſt, non autem qui non eſt homo ex qua lectione Catullum taxare minime opus erit. Nam homo cum ſequentibus iungitur. ¶ Homo bellus inquies es poſſes. inquit dicere hũc eſſe pulchrum hominẽ, ſed laudes inquit poeta quãtum uis ipſum nunquam tamen efficies ut ſit diues. ¶ Obiice; oppone mihi te repræhendenti. ¶ Quamlibet; Quantum uis libet. obiicias mihi hũc eẽ pulchra forma. ¶ Hoc tu, ꝙ ſcilicet ſit bellus homo. ¶ Eleuaq;, extollas uerbis tuis & laudibus nũq̃ tñ efficies ꝗn egenus uiuat.

EPIGRAM.XXII.EXPOSI.

Iambicus uerſus ſeptenarius.

Cinæde Thalle. Verſus eſt iambicus ſeptenarius cuius pes ultimus bacchius eſt tribus ſyllabis prima breui et duabus longis conſtans, non autem Amphimacrus ut quibuſdam uiſum fuit, Thallum uero in hoc epigrãmate admõet, ut ſublata furto remittat. Alioquin ſe illum uerberaturum minatur. ¶ Cinæde thalle, ordo ab iferiori pendet remitte pallium mihi. ¶ Mollior. Tenerior delicatior

AD. THALLVM. EPIGRAM.XXII.

Cinæde Thalle mollior cuniculi
capillo,
Vel anſeris medullula, uel binula te-
nella
Vel pene languido ſenis, ſituque ara-
neoſo.
Idemque Thalle turbida rapacior
procella,
Cũ diua mulier laconas offendit oſci
tantes.
Remitte pallium mihi meum, quod
inuolaſti.

Cuniculus.

¶ Capillo ideſt pilo. ¶ Cuniculi. Cuniculus inter leporum genera annumeratur a Plinio libro octauo capitu. lv. ſic dictus a cuniculis ideſt a ſpecubus i quibus maxime habitat, hinc Martialis gaudet in effoßis habitare cuniculus antris, ¶ Vel anſeris medullula. Medulla dicitur eo ꝙ media mihi oßibus ſit quia cũ ſit pars molliſſima natura eam in medio & in iteriore ſede locauit muniuitque aliis partibus, ut oſſibus i animali, in arboribus uero ligni firmitate & cortice, ut in. iii. de conſolatione apud Boetium habemus. Alii medullam anſeris pro tenuiori pluma accipiunt quod nõ improbo ſicut apud Plinium medullam lanæ pro ſubtiliori lana, hinc illud in priapeis mutuatũ uidetur quidã mollior anſeris medulla furatum uenit huc. De anſere uero plura legant ſtudioſiores apud Plinium libro decimo capitulo uigeſimoſecundo. ¶ Vel hinnula tenella, hinnula fœminina eſt et mas hinnulus, ideſt parua ceruua & puus ceruus dr̃, nãque hinnulus ceruorum filius, ſic hinula ceruarũ filia, alii merilla ideſt ſincera & pura ut diminutiuum a mera legẽdũ putant, quos neque damno neque probo. Quemadmodum illud affirmo mollicella legi nõ poſſe, quia uerſus recta ſcanſione careret, nam ſi medullula legitur, ſuperabundat una ſyllaba, ſi medulla tũc quartus & quintus pes trochei eſſent.

Medulla.

Medulla lanæ anſer.

Hinnulus hinnula.

¶ Pœne languido ſenis. Senes nanque ob defectum caloris naturalis non facile arrigi poſſunt, eorum idcirco mentula languida eſt.

¶ Situque araneoſo telis araneorum quæ ſolent immunditiẽ & puluerẽ contrahere. ideo ſitum dixit.

¶ Turbida rapacior procella furem cõparat ui uentorum quæ impetu ſuo omnia rapere ſolet, procella nanque eſt uis uentorum cum pluuiis, ſic dicta ꝙ omnia procellat ideſt moueat.

Procella.

¶ Cum dira maris hyems aues oſtẽdit

oſcitantes cum carmen iſtud ita peruerſe legeretur ut nec ſyllabarum, nec pe dum ratio nec ſenſus ipſe percipi poſſet, pater in hunc modum caſtigauit, Vt ſit ſenſus. Thallum rapaciorem eſſe procella quæ exiſtit cum ſæua maris tem peſtas oſtendit aues oſcitantes. Notiſſimum namq; eſt aues quibuſdam ſignis futuram tempeſtatem prædicere ſicuti in fine libri primi Georgicorũ Virgilius, et Pli. libro decimooctauo, docuit, ideo aues oſcitantes ora aperientes quamuis alii occinentes habeant quod non diſplicet.

Aues futurã aeris q̃litatẽ ĩdicãt.

¶ Dira hyems, ſæua tempeſtas futura. Eundem tamen uerſum hoc ẽt modo legi poſſe doctiori ſenſu idem pater exiſtima uit. cum diua mulier laconas oſtendit oſcitantis. Vt per diuam mulierem Helenam quæ inimica eſt nauigantibus, & per laconas ipſius fratres Caſtorem & pollu cem qui ut inquit Oratius & nos ſuperius diximus in quarto propitii ſunt acci piamus. Vt ſit ſenſus, cum Helena oſtendit, ideſt inuenit laconas oſcitantes, ideſt fratres ſuos lacedæmonios oſcitantes pigros & ocioſos, ita ut nauigãtibus minime proſint, & ipſa ſæuitiã exerceat. Nec in his lectionibus ſyllaba repugnat, nã in ſe cũda ſede ponere tribrachũ pro iãbo Vſitatũ eſt, Vidi tñ & habeo codicẽ antiquũ manu ſcriptũ in quo uerſus iſte ſic legitur, cũ diua mulier alios oſtendit oſcitãtes. cuius ſenſus ſequẽtibus iungẽ & talis erit. Redde mihi ueſtẽ meã quã furatus es nocturno tpe cũ dormirẽ, & ſic per diuã mulierem lunam intelligemus, quæ nobis oſtendit alios oſcitantes in ſomno. Quamuis etiam per diuam mulierem poſſumus amicam accipere, quæ dum oſtendit & facit me conuerti ad alios oſcitantes tu fu ratus es pallium, Sed in hoc carmine non ſolum erit Tribrachus pro iambo in ſe cunda ſed etiam in tertia. Erit Pyrrichius duabus breuibus conſtans. Non deſunt qui legunt cum diua mulier aues oſtendit occinenteis, & per diuam mulierem diuinam & futuri præſciam exponunt, oſtendit aues occinenteis quod eſt futuræ tempeſtatis indicium. Alii ad Alciones referentes ita interpretantur, cum diua mu lier, ideſt alcione quæ olim fuit mulier generoſa mutata poſtea in auem, oſten dit aues oſcitantes, ideſt pullos ſuos cibum appetentes, quod eſt ſignum illos iam educatos eſſe, nam dum educantur ſumma eſt in mari tranquillitas, uti Plinius li bro decimo capitulo trigeſimoſecundo refert. Sic enim alicionios dies præteriiſſe per circuitionem indicat, & iam poſſe tempeſtatem fieri, Alii non mulier ſed ma ter legunt quæ oſtendit aues pullor ſuos oſcitantes. Alii per aues fulicas expo nunt quæ ut Plinius ſcribit clangore ſuo uentum prænuntiant & per mulierem diuam Thetidem interpretantur, omnia in unum colligenda duxi ut lector quam magis probauerit lectionem eam ſequatur, Pallium ueſtis eſt lata quæ palam, ideſt foris portatur ſub qua tunica ferebatur, & habitus eſt græcorum. Vnde palliatæ Comœdiæ dictæ quæ argumento ſunt græco, ſicuti togatæ quæ latino. Quoniã toga ueſtis erat romanorum.

Helenã Caſtor de pollux.

Alciones.

Palliũ Palliatæ comediæ Togatæ.

Toga

¶ Quod inuolaſti, Inuolare a uola quæ eſt interior pars manus furari di citur.

Vole Inuolare.

¶ Sudariũ

Sudariumq; Sethabum, Catagraphosq; Thynos
Ineptæ, q̄ palā ſoles hr̄e tanq̄ auita,
Quæ nunc tuis ab unguibus regluti/ na, & remitte,
Ne laneum latuſculum, manuſque mollicellas
Inuſta turpiter tibi flagella conſcribillent,
Et iſolēter æſtues, uelut mīuta magno
Deprenſa nauis in mari ueſanien/ te uento.

[Sudarium.] ¶ SVDAriumq; Sethabum ſudariũ linteum dicitur quo ſudor a facie detergitur, Suetonius in nerone, adoperto capite & ante faciem obtenſo ſudario equũ aſcēdit, Sethabum uero a loco Hiſpaniæ de quo ēt ſupra in duodecimo appellat.

[Catagraphos.] ¶ Catagraphos que thynnos, catagraphos ſubſtantiuum eſt et pro linteolo inſignito & acu picto poſuit, i quo ſunt litteræ intextæ ut hodie quoq; & maxime ab Hiſpanis fieri uidemus, [Thynnũ.] Thynnos uero a populis appellat qui & bythynni dicti ſunt, de quibus ſuperius i.ix. diximus, ubi fuit Catullus, ut ſit dictio compoſita χατὸ τοῦ κατὰ καὶ γράφυν. ſcribo & pingo. Alii cataſtrophos mallunt, ſicut Strophium pro faſſia dicimus. [Strophium] Nōnulli etiā Catagraphonq; linon legunt, et ſic poſſumus accipere p hymno a ſe deſcripto. [Linos.] Nam ut ait Suidas λῖνος ἔμνου εἶδος ut homerus λῖνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδεν Sed tamen hoc loco melius pro linteo.

¶ Inepte quæ palam ſoles, non modo furti ſed etiam Stoliditatis & inſcitiæ & ineptiarum arguit Thallum, qui cũ res alienas, ideſt Catulli furatus fuerit. Eiſdem tamē tanq̄ ab auo relictis aperte utatur. ¶ Ab unguibus tuis reglutina. [Gluten] Quoniam fures manus glutino & pice inquinatas habere dicuntur, ideo reglutina inquit. i. libera a glutino et remitte. [Glutinum.] gluten. enim & Glutinũ colla dicitur deinde Glutino dicitur uerbũ. i. cõiungo, a quo deglutino & reglutino. i. aglutino liqero. [Glutino ac eius cõposita] ¶ Ne laneum latuſculum, ordo eſt. Ne flagella tibi inuſta. i. inflicta turpiter conſcribillent laneum latuſculũ manuſq; mollicellas. ¶ Laneũ latuſculum, a latere fit diminutiuũ latuſculum, laneũ uero a lana molle dicit.

[Flagellum.] ¶ Flagella, dicũtur minorũ Sarmentorum capita, ex quibus uirgæ fiũt uel a flādo dicta q, uentorum crebros ſuſtineāt ictus, uel q, caro his percuſſa flagret. [Scribere pro pigere] ¶ Conſcribillent, pingant. Ex Græcorum imitatione penes quos γράφω eſt pingo & ſcribo. Sic Plautus corpus tuum uirgis inſcribam ſenſus eſt, ne uirgis caſtigeris, & notandum eſt q, ſecundam in ſcribillo corripuit cum ſcribo primam producat niſi pro baccchio Moloſſum poſitum acceperimus. ¶ Et inſolenter æſtues, & ne more unius Nauis in tempeſtate deprehenſæ hinc inde agiteris. [Inſolens.] ¶ Inſolenter, præter ſolitum, Terentius quid tu athenas inſolens, & Saluſt. animus inſolēs malarum artium. [Deprehend.] ¶ Minuta nauis, paruula cimba, depræhenſa, depræhendi enim proprie in malo dicitur. Sic Oratius de adulterio, deprehendi miſerum eſt Fabio uel iudice uicam. ¶ Vento ueſaniente, furente et cũ magno impetu flāte.

EPIGRAM.XXIII.Expoſ.

F Vri uillula ueſtra. Ad Furium ſcribit & de uilla illius uel de ſua,ſi noſtra legerimus,pluribus uentis expoſita hoc endecaſyllabo conqueritur. Eſto tamen alii non de uētis ſimpliciter ſed ſub uentorū prætextu de ære alieno intelligendum exiſtimēt, cui diſoluēdo oppoſitam domum dicūt. Auſtri flatus, Auſter uētus eſt a græcis notus ἀπὸ τῆς νοτίδος, ideſt ab humiditate dictus a meridionali ſpirans plaga. Fauoni, fauonius a græcis Zephyrus dictus ab occaſu flat. Luc.lib.ix.licet uſq; ſub arcto regnemus Zephyriq; domos,Terraſq; premamus flagrantis poſt terga noti cedemus i ortus,ubi quatuor nominatis orbis partibus Zephyrum pro occaſu poſuit,dictus eſt ἀπὸ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ φέρειν unde & latini a fouendo fauonium dixerunt. Lucretius libro primo et reſerata uiget genitabilis aura fauoni. Saeui boreæ,Boreas uētus eſt a latinis aquilo dictus a ſeptentrionali ueniens parte hinc Ouid.lib.primo meth.ſcythiam ſeptemq; triones horrifer inuaſit boreas,uētus eſt uiolēti flatus ideo ſæui dixit,de quo Ouidius latius li.vi. Apta mihi uis eſt qua triſtia nubila pello &c. Aut apeliote, Apeliotes ſubſolanus latine dicitur,et ab ortu flat equinoctiali uti Pli. libro ſecundo cap.xlix. docet ubi multa de uentis cōmemorat, de quibus etiam Seneca libro quinto naturalium quæſtionum,& Au.Gellius libro ſecundo cap.xxii. Verū ad millia quindecim, ſcilicet uentorum. Et ducenta,ſcilicet millia uentorum. Alii ducentos legunt, ſcilicet uentos. Alii ad millia quindecim & ducenta,ſcilicet paſſuū exponunt ut,ſcilicet de longo cōqueratur itinere. O uentum cōcluſio per exclamationem in tot uētorum deteſtationem. Ventū,quaſi ex multis in unam & eandem domum flantibus,unus tantum factus ſit uentus. Sed ille horribilis & peſtilēs.i.flatu ſuo peſtilētiā afferens.

Auſter

Fauonius,et Zephyrus.

boreas

Apeliotes.

Ad Furium.EPIGRA.XXIIII.

Furi uillula ueſtra nō ad auſtri
Flatus oppoſita eſt,neq; ad fauoni,
Nec ſæui boreæ,aut apeliotæ,
Verū ad millia qndecim,& dūcēta.
O uentū horribilē,atq; peſtilentem.

Ad Pincernā ſuū. EPIG.XXIII.

Miniſter ueteli puer falerni
Inſer mi calices amariores

EPIGR.XXIIII.Expoſ.

M Iniſter ueteli,pauculis his endecaſyllabis laſciuiens poeta pincernam admonet ut ſibi potanti copioſius pocula ſubminiſtret. Miniſter ueteli,per circūloquutionem pincernam dixit,ſic enim appellantur qui pocula menſæ ingerunt & alio uocabulo pocilatores. Falerni ueteli,optimi uini,falernum enim uinum nobile erat ſic denominatum a falerno campaniæ unde & per excellentiam falernum dicimus & uinum intelligimus. Plinius libro decimoquarto cap.ſexto poſt Cecubum uinum ſecundam nobilitatem falerno fuiſſe dicit. Veteli,nō ſine cauſa diminutiua uſus eſt forma hoc loco Nam licet uinum uetus laudetur quo

Falernum.

Vinū uetus

niam natura uini humida eſt. Vnde longinquitate temporis mitius ſit, hinc Plautus in Caſſina, qui utuntur uino uetere ſapientes puto, & Apuleius libro ſecundo de aſino uini cadum in ætate precioſi falernum tamen non admodum uetuſtum commendatur, hinc Cicero in Bruto, ut ſi quis falerno uino delectetur. Sed eo nec ita nouo, ut proximis conſulibus natum uelit, nec rurſus ita utere ut opimium aut anicium conſulem quærat, atq; hæ notæ ſunt optimæ credo, Sed nimia uetuſtas nec habet eam quam quærimus ſuauitatem, nec eſt iã ſane toleribilis. Plinius quoq; lib. uigeſimotertio cap. primo falernũ nec in nouitate, nec nimia uetuſtate corpori ſalubre eſſe dicit, media eius ætas a quintodecimo anno incipit hanc igitur mediocritatem diminutiuo. ¶ Vetuli, indicare uoluit Catullus. ¶ Infer, alii imple legunt eodem ſenſu, alii ingere, Sed dictionem diuidentes. In in fine præcedentis carminis & poſtea gere in principio alterius collocat, ſicut & ſuperius ultimoſq; britanos. ¶ Infer mi calices, Amariores eſto quidam meraciores, alii auariores legere maluerint, ego tamen ut in codice paterno reperi Amariores legendum exiſtimo, Cum enim uetulum falernum tanquam optimum popoſcerit, Ita etiam amariora pocula ſibi inferri iubet, quoniam in uino ueteri amaritudo ipſa delectat, q[uo]d Seneca ad Lucilium ſcribens in conſolatione de amico defuncto epiſtola. lxy. per quandam comparationem his uerbis declarat, Nam ut dicere ſolebat Attalus noſter, ſic amicorum defunctorum memoria iocunda eſt, quomodo poma quædam ſunt ſuauiter aſpera, quo modo in uino nimis ueteri ipſa nos Amaritudo delectat. ¶ Amariores aliquãtulũ amares eſt. n. abuſio in comparatiuo.

Amaritudo in uino.

Vt lex. poſthumiæ iubet magiſtræ
Ebrioſa acino ebrioſioris.
At uos quo lubet hinc abite lymphæ
Vini pernicies, & ad ſeueros
Migrate, hic merus eſt thyonianus

¶ VT Lex poſthumiæ. Poſthumia hoc loco nomen proprium ſcorti accipio in Cuius domo fortaſſis in cõuiuio cum ſodalibus erat poeta, Poſthumia igitur legem conuiuiis impoſuerat ut copioſius & largius biberent. Conſtat enim antiquiores magiſtros habuiſſe conuiuiorum qui potandi legem dabant, poſthumia igitur tanquam magiſtra erat. Nec his aſſentior qui hoc ad poſthumiam legem Numæ de qua Plinius libro decimoquarto cap. duodecimo referendum arbitrantur.

poſthumia lex

¶ Ebrioſa acino Ebrioſioris, ordo eſt ut iubet lex poſthumiæ magiſtræ Ebrioſioris acino ebrioſa. Et notandum Catullum Acinum fœminino genere protuliſſe, cum alias neutri ſit quemadmodum Au. Gellius libro ſeptimo capitu. uigeſimo ſcripſit, ubi eam adducit Rationem q[uod] hoc fecerit Amans Hiatus illius Homerici ſuauitatem. Ebrioſa dixit propter inſequentis Litteræ concentum. Eſt autem Acinum Granum illud Minutum quod in uua naſcitur. Ideoq; Ebrioſum dixit.

Acinum

¶ At uos quo iubet, ad aquas ſermonem apoſtrophat quas a conuiuio diſcedere iubet. ¶ Ad ſeueros, Ad Homines graues qui nolunt genio uacare.

aliquid donauerit. Sicca qui libros rationum ſcribunt, dicunt expenſum referre. i. pecunia alicui dinumerare & acceptum referre quādo pecunia ab aliquo accipiūt hinc Cic. i li. de amicitia hoc ydem eſt nimis exigue & exiliter ad calculos uocare amicitia ut par ſit ratio acceptorum & datorum. ¶ In tabulis, in quibus rōnes tenētur. ¶. Vt mihi. ſ. Expenſum fuit. i. in utilitatem meā. ¶ Qui meū ſequutus ꝑtorem, memiū de quo ſupra. ¶ Refero datū lucello, id. qđ ſequitur & quod indignabundus per exclamationem declarat, ꝙ uidelicet ab illo irrumatus fuit, ad ipſum ſermonem apoſtrophans, dicens, O memi tu lentus in ſeminis emiſſione bene ac diu me ſupinum irrumaſti tota iſta trabe, pene tuo & mēbro magno & inſtar trabis per circūloquutionem enim de mēbro illius loquitur. ¶ Supinū, ſupinus dicitur ꝗ faciem uerſus cœlum habet. ¶ Sed quātum uideo pari fuiſtis caſu, quia fuiſtis & uos irrumati & nihil tamen lucri inde reportaſtis. ¶ Farti, repleti unde farciminaquæ & inſitia dicuntur. ¶ Nihilo minore uerpa. mēbro uirili illius nō minore q̃ fuerit Memii uidelicet. Verpa enim mēbrum dicitur ſine ꝑputio, Vnde Verpæ iudæi dicti ſunt, ab inuerſa pellicu lla. Eſto alii dicant a uerrēdo podice Iuuena. in xiiii. Quæſitum ad fontem ſolos deducere uerpos. ¶ Pete nobiles amicos, Ironica conceſſio, per quam tamē hoc minime agēdum intelligit. q. d. uade mō & ſequaris nobilium amicitias quia tales reperies, & ideo his mala imprecatur. ¶ At uobis mala multa, ordo eſt. O opprobria Romuli & Remi. i. o uos Romani qui eſtis dedecus & patriæ & urbis ueſtræ. Conditoris. i. qui dedecoratis patriam & cōditores urbis. Dei & Deæ dent uobis multa mala.

Expē ſum referr̄ Accep tū re ferre

Farcimina

Verpa

Verpe

EPIG. XXVI.

IN. C. CAESAREM. EPIGRAM. XXVI.

Quis hoc pōt uidere? qs pōt pati?
Niſi impudicus, & uorax, & helluo,

Expoſ.

QVis hoc pōt uidere. Epigrāmatis iſtius uerſu iābico trimetro deſcripti, quo poeta īnuehitur in prodigā Cæſeris quē Cinædum Romulū appellat liberalitatē & non tolerādā libidinem in mamurrā, cum quo mutuū ſtuprum exercebat, meminit Suetonius in Cæſeris uita ubi de odiorum facili remiſſione ſermonem habet, & Plinius libro penultimo capi. ſexto ubi de maribus loquitur, ubi ex Cornelii nepotis auctoritate tradit. Mamurram formiis natum equitem romanum præfectum fabrorum C. Cæſeris in Gallia & poſtea ſubdit hic. Nāq; eſt mamurra Catulli Veronenſis carminibus proſiſſus quē ut res eſt domus ipſius clarius q̃ Catullus dixit habere quicquid habuiſſet comata gallia & cæ. ¶ Quis hoc poteſt uidere? interrogatiue admixta idignatiōe hæc legēda ſunt. ¶ Quis hoc, quod de mamurra ſubiunget.

Mamurra

cap 73

¶ Quis poteſt uidere, quaſi dicat nemo præter Cæſarē. ¶ Niſi impudicus, hoc maxime contra Cæſarem dicit qui impudicitiæ notatus fuit ob nicomedis bythinniæ Regis Contubernium unde eius milites in triumpho clamabāt ut inquit Suetonius in eius uita, Cæſar ſubegit galliam, Nicomedes ſubegit Cæſarem. ¶ Et uorax, Voraces per quandā traſlationem dicuntur qui auide rem ſuam conſumunt, Cæſaris autem uoraci

Cæſar impudicus.

Vorax

tem inferius declarat poeta. Cum inquit paterna primum lancinata ſunt bona. Helluo ¶ Et belluo, belluo ut Feſtus Pōp. inquit dictus eſt immoderate bona ſua conſumens ab belluendo, cui aſpiratur, ut auiditas magis exprobretur, fit enim uox incitatior, Aſpirationem huic uerbo addendam magis conſuetudine ꝙ ratione docet Gel. libro ſecūdo cap. iii. Alii textus aleo habent. i. luſor, ſed melior prima lectio.

Mamurram hēre qđ comata Gallia
Habebat cūcta, & ultima britannia.
Cinæde romule hæc uidebis & feres?
Et ille nunc ſuperbus, & ſuperfluens
Perambulabit omnium cubilia?
Vt albulus columbulus dionæus.
Cinæde romule hæc uidebis & feres?

¶ MAmurram habere quod comata gallia. Nā Cæſar mamurræ eorū magnā partem donauit quæ ex Gallica uictoria reportauerat. Alii uero nō quod ſed quæ legunt, ut ſit ordo Mamurram habere cuncta quæ habebat comata gallia, ſi uero quod legeris, ordo eſt mamurram habere quod cuncta gallia habebat.

Cæſar galliā ſubegit ¶ Comata Gallia, Cæſar Galliam omnem ſubegit ut Suetonius, & ipſe in cōmentariis docet, in quorum principio galliam omnem in tres partes diuiſam fuiſſe commemorat, Quarum unam incolunt belgæ. Aliam aquitani. Tertiam qui ipſorum lingua celtæ, noſtra galli appellantur. Sed Trāſalpina omnis gallia uno nomine comata appellatur, a coma, quia regio illa omnis intonſa erat quod indicare uidetur Plinius libro nono cum inquit in capite cunctorum animalium homini plurimus pilus iam qđ promiſcue maribus & fœminis apud intonſas utiꝙ gentes atq; etiam nomina ex eo capillatis alpium incolis Galliæ comatæ, hinc Lucanus crinibus effuſis totæ prælatæ comatæ. ¶ Vltima et Britannia, de hac ſuperius in. xi. diximus. Cæſar autem ut Suetonius refert aggreſſus eſt in Britannos ignotos antea ſuperatiſq; pecunias & obſides imperauit licet dion dicat ꝙ inde nihil nec ſibi nec rei publicæ utilitatis. Sed tantum gloriam reportauerit. ¶ Cinædæ romulæ, Exclamatio eſſe poteſt in cōditorem urbis ſicut apud Iuuenalem. Ruſticus ille tuus ſumit Rhecedipna quirine, & in aliis locis Cinœdum autem uocat, ſi hæc uidens patiatur, uel Romulum cinœdum Cæſarem ipſum intelligit qui libidinem patiebatur ſicut ante diximus & infra dicetur pulchre conuenit in probis cinœdis mamurræ pathico Cæſariꝙ, & ſic melius.

Gallia in tres ptes diuiſa

Comata gallia

¶ Et ille nūc, ſcilicet mamurra ſuperbus elanis et. ¶ Superfluens, diuitiis ſuperabundans. ¶ Perambulauit oīum cubilia, ille qui nūc eſt ita ſuperbus antea erat proſtibulum populi et per oīum cubilia ducebatur, alii perambulabit habent. ideſt tanꝙ adulter ibit p oīum cubilia & melius, quia ſenſus eſt, iſte perābulabit & tu ferres. q. d. male facies. ¶ Vt albulus colūbulus dioneus, colūbi maxime ſunt in coitu feruidi, lōq; in Veneris tutela huius generis aues antiquitas poſuit, Vt Fulgētius lib. ii. in fabula Veneris cōmemorat, ideo dioneus dicitur, nam dione mater fuit Veneris, ut Home. li. y. Iliad. ἡ δ᾽ ἐν γούνασι πίπτε Διώνης δῖ᾽ ἀφροδίτη ἦδος ἐνς ſic dicta ὅτι δὶ χ πάντον δι εγχι πέφυκε Claud. li. iii. đ raptu Proſor. Sic uenerē

Colūbi in Veneris Tutela

quærat deſerta dione, Aliqui tamen pro ipſa Venere poſuerunt, Ouidius in faſtis hippolytæ infœlix Velles coluiſſe dionē Cum cōſternatis dirripereris equis, Cum autem multæ fuerint Veneres, una fuit Iouis & diones filia, ut Cicero in tertio de natura deorum aſſerit, & ſpondeus eſt in ultima huius carminis ſede.

Es impudicus, & uorax, & helluo:
Eo ne nomine imperator unice
Fuiſti in ultima occidentis inſula?
Vt iſta ueſtra diffututa mentula
Ducenties comeſſet, aut trecenties?
Quid eſt aliud ſiniſtra liberalitas?
Parum expatrauit? an parum helluatus eſt?
Paterna primū lācinata ſunt bona,
Secunda præda pontica, inde tertia
Hibera, quā ſcit amnis aurifer tagus,
Hunc Galliæ timent, timent Britanniæ,
Quid hunc (malum) fouetis? aut qd hic poteſt?
Niſi uncta deuorare patrimonia?
Eo ne nomine urbis oppulentiſſimæ
Socer, generq; perdidiſtis omnia?

¶ Es impudicus, quoniam hæc pateris o Cæſar uidelicet Ideo impudicus es uorax & helluo. ¶ Eone nomine, fuiſti ne in quit ea tantum de cauſa in Britānia ut mamurræ omnia donares. ¶ Imperator unice, ironice hoc dictum eſt, qui ſolus uideris ſcire exercitum regere cum nec etiam imperator ſis. ¶ Vltima occidentis inſula, in Britannia. ¶ Vt iſta ueſtra diffututa mentula, Mamurram mentulam cognominat coitu exhauſtam uti uulgo etiam in contemptum dicere ſolemus, Alii quibus non placet ut ſolum Cæſarem alloquutus ueſtra dixerit, dictionem expungunt & ueſca ſubſtituunt, ideſt parua, Ouidi. in Faſtis ut grandia farra coloni quæ male creuerunt Veſcaq; parua uocant, Et hinc uidetur Seruius Virgilianum illud in Georgicis expoſuiſſe. Veſcas ſalicum frondes, ideſt ſiccas & teneras, nam per hoc quod dicit teneras uidetur uelle puſillas inferre, quaſi dicat minores frondes quæ non erunt duræ dandans eſſe. Neq; enim ſiccum unum quodque durum eſt, præterea ſiccum & tenerū, non apponuntur ſicuti quibuſdam Seruium damnantibus uidetur, Sed tenerum & durum, ſiccum & uiride, Ego uero ꝙ ueſtra pro tua catullus poetice poſuerit minime offendor, quamuis etiam ad totum exercitum reſpiciens ueſtra dicere potuerit. ¶ Ducentes commeſſet, ſcilicet ſeſtertium. Nam cum primum centies centena millia ſeſtertium poſtea uſus obtinuit ut centiens ſeſtertium dicerent pro ſeſtertiorum in caſu generandi, poetæ uero compendium illud contrahentes non centies ſeſtertium. Sed centies tantum dicunt.

¶ Quid eſt aliud ſiniſtra liberalitas? Interrogat poeta quid eſt aliud mala liberalitas, ideſt prodigalitas, ꝙ̄ donare tot ſeſtertia mamurræ ob inhoneſtam cauſam. Alii codices habent quid eſt? alit ſiniſtra liberalitas. Vt primo quærat quo modo poſſit ducenties ſeſtertium commeſſe, deinde reſpondet quia

Veſcā

Cē ſeſte. tium Cētie

prodigalitas cæſaris alit reſtituendo, ſcilicet quæ abſumit.

¶ Siniſtra liberalitas, aduerſa non bona, nam ut inquit Cicero libro primo officiorum. Videndum eſt igitur ut ea liberalitate utamur quæ proſit amicis, nemini noceat. Quare. L. Syllæ & C. Cæſaris pecuniarum tranſlatio a iuſtis dominis ad alienos non debet liberalis uideri, nihil eſt enim liberale quod non idem iuſtum.

Patres Patrare. ¶ Parum expatrauit, patrare eſt coitum perficere, Perſius patranti fractus ocelo, hinc patres dicti quoniam peracta patratione fit filiorum procreatio, Expatrauit ergo, ideſt circa libidinẽ abſumpſit? ¶ Helluatus eſt, immoderate bona cõſumpſit.

Lancinare. ¶ Paterna bona a patre relicta, Lancinata ſunt. Lacerata, Plinius ubi de canibus, eſt & nolucra canibus peculiare malum aures maxime lancinans.

Volucra. ¶ Secunda præda pontica, quam Cæſar deuicto pharnace mithridatis filio ponti rege reportauit & mamurræ donauit.

¶ Tertia hibera, Hiſpania, ex prætura enim ulteriorem ſortitus Hiſpaniam prouinciam pacauit, Vt Suetonius inquit, de his autem quæ in Hiſpania geſſerit dionem legito libro trigeſimoſeptimo. ¶ Quam ſcit, quã prædam bene nouit tagus, quaſi dicat ſcit quid inde ablatum fuerit & hoc ad inſinuandam prædæ opulentiam, quaſi in ea multum fuerit auri, quod ex tago colligitur, eſt autem tagus Hiſpaniæ fluuius aurum ferrẽs, de quo Plinius libro trigeſimotertio cap. quarto &

Tagus Strabo libro tertio. ¶ Hunc Galliæ timent, timent Britanniæ, Verſus hic alio modo ſic legi poteſt, hunc galliæ timet terra, & Britanniæ.

¶ Hunc, ſcilicet Cæſarem, alii tamen mamurram intelligunt qui ob rapiendi licentiam a Cæſare conceſſam ab omnibus timebatur.

Malũ aduer. ¶ Quid hunc (malum) fouetis, malum aduerbium eſt ac ſi diceret in malam horam, ſic Plautus, quid tu (malum) me ſequere.

¶ Fouetis, in delitiis habetis. Vires ipſe neæram dum fouet.

¶ Aut quid hic poteſt cum indignatione hoc totum legendum eſt, quærit enim unde hoc ſit, ꝙ tanta in Mamurram Cæſar munificentia utatur. & ideo dicit quid hic poteſt, ſcilicet facere, niſi cuncta deuorare patrimonia, uel uncta ut ſic

Põpeius cæſaris. gener ipſe gullam carpat. ¶ Eo ne nomine, Sermonem ad Cæſarem & Pompeium apoſtrophat, quærens an tot bella ſimul geſſerint, quibus opulentiſſimam urbem & Romanum Imperium pene perdiderunt, ut demum mamurra cum Cæſar uictor euaſerit ipſo Cæſare concedente, his omnibus gauderet. ¶ Socer generq;, Cæſar & o Pompei. Cæſar enim ut Põpei potentia plurimum poſſet filiam ſuam Iuliam Seruilio Cepioni antea deſponſatam Pompeio ipſi collocauit, hinc Lucanus bella quæ geſſere pares, hinc ſocer, inde. gener.

EPIGRAMMA. XXVII. EXPOSITIO.

Ad Alphenū. EPIGR.XXVII:

Alphene immemor, atq; unanimis falſe ſodalibus,
Iā te nil miſeret dure tui dulcis amiculi.
Iam me prodere, iam nō dubitas fallere perfide?
Nec facta impia fallacum hominum cœlicolis placent.
Quos tu negligis, ac me miſerum deſeris in malis.
Heu quid iam faciāt dicā homines, cui ue habeant fidem?
Certe tu te iubebas animam tradere inique, me,
Inducens in amorem, quaſi tuta omnia mi forent.
Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia, factaq;
Ventos irrita ferre, & nebulas aerias ſinis.
Si tu oblitus es, at dii meminerunt, meminit fides,
Quæ, te ut pœniteat poſtmodo facti faciet tui.

Coriā bicum carmē a LPHENE Immemor. Carmen iſtud coriābicū eſt, quod conſtat ſpondeo tribus coriābis, & pyrrichio. eſt aūt coriambus pes ex duobus conſtans pedibus, Trochco uidelicet & iambo, hoc eſt ex lōga duabus breuibus & longa, & hoc carmine Alphenū fallacē & perfidum coarguit admonēs, deos piuris ſemper iratos eſſe. ¶ Immemor. qui oblitus es eorum quæ mihi promiſiſti. ¶ Falſe ſodalib⁹ unanimis qui eiuſdē animi fallis amicos. ¶ Amiculi. Catulli diminutiua eſt forma ab amico. ¶ Nec facta. Sēſus hic ad propoſitum Catulli enuntiatus in ſententiā tamē tranſit generalem. ¶ Quos tu negligis, quos deos nō curas non uidet aūt deos curare, cū ea quæ per deos iurādo facturum ſe ſuſceperat, minime ſeruet, uel quæ legamus & ſic facta reſpiciet & erit ſenſus illa q̄ diſplicēt deis tu negligis. ¶ Deſeris. ꝓprie deſerere eſt rem quā tuendā
Heu. ſuſcepimus deſtituere. ¶ Heu quid iam faciant dicam homines, heu dolentis eſt,
Iubere quid dicam quid dicere debeam iam fa-cturos hoīes, poſtq̄ uidelicet hic mihi fidem non ſeruauit. ¶ Quid faciāt, quid debent iam facere. ¶ Cui ue habebant fidem, Cui amplius credāt. ¶ Certe tu te iubebas, a principio quādo uolebas me ad te amandum allicere, uidebaris quodā modo uelle mihi aiam tuā tradere. Ordo uero eſt, Certe inique o iniq; idu͂cēs me i amorem iubebas tute tradere animam mihi uidelicet. ¶ Inique, o ꝑfide. ¶ Iubebas, Volebas. Ter. Iubeo cremetem ſaluere, & Vir. Infandum Regina Iubes renouare dolorē, & in. iii. Sed ꝑcibus uotiſq; iubēt expoſcere pacē, uel iubebas. i. ſtatuebas. ¶ Quaſi oia tuta mi forēt, i amore tuo. ¶ Idem nūc retrahis te, ab illis pollicitationibus recedis. ¶ Ventos ferre, cum enim dicta non ſortiuntur effectum ſolemus dicere a uētis illa diſsipari, unde dicit iferius, quæ cuncta Aerei diſcerpunt irrita uēti, & alibi, ſed mulier Cupido quod dicet amāti in uēto e trapida ſcribere oportet aqua. ¶ Et meminit fides fides tanq̄ dea perfidiā tuā ulciſcetur, & ſic te poſtea per

fidi.e tuæ pœnitebit talis eſt ſnia Virgiliana, ꝙ ſi mortalia tēnitis arma. At ſperate deos memores fandi atq; nephādi, et fides nāq; ab āti ꝗorib⁹ ꝑ dea hita fuit, de qua Cic.li.ii. de natura deorū ſic loqt, Tū āt res ipſa i q̄ uis ieſt maior aliq̄, ſic appellat ut ea ipſa uis noietur deus ut fides, ut mēs, q̄s in Capitolio dedicatas uidemus ꝑxie a. M. Æmilio Scauro, ante autem ab Attilio Calatino erat fides conſecrata.

Fides ꝑ dea

EPIG.XXVIII.

EXPOSITIO.

Ad Sirmionem peninſulam.

EPIGRAM.XXVIII.

Peninſularȝ Sirmio, inſularumq;
Ocelle, quaſcūq; in liquētib⁹ ſtagnis
Mariq; uaſto fert uterq; neptunus,
Quam te libēter, q̄q; lætus inuiſo,
Vix mi ipſe credens thyniam atq; bithynos,
Liquiſſe campos, & uidere te intuto.
O quid ſolutis eſt beatius curis?
Cum mens onus reponit, ac ꝑegrino
Labore feſſi, uenimus larem ad nr̄m,
Deſideratoq; acquieſcimus lecto,
Hoc eſt qd̄ unū eſt pro laborib⁹ tātis.
Salue o uēuſta ſirmio, atq; hero gaude
Gaudete uosq; lucidæ lacus undæ
Ridete q̄cquid eſt domi cachinorum.

Peninſula ꝑrum Sirmio, ex bithynia adueniēs poeta Sirmionē peninſulā in lacu benaco cōſtitutā quā in delitiis habebat hoc trimetro iambico ſalutat. ¶ Peniſula, terra dicitur in aquis conſtituta ita & undiq; illis circunfuſa ut ex una tātū ꝑte anguſtā habeat terrā, qua cōtinēti annectatur, q̄ uero undiq; aquas habet inſula dicit̄ ideo peninſula, a pene. i. quaſi & iſula dicitur, & huiōi eſt in lacu benaco ſirmio. ¶ Ocelle, ꝑ quādā metaphorā Sirmionē inter reliquas inſulas ocellum tāq; rem pulcherrimā appellauit. ¶ In liquētibus ſtagnis, in aquis liquidis. ¶ Vterq; neptunus, uel mare ſuperum & iferū, uel oceanum accipe & mediterraneū, uel quod magis probo ꝗ & in mari, et in aliis colitur aq̄s, ꝗ dixit in ſtagnis et mari uaſto, Alii utroq; legunt & cū mari iungunt iterno. ſ. & externo. ¶ Inuiſo, uenio ad uidēdū. habet. n. hoc uerbū motū iclusum. Terē. reuiſo ꝗ l agat Pāphilus, Vir. i. iii. Aut q̄ digna ſatis fortuna reuiſit. ¶ Thyniā atq; bithynos, lȝ thyni et bithyni idē ſint populi de qb⁹ ſupra ſatis, Pli. tamen incolas bifariā diuiſiſſe uidetur cū ſcribat, tenent oram omnē thyni interiora uero bithyni. ¶ Vix mi ipſe credēs, hoc ex lō go alicui⁹ rei deſiderio fieri conſueuit ut cū ipaȝ adepti fuerimus uix hēre credam⁹. ¶ Et uidere te in tuto. et uix credens ego in tuto ſcilicet exiſtens et non amplius in periculo maris, uidere te. ¶ O qd ſolutis, laudat q̄etē & ocium poeta. ¶ Quid beatius? q. d. nihil. ¶ Curis ſolutis, liberis ab oi ꝑturbatione. ¶ Mens onus reponit, cogitationū uidelicet et curarū. ¶ Peregrino labore, labore ꝑegre ſuſcepto. ¶ Larē ad nr̄m, domū noſtrā, lar nāq; licet deus ſit domeſticus, ꝑ ipſa tñ domo q̄nq; accipimus, hinc ꝗdā Sirmionē patriā fuiſſe poetæ argumētant. Sed ꝑperā nā nō tātū de lecto & domo ſua hic loqtur, ſed ſnia ē generalis, præterea licet in peninſula domū hr̄et nō idcirco ſirmionē patriā habuit. ¶ Hoc eſt qd̄ unū eſt, hoc ociū et hæc eſt ꝗes quā ꝑ tot uitæ noſtræ labores et ꝑicula quærimus. nā ut elegāter inqt Ora. i ſermonibus. Ille grauē duro terrā ꝗ uertit ara

Inſula Peninſula. ſirmio

thynni et bithynni

Lar.

Sirmionē non eſſe catulli patriā

tro.pfidus hic caupo.miles nautæq; p oẽ, Audaces mare q currũt,hac mẽte laborẽ ſe ſe ferre,ſenes ut in ocia tuta recedãt, Aiunt,uel ſit ſenſus,hoc ẽ qđ ex tãtis laboribus quos in itinere ppeſſus fui ſolũ mihi reſtat,ut poſſim i lectulo meo qeſcere.q.d. nihil aliud lucratus fui ex auaritia ptoris.ſicut ẽt ſupius dixerat. ¶ Gaudete uoſq; lucidæ lacus undæ.ſic legẽdũ ex textu p parẽtẽ meũ emẽdato didici, Vndas.n.benaci ad gaudiũ iuitat lucidæ uero recte dicũtur,adeo.n.perſpicuus eſt benacus ut uel nummũ in fundo exiſtẽtẽ alicubi cernere poſſis,alii lydiæ legẽtes ad id referũt q; lydi.i.tuſci olim Mãtuã metropolim habuerũt, & ſic lydiæ dicãtur aquæ benaci q̃ mãtuã uſq; thuſcã per mintiũ amnẽ ifluũt,uel q̃ ſub iure thuſco eẽnt. ¶ Quicqd ẽ cachinnorũ.cachinus effuſior riſus dicit,hinc lepide dicit qcqd cachinorũ qcunq; hoies domi ſunt q ridere q̃ant,cachinos effundãt & ſic familiares ſuos ad riſum, Et ad uoluptatem inuitat. Epigrãma.xxix.Expoſitio.

Benacus lacus.

Cachinnus.

Ad ipſithillã. EPIG.XXIX.

Amabo mea dulcis ipſithilla,
Meæ delitiæ,mei lepores,
Iube ad te ueniam meridiatum,
Et ſi iuſſeris,illud adiuuato,
Nequis liminis obſcret tabellam,
Neu tibi lubeat foras abire,
Sed domi maneas,pareſq; nobis
Nouem continuas fututiones,
Verum ſi quid ages,ſtatim iubeto,
Nam pranſus iaceo,& ſatur ſupinus
Pertundo,tunicamq;,palliumq;.

Mabo mea dulcis ipſithilla. Sat poeta et tẽtigine uexat⁹ hoc ende caſyllabo amicã rogat ut domi ſuæ coitus nouẽ pparet. ¶ Amabo,blãdientis eſt aduerbiũ quo ſæpe comici utũtur & hẽt accentũ acutũ in antepenultima. ¶ Mei lepores.meæ facetiæ. ¶ Veniam meridianum.meridiari non meridiẽ agere & tractare ſimpliciter ſignificat,ſed idẽ eſt meridiari qđ i medio die dormire. Cor.Celſus li.i.lõgiſſimis dieb⁹ meridiari potius ante cibũ utile ẽ. Sueto.in caligula gloriatus eſt expergefacta cæſonia ſomno q̃tũ egiſſet dũ ea meridiaret. Si iuſſeris.ſ.me uenire nolito hoſtiũ claudere. ¶ illud adiuuato.i.i illa re ẽt me adiuuare ut ianua ſit apta & nõ ſit mihi opus imorari. ¶ Tabellã liminis.p circũlocutionẽ hoſtiũ itelligit. ¶ Nouẽ cõtinuas. Nouẽ ſine ulla itermiſſione coit⁹. ¶ Si qd ages.ſi ucire me uoles uel. ¶ Si qd ages. Si eris in aliq̃ re occupata cito te expedias ut poſſis ſtatim me admittere. ¶ Stati iubeto.ſ.me uenire. ¶ Nã prãſus iaceo.ex hoc catulli loco qdã mirãtur cur Serui.in iiii.æneí. dixerit apud antiquos i uſu prãdia nõ fuiſſe qđ falſum affirmãt.quorũ admiratio maiori admiratione digna.uidebit,ſi exactius rẽ ipſã cõſiderare uoluerimus.cõſlat.n.prãdiũ penes antiqores in uſu qdẽ apud oẽs nõ fuiſſe. quo circa apud Martia.i epigrãmate de horarũ diuiſione nulla illius mẽtio habetur,ſed militibus tũ cõcedebat.imo prãdiũ i dictũ fuit q; eos ad pliũ paret. Diſſolutiores q̃q; pſonæ prãdebãt hic Liui.de Annibale itra capuã luxuriãte cœperũt cõuiuari de die.apđ comicos quoq; prãdii frequẽtiſſima fit mẽtio ut i fabulis palliatis et i diſſolutiorib⁹ pſonis,ita ẽt catullus ad amicã ſcribẽs et diſſolute uiuẽs uel uiuere ſimulãs prãdii hoc loco mẽtionẽ fecit. ¶ Pertũdo tunicã palliũq;,tanta eſt tentigo ut nõ modo iteriorẽ ſed etiã exteriorẽ percutiã ueſtem.

Meridiari.

Seruius defendit

Prandium.

EPIGRAM. XXX. EXPOS.

Furũ optime balneariorum, hoc epigrãmate endecaſyllabo uerſu conſcripto in Vibennium patrẽ furem & eius filium Cinædum grauiter inuehitur poeta, Eoſq; monet ut urbem in qua ita noti ſunt ut nihil amplius lucri facere poſſint relinquãt. ¶ Balneariorum, quaſi balneis furãtur. Nam qui in balnea eunt ſolẽt ueſtes in loco Balnei quod ſpoliatorium dicitur relinquere & inde ſæpiſſime ſuffurantur. ¶ Nã pater ſ. eſt dextra. i. habet dextra. ¶ Dextra inquinatiore, Glutino inquinata, ſicut ſuperius regglutina dixit. ¶ Malaſq; in horas, ſicut dicimus in malam horam abi quãuis & in oras legitur abſq; aſpiratione in infœlices regiones. ¶ Quãdoquidem, poſteaquã, quoniam rationem enim aſſignat, Cur diſcedere debeant. ¶ Fili, caſus eſt uocatiui. ¶ Nates piloſas, hiſpidas nates & minime appetibiles. ¶ Non potes uenditare frequenter ut prius uendere. ¶ Aſſe uenditare, ne minima quidẽ mercede conduci iam ad libidinem potes, aſſem enim hoc loco pro minutulo nũmo accipere debemus, ſicut & apud Ora. ꝙ ſi cõminus uilẽ redigat ad aſſẽ.

Spoliatoriũ

AD Vibennios. EPIGR. XXX.

O furum optime balneariorum.
Vibenni pater, & cinæde fili.
Nam dextra pater inquinatiore,
Culo filius eſt uoraciore,
Cur non exilium, malaſq; in oras
Itis? quandoquidem patris rapinæ
Notæ ſunt populo, & nates piloſas
Fili non potes aſſe uenditare?

Hymnus dianæ. EPIGRA. XXXI.

Dianæ ſumus in fide.
Puellæ, & pueri integri,
Dianæ pueri integri.
Puellæq; canamus.
O latonia maximi
Magna progenies Iouis.
Quam mater prope deliam
Depoſuit oliuam,

EPIGR. XXXI. EXPOS.

Ianæ ſumus in fide, Hymnus eſt quem pueri & puellæ in laudẽ dianæ concinunt, uerſus autem eſt pharecratius, conſtat ſpondeo et duobus dactylis ſed loco ſpondei modo iambum, modo Trocheum, in quarto uero quoq; carmine locõ ultimi dactyli ſpõdeum ſeu trocheum recipit. Illud quoq; notandũ eſt ĩ quocũq; carminis genere ultimas ſyllabas indifferẽtes & ad Placitum eſſe. ¶ Puellæ et pueri itegri, in hoc carmine ĩ prima ſede iãbus eſt loco ſpõdei. ¶ Dianæ, di pducitur Vir. Exercet diana choros iõ nõ ẽ iãbus ut qbuſdã uidetur. ¶ In fide, i tutela ſic. Terẽ. tuæ me cõmẽdo et cõmitto fidei. ¶ Canamus dianæ, caſus datiui. i. in honorẽ dianæ. ¶ Puellæq; canamus, ad hymnũ cõcinẽdũ pueros puellaſq; inuitat, ſic Oratius. Dianã tenere dicite Virgines? ¶ Integri, caſti incorrupti qualis fuit & ipſa diana. ¶ Latonia diana latonæ filia ex ioue. ¶ Quã mater ppe deliã depoſuit oliuã, depoſuit legẽdũ eſt nõ depoſuit ut ſtet uerſus, pono aũt nõ tãtũ poſui ſed & poſiui quãdoq; facit ut Priſcia. li. ix. teſtatur. ¶ Prope deliã oliuã, Dianã & Apollinẽ latona i

Pharecratius

Vltimæ ſyllabæ indiferentes

Dianæ parentes

Delos quæ ortygia Diana ubi nata.

delo quæ & ortygia dicitur una ex Cycladibus iſula peperit, ut Ouid. li. vi. mutationū elegātiſſime tetigit, poſt partū uero ſub palma acqeuit & oliua, hinc. Ouid. gemina quæ ſub arbore ſedit, q̄uis tamē Stra. li. xiiii. latonā in orthygia in luco ioniæ peperiſſe filios & ſub arbore oliuæ ibi ꝓpinqua accubuiſſe dicat. Nec tamen ideirco nec Catullo nec Straboni errorē iputādū eſſe duxeri, cū de loco diuerſa ſenſerit, licet q̄dā uel hāc ob eādē eorū alterum errore ductū affirmēt. Si. n. diuerſimode de rebus fabuloſis ſentire error eſt appellādus, q̄s liber quæſo errorū plenus non exiſtimabitur? Eadē rōne uel Strabonē et Catullum erraſſe q̄ ſub olea tātum, uel Ouidiū dixerimus, q̄ lycophronē ſequutus nō tātū ſub olea uerū etiā ſub palma accubuiſſe latonā his uerſib⁹ cecinerit? Q. uā uix erratica delos Errātē accepit tū cū leuis iſula nabat. Illic icūbens ſub palladis arbore palmæ, edidit iuita geminos latona nouerca. Q d' aūt Stra. li. x. Delon et latonæ partum deſcribat. id quoq; falſum eſt, delon quidem deſcribit. Sed de latonæ partu nullam prorſus in eo libro mentionem fecit, quē li. xiiii. poſtea deſcripſit. Legimus ēt apud Plutar. in pelopida in Beotia mōtē cognomēto deliū. Apud mōtē uero Apollinis tēplū poſt tēplū duos mirabili ſuauitate fontes fuiſſe, Alterū φοίνικα. i. palmā, Alterū uero oleā uocatū, ſicut ēt Plut. idē i lib. de oraculis tacētib⁹ recitat, ubi et natū Apollinē et dianā eōs memorāt, nō obſurde igr̄ oliuā deliā ad fōtē et mōtē hūc retulerim⁹ a Catul. dictā nata aūt dicitur Diana idib⁹ auguſti ſicuti li. xii. Mart. inueri uidetur cū i q̄t. Maiæ Mercuriū creaſtis id⁹, Auguſti redit idib⁹ diana octobres maro celebrauit id⁹.

Catullus ab errore defenditur et Strabo

Delus mons

Fontes duo

Diana quo tēpore nata

Montium domina ut fores.
Syluarumq; uirentium,
Saltuumq; reconditorum
Amniumq; ſonantum:
Tu lucina dolentibus,
Iuno dicta puerperis,

¶ MONtiū domina ut fores, te genuit latona ut eſſes domina uenationū q̄ i montibus maxīe fiūt ideo dicit domīa montium, diana nāq; uenationū dea fuit. Oratius mōtiū cuſtos nemorumq; Virgo. ¶ Saltuūq; recōditorum, nemorum ſceretiorū, & in hoc uerſu notāda eſt ſyllaba una ſuperflua quæ cum uocali ſequentis carminis abiicitur. ¶ Amniumq; ſonantū, ſic legēdum eſt nō ſonantiū ut ſtet uerſus. ¶ Tu lucina dolētibus iuno dicta puerperis, Diana eadē eſt q̄ iuno lucina dicta eſt, quæ parturiētibus ꝑeſſe dicebatur mulieribus, Iuno. n. a iuuādo dicta eſt, lucina eo ꝙ in lucē ꝑducat Pli. lib. xvi. refert eā dici a luco in quo eius ædes cōdita fuit, utrūq; uero. Oui. li. ii. faſt. cōplexus ē, Grā lucinæ dedit hæc tibi noīa lucus. Aut q̄a pricipiū tu dea lucis hēs. Iuno autem lucina iunonis fuit filia ut inq̄t Donatus apud Terētiū in andria q̄ græce ειλειθ latie nixos dicit̄, nixus eni partuꝫ ſignāt Virginis. Aut fœtus nixibus edunt, unde & nixidi dei dicti ſunt ut Feſtus inq̄t, quos putabāt ꝑeſſe parietiū nixibus, menāder uero hāc dianā appellat, quē ſequutus Oratius ubi dianā alloq̄tur ſic inq̄t. Siue te lucinam ꝓbas uocari, hoc ſentire uidetur in buc. Virg. Caſta faue lucina tuus iā regnat Apollo. unde ēt ea nocte qua natus eſt Alex. magnus cū celeberrimum illud tēplum Dianæ epheſiæ arſiſſet, timeus dixiſſe fertur iocās, mirum nō fuiſſe cum in Alexādri partu occupata fuiſſet diana, q̄uis egeſiæ hoc dictum tribuerit

Iuno lucina

Nixos

Nixidi

Dianæ epheſiæ tēplū cōbuſtū

Timæi uel egeſiæ Dictū

plutb.in Alexādro. Inuocabatur autem diana a parturiētibus ut Ser.inq̄t lib.iii. æneí. q̄a primum nata parturiēti noſtri Apollinē in delo officiū obſtetricis p̄ſtitiſſe dicitur, macrobius uero in fine ſaturnaliū, hic eſt q̄d diana q̄ luna eſt ἄρτεμις dicitur quaſi ἀερότομις hoc ē aerē ſecās, lucina a parturiētibus inuocatur q̄a p̄priū eius munus ē diſtēdere rimas corporis et meatib⁹ uiā dare, q̄d ē accelerādo partui ſalutare. ¶ Pauperis, puerpera mulier dicitur q̄ puerū ſeu puellā parit, hic puerperiū tp̄s ip̄m pariēdi dictū. Alii hūc faciūt ordinē, tu lucina dolētib⁹.i. uocaris lucina a mulieribus p̄pe partū, q̄ do aūt parit uocatur. Iuno, q̄a illud ſit tp̄us inuādi pariētē. Sed quoniā iuno lucina ſimul īuocatur q̄a matrē iuuet & fœtū i lucē p̄ducat, iō hic ordo nō p̄cedit. Et hic ēt notat Donatus apud Terē. i andria, hoc uerſu totidēq; uerbis uti oēs puerperas i comœdiis iuno lucina fer opē ſerua me obſecro q̄a gemina ſunt uota ut & partus & pariēs ſeruētur, nā fer opē p̄p partū, ſerua me propter pariētē dicitur.

Diana obſtetrix

Puerpera.

Tu potens triuia, & notho es
Dicta lumine luna,
Tu curſu dea menſtruo
Metiens iter annuum,
Ruſtica agricolæ bonis
Tecta frugibus exples.
Sis quocunq; tibi placet
Sancta nomine, Romuliq;
Antiquam, ut ſolita es, bona
Soſpites ope gentem.

¶ TV potēs triuia, Diana quoq; triuia dicta fuit quia i triuio fere ponitur i oppidis græcis, ut īquit Varro, uel q̄a luna ē quæ in cœlo tribus uiis mouetur i altitudinē, latitudinē, lōgitudinē, hinc quoq; tres facies hēre dicebatur, Virg. tris Virginis ora dianæ, & Ouidius in faſ. ora uides hecates i tris uergētia p̄tes, ſeruet ut iternas cōpita ſecta uias, Siue quia luna i cœlo, diana i terris, p̄ſerpina apud iſeros, iō eum triplicē habeat p̄tātē potēs dicitur. ¶ Nothoq; es lumine luna, & tu quoq; es luna q̄d ēt Macrobius docet uti paulo ante retuli.

Diana triuia dicta

¶ Lumine notho, nō p̄prio, nō legitimo Sʒ a ſole accepto, ſicuti nothos filios appellamus nō legitimo matrimonio natos luna nāq; a ſole lumē accipit, uñ et luna quaſi luce lucēs aliena dicta ē. Cic. i li. de natura deorū, tū illa q̄ luce lucet aliena. ¶ Tu curſu dea mēſtruo, Cic. i prio de nat. deorū. Sol duabus unius orbis ultimis partibus definiēs motū, curſus annuos ɔficit, huius āt illuſtratione eiuſdē icenſa radiis mēſtruo ſpatio luna complet, & lib. ii. id ſolis annuos curſus ſpatiis menſtruis luna conſequitur. ¶ Curſu mēſtruo unius mēſis curſu, nā luna curſum ſuum quolibet menſe perficit, unde mēſtrua luna appellatur. Prop. in. y. tertii libri elegia. Qua uenit exoriens, qua deficit, unde coactis Cornibus in plenū mēſtrua luna redit, et Vir. in fine primi geor. Quid mēſtrua luna moueret, ubi iquit Seruius. Mēſtrua dicit̄ q̄ ſingulos mēſes creſcēs & decreſcēs, & q̄ menſiū ſubiacet diebus. unde & mene dr̄ et q̄a circuitū ſuū i ſpatio. xxyii. dierū & tertia p̄te unius diei p̄ficit. Deide remorata in coitu ſolis biduo rurſus tardiſſime trigeſima die ad eaſdem uices exit. unde lunaris annus triginta dierū dicitur, cū ſit & ſolaris. xii. mēſiū et magnus q̄ Pin. Cic. i hortēſio. xii. mil. annorū et q̄ngē-

Notbi filii

Luna menſtrua

Luna

Lunaris annus.

ſolaris annus

Magnus annus

tos.liiii.cōtinet, qui tum efficitur, cū ſolis & lunæ, & quinq; errātiū ad eādē inter ſe cōparationē cōfectis oium ſpatiis eſt facta conuerſio, licet etiā quādoq; magnum. Annū ſolarē ītelligamus, ad differētiā lunaris, unde Virgi. in. i. Triginta magnos uoluēdis mēſibꝰ orbes. Et ī. iii. interea magnū ſol circūuoluit annum, menſtruum igitur adiectitiū dicitur ꝙ fit ſingulo mēſe, ſubſtātiue uero mēſtrua mulierū pfluuia appellātur quæ a græcis ē ϖιμήνια dicūtur de ꝗbus Pli. li. vi. c. xvi. diffuſius cōmemorat. ¶ Metiēs iter annuū, Circuitū ſolis, ſol. n. pprio motu cōtra cœli motū nititur, et in. ccclxv. diebus & ſex horis ipm metitur. ¶ Expleſ iples tecta agricolæ, domos agricolarū oſtēdit ēt i laudē dianæ ꝙ ipſa ēt hēat ſus i ſegetes, q a luna humiditate illas adiuuet, & ſic uidetur eadē quæ ceres. ¶ Frugibus bonis, ꝗbus hoies ueſcūtur, & bonis dixit ad glādes reſpiciēs quibus oli hoies ante uſū frugū ueſcebātur, luna aūt humiditate ſua queādmodū ſol calore ad maturitatem fruges pducit. ¶ Sis quocūq; tibi placet, qm plura ipſius enumerauit noia, iō dicit ſis ſancta. i. uenerabilis quocūq; noie tibi placet. ¶ Romuliq;, q abiicit cū uocali ſubſequētis carminis. ¶ Romuliq; antiq; gētē. i. gētē romanā a romulo deriuatā. ¶ Bona ope, bono auxilio. ¶ Soſpites, incolumes ſerues, icolumitatis nāq; pſides Apollo et diana ferūtur, ut Stra. li. xiiii. teſtat ubi ēt eādm pluribꝰ uerbis refert.

Apollo & diana incolumitatis pſides

EPIG. XXXII.
EXPOS.

Ad Libellum, ut Cæcilium alloquatur.

EPIGRAMMA. XXXII.

Poetæ tenero meo ſodali
Velim Cæcilio papyre dicas
Veronam ueniat, Noui relinquens
Comi mœnia, lariumq; littus.

¶ Poetæ tenero meo ſodali. Chartam ſuam in qua epigramma ſcribit alloquitur poeta, mādatq; ut comum eat, & Cæcilium poetam de re communis amici auditurum Veronam quam primum uenire iubeat, Carmen uero endecaſyllabum eſt.

Papyrus.

¶ Papyre, o charta mea papyrum enim pro charta accipimus papyraceam uero chartam in ægypto repertam fuiſſe Alexandri magni uictoria teſtatur, Plinius ex Varronis auctoritate libro decimotertio, unde egyptiā papyrum, Apuleius in principio de aſino appellauit. Tenero iuueni. ¶ Noui comi, comum ciuitas Galliæ Ciſalpinæ a gallis, duce breno condita ut Iuſtinus refert, Strabo uero libro quinto docet ꝙ hæc urbs, quæ prius comum poſtea nouum comum appellata fuit, et cauſam adducit q a cum Cæſar quinq; inquilinorum millia ad habitandum illuc deduxiſſet, hi haud ibidem domicilium habuere, Sed oppido nomen relinquentes & nouum comum appellantes nouocomenſes oppidanos uocauere, Cæcilius igitur iſte nouocomenſis erat.

Larius lacus. addua Littus & ripa.

¶ Lariumq; littus, larius lacus eſt comenſis nobiliſſimus a fulicarum multitudine dictus λάρος enim fulica dicitur, in hunc addua fluuius cadit, de quo Plinius libro ſecundo capitulo centeſimo ſexto & Strabo libro quinto littus uero improprie p ripa poſuit cum littus ſit maris, ripa ēt lacus et fluuiorū

Nam quaſdam uolo cogitationes
Amici accipiat ſui, meiq́.
Quare ſi ſapiet, uiam uorabit,
Quamuis candida millies puella
Euntem reuocet, manuſq́ collo
Ambas iniiciens roget morari,
Quæ nunc, ſi mihi uera nuntiantur,
Illum deperit impotenti amore,
Nam quo tempore legit incohatam
Dindymi dominam, ex eo miſellæ
Ignes interiorem edunt medullam,
Ignoſco tibi Saphica puella,
Muſa doctior, eſt enim uenuſte
Caia Cæcilia inuocata mater.

¶ NAM quaſdā. ratio eſt cur uelit ipm Veronā uenire. ¶ Viam uorabit, cū celeritate ſumma conficiet, metaphora ab his ſumpta quæ deglutiūtur & nō dentibus conteruntur. ¶ Quāuis puella, ab ipſo uidelicet cecilio amata. ¶ Millies, finitus eſt numerus pro infinito. ¶ Euntem, Veronam uenientē. ¶ Roget moras. i. oret ut moretur et nō ueniat. ¶ Quæ. ſ. puella. ¶ Illū deperit, ualde amat. ¶ Nam quo tēpore legit ichoatam, uel entheatam ut alii habēt codices, quāuis multi circa horū carminum ſenſum multa dixerint, tamē hunc deniq́ uerum poetæ ſenſum exiſtimo, ut dicat, ex quo tēpore puella legit inchoatam dyndimi matrem. i. materiā de cybele inchoatā a cecilio uel entheatā ideſt diuino ſpiritu ut pote poetico prolatam ipſa exarſit in amorē ipſius cecilii, quia ipſa quoq́ puella docta erat et doctum amauit unde ſubiūgit. O puella doctior ſaphica muſa. i. q̄ ſapho poetica quia illa. ſ. idoctum phaonē, tu uero docta doctum Cæcilium amaſti. ¶ Dyndimi dominam, Cybelem a mōte phrygiæ ſic dictam. ¶ Ex eo. ſ. tempore ignes amores. ¶ Edunt interiorē medullā. nā amor uidetur medullas cōſumere. Virg. Eſt mollis flamma medullas. ¶ Miſellæ. miſeræ puellæ tēpori. ¶ Ignoſco tibi. ſi deperis amore Cæcilā cū docta doctum ames tibi ignoſco. Et eſt ordo et ſenſus in ſequētibus, eſt enim uenuſtæ quaſi dicat fœliciter inuocata Cæcilio ideſt a Cæcilio magna mater, quia ita in amore ipſi fauit, ut uoti compos euaſerit, uel ſi legatur ichoat. i. incœpit egregie tractare de matre magna cum ipſa quodam modo fauerit amoribus ſuis, q̄a tunc puella incœpit ipſum amare, in paternis correctionibus, ſic ēt carmen iſtud legi poſſe compe ri. ¶ Caia Cæcilia inuocata mater, Eo ut arbitror ſenſu, ignoſco tibi ſi docta doctum amas. fœliciter enim iuncta es matrimonio cū ipſo Cæcilio, et erit ordo, eſt enim uenuſte Caia Cæcilia in uocata mater, ī nuptiis enim per coemptionem, quarum Seruius meminit in principio Georgicorum. Teq́ ſibi generum tethis emat omnibus undis his uerbis utebantur. Tu mihi Caius et ego tibi Caia. Tu mihi mater familias et ego tibi pater familias, propter Caiam Cæciliam honeſtam mulierem ac bonam uni ex Tarquinii liberis collocatam cuius in ſanctæ templo ſtatua ex ære poſita eſt. Inerāt etiā pridē & ſandalia & colus pudicitiæ & induſtriæ ſuæ certa monumēta, uti Plutha. in queſtionibus qōne. xxix. cōmemorat, ubi & aliam recitat cauſam, prior tñ lectio magis placet.

nuptie p coēptionē. Tu caius. Ego Caia Caia Cæcilia,

IN ANNALES VOLVSI. EPIGRAMMA. XXXIII.

Annales Voluſi cacata charta,
Votum ſoluite pro mea puella,
Nam ſancte Veneri, cupidiniq́;
Vouit, ſi ſibi reſtitutus eſſem,
Deſiſſemq́; truces uibrare iambos,
Electiſſima peſſimi poetæ.
Scripta, tardipedi deo daturam,
Infœlicibus uſtulanda lignis,
Et hæc peſſima ſe puella uidit
Iocoſe & lepide uouere diuis.
Nunc o ceruleo creata ponto.

EPIGRAMMA. XXXIII. EXPOSI.

ANNALES VOLVſii cacata charta, hoc endecaſyllabo amicã admonet, ut cũ incolumis in patriam reuerſus fuerit uotũ ueneri perſoluat, hoc eſt uoluſii poetæ uolumina cõburat, quibus ille puellæ gratiã uenari laborauerat, annales libri ſunt qui ſingulorũ annorũ res geſtas cõtinent, hyſtoria res ipſas deinde ornat, hinc Cic. lib. ii. de Oratore. erat. n. hyſtoria nihil aliud niſi annaliũ confectio. Quinti. lib. x. nihil in hyſtoriis ſupra põtificũ Annales haberemus, pontificibus. n. permiſſa erat poteſtas memoriã rerũ geſtarum in tabulas cõferendi, & hos annales appellant equidẽ maximos quaſi a pontificibus maximis factos, unde Virg. ex perſona æneæ in primo æne. inquit, & uacat Annales noſtrorũ audire laborũ, qa põtificem æneã oſtẽdere uoluit, ubi Seruius differentiã inter Annales & hyſtoriã ita ponit, ut deniq; licẽter cõfundi aſſerat, eandem ẽt ſed a Seruio diſſentiens ſcribit. A. Gellius libro quinto capitulo decimooctauo. ¶ Voluſii, uoluſus Patauinus fuit de quo alibi Catullus.

Annales uoluſi patauí morient ad urbẽ
Et laxas ſcõbris ſæpe dabunt tunicas.

Annales hyſtoria.

Annales maximi.

¶ Annales Voluſii appoſitiue cacata charta. ¶ Votum ſoluite. uotũ ipſum exponit. ¶ Nã ſanctæ ueneri &c. ¶ Vouit, uotum fecit. ¶ Si ſibi reſtitutus, ſi ipſi puellæ ex longa in bithyniã pegrinatione fuiſſem reſtitutus. ¶ Dediſſẽq; .i. cõceſſiſſem. ¶ Vibrare. cũ celeritate & ĩpetu mittere. ¶ Iãbos. uerſus meos iãbicos, cõtra uoluſium. ſ. & ad naturã pedis reſpexit, de quo Ora. in arte ſyllaba longa breui ſubiecta uocatur Iãbus, pes citus. unde & trimetris accreſcere iuſſit nomẽ iambeis cũ ſenos redderet ictus, Alii codices habẽt rediſſemq́;, & ſic erit ordo ſi reſtitutus eſſem rediſſemq; uouit uibrare truces iãbos & ſe danirã igni uerſus uoluſii & ſic duo dicit ĩuectiuã facere, & urere. ¶ Electiſſima peſſimi poetæ ea quæ meliora uideantur niſi. ¶ Eiectiſſima. i. contẽptibilia legamus. ¶ Poetæ. uoluſii. ¶ Tardipedi deo daturã. Vulcano, qui tardipes et claudus dicitur ꝓpterea ꝙ e cælo præcipitatus per Iouẽ, uel ut alii uolunt per Iunonẽ, in lemnũ. Alterum ſibi crus fregit, ut in fabulis habemus, hic mulciber a latinis dicitur qa ſit mutilatus et debilis. nã mutilare eſt aliquid detrahere ſine quo res eſſe nõ poſſit. Vel ꝙ oĩa mulceat. i. moliat ac uincat, ut Donatus inquit in ecyra apud Terentiũ. ¶ Infœlicibus uſtulanda lignis, uſtulanda urẽda. ¶ Lignis ĩfœlicib᷒, quæ ſint coacta poetæ peſſimi carmina cremare, uel ĩfœlicia ligna dicit ex ĩfœlicibus arboribus

Iãbus pes

Vulcanus.

Claudus.

Mulciber

Arbores infœlices

ſunt autē arbores ifœlices ex Catonis ſentētia quæ fructus nō ferūt, Macrobius uero in fine tertii ſaturnalium ſic inquit Tarquinius priſcus in oſtentario arborario ſic ait, arbores q̄ iferum deorum, auertentiūq; in tutela ſunt, eas ifœlices nominãt. ¶ Et hoc peſſima ſe puella. iocoſe hoc pnuntiatū eſt quella ribaldella ut dicitur. ¶ Iocoſe & lepide nouere diuis, ipſa quoq; itellexit ſe facere iocoſum uotū. ¶ Nūc o Ceruleo, Venerē rogat ut acceptum & redditū uotum faciat, eſt autē ordo, nūc o ceruleo creata ponto acceptū face redditūq; uotum, dicit autē per Circūloqutionem uenerem q̄ ex ſpumis maris orta dicitur, unde & nomē adepta eſt, ut in faſtis inquit Ouidius, & a ſpumis eſt dea dicta maris ἀφρὸς enim ſpuma dicitur, inde ἀφροδίτη Venus, & in. iiii. met. Si tamē in medio quōdā generata pfundo Spuma fui gratumq; manet mihi nomen ab illa. nam Saturnus uirilia cœlo patri amputauit et in mare proiecit, ex quibus orta Venus dicitur. ¶ Ceruleo, uiridi Ceruleū nāq; mare ideſt uiride ſignificat. Vt Aulus Gelius li bro decimooctauo.

Mutilare

Venus ex ſpumis orta

Ceruleum

Idaliū

> Quæ ſanctū idalū, urioſq; apertos,
> Quæq; ancona, Cnidūq; arūdinoſam
> Colis, quæq; Amathunta, quæq; colchos,
> Quæq; Dyrrachiū adriæ tabernam,
> Acceptum face, redditumq; uotum
> Si non illepidum, neq; īuenuſtum eſt.
> At uos interea uenite in ignem
> Pleni thuris, & infacetiarum
> Annales Voluſi cacata charta.

¶ SANCTum idaliū. loca quædam cōmemorat in quibus olim culta fuit uenus, idalium nemus eſt in Cipro. Vir. lib. primo. Aut ſuper Idaliū ſacrata ſede recondam, et Paulo poſt idaliæ lucos, & alibi idaliumq; nemus, in nemore uero oppidū breue erat, de quo ēt Pli. lib. v. cap. xxxi. ¶ Vrioſq; apertos, uria oppidum in Apulia de quo Pli. lib. iii. cap. x. meminit, ide urii populi apertos in loco patenti & apertos poſitos, hoc Strabo lib. ſexto dicit a Cretēſibus conditū, & ab herodoto Veretū appellatū. ¶ Quæq; Ancona. ancon in agro piceno urbs eſt ſita de qua Pli. lib. iii. ca. xiii. & Strabo lib. v. & . vi. ubi dicit hāc a Syracuſanis conditū fuiſſe, apud hāc Veneris fuit tēplum de quo Iuue. Ante domū Veneris quā dorica ſuſtinet Ancon. ¶ Gnidūq; arūdinoſam, Gnidos urbs eſt Cariæ, ut Strabo lib. xiiii. refert, & Pli. lib. v. ca. xxviii. in hac fuit ſimulacbrū illud ueneris nobiliſſimū de quo Auctor idem lib. xxxvi. cap. v. in hac & ipſa Venus culta fuit, unde Orat. ī odis. O Venus regina Gnidi paphiq;, Veneris gnidiæ Plinius etiā meminit lib. xxxii. ca. i. arundinoſam uero dixit pter ea q̄, arundinibus & piſcibus abūdat, unde Oratius piſcoſam appellauit Gnidū ēt calami ad ſcribēdum pbantur a Plinio lib. xvi. ca. xxxvii. ¶ Quæq; amathūta. Amathus cipri oppidum fuit ut Strabo li. xiiii. cōmemorat, in cipro autē cultā fuiſſe uenerē nemini dubiū eſt. ¶ Quæq; colchos, uenerē apud colchos cultā & Val. Flaccus & Theocritus īdicant. ¶ Quæq; dyrrachium, Dyrrachiū Epiri urbs fuit quā corcirei ut inqt Strabo lib. vii. cōdidere, prius epidānus dicebatur. Sed Romani mali hois euitādi gratia nomē mutauere, ne uiderētur ad damnum accedere, ut Plinius libro tertio capitulo uigeſimoſecundo. Teſtatur. adriæ uero taber-

Vrii

Veretum

Ancō ubi Veneris tēplum.

gnidos ubi Veneris ſimulachrū

Amathus

Venus colchica

Dyrrachium Epidānus

nam dixit tanq̃ nauigaturi per Adriaticum mare illuc appellare ſoleant. ¶ Acceptum face. fac acceptum.i.gratum tibi & cupidini filio redditū ex perſona puellæ. ¶ At nos, cōcludens, libros ad ignem uocat ut cōburantur & ſic uotum perſoluatur. ¶ Interea, dum Venus uotū ſuſcipiet, uel dū idbos ſcribā cōtra ipm. ¶ Pleni thuris. quēadmodum inutiles chartæ uenalibus mercibus inoluendis accōmodantur. Alii ruris.i.ruſticitatis corrigūt quod nō diſplicet qa ſubiungit & ifacetiarū.

Epigrā.xxxiiii.

Expoſitio.

AD CONTVBERNALES. EPIGRAM.XXXIIII.

Salax taberna, uoſq; contubernales.
A pileatis nona fratribus pila,
Solis putatis eſſe mentulas uobis?
Solis licere, quicquid eſt puellarum
Cōfutuere? et putare cæteros hircos?
An, cōtinenter quod ſedetis inſulſi
Centū, aut ducēti, nō putatis auſurū
Me una ducentos irrumare ſeſſores?
At qui putate. namq; totius uobis
Frōtem tabernæ ſyphonibus iſcribā.
Puella nāque, quæ meo ſinu fugit.
Amata tātū, quātū amabitur nulla,
Pro qua mihi ſunt magna bella pu-
gnata,
Conſedit iſtic, hanc boni, beatiq;
Omnes amatis, & quidem (quod in-
dignum eſt)
Omnes puſilli, & ſemitarii mœchi.

s Alax Taberna uoſq; contubernales. quibuſdam cōtubernalibus apud quos puella a poeta dilecta cōfugerat & ab illis per uices ſubagitabatur, uerbera & irrumationē minitat, carmē uero iambicū eſt trimetrū. ¶ Salax taberna, taberna a tabulis dicta locum ſignificat in quo merces uenduntur, ſalax uero libidinoſa dicitur in qua libidinoſi habitāt cōtubernales. hinc ſalacē caudā mēbrū uirile dixit Ora. in ſermonibus. ¶ Cōtubernales, q in eadē habitāt taberna dicunt. ¶ Pila nona, appoſitio ē taberna pila, pila uero prima pducta columnā ſigũat cū circa forū tabernæ ædificarētur. unde Quintilianus in ſexto, tabernæ autem circa forum erāt, locum idicat in quo taberna hæc erat de qua itelligit, et dicit fuiſſe nonā ab æde caſtoris et Pollucis quos pileatos fratres appellat. quoniā pileū caſtori & polluci antiqores dederunt ut feſtus Pōpeius docet, qa lacões fuerūt qbus pileatis militare moris fuit, caſtorē uero ædē in foro Romano habuiſſe docet Sueto. in Cæſare & Plutar. et Diony. & Cic. in oratione p. P. Seſtio. ¶ Solis eē putatis mētulas. Vos tātū mētulati eſſe creditis. ¶ Quicqd eſt puellarum.i. omnes puellas. ¶ Cōfutuere, ſimul cū illis rem habere, & notādum eſt i prima ſede huius carminis dactylum eē. ¶ Et putare cæteros hyrcos.i.tanquā hyrcos puellis inuiſos eē, hoc eſt habere hyrciniū & fœtidū odorē q in alis maxime inaſci ſolet, & hyrcus ab aialis fœtore appellatur. De quo alibi dicit. Valle ſubalarū trux habitare caper. ¶ An cōtinēter q ſedetis, Cōtinenter aduerbiū ſine interuallo ſignificat. ¶ Inſulſi, illepidi, et inuenuſti ſine ſale. ¶ Cētum aut ducenti q.d. multitudine et numero non uiribus freti eſtis. ¶ Seſſores, qui ſemp in taber

Taberna

Salax cauda

Pila

Caſtoris ædes i foro

bircus

Continenter

Scipio Sõni uirga. Sipbo nes.

nis ſicuti opifices & tabernarii ſedetis, ¶ At qui putate, Sed putate, ſcilicet & nobis mentulas eſſe et me auſurum uos irrumare. ¶ Nãq; totius uobis tabernæ frõtẽ ſcipionibus ſcribã, figurata eſt loquutio ita ut continentẽ pro eo quod continetur poſuerit, frõtem totius tabernæ, ideſt frontẽ omnium qui in taberna habitatis ſcribam Scipionibus, ideſt baculis & Virgis notabo. i. uerberabo uirgis facies ueſtras. Scipio enim uirga ſiue baculus dicitur, unde Scipionũ familia cognomẽtũ traxit, Nec bi mea ſnia audiẽdi ſunt qui Scipionẽ uirgulti generis eẽ dicũt, cuius uirga ſi cuiuſpiã tẽpora tangãtur. Ille ſtatim in profundũ ſoporẽ reſoluitur, de quo Siliũ in decimo intellexiſſe exiſtimãt, oculiſq; qetẽ irrorat tangẽs læthea tpa uirga, & Virg. ubi de palinuri morte agit, poetæ nãq; iſti nõ de Scipione. i. de Virgulto, ſed de uirga in læthea unda madefacta & ſomno ubiq; attributa loquãtur, pater tamẽ meus exiſtimauit & legĩ poſſe. ¶ Nãq; totius uobis tabernæ frontẽ ſiphonibus iſcribã. hoc uidelicet ſenſu in uos oẽs meiã, ut Iuuenalis quoq; dixit lõgis ſiphonibus iplet, ſiphones. n. græce dicuntur fiſtulæ per quas aqua eucitur, a ſonitu quẽ facit aqua ipſa, ſed hic accipit pro eiaculatione urinæ, in modũ fiſtulæ ¶ Puella nãq; ſic legẽdum ut ſtet uerſus nõ autẽ nam modo, puella cõſedit iſtic. i. apud uos ita eſt ordo. ¶ Pro qua bella ſunt pugnata, cũ æmulis uidelicet meis. ¶ Boni oẽs, ironicæ hoc dictum eſt, uos oẽs uiri probi. ¶ Beatiq;. i. qui uidemini beati ex quo hãc habetis puellam. ¶ Puſilli, puſillanimes uiles. ¶ Et ſemitarii moecbi, qui ſemp itis uia trita nõ aũt per ſepta. q. d. qui ad publicas meretrices ſoliti eſtis ire, qua ẽt metaphora Plautus in curculionis principio utitur, quidã codices ſemiſiccarii habẽt, nã iſra ſiccam uocat mẽtulam. q. d. qui nõ eſtis niſi ex media parte uiri, poſtea in codicibus mendoſis ſequitur tu præter oẽs une de capillatis. Volunt nãq; aliqui hoc totũ eſſe unum epigrãma, ſed & materiæ & carminis diuerſitas effecit ut duõ pater primus et patrem ſequuti mox alii cõprehẽderint, q̃ ita ordinãda ſunt ut ibi unius ſit principiũ. ¶ Male eſt cornifici tuo Catullo. Alterius uero ibi ægnatius q; candidos habet dentes in quo poſt illud carmen quare monẽdus es mihi bone egnati carmẽ illud interſerendum eſt tu præter omnes une de capillatis cum tribus ſequentibus. Quemadmodum in codice ipſo ordine digeſſimus.

Semitarii moecbi.

EPIGR. XXXV

AD CORNIFICIVM. EPIGRAM. XXXV.

Male eſt Cornifici tuo Catullo,
Male eſt, me Hercule. & laborioſe,
Magiſq; & magis in dies, & horas,
Quẽ tu (qđ minimũ, facillimũq; eſt)
Qua ſolatus es allocutione?
Iraſcor tibi, ſic meos amores?
Paulum quidlibet allocutionis,
Mæſtius lachrymis ſimonideis.

EXPOSITIO. MALE Eſt Cornifici. Octo ſũt uerſus endecaſyllabi huius epigrãmatis ad cornificium ſcripti, quẽ damnat eo q; non acceſſerit ad ipſum conſolãdum cũ in maximo cõſtitutus eſſet dolore ob ſibi detentã a contubernalibus puellã, ſicuti i præcedenti uidimus epigrammate. ¶ Male eſt tuo Catullo. male ſe habet tuus Catullus, et hoc dicit quia puella amiſerat. ¶ Me Hercule

me hercule

Hercule & laborioſe, in ſcanſione non abiicitur uocalis, in hercule, me hercule uero iurantis, erat apud antiquiores quod magis cōſuetudine q̄ʒ ratione dicitur. hoc enim ſignificat me iuuet hercules hinc Cicero in libro de optimo genere dicendi. Impetratum eſt a conſuetudine, ut peccare ſuauitatis gratia liceret, & pomeridianos quadrigas q̄ʒ poſtmeridianas libentius dixerim & me hercule potius q̄ʒ me hercules. ¶ Magiſq; ac magis in dies & horas. ſic legendum docuit pater ut uerſus ſtaret. ¶ Magiſq;, ſcilicet male illi eſt. ¶ Qua ſolatus allogutione? q.d. nulla: ¶ Quod minimū facillimūq; eſt, per parentheſim hoc interpoſitum. i. quod paruum & facile eſt uerbis cōſolari amicum laborioſe ſe habentem. ¶ Iraſcor tibi, quia nō functus es ueri amici officio. ¶ Sic meos amores? Interrogatiue & cum indignatione hoc totum quod ſequitur legendum eſt, Zelotipia enim ductus, Iratus dolet, iratis uero ſermo patheticus & imperfectus datur ſicut apud Vir. in primo quos ego, & ſub intelligitur puniam, ita etiā hoc loco ſic meos amores, & ſupplendum amiſerim uel amiſſos conſolaris, uel parui facis, de aliq̄d huiuſcemodi. ¶ Paulum quid lubet alloquutionis. ſuple de diſſet. Cominatur enim idem ſermo imperfectus more irati & eſt ſenſus, Saltem ſi nolebas me conſolari, dixiſſes aliquid triſtius ut adiuuares fletum meum. ¶ Lachrimis ſimonideis. Aliquid mœſtius lachrimoſis uerſibus more Simonidis poetæ. Cuius p̄cipua fuit in cōmouēda miſeratiōe uirtus, ita ut quidam eū hac in p̄te oībus eiuſdē operis auctoribus præferant, ut Quintil. inq̄t lib. x.

Simonidis lachrime.

EPIG. XXXVI.

In Egnatium. EPIGR. XXXVI.

Egnatius, q̄d cādidos habet dētes,
Renidet uſquequaque, ſeu ad rei uentum eſt (videt)
Subſellium, cū orator excitat fletū.
Renidet ille. ſeu ad pii rogum filij
Lugetur, orba cū flet unicū mater,
Renidet ille? quicq̄d eſt, ubicunq; eſt,
Quodcunque agit, renidet, hunc habet morbum
Neque elegantem (ut arbitror) neq; urbanum.

EXPOS. EGNAtius q̄ candidos habet dentes, hoc Epigrāmate trimetro iambico compoſito in egnatiū hiſpanū inuehitur eo q̄ ſemper ridebat & ridēdo dētes lotio cādidos factos oſtētabat. ¶ Vſquequaq; renidet. licet renideo proprie ſplēdeo ſignificet, ſicuti Oratius in odis mea renidet in domo lacunar, tamē hic pro rideo improprie ut manifeſte apparet, poſuit Catullus, quoniā qui ridet quodāmodo ſplendere uidetur ſed cōpoſitio multitudinē indicat, q̄. i. quia nō aūt q̄ legēdū eſt.

Renideo.

¶ AD ſubſellia rei, riſus itēpeſtiuitatē oſ̄dit, ridebat autē & in rebus minime ridēdis quas ipſe enumerat ſubſellia dicūtur paruæ ſellæ. nā ut inquit Varro lib. i. de lin. lat. A ſedendo. ſedes. ſedile. ſolium. ſellæ. ſeliquaſtrum. quod genus eſt ſediliū ut Feſtus expoſuit. Deinde ab his ſubſelliū & ſubſipere q̄d nō plane ſapit, ſic quod nō plane erat ſella, ſubſelliū, erāt autē ſubſellia minorū magiſtratuum ut triumuirorū tribunorum & queſtorum, ut Aſconius docet. Nā mai res & nobiliores in ſellis curribus & in tribunalibus iudicaturi ſedē

Subſellia ſedes. ſedile.

Soliū ſellæ ſe liqua ſtrum ſubſipe re reus

bant. ¶ Rei, a noto reus, eſt autē reus quicunq; in iudiciū uocatur etiā ſi inſons fuerit. natura. n. quodāmodo nos cogit in tali tēpore dolere, unde inquit Iuuenalis, plorare ergo iubet cauſam lugentis amici, ſqualoremq; rei. ¶ Cum orator excitat fletum quādo ad cōmiſerationem auditorum animos mouere nititur orator. ¶ Cum lugetur. nō tantum cum mater luget. Sed quādo ipſa lugēte reliqui ad luctum excitātur, ipſe tamē ridet. ¶ Pii filii orba mater unicū flet. hæc omnia emphaſim maximam habent, quia unum quodq; luctum accendere pōt, uult enim ingentem fletum indicare. ¶ Hunc habet morbum, ridēdi uidelicet.

¶ QVARE

Quare monēdus es mihi bōe egnati.
Tu præter omnes une de capillatis
Cuniculoſæ celtiberiæ fili
Egnati, opaca quē bonū facit barba,
Et dens hibera defricatus urina,
Si urban⁹ eēs, aut ſabinus, aut tyburs

Caſus paßiui

monendus es. ne ſemper rideas mihi uero pro a me, āmo uerus caſus paßiui datiuus eſt, ſic Virgi. dilecta ſorori, & Ora. ſcriberis uario. ¶ Tu une de capillatis, cum hiſpani omnes comā nutriāt unus tamen & ſupra cæteros pcipuus capillatus es. ¶ Cuniculoſæ celtiberiæ fili, in hiſpania natus, Celtiberia nanq; pars hiſpāiæ eſt Citerioris, Celtiberi uero ſic dicti qa ex celtis, gallis, & iberis, hiſpanis cōiuncti fuere. hinc Luca. gallorum celtæ iungentes nomen iberis, hi quadripartiti ſunt quēadmodum Stra. lib. iii. refert. ubi etiā docet maximā cuniculorum in hiſpania copiā eſſe qui lepuſculi etiā uocātur, hinc cuniculoſæ dixit, de celtiberis etiā Pli. lib. iii. cap. iii. ¶ Opaca quem bonum, barba tua denſa, & dentes cādidi faciunt te uideri bonum, qa barba cōtegit faciem tuā peßimā, alii uero exponunt bonum. i. pbum nā hypocritæ philoſophos agentes ſolebāt baculum & barbā portare, quos elegantißime Iuuenalis ſatyra ſecūda taxauit. ¶ Et dens urina defricatur. hoc. n. fuit moris apud hiſpanos, de qbus Strabo li. iii. hæc cōmemorat, cū nulla educatione iſtituti. Sed neceßitatis magis & brutorum animaliū affectiōe et depra-

Celtiberia.

Mos is mūdus olim hiſpanorum.

uatis moribus uitam agunt, niſi quiſpiam ad educationē bonā eos degere exiſtimet qui ex lotio diutius iter cloacas ſeruato lauacra ſibi cōficiunt, quiq; ſibi ſuisque uxoribus intritis purgamentis, dentes abſtergant, quemadmodum cantabros confinesq; illis factitare fama eſt. ¶ Si Vrbanus eſſes, hoc non dico quia ſis hiſpanus quia ſi etiā eſſes Romanus uel ſabinus uel etiā ex alio loco propinquo. Tamen riſus tuus ita frequens mihi nō placeret. Attamē tu natus es i hiſpania ubi dentes lotio ſibi lauare cōſueuerunt, & quāto magis candidos oſtendunt dentes hoc etiā magis declarat eos plus urinæ imbibiſſe. ¶ Vrbanus, Romanus nā urbem per excellentiā Romā itelligimus. ¶ Aut Sabinus, ſabini populi ſunt italiæ nō longe ab urbe Roma a religione et deorum cultu ut inqt Pli. lib. iii. ca. xi. quaſi ſeuini ἀπὸ τοῦ σέβειν. i. a colendo denominati, Silius uero a ſabo gentis auctore ſic. n. inqt, pars laudes ore ferebant ſabe tuas qui de primo cognomine prim⁹ Dixiſti populos magna ditiōe Sabinos, horum ēt Strabo lib. v. meminit. ¶ Tyburs, Tybur oppidū in Romæ cōſpectu fuiſſe docet Strabo lib. v. ab arginis fratribus Cora, Catillo, Tyburte,

Vrbs Sabin.

Sabu.

tibur.

Conditum. Sed a Tyburte qui maior erat natu denominatum, Oratius ſecũdo car. Tybur argeo poſitum colono, & Virgilius. vii. fratris Tyburti dictam cognomine gentem, eſt autem in monte ſitum, hinc pronum uocauit Oratius, & Statius Gelidum in ſiluis ubi inquit Cernere facundi Tybur Glatiale Coloni, inde fiunt deriuata Tybur. tis. Tyburtis. te. & Tyburtinus.

Aut parcus umber, aut obeſus hetruſcus,
Aut lanuuinus acer, atq; dentatus,
Aut trãſpadan⁹, ut meos quoq; attigã
Aut qlibet, qui puriter lauit dentes,
Tamẽ renidere uſquequaq; te nollem.
Nam riſu inepto res ieptior nulla eſt,
Nũc celtiber celtibera in terra natus
Q ꝺ̓ qſq; minxit, hoc ſibi ſolet mane
Dentẽ, atq; ruffam defricare gingiuã,
Vt quo iſte ueſter expolitior dens eſt,
Hoc te amplius bibiſſe prædicet loti.

Vmbria.

¶ AVT pcus umber. Vmbriæ Italiæ regio eſt thuſciæ cõtermina, ut inqt Strabo lib. v. Vmbrorum autem gens antiquiſſima italiæ exiſtimatur, ut refert Pli. lib iii. capit. xiii. ut quos umbrios a græcis putent dictos ꝙ inundatione terrarũ imbribus ſuperfuiſſent, et hinc fortaſſis ẽt parcos appellauit Catullus, quoniã antiquiores parſimonia maxime delectabãtur. ¶ Aut obeſus hetruſcus. Hetruria enim quæ alio noie Thuſcia, a ſacrificeo ritu dicta, olim imperii Romani finis fuit, Tyberis. n. inter utrunq; iperium medius erat, unde hetruria, ut ſerui⁹ ait dicta eſt quaſi ἕτερος ὅρος alter terminus, alii uolunt ἀπὸ τῆς ἄιθρας κ̀ιδ̃ ξ̃χω. i. a cælo et ſeruo, quia periti erant augurii, & ſic aſpiratione careret, & licet in græco diphthongus eſſet prima tamẽ corriperetur ſicut apud Virgi. ſic fortis hetruria creuit, de hac Pli. lib. iii. cap. v. & Strabo li. v. ſcripſere. ¶ Obeſus, pinguis. A. Gelius lib. xix. cap. vii. docet obeſum proprie gracilem ſignificare ἀκῦρος uero uel κατ᾽ ἀντίφρασιν. i. iproprie & per contradictionẽ obeſum pro uberi & pingui dicimus. ¶ Aut lanuuinus acer, lanuuium oppidum fuit ad uiã oppiam a Diomede conditum ut appianus inquit inde fit lanuuinus. ¶ Acer, fortis & dentatus magnos habens dentes. ¶ Aut trãſpadan⁹, trãſpadana regio ẽ, illa italiæ quæ inter apẽninum et alpes ſita eſt, q̃s uis alii ẽt aluer ſenſerint, de hac Pli. lib. iii. cap. xvi. ubi Venetiã de qua in ſequẽti capite agit a tranſpadana regione ſeparat, Catullus uero qui Veronẽſis fuit trãſpadanos omnes ſuos appellat, quẽadmodum Pli. qui Nouocomẽſis tranquillo & Euſebio auctoribus fuit Catullum cõterraneũ ſuũ appellauit, qui ex eadẽ italiæ parte fuit. nõ autem ꝙ & ipſe Plinius Veronẽſis fuerit, quẽadmodum nõnullos deceptos fuiſſe nõ ignoramus, niſi ea ratione Plinium Veronẽſem dixerimus ꝙ fortaſſis iure ciuitatis Veronẽſis donatus fuerit. nã Cic. lib. ii. de legibus patriã duplicẽ eſſe dicit. Alterã naturæ alterã ciuitatis. ut ille Cato cum eſſet Tuſculi natus in P. R. Ciuitatẽ ſuſceptus eſt, ita cũ ortu tuſculus eſſet ciuitate Romanus, habuit alterã loci patriam alteram iuris. Idem ẽt de Guarino auo meo dici poteſt, qui cũ Veronæ natus eẽt. Ferrariẽſis quoq; ciuitatis iure ob ſingularem doctrinam

Antiquorũ pſimonia.
Hetruria.
Thuſcia.
obeſus
Lanuuium.

Tranſpadana regio.
Catullus Plinii conterraneus.
Guarini pr̃ia duplex.
Plini⁹ Vero. nõ fuit
Plini⁹ quomõ Veronenſis intelligatur.
Patria duplex.

catōis patriæ duæ,

cōdonatus fuit. ¶ Puriter lauit dētes, uel ꝗcūq; eorū eēt ꝗ solēt dētes nō urina, ſed uel aqua uel uino puriter lauare, tñ nollē ſic ſemp rideret. ¶ Nūc Celtiber, alii legūt Celtiberus ne ſyllaba deficiat ſed pyrrichius erit i ſecūda, i codice tñ antiquo ſic rep peri, nō celtiber celtibera i terra natus et ſic erit Troche⁹ i tertia. ¶ Vt quo. i. ꝗsto. ¶ Hoc. i. tanto ꝑdicet palā indicet. ¶ Loti. pro lotii. i. urinæ uel lotii legatur, ut ſit uerſus hypercatalecticus, in quo una erit ſyllaba præter ſex pedes.

Ad Rauidum. EPIG. XXXVII.

Quæ nā te mala mēs miſelle rauide,
Agit præcipitē in meos iambos?
Quis Deus tibi nō bene aduocatus,
Vecordem parat excitare rixam?
Anne ut peruenias in ora uulgi?
Quid uis? qualubet eſſe notus optas?
Eris, quandoquidē meos amores
Cum longa uoluiſti amare pœna?

EPIG. XXXVII EXPOS.

VAE Nā q te mala mens. Endecaſyllabus uerſus eſt quo ſe rauidum riualem ſibi factum, iambicis ꝑſciſſurū minatur. ¶ Miſelle raude, ſic legēdum non rauide quia ſyllaba una ſuperflua eēt, niſi illam cum uocali ſequētis carminis abieceriſmus. ¶ In meos iābos, in iracundiam me am per quā iambos ſcribam contra te. ¶ Nō bene aduocatus, minime tibi Propertius et nequaꝗ̄ cām tuam defendens. ¶ Excitare, inter te & me mouere. ¶ Rixā uecordē. ſtultā cōtentionē, quia tu uecors & ſtultus uideris me ad illā ꝑuocare, ¶ An ut peruenias, an hoc fortaſſe facis ꝗa cū alio modo, nec per uirtutē poſſis famā adipiſci, hac ſaltē uia uis notus multitudini fieri, quia quādiu carmina mea, tādiu īfamia tua durabit. ¶ Quid uis? Ex illo quærit, ꝗd nā uelit efficere īpm ꝑuocando. ¶ Qualubet eē notus. quaſi iam ꝑceperit ꝗd ille optet, inquit tu uis notus fieri, ſed facile hoc adipiſce

ris poſtquā uoluiſti. ¶ Meos amores, amicam meam amare, ¶ Qualubet. ſ. uia ſiue ratione. ¶ Cū longa pœna, quia infamia tua tādiu durabit quoad carmina mea legētur.

In Acmē Meretricē. XXXVIII.

Acmē an illa puella difututa.
Tota millia me decem popoſcit?
Iſta turpiculo puella naſo.
Decoctoris amica Formiani?
Propinqui, quibus eſt puella curæ,
Amicos, medicoſq; conuocate.

EPI. XXXVIII. EXPOS.

ACME an illa puella difututa, Carmē eſt endecaſyllabum, poeta uel meretrici dum in deliciis apud ipſam eſſet. x. millia per codicillos promiſerat, quos repoſcit ne teneatur ꝓmiſſa exoluere, uel pugillares apd ipām ꝑdiderat, ſicut & Propertius ſuos amiſiſſe conqueritur, & illa ſi reſtituere debeat petit. x. millia nūmū quæ poeta indignatus ꝙ illa tantum petere auſa ſit, negat. ¶ Acme an. Indignatus per modum iterrogationis admiratur ꝙ acme meretrix. x. millia auſa ſit petere. ¶ Puella difututa. Cōpoſitio uerbi multitudinem ſignificat. q. d. a diuerſis ſubagitata. ¶ Tota millia. de dicto Demoſthenis hoc ſumitur a quo lais meretrix μυριας δραχμὰς popoſcit, & ipſe re

Demoſthēis dictū.

ſpondit non emo tantĩ pœnitere. ❡ Turpiculo naſo. in ſequenti epigram. de illo loquetur. ❡ Decoctoris. Decoctores illi dicuntur qui bonis amiſsis conſumptiſq; creditores fallunt, hæc autẽ omnia cum amaritudine pronuntiatur a poeta. ❡ Propinqui quibus eſt puella curæ. legibus romanis inſano dabantur curatores propinqui ut, Cicero in catone maiore tangit, uocat igitur propinquos puellæ, ut medicos conuocent cum uideatur illa inſana eſſe.

Decoctores Inſanis curatores dabant.

Non eſt ſana puella, nec rogate
Qualis ſit, ſolet hæc imaginoſum.
Adeſte endecaſyllabi, quot eſtis
Omnes undiq;, quotquot eſtis omnes.
Iocum me putat eſſe mœcha turpis,
En negat mihi ueſtra reddituram
Pugillaria, ſi pati poteſtis,
Perſequamur eam, & reflagitemus.
Quæ ſit quæritis, illa, quã uidetis
Turpe ĩcedere myrmice, ac moleſte.
Ridentem catuli ore gallicani.

❡ NEC Rogate qualis ſit, quaſi dicat facies ipſa mãifeſto ipſaz inſanam indicat. ❡ Solet hæc imagioſum, ſi pati. q. d. ẽ furibũda, & ut inſana ſolet imagines ante oculos habere, ſicut de oreſte traditur. Cornelius li. iii. phrenitices ſpẽs exequẽs, tertium inquit inſaniæ genus eſt, cuius ſpẽs duæ ſunt. nam quidã imaginibus nõ mente falluntur, qualem inſanientẽ aiacem uel oreſtẽ fabulæ ferunt, Galenus quoq; imaginationis unum nocumentũ putat qui dicatur ſtupor. Aliud congelatio, aliud alienatio, porro imaginandi potentia obdiſola poteſt incolumibus alus, ſic etiã puella cum imaginoſum morbum pateretur, Credebat ſe formoſam cũ deformis eſſet, & poſt hoc carmen in textu antiquo feneſtra ſequtur & omnino uidetur aliquid deeſſe, ad ordinis perfectionem. Quod alii euitare uolentes ſic correxerunt, nec rogare qualis ſit ſolet hæc imaginoſum, ut ſit ſenſus, iſta nunq̃ aſpexit ſe in ſpeculo, quia ſi ſe adeo turpẽ uidiſſet decem millia nunq̃ peteret, et ſic Catullum uolunt imaginoſum pro ſpeculo eo q; imagines reddat poſuiſſe. ❡ Adeſte endecaſyllabi. Sermonem ad endecaſyllabos cõuertit quos uocat, quibus poſſit puellam ulciſci quæ uidebatur iocos facere poetam. ❡ Iocum putat, quẽ ludit nõ reddendo pugillares. ❡ Veſtra pugillaria, in quibus conſueui uos notare, erãt autem pugillaria tabellæ ligneæ ſiue cereæ in quibus ſtillo ſcribebant Vetuſtiores. ❡ Si pati poteſtis, quaſi dicat, niſi uerbis ueſtris ipſam perſequimini. ❡ Quæ ſit quæritis. ſi licet iſta meretrix et ideo ſubiungit ipſam indicans, & ſimul ipſius uitia enumerat. ❡ Myrmice, lento gradu et myrmicino nã μύρμηξ dicitur formica, ſic Plautus ĩ menecbmis mouet formicinũ gradum. ❡ Ac moleſte, adeo lente incedit, ut moueat odium ſpectantibus tardum ipſius inceſſum, & ſic legendum eſt, non autem modeſte, q̃a cum prius turpe dixerit cum eo non cõuenit modeſte, niſi forte modeſte hironice dictum acceperimus. Ridẽtem quia dum ſtudet uideri eſſe hilari & iocunda facie, habet aſpectum unius Catuli Gallicani. ❡ Catuli ore Gallicani, ac ſi diceret magno ore ut eſt canum qui ex gallia adducuntur. optimi enim inde adueniebant ad curſum, ut Ouidius inquit.

Oreſtes furioſus.

Imaginatio.

ſtupor Congelatio. Alienatio.

Imaginoſum

Pugillaria

Formicinus graduſ

Canes optimi ex gallia.

Nam quaſdam uolo cogitationes
Amici accipiat ſui,meiq;.
Quare ſi ſapiet,uiam uorabit,
Quamuis candida millies puella
Euntem reuocet,manuſq; collo
Ambas iniiciens roget morari,
Quæ nunc,ſi mihi uera nuntiantur,
Illum deperit impotenti amore,
Nam quo tempore legit incohatam
Dindymi dominam,ex eo miſellæ
Ignes interiorem edunt medullam,
Ignoſco tibi Saphica puella,
Muſa doctior,eſt enim uenuſte
Caia Cæcilia innocata mater.

¶ NAM quaſdā. ratio eſt cur uelit ipm Veronā uenire. ¶ Viam uorabit, cū celeritate ſumma conficiet, metaphora ab his ſumpta quæ deglutiūtur & nō dentibus conteruntur. ¶ Quāuis puella, ab ipſo uidelicet cecilio amata. ¶ Millies, finitus eſt numerus pro infinito. ¶ Euntem, Veronam uenientē. ¶ Roget morari. oret ut moretur et nō ueniat. ¶ Quæ. ſ. puella. ¶ Illū deperit, ualde amat. ¶ Nam quo tēpore legit icboatam, uel entheatam ut alii habēt codices, quāuis multi circa horū carminum ſenſum multa dixerint, tamē hunc deniq; uerum poetæ ſenſum exiſtimo, ut dicat, ex quo tēpore puella legit incboatam dyndimi matrem. i. materiā de cybele inchoatā a cecilio uel entheatā ideſt diuino ſpiritu ut pote poetico prolatam ipſa exarſit in amorē ipſius cecilii, quia ipſa quoq; puella docta erat et doctum amauit unde ſubiūgit. O puella doctior ſiphica muſa. i. q̄3 ſapho poetica quia illa. ſ. i doctum phaonē, tu uero docta doctum Cæcilium amaſti. ¶ Dyndimi dominam, Cybelem a mōte phrygiæ ſic dictam. ¶ Ex eo. ſ. tempore ignes amores. ¶ Edunt interiorē medullā. nā amor uidetur medullas cōſumere. Virg. Eſt mollis flamma medullas. ¶ Miſellæ. miſeræ puellæ tēpori. ¶ Ignoſco tibi. ſi deperis amore Cæcila cū docta doctum ames tibi ignoſco. Et eſt ordo et ſenſus in ſequētibus, eſt enim uenuſtæ quaſi dicat fœliciter innocata Cæcilio ideſt a Cæcilio magna mater, quia ita in amore ipſi fauit, ut uoti compos euaſerit, uel ſi legatur ichoat. i. incœpit egregie tractare de matre magna cum ipſa quodam modo fauerit amoribus ſuis, quia tunc puella incœpit ipſum amare, in paternis correctionibus, ſic ēt carmen iſtud legi poſſe compeři. ¶ Caia Cæcilia inocata mater, Eo ut arbitror ſenſu, ignoſco tibi ſi docta doctum amas, fœliciter enim iuncta es matrimonio cū ipſo Cæcilio, et erit ordo, eſt enim uenuſte Caia Cæcilia in uocata mater, ī nuptiis enim per coemptionem, quarum Seruius meminit in principio Georgicorum. Teq; ſibi generum tethis emat omnibus undis his uerbis utebantur. Tu mihi Caius et ego tibi Caia. Tu mihi mater familias et ego tibi pater familias, propter Caiam Cæciliam honeſtam mulierem ac bonam uni ex Tarquinii liberis collocatam cuius in ſanctæ templo ſtatua ex ære poſita eſt. Inerāt etiā pridē & ſandalia & colus pudicitiæ & induſtriæ ſuæ certa monumēta, uti Plutha. in queſtionibus qōne. xxix. cōmemorat, ubi & aliam recitat cauſam, prior tū lectio magis placet.

nuptiæ p coēptionē. Tu caius. Ego Caia Caia Cæcilia,

IN ANNALES VOLVSI. EPIGRAMMA. XXXIII.

Annales Voluſi cacata charta,
Votum ſoluite pro mea puella,
Nam ſancte Veneri, cupidiniq;
Vouit, ſi ſibi reſtitutus eſſem,
Deſiſſemq; truces uibrare iambos,
Electiſſima peſſimi poetæ.
Scripta, tardipedi deo daturam,
Infœlicibus uſtulanda lignis,
Et hæc peſſima ſe puella uidit
Iocoſe & lepide uouere diuis.
Nunc o ceruleo creata ponto.

EPIGRAMMA. XXXIII. EXPOSI.

ANNALES VOLVſii cacata charta, hoc endecaſyllabo amicã admonet, ut cũ incolumis in patriam reuerſus fuerit uotũ ueneri perſolnat, hoc eſt uoluſii poetæ nolumina cõburat, quibus ille puellæ gratiã uenari laborauerat, annales libri ſunt qui ſingulorũ annorũ res geſtas cõtinent, hyſtoria res ipſas deinde ornat, hinc Cic. lib. ii. de Oratore. erat. n. hyſtoria nihil aliud niſi annaliũ confectio. Quinti. lib. x. nihil in hyſtoriis ſupra põtificũ Annales haberemus, pontificibus. n. permiſſa erat poteſtas memoriã rerũ geſtarum in tabulas cõferendi, & hos annales appellant equidẽ maximos quaſi a pontificibus maximis factos, unde Virg. ex perſona æneæ in primo æne. inquit, & uacat Annales noſtrorũ audire laborũ, q̃a põtificem æneã oſtẽdere uoluit, ubi Seruius differentiã inter Annales & hyſtoriã ita ponit, ut deniq; licẽter cõfundi aſſerat, eandem ẽt ſed a Seruio diſſentiens ſcribit. A. Gellius libro quinto capitulo decimooctauo. ¶ Voluſii, uoluſus Patauinus fuit de quo alibi Catullus.

Annales uoluſi patani morienẽ ad urbẽ
Et laxas ſcõbris ſæpe dabunt tunicas.

¶ Annales Voluſii appoſitiue cacata charta. ¶ Votum ſoluite. uotũ ipſum exponit. ¶ Nã ſanctæ ueneri &c. ¶ Vouit, uotum fecit. ¶ Si ſibi reſtitutus, ſi ipſi puellæ ex longa in bithyniã pegrinatione fuiſſem reſtitutus. ¶ Dediſſẽq; .i. cõceſſiſſem. ¶ Vibrare. cũ celeritate & ĩpetu mittere. ¶ Iãbos. uerſus meos iãbicos, cõtra uoluſium. f. & ad naturã pedis reſpexit, de quo Ora. in arte ſyllaba longa breui ſubiecta uocatur Iãbus, pes citus. unde & trimetris accreſcere iuſſit nomẽ iambeis cũ ſenos redderet ictus, Alii codices habẽt rediſſemq;, & ſic erit ordo ſi reſtitutus eſſem rediſſemq; uouit uibrare truces iãbos & ſe daturã igni uerſus uoluſii & ſic duo dicit ĩnectinã facere, & urere. ¶ Electiſſima peſſimi poetæ ea quæ meliora uideantur niſi. ¶ Eiectiſſima. i. contẽptibilia legamus. ¶ Poetæ. uoluſii. ¶ Tardipedi deo daturã. Vulcano, qui tardipes et claudus dicitur ꝓpterea ꝙ e cælo præcipitatus per Iouẽ, uel ut alii uolunt per Iunonẽ, in lemnũ. Alterum ſibi crus fregit, ut in fabulis habemus, hic mulciber a latinis dicitur q̃a ſit mutilatus et debilis. nã mutilare eſt aliquid detrahere ſine quo res eſſe nõ poßit. Vel ꝙ oĩa mulceat. i. moliat ac uincat, ut Donatus inquit in ecyra apud Terentiũ. ¶ Infœlicibus uſtulanda lignis, uſtulanda urẽda. ¶ Lignis ĩfœlicib⁹, quæ ſint coacta poetæ peßimi carmina cremare, uel ĩfœlicia ligna dicit ex ĩfœlicibus arboribus

Annales hyſtoria.

Annales maximi.

Iãbus pes

Vulcanus Claudus. Mulciber

Arbores infœlices

ſunt autẽ arbores iſœlices ex Catonis ſentẽtia quæ fructus nõ ferũt, Macrobius uero in fine tertii ſaturnalium ſic inquit Tarquinius priſcus in oſtentario arborario ſic ait, arbores q̃ iferum deorum, auertentiũq; in tutela ſunt, eas iſœlices nominãt.

Mutilare

Et hoc peſſima ſe puella. iocoſe hoc ꝓnuntiatũ eſt quella ribaldella ut dicitur. Iocoſe & lepide nouere diuis, ipſa quoq; itellexit ſe facere iocoſum uotũ. Nũc o Ceruleo, Venerẽ rogat ut acceptum & redditũ uotum faciat, eſt autẽ ordo, nũc o ceruleo creata ponto acceptũ face redditũq; uotum, dicit autẽ per Circũloqutionem uenerem q̃ ex ſpumis maris orta dicitur, unde & nomẽ adepta eſt, ut in faſtis inquit Ouidius, & a ſpumis eſt dea dicta maris ἀφρὸς enim ſpuma dicitur, inde ἀφροδίτη Venus, & in. iiii. met. Si tamẽ in medio quõdã generata ꝓfundo Spuma fui gratumq; manet mihi nomen ab illa. nam Saturnus uirilia cælo patri amputauit et in mare proiecit, ex quibus orta Venus dicitur. Ceruleo, uiridi Ceruleũ nãq; mare ideſt uiride ſignificat. Vt Aulus Gelius li br o decimooctauo.

Venus ex ſpumis orta

Ceruleum

Idaliũ

Quæ ſanctũ idalũ, urioſq; apertos,
Quæq; ancona, Cnidũq; arũdinoſam
Colis, quæq; Amathunta, quæq; colchos,
Quæq; Dyrrachiũ adriæ tabernam,
Acceptum face, redditumq; uotum
Si non illepidum, neq; iuenuſtum eſt.
At uos interea uenite in ignem
Pleni thuris, & infacetiarum
Annales Voluſi cacata charta.

SANCTum idaliũ. loca quædam cõmemorat in ꝗbus olim culta fuit uenus, idaliũ nemus eſt in Cipro. Vir. lib. prio. Aut ſuper Idaliũ ſacrata ſede recondam, et Paulo poſt idaliæ lucos, & alibi idaliumq; nemus, in nemore uero oppidũ breue erat, de quo ẽt Pli. lib. v. cap. xxxi. Vrioſq; apertos, uria oppidum in Apulia de quo Pli. lib. iii. cap. x. meminit, ide urii populi apertos in loco patenti & apertos poſitos, hœc Strabo lib. ſexto dicit a Cretẽſibus condıtũ, & ab herodoto Veretũ appellatũ. Quæq; Ancona. ancon in agro piceno urbs eſt ſita de qua Pli. lib. iii. ca. xiii. & Strabo lib. v. & . vi. ubi dicit hãc a Syracuſanis conditũ fuiſſe, apud hãc Veneris fuit tẽplum de quo Iuue. Ante domũ Veneris quã dorica ſuſtinet Ancon. Gnidũq; arũdinoſam, Gnidos urbs eſt Cariæ, ut Strabo lib. xiiii. refert, & Pli. lib. v. ca. xxviii. in hac fuit ſimulacbrũ illud ueneris nobiliſſimũ de quo Auctor idem lib. xxxvi. cap. v. in hac & ipſa Venus culta fuit, unde Orat. ĩodis. O Venus regina Gnidi paphiq;, Veneris gnidiæ Plinius etiã meminit lib. xxxii. ca. i. arundinoſam uero dixit ꝓpter ea q̃, arundinibus & piſcibus abũdat, unde Oratius piſcoſam appellauit Gnidii ẽt calami ad ſcribẽdum ꝓbantur a Plinio lib. xvi. ca. xxxvii. Quæq; amathũta. Amathus. cipri oppidum fuit ut Strabo li. xiiii. cõmemorat, in cipro autẽ cultã fuiſſe uenerẽ nemini dubiũ eſt. Quæq; colchos, uenerẽ apud colchos cultã & Val. Flaccus & Theocritus ĩdicant. Quæq; dyrrachium, Dyrrachiũ Epiri urbs fuit quã corcirei ut inq̃t Strabo lib. vii. cõdidere, prius epidãnus dicebatur. Sed Romani mali hois euitãdi gratia nomẽ mutauere, ne uiderẽtur ad damnum accedere, ut Plinius libro tertio capitulo uigeſimoſecundo. Teſtatur. adriæ uero taber-

Vrii

Veretum

Ancõ ubi Veneris tẽplum.

gnidos ubi Veneris ſimulachrũ

Amathus

Venus colchica

Dyrrachium Epidãnus

nam dixit tanq̃ nauigaturi per Adriaticum mare illuc appellare ſoleant. ¶ Acceptum face. fac acceptum. i. gratum tibi & cupidini filio redditũ ex perſona puellæ. ¶ At nos, cõcludens, libros ad ignem uocat ut cõburantur & ſic uotum perſoluatur. ¶ Interea, dum Venus uotũ ſuſcipiet, uel dũ iābos ſcribã cõtra ip̃m. ¶ Pleni thuris. quẽadmodum inutiles chartæ uenalibus mercibus inuoluendis accõmodantur. Alii ruris. i. ruſticitatis corrigũt quod nõ diſplicet q̃a ſubiungit & ifacetiarũ.

Epigrã. xxxiiii.

AD CONTVBERNALES. EPIGRAM. XXXIIII.

Salax taberna, uoſq; contubernales.
A pileatis nona fratribus pila,
Solis putatis eſſe mentulas uobis?
Solis licere, quicquid eſt puellarum
Cõfutuere? et putare cæteros hircos?
An, cõtinenter quod ſedetis inſulſi
Centũ, aut ducẽti, nõ putatis auſurũ
Me una ducentos irrumare ſeſſores?
At qui putate. namq; totius uobis
Frõtem tabernæ ſyphonibus iſcribã.
Puella nãque, quæ meo ſinu fugit,
Amata tãtũ, quãtũ amabitur nulla,
Pro qua mihi ſunt magna bella pu-
gnata,
Conſedit iſtic, hanc boni, beatiq;
Omnes amatis, & quidem (quod in-
dignum eſt)
Omnes puſilli, & ſemitarii mœchi.

Expoſitio.

S Alax Taberna uos q; contubernales, quibuſdam cõtubernalibus apud quos puella a poeta dilecta cõfugerat & ab illis per uices ſubagitabatur, uerbera & irrumationẽ minitaẽ, carmẽ uero iambicũ eſt trimetrũ. ¶ Salax taberna, taberna a tabulis dicta locum ſignificat in quo merces uenduntur, ſalax uero libidinoſa dicitur in qua libidinoſi habitãt cõtubernales. hinc ſalacẽ caudã mẽbrũ uirile dixit Ora. in ſermonibus. ¶ Cõtubernales, q in eadẽ habitãt taberna dicunẽ. ¶ Pila nona, appoſitioẽ taberna pila, pila uero prima p̃ducta columnã ſig̃at cũ circa forũ tabernæ ædificarẽtur. unde Quintilianus in ſexto, tabernæ autem circa forum erãt, locum idicat in quo taberna hæc erat de qua itelligit, et dicit fuiſſe nonã ab æde caſtoris et Pollucis quos pileatos fratres appellat. quoniã pileũ caſtori & polluſcis antiqores dederunt ut feſtus Põpeius docet, q̃a lacões fuerũt q̃bus pileatis militare moris fuit, caſtorẽ uero ædẽ in foro Romano habuiſſe docet Sueto. in Cæſare & Plutar. et Diony. & Cic. in oratione p̃ P. Seſtio. ¶ Solis eẽ putatis mẽtulas. Vos tãtũ mẽtulati eſſe creditis. ¶ Quicq̃d eſt puellarum. i. omnes puellas. ¶ Cõfutuere, ſimul cũ illis rem habere, & notãdum eſt i prima ſede huius carminis dactylum eẽ. ¶ Et putare cæteros hyrcos. i. tanquã hyrcos puellis inuiſos eẽ, hoc eſt habere hyrcinũ & fœtidũ odorẽ q in alis maxime inaſci ſolet, & hyrcus ab aialis fœtore appellatur. De quo alibi dicit. Valle ſubalarũ trux habitare caper. ¶ An cõtinẽter q̃ ſedetis, Cõtinenter aduerbiũ ſine interuallo ſignificat. ¶ Inſulſi, illepidi, et in uenuſti ſine ſale. ¶ Cẽtum aut ducenti q. d. multitudine et numero non uiribus freti eſtis. ¶ Seſſores, qui ſemp̃ in taber

Taberna — *Salax cauda* — *Pila* — *Caſtoris ædes i foro* — *hircus* — *Continenter*

Scipio Sõni uirga. Sipbo nes.

nis ſicuti opifices & tabernarii ſedetis. ¶ At qui putate, Sed putate, ſcilicet & nobis mentulas eſſe et me auſurum nos irrumare. ¶ Nãq; totius nobis tabernæ frõtẽ ſcipionibus ſcribã, figurata eſt loquutio ita ut continentẽ pro eo quod continetur poſuerit, frõtem totius tabernæ, ideſt frontẽ omnium qui in taberna habitatis ſcribam Scipionibus, ideſt baculis & Virgis notabo. i. uerberabo uirgis facies ueſtras. Scipio enim uirga ſiue baculus dicitur, unde Scipionũ familia cognomẽtũ traxit, Nec bi mea ſnĩa audiẽdi ſunt qui Scipionẽ uirgulti generis eẽ dicũt, cuius uirga ſi cuiuſpiã tẽpora tangãtur. Ille ſtatim in profundũ ſoporẽ reſoluitur, de quo Siliũ in decimo intellexiſſe exiſtimãt, oculiſq; ꝗetẽ irrorat tangẽs læthea tpa uirga, & Virg. ubi de palinuri morte agit, poetæ nãq; iſti nõ de Scipione. i. de Virgulto, ſed de uirga in læthea unda madefacta & ſomno ubiq; attributa loquãtur, pater tamẽ meus exiſtimauit & legĩ poſſe. ¶ Nãq; totius nobis tabernæ frontẽ ſiphonibus iſcribã. hoc uidelicet ſenſu in uos oẽs meiã, ut Iuuenalis quoq; dixit lõgis ſiphonibus iplet, ſiphones. n. græce dicuntur fiſtulæ per quas aqua eiicitur, a ſonitu quẽ facit aqua ipſa, ſed hic accipit pro eiaculatione urinæ, in modũ fiſtulæ ¶ Puella nãq; ſic legẽdum ut ſtet uerſus nõ autẽ nam modo, puella cõſedit iſtic. i. apud nos ita eſt ordo. ¶ Pro qua bella ſunt pugnata, cũ æmulis uidelicet meis. ¶ Boni oẽs, ironicæ hoc dictum eſt, uos oẽs uiri probi. ¶ Beatiq;. i. qui uidemini beati ex quo hãc habetis puellam. ¶ Puſilli, puſillanimes uiles. ¶ Et ſemitarii moechi, qui ſemp itis uia trita nõ

Semitarii moechi.

aũt per ſepta. q. d. qui ad publicas meretrices ſoliti eſtis ire, qua ẽt metaphora Plautus in curculionis principio utitur, quidã codices ſemiſiccarii habẽt, nã iſra ſiccam uocat mẽtulam. q. d. qui nõ eſtis niſi ex media parte uiri, poſtea in codicibus mendoſis ſequitur tu præter oẽs une de capillatis. Volunt nãq; aliqui hoc totũ eſſe unum epigrãma, ſed & materiæ & carminis diuerſitas effecit ut duo pater primus et patrem ſequuti mox alii cõprehẽderint, ꝗ̃ ita ordinãda ſunt ut ibi unius ſit principiũ. ¶ Male eſt cornifici tuo Catullo. Alterius uero ibi ægnatius ꝙ candidos habet dentes in quo poſt illud carmen quare monẽdus es mihi bone egnati carmẽ illud interſerendum eſt tu præter omnes une de capillatis cum tribus ſequentibus. Quemadmodum in codice ipſo ordine digeſſimus.

EPIGR. XXXV EXPOSITIO.

AD CORNIFICIVM. EPIGRAM. XXXV.

MALE Eſt Cornifici. Octo ſũt uerſus endecaſyllabi huius epigrãmatis ad cornificium ſcripti, quẽ damnat eo ꝙ non acceſſerit ad ipſum conſolãdum cũ in ma

Ma'e eſt Cornifici tuo Catullo,
Male eſt, me Hercule. & laborioſe,
Magiſq; & magis in dies, & horas,
Quẽ tu (qđ minimũ, facillimũq; eſt)
Qua ſolatus es allocutione?
Iraſcor tibi, ſic meos amores!
Paulum quidlibet allocutionis,
Mæſtius lachrymis ſimonideis.

ximo cõſtitutus eſſet dolore ob ſibi detentã a contubernalibus puellã, ſicuti ĩ præcedenti uidimus epigrammate. ¶ Male eſt tuo Catullo. male ſe habet tuus Catullus, et hoc dicit quia puella amiſerat. ¶ Me Hercule

me hercule

Hercule & laborioſe, in ſcanſione non abiicitur uocalis, in hercule, me hercule uero iurantis, erat apud antiquiores quod magis cõſuetudine q̃ ratione dicitur. hoc enim ſignificat me iuuet hercules hinc Cicero in libro de optimo genere dicendi. Impetratum eſt a conſuetudine, ut peccare ſuauitatis gratia liceret, & pomeridianos quadrigas q̃ poſtmeridianas libentius dixerim & me hercule potius q̃ me hercules. ¶ Magiſq; ac magis in dies & horas. ſic legendum docuit pater ut uerſus ſtaret. ¶ Magiſq;, ſcilicet male illi eſt. ¶ Qua ſolatus alloqutione? q. d. nulla: ¶ Quod minimũ facillimũq; eſt, per parentheſim hoc interpoſitum. i. quod paruum & facile eſt uerbis cõſolari amicum laborioſe ſe habentem. ¶ Iraſcor tibi, quia nõ functus es ueri amici officio. ¶ Sic meos amores? Interrogatiue & cum indignatione hoc totum quod ſequitur legendum eſt, Zelotipia enim ductus, Iratus dolet, iratis uero ſermo patheticus & imperfectus datur ſicut apud Vir. in primo quos ego, & ſubintelligitur puniam, ita etiã hoc loco ſic meos amores, & ſupplendum amiſerim uel amiſſos conſolaris, uel parui facis, de aliq̃d huiuſcemodi. ¶ Paulum quid lubet alloqutionis. ſuple dediſſet. Cominatur enim idem ſermo imperfectus more irati & eſt ſenſus, Saltem ſi nolebas me conſolari, dixiſſes aliquid triſtius ut adiuuares fletum meum. ¶ Lachrimis ſimonideis. Aliquid mœſtius lachrimoſis uerſibus more Simonidis poetæ. Cuius p̄cipua fuit in cõmouẽda miſeratiõe uirtus, ita ut quidam eũ hac in p̄te oĩbus eiuſdẽ operis auctoribus præferant, ut Quintil. inq̄t lib. x.

Simonidis lachrime.

EPIG. XXXVI.

In Egnatium. EPIGR. XXXVI.

Egnatius, q̃d cãdidos habet dẽtes,
Renidet uſquequaque, ſeu ad rei uentum eſt
Subſellium, cũ orator excitat fletũ.
Renidet ille. ſeu ad pii rogum filij
Lugetur, orba cũ flet unicũ mater,
Renidet ille? quicq̃d eſt, ubicunq; eſt,
Quodcunque agit, renidet, hunc habet morbum
Neque elegantem (ut arbitror) neq; urbanum.

EXPOS.

GNAtius q̃ candidos habet dentes, hoc Epigrãmate trimetro iambico compoſito in egnatiũ hiſpanũ inuehitur eo q̃ ſemper ridebat & ridẽdo dẽtes lotio cãdidos factos oſtẽtabat. ¶ Vſquequaq; renidet. licet renideo proprie ſplẽdeo ſignificet, ſicuti Oratius in odis mea renidet in domo lacunar, tamẽ hic pro rideo improprie ut manifeſte apparet, poſuit Catullus, quoniã qui ridet quodãmodo ſplendere uidetur ſed cõpoſitio multitudinẽ indicat, q̃. i. quia nõ aũt q legẽdũ eſt.

Renideo.

¶ AD ſubſellia rei, riſus itẽ p̄eſtiuitatẽ oñdit, ridebat autẽ & in rebus minime ridẽdis quas ipſe enumerat ſubſellia dicũtur paruæ ſellæ. nã ut inquit Varro lib. i. de lin. lat. A ſedendo. ſedes. ſedile. ſolium. ſellæ. ſeliquaſtrum. quod genus eſt ſediliũ ut Feſtus expoſuit. Deinde ab his ſubſelliũ & ſubſipere q̃d nõ plane ſapit, ſic quod nõ plane erat ſella, ſubſelliũ, erãt autẽ ſubſellia minorũ magiſtratuum ut triumuirorũ tribunorum & queſtorum, ut Aſconius docet. Nã maiores & nobiliores in ſellis currulibus & in tribunalibus iudicaturi ſedẽ

Subſellia ſedes. ſedile.

Soliū. ſellæ ſe liqua ſtrum ſubſipe re reus

bant. ¶ Rei, a noto reus, eſt autē reus quicunq; in iudiciū uocatur etiā ſi inſons fuerit. natura. n. quodāmodo nos cogit in tali tēpore dolere, unde inquit Iuuenalis, plorare ergo iubet cauſam lugentis amici, ſqualoremq; rei. ¶ Cum orator excitat fletum quādo ad cōmiſerationem auditorum animos mouere nititur orator. ¶ Cum lugetur. nō tantum cum mater luget. Sed quādo ipſa lugēte reliqui ad luctum excitātur, ipſe tamē ridet. ¶ Pii filii orba mater unicū flet. hæc omnia emphaſim maximam habent, quia unum quodq; luctum accendere pōt, uult enim ingentem fletum indicare. ¶ Hunc habet morbum, ridēdi uidelicet.

¶ QVARE

Quare monēdus es mihi bōe egnati.
Tu præter omnes une de capillatis
Cuniculoſæ celtiberiæ fili
Egnati, opaca quē bonū facit barba,
Et dens hibera defricatus urina,
Si urbanꝰ eēs, aut ſabinus, aut tyburs

Caſus paſſiui

monendus es. ne ſemper rideas mihi uero pro a me, īmo uerus caſus paſſiui datiuus eſt, ſic Virgi. dilecta ſorori, & Ora. ſcriberis uario. ¶ Tu une de capillatis, cum hiſpani omnes comā nutriāt unus tamen & ſupra cæteros ꝑcipuus capillatus es. ¶ Cuniculoſæ celtiberiæ

Celtiberia.

fili, in hiſpania natus, Celtiberia nanq; pars hiſpāiæ eſt Citerioris, Celtiberi uero ſic dicti qa ex celtis, gallis, & iberis, hiſpanis cōiuncti fuere. hinc Luca. gallorum celtæ iungentes nomen iberis, hi quadripartiti ſunt quēadmodum Stra. lib. iii. refert. ubi etiā docet maximā cuniculorum in hiſpania copiā eſſe qui lepuſculi etiā uocātur, hinc cuniculoſæ dixit, de celtiberis etiā Pli. lib. iii. cap. iii. ¶ Opaca quem bonum, barba tua denſa, & dentes cādidi faciunt te uideri bonum, qa barba cōtegit faciem tuā peſſimā, alii uero exponunt bonum. i. ꝓbum nā hypocritæ philoſophos agentes ſolebāt baculum & barbā portare, quos elegantiſſime Iuuenalis ſatyra ſecūda taxauit. ¶ Et dens urina defricatur. hoc. n. fuit moris apud hiſpanos, de qbus Strabo li. iii. hæc cōmemorat, cū nulla educatione iſtituti. Sed neceſſitatis magis & brutorum animaliū affectiōe et depra-

Mos iſ mūdus olim hiſpanorum.

uatis moribus uitam agunt, niſi quiſſpiam ad educationē bonā ſe degere exiſtimet qui ex lotio diutius iter cloacas ſeruato lauacra ſibi cōficiunt, quiq; ſibi ſuiſque uxoribus intritis purgamentis, dentes abſtergant, quemadmodum cantabros confinesq; illis factitare fama eſt. ¶ Si Vrbanus eſſes, hoc non dico quia ſis hiſpanus quia ſi etiā eſſes Romanus uel ſabinus uel etiā ex alio loco propinquo. Tamen riſus tuus ita frequens mihi nō placeret. Attamē tu natus es i hiſpania ubi dentes lotio ſibi lauare cōſueuerunt, & quāto magis candidos oſtendunt dentes hoc etiā magis declarat eos plus urinæ imbibiſſe. ¶ Vrbanus, Romanus nā urbem per excellentiā Romā itelligimus. ¶ Aut Sabinus, ſabini populi ſunt italiæ nō longe ab urbe Roma a religione et deorum cultu ut inqt Pli. lib. iii. ca. xi. quaſi ſeuini ἀπὸ τοῦ σέβειν. i. a colendo denominati, Silius uero a ſabo gentis auctore ſic. n. inqt, pars laudes ore ferebant ſabe tuas qui de primo cognomine primꝰ Dixiſti populos magna ditiōe Sabinos, horum ēt Strabo lib. v. meminit. ¶ Tyburs, Tybur oppidū in Romæ cōſpectu fuiſſe docet Strabo lib. v. ab arginis fratribus Cora, Catillo, Tyburte,

Vrbs Sabini

Sabus

tibur.

Conditum. Sed a Tyburte qui maior erat natu denominatum, Oratius ſecũdo car. Tybur argeo poſitum colono, & Virgilius. vii. fratris Tyburti dictam cognomine gentem, eſt autem in monte ſitum, hinc pronum uocauit Oratius, & Statius Gelidum in ſiluis ubi inquit Cernere facundi Tybur Glatiale Coloni, inde fiunt deriuata Tybur. tis. Tyburtis. te. & Tyburtinus.

Aut parcus umber, aut obeſus hetruſcus,
Aut lanuuinus acer, atq; dentatus,
Aut trãſpadan⁹, ut meos quoq; attigã
Aut qlibet, qui puriter lauit dentes,
Tamẽ renidere uſquequaq; te nollem.
Nam riſu inepto res ieptior nulla eſt,
Nũc celtiber celtibera in terra natus
Q d' qſq; minxit, hoc ſibi ſolet mane
Dentẽ, atq; ruffam defricare gingiuã,
Vt quo iſte ueſter expolitior dens eſt,
Hoc te amplius bibiſſe prædicet loti.

Vmbria.

¶ AVT pcus umber. Vmbriæ Italiæ regio eſt thuſciæ cõterminã, ut ingt Strabo lib. v. Vmbrorum autem gens antiquiſſima italiæ exiſtimatur, ut refert Pli. lib iii. capit. xiii. ut quos umbrios a græcis putent dictos q inundatione terrarũ imbribus ſuperfuiſſent. et hinc fortaſſis ẽt parcos appellauit Catullus, quoniã antiquiores parſimonia maxime delectabãtur. ¶ Aut obeſus hetruſcus, Hetruria enim quæ alio noĩe Thuſcia, a ſacrifico ritu dicta, olim imperii Romani finis fuit, Tyberis. n. inter utrunq; iperium medius erat, unde hetruria, ut ſerui⁹ ait dicta' eſt quaſi ἕτερος ὅρος alter terminus, alii uolunt ἀπὸ τῆς αἰθερασκοπῖας. i. a cælo et ſeruo, quia periti erant augurii, & ſic aſpiratione careret, & licet in græco diphthongus eſſet prima tamẽ corriperetur ſicut apud Virgi. ſic fortis hetruria creuit, de hac Pli. lib. iii. cap. v. & Strabo li. v. ſcripſere. ¶ Obeſus, pinguis. A. Gelius lib. xix. cap. vii. docet obeſum proprie gracilem ſignificare ἀκύρως uero uel κατ' ἀντίφρασιν . i. iproprie & per contradictionẽ obeſum pro uberi & pingui dicimus. ¶ Aut lanuuinus acer, lanuuinum oppidum fuit ad uiam appiam a Diomede conditum ut appianus inquit inde fit lanuuinus. ¶ Acer, fortis & dentatus magnos habens dentes. ¶ Aut trãſpadan⁹, trãſpadana regio ẽ, illa italiæ quæ inter apẽninum et alpes ſita eſt, q̃s/uis alii ẽt aliter ſenſerint, de hac Pli. lib. iii. cap. xvi. ubi Venetiã de qua in ſequẽti capite agit a tranſpadana regione ſeparat, Catullus. uero qui Veronẽſis fuit trãſpadanos omnes ſuos appellat, quẽadmodum Pli. qui Nouocomẽſis tranquillo & Euſebio auctoribus fuit Catullum cõterraneũ ſuũ appellauit, qui ex eadẽ italiæ parte fuit. nõ autem q & ipſe Plinius Veronẽſis fuerit, quẽadmodum nõnullos deceptos fuiſſe nõ ignoramus, niſi ea ratione Plinium Veronẽſem dixerimus q fortaſſis iure ciuitatis Veronẽſis donatus fuerit. nã Cic. lib. ii. de legibus patriã duplicẽ eſſe dicit. Alterã naturæ alterã ciuitatis. ut ille Cato cum eſſet Tuſculi natus in P. R. Ciuitatẽ ſuſceptus eſt, ita cũ ortu tuſculus eſſet ciuitate Romanus, habuit alterã loci patriam alteram iuris. Idem ẽt de Guarino auo meo dici poteſt, qui cũ Veronæ natus eẽt. Ferrariẽſis quoq; ciuitatis iure ob ſingularem doctrinam.

Trãſpadana regio.

Antiquorũ pſimonia.

Hetruria.

Thuſcia.

obeſus

Lanuuinum.

Catullus Plinii conterraneus.

Guarini pĩria duplex.

Plini⁹ Vero. nõ fuit

Plini⁹ quomõ Veronenſis intelligatur.

Patria duplex.

catōis patriæ duæ.

cōdonatus fuit. Puriter lauit dētes, uel ꝗcūq́ꝫ eorū eēt ꝗ ſolēt dētes nō urina, ſed uel aqua uel uino puriter lauare, tñ nollē ſic ſemꝑ rideret. Nūc Celtiber, alii legūt Celtiberus ne ſyllaba deficiat ſed pyrrichius erit i ſecūda, i codice tñ antiquo ſic reperi, nō celtiber celtibera i terra natus et ſic erit Troche⁹ i tertia. Vt quo. i. ꝗsto. Hoc. i. tanto ꝑdicet palā indicet. Loti. pro lotii. i. urinæ uel lotii legatur, ut ſit uerſus hypercatalecticus, in quo una erit ſyllaba præter ſex pedes.

Ad Rauidum. EPIG. XXXVII.

Quæ nā te mala mēs miſelle rauide,
Agit præcipitē in meos iambos?
Quis Deus tibi nō bene aduocatus,
Vecordem parat excitare rixam?
Anne ut peruenias in ora uulgi?
Quid uis? qualubet eſſe notus optas?
Eris, quandoquidē meos amores
Cum longa uoluiſti amare pœna?

EPIG. XXXVII EXPOS.

QVAE NĀ te mala mens. Endecaſyllabus uerſus eſt quo ſe rauidum riualem ſibi factum, iambicis ꝓſciſſurū minatur. Miſelle raude, ſic legēdum non rauide quia ſyllaba una ſuperflua eēt, niſi illam cum uocali ſequētis carminis abiecerimus. In meos iābos, in iracundiam me amplius per quā iambos ſcribam contra te. Nō bene aduocatus, minime tibi Propertius et nequaq́ꝫ cām tuam defendens. Excitare, inter te & me mouere. Rixā uecordē. ſtultā cōtentionē, quia tu uecors & ſtultus uideris me ad illā ꝓuocare. An ut peruenias, an hoc fortaſſe facis ꝗa cū alio modo, nec per uirtutē poſſis famā adipiſci, hac ſaltē uia uis notus multitudini fieri, quia quādiu carmina mea, tādiu īfamia tua durabit. Quid uis? Ex illo quærit, ꝗd nā uelit efficere ipm ꝓuocando. Qualubet eē notus. quaſi iam ꝑceperit ꝗd ille optet, inquit tu uis notus fieri, ſed facile hoc adipiſceris poſtquā uoluiſti. Meos amores, amicam meam amare. Qualubet. ſ. uia ſiue ratione. Cū longa pœna, quia infamia tua tādiu durabit quoad carmina mea legētur.

In Acmē Meretricē. XXXVIII.

Acmē an illa puella difututa.
Tota millia me decem popoſcit?
Iſta turpiculo puella naſo.
Decoctoris amica Formiani?
Propinqui, quibus eſt puella curæ,
Amicos, medicoſq́ꝫ conuocate.

EPI. XXXVIII. EXPOS.

ACME an illa puella difututa. Carmē eſt endecaſyllabum, poeta uel meretricidum in deliciis apud ipſam eſſet. x. millia per codicillos promiſerat, quos repoſcit ne teneatur ꝓmiſſa exoluere, uel pugillares apd ipſam ꝑdiderat, ſicut & Propertius ſuos amiſiſſe conqueritur, & illa ſi reſtituere debeat petit. x. millia nūmū quæ poeta indignatus ꝙ illa tantum petere auſa ſit, negat. Acme an. Indignatus per modum iterrogationis admiratur ꝙ acme meretrix. x. millia auſa ſit petere. Puella difututa. Cōpoſitio uerbi multitudinem ſignificat. q. d. a diuerſis ſubagitata. Tota millia. de dicto Demoſthenis hoc ſumitur a quo lais meretrix μυρίας δραχμὰς popoſcit, & ipſe re

Demoſthēis dictū.

ſpondit non emo tantĩ pœnitere. ¶ Turpiculo naſo. in ſequenti epigram. de illo loquetur. ¶ Decoctoris. Decoctores illi dicuntur qui bonis amiſſis conſumptiſq; creditores fallunt, hæc autẽ omnia cum amaritudine pronuntiatur a poeta. ¶ Propinqui quibus eſt puella curæ. legibus romanis. inſano dabantur curatores propinqui ut, Cicero in catone maiore tangit, uocat igitur propinquos puellæ, ut medicos conuocent cum uideatur illa inſana eſſe.

Decoctores

Inſanis curatores dabant.

Non eſt ſana puella, nec rogate
Qualis ſit, ſolet hæc imaginoſum.
Adeſte endecaſyllabi, quot eſtis
Omnes undiq;, quotquot eſtis omnes.
Iocum me putat eſſe mœcha turpis,
En negat mihi ueſtra redditurã
Pugillaria, ſi pati poteſtis,
Perſequamur eam, & reflagitemus.
Quæ ſit quæritis, illa, quã uidetis
Turpe ĩcedere myrmice, ac moleſte.
Ridentem catuli ore gallicani.

¶ NEC Rogate qualis ſit, qua ſi dicat facies ipſa manifeſta ipſã inſanam indicat. ¶ Solet hæc imagioſum, ſi pati. q. d. ẽ furibũda, & ut inſana ſolet imagines ante oculos habere, ſicut de oreſte traditur. Cornelius li. iii. phreniticẽs ſpẽs exequẽs, tertium inquit inſaniæ genus eſt, cuius ſpẽs duæ ſunt. nam quidã imaginibus nõ mente falluntur, qualem inſanientẽ aiacem uel oreſtẽ fabulæ ferunt, Galenus quoq; imaginationis unum nocumentũ putat qui dicatur ſtupor. Aliud congelatio, aliud alienatio, porro imaginandi potentia obdi ſola poteſt incolumibus aliis, ſic etiã puella cum imaginoſum morbum pateretur, Credebat ſe formoſam cũ deformis eſſet, & poſt hoc carmen in textu antiquo feneſtra ſeqtur & omnino uidetur aliquid deeſſe, ad ordinis perfectionem. Quod alii euitare uolentes ſic correxerunt, nec rogare qualis ſit ſolet hæc imaginoſum, ut ſit ſenſus: iſta nunq̃ aſpexit ſe in ſpeculo, quia ſi ſe adeo turpẽ uidiſſet decem millia nunq̃ peteret, et ſic Catullum uolunt imaginoſum pro ſpeculo eo q̃ imagines reddat poſuiſſe. ¶ Adeſte endecaſyllabi. Sermonem ad

Oreſtes furioſus.

Imaginatio.

ſtupor

Congelatio.

Alienatio.

Imaginoſum

endecaſyllabos cõuertit ques uocat, quibus poſſit puellam ulciſci quæ uidebatur iocos facere poetam. ¶ Iocum putat, quẽ ludit nõ reddendo pugillares. ¶ Veſtra pugillaria, in quibus conſueui uos notare, erãt autem pugillaria tabellæ ligneæ ſiue cereæ in quibus ſtillo ſcribebant Vetuſtiores. ¶ Si pati poteſtis, quaſi dicat: niſi uerbis ueſtris ipſam perſequimini. ¶ Quæ ſit quæritis. ſi licet iſta meretrix et ideo ſubiungit ipſam indicans, & ſimul ipſius uitia enumerat. ¶ Myrmice, lento gradu et myrmicino nã μύρμηξ dicitur formica, ſic Plautus ĩ menecbmis mone formicinũ gradum. ¶ Ac moleſte, adeo lente incedit, ut moueat odium ſpectantibus tardum ipſius inceſſum, & ſic legendum eſt, non autem modeſte quia cum prius turpe dixerit cum eo non cõuenit modeſte, niſi forte modeſte hironice dictum acceperimus. Ridẽtem quia dum ſtudet uideri eſſe hilari & iocunda facie, habet aſpectum unius Catuli Gallicani. ¶ Catuli ore Gallicani, ac ſi diceret magno ore ut eſt canum qui ex gallia adducuntur. optimi enim inde adueniebant ad curſum, ut Ouidius inquit,

Pugillaria

Formicinus graduſ

Canes optimi ex gallia.

uel ſicut nunc ad ſimilitudinem canis hi ſpani dicimus, ita ipſe gallici dixerit.

¶ CIRCVNSiſtite, ne poßit fugere. tanquam ſint ſatellites. ¶ Reflagitate, clamando repoſcite, & ſubiūgit quo modo dicere debeant.

uerecundiam ſignificat. ¶ Ferreo canis ore, Catulus ut inquit feſt. Pomp. genus quodam uinculi eſt qui iterdum canis appellatur, Plautus in hanc ſententiam dixit. Cum Catulo ut accubes, ferreo ego dico. Catulus.

Circunſiſtite eam, & reflagitate,
Mœcha putida redde codicillos,
Redde putida mœcha codicillos.
Non aſſis olidum facis lupanar,
Aut ſi perditius poteſt quid eſſe,
Sed non eſt tamē hoc ſatis putādum;
Quod ſi non aliud poteſt, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore,
Conclamate iterum altiore uoce,
Mœcha putida redde codicillos,
Redde putida mœcha codicillos,
Sed nil proficimus, nihil mouetur,
Mutanda eſt ratio, modusq; uobis,
Siquid proficere amplius poteſtis,
Pudica, & proba redde codicillos.

In Amicam Formiani.
EPIGRAM. XXXIX.

Salue nec minimo puella naſo.

¶ Mœcha putida, olida adultera. ¶ Non aßis olidum facis lupanar, Sēſus eſt ſi non reddis pugillares, nō tanti facis quanti eſt unius aßis precium tuum lupanar, & ea quę in illo relicta ſunt, quę perdere potes; Vult enim quodāmodo minitari ſe oia ereptură quę in lupanari ſuo habet niſi codicillos ſibi reſtituerit, uel ſit ſenſus & mea quidem ſentētia melior, tu quæ es olidū lupanar, et ſi quid poteſt eē perditius, non aßis facis, & ſupple reſtituere pugillares. ¶ Ac ſi perditius, quia nihil tam olidum dici poſſet quin tu ſis ēt fœtidior. ¶ Sed nō eſt tamē hoc ſatis putādū, nō ſufficit hoc quod dixiſtis, qa licet ignominia affeceritis ipſam, tamē nō uerecūdatur, & ideo ſubiungit ſi alia uia non poterimus ſaltem uiculis torquēdo ipſam eliciemus. ¶ Quod ſi non, ordo eſt ꝑ quāobrem exprimamus ruborem ferreo ore canis, ſi aliud nō poteſt ſcilicet ruborem exprimere, & uidetur iocari in uocabulo ruboris, qui & rubedinem, et

Rubor

¶ Exprimamus rubore, qa dum torquebitur efficietur rubicunda. ¶ Cōclamate iterū, quoniam illa non uidebatur audiſſe primam exclamationem, quoniam non reddebat pugillaria, ideo inquit iterū ſimul omnes endecaſyllabi clamate. ¶ Sed nihil proficimus, quia illa non curat hæc conuitia. ¶ Nihil mouetur, uerbis noſtris. ¶ Mutanda ratio, repoſcendi uidelicet. ¶ Ratio & modus, conſilium & uia. ideo dicit. ¶ Pudica & proba, ironice namque illi blanditur.

EPIGRAM. XXXIX. EXPOS.

SALVE Nec minimo, hoc endecaſyllabo Aemen eandem proſequitur eique corporis deformitatem obiicit, Quæ pulchritudine cum leſbia ſe cōparare audebat. ¶ Nec minimo naſo, magno, naſi aūt magnitudo mulierem reddit deformem, Oratius De pigis, naſuta, breui latere, ac pede longo. Naſi magnitudo.

NEC BELLO Pede, nimis longo uel lato, unde Virgilius in moreto de rustica, ſpatioſa prodiga planta, Cōtra uero Ouidius, pes erat exiguus pedis eſt aptiſſima forma. Nec nigris ocellis oculi nāq; nigri laudantur, Oratius, & lycū nigris oculis nigroq; crine decorū. Nec longis digitis, imo breuibus & ideo deformibus, nā digitus longus inter muliebres corporis dotes cōmendatur. Nec ore ſicco. Sed ex eo ſaliua cōtinue fluit quemadmodum de naſo dixit Iuuena. iam grauis es nobis et ſæpe emungeris. Nec ligua elegante, nam oratio uenuſta mulieris amorē pleriūq; ſolet conciliare. Ten? pro te ne, plenus eſt Plautus & Ter. huiuſmodi loquutionibus ſicut Viden. Audin. pro uides ne audis ne & ſimilia bis & hæc legenda ſunt interrogatiue cum admiratione, ſenſus uero eſt, poſſum ne credere ꝙ prouintia dicat te eſſe bellam adeo ut te lesbiæ noſtræ comparet. O ſeclum inſpiciens. O homines inſpientes qui hoc ſæculo uiuunt & pœnitus iudicio carentes, qui nō dubitāt turpē puellā cū formoſa cōparare.

Ten? (margin)

Nec bello pede, nec nigris ocellis.
Nec longis digitis, nec ore ſicco,
Nec ſane nimis elegante lingua:
Decoctoris amica Formiani:
Ten prouincia narrat eſſe bellam?
Tecum Lesbia noſtra comparatur?
O ſeclum inſipiens, & infacetum.

Ad Fundum. EPIGRA. XL.

O funde noſter, ſeu Sabīe, ſeu tyburs,
Nam te eſſe Tyburtē autumant, quibus non eſt
Cordi Catullum lædere: at qbus cordi eſt,
Quouis Sabinū pignore eē cōtēdūt.
Sed ſeu ſabine: ſiue uerius Tyburs,
Fui libenter in tua ſuburbana

EPIGRAMMA. XL. EXPOS.

FVNDE Noſter ſeu Sabine, Tyburs. Fundo ſuo gratias agit cū in eo a tuſſi liberatus fuerit quā apud ſextiū cōtraxerat cum inter cœnādum orationem quandam audiuiſſet, carmen uero iambicum trimetrū eſt. Seu Sabine ſeu Tyburs, coniicere poſſumus ꝙ tam late Catulli ager ꝙ termini Tyburtini extēdebatur, Et ideo cū inter Sabinos & Tyburtinos de finibus agrorū exorta eēt (ut fit) diſſenſio, qui poetæ prodeſſe uolebāt agrum Tyburtinū qui uero lædere ſabinum aſſerebāt. Funde noſter, ſub fundi appellatione licet multa uenīāt ut iuriſperitis placet, tamē fundus ager dicitur ſeu ꝙ ſit rei familiaris fundamentū ſeu ꝙ quaſi ſemper aliquid ad uſus neceſſarios fundat. Quibus non eſt cordi, quibus nō placet, quo uerbo utitur ēt Terentius. Quo uis pignore. Ita etiā ut nō dubitent pignus quāuis magnum ſuper hac re & controuerſia deponere. Autumāt, dicūt. Plautus in Amphi. niſi hoc ita factum eſt perinde ut factū eſſe autumo. In tua ſuburbana uilla, uilla dicta eſt ruſticana domus quaſi uehilla, q͡a illuc fruges & inde in urbem

Fūdus (margin)

Autumat. (margin)

Villa (margin)

Suburbanũ. uehantur, ut ſnia eſt Varronis in re Ruſ. Suburbana uero dicitur quæ prope urbem eſt, Suetonius in aug. nutrimētorum offenditur adhuc locus in auito ſuburbano iuxta uelitras permodicus, inde ſuburbia dicta ideſt frequentes domus & contiguæ prope urbem qualia multa ante bellorum incendia iuxta Veronam, Patauinm, & hanc inclytam urbem noſtram Ferrariam cernebamus, quæ nunc Vallandarum urbium cauſa ad ciuium defenſionem ita diruta iacent, ut nedum cadauera ſed nec ipſorum ueſtigia appareant.

Villa; Alia qui tam pectore expul-
ſus ſum.
Non imerenti; q̃ mihi uertitur mens,
Dū ſumptuoſas appeto dedit cœnas?
Nā ſextianus dum uolo eē cōuiua,
Orationem in Accium petitorem
Plenam ueneni, & peſtilentiæ legit.
Hic me grauedo frigida, & frequens
tuſſis
Quaſſauit, uſq; dum in ſinū tuū ſugi,
Et me recuraui ocymoq;, & urtica,

TVA Villa in domo ædificata ratione ipſius agri q̃ erat ppe tybur. Alia q̃ tam pectore expulſus ſum non imerenti. Senſus eſt qui alia .ſ. uilla ideſt in alia. Expulſus ſum pectore non imerēti .i. merito .q. dicat culpa mea hoc mihi accidit quia inter cœnādum illum legentē orationē audire uolui, et innata eſt mihi tuſſis ppter quā ueluti demens factus ſum. Quam mihi uertitur, quātū inſanio, dum orationē audiui .ſ. & tēpus eſt pro tempore, Aliter tamen ēt illud carmen legitur malāq; pectore expuli tuſſim, et hoc modo in fine carminis diſtinctionem faciemus ut ſenſus cum ſuperioribus cohereat, qui clarus erit, & poſtea ſequitur. Nō imerenti q̃ mihi uertitur mens, quā merito inſanio, & q̃ pro quantū per ſe legatur ad tam antecedens nō reſpiciens. Vertitur mens, ſic etiam uulgo dicere ſolemus mihi mens circūuoluitur. Non imerenti .i. merēti, duæ enim negationes unam faciunt affirmatiuā ut notiſſimū eſt, & rōnem ſubiungit. Dum ſumptuoſas, quia dum uoluit opiparū ſextii conuiuium ſectari in malam incidit tuſſim, & orationē audiendo quam ipſe mihi recitabat. Sextianꝰ cōuiua. Conuiuia Sextii. Orationem in actium petitorem, orationem quā ipſe contra actium cōpetitorem ſuū cōpoſuerat, & ita legendum docuit pater, non autē munatii petitorū, petitores aūt qui eundē magiſtratū petūt. dicuntur. Plenā ueneni & peſtilentiæ, metaphorice .i. maledictorū quibus ille petitorē ſuū proſcindebat. Grauedo frigida, grauedo quā hippocrates κορύζαν nomiat, morbus eſt capitis q nares claudit, uocem obtūdit, tuſſim ſiccā mouet, ſub eadem ſalſa eſt ſaliua, ſonāt aures, uenæ mouent in capite, turbida urina eſt, ut Cornelius inquit. Frigida, ex frigore cōtracta. Quaſſauit. Virg. idē de tuſſi, & quatit ægros tuſſis anhela ſues. In ſinum tuū, metaphorice ſinū uillæ appellauit. Et me recuraui otio & urtica, otio .i. qete. quies .n. plurimū ualet ad grauedinē, q aūt otio .i. qeta et otioſa urtica iterpretātur, hi mihi otioſi pœnitus uidētur, ſunt q legāt ocymoq; q̃d non improbo, eſt .n. genus herbæ quam Pli. lib. xx. capi. xii. Scribit cū roſaceo,

Petitores.

Grauedo.

Vrtica tuſſi medel. aut mirteo, aut aceto capitis doloribus mederi. Vrticam uero tuſſis remedium affer re idem eſt auctor cap. xiii. lib. uigeſimiprimi, & Cornelius libro quarto, & Macer de herbis in capite de urtica quam græci ακαλήφην uocant, & tuſſim Veterem curat ſi ſæpe bibatur.

Quare refectus maximas tibi grates
Ago, meum quod nõ es ulta peccatũ.
Nec deprecor iam, ſi nefaria ſcripta
Sextii recepſo. quin grauedinem, & tuſſim,
Non mi, ſed ipſi Sextio ferat frigus.
Qui tunc uocat me, cum malum legit librum.

¶ QVARE refectus, priſtinæ ſaluti reditus. ¶ Grates ago, tibi o Villa uidelicet. ¶ Meũ peccatum, quod noluerim in alienã uillam diuertere ob cœnã opiperã. ¶ Nec deprecor, nõ recuſo. Virg. merui nec depræcor inquit. ¶ Si nepharia ſcripta ſextii recepſo, ſi unquã recipiam mala illius ſcripta, quin frigus ferat grauedinẽ & tuſſim & poſtea iocoſe ſubiungit. ¶ Nõ mi. i. nõ mihi ſed ipſi Sextio. ¶ Qui tum me uocat. qui me in cõuiuiũ inuitat, cum malum librum legit græci uero ita etiam dicunt κλητούς in conuiuium uocatos, & Plautus loquente paraſito. Vocatus & inuocatus accedo.

Depre cor.

Vocar

De acme et Septimio. EPI. XI.

Acmen Septimius ſuos amores,
Tenens in gremio, mea inqt Acme,
Ni te perdite amo, atq; amare porro
Omnes ſum aſſidue paratus annos,
Quãtum qui pote plurimum perire,
Solus in libya, indiaq; toſta,
Cæſio ueniam obuius leoni.
Hoc ut dixit, amor ſiniſtraq;, ut ante,
Dextra ſternuit approbatione.

ſitio. ¶ Perdite. Valde. ¶ In libya indiaque. in his enim regionibus fortiſſimos leones eſſe cõſtat Pli. lib. xiii. cap. xvi. ubi de leonibus, ſed lõge præſtãtiores hi quos aphrica aut ſiria gignant. ¶ Cæſio leoni, cæſium dixere ueteres latini ut A. Gel. libro. ii. ca. xxvi. nctauit, q̃ſi cæſiũ de colore cæli. i. leo ẽt cæſius dictus leo huius coloris oculos habens. ¶ Hoc ut dixit. Poſtq̃ ſeptimius hæc uerba proloquutus eſt. ¶ Amor ſiniſtra ut ante dextra, ordo eſt amor ſternuit dextra approbatione, ut ante ſiniſtra. i. cœpit ꝓpitius eſſe, ſicut ante erat aduerſus & ſiniſter, ſternutationẽ nãq; habebãt pro ſigno cõfirmãdi augurii et amoris, Propertius. Nam tibi naſcẽti primus mea uita diebus. Aridus argutum ſternuit omen amor, & Ariſt. in primo de aialibus ſternutamẽtũ eſt ſignũ augurale Theocritus τῷ σιμιχίδᾳ οἱ ἔρωτες ἐπέπταρον ſimichidæ inſternuerunt amores. ¶ Dextra approbatione, i. ꝓpitia, & quãuis Cic. lib. ii. de diuinatione ſic dicat. In auguriis nobis. i. latinis ſiniſtra uidẽtur graiis & barbaris

Cæſiũ

Sternutatio. Auguralis.

dextrũ et ſiniſtrũ in auguriis

EPIGRAM. XLI. EXPOSITIO.

ACMEN ſeptimius ſuos amores. Acmes meretricis quã odio habebat poeta tanq̃ quæ ipſum decẽ millia nũmũ expoſceret, ut in alio ſuperius epigrãmate uidimus amores cum ſeptimio & delitias ac libidines cũ quadã ſubſanatione recenſendo irridet. ¶ Acmen ſuos amores. Amicã ſuã et eſt appo

Aiax homericus

ris dextra meliora, unde Homericus aiax apud Achillē, quærēs de ferocitate troia
norū. neſcio ꝗd in hūc modū enūtiat, pſpera Iupiter bis dextris fulgoribus edit con
tra ennius, cū tonuit leuū bene tēpeſtate ſerena, ſed certe noſtri ſiniſtrū noiauerunt.
externiq; dextrū, qa plerūq; id melius uidebatur &c. tñ dextrū pro propitio &
ſiniſtrū pro malo plerūq; accipimus, cuius rei cām Ariſt. docet lib. i. de aīalibus, nā
oīa quæ in corpore animantis ſiniſtra ſunt inualidiora exiſtunt, & hinc eſt q̄ dici
mus dextra eē magis firma & rata, & egrediētes domo dextrū pedē prius pmo
uebāt quaſi boni augurii gratia. Vnde Sueto. ſcribit Auguſtū iter auſpicia ut dirū
habuiſſe, ſi mane ſibi calcea pperā ac ſiniſter pro dextro iduceretur, & Virg. li. viii.
æneí. & nos & tua dexter adi pede ſacra ſecūdo, ubi Seruius exponit hoie pſpero,
qd ꝗdē quo mō itelligēdū ſit Cic. lib. ii. de diuinatione declarare uidetur, cū inqt,
quāq; haud ignoro quæ bona ſint ſiniſtra nos dicere ēt ſi dextra ſint, q̄uis tñ ali
ter Diony. hal. li. ii. iterprætet, ſed qm̄ quæri poſſet quo mō in cælo rotūdo dextrū
& ſiniſtrū cōſiderari poſſit, Sciendū eſt, ſex eſſe poſitionis differētias. Corpora aūt

Dextrū & ſiniſtrū in cælo quomodo ſex pōnis drīæ.

animata ex ſe habent dextrū & ſiniſtrū ſurſum & deorſum, ante & retro, licet nō
oia animata hæc ēia habeāt, plantæ nāq; ſolū ſurſum habēt & deorſum. Animalia
uero imobilia ſicut ſunt oſtreæ petris affixæ dextro carent & ſiniſtro, ſurſum dici
tur quod eſt principiū alimēti ut os in nobis, radix in plantis, unde quidam dixerūt

Hō eſt arbor iuerſa.

hominem arborem iuerſam eſſe. Deorſum eſt pars illi oppoſita ut pedes in nobis uer
tex in plantis. Dextrum eſt pricipium motus progreſſiui ſiue localis, a dextro enim
fit motus in ſiniſtram partem. Siniſtrum eſt pars illi oppoſita. Ante eſt principium
ſenſus. & pars in quā fit motus, retro pars illi oppoſita, cœlum autē corpus eſt ani

Cœlū corpus aiatū. D. thomas.

matum ut ait Ariſtoteles & Simplicius illi opinionē hanc aſcribit, & Thomas uir
cœleſtis ingenii & doctrinæ minus pſtigioſæ. licet Alexander & Boetius Ale
xandrum ſequutus de illo aliter ſenſerint, ex hoc ergo probat Ariſtoteles cœlum na
turaliter ſex omnes poſitionis differentias habere, cum ſit corpus perfectum. Dex
trum eſt oriens principium motus, ſolis. ſ. ſiniſtrum occidens ante eſt ſuperius he
miſpherium cœli, in quā partem fit motus, retro oppoſitum illius, ſurſum eſt polus
auſtralis, deorſum uero polus arcticus, facile uero hoc intelligi poterit ſi imagine
mur hominem magnum caput in auſtro habentem pedes ad arcticum polum, de
xtrum ad Orientem ſiniſtrum ad Occidentem, & ſic cœlum ad ſuperius hemiſphe
rium uoluere, polus ergo Septentrionalis dicitur aliquando nobis ſuperior, quia no
bis ſemper apparet qui ſumus ſeptentrionales, non q̄ ſit ſurſum ad cœli naturam,

Polus ſeptentrionalis.

ſurſum autem & deorſum, ut hoc etiam obiter declaremus, quæ ſunt grauium &
leuium loca, in mundo ſunt generabili & corruptibili, & locus ſunt ignis & ter
ræ, & hæc quidem diffuſius dicta ſint tum pro huius loci, Tum etiam pro aliorū
pœne innumerabilium apud poetas declaratione, pœnes quos non infrequens de cœ
li poſitionibus a paucis tamen immo quod abſque arrogantia dictum ſit, a nemine
fortaſſis hactenus conſiderata mentio.

Surſū & deorſum.

At Acme leuiter caput reflectens,
Et dulcis pueri ebrios ocellos,

¶ EBRIos ocellos. mobiles ut ebriis inſunt, ocu li uero mobiles a puellis laudātur quādo che i Ziza

uti uulgo dicitur, uel oculos ebrios ideſt oculos ſeptimii ebrii.

¶ ILLO Purpureo ore. Ironice hæc omnia dicũtur. ¶ Sic inquit uti ſequitur. ¶ Septimille, diminutiuum a Septimio blandimẽti cauſa. ¶ Huic uni domino. amori. ſ. ¶ Vſq;, ingiter ſeruiam9. ¶ Vt multo, q̃ multo habet exclamationem quaſi dicat quæ multo maiore uror amore q̃ tu. ¶ Ignis ardet. Amor uiuit. ¶ Hoc ut, dixit Acmes uidelicet. ¶ Amor ſiniſtra quemadmodum ſeptimii dictum. ita etiã Acmes Cupido approbauit. ¶ Nũc ab auſpitio bono profecti, ideſt ab amoris auſpitio, & ad morem reſpicit antiquiorem, quoniam Veteres nihil agebant niſi auſpitio prius ſumpto, ut Liuius et Cicero in ſecũdo de diuinatione, & Valerius maximus libro ſecundo capite primo teſtantur. ¶ Syrias britãniaſq;, ad maiorem uim exprimendam plurali uſus eſt numero. ¶ Facit delitias, ſe oblectat. ¶ Libidineſq;, coit. ¶ Venerem auſpicatiorem, cum maiori auſpitio incohatam, cum amor illi auſpitium dederit.

Mos antiquorũ

Illo, purpureo ore ſuauiata,
Sic inquit mea uita Septimille,
Huic uni domino uſque ſeruiamus,
Vt multo mihi maior, acriorq;
Ignis, mollibus ardet in medullis,
Hoc ut dixit, amor ſiniſtra, ut ante
Dextra ſternuit approbatione.
Nunc ab auſpitio bono profecti,
Mutuis animis amant, amantur,
Vnam ſeptimius miſellus Acmen,
Mauult, quã ſyrias, Britanniaſq;,
Vno in ſeptimio fidelis Acme
Facit delitias, libidineſq;:
Quis ullos homines beatiores
Vidit? quis uenerem auſpicatiorem?

Ad ſe ipſum. EPIGR. XLII.

Iam uer egelidos refert tepores,
Iam cœli furor æquinoctialis,
Iucundis zephyri ſileſcit auris,
Liquantur phrygii Catulle campi,

EPIGRAMMA. XLII.
EXPOSITIO.

IAM VERE gelidos e phrygiæ campis in quibus hyemauerat ad aſiaticas urbes profecturus poeta ſe ipſum & amicos alloquitur hoc endecaſyllabo. ¶ Tepores, ideſt tempus tepidum quale ſolet in uere eſſe. ¶ Egelidos quia extra frigus iam ſunt, ſicut egelida dicitur aqua cum incipit caleſieri, ut Sueſtonius in Augusto, ſudabat ad flammam deinde perfundebatur egelida aqua uel ſole multo calefacta. ¶ Iam cæli furor, iam ceſſauit furibundus eurus qui ab ortu fiat æquinoctiali, et ſic uentũ furorem cœli ideſt aeris appellauit. Cœlum nanque & aerem dicimus. unde eſt illud Lucretii in hoc cœlo quod dicitur aer. ¶ Sileſcit, tacet, quieſcit. ¶ Auris zephyri, flatibus Fauonii, qui uentus incipit uere ſpirare quo omnia germinant ſicut ſuperius annotauimus, tuncq; mare præcipue fit nauigabile. ¶ Linquãtur phrygii, in phrygia namque hiemauerat poeta.

Egelida aq̃.

Cœlũ.

Nicea q̃ olim Pruſi as & o'iua.

¶ NICEAE que ager uber. fertilis ſic le gendum nõ ruber quia uerſus nõ ſtaret. Nicea uero urbs eſt phrygiæ, antea oli ua & pruſias dicta prope Aſcaniũ flu uium, de qua Plinius libro quinto ca pite ultimo, de hac etiam Strabo libro duodecimo ubi dicit, qđ prius Antigonia dicebatur ab Antigone conditore, deinde nicea a filia Antipatri, in eius autẽ circuitu campus iacet ampliſsimus & fertilitate præcipuus, cæterum æſtiuo tempore nõ admodum ſaluber, hinc æſtiuoſam uidetur Catullus appellaſſe. ¶ Volemus, cum celeritate perueniamus, ſic Virgilius in tertio, linquimus ortbygiæ portus pelagoq; uolamus, nam uelæ uidentur eſſe tã q̃ alæ nauium. ¶ Ad claras, nobiles.

Aſia.

¶ Vrbes aſiæ. Aſia tertia eſt orbis pars quæ in maiorem & minorem diuiditur Eaq; plurimas & clariſsimas habet urbes, de quibus Strabo Plinius ex Pomponius. ¶ Iam læti ſtudio pedes. læti, feſtini. Alacres, uel pedes Catulli qui in patriam reuertebatur læti, ut eſt, lætus eius currus æquis & uela dabant læti, licet ſecundũ Donatum ordo ſit uix læti ut propter anchiſæ mortem non poſſint perfecte adimplere lætitiam uenien di in italiam, habeo tamen codicẽ in quo legitur iam uiæ ſtudio pedes &c.

Lætus

Niceæq; ager uber æſtuoſæ,
Ad claras Aſiæ uolemus urbes,
Iam mens prætrepidãs auet uagari,
Iam læti ſtudio pedes uigeſcunt,
O dulces comitum ualete cœtus,
Lõge quos ſimul a domo profectos,
Diuerſæ uario uiæ reportant,

¶ O dulces, Comites ſuos diſcedens alloquitur Catullus. ¶ Quos ſimul a domo, omnes enim ſimul diſceſſerãt cũ bie matum ueniſſent, nũc uero diuerſis itineribus recedebant. ¶ Diuerſæ uarie uiæ. Varie aduerbiũ eſt nõ nomẽ nec addẽda ẽ copula, alii uario legunt ſicut alio & illo dicimus, diſcedebãt nanq; omnes ſed uarie, nam alii qui libẽter in patriam reuertebantur. Aliqui moleſte cum fortaſsis amicas relinquerẽt uel uarie id eſt in uaria loca.

Ad Porcium & Socrationem. EPIGRAMMA. XLIII.

Porci, & Socration, duæ ſiniſtræ
Piſonis ſcabies, fameſq; mundi.
Vos Veraniolo meo, & Fabullo

EPIGRAM. XLIII. EXPOSITIO.

P Orci & Socration. Carmine endecaſyllabo aliud eſt epigramma compoſitum, quo grauiter inuehitur in portium & ſocrationem cinædos quibus a Piſone prætore, duos alios adoleſcentes, Verannium et fabullum poſtpoſitos dolet.

¶ Siniſtræ ſcabies. Scabies ab aſperitate dicta eſt. Scabrum nanq; aſperum dicimus, & eſt morbus contagioſus, cum puſtulæ per corpus innaſcuntur, inde uulgo ſolemus peſsimos, homines metaphorice Scabion appellare. ſcabies

¶ Fameſq; mundi, qui deuoratis omnia & facitis mundum famelicum, hyperbole Catullo conueniens eſt, nec decet.

¶ Fameſq; memmii, legere nam piſo in bi...ia memmius in Aſia fuit.

Verpus

VERPVS ille priapus, ignominioſe & in cõtemptum Piſonem mentulam appellat circũciſum, tanq̃ qui inter iudæos initiatus eẽt, & in hoc quoq; ipm taxat. nam iudaicum ius uetitum in ur-

Iudaiſ cũ ius uetitũ be erat. Vnde Suetoni⁹ in Domitiano ſcribit

Verpa Verpi- præter cæteros iudaic⁹ phyſcus acerbiſſime exactus eſt, ad quẽ deferebãtur; qui uelut profeſſi iudaicam intra urbem uiuerent uitam, & Quinti. lib. iii. dicit cõditoribus urbium infame eſſe contraxiſſe aliquã pernitioſam cæteris gentem qualis eſt primus iudaicæ ſuperſtitionis auctor uerpa ab inuerſa pelliculã mẽbrum dicitur, indẽ uerpi iudæi appellati quibus loco baptiſmi præputium circũcidere moris eſt, unde iudæus appela ab Oratio dictus eſt, qui eadẽ quoq; de cã curtis iudæis oppedere dixit quos etiam recutitos appellauit. Martialis lib. vii. Nec recutitorum fugis inguina iudæorũ. Alii tamẽ uerpos a uerẽdo podice dictos putant. ¶ Conuiuia lauta. lautum ut nonius inquit mundum et

Cõuiuari de die. elegãs dicitur. ¶ Sumptuoſe, magno ſumptu. ¶ De die, hoc guloſum habebatur. hinc Oratius potorem bibuli media de luce falerni, & Terẽtius in adelphis ſcortum adducere parare de die conuiuium, licet aliter ibi exponat Donatus, . T. Liuius de Annibale intra Capuam luxuriante, cœperunt epulari de die & Virg. lib. iiii. de Didone, atq; eadem labente die conuiuia quærit. ¶ Mei ſodales, Verãnius et fabullus. ¶ In triuio. tanq̃ in loco ad quẽ maior confluit multitudo, ut facilius poſſint cibũ conſequi. ¶ Querũt uocationes. inuitationes ad conuiuium. q. d.

Verpus præpoſuit priapus ille,
Vos conuiuia lauta ſumptuoſe
De die facitis, mei ſodales
Quærunt in triuio uocationes. mendicãt cibũ.

EPIG. XLIIII. EXPOS.

Ad Iuuentiũ. EPGR. XLIIII.

Mellitos oculos tuos iuuenti,
Siquis me ſinat uſq; baſiare,
Vſque ad millia baſiem trecenta,
Nec unquam uidear ſatur futurus,
Non ſi denſior aridis ariſtis
Sit noſtræ ſeges oſculationis.

MELLITOS oculos, carmẽ ẽ eiuſdem generis cuius et præcedẽs. Sed aliud eſt epigrãma, quo ſuũ exprimit deſiderium quo tenetur adoleſcentem iuuentium oſculandi. ¶ Iuuenti, de hoc etiã ſuperius epigrã. xxi. ¶ Mellitos, dulces a melle, & amatorie hoc dictum eſt. ¶ Vſq; baſiare, iugiter & ſine intermiſſione. ¶ Vſq; ad millia, præpoſitionis ſignificationẽ mutauit ut Propertius tu licet uſq; ad tanaim fugias uſq; ſequeẽ amor. ¶ Oculos, de his maxime dixiſſe uidetur, quoniã ut inqt li. xi. Pli. Oculos cũ oſculamur aĩm ipm uidemur attigeẽ. ¶ Nec unq̃ uidear ſatur futurus. Cum carminis iſtius dictiones ſic iuerſæ prius legerentur, ut uix ſenſus elici poſſet, ſic legendum pater meus monſtrauit, clariſſimo ut patet ſenſu⁹. ¶ Non ſi denſior, lepide poeta ꝑ metaphorã a re ruſtica ſumptã baſiorum multitudinem declarat, nõ ſ. ſatur eſſem. ¶ Si ſeges noſtræ oſculationis ſit denſior aridis ariſtis, ſi plura etiã oſcula ſumerem quã ſint ariſtæ in ſpicis frumentorum extantes. Vſq;

honeſtauit cognomine, fuit aūt. M. Tullius orator et patronus eminētiſſimus extra oēm igenii aleā poſitus ut i phœmio naturalis hyſt. Pli. exiſtimauit, cuius ēt laudes breuitr li. yii. c. XXX. enumerat.

EPIGRAMMA. XLV. EXPOS.

D Iſertiſſime Romuli nepotū. Verſus eſt endecaſyllabus quo. M. Tullio Ciceroni cum ab eo defenſus fuiſſet gratias agit, cauſam uero ab illo defenſam de fondo Tyburtino fuiſſe exiſtimare poſſumus, de quo ſuperius Epigrā. xl. ℣ Romuli nepotum, Romanorū qui a romulo originem traxere. ℣ Peſſimus omniū poeta. ſe extenuat Catullus, & Ciceronē extollit, tanq̄ʒ optimum patronum patronus uero et cliēs correlatiua ſunt nomina Romulus primus apud Romanos ut plebeii i clientella eſſent patritiorū & officia utriſq; percōmoda inſtituit, quæ diffuſius Dionyſius lib. ii. Romanarum antiquitatum cōmemorat, cum mos tamē hic græcus & priſcus eſſet, quo et Teſſali diu uſi ſunt, et Atheniēſes a principio cū meliora ſumpſerūt, Vocabāt āt hi cliētes thetas a ſeruitute, Theſſali uero penetas, exprobrātes eis ſtatim in appellatiōe ipſa fortunā. At Romulus patronos et cliētes uocās rem ipſam decēti

patronus et cliens M. tulli.

Thetæ penetæ

Ad Marcū. T. C. EPIG. XLV.

Diſertiſſime Romuli nepotum,
Quot ſunt quotq; fuere Marce Tulli
Quotque poſt aliјs erunt in annis,
Gratias tibi maximas Catullus
Agit peſſimus omnium poeta,
Tanto peſſimus omnium poeta,
Quanto tu optimus oīum patronus.

Ad Licinium. EPIG. XLVI.

Heſterno Licini die ocioſi
Multū luſimus in meis tabellis,
Vt conuenerat eſſe delicatos.
Scribens uerſiculos uterq; noſtrum,
Ludebat numero mō hoc, mō illoc,
Reddēs mutua p iocum, atq; uinum,
Atque illinc abii tuo lepore
Incenſus Licini facetiiſq;.
Vt nec me miſerū cibus iuuaret,
Nec ſomnus tegeret quiete ocellos,
Sed toto indomitus furore lecto
Verſarer, cupiens uidere lucem,
Vt tecum loquerer, ſimulq; ut eſſem,

EPIG. XLVI. EXPOS.

ESTerno b. licini die ocioſi, hoc endecaſyllabo Caluī poetæ facetiis ſe captum ſcribit, cum quo uerſus ſe compoſuiſſe refert. ℣ Multum luſimus, carmina cōpoſuimus. Virg. Ludere quæ uellem calamo permiſit agreſti. ℣ In meis tabellis, qā ſcribebat & Licinius in tabellis a Catullo datis, alii tamen nō in meis ſed in uicem legūt, qd̄ nec reiicio nec recipio. ℣ Vt cōuenerat, inter te et me. ℣ Numero modo hoc modo illo, uel qualitatem carminis reſpexit ut magis credo quia modo phalentio modo iambico certabāt, uel numeruʒ uerſuum quia uiciſſim totidem ſcribebāt uerſus. ℣ Incenſus, diuino tuo furore ita accenſus ut cibus me minime iuuaret. ℣ Per iocum atq; uinum, iocando ſimul & bibendo. ℣ Cibus iuuaret, qui enim aliquo tenē

ludere

tur deſiderio & amoris maxime, hi nec cibũ capere nec queſcere queant dormire quãq. hinc Ouid. eſſe qd hoc dicã ꝙ tam mihi dura uidetur ſtrata, neq; in lecto pallia noſtra iacent. ¶ Videre lucem, diem.

meas contẽneres. Nemeſis de iis ſupplicium ſumeret, eſt nanq; nemeſis dea his inimica qui ſecunda fortuna tumide ferunt. Lucanus & tumi ſis in feſta colit qua numina Rhamnus, unde & Rham-

Nemeſis. Rhamnuſia.

¶ CAT Defeſſa. poſtꝙ inqt præ nimio labore uigilandi corpus defeſſum tãdem quieuit. ¶ Semimortua, ex inſomnia defatigata. ¶ Hoc poema, hoc epigramma eſt nanq; poema pars operis alicuius. ¶ Meum dolorem, quem patior ex abſentia tua. ¶ Hunc audax caueas, rogat ut ad ſe reuertatur, ut Catulli dolorem caueat, uel hoc legatur. ſ. poemã ut ſit ordo, caue deſpuas hoc poema, i. preces has quas adhibeo ut uenias. ¶ Caue

At defeſſa labore mẽbra, poſtquam
Semimortua lectulo iacebant,
Hoc iucunde tibi poema feci,
Ex quo perſpiceres meum dolorem;
Hunc audax caueas, precesq; noſtras,
Oramus caue deſpuas ocelle.
Ne pœnas Nemeſis repoſcat a te.
Eſt uehemẽs dea, lædere hãc caueto.

Ad Leſbiam. EPIGR. XLVII.

Ille mi par eſſe deo uidetur,
Ille ſi fas eſt, ſuperare diuos,
Qui ſedens aduerſus identidem te,
Spectat, & audit.
Dulce ridentem, miſero quod omneis
Eripit ſenſus mihi, nã ſimul te
Leſbia aſpexi, nihil eſt ſuper mi
Quod loquar amens.
Lingua ſed torpet, tenueis ſub artus
Flamma demanat, ſonitu ſuopte
Tinniunt aures, gemina teguntur
Lumina nocte;
Ocium Catulle tibi moleſtum eſt.
Ocio exultas, nimiumq; geſtis
Ocium & reges prius, & beatas
Perdidit urbes.

nuſia dicitur, ſic dicta a rhamnũte Atticæ regionis pago, ubi ſtatuam habuit, de qua Stra. lib. ix. et Pli. li. xxxvii. capi. ii. & Plutharc. i Theſeo. pturbatio eſt miſericordiæ cõtraria ſcdm Ariſto. in Rhe.

EPIG. XLVII. EXPOS.

ILLE MI par eẽ deo uidet. carmẽ eſt ſapphicũ, quo fœlicitatem maximam declarat, in qua ſe poſitum exiſtimat, cũ ſibi leſbiã uidere & audire cõceditur. ¶ Si fas eſt. q. d. ſi homini de deis talia dicere licet. ¶ Aduerſus. cõtra te dulce ridẽtem. ¶ Dulce ridẽtem, pro dulciter nomẽ pro aduerbio. Oratius dulce ridẽtẽ lalagẽ amabo dulce loquentẽ. ¶ Quod. ſ. dulciter ridere. ¶ Eripit oẽs ſenſus, exanimatũ & attonitũ me reddit. ¶ Nihil eſt ſuper mi uoce locuta lingua. i. lingua nihil ultra poteſt loqui ſed torpet, in codice alio tamẽ ita ſcriptũ cõperi, nihil eſt ſuper mi ſpi-

Caue. ꝙ in hac dictione ue modo longa modo breuis ſit ea eſt ratio quã Ser. & Priſcianus adducũt quomõ hæc uerba & ſecũdæ & tertiæ ineniuntur declinationis. ¶ Deſpuas, deſpicias in ea nãq; deſpuimus quæ cõtẽnimus. ¶ Ocello. deſpicientes. n. oculum detorquere ſolent. Vt ocelle legatur. i. o mi ocelle & blandientis eſt. ¶ Vranius, parenteſis eſt. ¶ Ne pœnas, nã ſi ſupbe nimis preces

Deſpue.

ritus eris, aliī uero ſubſtituerūt quod loquar amens, in codice antiquo & manu ſcripto aderat feneſtra loco uerſus adonii. ¶ Torpet. ſine proprio fit ſenſu. ¶ Tenuis flamma. ſenſim ſubintrans. ¶ Tintināt aures, in auribus ſonitus fit more æris percuſſi. ¶ Sonitu ſuopte, non ex cauſa alia exteriore. ¶ Lumina oculi, uiſum amittunt, oſtendit nāq; ſe oēs ſenſus pœnitus amittere. ¶ Gemina nocte. in ambos oculos tenebræ oboriuntur. ¶ Otium Catullæ, redarguit has ſuas cogitationes quæ ex nimio ꝓueniūt otio, quo & urbes & reges multi perierunt ut Ouid. quæritis ægiſtus quare ſit factus adulter i prōptu eā ē deſidioſus erat. ¶ Tibi moleſtū ē, tibi nocet.

EPIG. XLVIII. EXPOS.

In Nonium & Vatinium.

EPIGRAMMA. XLVIII.

Quid ē catulle, qd moraris emori?
Sella in curuli Struma Noni⁹ ſedet.
Per conſulatum peierat Vatinius,
Quid eſt catullus, qd moraris emori?

q VID eſt catulle, hoc iam bico trimetro adeo indignatur poeta ut mori quodāmodo cupiat, eo q; Noniū ſtrumam in ſella ſedētem & Vatiniū cōſulem indigniſſimos hoīes uiderit, huius Strumæ meminit Pli. lib. xxxvii. ca. vii. ubi de opalo gēma loqtur his uerbis. Si qdē extat hodieq; huius generis gēma propter quam ab Ant. proſcriptus Nonius ſenator eſt filius ſtrumæ, Nonii eius quē Catullus poeta in ſella curuli uiſum indigne tulit, Auuſq; Seruilii Noniani, quē cōſulem uidimus &c. Vatinii uero meminit & eius conſulatus Macrobius lib. ii. ſaturnaliū ubi dicta Ciceronis explicat, & ſic inquit in cōſulatu. Vatinii quē paucis diebus geſſit, Notabilis Cic. urbanitas circūferebatur, magnū oſtentum inqt anno Vatinii factū eſt, q; illo cōſule nec bruma, nec uer, nec æſtas, nec autūnus fuit, quærēti deinde uatinio q; grauatus eſſet domū ad ſe iſirmatū ueni-re, reſpondit, uolui in cōſulatu tuo ueni-re, ſed nox me cōprębēdit, in hūc etiā extat Ciceronis Oratio. ¶ Sella in curruli. Sella curulis uel a curru uel a curuis pedibus dicta erat, i qua maiores magiſtratus ſedebāt. ¶ Per cōſulatū, ſolemus nāq; ꝑ res cariſſimas iurare, ideo idignatur q; Vatinius per cōſulatū iuret cū paucis diebus conſul fuerit. ¶ Quid moraris emori. q. d. mori potius deberes q̄ talia uidere, uel qd eſt. q. d. q̄ eā ipedit ut nō moriaris.

Sella cerulis

Iuramētū. ꝑ res cariſſimas.

Strūa Vatinius.

Cic. urbanitas.

Ad Ruſticū. EPIGRA. XLIX.

Riſi neſcio quem modo in corona:
Cui cum mirifice Vatiniana
Meus Carmina Caluus explicaſſet,
Admirans ait hæc, manuſq; tollens,

EPIGRAM. XLIX. EXPOSITIO.

r ISI NEſcio quē. Carmē eſt endecaſyllabū et eſt epigrāmatis ad ruſticum inſcripti principiū, cuius tanta eſt obſcuritas ut iterprætamētū a multis & his quidē doctis diu quæſitū a nemine tamē adhuc repertū fuerit, tantus eſt aūt qbuſdā uanus timor inſitus, ne doctorū nomen amittāt, ut dum ſe natos ducunt, ut oia ſciant, dumq; fateri erubeſcunt ſe quædā neſcire, in uoluminibus poetarum, uerſus inuertere, uerba uerbis cōmutare, & ſenſum ipſum alio ducere

Cōſuetudo doctorū non ꝓbāda

ducere non uereantur, quædam etiã adeo ab ipſorum auctorum mente aliena pronuntiant, ut anicularum deliramenta potiusq̃ doctorũ uirorum cõmenta eſſe uideantur. Quare ſi poetæ ipſi ab inferis euocati reuiuiſcerẽt, uerſus ipſos tanq̃ ſuos nõ agnoſcerẽt, et his attributos ſenſus tanq̃ minime a ſe excogitatos admirarentur. Quã rem in præſentiarum mecum ipſe cogitans ſtatueram potius epigrãma ipſius intactum relinquere, q̃ uel ab aliis dicta recenſere, uel uerum ſenſum nõ elicere, uerum tamẽ ne de ipſo quid ſentiam a ſtudioſis deſiderari poſsit, pauca quædã in medium adducam. Ita tamẽ ut illud imprimis admoneã, meum de hoc epigrãmate iudiciũ eẽ, ut multa in ipſo temporũ uetuſtate deprauata exiſtimẽ, & idcirco de ipſo amplius quærendum. ¶ Riſi neſcio quẽ, ad ruſticum ſcribit ſe riſiſſe quendam libonem imundum & ſordidum hominem qui cum ſuperius epigrãma cõtra Vatinium a ſe compoſitum, a caluo in foro in hominum cœtu recitaretur, facete admodũ, cum admiratione ipſius calui laudarit ingenium. ¶ Neſcio quẽ, in contemptum, & de ignoto ſic dicere ſolemus, Ouidius lib. xiiii. Nam uos narrare ſoletis neſcio quem regnare Iouem, Terentius in ecyra. Vitium eſt oblatum a neſcio quo improbo, ubi Donatus neſcio quẽ dixit ut oſtendat ignobilẽ. ¶ In corona, in cœtu aſtantium. ¶ Vatiniana carmina, præcedens epigrãma, in quo eſt morſus cõtra Vatiniũ. ¶ Caluus, amicus Catulli, qui Vatinio infenſus erat, & ideo ubiq; carmina a Catullo contra ipſum cõpoſita recitabat. ¶ Admirans ait hæc, cũ admiratione quæ ſequuntur, dixit. ¶ Manuſq; tollẽs, is nãq; eorũ, qui admiratione afficiunt̃ queſtus eẽ cõſueuit.

Neſcio quis.

Dei magni ſalaputium diſertum
Actoris caput oppido eſt puſillum

¶ DEI Magni ſalaputium diſertum. Verba ſunt hæc ab illo libone prolata, quibus per exclamationẽ admiratur ſales in Vatinium per Caluum enũciatos, Salaputium, dictio eſt quaſi ſalapuſium dicta, cõpoſitaq; ex ſale & puſios, ſiue puſio, quæ ſignificat hominem paruum plenum ſale. i. facetiis & mordacitate, qua dictione libo caluũ appellauit, et ideo riſum mouit, huius aũt loci meminit Seneca lib. iiii. ſuaſoriarũ. Cõtrouerſia uigeſima. Erat Caluus paruulus ſtatura ꝓpter quod etiã Catullus in endecaſyllabis uocat illum Salaputiũ diſertum, qui uero Senecã nõ legerunt, uel legiſſe nõ meminerunt. Alii Salapantium. i. totum ſalſum dictione ex græco & latino compoſita. i. ex ſale ὅλον τῶν χων legerunt. Alii Saliplautiũ ut ex ſalibus Plauti cõpoſitũ fecerit, & ideo ex nouitate cõpoſitionis riſum excuſſum dixerit. Alii ſolipũgiũ. i. mordacẽ ex ſimilitudine, quoniã ſolipungia, ut feſtus inquit beſtiola eſt quæ ex ardore ſolis cõcitata acrius pungit. Alii Holopachiũ ut ſit nomẽ a mẽſura cubiti deductum πάς πῶντος. Sed prima lectio & uerior & purior & antiquior mihi procul dubio uidetur. ¶ Dei magni, exclamatio eſt, ſic Terẽtius, dei boni, boni quid porto. ¶ Othonis caput oppido eſt puſillum. in cõparationẽ Calui dicit othonem habere paruum caput. i. cerebrum q̃uis uideatur ſapere ex quo legẽ tulit conſule Cicerone theatralẽ, de qua Plutharcus in uita Ciceronis, unde Oratius in epiſtolis, Roſcia dic melior lex an puerorũ nenia, fuit nãq; L. Roſcius otho appellatus & in epodo ſedilibusq; magnis othone cõtempto ſedet; unde etiam

Salaputium.

Solipũgia.

Roſcia lex.

Iuuenalis in.xiiii.effice ſummā bis ſeptem ordinibus quā lex dignatur othonis, noluit igitur ueluti Satyrico felle, othonem ipſum taxare, qui diuitias uirtuti antepoſuit, honoratiora loca in theatro diuitibus cōcedens, is nāq; ſanxit, qui quadringenta ſextertia poßideret in.xiiii.primis gradibus ſederet, damnat igitur othonē tanq̄ parum prudentē in lege ferenda.q.uelit inferre iſte Caluus mereretur primos gradus niſi peßima lege Othonis prohiberetur. ℣ Oppido puſillum, Valde paruum et poſt hæc uerba ſequebantur duo hi uerſus. Hoc iocunde tibi poema feci, ex quo perſpiceres meum dolorē, ſed cum in epigrāmate.xlyi.ſuperius poſiti ſint, male hoc loco interpoſitos exiſtimans pater meus, expunxit. neq; enim cohærēt nam dicit prius ſe riſiſſe & poſtea ſubiungit ut reſpiceres meum dolorem.

At en ruſtice & Hemilauta crura,
Subtile, & leue peditum Liboni eſt,

Ad.C.Cæſarē.EPIGRA.L.

Si non oīa diſplicere uellem
Tibi, & ſuffecio ſeni recocto,
Iraſcere iterum meis iambis
Immerentibus unice imperator:

¶ AT EN ruſtice ſemilauata crura, quoniā in pricipio dixerat riſi quendā ideo uult nūc declarare quis nā ſit ille. Vide inquit o ruſtice quomodo libo iſte eſt imundus & ſordidus habet crura ſemilauata.i.ſordida. Alii hemilauata legere malūt quod idem eſt, ſed tūc copula erit addēda et hemilauata crura ut ſtet uerſus. ℣ Subtile & lene peditum liboni eſt. peditum nōnulli a pedo ſupinum eſſe uolunt & fœtidam uentris efflationē intelligunt, quibus fortaßis aſſentirer, niſi Priſcianus libro.x. ſic diceret ab eo q; eſt pedo ſupinū in uſu nō inueni. Quod ſi etiam præter uſum a Catullo poſitū acceperimus quomodo cohæreat non uideo, neq; enim adlectiuum ſupino iungimus. Ego uero multum diuque ſup hac dictione cogitaui, deniq; igenue fateor me neſcire quid ſit, & ideo de ipſa ſicut & de toto ipſo epigrammate amplius quærendum exiſtimo, niſi peditum ſubſtantiuum eſſe dixerimus ut ſit hoc peditū ti. pro crepitu fœtido corporis poſitum, & ſic dicat libonem pœnitus immundum qui crepitus uentris emittat et tamē ſcit tam docte, tā iocoſe dicere. de caluo, q/buſdā ēt placet q catullus uſus ſit ipersonali paſſiue uocis peditū eſt, ut ſit ſenſus q ubi iſte libo dixit hæc uerba ſtatim ēt circūſtātibus peditum eſt ei.i. ore crepitū uētris imitātes ſonuerūt quorū opionē recitaſſe ſat eſt, uir ēt qdā apprime doctus nō carmina, ſed crimina. Nō othonis ut oēs hīt codices, ſed actoris legēs. Aliter totū ipm epigrāma interpretatur, lectores quā magis pbauerint ſniam eā ſequant, ego ſane optarē uir ille mihi idicaſſet qd peditū libonis hoc loco ſignificet ut melius ipſius interpretamēto Catullianū epigrāma clareſceret. Ꝑterea pcipe nō poſſum cur ille cōtēdat actoris nō othonis legēdū eē cū dicit, q̄.n.uicinitas ē othonis & calui cū nuſq; dicat caluus otho, qd.n.ad catullianū interpretamētū refert, an otho Caluus dicat. cū Catullus de caluo et othone tāq; de duobus & nō de uno tantū loquat.

Pedo caret ſupino

peditū ſubſtā tiuum.

EPIGRAMMA.L.EXPOS.

SI NON oia diſplicere uellem. Carmē eſt endecaſyllabū. Alterius uero eſt epigrāmatis a ſupe

viore diuiſi principiū, in quo aliquid deeſſe pater meus exiſtimauit cū feneſtram in codice ſuo notauerit, ſed cum aliæ lucem præbere ſoleant hæc in Catullo obſcuritatem præbet, ſcribit autē ad. C. Cæſarē. Cōſtat nāq; Cæſarē Catullo iratū, ob notā uerſiculis de mamurra ſibi inuſtam, unde uolēs poeta illi ſatisfacere hoc ſcribit epigrāma, de quo trāquillum intellexiſſe exiſtimo in Cæſare cū inqt, Valerium Catullum a quo ſibi uerſiculis de mamurra perpetua ſtigmata impoſita non diſſimulauerat ſatisfacientē eadem die adhibuit Cœnæ hoſpitioq; patris eius ſicut cōſueuerat uti perſeuerauit. A diurat ergo ſe quæ ſcripſerit cōtra Cæſarem, uelle ei diſplicere q; niſi ita ſit ipſe Cæſar iterum iraſcatur ſuis iambis, poſſumus etiā legere. Ni non omnia ut ſit ſenſus. Si non opto q; omnia mea ſcripta tibi & ſuffecio placeāt ſum cōtentus, ut iterum mihi meiſq; iambis iraſcaris, ni opto diſplicere. i. tibi placere, duæ etenim negationes affirmant. ¶ Suffecio, quis nā fuerit hic ſuffetius nūſq; quod meminerim legi ſed Cæſaris amicum fuiſſe, cōiectari poſſumus. ¶ Semi recocto, apud Oratium ſatyra. y. ſecundi libri Sermonum, Oratianum illud plerūq; recoctus ſcriba ex quinqueuiro coruum deludet biantem ſic interpretatur, Recocti dicunt ſcribæ qui ſæpius pro cōſulibus ad prouintias miſſi exercitatiores facti ſunt ex ipſa frequentia & ipſo uſu, Seruius in. xi. in fabula Camillæ, & ſubere cocto. Nam multi tēporis aliquid coctum uocamus, recoctus igitur dicitur, homo iam peritus et quaſi tritus in rebus. ¶ Iraſcere iterum. q. & iam ſemel iratus illis fuerit. ¶ Iambis immerentibus. quaſi dicat iambi aut ipſi poetæ, nullā habēt culpam, ſed culpa eſt peccantium. Si poetæ ipſorum crimina inſectantur.

Coctū Recoctus.

EPIGRA. LI. In Camerium. EPIGRAM. LI.

Oro, ſi tibi forte non moleſtū eſt,
Demōſtres ubi ſint tuæ latebræ,
Te quæſiuimus in minore campo,
Te in circo, te & in oībus tabernis,

EXPOS.

ORO ſi tibi forte nō moleſtum ē. Latenter camerium apud meretrices ſemper latitantem uult hoc endecaſyllabo taxare, qui cum nonnullo amicitiæ uinculo cū Catullo teneretur, amores ſuos ipſi tamē indicare nolebat. ¶ Tuæ latebræ, ubi tu lateas, latebræ nāq; a latendo ſunt dictæ, ¶ In minore cāpo, locus erat ad cælium montē ubi ſolebant equiria exercere ſi campus martius aqs Tyberis inundabatur, Oui. faſtorū lib. iii,
Altera gramineo ſpectabis eqria cāpo.
Quē Tyberis curuis in latus urget aqs.
Quis tñ eiecta ſi forte tenebitur unda
Cælius excipiet puluerulentus equos. ¶ Te in circo, fuit Romæ circus maximus, a Tarquino priſco ædificatus inter auētinum & palatinū mōtē, & poſtea circus flaminius ab eo flaminio q ad traſimenū periit dict⁹, ut ait feſtus et Varro, Circus uero erat locus ſpectaculi ludorum, dictus, quia circa metas in eo pompa circūferetur et equi circūcurrerēt ut Varro teſtat. Solebāt autē ædificia quædam ex colūnis & Tignis exporrecta ad ſpectaculum ædificare, quæ meniana a binuētore appellabātur, & meretrices quædam ſub fornice tali habitātes ſubmenianæ dicebantur, uolens igitur Camerium taxare

Minor cāpus. eqria

Circ⁹ maximus qui poſtea flaminius

Circus Meniana ædificia ſubmenianæ meretricem

tanq̃ in lupanaribus ſemper latitãtem, cum quæſiſſe dicit in oĩbus illis locis in qui-
bus ſolent meretrices habitare, ſolebant autem maxime in locis frequentibus proſta-
re, unde lampridius in heliogabalo. Omnes de circo, de theatro, de ſtadio & omni-
bus locis & balneis meretrices collegit, in ædes publicas, Iuuenalis in tertia & ad
circum iuſſas proſtare puellas. ¶ Te in circo, te in, nõ abiicitur uocalis, uel te & in,
legitur. ¶ Omnibus ligellis, cum prius libellis legeretur ſic pater legendum docuit
unius tantum lr̃æ, B. in. G. mutatione, eſt enim ligellum tuguriolum ut ait Nonius
ligellũ Marcellus. Plautus in aulularia de ſuo ligello fumus ſi qua exit foras, ſolent enim
meretrices in paruulis huiuſcemodi domibus habitare, poſſemus etiam tigillis lege-
re, ut ſit diminutiuum a tigno quaſi dicat non modo quæſiui te in quolibet fornice,
ſed etiam in minimo tigno uniuſcuiuſq; fornicis, & maxime quia ædificia ex colũ-
nis & tignis fieri paulo ante annotauimus.

Te in templo ſuperi Iouis ſacrato,
In magni ſimul ambulatione,
Fœmellas omnes amice prendi,
Quas uultu mage uidimus ſereno,
Has te ſic tamen flagitabam;
Camerus, mihi; peſſimæ puellæ.

¶ TE IN templo ſuperi Iouis ſacrato. Capito-
Capitoliũ. lium intelligit a Tarquinio ſuperbo conditum & ioui optimo & maximo cõſecra-
tum, ſuperi autẽ Iouis dicit ad differentiam Plutonis qui infernus iupiter dicitur. ¶ In magni ſi-
Porticus põpei. mul ambulatione, de porticu Pompei intelligit, quæ Romæ erat ad ſolem arcendum ædificata, ad quã ſolebant æſtino
tempore mulieres accedere, hinc Propertius i. xxxii. ele. ſecũdi libri. Cynthiam
repræhendit quæ extra urbem iret de-
ambulandi cauſa cum Pompeiam porticũ in urbe haberet, Scilicet umbroſis ſordet põpeia columnis Portic⁹ Auleis nobilis attalicis. ¶ Magni Pompei, q̃ ma-
põpei⁹ magn⁹ et agamẽnon dictus gnus eſt cognominatus ob rerum & potẽtiæ magnitudinem, Lucanus hic ſitus
eſt magnus, & dictus eſt Agamẽnon
ut Dion lib. xlii. Solemus nãq; eos ma-
gnos appellare qui in genere ſuo ſunt excellentiores, hinc magnus Alexãder magnus Albertus, magnus Oceanus, di-
Magni q̃ ctus. ¶ Fœmellas omnes, diminutiuum
a fœmina quaſi dicat omnes meretricu-
las, uerſus ãt iſte ſpondeũ habet in ſecũda ſede, loco dactyli, alii hoc euitare uolentes ita legũt fœmellas, hoies, amice prẽdi quos & c.
Ego uero ſpõdeũ
p̃ dactylo poſitũ nõ magnifeceri3, ſicut
& in ſequẽti carmĩe quas uultu uidi tñ
ſereno, qđ tñ nõnulli ita correxerunt q̃s
uultu uideo tamẽ ſereno ut ſit tẽpus pro
tempore, poteſt tamẽ & legi ſi ſpondeũ
excludere cupierimus, ut pater indica-
uit hoc modo quas uultu mage uidimus
ſereno. i. eas quas tamen uidebamus io-
cundiorẽ et amœniorẽ faciẽ habẽtes uel
ſit ſenſus, ꝙ ipſe illas læto tñ uultu &
libẽter aſpiciebat. ¶ Has te ſic tñ flagi-
tabã, pater hoc carmẽ cũ prius corrupte
legeret, ſic caſtigauit. ¶ Cameriũ mihi
ſupple reddite, alio ẽt mõ locũ reſtituit
ubi ſic latet ipſẽ flagitabã, ſed camerus
nõ camerũ in ſequẽti uerſu erit legẽdũ,
& erit ordo, ipſe flagitabã. ſ. feminas il-
las ſic. i. hoc modo, O puellæ mihi peßi-
mæ ubi latet camerus. ¶ Mihi peßimæ
quia detinetis amicum meum. Alii uero
Auelli finite, legunt, ꝙ nõ diſplicet.

Quedā inquit tibi nudulum reduce
En hic in roſeis latet papillis,
Non cuſtos ſi ego fingar ille cretum.
Non ſi pegaſeo ferar uolatu.
Nō Ladas ego, pinnipes ue Perſeus,
Non Rheſi niueæ, citæꝗ́ bigæ.

QVAEDAM inquit tibi nudulum reduce, ex illis puellis una laſciue ſinus ſuos aperiēs dixit. Accipe tibi Camerū tuum nudū, quia iter mamillas latet, et hoc aſtute fortaßis illa fecerat, ut Catullum ad Venerem alliceret, ut meretrices facere solēt. ⁋ En hic, hoc dicēs ſinum nudauit, & papillas oſtēdit, et poſt hoc carmē, pater meus ſolertiſsime uerſus illos inferius poſitos collocādos iurauit, quos iniuria librariorum tanꝗ̄ ſit ſeparatū epigrāma trāſpoſuit. ⁋ Non cuſtos ſi ego fingar ille cretum, non ſupple te inuenia̅, uel næ legatur ut ſit ordo ab inferiori. ⁋ Næ. i. certe defeſſus eſſem te queritādo & forte melius.

Dedalus.

⁋ Cuſtos cretum, dædalū aliqui intelligunt qui a minoe dum bellum athenienſibus inferret, regni procurator relictus fuit, fuit autem īgenioſiſſimus faber, de quo plura Diodorus in. y. & Plutar. in Theſeo, & Seruius in principio ſexti. Aliū uero ꝙ magis ꝓbo thalum intelligunt cuſtodem Europæ agenoris phœnicum regis filiæ a Ioue in tauri forma raptæ & in cretā adductæ, ſicut apud Ouidium meta. lib. iii. habemus, ſcribit nāꝗ; Apollonius ꝙ repetit etiā pauſanias iouē cum europam raptam in cretā adduxiſſet, circa littus cuſtodes diſpoſuiſſe ad patrē repellēdum inter quos thalum fuiſſe miræ uelocitatis, adeo ut uno die uniuerſam iſulam circūiret.

thalus Europæ io ue raptæ.

⁋ Nō ſi pegaſeo ferrar uolatu, nec ſi etiam ueherer equo pegaſeo alato, pegaſus equus ex ſanguine meduſæ genitus a poetis celebratur, ſic dictus ut inquit Heſiodus ὅτι ὠκεανοῦ παρὰ πηγὰς γένετο, apud oceani fontes eſt natus, & Tonitrum ac fulmē dicitur perferre ad iouē. Nam uapor eſt allegorice qui a perſeo. i. a ſole attrahitur, et ex eo fiunt tonitrua & fulmina, ſcribit etiā Pli. libro octauo cap. xxi. ꝙ æthiopia generat pēnatos equos & cornibus armatos quos pegaſos uocant.

Pegaſus equus

Eq pēnati.

⁋ Non ladas, ladas ut inquit Solinus cap. tertio primā palmam uelocitatis adeptus eſt qui ita ſupra canum puluerem curſitauit, ut in arenis pendentibus nulla inditia relinqueret ueſtigiorum.

Ladas

⁋ Pinnipes ue perſeus, fuit perſeus iouis filius & danaes, qui cum ad Meduſam interficiendam iturus eēt, a Mercurio arpē & thalaria ideſt alas pedū mutuo accepit, hinc pinnipem nūc appellatur, de monte autem quem ampheſanta dicunt primo uolauit ut docet lib. tertio Theba. Lactan. & ſtatius ipſe perſeum montem appellauit. Quid me perſei ſecreta ad culmina montis.

perſeꝰ

Ampheſāta mōs pſeus mons.

⁋ Non Rheſi niueæ citæꝗ; bigæ. Rheſus thratiæ rex fuit, q equos habuit uelociſſimos, in quibus Troianorum fata pendebant, de quibus Virgilius libro primo æne. duo autem de his tangit quæ dixit Homerus & Virgilius interpretatus eſt in equis turni, libro duodecimo, qui candore niues anteirēt, curſibus auras, λευκότεροι χιόνος θείειν δ' ἀνέμοισιν ὅμοιοι, Bigas uero pro equis poſuit cū bigæ ſint duo equi coniuncti, quemadmodum libro decimonono de ciuitate dei capi. tertio Auguſtinus declarauit.

Rheſus & eius equi.

Bigæ.

Adde huc plumipedas, uolatileſq;,
Ventorumq; ſimul require curſum,
Quos iunctos Cameri mihi dicares,
Defeſſus tamen omnibus medullis
Et multis langoribus pereſus
Eſſem te mihi amice quæritando.
Sed te quærere iam herculis labos ſit
Tanto te in faſtu negas amice.
Dic nobis ubi ſis futurus, ede
Audacter, comiti hoc, lubenter ede
Num te lacteolæ tenent puellæ?
Si linguam clauſo tenes in ore,
Fructus proijcies amoris omnes,

zeth⁹ & calais.
harpyiæ.
Phineus.
Plotæ inſulæ

¶ PLVMIpedes uolatileſq;, zethum & calaim itelligere uidetur, orithiæ et aquilonis filios de quibus Propertius in ultima primi, hunc duo ſectati fratres aquilonia proles, qui ob uelocitatē ab argonautis ad pellendas a phineo harpyias miſſi fuerunt, qui eas ex arcadia fugātes uſq; ad inſulas plotas peruenerunt, & cum ultra tēdere uellent, ab iride admoniti, ut a iouis canibus abſtinerent, ſuos cōuerterunt uolatus, unde Val. flacc⁹ ſit ſatis huc pepuliſſe deas, quid tenditis ultra in famulum ſeuire iouis? hæc aūt conuerſio .i. στροφὴ nomen inſulis dedit quæ ſtrophades dictæ ſunt, ut Seruius lib. iii. æne. quod & late exeqtur apoll. in argonautis. ¶ Ventorumq; require curſum, & ſimul etiā cum oibus his ſupradictis inquiras curſum & uelocitatem uentorū & eam mihi adiungas. ¶ Defeſſus tamē, quāuis inquit haberē alas & uelocitatē maximā ſicut ſupra nominati oēs tamē defatigarer uſq; ad extremū langorem te quærēdo. ¶ Pereſus, cōſumptus a peredo, & eſt ſpodeus pro dactylo ut i uerſu, ut ſupra. ¶ Sed te quærere iam Herculis, Hercules uir fuit fortiſſimus qui multos exanclauit labores de qbus Diodorus maxime & multi alii et Auſonius in epigrāmate de ipſius laboribus iſcripto, hinc eſt q; rem arduam difficillimamq; quācunq; aggredimur prouerbialiter quodāmodo ſolemus Herculis laborē dicere, ſenſus eſt igitur uidetur quodammodo unus ex Herculis laboribus quærere te, cū iuenire nequeas, poſſumus tamē & ita legere, ſed ne quærere iam Herculis labos ſit & ordo erit, qui cum ſequentibus iungetur, ſed ne ſit labor Herculis iam te quærere dic nobis ubi ſis futurus, & illud per parēthesim interpoſitum eſt. ¶ Tanto te in faſtu negas amice, quaſi dicat adeo ſuperbis cum ſis cum amica tua, ut te nobis inueniendum neges, & uerſus iſte ſpondeum habet ſicut & inferior, ſi linguam clauſo, & in illo uerboſa gaudet, & ſuperius multis langoribus, niſi ſit diæreſis in clauſo, & gaudet. ¶ Audacter comiti hoc libēter ede, in hoc carmine ut pedes congruant ſic uerba ſunt ordināda ut pater monſtrauit. ¶ Hoc ede, dicas mihi hoc quod ſequitur. ¶ Comiti, mihi qui ſum comes tuus. ¶ Lacteolæ puellæ, Tenellæ, & candidæ ex ſimilitudie lactis in quo duæ iſtæ ſunt inter cæteras qualitates. ¶ Si linguam clauſo tenes in ore, ſi nihil dicis ſi nō uis amores tuos detegere. ¶ Fructus proiicies amoris omnes, tunc enim maximam lætitiam percipiunt amatores cum alterum nacti fuerint cum quo res ueneras cōmunicent, & quæcunq; cum accidentia dicunt faciuntue, is enim uerus

Hercules.
Herculis labores et idē puerbium.

uidetur amoris fructus uoluptatis uidelicet, quæ per amorē percipitur cum amico cōmunicatio, hinc illa cherecæ terentiani poſt uitiatā puellam læta narratio, hinc Cicero in lælio, poſtremo qui ſe totos uoluptatibus tradiderunt ſine amicitia uitā nullam eſſe ſentiunt, q̄uis illa de epicureis in alium ſenſum accipi debeat.

Verboſa gaudet Venus loquela,
Vel ſi uis, licet obſeres palatum,
Dum ueſtri ſim ego particeps amoris

¶ VERBOSA gaudet uenus loquella, licet Catullus hoc dicat cōtra tamē ſenſit Tibullus q̄ inq̄t qui ſapit in tacito gaudeat ipſe ſinu. ¶ Vt ſi uis licet obſeres palatum dum noſtri ſis, tace inquit locum in quo tu ſis dum modo propter hoc non deſiſtas mihi amicus eſſe, quaſi Camerus Catullum negligeret timens ne reſciſſeret eius latebras, & ultimum hoc carmen ſpondeum habet loco dactyli, quod alii euitare uolentes ſic legunt dum ueſtri ſim ego particeps amoris eodem tamen ſenſu, uel ſit ordo & ſenſus licet obſeres palatū ideſt quāuis nolis mihi pandere tuos amores, ego tamen uolo ſis particeps noſtri amoris & hac de cauſa quæro te.

Ad Catonem. EPIGRA. LII.

O rem ridiculā Cato, & iocoſam,
Dignāq; auribus, & tuo cachino.
Ride ſi quid amas Cato Catullum,
Res eſt ridicula, & nimis iocoſa,
Deprendi modo pupulum puellæ
Truſantē, hunc ego ſi placet Dionæ,
Pro telo rigida mea cecidi.

EPIGRAM. LII. EXPOS.

REM Ridiculam. Ad quēdā Catonem amicum & familiarē ſcribit hoc endecaſyllabū, & ei iocoſe laſciueq; narrat, quo modo puerū inuentum apud amicam pedicauerit. ¶ O rem ridiculam, riſu dignam & eſt exclamatio, quæ p caſuʒ accuſandi fieri ſolet ſine uerbo & ē Apoſiopeſis, niſi ſit ordo, ride rem ridiculam ſi quid amas Catullum, o Cato ut in ſimilitudine di/

Ɛtionum ſit etiā iocus ride rem, Cato Catullum, aliū textus quicquid amas habēt quaſi dicat ride per omnem illuʒ amorem quo me proſequeris. ¶ Deprendi modo, paulo ante inueni. ¶ Puppulum, puerum, ſic enim antiquitus puppos pueros, & puppes puellas dicebant. ¶ Truſantem, frequentatiuum a trudo ideſt per uim impellentē membrum uidelicet uirile intra genitalia puellæ, ſic Martialis, Truditur et digitis panutia mentula laſſis. Alii criſſantem legunt ideſt ſe in coitu mouentem. Sed improprie, eſt namq; fœminarum criſſari, ſicut ceuere uirorum. ¶ Pro telo, loco teli, ſicuti enim qui in adulterio reperiuntur telo interficiuntur, ita inquit loco teli mentula rigida ipſum cecidi. Et ſic metaphorice loquitur, & ne uideatur in hac re uenerem offendere cum de libidine in maſculum abhominabili loquatur, Ideo iterponit, ſi placet dione ideſt ueneri, de qua ſupius diximus. ¶ Rigida, tanq̄ ſubſtantiuo uſus eſt mētulam ſignificans.

Amoris cōicatio.

Exclamatio quo modo

Puppi
Puppe

criſſare.
Ceuere.

rigida ſubſt.

EPIGRAM.LIII.EXPOSITIO.

PVLCHRE Conuenit improbis cinædis, hoc eſt alterius endecaſyllabi initium. Quod ante paternã emendationem coniunctim cum præcedenti legebatur, eſt antem in Cæſarem et mamurrã ſcriptum, quorũ nephanda uitia & libidines maxime taxat. ¶ Pulchre conuenit, cõcordes ſunt, & ſine cõtrouerſia,

Cõuenit. Cicero in quinto de finib⁹ hoc mihi cũ tuo fratre cõuenit. Iuue. ſeuis inter ſe conuenit urſis. ¶ Improbis, inſatiabilibus cuiuſuis generis libidinis, & quos itelligat declarat, mamurræ pathico et Cæſari. ¶ Nec mirum, quia ſcilicet paribus uiuunt moribus. Nã ut eſt in ueteri prouerbio pares cũ paribus facillime cõgregantur. ¶ Maculæ pares, metaphora a panis ad animum trãſlata, ſic enim appellat uitiorum notas.

Vtriſq; pro utriq; ¶ Vtriſq;, pro utriq;, pluralis pro ſingulari, ſic & inferius gemelli utrique. ¶ Vrbana altera, uidelicet macula et de Cæſare itelligit. ¶ Formiana altera, de mamurra, qui formianus fuit ut ſuperi⁹ annotauimus. Et eſt ordo maculæ pares impreſſæ reſidẽt. ¶ Nec eluentur, aqua deleri non poterunt. Quẽadmodum maculæ nimium deformes in panis nulla unq; ablutione eluantur ſic nec horum ifamia ullo modo deleri poterit. ¶ Morboſi pariter, licet morbus corporis ægrotatio dicatur ad animum tamen transferendum eſt, ac ſi diceret uitioſi. ¶ Gemelli utriq;, qui eodem partu naſcũtur ut plurimum maximam inter ſe ſolent habere ſimilitudinem, hinc gemellos dicit Cæſarem et mamurram ob uitiorum ſimilitudinem. ¶ Vno in lectulo erudituli ambo, hoc ppter mutui ſtupri cõmertia dicere uidetur, & more ſuo ab erudito diminutiuum eruditulum format. ¶ Vno in lectulo, hæc o, non abiicitur ſed breuiatur niſi lectululo legerimus ut ſit diminutiui diminutio.

In Mamurram & Cæſarem.

EPIGRAMMA.LIII.

Pulchre cõuenit ĩprobis cinædis
Mamurræ, pathicoq;, cæſariq;.
Nec mirum maculæ pares utriſq;,
Vrbana altera, & illa formiana,
Impreſſæ reſident, nec eluentur,
Morboſi pariter, gemelli utriq;,
Vno in lectulo, erudituli ambo
Non hic, quam ille magis uorax adulter,
Riuales ſocii & puellularum,
Pulchre conuenit ĩprobis cinædis.

¶ Non hic q̃ ille, non tantum eos ut pathicos, ſed etiam ut adulteros notat et in adulteriis pares facit, dicens nec hic magis quã ille adulter &c. ¶ Socii & puellularũ, ſic legendum eſt non puellarum. Aliter uerſus non ſtaret & eſt ordo, & Socii riuales puellularum, hi nãq; riuales per translationem a re ruſtica dicuntur, qui eãdem amant puellam, & ob has omnes ſimilitudines concludit ut propoſuerat pulchre conuenit, habet enim hoc epigrãma cuiuſdam ueluti ſyllogiſmi ſpeciem.

EPIGRAM. LIIII. EXPOS.

ÆLI LESBIA Noſtra, ad cœlium ſcribēs de nimia lesbiæ ſuæ libidine quā quæſtus gratia exercebat dolet, verſus vero endecaſyllabus eſt. ¶ Lesbia illa, emphaſim habet maximam quaſi dicat illa de qua ſæpiſſime tecū ſermonem habui ipſam tibi cōmendans & quā tantopere amaui. ¶ Plusq̄ ſe, maximus eſt amor eius qui aliū pluſ q̄ ſe diligit, nam ut inquit Comicus, verum illud verbū eſt omnes ſibi melius eſſe velle q̄ ceteris. ¶ In quadriuiis, in locis publicis, quadriuium enim dicitur, ubi quatuor viæ initium ſummunt in quo maior ſolet eſſe hominum frequentia. ¶ Et angiportis, Angiportus ſiue angiportū ut Varro lib. i. linguæ latinæ teſtatur, dicitur via quæ exitum non habet & pervia non eſt. Alii viam anguſtam angiportū appellant. Terē. in adel. id quidem angiportum non eſt paruum. ¶ Glubit, vel bonis ſuis ſpoliat, eſt enim glubere ſpoliare & ſic gratia queſtus venerem concedit, vel glubit ideſt criſſans virilis membri præputia denudat. ¶ Nepotes remi, a remo deſcendentes ideſt Romanos. ¶ Magnanimos, ironicos hoc dicitur, quaſi latenter velit romanos taxare qui cum Romuli magnanimitatem immiſari deberent venereis rebus vacarent.

Quadriuiū

Angiport⁹.

Glubere.

Ad Celiū de Lesbia. EPI. LIIII.

Cœli Lesbia noſtra, lesbia illa,
Illa lesbia, quam Catullus unam
Plusq̄ ſe, atq; ſuos amauit omnes,
Nunc in quadriuiis, & angiportis,
Glubit magnanimos remi nepotes.

In Ruffam. EPIGRAM. LV.

Bononiēſis Ruffa me rurſum fallit
Uxor Meneni, ſæpe quā in ſepulchretis.
Vidiſtis, ipſo capere de rogo cœnam
Cum deuolutum ex igne proſequens panem,

rogi

EPIGRAM. LV. EXPOS.

ONONIENSIS Ruffa me rurſum fallit, huius epigrammatis carmen eſt iambicum trimetrum alii ex hoc epigrāmate duo faciunt, quorum alterū in ruffum alterum in camerum putant, praeter unum tātum et nō ad ruffum ſed in ruffam quandam Bononienſem eſſe deprehendit, fuit enim ruffa quædam bononienſis lena quæ iam ſemel iterumq; catullo promiſerat ſe illum ad amicam introducturum, & ideo cum rurſus ab ea deceptus fuerit, nec ſupplicem admittere voluerit, contra ipſam inuehitur, primum vero carmen a patre ſic legitur. ¶ Bononienſis ruffa me rurſum fallit, ideſt iterum et de nouo me decipit. Notandum etiā q̄ & his temporibus quibuſdam in locis, ruffam lenā appellant. ¶ Sæpe quā in ſepulchretis, ratione carminis ſic legendum nō in ſepulchris docuit pater. ¶ Rapere de rogo cœnam, ſummam vetulæ huius egeſtatem indicat, quæ ex rogis cogeretur victum mēdicare, ſolebant nāq; antiquores non tantum odores ſed etiam panem & edulia in rogos iacere. ¶ Deuolutū ex igne, qui ex rogo ceciderat. ¶ Tunderetur, percuteretur ſic legēdum, non autem tonderetur.

Ruffa

panis et edulia iacta in rogos.

Mos antiquorū circa rogū.

A ſemiraſo tunderetur uſtore.
Num te leæna montibus libyſſinis,
Aut Scylla latrans infima ingui-
num parte,
Tã mẽte dura procreauit, ac tetra,
Vt ſupplicis uocẽ in nouiſſimo caſu
Contemptam haberes? ab nimis fe-
ro corde.

Vſtores ¶ A SEMIRAſo Vſtore. Vſtores buſtuarii dicuntur qui cremãdorũ cadauerum curã habebant, ſemiraſum uero dicit uel eo ꝙ fortaßis buſtuarii caput ſemiraſum habebant ut nunc religioſi, uel ſemiraſo qui ob ignem ſemiuſtulatam habebant comam & barbam. ¶ Num te leæna, in ipſam inehitur ruffam & crudelem arguit fuiſſe, ordo eſt, num leæna i montibus libyßinis, aut ſcylla latrãs iſima pte inguinũ procreauit te mẽte tam dura ac tetra, in lybia uero ideſt in aphrica plurimos & maximos generari conſtat leones, & a libya, libycus, libyſſus & libyßinus deriuari nouimus. ¶ Aut ſcylla latrans, duas fuiſſe ſcyllas non ignoramus alteram phorci, & crateidos nymphæ filiã quã cum amaret glaucus deus marinus dum ipſe amaretur a circe & eam contemneret, illa irata fontem in quo ſe ſcylla ſolebat abluere infecit uenenis, in quẽ cum deſcendiſſet puella media ſui parte in feras mutata eſt, & ſic factum monſtrum ulyßis ſocios & claſſem euertiſſe narratur. ex huius igit̃ inguinibus obimanitatem dicit ruffam ortam Catullus, altera uero fuit ſcylla Nyſi megarẽſium Regis filia, quæ minoa paternum hoſtem amauit, cui ut placere poſſet comam purpuream fatalem parenti abſciſſam ei obtulit, & denique cum a minoe ſpreta fuiſſet dolore in auem conuerſa dicitur, licet alii hãc nyſi in monſtrũ marinum cõuerſam autument, unde Ouidius in libro amorũ, Per nos ſcylla patri caros furata capillos Pube præmit rabidos inguinibuſꝙ canes, & in quarto faſtorum. Effugit ad ſyrtis & te Zanclea carybdis, & uos nyſæi naufraga monſtra canes, quod & Propertius ſenſit. Quid mirum in pr͡ios ſcyllam ſæuiſſe capillos Cãdida ꝙ in ſæuos inguina uerſa canes, Virgilius in bucolicis. Quid loquar aut ſcyllam nyſi quã fama ſequuta eſt, Candida ſuccinctam latrantibus inguina monſtris Dulichias uexaſſe rates, licet & alio modo intelligi poſſe Seruius doceat.

Deriuata a lybia.

ſcyllæ duæ glaucus.

Nyſus rex.

¶ Infima inguinum parte, quæ fuit in canes conuerſa, inguina uero tam in uiris q̃ in mulieribus partes pudendæ dicuntur. ¶ Tetra, aſpera. — Inguina.
¶ Vt ſupplicis uocem, ideſt uocem meã ſupplicantis. ¶ In nouiſsimo caſu, quaſi dicat dum tentigine rumperer.
¶ Vocem, preces quas effundebam ut me admitteres. ¶ Contemptam hẽres, negligeres, & hic fienda eſt diſtinctio. Deinde. ¶ Ab nimis fero corde, per ſe legendum & ſic ſenſus ipſe per ſe patebit & hoc ultimum carmen pater primus ſic emẽdauit, licet quidã tanq̃ fœtum ſuum emittere non erubuerit.

DE BERECYNTHIA ET ATY.

Super alta uectus Atys celeri rate maria

Phrygium ut nemus citato cupide pede tetigit,

Aditq; opaca ſyluis redimita loca deę

DE BERECYNTIA ET ATY. CARMINIS EXPOS.

SVPER Alta uectus, licet carmen iſtud poſt epithalamium de iuuenum concertatione in omnibus codicibus habeatur, tamen cũ ſpecies lyrici ſit carminis inter lyricos hoc eſt poſt epigrãmata & ante manlii epithalamium ręponendum duxi, ſi quis uero fuerit cui id minime placiturum ſit compoſito ubi uelit legat, nunq̃ enim hęc ob cauſam illi dicam, ſcribam, mihiq; rurſus ꝑ illum liceat hoc in loco interpraetari, ut diuiſionis meæ inſtitutum exequar, eſt autẽ materia de Berecynthia & aty poetica licentia a Catullo nouo quodã modo confecta, quæ talis eſt, cum atys per maria in phrygiam uectus fuiſſet ad fluuium gallum nomine peruenit, cũq; illius aquã bibiſſet in furorẽ ex aquæ natura ipulſus, ſibi ipſi uirilia amputauit, & cybeleia inſtruméta concutiens comites quoq; ſuos ad eadem ſacra exhortatus, per nemora iter habens cybeles domum laſſus deniq; peruenit, Sopori traditus, mane deide ſomno expergefactus & furore iam liberatus, cum ſe euiratum ſenſiſſet, ad littus acceſſit, ibique infoelicitatem ſuam conqueſtus, de reditu in patriã cogitabat, ſed cybele iam atys amore correpta, alterum ex leonibus immiſit quo perterritus Atys in nemora fugiens reliquũ uitæ ſpatium cybelæ dominæ famulus extitit, cuius exẽplo deam rogat poeta, ut talis furor a ſua ſemper abſit domo, hæc Catullus, aliter tamen de aty. Ouidius, & lib. x. mutationum, & libro quarto faſtorũ. Aliter Seruius libro octauo æne. Aliter Diodorus ſiculus libro quarto cap. quarto referũt. B. uero Auguſtinus libro ſeptimo cap. uigeſimoquinto de ciuitate dei, quid per Atym antiquiores intellexerint declarat, Porphyrius philoſophus nobilis atym flores ſignificare perhibuit, et ideo abſciſſum qa flos decidit ante fructũ. Nõ ergo ipſum hoiem uel quaſi hoiem q eſt uocat⁹ atys, ſed uirilia eius flori cõparauerunt. Ipſa qppe illo uiuẽte deciderũt. imo uero nõ deciderũt neq; decerpta ſed plane diſcerpta ſunt neq; illo flore amiſſo, q̃ſq̃ poſtea fructus, ſed potius ſterilitas cõſecuta eſt, uerſus aũt galliambus uocat, de quo & alii grãmatici plura & terẽtianus in fine, cõſtat aũt octo pedib⁹ prio pyrrichio & trib⁹ trocheis. Deinde pyrrichio trocheo & duob⁹ pyrrichiis, pyrrichius uero pes eſt duabus breuibus cõſtãs. Notãdũ tñ ꝙ catullus in multis locis iambũ, ſpõdeũ, & tribrachũ ẽt admiſcet, ſuntq; uerſus & catalectici multi, multi hypercatalectici. i. in qbus deeſt. & in qbus ſuperabundat una ſyllaba.

Beres cyntia et atys

Atys qd ſignificet.

Galliambus uerſus

¶ Super alta uectus, ordo eſt Atys celeri rate uectus ſup alta maria ut ideſt poſteaq̃ citato pede, cupide tetigit nemus phrygiũ, adiitq; opaca loca deæ redimita ſilicis, uagus animi, ut ideſt tãq̃ furenti rabie ſtimulatus, ſibi lactes deuoluit acuto põdere ſilicis. ¶ Locã deæ, cybele dedicata, & idam troianum montem intelligit, in quo cybele culta fuit.

cybele in ida colebatur.

Stimulatus ut furenti rabie, uagus animi,
Deuoluit lactes acuto ſibi pondere ſilicis.
Itaque ut relicta ſenſit ſibi membrũ ſine uiro,
Et iam recẽti terræ ſola ſanguine maculans,
Niueis citata cœpit manibꝰ leue tympanum
Tympanum, tubam Cybeles tua mater initia,

lactes VAGVS Animi, ſic legendum eſt non animus. i. nullã habens cõſtantiam, quia factus furibundus a recta rationis uia diſceſſerat. Deuoluit, amputauit deiecit lactes, lactes ſunt in hoie & oue partes illæ quæ in cæteris animalibus ilia appellantur, ut Plinius docet libro xi. capi. xxxvii. ſecundũ alios inteſtina ſunt, ſenſus eſt igitur, q ſe Atys euirãdo ita egit ut ipſa inteſtina etiã eodẽ uulnere deflueręt, niſi lactes improprie pro pudenda parte acceperimus, duæ ſunt aũt lactes ob mollitiem & candorẽ pinguedinis, alii non lactes, ſed teſtes legunt. i. teſticulos. Acuto pondere ſilicis, Alludere uidetur ad teſtam ſamiam qua ſolebant matris deorũ ſacerdotes qui galli dicebantur ſibi genitalia amputare, nec aliter citra pernitiem ut Plinius. xxxv. ait, hinc Iuuenalis i. vi. Mollia cui rapta ſecuit genitalia teſta, & Martia. lib. iii. in gallũ beticũ: abſciſſa eſt quare ſamia tibi mentula teſta, hæc cultri uicem præſtabat, quia acuta erat. Vnde No. Marcellus ſamia teſta idest acuta q in ſamo hoc genus artis polleat, & ideo a poetis culter phrygius nominari uidetur. Vnde Claudianus in eutropium eunuchũ Inguinis & reliquum phrygiis abſcindere cultris, quẽadmodũ et iudæis præceptum eſt ut Cultris petrinis ſeu lapideis circuncideręntur, ut in Ioſue pphẽta habetur, & ex Lactantio lib. iiii. Vt

Samia teſta.

relicta, ut. i. poſtq. Sine uiro, ſine uirili mẽbro per quod hoiẽs a fœminis differũt, hinc Ouidius de ipſo aty. Nullaq ſunt ſubito ſigna relicta uiri. Terræ ſola. i. terrã ipſam, nã ſolum ẽt de aqua, de aere, et de aliis dicimus quæ aliquid ſuſtentant. Sanguine recenti, qui effluebat ex genitalibus abſciſſis, Citata fœminio genere de aty euirato tãq de muliere loqtur, Vnde & īferius dicet canere hæc adorta, & alibi eius comites non gallos ſed gallas eadẽ rõne appellat. Niueis, cãdidis. Leue tympanũ tubã cybeles, tympano loco tubæ in ſacris cybeles utebãtur, unde Oui. i. iiii faſto. cymbala pro galeis pro ſcutis tympana pulſant, et Iuue. et reſupinati ceſſantia tympana galli, q aũt tympanũ in ſacris cybele habeat. B. Auguſtinus lib. vii. cap. xxiiii. inqt ſignificari eẽ orbẽ terræ, ſicuti ẽt q turres in capite oppida, q ſedes fingãtur. Circa eã cũ oia moueãtur ipſam non moueri, eſt autẽ tympanum inſtrm̃ muſicũ ex ære cõfectum mediæ ſpheræ cõcaue formã habẽs, & bubulo corio cõtectum. Tua mater initia, appoſitiue. i. tua ſacra. Mater, e cybele nã ipſa et magna mr̃, et tellus, et ops et pſerpina uocabat. uñ. B. Aug. li. vii. c. xxiiii. tellurẽ inqt putãt eſſe opẽ q ope fiat melior, matrẽ q plurima pariat, magnã q cibũ pariat, proſerpinã q ex ea pſerpãt fruges, ueſtã q ueſtiat herbis.

Tympanũ i ſacris. Cybeles.

Tympanũ.

Cybeles nomina.

Terza

Quatiensq; terga tauri teneris caua digitis,
Canere hæc ſuis adorta eſt tremebunda comitibus
Agite, ite ad alta gallæ Cybeles nemora ſimul,
Simul ite dyndimenæ dominæ uaga pectora
Aliena quæ petẽtes uelut exules loca
Sectam meam executæ duce me, mihi comites
Rapidum ſalum tuliſtis, truculẽtaq; pelagi:
Et corpꝰ euiraſtis ueneris nimio odio,
Hilarate ære cõcitatis erroribus animum,
Mora tarda mente cedat, ſimul ite, ſequimini
Phrygiam ad domum, cybeles phrygia ad nemora deæ.

¶ TERGA Caua tauri, periphraſticos tympanum dixit. ¶ Adorta, icepit. ¶ Canere hæc, quæ ſequuntur. ¶ Tremebunda, uel ob furorem uel ob genitalium abſciſſionem. ¶ Agite, exhortãtis eſt. ¶ Galle, gallus nomẽ eſt fluuii in phrygia de cuius aqua potantes reddũtur inſani, uti Plin. libro. y. teſtatur, Martianus libro ſeptimo dicit ab eo miniſtros matris deum gallos dictos eſſe, quod Oui. quoq; in libro de faſtis affirmat. Cur igitur gallos qui ſe excidere uocamus. Cum tantũ a phrygia gallica diſtet humus, inter ait uiridem Cybelen altaſq; celenas. Amnis et inſana noĩe gallus aqua. Qui bibit inde furit, q, autem gallos ut huic deæ ſeruirent fecerũt ſignificat eos qui ſemine indigeant terram ſequi oportere in ea quippe oĩa reperiri, Ser. lib. iii. inqt corybantes ideo eius miniſtri cum ſuis gladiis eſſe finguntur, ut ſignificentur oẽs pro ſua terra debere pugnare. Ideo etiã galli attribui uidẽtur, ꝙ qui numen matris uiolarint, & in parẽtes ingrati fuerit nõ ſunt digni prolem generare, fulgẽtius etiã li. iii. Cauſas eorum quæ ad berecyntiam & atym pertinent latius & philoſophice explicat. ¶ Vaga pectora, Synecdochicos a parte totũ per pectora ipſos intelligit comites & eſt ordo: O galle appoſiti uaga pectora dominæ dyndimenæ ſimul ite, ſimul ite ad alta nemora Cybeles. ¶ Simul, uos oẽs ſimul. ¶ Pectora uaga. quæ uagamini diſcurrẽtes. ¶ Dominæ dyndimenæ, Cybeles ſic enim appellata fuit a dyndimo monte phrygiæ; q̃ templo ipſius incumbit, ut Strabo li. xii. docet. Aliĩ pecora legunt ut ſit ſenſus, uos q̃ eſtis ueluti pecora addicta huic deæ. ¶ Aliena quæ potẽtes, ordo talis eſt. O mi idest mihi comites executæ ſectam meam quæ uelut exules petentes loca aliena me duce tuliſtis rapidum ſalum & truculenta pælagi, & corpus euiraſtis ære hilarate animũ citatis erroribus. ¶ Et corpus nimio odio, uocalis, o, i nimio nõ abiicitur. ¶ Velut exules, ſi exules legerimus. Trocheꝰ erit in tertia et uerſus catalecticus. Si exilio in tertia iãbus erit, et itẽger erit uerſus. ¶ Sectam meã, euirandi nos uidelicet. ¶ Rapidũ ſalum, mare. ¶ Hilarate animũ ære. tympanis. q. d. ſolamini euirationis dolorẽ, tympanorũ ſonitu. ¶ Citatis erroribus, acceleratis erroribus ueſtris per nemora in honorem deæ. Aliĩ

Gallus fluui?

Galli ſacerdotes,

Corybantes

Dyndimus

ære expungẽtes cõcitatis legunt. ¶ Mora tarda cedat, diſcedat omnis cunctatio ne moramini, ite uenite merũ ſcilicet. ¶ Sequimini, me uidelicet, & ſic ſe ducem illis offert.

Vbi cymbalum ſonat uox, ubi tympana reboant.
Tibicen ubi canit phryx curuo graue calamo,
Vbi capita mænades ui iaciunt hederigeræ,
Vbi ſacra ſcã acutis ululatib⁹ agitãt
Vbi ſueuit illa diuæ uolitare uaga cohors,
Quo nos decet citatis celerare tripudijs.

canit graue

¶ VBI CYMbalum uox, pro cymbalorum, uel uox ſonat Cymbalũ accuſatiui caſus, ſicut Virgilius, Nec uox hoĩe ſonat, cymbalorum ſonitus ferramẽtorũ ritus iactãdorum ac manuũ & ei⁹ rei crepitus in colendo agro qui fit, ſignificat ꝙ ferramẽta illa erãt, et ideo ex ære. ꝙ id antiqui colebãt ære, anteq̃ ferrum eſſet inuentũ ut Auguſti.ingt. ¶ Vbi tibicẽ canit. In his ſacris tibiã adhiberi ſolitã declarat Oui. in faſtis, tibia dat phrygios, ut dedit ante modos, & Virg. O uere phrygæ neq; enim phryges ite per alta dyndima, ubi aſſuetis biforem dat tibia cantum, in phrygia uero a m da inuentam tibiã idicat Pli. lib. yii. et Seruius apud Virgiliũ docet phrygias tibias eſſe quæ & ipares ſunt & inæquales habẽt cauernas, ut enim ait uarro tibia phrygia dextra unũ foramen habet ſiniſtra duo, quorũ unum acutum ſonũ habet alterũ grauem. ¶ Curuo graue calamo, in curuo ultimum. V. reſoluitur. ne carmen ſit catalecticon. ¶ Vbi capita mænadis, ſic Catullus ſacerdotes cybeles mænades appellat, q̃a cũ euirati ſint, tanq̃ mulieres ſacra bacchi celebrantes uidetur, & ideo tam decte q̃ elegãter & thyrſum & ederam & reliqua quibus utuntur

Tibia i ſacris. cybeles

Tibia ubi inuẽta.

Tibiæ phrygiæ.

Sacra bacchi & Cybeles.

in ſacris bacchi furentes mulieres ad ſacra cybeles deduxit, Nam ut Strabo lib. x. cõmemorat, ſacra bacchi & cybeles & græcis & phrygibus cõia erant. ¶ Mænades ederigeræ. Edera coronatæ quæ dicitur baccho dedicata quia illa coronatus triumphum de indis reportatum, hinc poeta, edera eſt gratiſſima baccho. Hinc etiã poetæ elegi q̃ ſub tutela ſunt liberi, edera coronabãtur, ſicut heroici lauro. Vnde Preptius. Ennius hirſuta cingat ſua tempora lauro. Mi folia ex edera porrige bacche tua, edera uero herba eſt de qua Plinius lib. xvi. capi. xxxv. ab edendo dicta, quia parietes corrodit, licet cũ eſpiratione cõſuetudine magis q̃ ratione a nõnullis ſcribatur. ¶ Mænades, ἀπὸ τοῦ μαίνομαι quod eſt furere dicũtur mulieres baccho per furorẽ ſacra celebrãtes. ¶ Iaciunt capita, ſparſis enĩ crinibus diſcurrebant. Vnde Iuuenalis in. yi. crinẽq; rotant ululante priapo. ¶ Vi iaciunt, per furorẽ uel ſua habẽt alii codices. ¶ Vbi ſacra, ipſius cybeles. ¶ Vlulatibus agitant. Vlulantes enim ſacra celebrabãt. ¶ Vbi ſueuit illa. Ordo eſt ubi illa cohors ſueuit ideſt ſolita eſt, uolitare diuæ in honorẽ ipſius cybeles, uel cohors diuæ uolitare cum celeritate diſcurrere? ¶ Quo, ad quem locum. ¶ Citatis tripudiis, acceleratis ſaltationibus, eſt naq; tripudiũ ſaltatio, q̃a ſaltando terra pauitur, inde tripudium, quaſi terripauiũ uel quaſi terripudium

Edera baccho dicata

Coronæ poetarũ.

Edera unde dicta.

Menades.

Tripudium.

Tripudiū ſoliſtimū ut Cicero lib. ii. de diuinatione docet. Vnde tripudium ſoliſtimum appellatū inquit augurium quod fiebat quotiens offa quæ a pullario pullis dabatur, aliquo modo in ſolū caderet, ita nāq; a ſolo ſoliſtimū dictū fuit, tunc. n. auſpicanti ſoliſtimū augurium nuntiabatur. T. L. lib. x. ab ur. cōdi. tripudiū ſoliſtimū cōſuli nunciatum.

Simul hæc comitibus atys cecinit noua mulier.
Thyaſus repente linguis trepidantibus ululat,
Leue tympanum remugit, caua cymbala recrepant.
Viridem citus adit idam properante pede choriis,
Furibunda ſimul anhelans uaga uadit io gemens.
Comitata tympano Atys per opaca nemora dux.
Veluti iuuenca uitans onus indomita iugi,
Rapidæ ducem ſequuntur gallæ propere pede.
Itaque, ut domum Cybeles tetigere laſſulæ,
Nimio e labore ſomnum capiunt ſine cerere.
Piger his labantes langore oculos ſopor operit,
Abit inquiete molli rabidi furor animi.

SIMVL hæc comitibus, cum atys comites his uerbis exhortatus fuiſſet, omnes pariter ſacra celebrarunt. ¶ Atys noua mulier. Atys qui iam euiratus nouum quoddā mulieris genus effectum fuerat, uel nota cum aſpiratione legatur. i. adulterina ſicut euripides in electra de eunucho Eunuchus ὄυτε γὰρ γυνὴ πέφυκας, ὄυτε ἐν ἀνδράσι οὔτι idest neque mulier natus es, neq; inter uiros, tu utique es. ¶ Thyaſus repente idest ipſi galli thyaſum habētes & illum ex more ſacrifico cōcutientes, eſt aūt thyaſus haſta pāpinis inuoluta qua in ſacris bacchi utebātur & pro correis exponit Seruius lib. vii. æne. ubi inq̄t poeta inſultāt thyaſis. Thyaſus. ¶ Viridem citus, ordo chorus citus adit idam uiridē in quo dea ipſa colebatur, pede propero uel properāte alii habēt & uerſus erit hypercatalecticus niſi in ſecūda ſede dactylum fecerimus. ¶ Furibunda ſimul anhelans uaga uadit io gemēs, uel dio egens. Alii legunt, & ordo talis erit, atys furibūda ſimul anhelans gemēs io dux Comitata tympano idest a tympanis uadit uaga per opaca nemora uelut iuuenca indomita uitās ſonus iugi. ¶ Sequūtur ducem. ſ. atym. ¶ Animo egēs, inſana, uel gemēs io, ut ſit io caſus accuſatiui ſicut apud Virgiliū miſerāq; relinquere dido, ex græca inflexione. i. ipſe infortunia gemens, fuit autē io inachi filia quæ in iuuencam cōuerſa demum in ægypto priſtinā formā recuperauit ubi pro dea habita iſis denominata fuit, ſicut fabulā apud Ouidium lib. i. mut. habemus & de eadē apud Diodorū lib. i. & ii. diffuſius Io inachi filia. Iſis. poſſumus etiā accipe, ut io uox ſit exultantis ut dicat gemēs io. i. clamans et cū gemitu tamē uocem illam io enuntians. ¶ Propere pedē, figurata loquutio, uel ꝓpero pede legamus. ¶ Itaq; ut domū, ſacrificia agēdo et p nemora diſcurrēdo

poſtq̃ cybeles domū peruenerūt, iam defatigatæ ſopitæ fuerunt, & inter dormiendum furore ſunt liberatæ. ¶ Sine cerere, ſine pane, ſine cibo, defatigatæ. Namq; comedere non potuerunt.

paſithea ſinu recepit eū .ſ. ſomnum trepidantē, fuit nāq; Paſithea una ex nymphis, quā iuno ſomno uxorē pmiſit, ſi is Ioue auxiliū troianis cōtra græcos ferētē cōſopiuiſſet, ut Homerus li. decimoquarto recitat, alludens igitur ad fabulā dicit ꝙ Paſithea recepit ſomnū maritum ſuū, fuit ēt paſithea ſm Homerum una ex tribus gratiis, quā alii Euphroſynē appellāt. ¶ Ita de quiete molli, ordo ē ita ſimul ipſa Atys rapida de molli qete, ſine furore pectore recolnit ſua facta, et eſt ſenſus, poſtq̃ atys a ſomno molli excitatus depoſita iam rabie i aio cœpit quæ egiſſet reuoluere. ¶ Sine rabie, non autem cum rabie ſicut dormitum iuerat. ¶ Simul ipſe, iam genere maſculino appellat primo q̃ reſipiuit. ¶ Liquida mente. Poſtquā mente defecata purgataque uidit. ¶ Sine quis ſine quibus foret ideſt ſine teſticulis. ¶ Vbique, duæ ſunt dictiones ideſt & ubi in phrygia ſcilicet. ¶ Animo æſtuante, dubitans, quid ageret, ſic & poeta, uario curarum fluctuat æſtu. ¶ Rurſus reditum, ad mare reuerſus eſt iterum. ¶ Ad uada, ad maria licet improprie.

Sed ubi horis aureis ſol radiantibus oculis
Luſtrauit æthera albū, ſola dura, mare ferum.
Pepulitq; noctis umbras uegetis ſonipedibus,
Ibi ſomnus excitum Atyn fugiens citus abiit,
Trepidantem eum recepit dea paſitheo ſinu.
Ita de qete molli rapida ſine rabie,
Simul ipſa pectore Atys ſua facta recoluit,
Liquidaq; mente uidit ſine quis, ubiq; foret,
Animo æſtuāte rurſus reditum ad uada tetulit,
Ibi maria uaſta uiſens, lachrymantibus oculis,
Patriam allocuta eſt mæſtula uoce miſeriter,

¶ SED ubi horis aureis, ſplendētibus horis, dicunt nāq; poetæ in foribus cœli et annos, & menſes, et horas aſtare, alii oris abſq; aſpiratione legētes pro regionibus exponunt, q̃ ꝓpter ſolem ex oriente aureæ uidētur. ¶ Luſtrauit æthera, clarificauit, cœlū, terram, et mare, ſic Vir. poſtera phebea luſtrabat lāpade terras. ¶ Sola dura, durā terrā. ¶ Sæuum mare, Virgilius aſperū dixit, maria aſpera iuro. ¶ Sonipedibus, equis q̃ quatuor ſolis enumerant ab Ouidio li. ii. met. pyrois, eous, æthō, et phlegon q̃bus noīa ab effectu fuere impoſita. ¶ Vegetis, uiuidis. ¶ Ibi ſomnus, poſtquā illuxit ſomnus citius fugiens Atym excitū abit, ita eſt ordo. ¶ Trepidantē eū recepit dea, Cybele eius amore capta in ſinu recepit. ¶ Paſitheo ſinu. i. ſinu deos oēs cōtinēti, cybele nāq; deorū mater dicitur & dictio eſt græca πᾶσ ois & θεὸσ deus; ſunt qui paſithea legunt & tunc erit ordo & ſenſus. Dea

Paſithea nympha.

Equi ſolis.

Cybele deorū mr̃.

¶ Patria

¶ PATRIA o mea creatrix, oratio eſt Atys patriã ſuã alloquẽtis & cõquerentis ꝙ illã deſeruerit & tot mala paſſus fuerit, hũc aũt e lydia & Cræſi regis filiũ fuiſſe dicunt. ¶ Patria o mea creatrix, patriã meam recte fortaſſis ſed inuſitate pfecto id dixerit. Ego quã .ſ. patriã. ¶ Dominos herifuge, fugitiui famuli. ¶ Dominos ſolẽt .ſ. relinquere quod ab illo relinquẽs deducitur. ¶ Vt apud niuem, i idã mõte exiſtẽtẽ ſcilicet. ¶ Et earum omnia, ordo eſt ego furibunda adirẽ oia earũ latibula .ſ. ferarũ. Alii legũt & fœmiæ eãrum adirẽ ideſt, ego qui factus ſum uelut fœmina. ¶ Vbi nam, hoc dicit mare circunſpiciens & oculos uerſus regionẽ patriæ dirigere uolens. ¶ Cupit ipſa pupula. Senſus eſt, oculi mei cupiũt ad te dirigere aciem dum mihi aliquãtulum tpis cõceditur, ut ſim abſque furore, et eſt ordo ipſa pupula cupit dirigere aciẽ ad te, dum eſt ſibi animus carens rabie fera, alii nõ ſibi, ſed ſuã legũt ut ordo clarior ſit, breue tẽpus .i. breui tempore, eſt enim actũs caſus ideſt dum animus aliquãtulum acquieſcit a furore, pupula uero eſt pars oculi minima, cornea, cuius diminutiuum eſt pupilla, Ouidius principali uſus eſt, ſuſpicor & fama eſt oculis quoq; pupula duplex, et Pli. lib. xii. cap. xxxvii. ſcribit adeo abſolutam uim ſpeculi oculis ineſſe, ut tam parua illa pupula totam imaginem reddat hoĩs. ¶ Hæc ferar in nemora? interrogatiue .q. d. nunq; hoc patiar. ¶ Foro et palæſtra, oia enumerat pueris gra

Patria o mea creatrix, patria o mea genitrix,
Ego quã miſer relinquens, dominos ut herifugæ:
Famuli ſolent, ad idæ tetuli nemora pedem.
Vt apud niuem ferarũ & gelida ſtabula forem,
Et earum omnia adirem furibũda latibula.
Vbi nam, aut quibus locis te poſitã patria rear?
Cupit ipſa pupula ad te ſuam dirigere aciem,
Rabie fera carens, dum breue tempus animus eſt,
Ego ne a mea remota hæc ferar i nemora domo?
Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, & paleſtra, ſtadio, & gymnaſiis?

Mei paſſiue. Sic legendũ potiuſ ꝙ mei exiſtimo, nã mei paſſiue ponitur m⁹ ut mei amorẽ .i. aliorũ erga me amorẽ, ſſo patria mea creatrix .i. o patria quæ me creaſti, ſic etiam Propertius actiuam ſignificationẽ huic genitiuo negans illam in alterã uocem poſſeſſiui uidelicet pronominis mutauit. Iam mea defunctæ molliter oſſa cubent ideſt meæ defunctæ, ſi latine dici poſſet. Quale & illud Boetii, ſolamur mœſti nunc mea fata ſenis, ſicut ſi dixero meum ingenium qui ſum bonus, & Cicero in epiſtolis meo unius ſtudio. T. L. m. yiii. noſtro duorum euentu cernatur uter populus plus uiribus poſſit, ſicut eſt & illud oratii in ſermonibus libro .i. Saty. iiii. Cum mea nemo ſcripta legat. Vulgo recitare timentis, Seneca in Hyppolito, quis meas miſeræ deus, quis iuuare dædalus flãmas queat, imo in pſalmo etiam habemus dominæ clamaui ad te feſtina mihi exaudi uocem meam clamantis ad te, & libro .ii. regum ſuſtulit de latere meo ancillæ tuæ dormiẽtis. Si quis uero dici poſſe contenderit patrem mei pro patrem meũ, & patriã mei pro

Pupula. Pupilla.

ta et quorū ſpectaculis maxime gaudere ſolēt, ē enim palæſtra quæ ἀπὸ τοῦ παλιν καὶ παίω. i. iterum ferio, & locus luctationis dicitur, Virg. pars in gramineis exercent membra palæſtris, cuius uſus primum apud Atheniēſes repertus eſt, ut inquit Seruius lib. iii. æne. Vnde de Troianis a Virgilio dictum fuit, exercēt patrias oleo labente palæſtras. Troiani nāq; præter dardanum etiā ab athenienſibus originem ducunt, Teucro nāq; duce Atheniēſes ad Troiam profecti ſunt, ut Dionyſius halic. lib. i. Cōmemorat per metaphorā, Terētius domū meretricis palæſtrā appellauit, Eccū a ſua palæſtra foras egreditur, ſtadiū uero locus dicitur in quo certamen currendi celebratur. ¶ Gymnaſiis, gymnaſium locus eſt exercitationis γυμνὸς enim nudus dicitur. Nudi enim ſe in illis exercere ſolebant.

Palæſtra et ei⁹ uſuſ uū primum. Athenienſes ad Troiā

Gymnaſiū.

Miſer ah miſer quærēdū eſt etiā, atq; etiā animæ,
Quod enim gen⁹ figuræ eſt? ego numqd abierim?
Ego mulier, ego adoleſcēs, ego ephebus, ego puer,
Ego gymnaſij fui flos, ego eram decus olei,
Mihi ianuæ frequentes, mihi limina tepida,
Mihi floridis corollis redimita domus erat,
Linquendum ubi eſſet orto mihi ſole cubiculum?

¶ Miſer ah miſer; Apſtropha eſt ad animū cui dicit diu & diu cō querendū eſſe ob relictam patriā. ¶ Q d. n. genus figura eſt? Interrogatiue cū indignatione hoc legēdum eſt. ¶ Quod genus? Scilicet eſt mihi quaſi dicat cum ſim euiratus neq; ſum maſculus, nec fœmina, & ab illo quod accipe quæ ut ſit quæ figura eſt mihi? ¶ Ego nūquid abierim? A patria ſcilicet per indignationem enim hæc omnia loquitur, & irato breues conciſæq; dantur ſententiæ uti Macrobius in ſatur. docet. ¶ Ego mulier? Ego qui olim fui adoleſcens, Ephœbus puer, et flos gymnaſii nūc ſum mulier? Ephœbi dicuntur qui ἐπὶ τὴν ἥβην. i. ad pubertatem uenerūt. i. ad annū. xiiii. ante. n. παῖδες idest pueri uocātur, & eſt ephœbi ætas a. xiiii. uſq; ad. xyii. annū, tūc ex ephœbis excedere dicitur in uirilem ætatem, Catullus autē decorū poeticum ſeruās hūc ſine ullo ordine loquētē tanq̄ puerum & iratum & dolentē introducit. ¶ Gymnaſii flos primus inter iuuenes qui in gymnaſiis exercebāt ¶ Ego eram decus olei, ſolebant enim palæſtritæ ſe oleo perūgere, Ora. pſalimus & luctamur achiuis doctius unctis, & Virg. exercent patrias oleo labente palæſtras. Nā ut Pli. ſcribit lib. xy. ca. iiii. olei uſum ad luxuriā uertere græci uitiorum omniū genitores in gymnaſiis publicādo. ¶ Mihi ianuæ frequentes, eorū uidelicet cœtu, q̄ domū meam frequētabāt cōuenientes tanq̄ ad ducem ſuū. ¶ Mihi limina tepida, cœtu frequētantiū, Perſius e cōuerſo dixit uideſis ne forte limina frigeſcāt. ¶ Mihi floridis corollis redimita domus, Videt hic idicare ſe multos habuiſſe amatores, fuit. n. moris ut amatores poſtes florib⁹ ornarēt, Ouid. & tegat ornatas multa corona fores, et Propertius, & mihi nō deſunt turpes pendere corollæ. ¶ Linquendum ubi eſſet orto ſole cubiculum, tanta erat ad me accedētium multitudo matutino tēpore, ut ſtatim exorto ſole mihi diſcedendum eſſet ex meo cubiculo & hic uidet eſſe uerus poetæ ſenſus uel

Ephœbi Pueri.

Olei uſus i palæſtris.

Amatorum mos.

ſit ordo ubi eſſet cubiculum linquēdum orto ſole.i.quotienſcunq; opus erat me foras egredi iueniebā domū corollis redimitā, ſic melius erit potiusq; referre ad ipſius uitam delicatam ꝙ ita ſcilicet delicate domi ageret, ut niſi orto ſole egrederetur e cubiculo, gerundium enim illud linquendum ꝙ neceſſitatis ſignificationem importat. huic ſenſui non quadrat.

Ego ne deum miniſtra : & cybeles famula ferar?
Ego mœnas, ego mei pars, ego uir ſterilis ero?
Ego uiridis algida idæ niue amicta loca colam?
Ego uitā agam ſub altis phrygiæ columinibus?
Vbi cerua ſiluicultrix, ubi aper nemoriuagus?
Iam iā dolet, qđ egi mihi iam quoq; meo pœnitet
Roſeis ut huic labellis palam ſonitus abiit,
Geminas deorū ad aures noua nuntia referens.
Ibi iuncta iuga reſoluēs Cybelea leonibus,
Sæuum pecoris hoſtem ſtimulans ita loquitur,
Age dum inquit, age ferox, eia agedum. face
ut hunc furor.

¶ EGO ne deū.q. dicat debeo ne modo eſſe miniſtra deorum & famula cybeles, et q̄uis hoc aliqđ ſit tñ atys paruifacit in cōparatione uitæ ſuæ priſtinæ. ¶ Ego mœnas? ſacerdos bacchi, ſed bacchi ſacra et cybele cōia fuiſſe iam diximus. ¶ Ego mei ps, cū euiratus ſim amiſi alteram partē genitalia uidelicet, Et ſic ero nūc tantum pars mei. ¶ Ego uir ſterilis ero? quia amiſſis pudendis non potero amplius generare. ¶ Ego uiridis? Ordo eſt per interrogationē, ego colam loca algida uiridis idæ amicta niue.i.niuibus cōtecta. ¶ Sub altis columinibus, pro culminibus ideſt tectis. ¶ Vbi cerua ſyluicultrix, ſupple uitam agit, ſyluicultrix quæ ſyluas colit.i.habitat. ¶ Nemoriuagus, ꝗ per nemora uagatur.q.d.debeo ne inter feras ætatem degere. ¶ Iamiam dolet qđ egi mihi iam quoq; me pœnitet, tautologia eſt, idē enim bis quodā modo dicit, pōt tamē aliter legi uerſus iſte, iam iam dolet quod egi mihi, iamiam mihi pœnitet, ut ſit ordo. Iam, iam, iam, iam, mihi pœnitus dolet qđ egi. hac.n.uerborum conduplicatione ex nimio dolore utitur.

¶ Roſeis ut hic. Cū dixiſſet Atys hæc uerba & ſonitus ad aures cybeles pueniſſet. ipſa leonib⁹ ſuis iugū ſoluit, et unū ex illis alloquuta miſit, ut atym pterrefaceret. ¶ Roſei ut hic alii hic.ſ. ſonus uerborū atys a roſeis labellis abiit. ¶ Deorū ad aures, ad aures cybeles deæ pluralis eſt p ſingulari et hoc qm̄ ipſa deorū mater eſt: uel deorū oium, et cybele poſtea fecit qđ ſeqt. ¶ Ibi iuncta, ibi p tūc auditis illis uerbis. ¶ Noua nuntia referēs, ea uidelicet q̄ conqueſtus fuerat atys. ¶ Cybelea, pro cybele ſicut ēt alibi dicet penælopea p penælope, poteſt tamē et cybele legi. ¶ Pecoris hoſtem, leonē ꝗ hoſtis eſt feris et animalibus cunctis quæ deuorat, ſub appellatione nanq; pecoris oia intelligimus animalia rōne carētia, alii hoſtē ad fabulā Hippomanes et atalātæ referūt, quā lib. x. ponit Oui. ſed dictio illa pecoris talē ipedit ſenſum ſi diligētius cōſiderare uoluerim⁹. ¶ Læuū, a ſiniſtra pte currus poſitū. Alii Sæuū legūt, ita loqt ad illū leonē. ¶ Age dū iqt, cū dixerit, ita loqt notādum ꝙ ſubiunxit Catullus iquit, quorū alterum pculdubio ſuperfluū eſt

Pecus Iteratio.

ta et quorū ſpectaculis maxime gaudere ſolēt, ē enim palæſtra quæ ἀπὸ τοῦ πάλλ καὶ παίω .i. iterum ferio, & locus luctationis dicitur, Virg. pars in gramineis exercent membra palæſtris, cuius uſus primum apud Athenięſes repertus eſt, ut inquit Seruius lib. iii. æne. Vnde de Troianis a Virgilio dictum fuit, exercēt patrias oleo labente palæſtras. Troiani nāq; præter dardanum etiā ab athenienſibus originem ducunt, Teucro nāq; duce Athenięſes ad Troiam profecti ſunt, ut Dionyſius halic. lib. i. Cōmemorat per metaphorā, Terētius domū meretricis palæſtrā appellauit, Eccū a ſua palæſtra foras egreditur, ſtadiū uero locus dicitur in quo certamen currendi celebratur. ¶ Gymnaſiis, gymnaſium locus eſt exercitationis γυμνὸς enim nudus dicitur. Nudi enim ſe in illis exercere ſolebant.

Palæſtra et ei⁹ uſuſ uū primum. Athenienſes ad Troiā.

Gymnaſiū.

Miſer ah miſer quærēdū eſt etiā, atq; etiā animæ,
Quod enim gen⁹ figuræ eſt? ego nunqd abierim?
Ego mulier, ego adoleſcēs, ego ephebus, ego puer,
Ego gymnaſij fui flos, ego eram decus olei,
Mihi ianuæ frequentes, mihi limina tepida,
Mihi floridis corollis redimita domus erat,
Linquendum ubi eſſet orto mihi ſole cubiculum?

¶ Miſer ah miſer, Apoſtropha eſt ad animū cui dicit diu & diu cōquerendū eſſe ob relictam patriā. ¶ Q. ď. n. genus figura eſt? Interrogatiue cū indignatione hoc legēdum eſt. ¶ Quod genus? Scilicet eſt mihi quaſi dicat cum ſim euiratus neq; ſum maſculus, nec fœmina, & ab illo quod accipe quæ ut ſit quæ figura eſt mihi? ¶ Ego nūquid abierim? A patria ſcilicet per indignationem enim hæc omnia loquitur, & irato breues conciſæq; dantur ſententiæ uti Macrobius in ſatur. docet. ¶ Ego mulier? Ego qui olim fui adoleſcens, Ephœbus puer, et flos gymnaſii nūc ſum mulier? Ephœbi dicuntur qui ἐπὶ τὴν ἥβην .i. ad pubertatem uenerūt .i. ad annū. xiiii. ante. n. παῖδες idest pueri uocātur, & eſt ephœbi ætas a. xiiii. uſq; ad. xvii. annū, tūc ex ephœbis excedere dicitur in uirilem ætatem, Catullus antē decorū poeticum ſeruās hūc ſine ullo ordine loquētē tanq̄ puerum & iratum & dolentē introducit. ¶ Gymnaſii flos primus inter iuuenes qui in gymnaſiis exercebāt ¶ Ego erani decus olei, ſolebant enim palæſtritæ ſe oleo perūgere, Ora. pſalimus & luctamur achiuis doctius unctis, & Virg. exercent patrias oleo labente palæſtras. Nā ut Pli. ſcribit lib. xv. ca. iiii. olei uſum ad luxuriā uertere græci uitiorum omniū genitores in gymnaſiis publicādo. ¶ Mihi ianuæ frequētes, eorū uidelicet cœtu, q domū meam frequētabāt cōuenientes tanq̄ ad ducem ſuū. ¶ Mihi limina tepida, cœtu frequētantiū, Perſius e cōuerſo dixit uideſis ne forte limina frigeſcāt. ¶ Mihi floridis corollis redimita domus. Videtur hic idicare ſe multos habuiſſe amatores, fuit. n. moris ut amatores poſtes florib⁹ ornarēt, Ouid. & tegat ornatas multa corona fores, et Propertius, & mihi nō deſunt turpes pendere corollæ. ¶ Linquendum ubi eſſet orto ſole cubiculum, tanta erat ad me accedētium multitudo matutino tēpore, ut ſtatim exorto ſole mihi diſcedendum eſſet ex meo cubiculo & hic uidet eſſe uerus poetæ ſenſus uel

Ephœbi Pueri.

Olei uſus ī palæſtris.

Amatorum mos.

ſit ordo ubi eſſet cubiculum linquẽdum orto ſole.i.quotienſcunq; opus erat me foras egredi iueniebã domũ corollis redimitã, ſic melius erit potius q̃ referre ad ipſius uitam delicatam ꝙ ita ſcilicet delicate domi ageret, ut niſi orto ſole egrederetur e cubiculo, gerundium enim illud linquendum ꝙ neceſſitatis ſignificationem importat, huic ſenſui non quadrat.

Ego ne deum miniſtra: & cybeles famula ferar?
Ego mænas, ego mei pars, ego uir ſterilis ero?
Ego uiridis algida idæ niue amicta loca colam?
Ego uitã agam ſub altis phrygiæ columinibus?
Vbi cerua ſiluicultrix, ubi aper nemorinagus?
Iam iã dolet, qđ egi mihi iam quoq; meo pœnitet
Roſeis ut huic labellis palam ſonitus abiit,
Geminas deorũ ad aures noua nuntia referens.
Ibi iuncta iuga reſoluẽs Cybelea leonibus,
Sæuum pecoris hoſtem ſtimulans ita loquitur,
Age dum inquit, age ferox, eia agedum. ~~face~~
~~ut hunc furor~~.

¶ EGO ne deũ.q. dicat deabeo ne modo eſſe miniſtra deorum & famula cybeles, et q̃uis hoc aliqđ ſit tñ atys paruifacit in cõparatione uitæ ſuæ priſtinæ. ¶ Ego mœnas? ſacerdos bacchi, ſed bacchi ſacra et cybele cõia fuiſſe iam diximus. ¶ Ego mei ps, cũ euiratus ſim amiſi alteram partẽ genitalia uidelicet, Et ſic ero nũc tantum pars mei. ¶ Ego uir ſterilis ero? quia amiſſis pudendis non potero amplius generare. ¶ Ego uiridis? Ordo eſt per interrogatione, ego colam loca algida uiridis idæ amicta niue.i.niuibus cõtecta. ¶ Sub altis columinibus, pro culminibus ideſt tectis. ¶ Vbi cerua ſyluicultrix, ſupple uitam agit, ſyluicultrix quæ ſyluas colit.i.habitat. ¶ Nemoriuagus, q per nemora uagatur.q.d.debeo ne inter feras ætatem degere. ¶ Iamiam dolet qđ egi mihi iam quoq; me pœnitet, tautologia eſt, idẽ enim bis quodã modo dicit, põt tamẽ aliter legi uerſus iſte, iam iam dolet quod egi mihi, iamiam mihi pœnitet, ut ſit ordo. Iam, iam, iam, iam, mihi pœnitus dolet qđ egi. hac.n.uerborum conduplicatione ex nimio dolore utitur.

¶ Roſeis ut hic. Cũ dixiſſet Atys hæc uerba & ſonitus ad aures cybeles peruenisſet. ipſa leonib⁹ ſuis iugũ ſoluit, et unũ ex illis alloquuta miſit, ut atym pterrefaceret. ¶ Roſei ut hic alii hic.ſ.ſonus uerborũ atys a roſeis labellis abiit. ¶ Deorũ ad aures, ad aures cybeles deæ pluralis eſt p ſingulari et hoc qm̃ ipſa deorũ mater eſt: uel deorũ oium, et cybele poſtea fecit qđ ſeqť. ¶ Ibi iuncta, ibi p tũc auditis illis uerbis. ¶ Noua nuntia referẽs, ea uidelicet q̃ conqueſtus fuerat atys. ¶ Cybelea, pro cybele ſicut ẽt alibi dicet penælopea p penælope, poteſt tamẽ et cybele legi. ¶ Pecoris hoſtem, leonẽ q hoſtis eſt feris et animalibus cunctis quæ deuorat, ſub appellatione nanq; pecoris oia intelligimus animalia rõne carẽtia, alii hoſtẽ ad fabulã Hippomanes et atalãtæ referũt, quã lib.x.ponit Oui. ſed dictio illa pecoris talẽ ĩpedit ſenſum ſi diligẽtius cõſiderare uoluerim⁹. ¶ Læuũ, a ſiniſtra pte currus poſitũ. Alii Sæuũ legũt, ita loqť ad illũ leonẽ. ¶ Age dũ iqt, cũ dixerit, ita loqť notãdum ꝙ ſubiunxit Catullus ĩquit, quorũ alterum pculdubio ſuperfluũ eſt

Pecus Iteratio.

quæ iteratio bis ēt in Virgilio reperitur ut Seruius annotauit, & lib.iii. cū dixiſſet. Quem phœbi interpres multo compellat honore, poſtea ītulit, uade ait. Item in quinto, cum præmiſiſſet fidam ſic fatur ad aurē ſubierit, rurſus & ſeſe oſtendit in armis, dic ait: uerba ſunt quibus cybele leonē ſuū alloquuta eſt, & uerſus hic ſic legendus uidetur, age dum inq̄t, age ferox, agedum, face, ut hunc furor, alii eia agedum face īterponūt, ſed uerſus hypcatalecticus erit, alii aggredere furor legunt, ſed ſenſus nō procedit q̄a leonē alloquitur, illū'q; exhortatur ut furorem in atym imitat. ¶ Age agedum exhortātis ſunt, ſubſequens uero carmen, ſic erit legendum ex emendatione paterna, face ut hic furoris ictu redditum in nemora ferat.

Face ut hic furoris ictu redditu in nemora ferat,
Mea libere nimium qui fugere imperia cupit,
Age cæde terga cauda, tua uerbera pateant,
Fac ut cuncta mugienti fremitu loca retonent.
Rutilam ferox toroſa ceruice quate iubam.

¶ FACE face, conduplicatio ad maiorē nim, ſicut agedum age. ¶ Qui fugere iperia. nā ſuperius dixerat, ego ne a mea remota &c. ¶ Age cede terga cauda, excita te ad iram, ſolent nāq; leones cum ſe ad iram concitant caudæ ictibus terga flagellare, ut Plin. ſcribit lib. viii. cap. xvi. ¶ Vt uerbera pateant, ita te percutias, ut uerbera pateant, ut manifeſta ſint quaſi. d. maximā concipe iracundiā. ¶ Mugienti fremitu, a te emiſſo uidelicet, leones enim rugire grauiter ſolent, cū furore pciti ſunt. ¶ Quate iubam, cōcute. iuba aūt dicitur coma a collo depēdens de qua Pli. ita dicit, leoni præcipua generoſitas, tunc cū cola armoſq; ueſtiunt iubæ, id enim ætate contingit e leone cōceptis. ¶ Toroſa ceruice, toros appellamus pulpas carnis muſculoſas in quibus eſt robur, inde Toroſus, docet columella parandos eē boues ceruice longa, & Toroſa, inde ēt Toroſus pro robuſto dici pōt, placet et hoc loco quæ Auguſtinus de leone cybeles cōmemorat referre, leonē inquit adiungit ſolutū atq; manſuetū, ut oſtēdat eē nullum genus terræ tam remotum ac uehementer ferum quod nō ſubiici coliq; cōueniat, Diodorus ait in. iiii. cybele cū fuiſſet expoſita ab leonibus & pardis enutritam, & ideo leones ei attribui, lucretius uero libro. ii. adiunxere feras, q; quāuis effera proles offitiis debet molliri uicta parentū, hinc Virg. in. iii. & iuncti dominæ Currum ſubiere leones, ubi Seruius dicit, ideo leones ei ſubiugari. ut oſtēdat maternam pietatē omnia poſſe ſuperari, ubi & talem recitat fabulā Schœnos ciuitas fuit bœotiæ inde fuit uirgo Atalanta p̄potens curſu, adeo ut ſponſos prouocatos, ac uictos occideret Poſtea Hippomenes uenerem ut ſibi adeſſet rogauit, a qua cum accepiſſet de orto heſperidum tria mala aurea, prouocauit puellam & ſingula cœpit iacere, tūc atalanta cupiditate legendorum malorum retenta, ſuperata eſt, ſed Hippomenes potitus uictoria, in luco matris deū amoris impatientia cum uicta cōcubuit unde irata dea in leones eos conuertit et ſuo currui ſubiugauit præcepitq; ne ſecum unq̄ leones coirent. Nam & Pli. in naturali hyſtoria dicit leonē cū pardalide & pardum cū leæna cōcumbere

Leonū ira

Iuba

Torus

Toroſus.

Leones cybele qr̄ attribuātur.

Schœnos urbs.

Atalātæ & hypomenis fabula

Leoni cū pardis Adulterium

quod quidem intelligendum ſic eſt, non q; Plinius aſſerat leones inter ſe nõ coire, ſed adulterium eſſe cũ pardis, ut & Claudianus dixiſſe uidetur. Obuia fulminei properent ad uulnerá pardi. Semine permixto geniti, ideo autem curru uebi dicitur, q̃a ipſa terra eſt q̃ in aere pendet iõ ſuſtinetur rotis, q̃a mũdus rotatur & uolubilis eſt.

Ait hæc minax cybele, religatq; iuga manu,
Ferus ſeſe ipſe adhortatus, rapidum ĩcitat aĩum,
Vadit, fremit, refringit uirgulta pede uago,
At ubi ultima albicantis loca littoris adiit,
Tenerumq; uidit Atyn prope marmora pelagi,
Facit impetũ, ille demens fugit in nemora fera,
Ibi ſemper omne uitæ ſpatium famula fuit,
Dea magna, dea cybele, dea atrox dindymi
Procul a mea tuus ſit furor omnis hera domo,
Alios age incitatos, alios age rabidos.

AIT Hæc minax, cum hæc dixiſſet Cybele iuga ſoluit ut libere leo diſcurrere poſſit. Cybele minax, ipſi leoni minitãs niſi iuſſa exequatur uel minitãs aty. Religatq;, ideſt ſoluit. Ferus, leo. Se ſe adhortans, cauda ſe ipſum percutiendo ſicut præceptum fuerat. Virgulta, alii uirideta legũt. At ubi ultima, alii humida habent. Albicantis littoris, aut propter ſpumas, aut propter arenam. Prope marmora pelagi, ꝑpe mare. nam marmor pro mari capitur a ſimilitudine uenarum ad undas. Virgi. et in lento luctantur marmore tonſæ. Ille demens. ſ. atys, factus furioſus, ut cybele leoni iuſſerat. Ibi, i, in ipſis nemoribus. Famula fuit, ſemꝑ fuit miniſtra cybele. Dea magna, poſtq̃ poetica licentia fabulam atys narrauit. poeta. Votum facit, ne unq̃ tali corripiatur furore ut ſeipſum caſtrare uelit. Dea magna, cybele nãq; magna deorũ mr̃ uocatur. Dea atrox, quæ furorem talem immittit. Dea dyndimi, phrygiæ mons eſt, nomen eſt ex his q̃ alternæ declinãt. Here, caſus eſt uocatiui. Tuus furor, quẽ tu icutis. Alios age, alios ĩpellas ad furorem iſtum, ſed me liberũ dimittas.

Marmor

Dyndimus mons

EPITHALAMIVM IVLIAE ET MALLII.

c Ollis o heliconij.

IN MALLII ET IVLIAE EPITHAL. EXPOS.

OLLIS o heliconii, mallii & Iuliæ hoc epithalamio nuptias celebrat, eſt aũt epithalamiũ carmen nuptiale. Quod deriuatio ipſa idicat, nã ab ἐπὶ καὶ θάλαμος. i. ad et thalamus dicitur, apollinem autem primum huiuſmodi carmen ceciniſſe maiores tradiderunt, cum tethis peleo nupſit, futuramque promiſit fœlicitatem, quod tethis apud æſchilum multis uerſibus conqueritur, ſicut Plato in libris de re. p. recitauit. Verſus eſt pharetratius quo genere ſcripſit etiam odẽ ſupius, dianæ ſumus in fide, ſed quimus quiſq; uerſus loco ſecundi dactyli habet ſpondeum. Pulcherrimus eſt autem epithalamii ordo a poeta noſtro ſeruatus, primo enim ad nu-

Epitalamiũ

ptias celebrandas hymenæum inuocat. Eius deinde laudes canit, poſtea ita agit ut de matris domo exeuntem ſponſam & mariti domum proficiſcentem feſcenina proſequatur alloquutio, in domum porro mariti infertur, qua deinde in cubiculo collocata ſponſus introducitur, eorumq; coniunctio innuitur, poſtremo uotum fit ut filius naſcatur, quia coniugii finis eſt liberorum procreatio, materiam igitur ab hymenæi inuocatione ĩgreditur, hymenæum uero quidam liberi ac ueneris filium fuiſſe dicūt, qui primus certas nuptias inſtituerit, ideo per laudē cantatur uirginalibus nuptiis ob huiuſcemodi meritum, ut in adelphis recitat donatus. Alii uero uirū fortem atticum fuiſſe cōmemorant, qui raptas a prædonibus uirgines oppreſſis latronibus intactas patriæ reſtituerit, cuius hyſtoriam diffuſius recitat Lactantius lib. tertio thebaidos. Alii quod hymen dicatur membrana quædam qua eſt munita uirginitas, quæ primo diſrumpitur coitu, hymenæum putant alii hymnum uocari Virginalium nuptiarum, illud quoq; notandum ꝙ quēdam modum græci hymenæum ita latini talaſſium in nuptiis inuocabant, ob cauſam quam recitat Liuius libro primo ab ur. con. & Seruius in primo æneí. licet aliter de Talaſſio Pluth. in quæſtionibus Catullus noſter hymenæum inuocās uraniæ filium fuiſſe dicit, hymenæum ex muſa genitum non ex uenere ſenſit etiam Martianus capella ita ſcribens in principio. Tu quem pſallentem thalamis quem matre camœna progenitum perhibēt &c. Licet tamen alii calliopem matrem fuiſſe dicāt. Ordo igitur talis erit, o hymenæe hymen. Cultor collis heliconii genus uraniæ qui rapis teneram ad uirum uirginem cinge tempora floribus &c.

Coniugii finis

Hymenæus cur inuocēt

Talaſſius

Cultor, uraniæ genus,
Qui rapis teneram ad uirum
Virginem, o hymenææ hymen
Hymen o hymenææ.
Cinge tempora floribus,

¶ CVLTOR Collis helyconii, helicon ut Strabo ſcribit lib. nono mons eſt nō procul a parnaſſo diſtans, illi æmulus et altitudine & circuitu, hoc in loco conſecrata eſt muſis ædes fonſq; Caballinus & lybethridum ſpelunca nympharum, de hoc Plinius libro quarto cap. ſeptimo & muſis natale in nemore helicone aſſignant. Cum igitur uraniæ muſæ filium dicat hymenæum fuiſſe, idcirco heliconis cultorem appellat. ¶ Rapis, ad nuptiarum morē alludit de quo feſtus. Nam uirgo ex matris gremio rapi fingitur, unde & ipſe inferius dicet qui natam poſſis complexu auellere matris. ¶ Hymen o hymenææ, idem eſt ſed alterum integrum alterum uero per apocopen prolatū, fit nāq; cōduplicatio nominis iſtius boni hominis gratia, & eſt uerſus qui intercalaris appellatur, q frequenter poſt aliquā tulos interponitur uerſus, ſicut intercalares dies & menſes uocantur qui iterponūtur ut ratio lunæ, ſoliſq; conueniat, ſicuti Seruius declarat apud Virgi. æglo. octaua ubi poeta Incipe menalios mecum &c. ¶ Hymen o hymenææ, hoc ex plauto ſumptū uidetur, ex fabula quæ caſſina inſcribitur, ubi legitur. Io hymē hymenææ o hymen, & apud menādrum in nuptiis ita cani obſeruarunt. ὑμὴν ὦ ὑμέναι ὦ ὑμὴν & idem ab Ariſtophane in auibus repetitum fuit. ¶ Cinge tempora floribus, Coronatus namq; hymenæus

Helicō mons

Muſarum ædes in helicone

Fons Caballinus

Mos rapiendi uirginem

Intercalaris uerſus

Intercalaris dies

Intercalaris menſis

Hymenæus coronatur

nuptiis intererat. Vnde Ouidius epiſto.
yi. affuit & ſertis tpa uinctus hymen.

Suaue olentis amaraci,
Flammeum cape, lætus huc
Huc ueni niueo gerens
Luteum pede ſoccum,
Excituſq; hilari die,
Nuptialia concinens,
Voce carmina tinnula,
Pelle humum pedibus, manu
Spineam quate tedam.
Nanque Iulia Mallio,
Qualis idalium colens

Amaracus ¶ AMARACI, amaracus herba eſt
quã diocles medicus & ſicula gens ap-
pellauere quod ægyptus & ſyria ſanſu-
Sampſucus. cum, ut Plinius tra-
didit libro uigeſimo
primo cap. ſecundo
Columella tamen li-
bro decimo ponit in-
ter arbores, & Stra-
bo libro ultimo ait p-
ſcam etiam arborem
dici, dulcemq; fru-
ctum ferre. de ipſa
fabulam huiuſmodi
breuiter narrat Ser-
uius lib. primo ænei-
dos, hic puer regius
unguentarius fuit, qui caſu lapſus dum
ferret unguenta, maiorem ex confuſione
odorem creauit. Vnde optima unguenta
amaracina dicuntur, hmõi poſtea in her-
bã ſampſucũ uerſus eſt. ¶ Flãmeum ca-
Amaracina unguẽta pe lætus, flammeum geſtamen erat uxo-
ris flãminis cum qua non licebat facere
diuortium, & ideo boni augurii gratia
nouæ nuptæ ſumebant ad perpetuita-
Flammeũ tem coniugii ſignificandam atq; etiam
ut pudorem tegerent, hinc Lucanus lib.
ſecundo leuiter tectura pudorem lutea
demiſſos uelarunt flammea uultus, &
Claudianus, flammea ſollicitum ꝑuela-
tura pudorem, erat autem panus tenuis
Nubo. quo nouæ nuptæ uultus contegebatur,
Nuptiæ. a qua contectione nubo & nuptiæ di-
cuntur quia obnubere eſt tegere a nubi-
obnubere bus quæ aſpectum cœli tegunt. ¶ Lu-
teum ſoccum, ſcimus ex. A. Gelii inter-
Luteꝰ color prætatione libro ſecundo cap. uigeſimo-
ſexto luteum eſſe colorẽ ſubruffum, ſci-
mus etiam ſoccum eſſe muliebris calcia-
menti genus, ſed uirgines luteo calcia- Socꝰ
mento uſus fuiſſe ex Seneca in Hippo- Luteũ
lyto apparet in choro o diua non miti, calciamentũ
ubi de Hercule loquitur qui habitu mu-
liebri muliebria aꝑ Hercules habitu
reginã exercuit oſ- muliebri
ſitia, cũ inquit cru-
ra diſtincto relega-
uit auro, luteo plan-
tas cohibente ſoc-
co. Vtebãtur etiam Luteũ flammeum
flammeo luteo, Vn-
de Plinius libro ui-
geſimoprio, lutei ui-
deo honorem anti-
quiſſimũ in nuptia-
libus flammeis totũ
fœminis conceſſum.
¶ Nuptialia carmina, uel epithalamiũ,
uel feſceninos uerſus, de quibus inferius
dicemus. ¶ Voce tinnula, acuta & re- Tinnulus
ſonanti a ſonitu ipſo fit uocabulũ maxĩe
æris percuſſi. ¶ Pelle humum pedibus,
per circumloquutionem dixit Salta, qui
enim ſaltat pede terram pellere uidetur.
¶ Spineam quate tedam, ſolebant tedas
quinque ante nouam nuptam præferre,
de quibus inferius dicemus, hæ autem
ex ſpina confici conſueuere uti Plinius li-
bro decimoſexto cap. decimonono indi- Tedæ ex ſpina
cat, in eoſdem ſitus committatur & ſpi- & quare
na nuptiarum facibus auſpicatiſſima.
quoniam inde fecerint paſtores qui ra- Sabinarũ raptus
puerunt Sabinas ut auctor eſt maſſu-
rius. ¶ Nanq; iulia mallio, Rationem
apperit cur hymenæum uenire iuſſerit,
quia uidelicet iulia nubit mallio.
¶ Qualis idalium, comparatio huc ſpe-
ctat ſicut uenus cum bono augurio ue-
nit ad iudicium paridis, quia uictoriam

inde reportauit, ita etiam iulia proficiſcetur ad uirum ſuum. Qui uero ad ornatum ueneris hoc referunt, mea quidem ſententia uerba poetæ minime præſitarunt. ¶ Idalium, cipri nemus ſuperius annotatum Epigrãma.xxxiii.

¶ AD Phrygium iudicem, ad paridẽ Alexandrum qui p̃ Venere contra Iunonem & mineruam iudicauit.

Venit ad phrygium Venus
Iudicem, bona cum bona
Nubit alite uirgo,
Floridis uelut enitens
Myrtus agia ramulis, sancta
Quos Hamadryades deæ
Ludicrum ſibi roſcido
Nutriunt in odore
Quare age huc aditum ferens

Fabulam uero dearum uide in Apuleio libro decimo de aſino, Iudicium paridis in Alexandria monte fuiſſe ſcribit Strabo libro decimotertio.

Iudicium paridis

¶ Cum bona alite, cum bono Augurio, Ex auibus enim augurium fit, & loco boni ominis in nuptiis ſic dicere ſolebant uidelicet, Fauſtum, bonum, felix. Fortunatumq́ʒ ſit hoc coniugium, Vnde Virgil. in primo. Cui pater intactã dederat primiſq́ʒ iugarat ominibus, & Cicero p̃ Cluentio nubit genero ſocrus, nullis auſpicibꝰ, nullis auctoribus, funeſtis ominibus, ſolebãt etiam antiquores in rebus omnibus peragendis tam publicis q̃ʒ priuatis augurium ſummere, ut Vale. in principio ſecundi memorabilium & Cicero i libro de diuinatione referunt, ſed in nuptiis præcipue bona auſpicia optabant, unde poſterioribus temporibus auſpicẽ ſaltem intereſſe nuptiis uolebãt, ut Vale. de inſtitutis antiquis ex Cicerone repetiuit, hinc illud Plauti in Caſſina, Argẽtum ſiquis dederit ut ego ſuſpicor ultro ibit nuptum non manebit auſpices, inde Luc. Cõtentiq́ʒ auſpice bruto, hinc Iuuenalis ueniet cũ ſignatoribus auſpex.

Verba q̃bus i nuptiis utebãtur boni ois cã.

Mos augurandi

Auſpex i nuptiis

¶ Floridis uelut enitens, hæc comparatio ad iuliæ pulchritudinem & decorẽ ſpectat, illam comparans floridis myrti ramulis. Myrtus arbor eſt ueneri ſacra ut Seruius libro primo Georgi. & Plinius libro duodecimo cap. primo teſtantur, de qua idem diffuſius loquitur libro decimoquinto capi. uigeſimonono & Au. Gellius libro quinto cap. ſexto, eſt autem ueneris uel quia littora amat & uenus de mari nata eſt uel q̃a prodeſt multis mulierum neceſſitatibus, unde & myrtia dicta eſt Venus quæ poſtea murtia ut Pli. & Pluth. in quæſtionibus, q̃ʒuis Feſt. Pomp. a monte Auentino qui antea murcus eſt dictus, myrti uero genera tria eſſe ex Catonis auctoritate prodidit Plinius, Cãdidam nigram, coniugalem fortaſſe. e coniugiis, hanc uidetur ἁγίαν, ideſt ſanctã appellare uel agian dicit nymphis conſecratã quia ſubiungit nymphas ramos ad uoluptatem ſibi nutrire, hamadriades dicuntur nymphæ quæ una cum arboribus naſcuntur & moriuntur.

Myrtus ueneri ſacra.

Myrtia Venus

Auentinus mons Murcus dicebat.

Myrti genera tria

¶ Ludicrum ſibi, ludicrum ſubſtantiue, ideſt ad rem iocoſam & uoluptatis plenam ſignificat.

¶ Roſido nutriunt in odore, Nam myrtus odorifera eſt arbor. Alii in humore legentes parum ſyllabam penſitarunt cum in humore prima producatur. ¶ Roſido in odore, quia ex rore nutriuntur plantæ & herbæ.

Myrtus Agia.

hamadriades.

Ludicrum.

¶ Quare age, quaſi dicat cum ſumptũ iam ſit fœlix auſpicium & formoſa ſit Iulia accedas huc.

Perge linquere theſpiæ
Rupis aonios ſpecus.
Lympha quos ſuper irrigat
Frigerans Aganippe,
Ac domum dominam uoca
Coniugis cupidam noui,
Mentem amore reuinciens,
Vt tenax edera hac,& hac
Arborem implicat errans.
Vos item ſimul integræ

Theſpia op. Cupidinis ſtatua

¶ THESpiæ rupis, deſeras loca muſarũ in q̃bus ſolitus es uerſari. ¶ Theſpiæ rupis, mõtis heliconii eſt enim Theſpia oppidum heliconi proximũ de quo Plinius libro quarto cap. ſeptimo ubi cupidinis ſtatua erat ut Stra. refert lib. ix. ¶ Aonios ſpecus. Antra muſarũ quæ ſunt i Bœotia quæ aonia dicta fuit & Aones mõtes a quibus Aonides muſæ dictæ, ut Iuuenalis, Aptuſque bibendis fontibus aonidum. ¶ Lympha quos, ſupra quos montes fluit aqua Aganippes, Aganippe fons eſt in Bœotia ut Plinius lib. quarto cap. ſeptimo teſtatur muſis ſacer, unde aganippeus dicitur. Ouid. vi. faſt. dicite q̃ fontes aganippidas hippocrenes Grata meduſei ſigna tenetis eq. ¶ Dominam uoca, ipſam Iuliam & ad nuptias per coemptionem alluſiſſe uidetur, de quibus ſupra ex Plutarchi auctoritate de quibus & Virgilius libro quarto intellexit cum inquit. Et dominum æneam in regna recepit, ubi Seruius recitat quo modo certis ſolemnitatibus coẽptio apud priſcos peragebatur in contrahendo matrimonio & ſeſe coemendo inuicem uir & uxor interrogabant, Vir ita an mulier ſibi materfamilias eſſe uellet? illa reſpondebat uelle. Item mulier interrogabat utrum uir ſibi pater familias eſſe uellet? ille reſpõdebat uelle. Itaque mulier in uiri manu conueniebat & uocabantur Eæ nuptiæ per coemptionem, de quibus etiam Cicero in

Aonia Aones mõtes Aonides

Aganippe fons

Nuptiæ p coemptionẽ Coemptio quo modo

Topicis, & Boetius in cõmento, quod aũt dicit Seruius libro primo georgico. Teq; ſibi generũ tethis emat. ad antiquum nuptiarum pertinet ritum quo ſe maritus & uxor inuicem emebant. id declarare uidetur Nonius Marcel. Ex auctoritate Varronis qui ait nubentes ueteri lege Romana tres aſſes ad maritum uenientes ſolere puehere atq; unum quem in manu tenerent tanquã emendi cauſa marito dabãt, Vnde Virgilius dixit, Teq; ſibi generum Tethys emat omnibus undis quaſi dicat non modo aſſe ſed omni ditione ſua te emet. Vnde uxor domina dicebatur, tanquã quæ maritum emiſſet. Hinc Catullus inquit dominam uoca. ¶ Noui coniugis, Mallii. ¶ Vt tenax hedera, ſimile eſt illud A Pollione pro Galleno.

Seruii locus

Aſſes tres ad maritum

Virgilii locus

Vxor quare domina

Ite agedum pueri pariter ſudate medullis
Omnibus inter uos, non murmura ueſtra columbæ
Brachia non ederæ, non uincant oſcula conchæ,

Pollionis uerſus

Niſi q hic de brachiorum amplexu illic de amoris & mentis connexione loquitur.

¶ Vos itẽ ſimul integræ, uirgines quoque hortatur ut hymenæum inuocent. ¶ Integræ, intactæ incorruptæ, uirgines, matrimas & patrimas itelligit uirgines, ideſt quæ patrem & matrem haberent. quæ ad uirum nouam nuptam ducebant.

Virgines matrimæ & patrimæ

¶ PAR dies, nuptiarum uidelicet. ¶ In modum dicite, ad menſuram & rhytmum cantantes, Incitat enim illos ut hymenæum uocent. ita tamen ut in rhytmum canant, qui uero in Nodum legunt, ideſt in choream ratundam, ſyllabam minime penſitarunt. ¶ Vt lubentius, audiens, ordo ut audiens ſe citarier ad ſuum munus lubentius huc aditum ferat. ¶ Dux bonæ Veneris, amoris cõiugalis quia eſt etiã impudica uenus. ¶ Boni amoris, connubialis, quia eſt etiam amor inhoneſtus. ¶ Quis deus magis ac magis, ſic legendum eſt hoc carmen, uel quis deus magis optimis. Hi enim ſunt optimi amantes qui fœdere coniugii iuncti ſunt. ¶ Quis deus magis, q̃ꝫ hymenæus uidelicet.

Virgines quibus aduenit
Par dies, agite in modum
Dicite, o hymenæe hymen,
Hymen o hymenæe.
Vt lubentius audiens,
Se citarier ad ſuum
Munus huc aditum ferat
Dux bonæ Veneris, boni
Coniugator amoris
Quis deus magis ac magis
Eſt petendus amantibus?
Quem colant homines magis
Cœlitum? o hymenæe hymen.
Hymen o hymenæe.
Te ſuis tremulus parens
Inuocat, tibi uirgines
Zonula ſoluunt ſinus,
Te timens cupida nouos
Captat aure maritos,
Tu fero iuueni in manus,
Floridam ipſe puellulam
Matris a gremio ſuæ

¶ Te ſuis tremulus, apoſtropha eſt ad ipſum hymenæum, & eſt ſenſus, parentes iam ſenes optant ut filiæ ſe annuente nubant, ſuis ſcilicet filiabus. ¶ Tremulus, qui ob ſenectutem tremit & tanquam morti uicinus filias locatas uidere cupit. ¶ Tibi uirgines zonula ſoluunt ſinus, ſenſus eſt, uirgines ſpoliant ſe ut eant in lectum coniugis, Nam

Zonæ ſolutio

cingulo gremium deuinciebatur, ut Plutar. in L. curgo, poſſumus etiam ad zonam, ideſt ad cingulum referre de quo ſuperius in ſecundo Epigram. dictum fuit, & ſoluunt triſyllabum eſt. ¶ Te timens, tanquam uirgo non aſſueta pati uirum. ¶ Cupida nouos captat aure maritos, auſcultat an in cubiculum maritus ueniat, quem uehementer cupit, poſſet etiã hoc ad puellarũ morem referre quæ diligenter uerba parentum auſcultare ſolent, quando de ipſis locandis ſermonem habent, ſed magis prima placet ſententia. ¶ Tu fer o iuueni, quidam non percipientes fer o duas eſſe dictiones, ita interp̃tati ſunt tanquã adiectiuum ſit fero iuueni. deinde in quarto carmine dedis adiunxerunt aſſerentes in ipſo uerbum aliquod deeſſe, quod tamen nequaq̃ꝫ deerit, ſi prout parenti meo placuit ita legerimus. Hymen o hymenæe hymen. Eſt autem ordo & ſenſus, o ipſe hymen fer, ideſt adducas, uel fer pro auſer, ſicut omnia fert ætas, floridam puellam a gremio ſuæ matris in manus mariti, q̃ autem dicit a gremio matris. hoc antiquum morem reſpicit. Solebant.

namq; ut Feſtus docet Pomponius ita ſimulare tanquam nouas nuptas a gremio matris raperent. aut ſi matrem non haberent ex eius ſinu, quæ ſibi neceſſitudine magis coniuncta eſſet, & hoc quia feliciter Romulo ceſſit rapina quam de Sabinis fecerat.

Virgines a gremio matris rapiebant

¶NIL poteſt ſine te uenus. Nihil inquit in rebus uenereis niſi matrimonio interueniente laudabile eſſe poteſt.
¶Fama quod bona cōprobet, quod laude dignum ſit.
¶At poteſt, ſcilicet commodum capere. ¶Quis huic deo? interrogatiue hoc legendum ē. q. uelit inferre nullū eſſe comparandum, & uerſus eſt intercalaris.
¶Nulla quit ſine te domus. Nulla inquit familia ſine matrimonio poteſt filios procreare, nec aliquis poteſt parens dici.

Dedis, o hymenæe hymen:
Hymen o hymenæe.
Nil poteſt ſine te Venus,
Fama quod bona comprobet
Commodi capere, at poteſt
Te uolente. quis huic deo
Compararier auſit?
Nulla quit ſine te domus
Liberos dare, nec parens
Stirpe ditier, at poteſt
Te uolente, quis huic deo
Compararier auſit?
Quæ tuis careat ſacris
Non queat dare præſides
Terra finibus, at queat
Te uolente, quis huic deo
Compararier auſit?
Clauſtra pandite ianuæ.
Virgo adeſt, uiden ut faces

mo æneid. & pulchra faciat te prole parentem, inquit ex adulterio non poteſt dici pater.
¶Stirpe, legiptima ſcilicet.
¶Quæ tuis careat ſacris. locus iſte & alii permulti huic ſimiles efficiunt ut minus mirer ſi poeta docti cognomentum ſit adeptus. horum autem carminum ordo talis erit. Ex quo ſenſus facile patebit. Terra quæ careat tuis ſacris non queat dare præſides finibus, ad morem enim Romanorum alludens, feciales & patrem patratum intelligit. Is enim eſt qui patrem habet, & idem habet filios, quod ſine coniugio fieri non poteſt, præſides autem finibus eſſe feciales & patrem patratum apparet. Ex Liuio, & ideo minime eorum ſententia probanda uidetur, qui præſides hoc loco pro obſidibus poſitum exiſtimant quod nuſquam legi. Quemadmodum quod magiſtratus niſi legitime natis darentur. ¶Clauſtra pandite, ianitores ut fores pandant alloquitur, ut ex

Pr̃ ex adulterio nō dicit̃

¶Liberos dare, legitimos intelligit quia proculdubio abſq; hymenæo poſſunt filii Spurii generari.
¶Nec parens ſtirpe dicier, quia ſine te non dicitur parēs. quia correlatiua ſunt filius & parens. Namq; filii non legitimo concepti matrimonio non patris ſed matris genus aſſequuntur. ut in iure habemus digeſtis de ſtatu hominum in .l. lex naturæ q̄ eſt lex Vlpiani, niſi tamen lex ſpiritualis aliud inducat, Donatus quoq; exponens illud Virgilii libro pri-

Filii nō legitimo partu concepti matris genus ſequuntur

Fecialis Pater patratus

Præſides finibus qui

d omo ſponſa exeat, mariti domum profectura. ❡ Clauſtra ianuæ, ideſt ipſam ianuam. ❡ Viden ut faces, ritum tangit nuptiarum antiquarum in quibus ſolebant nouam nuptam quinque pueri faces accēſas manibus geſtantes præire. ob has cauſas quas Piutharcus recitat in quæſtionibus quæſtione ſecunda, quoniā uidelicet is numerus eſt impar, & imparitas diuidi non poteſt, aut ſi diuidatur aliquid cōmune relinquitur, ſicut omnia coniugibus debent eſſe communia, unde & donationes inter coniuges uetitæ erant, ſicuti idem quæſtione ſeptima docet. Ex omnibus autem imparibus quinarius eſt aptior. quia tria primum locum imparitatis tenent, duo autem paritatis. Et impar tanquam ualidior maſculum, par uero tāq̄ imbecillior fœminam denotat, In ternario uero nulla diuiſio fieri poteſt. Cū unum non ſit numerus ſed numeri principium, alii dicunt ꝙ cum lux ſit generationis ſignum, Mulier uero ſupra quinque uno partu naturaliter edere non poſſit, idcirco totidem uſos facibus, Al i ꝙ quinque deos hi precantur qui matrimonio iunguntur, Iouem adultum, Iunonem adultam, Venerem, ſuadelam, lucinam quam etiam in partu & doloribus mulieres inuocāt, ut ſuperius dictum fuit. De facibus in nuptiis uideto etiam Feſtum Pompeium.

Quiq; faces i nuptiis

Donationes iter cōiuges uetitæ

Vnum nō eſt numerus

Quiq; uno partu

Splendidas quatiunt comas?
Sed moraris, abit dies:
Prodeas noua nupta.
Tardat ingenuus pudor,
Q uæ tamen magis audiens
Flet, quod ire neceſſe ſit.
Sed moraris, abit dies
Prodeas noua nupta.
Flere deſine: non tibi
Herculeia, periculum eſt,
Nequa fœmina pulchrior

❡ Q VAtiunt comas, metaphorice flāmarum apices comas appellat.

❡ Sed moraris, increpat moram ſponſæ, quaſi dicat ne tardes tantum, dies enim præterit, mulierum eſt morari, nam dum comuntur, dum molliuntur annus eſt ut Terentius inquit.

Mora in mulierib⁹

❡ Prodeas, exi & eodem quoq; carmine cunctantem ipſam euocat. ❡ Tardat, in domo moratur. ❡ Pudor, quia cum ad uirum acce das amittenda tibi eſt caſtitas.

❡ Quem tamen, ſcilicet pudorem audiens, ſcilicet ipſa puella magis flet ꝙ ire neceſſe eſt ad maritum uidelicet, ita enim ordo fieri debet.

❡ Flere deſine, Iuliam monet ne fleat cum ſit in toto orbe pulcherrima, Alii tardat legunt. Et ſic erit ſenſus, & ſunt uerba poetæ ſecum loquētis, pudor tardat ipſam ne egrediatur, quia non libenter amittit pudicitiam, quā tamē audiēs magis q̄ deceat flet, ꝙ ire oīno neceſſe eſt. Vnde ipſam exhortatur ne fleat, quia inter reliqua quæ ipſam cōſolari poſſunt hoc unum eſt non paruifaciēdum: ꝙ omnium pulcherrima domo exhibit.

❡ Non eſt periculum, hoc illud ſonare uidetur quod uulgo frequēter uſurpat. nō eſt periculum q; aliqua te pulchrior reperiatur. Herculeia patronymicū ſed ſpēs poſſeſſiui a pr̄e deriuari ſicut priameia uirgo Caſſādra priami filia apud Virg. lib. ii. alii tamē Iuleia legūt ut ſit deriuatiuum ꝑ poſitiuo Iuleia. i. o Iulia

Priameia uirgo

❡ Ab

Clarum ab oceano diem
Viderit uenientem.
Talis in uario ſolet
Diuitis domini hortulo
Stare flos hyacinthinus.
Sed moraris, abit dies,
Prodeas noua nupta.
Prodeas noua nupta, ſi
Iam uidetur, & audias
Noſtra uerba, uiden? ut faces
Aureas quatiunt comas
Prodeas noua nupta.
Non tuus leuis in mala
Deditus uir adultera,
Probra turpia perſequens,
A tuis teneris uolet

¶ AB OCEAno diem, poetice hoc dictum eſt, non ſecundū rem phyſicā illi nanq; fabulantur ſolem cū oritur ex oceano emergere. ¶ Talis eſt in uario, Comparatio ad ſponſæ pulchritudinem ſpectat. ¶ Vario, propter flores diuerſos. ¶ Flos hyacintin⁹, hyacintus puer fuit ab apolline dilectus & demum in florē ſui nois cōuerſus, cuius fabulā Ouidius recitat lib. x. Aiax quoq; cum per inſaniam ſcipſum interemiſſet in eundē mutatus eſt florem, ut Oui. lib. xiii. cōmemorat, hinc Pli. lib. xxi. capi. ii. hyacintū comitatur fabula duplex luctū pferre eius, quē apollo dilexerat, aut ex aiacis cruore editi, ita diſcurrētibus uenis, ut græcarū litterarū figura ea legat inſcripta, hinc Oui. lib. xiii. Littera cōis mediis pueroq;, uiroq; iſcripta eſt foliis, hæc nominis, illa querelæ. Nā in decimo ita dixerat ipſe ſuos gemitus foliis inſcribit, & αἰ αἰ flos habet inſcriptum, funeſtaq; littera ducta eſt. Nam αἰ uox eſt lugubris, ut feſt. Pō pe. in dictione ægrū teſtatur, & eſt ēt principium nois aiacis qui ἄιαξ a græcis dicitur, idē quoq; affirmat Seruius ægloga. ii. ubi inquit poeta, dic quibus in terris inſcripti noia regum naſcuntur flores. Cum dicit hyacintus ubiq; naſcitur flos qui natus eſt primo de hyacinti ſanguine, poſtea de aiacis, eſt autem rubrum quaſi lilium deſignans primā aiacis litterā, & paulo poſt, ſane multi uolunt. Nomina regum pro nomine regis poſitum. Nam flos iſte aiacis tantū & non hyacinti nomē retinet, ubi aduertendus eſt librariorum error et ſcriptorū incuria q hyaciti præpoſuerunt & aiacis poſtpoſuerunt præſertim cum ipſe Seruius dicat. Quoſdā uoluiſſe ut ſint nomina regum pro nomīe regis poſitū, ſed ſi hyacintus eſſet inſcriptus non eſſet nomen regis, quia hyacintus non fuit Regis filius, ergo ex ipſius uerbis facile eſt depræhendere librariorum errorem, qui nomina ipſa tranſpoſuerunt. Quem nonnulli minime cōſiderātes apud Oui. in. x. ſic legere uoluerūt, & hya flos habet iſcriptū, quam lectionē nullo pacto pcedere poſſe. Ipſius Ouidii uerba lib. deciotertio oſtendunt. Cum dicat hæc nominis, illa querelæ. Nam hya aiacis nomē nunq; denotauit. hæc autem de hyacinto dicta ſunt ad quæſtiones ſoluendas quæ paſſim de illo a grāmaticis noſtris fieri conſueuere. Quare ad ppoſitū reuertamur. ¶ Prodeas, eodem carmine cunctantē euocat. ¶ Non tuus leuis in mala, maritū malliu*m* in coniugali amore conſtante*m* futurū pollicet, dicitq; ipſum nanq; apud adulteram cubiturum, ſed potius q ſemper inherens eius amplexibus imorabitur, ſicut uitis arbori iūcta ſemp iplicat. ¶ Non leuis, immo cōſtans & ſtabilis,

Hyacintus

αἰ αἰ uox lugubris

Seruius defenditur a criticis

Ouidii locus

Secubare papillis,
Lenta qui uelut adſitas
Vitis implicat arbores,
Implicabitur in tuum
Complexum, ſed abit dies,
Prodeas noua nupta.
O cubile quod homine
Candido pede lectulis
Gaudeas, ſed abit dies:
Prodeas noua nupta.
Quæ tuo ueniunt hero,
Quanta gaudia, quæ uaga
Nocte, quæ medio die,
Gaudeas, ſed abit dies,
Prodeas noua nupta.
Tollite pueri faces,
Flammeum uideor uidere
Ite, concinnite in modum,
Io hymen hymenæe io,
Io hymen o hymenæe.
Nec diu taceat procax
Feſcenina locutio,

¶ SECVBAre ſeorſum cubare. ¶ Lenta qui, ordo qui implicabitur in tuũ cõplexum uelut uitis lenta .i. flexibilis implicat arbores adſitas .i. ſimul ſitas a ſitu, non autem a uerbo adſcire, qa ſyllaba repugnaret, & ſm regionem italiæ & ſitum loquutus eſt in qua uites arboribus iungũtur. Vnde Virgilius in prio Georg. Vlmiſq; adiũgere uites, alii yn legunt. ¶ O cubile quod oĩbus cãdido pede lectulis, poſt iſta duo carmina feneſtra in codice antiquo ſequitur & ſine dubio tres deſunt uerſus. Sed unus tãtum qui ſenſum impedit, duo uero intercalares, ſenſus tamẽ pfectus elici non põt, conãtur aliqui uerſum ipſm ſupplere, q̃ tibi ueniũt bona, ſed cũ catullian⁹ nõ ſit, feneſtram uacuã relinquã, ut unicuiq; liberũ ſit quicqd uoluerit ſupplere, ſenſus uero ita cõtinuari ur̃, o, cubile gaudeas qa hæc gaudia ueniunt tuo hero quot & quanta ueniunt omnibus lectulis fœlici pede & die & nocte. ¶ Nocte uaga, uel ob lunam uagam, uel quia amatores nocte uagãtur. ¶ Tollite o pueri, pueros hortat ut aduenienteſponſa faces extollant, qui uero exponũt tollite pro auferte ritum in nuptiis antiquum non tenent, pueros uero patrimes & matrimos intellige q in nuptiis adhibebantur. quorum unus cũ face ex ſpina alba pcedebat, duo uero ſponſam comitabantur domũ mariti ut feſt. Pomp. inquit licet alii quinq; fuiſſe aſſerant, ut ſuperius annotauimus, noua nupta in nuptiis ignem & aquã iubebatur attingere, hinc Oui. i ſecũdo de arte, iſta uiri captẽt ſi iã captanda putabũt quos facit iuſtos ignis & unda uiros, uel quia ea duo elementa ad purgandum ualent & uxorẽ decet purã eſſe & caſtam, uel quia ex calore et humore omnia progenerantur, ut Lactantius inquit lib. ſecũdo cõtra Gentiles capi. decimo, & neutrum horum per ſe niſi iungantur fecundum eſt. Vnde quos in exiliũ eiiciebant his aqua et igni ideſt cõmunione uitæ iterdicebãt. Ideo hæc duo uitæ cõmunionem indicabant. ¶ Flãmeum uideor uidere, iam iquit uenit ſponſa quæ flãmeo caput contectum habebat, ſicut ſuperius diximus. Alii codices habẽt flãmeũ uideo uenire, utroq; modo legi poſſe exiſtimo. ¶ Ite cõcinnite in modum, in rhytmũ, in menſurã qui locus indicat etiã ſuperius legi debere in modum, non aũt in nodum. ¶ Nec diu taceat pcax feſcenina loquutio. Ad faſcinum remouẽdum in nuptiis feſcenini uerſus canebantur, ut feſt. inquit, erant

Ignis & aquã in nuptiis.

Feſcenini uerſus

autem feſcenini uerſus uel ab ipſo faſcino dicti, uel ut alii uolunt a feſcenina urbe campaniæ ubi nuptialia inuenta ſunt carmina, ut Seruius inquit, erant autẽ omnis laſciuiæ & opprobriorum pleni, qua de cauſa poeta procacem loquutionem appellauit. ¶ Nec diu taceat, hoc eſt ſtatim cantentur feſcenini uerſus.

Neu nuces pueris neget,
Deſertum domini audiens
Concubinus amorem.
Da nuces pueris iners
Concubine: ſatis diu
Luſiſti nucibus, lubet
Iam ſeruire Thalaſſio,
Concubine nuces da.
Sordebam tibi uillice
Concubine hodie, atque heri,
Nunc tuum cinerarius
Tondet os, miſer ah miſer,
Concubine nuces da.
Diceris male te a tuis

Mos antiquus

¶ NE NVces pueris neget. Puerũ mallii concubinum hortatur, ut cũ eius dominus uxorem ducat deſiſtat a libidinis officio, nuces pueris tradens, cõcubini nãq; cũ turpi & deteſtando libidinis Seruitio liberabãtur ut Seruius i bucoli. docet. Nuces ex antiqua cõſuetudie pueris dabant, ſignificãtes omnia puerilia in poſterum ſpernere.

Nuces puerorum

Nam nuces puerorũ ludũ fuiſſe nõ ignoram? Vnde Perſius dixit. Nucibus facimus quæcunq; relictis ideſt poſtq̃ pueri eſſe deſiimus, & Mar. Alea parua nuces & nõ damnoſa uidetur Sæpe tamen pueri perdidit illa nates, ſolebant etiã in nuptiis nuces a marito ſpargi ꝓpter eã quã adducit Seruius ex uarronis auctoritate cauſam in Buc. Vbi inquit poeta ſparge marite nuces, quæ eſt, ut iouis omine matrimonium celebretur, ut nupta matrona ſit ſicut Iuno, Nam nuces in tutella ſunt iouis, unde & iuglandes dicũtur quaſi Iouis glandes, illud uero uulgare exiſtimat ideo ſpargi nuces ut a rapictibus pueris fiat ſtrepitus ne puellæ uox uirginitatem amittentis poßit audiri, uulgare exiſtimaſſe etiam uidetur Plinius lib. xv. ca. xxii. ubi iquit. Nuces iuglandes q̃q̃ et ipſæ nuptialiũ feſcenninorum comites & ſtatim poſt nec non honorbis naturæ peculiaris gemino protectis opperimẽto puluinati primũ calicis, mox lignei putaminis, quæ cauſa eas nuptiis fecit religioſas, tot modis fœtu munito quod eſt uériſimilius q̃ q, cadendo tripudium ſonitũ ue faciãt. ¶ Satis diu luſiſti. i. ſatis diu puerilia exercuiſti. ¶ Lubet iam mallio domino tuo. ¶ Seruire Talaßio ideſt matrimonio ſicut ſuperius declarauimus, nec amplius cynædos ſequi.

Nuces a marito ſpargebãt

Nuces ĩ Iunonis tutella. Iuglãdes.

¶ Sordebam tibi uillice concubine. Exprobat quodãmodo inſultans Catullus concubino, q pridem ab ipſo iberbi ſpretus fuerit. Cũ nunc obſoletus ſit factus & faciem hiſpidam habeat, ex quo innuit ipſum ad libidinem minime idoneũ eſſe. ¶ Hodie atq; heri. quaſi dicat quotidie. ¶ Villice cõcubine, quaſi dicat ruſtice, qui me ſpreuiſti. ¶ Cinerarius tondet os, quia per ætatem iam habes barbam, ideo tonſor illam nunc tondet, cinerarii aũt dicuntur qui & alio uocabulo ciniflones appellãtur, qui calamiſtro crines cincinare ſolent, & hoc loco pro tonſore poſitũ uidetur. ¶ Miſer ab miſer, miſerũ uocat quia nõ eſt amplius ad libidinem aptus. ¶ Diceris male te, magna licentia ex cõſuetudine carminis feſcenini libidinem mallii in pueros taxat.

Cinerarii Ciniflones

Eundemq; hortatur ut iam maritus factus caſte uiuat. ¶ Diceris male, ſenſus eſt aiunt te cum ſumma difficultate abſtinere a cynædis tuis.

ᏟVNGVENtate, ungẽtis. i. odoribus perlite. ¶ Male, difficulter. ¶ A tuis glabris, glabros iberbes et depiles appellabant antiquiores, hinc Nonius Marcellus de doctorũ indagatione, quod ludis pueri præſules eẽnt glabri ac depiles ꝑꝑ ætatem quos Romani ludios appellabãt ¶ Glabris marite, ultima ſyllaba in uerſu ſequẽti excludit, ita & in ſequẽti ſed marito, ubi ri poſtea tanq̃ finalis ſyllaba breuiatur rõne ſuperius dicta. ¶ Sciſmus hæc tibi quæ licent, ordo eſt & ſenſus, ſcimus hæc quæ tibi licent. ſ. nondũ marito effecto, & puerorũ amores itelligit. ¶ Quæ tibi licent, q̃ tibi uis licere. ¶ Sola cognita. q. d. nũq̃ cũ muliere coiſti, ſʒ iſta eadẽ iſti amores puerorũ nõ licẽt tibi marito. i. tibi cuʒ iam ſis factus maritus. ¶ Nupta tu quoq;, Iuliam hortatur ut ipſa uiro circa uenerem in omnibus obſequens ſit, ne fortaſſis maritus ad aliam accederet. ¶ Caue ne neges, uel ni pro ne more priſco qua panicula plenus eſt Plautus ni mala ni ſtulta es, & Virg. lib. tertio. Ni teneant curſus. Stra. lib. decimo inde ani

glabri

Ludii,

Ni pro ne.

> Vnguentate glabris marite
> Abſtinere, ſed abſtine.
> Io hymen hymenæe io,
> Io hymen o hymenæe,
> Scimus hæc tibi, quæ licent
> Sola cognita, ſed marito
> Iſta non eadem licent,
> Io hymen hymenæe io,
> Io hymen o hymenæe.
> Nupta tu quoq;, quæ tuus
> Vir petet, caue ne neges,
> Ne petitum aliunde eat.
> Io hymen hymenæe io,
> Io hymen o hymenæe.
> En tibi domus & potens,
> Et beata uiri tui,
> Fine quæ tibi fine ſeruiat,
> Io hymen hymenæe io,
> Io hymen o hymenæe.
> Vſq; dum tremulum mouens,
> Cana tempus anilitas
> Omnia omnibus annuit.
> Io hymen hymenæe io,
> Io hymen o hymenæe.

mus tyriis non iam ſua caſtra, ſed ultro hoſtilẽ ſeruare fugam ni forte mycenas contenti rediiſſe petant. ¶ Quæ uir petet, quaſi dicat ſi etiam te pædicare uellet, libidinoſi eni homines uxoribus ſuis ad res ueneresa abutuntur, Vnde Martialis, pædicare ſemel cupido dabit illa marito. Dum metuit teli uulnera prima noui. ¶ Ne petitum aliũde eat, a cynædis ſcilicet & a concubitus ſolitis. ¶ En tibi domus et potens, iam domum mariti oſtendit ad quã peruenerant, feſcenina carmina canendo. ¶ Et potẽs, potens nunc nomen eſt alias participiuʒ. Alii tamen patens legunt, potens quo ad uires, Beata quo ad diuitias. ¶ Fine quæ fine ſeruiat, ita legendum eſſe pater exiſtimauit, & ordo eſt q̃ ſeruiat ſine fine uſq; dum tremulum mouẽs &c. Sed uerſus itercalares interponũtur. ¶ Vſq; dum tremulũ, tibi ſeruiat domus uſq; dũ cõſeneſces. ¶ Cana anilitas, ſenectus q̃ hoies reddit canos. ¶ Tp̃s tremulũ, ut plm nãq; ſenibus caput tremulũ ẽ, et qm ſolem caput quaſſare cũ annuimus, iõ de tremula ſenectute focoſe ſubiũgit. ¶ Oia oĩbus annuit, q̃a ſenes cũ caput tremebũdi ſemp inclinent uidentur omnia omnibus annuere. ¶ Vel omnia omnibus abnuit, q̃a ſenectus omnia

Tranſſer omine cum bono
Limen aureolos pedes,
Raſilemq; ſubi forem;
Io hymen hymenæe io
Io hymæn o hymenæe.
Aſpice unus ut accubans
Vir tuus tyrio in toro,
Totus immineat tibi.
Io hymen hymenæe io,
Io hymen o hymenæe.
Ille non minus, ac tibi
Pectore uritur intimo,
Flamma, ſed penitus magis.
Io hymen hymenæe io,
Io hymen o hymenæe.
Mitte brachiolum teres
Prætextate puellulæ,
Iam cubile adeat uiri.
Io hymen hymenæe io,
Io hymen o hymenæe.

ctus omnia omnibus eripere uidetur, Virgilius Omnia fert ætas animum quoq;. ¶ TRANSfer omine cum bono, Imperat iam ut domum mariti ingrediatur. ſed admonet ne limen tãgat, Erat enim moris in nuptiis. Ne noua nupta domũ ingrediens limen tãgeret. Cuius rei cauſam Plutarchus in quæſtionibus reddit, uel q, romani q primas mulieres rapuerunt, ſic eas domibus intulerunt, non ipſæ ingreſſæ ſunt, uel quia ſignũ eſt ipſam ſua ſpõte domum nõ exiturã nec ſuos relicturam fuiſſe, niſi cogeretur, quẽadmodum ui coacta ingreſſa eſt, uel q a eo inuitæ ingredi uideri uolũt ubi pudicitiam ſint amiſſuræ, Seruius uero in .ii. ænei. aſſerit. hoc fieri ſolitũ, ne locũ numini cõſecratũ pedibus calcarẽt. Conſtat. n. ueſtibulum ueſtæ conſecratum fuiſſe. Hinc Ouid. in faſtis, ide ueſtibulum dici reor, inde p cãdo dicimus o ueſta quæ loca prima tenes. ¶ Trãſſer, ordo fer pedes trans limen. Luc. trãſlataq; uetat contingere limina plãta, et Plautus, ſenſim ſup atolle pedes noua nupta. ¶ Aureolos pedes i. pulchros, unde & aurea uenus dicta fuit. i. pulchra. Inde etiam aurea mala heſperidum dixerunt poetæ. i. pulchras oues, nam græce μῆλον & malum & ouem ſignificat, oues enim fuiſſe nõ po-

Limẽ nõ tangebat noua nupta

Veſtibulum ueſtæ cõſecratum

Venus aurea

Aurea mala heſperidum μηλον

ma aſſerit Varro lib. ii. rerũ ruſticarum, & Diod. lib. y. ad quod alluſiſſe uidetur Ouid. lib. iiii. Mille greges illi totidẽq; armenta per herbas Errabant, & humum uicinia nulla præmebat. ¶ Raſilẽq; ſubi forem, igrediaris ianuã raſilem. i. raſam nitidã. ¶ Aſpice unus ut accubãs uir tu?, ſponſus cum noua nupta domum intraret in ædibus ſedebat in cathedra quem morem etiam apud perſas fuiſſe refert Arianus lib. yii. de geſtis Alexãdri ubi celebratas nuptias Alexandri & ſociorum fuiſſe narrat. Ait enim maritis ordine collocatas fuiſſe de more cathedras, & hoc ẽ quod uidetur hoc loco tangere Catullus qđ etiã ĩdicauit Iuue. ſaty. y. gremio iacuit noua nupta mariti. de lecto. n. minime intelligendũ duco. cum inferius dicatur iam licet uenias marite uxor ĩ thalamo tibi ẽ. ¶ Tyrio ĩ toro. i. ĩ toro purpura ornato. ¶ Totus emineat tibi, ut te ĩn amplexus excipiat. ¶ Idi. ſ. mallio ¶ Flãma amor. ¶ Vritur, amore accenditur. ¶ Sed peni. magis, magis penitus maiori ĩquit amoris æſtu cõburitur q̃ tu. ¶ Mitte brachiolum teres, poſtq̃ eſt ſponſa limen mariti tranſgreſſa id alloquitur puerum & dicit dimitte ĩpam ut uiri cubile adeat, & ſic legẽdum eſt nõ adeant. ¶ Prætextate o puer, Bulla

Sponſus ſedens nouã nuptã opperiebat

Bulla & p̃texta pueris conceſſa

nã& & prætexta in uſum puerorum nobilium uſurpata fuit ob cauſam quam recitat Macrobius lib. primo ſaturnal. Inde prætextati pueri dicti ſunt, diximus autem ſuperius pueros ſponſam mariti domum comitari, quam pronubis tradentes dimittebant, ideo mitte pro dimitte exponendum eſt.

Binæ in ædibus unius
Cognitæ bene fœminæ
Collocate puellulam.
Io hymen hymenæe io,
Io hymen o hymenæe.
Iam licet uenias marite,
Vxor in thalamo eſt tibi
Ore floridulo nitens,
Alba parthenice uelut
Luteum ue papauer.
Non diu remoratus es,
Iam uenis, bona te uenus
Iuuerit, quoniam palam
Quod cupis capis, & bonum
Non abſcondis amorem.

BINÆ in ædibus unius, Cognitæ bene uel breue fœminæ collocate puellulam, Incertus ſum utrum magis poetæ igenium mirer qui nõ minus ſcite q̃ eleganter, ſed breuiter ſane antiquum nuptiarum morem expreſſerit, An exactiſſimũ patris indicium & incõparabilem ſolertiam qui deprauatum poetæ codicem & uetuſtatis incuria inuerſam dictionem ita ſubſtituit, Vt ſi a tenebris reuocatus Catullus reuiuiſceret, non aliter tamen locum iſtũ eſſet emendaturus. Vera igitur carminis huius hæc eſt lectio, & ita uera ut ſi quis contra ſentiat auſim affirmare ipſum nihil ſentire. Ordo igitur eſt. Binæ fœminæ cognitæ in ædibus unius bene collocate puellulam uel breue i. cito, Binas autem pronubas alloquitur, Et quoniam boni ominis gratia nõ poterant pronubæ eſſe quæ duos maritos habuiſſent quod Feſt. Põp. docet. Ideo ait cognitæ in ædibus unius. ſ. mariti. ex hoc liquido patet nec unis ſedibus, nec unius ſenibus, nec imis ſedibus legendũ eſſe. Quẽadmodum nonnulli paternam emendationem no. intelligẽtes male ſunt interpretati. ¶ Iam licet uenias, poſtq̃ a pronubis in lectulo noua nupta collocata fuit. Iam maritum uocat ut ad ipſam accedat. ¶ Alba parthenicæ uelut. luteum ue papauer Talem dicit fuiſſe ſponſam qualis eſt color parthenices albæ coniunctæ cum papaueris flore ſub ruffo, Parthenia herba ẽ quæ a mercurio inuenta fuit ideoq; apud græcos ἕρμου ποῶν multi uocãt. Cuius duo ſũt genera maſculus & fœmina folia maribus nigriora, fœminis candidiora uti Pli. refert lib. xxv. cap. v. quare autem parthenion dicta ſit, idem auctor cõmemorat lib. xxii. cap. xvii. Nã uernula carus pericli athenienſium principi. Cum is in arce tẽplum ædificaret repſiſſetq; ſuper altitudinem faſtigii, et inde cecidiſſet. hac herba dicitur ſanatus monſtrata pericli ſomnio a minerua. Quare parthenium dici cœpta eſt aſſignaturq; ei deæ. ¶ Luteũ ue papauer, papaueris tria eſſe genera docet Pli. lib. xix. ca. vii. Tertiũq; eſt genus qđ græci Rhian uocant, flore ruffo protinuſq; deciduo, de hoc intelligit hoc loco Catullus, nam luteum colorem ſubruffum eẽ declarauimus. ¶ Nõ diu remoratus es, oſtendit iam maritum ueniſſe, non remoratus es, nõ tardaſti, dictum eſt uerbũ a Remora piſciculo cuius ea eſt natura ut

Bapt. Guarini iudiciũ

Parthenia

Verna periclis ſanatu[s]

Pronubæ q̃les

Papaueris genera tria

Remorari

Remora.

ſi naui applicauerit eam ſic retardet ut nullo modo ſe moueri poſſit, de qua Pli. li. ix. cap. xxy. & lib. xxxi. ca. i. ¶ Bona te uenus iuuerit, optat illi Venerẽ felicem. ¶ Quod cupis capis, amplexatus enim fuerat palam nouam nuptam. ¶ Bonum amorem, coniugalem ſcilicet.

At marita tuum tamen
Cœlites, nihilominus
Pulchra res, neque te uenus
Negligit, ſed abit dies
Perge: ne remorare.
Ille puluis erythræi,
Syderumq; micantium
Subducat numerum prius.
Qui ueſtri numerare uult
Multa millia ludi
Ludite, ut lubet, & breui
Liberos date, non decet
Tam uetus ſine liberis
Nomen eſſe, ſed indidem
Semper ingenerari.

¶ AT marita tuũ tamẽ, Quãuis Mallius aperte amorem fateat, tamen Iuliã exhortatur, ut ſuũ celet & uerecunde agat. ¶ Celites, celes frequentatiuo uſus eſt. ¶ Nihilo minus pulchra res, q. ſ. celes amorem tuum & ſis pudibũda. debent enim mulieres eſſe uerecundiores uiris, q̃uis ille palam quod cupit capiat, nihilo minus eſt res pulchra & ueneri grata, amorem celare. ¶ Neq; te uenus negligit, nõ ꝓpter eã q. celes amorem te uenus odio habet. ¶ Ille puluis erithræi, qcũq; uult ludos ueſtros numerare. Idem uidetur rubri maris harenas aut cœli ſtellas uelle ſupputatione colligere. ¶ Puluis erithræi, harenas maris rubri. Eſt enim erithræũ

Erithræũ mare

mare. Quod rubrũ appellamus, de quo Põponius mella & Strab. li. xyi. et Pli. lib. yi. cap. xxiii. Et notãdum eſt træ ſyllabam lõgam diphtongo in hac dictione erithræi per ſiſtolem abbreuiari ut dactilus fiat. Quod fecit etiam perſius in ultima ſatyra ubi inquit. Largior an prohibes dic clare nõ audeo inquis. Quem locum declaraui ſatis longa epiſtola ad Hieronymum Vigilium matuanum uirum eruditum mihiq; a teneris ut aiunt unguiculis musarũ cõmercio deuinctũ

Diph. breuiatur

Hieronymus uigilius.

ut pote qui ſub parentis mei uexillo i hoc ferrarienſi gymnaſio feliciſſime meruerit, in audeo enĩ apud Perſium, au corripitur ut dactylus fiat, licet etiam in eadẽ epiſtola plures circa Perſii carmen adduxerimus rationes. ¶ Subducat ueſtrum, ſubducere eſt cõputare et ut uulgo dicit calculare. Plautus i capti. ſubducam ratiũculam quãtulum argenti mihi apud trapezitam ſit, & Cicero lentulo ſcribẽs. Rationibuſq; ſubductis ſummã feci cogitationum mearũ & Seruus ille, apud Comicum, Beatus uidear ſubduxi ratiũculam. ¶ Qui ueſtri numerare uult multa millia ludi, ſic eſt legendum non autem ludere, nã pes repugnat qui in quinto quoq; uerſu eſt ſpõdeus. ¶ Ludite ut lubet. Exhortat ipſos ad filiorum procreationem. ¶ Ludite, circa res uenereas. ſ. ¶ Et breui, intra breue tempus. ¶ Liberos date, filios generate. Liberi enim filios ſignificant & mares & fœminas & de uno tantũ & una dicũtur ut. A. Gel. lib. ii. c. xi i. eſto nõnulli pertinaciter contra ſentiant ¶ Nõ decet tam uetus. ſ. l. nomen. Nomen pro gẽte & familia poſuiſſe uidet, ſicut Virg. noſtrũq; in nomẽ ituras. T. L. primo ab ur. cõ. per ſe ipſum nomen

Subducẽ

Liberi

Nomẽ

Ceninum impetum facit. ¶ Tam uetus nomen, tam antiquam familiam & nobilē. ¶ Eſſe ſine liberis. i. ſine filiis qui poſſint ipſum genus propagare. ¶ Sed indidem, aduerbium. i. Ex eodem loco. i. ex eadem familia Plautus indidem unde oritur facito, ut facias ſtultitiam ſepelibilem.

Indidem

Torquatus uolo paruulus,
Matris e gremio ſuæ,
Porrigens teneras manus,
Dulce rideat ad patrem,
Sed hiante labello.
Sit ſuo ſimilis patri
Mallio, & facile inſciis
Noſcitetur ab omnibus,
Et pudicitiam ſuæ
Matris indicet ore.
Talis illius a bona
Matre laus genus approbet.
Qualis unico ab optima
Matre Telemacho manet
Fama penelopeo.
Claudite hoſtia uirgines,
Luſimus ſatis, at boni
Coniuges bene uiuite, &
Munere aſſiduo ualentem
Exercete iuuentam.

Torquatorū familia.

¶ TORquatus uolo paruulus, Mallius iſte ex torquatorum torquatorum nobiliſſima fuit familia q̄ originem traxit a mallio illo qui ſingulari certamine Gallū interemit, et torquē detraxit, unde ſibi & poſteris nomen inuenit. Cuius rei meminit. A. Gel. li. ix. cap. xiii. & Pli. li. xxxiii. ca. i. Optat igitur ut naſcat̃ paruulus īfans qui & ipſe torquatus appelletur patris et maiorū cognomine. Qui dum in gremio matris teneatur, parēti arrideat & parentibus ablādiens marem optat & nō fœminā. ¶ Paruulus torquatus, hic uidetur eſſe illud uirgilianū. Si quis mihi paruulus aula luderet Æneas. ¶ Matris in gremio ſuæ, Dum mater iulia ipſum in gremio teneat, uel matris. i. nutricis. Mater enim quādoq; nutricem ſignificat. Plautus in menechmis, ut neq; mater quæ peperat, neq; mater quæ mamā dabat. Eos dignoſcere poſſet. ¶ Sed hiāte labello, labello parū aperto ut ſolent infantes, ut plurimum habere ac ſi uelit aliquid eloqui, Alii ſed micāte. i. ſplendēte labello legūt. ¶ Sit ſuo ſimilis patri. Optat inſuper ut infans ſimilitudinem

Mater pro nutrice

habeat cum parēte maximam, quia tūc uidentur liberi cariores tanq̄ pudicitiā maternam indicātes. ¶ Ab inſciis, ideſt ab his qui neſcient ipſum eſſe filiū mallii ex ſimilitudine tamē cognoſcant. ¶ Pudicitia ſuæ matris, quia ſi erit ſimilis patri. Erit indicium pudicitiæ maternæ. ¶ Talis illius, ordo eſt, talis laus approbet genus illius a bona matre, q̄lis unica fama manet telemacho penelopeo ab optima matre, et eſt ſenſus, quēadmodum Telemacho ingēs fuit gloria ob pudicitiam matris quæ per uiginti annos abſente marito caſtitatem ſeruauit, ita ēt torquatus ſit pudicitia mr̃na cōmēdabilis. ¶ Talis laus, q̄ ſit ſimilis pr̄i et ex hoc pudicitia mr̃is cōprobet̃. ¶ Qualis unica fama, quia ſola Penelope digna uidet̃ caſtitatis cōmendatione. i. ¶ Telemacho penelopeo. i. penelopes ex ulyſſe filio. ¶ Claudite hoſtia uirgines. i. ſine admonet ut hoſtiū claudāt & ipſos hortatur dum in ætate ſunt iuuenili & idonea ad procreationem, uenerē exerceant. ¶ Claudite hoſtia, cubiculi. ſ. uirgines quæ ſequutæ eſtis ſponſam, uel o muſæ

Telemachus ulyſſis ex penelope filius

¶ Satis

¶ Satis luſimus, carmina ſcripſimus. ¶ Bene uiuite. i. concorditer. ¶ Munere aſ
ſiduo, ideſt erebro coitu, munus nãq; matrimonii eſt filiorum procreatio. Et notan
dum ꝙ ultima ſyllaba huius carminis in dictione ualentem cum uocali ſubſequen/ Iuuen
tis abiicitur, alia uero ratione finalitatis breuiatur. ¶ Exercete iuuentam, ætatem ta
Iuuenilem quæ & iuuentus dicitur, unde Saluſtius. Ibiq; iuuentutem ſuam exer Iuuen
cuit, iuuenum eſt potius q̃ſ ſenum libidinem exercere, ideo unum eſt de tribus quæ tus
deo diſplicere dicuntur, ut in prouerbiis Solomonis habetur. Senex libidinoſus, di/ Tria q̃
ues auarus. Pauper ſuperbus, & ſic eſt lyricorum finis. deo di

FINIS EXPOSITIONIS LYRICORVM CARMINVM. ſplicẽt

HEXA. CARM. NVP. Expoſitio.

HEXAMETRVM CARMEN NVPTIALE.

Iu. Eſper adeſt iuuenes, conſurgite, ueſper olympo

u Expectata diu uix tãdẽ lumina tollit,

Eſp u adeſt iuue
nes. Principium eſt alterius partis Ca/
tulliani opuſculi, in prima namque
Lyricis ſcribẽdis, in ſecunda heroico uer
ſu concinendo, in tertia elegis decantan
dis feliciter admodum uerſatus eſt poe/
ta, Carmen uero ipſum nuptiale inſcri/
ptum, ſiue in Iuliæ & Mallii, ſiue alte/
rius nuptiis celebratum fuerit non ma/
gni id referre exiſtimo, Illud potius no/
tandum duxerim, Genus eſſe carminis
quod Amœbeum uocant, in quo iuuenes
Amœbeum carmẽ & puellæ de coniugii cõmodis conten/
dentes introducuntur, & demum puel
læ iuuenibus cedere coguntur, primi au
tem iuuenes ad concinendum cõtra puel
las ſe uiciſſim exhortantur, Rurſuſque
puellæ idem facientes demum canere in
cipiunt? Quod autem ad carminis qua/
litatem ſpectat? Sciendum eſt carmen
ipſum hexametrum quod ſex conſtet pe/
dibus dici. Quod quale ſit, quibus ne pe
dibus conſtet & quæ eius origo fuerit,
ita notum eſt Diomedis & Terentiani
& omnium deniq; grãmaticorum libel
lis, ut expoſitione noſtra minime egeat,
quare in/
ſtitutum
exequar. Veſp
¶ Veſper Veſpe
adeſt, uer rugo
ba ſũt iu/
uenum ſe
inuicem exhortantium ut de conui/
uinio nuptiali ſurgant, cum iam ſit no/
ctis principium & ſponſa adueniat.
¶ Veſper, Veneris ſtella quæ a græcis lucifer
phoſphoros dicitur, latine heſperus, ſeu Phoſ/
lucifer, ueſper & ueſperugo a Plauto phoroſ
nuncupatur, & ante Solis ortum, &
poſt eius occaſum nobis apparet, Ideo ꝑ
eius apparitionem noctis principium in
dicat poeta. ¶ Conſurgite, e menſa uide
licet. ¶ Vix tandem tollit, hoc dictum
eſt ob expectantium deſiderium? Nam
nocturno tempore ſponſo cum noua nu/
pta cubituro, tarde nimis nox ipſa acce/ Mari/
dere uidebatur. ¶ Expectata, a nouis tus ſpõ
nuptis & id quoq; morem nuptiarum ſæ in
reſpicit antiquũ, nam ut plutarchus in/ tene/
quit, Maritus primo ſponſæ, non in luce brisiũ
ſed in tenebris iungebatur, quoniam ui/ gebat
delicet eum puderet, Nam antequã coi/ Cydo
ret alienam putabat, uel quia ſicut Solõ nium
ſcripſit ſponſam malo Cydonio deguſta malũ
to thalamum ingredi ſolitam, ut poſt cõ ſponſa
plexus nihil triſte aut iniocundum ha/ degu/
beret, Sic Romanus legislator ſi ꝗd ab/ ſtabat

ſurdum aut deforme corpori aderat occultauit, uel quia accuſatio quædam illicitæ Veneris erat, cum legitimis ac iuſtis cōnubiis pudor quidam & uerecundia adhibebatur? ¶ Lumina, uel ſua. i. lumē ſuum, uel ſtellas, uidetur autem heſperus aduētu ſuo ſtellas extollere, quia præſentia ſolis prius nobis occultabantur. Nam maius lumen minus offuſcat, quo recedēte oritur heſperus, et ſic ſtellæ īcipiūt apperere.

Surgere iam tēpus, iam pīgueis līquere mēſas.
Iam ueniet uirgo, iam dicetur hymenæus.
Hymen o hymenæe hymen ades o hymenæe.
Pu. Cernitis īnuptæ, iuuenes? conſurgite contra,
Nimirum æthereos oſtēdit noctifer ignes,
Sic certe, uiden ut perniciter exiluere?
Nō temere exiluere, canēt quos uicere par eſt.
Hymen o hymenæe hymen ades o hymenæe.

¶ PINgueis mēſas, lautis epulis inſtructas. ¶ Iam ueniet uirgo cū ſint tenebræ. ¶ Dicet, hymenæus cantabitur epithalamium, & in hac dictione tur ſyllaba licet breuis tamē producitur, ſic Virg. in quarto geor. Nam duo ſunt genera hic melior inſignis & ore. & in. iiii. æneí. Cōſiliū ipſe pater & magna incœpta latinus, et in bucolicis, Omnia uincit amor, & nos cedamus amori. hoc autem maxime fieri poteſt ut Seruius inquit quando dictio in conſonantem terminatur. hinc eſt qđ ubi Virg. lib. iii. æne. īquit, Dona de hic auro grauia ſectoq; elephanto, Seruius ait grauia a finalitatis ratione produci, tur, Sed ſatis aſpere nam in nullam deſinit conſonantem, licet etiā hoc loco aſpiratio ſubſequens quæ loco conſonantis quandoq; habetur præcedentem ſyllabā producere poſsit. ¶ Hymen, uerſus hic eſt intercalaris per quem hymenæus tā a iuuenibus q̄ a puellis inuocatur.

Syllaba breuis p̄duci

¶ Cernitis īuptā, uerba ſunt puellarū, q̄ ſe quoq; uiciſſim cōſurgētibus iuuenibus ad cantandum exhortātur. ¶ Cernitis iuuenes. ſ. conſurrexiſſe uenturi cōtra nos & ideo conſurgite ſimul omnes ſurgite. ¶ Contra, ut. ſ. contra ipſos iuuenes cantetis. ¶ Nimirū æthereos oſtēdit noctifer ignes, idē dicūt puellæ qđ etiam illi dixerant, Sed aliis uerbis. q. d. uerū eſt qđ dicunt ipſi noctem aduenisse & id magis affirmantes ſubiungunt ſic certe. ¶ Nimirum, certe. ¶ Noctifer, heſperus qui eo q; noctem ferre uideatur a Catullo noctifer appellatur. ¶ Ignes æthereos. i. ſidera, qui uero imbres legunt iuuenum impetum interpretātes mea quidem ſententia elegantiam poetæ nō conſiderāt. ¶ Sic certe, ſupple iuuenes ſurrexerunt et tenebræ adſunt. ¶ Viden? uides ne? ¶ Vt perniciter, cum celeritate. ¶ Exiluere, e ſedibus ſuis, quaſi dicat non ſine cauſa exilierūt ſed machinaturi aliquid contra nos. ¶ Canent quos uincere par eſt, cum uerſus iſte uarie a uariis legeretur, pater meus paucis litteris mutatis ſic legendum admonuit, & erit ordo et ſenſus, Iuuenes ipſi quos par eſt uincere canent, & hoc dicunt ut tanto magis ſe exhortētur cum uideant iuuenes uictoriam curantes. Alii uero legunt cauent, quos uiſere par eſt, hoc ſenſu cauent a nobis ipſi iuuenes. Sed æquum eſt ut cōtra uiſamus. Sunt etiam qui legunt cauent, quo uiſere par eſt, & ſic erit ſenſus, cauent ne cōſilium ſuum ſibi male uertat. quo, ideſt propter quod par eſt. i. conue

niens eſt. ¶ Viſere, ut eamus ad uidendum quid parent contra nos & ita diligentiam ſuam oſtendunt. melior tamen mea quidem ſentētia, prior ſenſus.

Iu. Non facilis nobis æquales palma parata eſt,
Aſpicite, innuptæ ſecum ut meditata requirant.
Nō fruſtra meditātur, hñt memorabile qđ ſit:
Nos alio mentes, alio diuiſimus aures,
Iure igitur uincemur. amat uictoria curam.
Quare nunc animos ſaltē comittite ueſtros,
Dicere iam incipient, iam reſpōdere decebit.
Hymen o hymenæe hymē ades o hymenæe.
Pu. Heſpere, qui cœlo fertur crudelior ignis?
Qui natā poſſis cōplexu auellere matris,
Cōplexu matris retinentem auellere natam:
Et iuueni ardenti caſtam donare puellam,

¶ NON facilis nobis, iuuenes exhortationem ſuam cōtinuātes loquuntur, ſenſus aūt eſt, nō facile puellas uinceemus o æquales. ¶ Palma, uictoria ſic ab arbore palma denolata cuius lignum contra onus nititur, ut Strabo lib. xv. & Theophraſtus lib. v. & A. Gel. lib. iii. cap. vi. teſtantur. ¶ Aſpicite innuptæ, ratio eſt quare non facile uicent, quia uirgines iam ſunt præmeditatæ & ipſi indiligentes ueluti ex tempore canent. ¶ Aſpicite innuptæ ſecū ut meditata requirunt, ut inter ſe quærant quæ iam ſingulæ excogitarunt, poteſt etiam legi meditamina quærunt. ¶ Habent memorabile quod ſit, iam inuenerunt aliquid quod memoratu ſit dignū. ¶ Nos alio mētes, alio diuiſimus aures, dicunt iuuenes, illæ meditantur quæ cōtra nos dicant, nos autem amore capti ſumus negligentiores, & aures quaſi dirigimus in unam partem, mentem uero in aliam, quod fit ab his qui negligunt audire. Vnde carmen iſtud iam quaſi prouerbii locum obtinuit contra negligentes. ¶ Iure igitur uincemur, quia non adhibemus mentem. ¶ Amat uictoria curam, Neceſſe eſt qui uincere uelit curam adhibeat. Nam ut inquit Terē. ubi intenderis ingenium ualet. ¶ Animos committite, in unum cōpōite quaſi qui hactenus uagati fuerunt nunc ſaltem, ſcilicet dum canimus contra puellas & in tanto periculo ſuccumbendi ipſis. ¶ Dicere iam incipient, ſcilicet ipſæ puellæ, quaſi dicat ut ſunt loquaciores primæ nos aggredientur uerbis ſuis. ¶ Iam reſpondere decebit, conueniens erit nos illis reſpondere, quaſi dicat nunc animis opus eſt. ¶ Heſpere qui cœlo, puellarum cātus hic eſt, quæ incipiunt coniugii damna enumerare, appellantq́ heſperum crudelem eo quòd eius aduentu a parentibus puellæ abducantur. ¶ Qui cœlo fertur crudelior ignis? quaſi dicat nulla eſt ſtella in cœlo magis crudelis quam tu. ¶ Ignis, ſtella ſidus. ¶ Fertur, nam quodlibet ſidus a ſphæra ſua fertur ut Aſtronomi docent, & ſuæ ſpheræ motu mouetur, alii non fertur ſed lucet habēt quod non improbo. ¶ Qui natam poſſis, poſſis legitur & poſcis a poſco & hoc ritum reſpicit antiquiorē de quo ſuperius diximus, quia ſponſa ex gremio matris rapiebatur. ¶ Ret. nēteni, pro uiribus morantem. ¶ Iuueni ardēti, amāti, Amor enim igni comparatur a poetis

Palma

Virg. & Igne carpitur indomito.

¶ QVID faciunt hoſtes. q. d. nihil in urbium captiuitate uirgines maxime rapiuntur & hoc crudele habetur, cū igitur hoc etiam per heſperum fiat. ſequitur ipſum crudelem eſſe. ¶ Heſpere qui cœlo lucet reſpondēt iuuenes. et obiecta tacite reiicientes cō iugii commoda recēſent, Ex lege aūt carminis Amœbeii hoc ſeruatur ut q in ſecūdo loco dicit, aut aliqd maius, aut cōtrarium dicat, ideo ſic puellæ crudelem heſperi ſtellam, iuuenes per cōtrarium iocūdam appellãt. qui cœlo lucet. q. d. nullus.

Quid faciunt hoſtes capta crudelius urbe?
Hymen o hymenæe hymen ades o hymenæe.
Iu. Heſpere, qui cœlo lucet iucundior ignis?
Qui deſponſa tua firmes connubia flamma;
Quod pepigere uiri, pepigerunt ante parentes:
Nec iũxere prius, quam ſe tuus extulit ardor;
Quid datur a diuis fœlici optatius hora?
Hymen o hymenæe hymen ades o hymenæe.
Pu. Heſpere, quis nobis æqualē hãc abſtulit unam?
Nanq; tuo aduentu uigilat cuſtodia ſemper,
Nocte latent fures, quos idem ſæpe reuertens
Veſpere, mutato comprendis nomine eoſdem.

Lex in amœbeo carmine

¶ Qui deſpōſa firmes, nã confirmatur tūc matrimonium cū ſponſa ſponſo iungitur, qd exortu heſperi fiebat. ¶ Tua flãma, tuo ſplendore, ¶ Quod pepigere uiri; mariti. ¶ Pepigerunt ante parētes, nam parētes coniugia liberorū deſpondebant. Vnde ſpōſus & ſponſa dicitur. ¶ Tuus ardor, tuæ ſtellæ ſplendor. ¶ Quid datur a diuis felici optatius hora, qua. ſ. nouus nuptus ſponſæ iūgitur, & hoc dictum eſt a iuuenibus a quibus uenus maxime deſideratur. Nam ſecundum uarias animi perturbationes uariū ſunt felicitatis fines, inops nihil putat melius pecunia, infirmus nil ſanitate p̄ſtantius, hinc Virg. lib. primo, de ænea deſiderante urbem condere. O fortunati

Felicitatis fines uarii

quorum iam mœnia ſurgunt. ¶ Heſpere quis nobis æqualem hanc abſtulit unam? Alii aliter hoc carmen legēdū putarunt, pater uero ſic correxit, & ſic uerus poetæ ſenſus cōtinuari uidetur, Interrogant enim puellæ heſperū quis nã abſtulerit æqualem ſuã illã uidelicet cuius epithalamiū canimus, poteſt tamen etiam legi heſperus a nobis æq̄les abſtulit unam, nam iuuenes ſocios ſuos ſuperius uocauerant æquales, ſic etiã puellæ eodem utuntur uocabulo, ut ſit æquales heſperus a nobis abſtulit unã. ¶ Abſtulit, a gremio materno. ſecūdum ritū de quo ſupra. ¶ Nãq; tuo aduētu, dicunt puellæ facile eſt tibi hoc ſcire, qa cuſtodia exortu tuo ſemper incipit, & nocte uagantur adulteri & amatores q in tenebris ſe optime poſſe latere ſperãt. ¶ Tuo aduētu, exortu tuo. ¶ Nocte latent fures. Ideo cuſtodia exortu tuo incipit, qa tunc fures uagantur ſpe latendi. Videtur hoc loco fures pro amatoribus ponere, ſic ſupra, aut quæ ſidera multa cū tacet nox furtiuos hoium uidet amores, ſic ēt Iuuena. me nemo miniſtro fur erit, unde etiã furta adulteria dicimus. Ouidius, qs deprēdere poſſet furta Iouis, & Claudianus, gaudet amãs furto. ¶ Heſpere uu. heſpere uocatiuus eſt et eſt ordo, nãq; tuo aduētu o heſpe cōprē

Fur furtū

dis eoſdē mutato noie. ¶ Cōprēdes eoſ-
dem. ſ. fures, qa amatores uſq; in aduē/
tum luciferi morātur apd̄ amicā. ¶ Mu
tato noie, nā eadē ſtella quæ poſt occaſū
ſolis heſperus dicitur, ante ortū eiuſdem
lucifer ap
pellatur.

gnotus pecori, qa aialia quæ ſolēt flores
lacerare paſcēdo illuc nō poſſunt accede
re. ¶ Nullo contuſus aratro, Nā ruſtici
arantes ſolent plerūq; flores inuertere.
¶ Quē mulcēt auræ, quē uēti fouēt, et
notāda eſt poetæ doctrina qui tribus diuerſis uerbis, qd̄ uēti, qd̄ ſol, quid pluuiæ, floribus pſint, breuiter explicauit ¶ Idē. ſ. flos. ¶ Defloruit, deflorere eſt florē amittere & lāguidū fieri.

Iu. At libet innuptis ficto te carpere queſtu.
Quid tum ſi carpunt tacita quē mente requirūt?
Hymen o hymenæe hymen ades o hymenæe.
Pu. Vt flos in ſeptis ſecretus naſcitur hortis,
Ignotus pecori, nullo contuſus aratro,
Quem mulcent auræ, firmat ſol, educat imber,
Multi illum pueri, multæ optauere puellæ,
Idem cum tenui carptus defloruit ungui,
Nulli illum pueri, nullæ optauere puellæ,
Sic uirgo dum intacta manet, dum cara ſuis eſt,
Cum caſtum amiſit polluto corpore florem,
Nec pueris iucunda manet, nec cara puellis.
Hymen o hymenæe hymen ades o hymenæe.
Vt uidua in nudo uitis quæ naſcitur aruo,
Nunq̃ ſe extollit, nunq̃ mitem educat uuam,
Sed tenerum prono deflectens pōdere corpus,

¶ At lubet innuptis peul/dubio hic multa carmia deſūt qa ex lege amœbei carminis tot debent reſpōdētes uerſus dicere, quot in prio loco canētes & cū hoc ſint uerba iuuenū manifeſte apparet qd̄ deeſt finis eorū q̃ per puellas dicuntur, Sed deperdita optare & cōmiſerari poſ
ſumus. q̃ adſunt interp̄tabimur. ¶ At lu
bet, cōtēnenda eſt inqunt iuuenes q̃rela
quā puellæ cōtra te nō ex aīo loquūtur,
Sed potius fingūt. ¶ Quid tū ſi carpūt
tacita quē mēte requrunt, carpūt eū quē
tamē optāt. Alii legūt qd tum ſi carpūt
tacita q̃ mēte requrūt? Sed idē quaſi eſt
ſenſus, ſed aſpere & extorte nimis prola
tus, iō primā lectionē magis pbo. ¶ Vt
flos in ſeptis, per cōparationē puellæ uir
ginitatis amiſſæ turpitudinē oſtēdūt, di
cētes puellas eſſe ueluti florē q dū in or/
tis clauſis nulla læſus iniuria uiget, ab
oībus optatur, cū uero ungue decerptus
lāgueſcit, ab oībus negligitur. ¶ Ortis
ſeptis, munitis inde ſepes dicuntur. ¶ Ig- Sepes

guidū fieri. ¶ Sic uirgo dū intacta ma
net dū cara ſuis eſt. Quint. lib. ix. ca. de
figuris ſentētiarū allegat hoc carmē &
exponit primū dū pro quoad, ſecūdū ue Dum
ro pro uſq;. ¶ Polluto corpore, uiolato
per coitū. ¶ Vt uidua i nudo, apta cōpa
ratione iuuenes quoq; obiecta per puel/
las refellūt, oſtēdūt aūt puellā dū nupta
manet eſſe uiti ſimilē quæ nulli arbori
ihærens humi ſtrata negligitur, Eadem
uero ulmo cōiuncta ab agricolis et iuuē
cis colit. ¶ Vidua uitis, quēadmodū di
citur uitis maritari quæ arbori iūgitur, Vitis
ita e cōuerſo dicitur uidua illa quæ nul/ uidua
li arbori iūcta eſt, Col. li. iiii. uites maxie uites
gaudēt arboribus qa naturaliter in ſub/ mari/
lime pcedūt, tū & materias ampliores tari
creāt & fructū æqualiter percoquunt.
Itē li. xvi. uitē maxie populus alit. Dein

de ulmus, deide fraxinus, Ouid. in. ii. El. Vlmus amat uites. uitē nō deſerit ulmus.

Mitis ¶ Vuam, mitē maturā, Virg. Sunt nobis mitia poma, uitis aũt quæ nō colitur fert qdē uuā ſed nō matureſcit. ¶ Sed tenerũ pno, ſed cum per ſe ipſa ſuſtineri non poſſit. humi iacet. ¶ Tenerũ corpus, qđ non habet robur quo ſtare poßit.

IAM id cōtigit ſumũ radice flagellũ, flagellũ appellamus ſummitatē ramorũ et nō tãtum uitiũ, ſed etiã uniuſcuiuſq; arboris, dicit ergo qđ uitis quæ nō eſt

Flagellum

Iãiam contingit ſummum radice flagellum,
Hanc nulli agricolæ nulli accoluere iuuenci,
At ſi forte eadem eſt ulmo coniuncta marito,
Multi illam agricolæ, multi accoluere iuuẽci,
Sic uirgo, dũ intacta manet, dũ ĩculta ſeneſcit,
Cum par cõnubium maturo tẽpore adepta eſt,
Cara uiro magis, & minus eſt inuiſa parenti.
At tu ne pugna cum tali coniuge uirgo,
Nõ æquum eſt pugnare, pater cui tradidit ipſe,
Ipſe pater cum matre: quibus parere neceſſe eſt
Virginitas nõ tota tua eſt, ex parte parẽtũ eſt,
Tertia pars matri data: pars data tertia patri,
Tertia ſola tua eſt, noli pugnare duobus,
Qui genero ſua iura ſimul cũ dote dederunt.
Hymen o hymenæe hymen ades o hymenæe.

monẽ ſuũ ad nouam nuptã apoſtrophant illã exhortantes ut uiro iũgat, ſic parẽtibus iubentibus, quorũ ius uirginitatis ipſius ẽ i parte qđ ipſi marito ceſſerũt

ulmo iuncta flagella radice contigit. i. ramorum ſũmitates ad radices perueniunt, eſt ergo hyppalage. ¶ Vlmo marito, Nam ulmus uidetur maritus uitis, Cui uitis ipſa eſt cõiuncta, Oratius, ergo aut adulta uitiũ ꝓpagine altas maritat populos. ¶ Minus eſt inuiſa parẽti, dũ. n. filiæ pater timet ne uirũ agnoſcat anteq̃ nubat. Eam quodãmodo inuiſam hẽt. Poſtq̃ uero nupſerit, Si adulterium cõmiſerit. Id magis ad mariti q̃ ad patris ſpectat ignominiã. ¶ At tu ne pugna, Cõcludunt igitur iuuenes & ſeruant

¶ Cũ tali cõiuge. q. d. cũ cõiuge, et pulchro & uirtutibus ꝑdito. ¶ Nõ æquũ eſt pugnare, cũ eo uidelicet. ¶ Quibus ſ. parẽtibus. ¶ Neceſſe eſt parere, ex lege. n. pater hẽt ptãtem i filios. ¶ Virginitas nõ tota tua eſt, et quo mõ nõ ſit tota ſua declarat qa tertiam illius hẽt pater et tertiã mr̃ ptẽ. ¶ Pugnare duobus, patri uidelicet & matri. ¶ Genero ſua iura ſimul, ſua iura, q̃. ſ. ipſi hẽbãt i uirginitate tua & hoc mõ gener ipſe duas hẽt partes uirginitatis, tibi uero unica tãtũ ps remãſit q̃ debet marito ẽt cedere.

EPithal. Thetidis. & Pelii

EPITHALAMIVM PELEI ET THETIDOS.

aſpiratiõe in ſecũdo loco & p y. cœli & terræ filia

P. Eliaco quondam prognatæ uertice pinus

Expoſ.

Thetides. duæ

P Eliaco quõdã ꝑ. uer. pi. duas fuiſſe Thetides nõ ignoramus, quarũ una tethys. ſ. prima ꝓducta et cũ fuit, Oceani uero & ſoror et coniũx, ex qua & ipſo oceano nata eſt doris q̃ Nereo nupſit, ex qbus porro nata eſt thetis

Doris

alia quæ prima breui & aſpirata et per i ſcribitur, Quæ Peleo nupſit, Eſto alii di/cāt hāc ſecūdā thetidē Chironis cētauri filiā fuiſſe, ut Dyctis cretēſis li. yi. de bello troiano cōmemorat, Qui Aſcādrū quēdā intro ducit originē nuptiarū Pelei cū theti de Chironis filia, Chriſippo atq; arato Neoptolemi nūtiis his uerbis narrantem. Ea tēpeſtate multi undiq; reg·s acciti domū Chironis inter ipſas epulas nouam nuptā nouis ac magnis laudibus ueluti deā celebrauerāt, parētē eius Nerea appellan/tes, ipſamq; Nereida & ut quiſq; eorū regū q conuiuio iterfuerāt, choro moduliſque carminū pualuerāt, ita Apollinē liberūq; & ex fœminis, plurimas muſas cognoīa uerūt, unde ad id tp̄s cōuiuiū illud deorū appellatū eſt hæc dictis. Ex qbus uerbis illud dicere nō dubitaueri fortaſſis hic natū eē, ut alii thetidē iſtā nō Chironis ſed Nerei filiā fuiſſet dixerit, qa Nereū chironē in cōuiuio reges appellauerūt, Statius i i. Syluarū in epithal. Teſſala nec talē uiderūt pelea tēpe, cū theti hæmoniis Chiro/nē accedere terris Errecto pſpexit equo, cōſtat igiť hāc ſecūdā thetidē ſiue chironis ſiue nerei filia fuerit, Peleo nupſiſſe, unde poeta nr̄ pn̄ti poemate nuptias ipſas cele brauit, & thetidē nerei filiā dixit, hoc aūt ordine poema ipm̄ cōtexuit, prio nuptiarū originē declarat, & frequētiā eorū q ad nuptias cōuenerūt deſcribit. Deinde apparatū exponit ipſarū, poſtremo parcas itroducit nuptiale carmē canētes & Achillis q ex peleo & thetide naſciturus erat fata pdicētes, qūtū ergo ad originē nuptiarū attinet. fingit poeta nr̄ qd̄ cū argonautæ fabricata naui Argo i colchos ad rapiēdū uellus aureū iter hērēt, una cū ipſis aderat & peleus, ſed cū forte nymphæ marinæ emerſiſſent. Vt nauē illā argonautarū maximā cōſpicarētur. Peleus tūc iter il/las thetidē uidit, cuius amore incēſus in uxorē expetiuit, eāq; hēre meruit, Illud tamē notādū qūtū ad rei ueritatē attinet, pelei cū th. ti le nuptias āte argonautarū pfectionē in colchos celebratas fuiſſe. Sed Catullus licētiā q̄dā poetica laſciuiēs aliter cōmētus ē, Illud quoq; aīaduertēdū ē male a qbuſdā hoc poema iſcribi Argonautica, Cū is debeat titulus eē Epithalamiō PELEI ET THETIDIS. Cū i eo nō de argonautis, ſed de illorū nuptiis materia hēatur. ¶ Peliaco quōdā, Athamas rex thebarū, ex uxore Nephele phrixū et hellē filios ſuſcepiſſe dr̄, Sed matre defuncta uxorē Ino filiis ſupiduxit, q̄ odio hn̄s priuignos, ſemia ne naſcerētur eoꝝ mādabat, ſed cū hꝰ rei cām athamas ex oraculo q̄reret, illa ſacerdotes pcorrupit ut rn̄derēt, opus eē ex nephele genitos deis mactari, qd̄ athamas cū exeꝗ uellet, nephele q̄ iā dea facta erat filios ſuos eripuit, & a Mercurio arietē uelleris aurei ipetrauit, quo eos in pōtū trāſueheret, helle in trāſfretādo piit, a qua helleſpōtus ē dictus, phrixus cum i colchos pueniſſet, arietē Ioui mactauit, & eius pellē aureā in luco Martis in q̄rcu ſuſpēdit, hāc iaſon collecta arginoꝝ manu fabricata naui argo auxilio Medeæ clā ſurripuiſſe diciť, quēadmodū fabulā diffuſius apud græcos orpheus et apollonius, apud nos uero Ouid. in. yii. mutati. & Valerius Flac. pertractarunt, quā ēt cōmemorat Diodorus Sicu. li. y. c. iii. ¶ Pinus. i. nauis ex pineis arboribus confe/cta, eſt. n. pinus arbor cuius lignum nauigiis maxīe aptum ē. Virg. Dant utile li/gnū nauigiis pinus, licet tn̄ nauis argo nō ex pinu, ſed ex arbore eane, q̄ nec aqua nec igni pōt corrūpi fuerit fabricata, ut Pli iqt li. xiii. c. xxii. Poetæ uero græci dicunt ex q̄rcu dodonide i qua oraculum Iouis fuerat. Vn̄ & uſum ſermonis habuit, Vnde Val. Flaccus iprīcipio fatidicā ratē appellauit, De hac naui legitur & illud

Chirō cē taurus

Cōuiuium deorū

Thetiſ quare nerei filia dicta.

Athamas

Fabula uelleris aurei

Helleſpōtus unde

Argo nauis ex q̄ materia

Argo fatidica cur

Ennii, Vtinã ne in nemore Pelio ſecuribus cæſa cecidiſſet abiegna ad terrã trabes ne ue ide. Nauis incbo?dæ exordium cœpiſſet quæ nunc noiatur argo. S. c. n. dicta eſt nauis uel q̃a argus fabricator fuit docẽte Minerua, uel a celeritate nã ἀɣɣος ce/ler dicitur, uel q̃a argiui in ea uiri uecti ſunt ut Cic. docet in prio Tuſc. De hac lo/q̃tur poeta, quã pinum ab arbore appellat. ¶ Peliaco uertice ꝓgnatæ, Pelion mons eſt teſſaliæ, de quo Pli. li. iiii. ca. yiii. Dicæarcus uir eruditus cura regum montes permẽſus altiſſimum hunc ꝓdidit ut idem auctor teſtatur lib. ii. c. lxyii. ab hoc fit Peliacus deriuatum, in uertice igitur Peliaco. i. in ſumitate mõtis pelii, nã Diodo. lib. y. ſcribit, Iaſonem nauim iuxta pelion ædificaſſe. ¶ Quõdam, olim, & nunc p̄teritum reſpicit tẽpus, cum quondam ſicut & olim tria ſignificet tempora ut Ser/uius libro tertio æneid. docet.

Argo unde dicta — Pelion mons — Dicæarcus — Quondã oli

Dicuntur liquidas neptuni naſſe per undas
Phaſidos ad fluctus, & fineis æetæos,
Cum lecti iuuenes argiuæ robora pubis
Auratam optantes Colchis auertere pellem
Auſi ſunt uada ſalſa cita decurrere puppi,
Cœrula uerrentes abiegnis æquora palmis:
Diua quibus retinens in ſummis urbibus arces,
Ipſa leui fecit uolitantem flamine currum,
Pinea coniungens inflexæ texta carinæ,
Illa rudẽ curſu prima imbuit amphitritem,

¶ PER undas liq̃das neptuni, piphraſticos, per maria dixit. ¶ Phaſidos ad fluctus, phaſis colchorum ẽ fluuius q̃ qualibet magnis nauigiis nauigatur, ut Pli. li. yi. c. iiii. teſtatur; per hunc ex mari ad colchorũ regionẽ peruenit Iaſon. ¶ Ad fines æeteos, ad terminos colchicæ regionis i qua æetes regnauit αἰή της, græce dicitur, unde ſpõdeum i q̃nto pede facimus. ¶ Cum lecti iuuenes, ſic legẽdum ẽ nõ autẽ læti, q̃a ſicut ha/bemus apud Cic. li. i. tuſ. Argõ dicta ẽ q̃a argiui i ea delecti uiri uecti petebãt pellẽ inauratã arietis, lecti ergo. i. electi ¶ Robora pubis argiuæ, appoſitio ẽ. i. q̃ erãt fortiſſimi argiuoꝝ. ¶ Auratã pellẽ, aureum uellus de quo ſuprã. ¶ Auſi ſunt, tãq̃s rẽ magnã. Vada ſalſa ipſa maria, ſic Virg. in. iii. Exultantq; uadis. ¶ Cita puppi, celeri naui, & ide a celeritate dictã q̃dã uoluerunt ſicut ſupius diximus. ¶ Palmis abiegnis, remis ex abiete factis. ¶ Diua q̃bus, narrat Va

Phaſis — Æetes

le. Fl. li. i. quẽadmodũ Pallas ex theſpiis archite/ctum noie argũ uocauit illiq; i perauit ut nauim illã fabricaret ¶ Diua reti. arces: Palladẽ intelligit q̃ arciũ dea fingit̃ q̃a de capite Iouis nata ferẽ Virg. Pallas quas cõdidit arces ip̃a colat, et ẽ ordo, q̃bus. ſ. iuuenibus ipſa diua fecit curꝝ uolitãtẽ leui flamine. ¶ Fecit cur. poetice naui per q̃ddã metaphorã curꝝ uẽto uolãtẽ appellauit, uidet̃ n. q̃ nauis currus eẽ q̃ uẽto ducat̃. ¶ Flamie uẽ. cõiun. tex. pi. pineas arbores ſil̃ cõiungẽs. ¶ Illa ru. cur. pri. ſi de naui lõga itelligimus hoc ueꝝ ẽ, cõſtat. n. Iaſonẽ primũ naui lõga per maria nauigaſſe, ut Pli. li. yii. c. l, i. teſtat̃. ¶ Rudẽ cur. exptẽ aña nauigatiõis ſʒ hippalage ẽ. ¶ Imbuit. a. uerſus iſte in q̃nta ſpõdeum hẽt, Amphitrite uero uxor fuit neptuni, Claudianus de rap. ꝓſer. Neptunum gremio cõplectitur ãphitrite, Sedẽt ꝓ mari capit̃ Oui. li. i. Nec brachia lõgo margie t̃raꝝ porrexerat ãphitrite. ¶ q̃ ſil̃ ac. i. poſtq̃ ¶ Proſpicit

Argus archi/tectus — Pallas arciũ dña — Amphitrite

Quæ ſimul ac roſtro uentoſum proſcidit æquor,
Totaq; remigio ſpumis incanduit unda,
Emerſere feri candenti e gurgite uultus
Aequoreæ monſtrum nereides admirantes,
Illaq;,atq; alia uiderunt luce marinas
Mortales oculis nudato corpore nymphas,
Vmblicum tenus extantes e gurgite cano,
Tum thetidis peleus incenſus fertur amore,
Tum thetis humanos non deſpexit hymenæos,
Cum thetidi pater ipſe iugandum pelea ſenſit.
O nimis optato ſeclorum tempore nati

roſtrū

PROSCIDIT equor,mare ſulcauit ¶ Ventoſum,in quo maximi uenti ſſdt. ¶ Roſtro,roſtrum enim appellamus pminentem nauis partem iuxta proram, cuius inuentor fuit piſeus ut Plinius libro ſeptio cōmemorat. ¶ Vnda incanduit, Valde cāduit cādida facta eſt ppter ſpumas. ¶ Emerſere feri,ordo ē,nereides, idest Nymphæ maris Nerei & doridos filiæ appoſitiue feri uultus admirantes monſtrum,ideſt nauim monſtruoſam,emerſere gurgite candenti,ideſt e mari facto ob ſpumas candido,uel Nereides equoreæ appoſitiue mōſtrum et uultus feri, ideſt uultus beluarū marinarum,huiuſmodi enim ſunt nymphæ admirantes.ſ. nauis illius magnitudinē emerſere &c. ¶ Illa atq; alia, ſenſus eſt homines eo die & ſequenti uiderunt nymphas nudas & ſupra aquas extantes. ¶ Mortales oculi,ideſt oculi mortalium,uel mortales oculis uiderunt ut ſit Pleonaſmos. ¶ Illa atq; alia luce,illo & ſequenti die alii legunt. ¶ Illa haudq; alia,ut ſit ſenſus illa luce tantum nō alia mortales oculi uiderunt deas marinas. ¶ Vmblicum tenus,umbilicus dicitur quod medium in aliqua re obtinet,inde umbilicum appellamus ligamentum inteſtinorum qd mediam fere uentris partē obtinet, inde umblicum per ſyncopam per umbilicum

Nymphæ quales

Vmbilicus

Tenuſ

numeri pluralis caſus genitiui protulit. Tenus uero ppoſitio eſt quæ uſq; ad ſignificat & poſtponi pōt,ablatiuo uero iungitur ut pube tenus,humeris tenus. quandoq; uero uel licentia poetica uel potius more græco cū genitiuo ſed plurali iungitur. Vt apud Virgi.i geor. & crurū ten⁹ a mēto palearia pēdēt. Licet Seruius aduerbium dicat eſſe ex uſu, quoniam ppoſitio genitiuo iungi nō poteſt,alii uero nutricum tenus legunt.i.uſq; ad mamas quibus maxime utuntur nutrices, ut ſynedochichos hoc dictū ſit,uidelicet ut totum hoc eſt nutrices pro parte.i. p uberibus poſuerit. ¶ Gurgite,tapinoſis ideſt ex mari. ¶ Cano,albo ex ſpumis. ¶ Tum thetidis,eo tempore peleus qui erat inter argonautas uiſa thetide ipſius amore correptus fuit. ¶ Humanos hymenæos,Cōnubium hominis.i. ipſius pelei,cum reliquæ tamen ſorores præter unam omnes deis nupſerint. ¶ Pater ipſe,ipſe Nereus. ¶ Sēſit,exiſtimauit filiā matrimonio iungendam peleo, & bene oſtendit non tantum ſponſi & ſponſæ, ſed etiam parentis uolūtatem in nuptiis conſenſiſſe. ¶ O nimis optato,cōmēdat poeta tempora illa in quibus naſci iſtis contigit,quia feliciſſima uidētur fuiſſe, cum dei inter homines uerſarentur, & Dæ te mortalium cōnubia nō dedignarē-

tur. ¶ Nimis optato q̃les.ſ.oẽs optãt.

HEroes ſaluete, heroes ab antiquis dicti ſunt ſemidei. Viri fortes, et plus q̃ homines, ſicuti Heſiod. ait ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἳ καλέονται ἡμίθεοι. idest hominũ Heroum diuinũ genus qui uocantur ſemidei,

Heroes

geniem & patrio uetitam ſuccedere cœlo, muſa refer, Ouidius uero diffuſiꝰ eã dẽ lib. xi. met. pertractat his uerſibus.

Nanq; ſenex thetidi protheus dea dixerat undæ.

Concipe, Mater eris iuuenis, q fortibus armis

Heroes ſaluete, deum genus, o bona mater,
Vos ego ſæpe meo uos carmine compellabo,
Teq; adeo eximiæ tedis felicibus aucte
Theſſaliæ columen peleu, cui iuppiter ipſe,
Ipſe ſuos diuum genitor conceſſit amores:

heroas beatus Auguſtinus in. x. de ciuit. dei ἀπὸ τῆς ἥρας, hoc eſt a Iunone deriuat quæ eſt aer quod in aere animæ heroũ habitare dicuntur. Vnde Lucanꝰ in. ix. Quaq; patet terras inter lunæq; meatus ſemidei manes habitant, & unum Iunonis filium heroa nominatum aſſerit Martianus capella in ſecũdo ab ἔρα terra quia gubernent homines in terris dũ ſunt in regiõe aeris proxima dici putat. ¶ O bona mater, quæ hos in lucem protuliſti. ¶ Sæpe cõpellabo, in ſequẽtibus uidelicet. ¶ Teq; adeo eximiæ tedis felicibus aucte, felici thetidis matrimonio cũ prius thetidis legeretur, pater meus tedis legendum docuit. Tedis igitur ꝓ cõnubio accipe, ſic & Luc. in primo, & diro ferales omine tedas, & eſt ordo. O peleu columen. i. præſidum teſſaliæ eximiæ, aucte tedis felicibus, Te. ſ. cõpellabo. ¶ Aucte, dignitate. ſ. ob contractũ cum nympha matrimonium. ¶ Cui iupiter ipſe, ipſe ſuos, cum iupiter ardentiſſime thetidem amaret, non tamen auſus eſt cum illa rem habere, quia protheus prædixerat ex illa naſciturum qui maior eſſet patre futurus, unde illam peleo conceſſit, quã rem in principio achilleidos Statius tetigit cũ inquit. Magnanimum æacidem formidataq; tonãti Pa

Heros Iunonis filius

Protheí uaticinium

Acta patris uincet, maiorq; uocabit illo
Ergo ne quicq̃ mũdus ioue maius hẽret
Quãuis haud tepidos ſub pectore ſenſerat ignes
Iupiter æquoreæ thetidis cõnubia uitat
Inq; ſua æacidẽ ſuccedere uota nepotẽ
Iuſſit, et ãplexus ĩ uirginis ire marinæ.

Iginius in libro de ſignis ubi de ſagitta dicit, parcas hoc cecinisse quod auditũ ꝓmetheus neceſſitate uigilans ioui nunciauit, Vnde ꝓ beneficio meritũ illi retulit gratiam, eumq; uinculis liberauit. Apollonius etiã libro quarto inducit iunonem ad thetidem loquẽtem q; eã omnium nympharum gratiſſimam haberet quia ioui cõcubitum negauit, et quod tamen eam non omittebat iupiter, donec themis ei uaticinata eſt naſciturum ex thetide eum qui maior foret patre, et q̃d iupiter iurauit non daturum eam cuiq; deo. Vnde ſic ſcribit.

ἔμπης δ' οὐ μεθίεσκεν ὀπιπεύων ἀέκουσαν
εἰσότε οἱ πρέσβειρα θέμις κατέλεξεν ἕκαστα
ὡς δή τοι πέπρωται ἀμείνονα πατρὸς
παῖδα τεκεῖν· τῷ καί σε λι (ἑοῖο
λαιόμενος μεθέηκεν
δείματι· μή τις ἑοῦ ἀντάξιος ἄλλος ἀνάσσοι.

ἀθα. ατων, ἀλλα ιεν εον κgατος ειgυοι το.

Tamen nõ dimiſit hortari inuitam
Donec uenerãda themis narrauit ſingĺa
ꝙ uidelicet fata uoluerũt meliorem pa/
tre ſuo

Te ne thetis tenuit pulcherrima neptunine?
Te ne ſuam tethys conceſſit ducere neptem?
Oceanuſq; mari totum qui amplectitur orbem?
Quæ ſimul optatæ finito tempore luces
Aduenere, domum conuentu tota frequentat
Theſſalia, oppletur lætanti regia cœtu,
Dona ferunt, præ ſe declarant gaudia uultu,
Deſeritur Scyros, linquunt phthiotica tempe,

Filiũ pare re, unde et te cupiẽs dimiſit Timore, ne quis ſibi i digni tate æqua lis regna/ret. Immortalium, ſed ut ſemper pro/priam potentiam conſeruaret. ⁋ Ipſe iu piter, ipſe emphaſim habet, & ad maio rem pelei laudem ſubiungit, ipẽ genitor diuum, q. d. ſummus ille deorum regna tor genitorq;. ⁋ Suos amores, ipſam the tidem, quam impenſe amauit, & notan dũ ꝙ ut plurimũ amores in plurali de li bidinoſis dicimus.

THEtis neptunine, deriuatiuum ꝓ patronimico poſitum eſt, Neptunine. i. neptuni neptis, utpote quæ de Doride fi lia Neptuni, qui idem eſt Oceanus nata eſſet, alii uero græcum patron, mieũ fœ minini generis eſſe uolunt. ⁋ Tenuit, obtinuit in maritum. ⁋ Te ne ſuam Te thys? hic tethys cum aſperatione in ſecũ do loco & prima producta habetur, ꝗ uxorem Oceani ſignificat, querit enim cum quadam admiratione cõmendatio/nis plena, an tethys & Oceanus cõceſ/ſerint peleo habere thetidem neptem ſuã in uxorem. ⁋ Suam neptem, quæ nata erat ex Doride filia ſua & Nereo.

⁋ Mari totum, Oceanus nãq; eam par tem orbis terrarum uniuerſam, quæ ho/minibus ad habitandum conceſſa eſt cir cuitu ſuo ambit. ⁋ Totum orbem, ideſt uniuerſam partem terræ habitabilem.

⁋ Quæ ſimul optatæ, In hac parte eo/rum frequentiam qui ad nuptias conue nerunt declarat, Et eſt ſenſus, poſtꝗ̃ ſta tutus dies nuptiis ad uenit. ⁋ Quæ luces, ne/ceſſe ẽ ſup plere bis diebus ꝗ nuptiis de dicati ad/uenerunt, tota teſſalia domum frequen/tat et luces numero plurali dixit ꝗa ma gnificæ nuptiæ per plures celebrãtur di es. ⁋ Domum conuentu, omnes teſſali domum pelei conuenerunt nuptias cele braturi. ⁋ Cœtu lætanti, multitudine eorum qui conuenerunt & læti erãt ob nuptias regis. ⁋ Dona ferunt, populi omnes munera regi attulerunt qui mos nunc in pagis remãſit, ut ad nuptias ac/cedentes munera afferant, & in regum nuptiis. ⁋ Præ ſe declarant, oſtendunt & uultu indicant gaudia in animo cõ/cepta, & noue dixit præ ſe declarant cũ declarat per ſe plenum ſit. ⁋ Deſeritur ſcyros, Scyros eſt iſula in Aegeo. Cuius Strabo lib. ix. & Pli. lib. iiii. ca. xii. me minerunt, clariſſima fuit hæc inſula ꝓ/pter Achillis cum lycomede affinitatem & propter Achillis filium Neoptolemũ ibi procreatum & nutritum. ⁋ Deſeri/tur, ab incolis. ſ. qui ad nuptias conue/niebant. ⁋ Linquũt, coloni. ſ. ⁋ Phthio tica tempe, Tempe locus eſt in theſſalia amœniſſimus quem ſic deſcribit Ouid. lib. primo meta. Eſt locus Hœmoniæ ꝑ/rupta quod undiq; claudit Sylua, uocãt

Amores Deriuatiuum ꝓ patronimico

Mos ꝗ et ho/die ſeruatur

Præ ſe declarant.

Scyros

Neoptolemus ubi nutritus

Tẽpe

Cralugenaſq; domos, ac mœnia lariſſea:
Pharſalii coeunt pharſalia tecta frequentant,
Rura colit nemo, molleſcunt colla iuuencis,
Non humilis curuis purgatur uinea raſtris,
Non glebam prono conuellit uomere taurus,
Non falx attenuat frōdatorum arboris umbrā,
Squalida deſertis rubigo infertur aratris:
Ipſius at ſedes, quacunque opulenta receſſit
Regia, fulgenti ſplendent auro, atq; argento,

tempe, per quæ peneus ab imo effuſus pi do ſpumoſis uoluitur undis, huius ſitū deſcribit etiā Pli. lib. iiii. ca. viii. & Solinus cap. xiii. Eſt aūt tempe neutri generis, & numeri pluralis, Phtiotica autē teſſalica dixit a Phtia urbe de qua Strab. lib. ix. et Pli. lib. iiii. c. ſeptimo.

Phtia urbs

AC mœnia lariſsea, Lariſſæ plures fuerunt, ut Strabo li. xiii. cōmemorat, ſed hoc loco de urbe teſſaliæ intelligit, cuius Strabo idem lib. ix. & Pli. li. iiii. cap. viii, meminere. Pharſalii coeunt, Pharſalia oppidum eſt teſſaliæ de quo Pli. libro. iiii. cap. viii. a quo pharſalia teſſalia dicta fuit, & inde cāpi pharſalici in quibus bellorum ciuiliū procellæ detonuere. Notandum eſt autē q; Catullus eodem carmine ſecundā ſyllabam in hac dictione corripuit & produxit, quēadmodum Lucretius lib. iiii. primam in liquidis craſſaq; conueniant liquidis & liquida craſſis, alii habent pharſalii coeunt. Rura colit nemo, cū coloni abeſſent interea rura non colebantur. Molleſcunt colla, fiunt tenera, quia non trahunt aratrum iuncti ad iugum, ex quo ſolent duritiem & callum in collo contrahere. Non humilis, In teſſalia uites ſunt non arbuſtiuæ ut i italia, ſed humiles & humi quodāmodo ſerpentes. Non purgatur, raſtris non foditur. Non glebam, tauri non proſcindunt arua. Prono uomere, uel curuo aratro, uel ad aratorem reſpicit, qui inclinatus & in aratri ſtiuā incumbēs terram uerſat. Falx frondatorum, uaria recenſet agriculturæ officia, quæ omnia ceſſaſſe cōmemorat. Sunt autem frōdatores q ramos arborū amputant hiemis tēpore & qui folia uitiū manibus uellunt; quo ardor ſolis uuam maturiorem reddat. Attenuat umbram, amputādo frondes umbra minuitur. Rubigo infertur, eſt rubigo metalli uitium quo paulatim conſumitur, maxime cum nō exercetur a robo, ideſt rubeo colore dicta. Ipſius at ſedes, hæc eſt altera pars poematis in qua nuptiarum apparatum deſcribit, & inter reliqua quæ ibi fuiſſe commemorat. Dicit etiam fuiſſe quādam ueſtem ſtragulam, acu pictā, in qua theſei & ariadnes & bachi fabula conſcripta erat. Et ſic in ipſius fabulæ narrationem diuertitur, quæ diffuſius apud Ouid. li. v. faſtorum habetur, Quā etiam lib. vii. mutationum perſtrinxit, Et eādem cōmemorat Diod. lib. v, eſt aūt ordo, at regia ſedes .i. domus ipſius pelei quacūq; .ſ. parte receßit, omnia ſplendent fulgenti auro & argento. Quacūq; opulēta receſſit regia, per totā regiam, receſſit autem dixit, quia magnificæ ædes multa habent loca & conclauia, ita ut de uno in aliud tranſitus fiat, et ſic recedere uidētur. Fulgēti ſplendet auro, & argēto, In hoc uerſu in dictione ſplendet, det ſyllaba licet uocali ſubſequente, producitur, ſicut

Lariſſæ plures

Pharſalia

Frōdatores

Rubigo unde

Fabula theſei & ariadnes

tur ſicut etiam apud Ouidium. Sub Ioue mundus erat, ſubiit argentea proles, & ſuperius, cū Thetis humanos non deſpexit hymenæos, ꝑterea ſpōdeus fit in.v.ſede.

Candet ebur ſolijs, collucent pocula menſæ.
Tota domus gaudet regali ſplendida gaza.
Puluinar uero diuæ geniale locatur
Aedibus in medijs, indo quod dente politum,
Tincta tegit roſeo, conchylis purpura fuco.
Hæc ueſtis priſcis hominum uariata figuris
Heroum mira uirtutes indicat arte,

CANdet ebur
Ebur. ſoliis, ebur
dicitur a
Barrus barro, bar
rum autē
elephantē
dicebant
ex dēte.n.
elephantis & ex oſſibus fit ebur, ꝗuis
tamen ebur ſolum dicat ex dente Pli.li.
Soliū. viii.ca.iii. ¶ Soliis. ſolium dicitur ſolida ſedes ex unico ligno confecta in qua
reges ob corporis tutelam ſedere ſolebāt,
Virg. Præfatus diuos ſolio rex infit ab
alto, dictum ſoliū quaſi ſolidū. ¶ Gaudet, ſplendet, ut gaudere uideatur poeti
ce per proſopopeiā ſenſum inanimatæ rei
attribuit. ¶ Collucent pocula menſæ,
Poculum nunc calix potioni cōtinendæ
Poculum accōmodatus, Alias id qđ bibimus. Vir
gi. Pocula ſi quando, ſæuæ infecere nouercæ, de quo uocabulo loquitur etiam
Augu. li. xviii. de ciui. dei, collucent ue
rò uel quia ex auro & argēto confecta
erant, uel quia in his gēmæ, unde poto
potoria gēmata ria gēmata Pli. li. xxxiii. appellauit, unde Martialis in apophoretis, Gēmatum
ſcythicis ut luceat ignibus aurum, Aſpi
ce quot digitos exuit iſte calix. Et Vir
gilius libro primo. Hic regina grauem
gēmis auroq; popoſcit. Impleuitq; mero
Gaza pateram. ¶ Gaza, uocabulum eſt perſicum & diuitias ſignificat; quo uſus eſt
etiam Virgilius libro primo. Arma uirū
tabulæq; & troia gaza per undas.
¶ Puluinar uero, in mediis ædibus lectus erat plumeus in quo noua nupta
puluinar erat cum peleo cubitura. Puluinar dicitur quod nobis capiti ſupponimus. dor
mituri, quo etiam nomine lectulus dicitur, qui in templis ſterni conſueuit in honorem numinis alicuius, Vnde lectiſternium
Lectiſternium etiam nuncupatur, ut Auguſt. docet libro tertio de ciuitate dei, hoc loco puluinar geniale lectulum coniugalem intelligit, eſt enim genius uoluptatis deus, in
Geniꝰ de genialis dicitur, & genio indulgere
Genio indulgere eſt uoluptati uacare, Perſius indulge genio, carpamꝰ dulcia, noſtrum eſt Quod
uiuis, cinis & manes & fabula fies, e
conuerſo dixit Terentius, ſuum defraudans genium. ¶ Locatur diuæ, ipſi thetidi. ¶ Ædibus in mediis, ſic legendum
eſt non autem ſedibus. i. in media domo.
¶ Indo quod dente politum, ebore, facto ex dente elephātis indici, de quibus
Plinius lib. viii. cap. vi. ¶ Tincta tegit,
ordo eſt purpura tincta fuco roſeo conchilis tegit, Dicit enim conchile lis, &
Cōchile, lis, Cōchiliū, lii. conchilium cōchilii, & eſt genus piſcis,
ex cuius ſucco conficitur purpura, eorū
uero qui purpura conchilis iungunt tanquā adiectiuum ſit minime ſententiā ſequendā arbitror. ¶ Purpura, ueſtis ſtragula purpurea, & hoc indicatur quia
ſubiungit hæc ueſtis. ¶ Hæc ueſtis, in
hac inquit ueſte erant uariæ imagines et
figuræ antiquorum pictæ, quia in ea, fabula Ariadnes continebatur. ¶ Variata, coloribus diſtincta. ¶ Virtutes heroum, Theſei & bacchi, ſed Ironice hoc
dictum eſt. ¶ Miru arte, indicat hoc ad

Namq; fluentiſono proſpectans littore Diæ,
Theſea cedentem celeri cum claſſe tuetur,
Indomitos in corde gerens Ariadna furores,
Nec dum etiam, ſeſeq; ſui tum credidit eſſe,
Vtpote fallaci quæ tum primum excita ſomno
Deſertam in ſola miſeram ſe cernit arena:
Immemor at iuuenis fugiens pellit uada remis
Irrita uentoſæ linquens promiſſa procellæ
Quem procul ex alga mæſtis minois ocellis,
Saxea ut effigies bacchātis proſpicit euoe
Proſpicit, & magnis curarum fluctuat undis,
Non flauo retinens ſubtilem uertice mitram,

artificis pertinere commendationem, ut infra apparebit.

¶ NAMq; fluentiſono, Incipit narrare fabulam Ariadnes in Naxo a Theſeo derelictæ, quam dicit in ueſte illa depictã fuiſſe, ordine uero artificiali a medio poetice incipit, videlicet quo modo Ariadna relicta fuerit, poſtea quomodo fuerit abdacta narraturus, Eſt autem ordo talis, Ariadna gerens idomitos furores in corde, proſpectans littore. i. de littore fluentiſono diæ, tuetur Theſea cedentem cum celeri rate. Littore fluentiſono. i. de littore qui reſonat ob fluctus maris, a quibus percutitur, legi tamen etiam poteſt fluente ſinu ut ſint duæ dictiones. i. labente mari. ¶ Diæ, inſula fuit Naxos Æ gei maris una cicladum de qua Pli. li. iiii. c. xii. ſic ſcribit. Naxus a Delo. xviii millia cum oppido diſtat, hanc Strõgylē deinde Diam mox Diõyſiada a uinearũ fertilitate, alii Siciliam minorem, aut caliopolim appellauerunt, huius inter cicladas meminit etiam Strabo li. x. Diodorus quoq; li. ix. et. ca. v. Naxũ oli Diã uocatam fuiſſe teſtatur, ubi Theſei & Ariadnes fabulam recitat. Nam cũ Theſeus in cretam nauigaſſet, Ariadnæ Minois filia eius ſpecie & decore capta cõſilium dedit minotauri occidendi, & labyrinthi egreſſum docuit, deinde cũ eo

Dia ſiue naxos

Theſeus & Ariadna

Ariadne noctu clam recedens in inſulã appulit Naxum, ubi dormiens a Theſeo derelicta fuit. Sed eadem ſomno expergefacta cum illum recedẽtem aſpexiſſet amatorie de illo conquerebatur, interim ſuperueniens Bacchus illã i uxorem duxit, poſt cuius obitum coronam ex nouẽ ſtellis in cœlo cõſtituit; de q̃ Ouidius in faſtis Aurea per ſtellas nunc micat illa nouẽ. ¶ Theſea cedentem, recedentem. ¶ Tuetur, intuetur. ¶ Furores indomitos; amorem in Theſeum. ¶ Nec dum etiam, cum primum expergefacta eſſet a ſomno Ariadna & ſe a Theſeo in inſula derelictam uidiſſet, conſiderata illius ingratitudine & perfidia, uix credidit ſe ſui ipſius eē ¶ Seſeq; quia replicat ideo copulã poſuit ad maiorem uim. ¶ Fallaci ſomno, quia per illum a Theſeo decepta fuerat, eo q dormiens derelicta fuerat. ¶ Immemor at iuuenis, Theſeus non memor eorum quæ promiſerat Ariadnæ. ¶ Irrita, ſine effectu. ¶ Procellæ uentoſæ, Eſt enim ueluti prouerbiale ut dicamus uerba effectu carentia a uentis diſſipari, inde dicet inferius. Sed mulier cupido quæ dicit amanti: In uento & rapida ſcribere oportet aqua, & Ouidius, Irrita uentoſæ rapiebant cuncta procellæ. ¶ Quem procul, poſtq̃ Ariadna uidit illum recedentem, & ſe ab eo derelictã

Corona in cœlo

curis exæſtuans cuncta reiecit ornamenta. ¶ Quem .ſ. Theſeum. ¶ Minois, patronymicum eſt fœmininum .i. Ariadna Minois regis filia. ¶ Saxea ut effigies euæ bacchantis, In hac cōparatione duo ſunt cōſideranda, & ꝙ cum furibundi ueluti bacchas facta eſt, & ꝙ imobilis Theſeum recedētem ſpectabat, adeo ac ſi marmorea fuiſſet effigies. ¶ Euæ, bacchæ, quæ cum furore diſcurrēs baccho ſacrificabat. ¶ Proſpicit & magnis, Videt amantem abeuntem & una affligitur, & ludit in eo ꝙ Theſeus abiret per undas, & ipſa fluctuaret undis curarum. ¶ Fluctuat undis, metaphorice curarū multitudinem undas fluctuantes appellauit, hæ namq; more fluctuum marinorum cor pertundunt, Flauo uertice .i. capite flaui coloris, ob capillos, ex dolore enim coronā deiecerat. ¶ Retinēs mitrā ſubtilem, Mitra erat tegmētum capitis quo maxime mulieres utebātur & ut ait Seruius in .iiii. æneid. Pileus incuruus quo etiā buccæ cōteguntur, & lib. ix. inquit, Pilea uirorum ſunt, Mitræ uero fœminarū, & ꝓprie lydorum ut Virg. in .iiii. Et nunc ille paris cū ſemiuiro comitatu, Mæonia mētum mitra crinemq; madētē, ſubnixus rapto potitur. *Mitra pilea uirorū. Mitræ fœminarū*

Non contecta leui uelatum pectus amictu,
Non tereti ſtrophio lactanteis uincta papillas,
Omnia quæ toto delapſa corpore paſſim,
Ipſius ante pedes fluctus ſalis alludebant,
Sed neq; tum mitræ, neq; tum fluitantis amictus
Illa uicem curans, toto te ex pectore Theſeu,
Toto animo, tota pendebat perdita mente,
Ah miſerā aſſiduis quam luctibus externauit
Spinoſas Erycina ferens in pectore curas?

¶ NON contecta pectus, figurate nō habens pectus cōtectum & uelatū tenui amictu, gen⁹ id tegmenti indicat quo mammæ conteguntur, hodieq; fœminæ etiam utuntur, quod a pectore ipſe pectus uulgo appellant, quo ipſa prius contectum pectus habebat. ¶ Non uincta papillas ſtrophio, ſtrophium faſcia breuis eſt ut Nonius inquit, quæ uirginalem errorem cohibet papillarū, nam ſi maiores fuerint deprimit, ſin minores ſubtus alligata illas tumefacit. Martialis, Faſcia creſcentes dominæ cōpeſce papillas Vt ſit quod capiat noſtra tegatq; manus. ¶ Papillas lactentis, uel lacte plenas, ſicut Virgilius lactentia frumenta dixit .i. lacte plena, uel lactantis legamus quod magis probo, eſt enim lactare per metaphoram aliquem per blāditias allicere, atq; decipere, Terentius in Andria, niſi me lactaſſes amantem, et ſic lactantis papillas, ideſt per blanditias uiros allicientes. ¶ Omnia, mitram, pectoris uelamen, & Strophium. ¶ Delapſa, abiciente ipſa Ariadna .ſ. ¶ Fluctus ſalis, Aquas maris per fluctus agitatas. ¶ Alludebant, percutiebant, feriebant. ¶ Ipſe ante pedes, ante ipſam Ariadnā. ¶ Sed neq; tum mitræ, Ariadna omnia negligens ornamenta de Theſeo tātummodo cogitabat. ¶ Non curans uicem, ideſt ſortem mitræ iacentis per terram. ¶ Ah miſeram, exclamatio eſt poetæ cō miſerantis caſum Ariadnes, & dico uel aliud uerbum tale ſubintelligere neceſſe eſt? ¶ Externauit, dementē fecit ſic Nonius Marcellus exponit, & hanc locum adducit. ¶ Erycina, Venus ſic appella-

pect⁹ *Strophium* *Lactare* *Externare* *Erycina uenus*

ta eſt ab Eryce monte ſiciliæ in quo templum ab Ænea conditum tenuit, Cuius Strabo lib. vi. & montis. Plinius libro. iii. cap. viii. meminerunt. ¶ Curas ſpinoſas, pungentes, nocenteſq́ & moleſtas, metaphorice a ſpinis quæ pungunt.

Eryx mons

> Illa tempeſtate ferox, quo tempore Theſeus
> Egreſſus curuis e littoribus pyræi,
> Attigit iniuſti regis Cortynia tecta:
> Nam perhibent olim crudeli peſte coactam,

¶ ILLA tempeſtate, ex quo more poetico a medio hanc narrationem incœpat, ideo ad principiũ reuertitur, quomodo. Videlicet cũ Theſeus ad minotaurum interficiendum acceſſiſſet eius amore capta eſt Ariadna ꝑ cuius rei intellectu altius hiſtoria repetẽda eſt, quam Seruius in principio ſexti Æneidos cõmemorat, Minos cretenſiũ rex, ex paſiphae uxore liberos plures ſuſcepit Androgeum, Ariadnã, Phædram. Sed Androgeus cum eſſet athleta fortiſſimus & cunctos in agonibus ſuperaret apud athenas, ab athenienſibus & uicinis Megarenſibus coniuratis occiſus eſt, quod Minos dolens collectis nauibus bellum cõmouit, & uictis athenienſibus pœnam hanc ſtatuit, ut ſingulis quibuſq́ annis, licet Plutarchus in Theſeo nono quoq́ anno dicat, ſeptem de filiis & ſeptem de filiabus ſuis edẽdos minotauro mitterẽt, Sed tertio anno aegei Theſeus filius tam uirtute q̃ forma potens miſſus eſt, uel ut Plutarchus inquit ſponte acceſſit, qui cum ab Ariadna regis filia amatus fuiſſet, labirynthum ingreſſus precibus Ariadnes Dedalo illi cõſulente filo iter rexit, & necato minotauro, cum rapta ariadna uictor aufugit, hanc poſtea dormiẽtem in inſula naxo dereliquit, De quibus omnibus diffuſius etiam Diodorũ libro qnto curioſiores legere poterunt. ¶ Illa tẽpeſtate ferox & tẽpore, alterum eſt alterius expoſitiuum, alii codices habent quo tẽpore, & ſic ordo erit, illa tẽpeſtate, ſcilicet hæc ſuperius cõmemorata acta fuerunt, quo tẽpore theſeus egreſſus eſt e portu atheniẽſium et in cretã peruenit. ¶ Curuis littoribus, perpetuum littoris epithetõ. ¶ Pyræi, pyræus portus fuit athenienſium, ut Plinius lib. iiii. ca. vii. docet Terẽtius in eunucho, heri aliquot adoleſcẽtuli coimus i. cõuenimus in pyræo. ¶ Cortynia tecta, domos cretenſes. Cortyna enim ciuitas fuit cretæ inſulæ, cuius Strabo lib. x. & Pli. li. iiii. ca. xii. meminere, ab hac cortynius pro cretenſi dicitur, alii cortynia templa legunt, qđ idem eſt quia antiquiores reges templa pro domibus habebant, ſicut Virgilius de latino templũ Auguſtum, & paulopoſt, hoc illi curia templum. ¶ Iniuſti regis, Minois q hãc infamiam a poetis athenienſibus conſequutus eſt, ut Serui⁹ li. vi. ait. unde Homerus μινώος ὀλοόφρονος. ¶ Nã perhibent, ordo eſt. Nã perhibẽt .i. dicũt cecropiam. i. urbem athenarũ a Cecrope rege ſic denominatam a quo etiã cecropidæ ipſi atheniẽſes, ſicut Romulidæ a Romulo romani dicti ſunt olim coactã crudeli peſte exoluere pœnas cædis androgeoneæ, ſolitam eſſe dare minotauro dapem appoſitiue, electos iuuenes ſimul et decies innuptarũ. ¶ Crudeli peſte, ingẽti calamitate, mittẽdi, uidelicet filios mõſtro deuorandos, uel forte per peſtem ad famem alludit, de qua Euſebius in libro de præparatione euangelica ſcribit cum

Minos Paſiphae

Piræ⁹ portus

Cortyna

Cortynius

Tẽpla ꝑ domibus

Minos iniuſtus

Cecrops

Cecropidæ

athenienſes ꝓp cædem Androgei famc uexarentur, oraculum Apollinis conſultum repondiſſe, ut ſingulis annis ſeptem mares totidemq́ʒ fœminas in cretam ſacrificandos mitterent, Cuius rei ueſtigia quædam quingentis annis poſtea uſq́ʒ ad ſocratis tempora durauere. Id enim fuit quo tardata eſt mors ſocratis, oraculũ. Deligite ex omni uos ſeptem corpora ſexu. Atq́ʒ ea Minoi regi legate quotannis. Per mala ſic hæc ueſtra dei placabitis iram, — Fame ſ athenienſiũ Socr. mors tardata.

Androgeoneæ pœnas exoluere cædis,
Electos iuuenes ſimul & decus innuptarum
Cecropiam ſolitã eſſe dapem dare Minotauro,
Quis anguſta malis cum mœnia uexarentur,
Ipſe ſuum Theſeus pro caris corpus Athenis
Proijcere optauit potius, q̃ talia Cretam
Funera Cecropiæ, nec funera portarentur.

¶ EXOluere pœnas, hoc tractum eſt a pecuniaria dãnatione, ſic Virg. in .vi. pendere pœnas Cecropidæ iuſſi. ¶ Cædis Androgeoneæ, Androgei interfecti. ¶ Electos iuue. nam ꝑ ſortem ſeptẽ eligebant. Vnde Virg. ſtat ductis ſortibus urna. ¶ Minotauro da. i. deuorãdos a Minotauro. De minotauro hæc a Seruio i ſexto cõmemorant̃, Indicato a ſole adulterio Martis & Veneris Vulcanus minutiſſimis catenis lectulum cinxit, q̄bus Venus & Mars ignorantes implicieti ſunt, & cum ingenti turpitudine ſub cunctorum deorum teſtimonio reſoluti, Quod factum Venus uehemẽter dolẽs, ſtirpem omnem ſolis nephãdis amoribus proſequi cœpit, Igitur paſiphae ſolis filia, Minois regis cretæ uxor tauri amore flagrauit, et arte Dedali intra ligneam uaccam incluſa pulcherrimæ iuuencæ corio ſeptam cum tauro concubuit, unde natus eſt minotaurus qui uſq́ʒ ad humeros taurus erat, i iferioribus partibus homo, qui intra labyrinthum a Dædalo fabricatũ incluſus humanis carnibus ueſcebatur, hinc Ouidius in viii. muta. Te uero coniuge dignam. Quẽ torũ ligno decepit adultera taurum. Diſcordemq́ʒ utero fœtum tulit — Minotaur⁹

Et in hoc carmine i q̄nta ſede eſt ſpondeus ſicut et in p̄cedenti & ſubſeq̄nti ¶ Quis, q̄l'us. ¶ Malis. i. quo tributo. ¶ Auguſta mœnia, auguſtum dicitur augurio conſecratum, Athenarum autẽ mœnia & urbes Palladi conſecrata erant. — Auguſtum. Athenæ palladi ſacræ.

¶ Pro caris athenis, ne ciuitas cogeretur amplius tam nephandum pendere tributum, Caras autẽ Theſeo dicit athenas, quia ipſe a cecrope in .xii. partes digeſtam ciuitatem in unum cõgregauit, Sicuti libro nono Strabo rettulit, uel q̄a eius fuit patria, uel caras quia pro illis propriam uitã exponere & capitis periculum ſubire non recuſauit, melior tamen prima ſententia, quia idcirco periculum ſubiit, q̄a caras habebat. — Theſe⁹ athenas digeſtas cõgregauit.

¶ Proicere optauit, ꝓiicere eſt abicere & tãq̃ʒ rem uilem negligere, Virg. in vi. Luceſq́ʒ peroſi Proicere animas. ubi Seruius dicit tãq̃ʒ rem uilem. — Proicere.

¶ Optauit, elegit Cicero in epiſtolis lib. ii. qui ſi ex omnibus unus optãdus eſſet, quẽ tecum conferre poſſemus non haberemus, et id ſequitur qđ etiam Plutarchus refert theſeum ſponte acceſſiſſe ut patriam a turpi tributo liberaret. ¶ Funera cecropiæ quia licet uiua corpora portarentur, habebantur tamẽ tãq̃ʒ mortua. ¶ Nec fu — Optare.

nera portarentur, quia ne exequiæ quidem fiebant uel quod magis placet non funera.i. non cadauera, ſed uiua corpora illuc deferebãtur, & eſt correctio, ordo igit eſt talis, optauit proiicere corpus ſuũ pro caris athenis potius q̃ talia funera Cecropiæ, nec tamen funera portarentur cretam.

Atq; ita naue leui fidens: ac lenibus auris,
Magnanimum ad Minoa uenit, ſedeſq; ſupbas.
Hunc ſimulac cupido conſpexit lumine uirgo
Regia, quam ſuaueis expirans caſtus odores
Lectulus, in molli complexu matris alebat,
Qualeis Eurotæ progignunt flumina myrtos,
Auraue diſtinctos educit uerna colores,
Non prius ex illo flagrantia declinauit
Lumina, q̃ toto concepit pectore flammam
Funditus, atq; imis exarſit tota medullis.
Heu miſere exagitans immiti corde furores.
Sancte puer, curis hominum q gaudia miſces,
Quæq̃ regis Colchos, q̃q; Idalium frondoſum,
Qualibus incenſam iactaſtis mente puellam

¶ Atq; ita, cum hoc inſtituto. ¶ Naue leui, non ponderoſa, ut celerius illuc perueniret, uł epitheton eſt nauium quia uelociter eunt ¶ Ad magnanimũ

Cõparatio iſta interponit ad pulchritudinem ariadnes indicandam, comparat eni ipſam Myrtis i Eurotæ ripis naſcẽtibus, & coloribus qui tẽpore ueris p

Minoa, q̃a mortẽ filii ultus eſt, ideo magnanimũ dixit. ¶ Sedeſq; ſuperbas, ui-
Supb° tabiles, Virg. in. yiii. foribuſq; affixa ſuperbis. Ora uirum triſti pendebant ſquallida tabo. ¶ Hunc ſimul ac, poſtq̃ Ariadna ipſum uidit, eius amore q̃ primum correpta eſt. ¶ Virgo regia, Ariadna minois regis filia. ¶ Lumine cupido, oculis qui in amore ſunt duces, unde Propertius, ſi neſcis oculi ſunt in amore duces: & Seneca in libro de re-
Oculi amoris duces. mediis fortuitorum, Oculi adulterium monſtrant, & mala omnia, certe irritamenta ſunt uitiorum & ſcelerum omnium. ¶ Quã.ſ. ariadnã. ¶ Lectulus caſtus, ſic legendũ nõ ceſtus docuit pater meus, puellarum enim decet lectulos caſtos eſſe. In amplexu matris hoc quoq; indicat eius caſtitatem, utpote q̃ in amplexu materno quieſceret. ¶ Alebat, talẽ uidelicet. ¶ Quales eurotæ gignũtur, ordo uero ſic procedit, et ſenſus, q̃ puellam amplexus matris ita alebat. ſicut flumina eurotæ pgignuntur myrtos, & Fauonius flores, eurotas fluuius eſt Laconiæ, de quo ſupra. ¶ Aura uerna, uentus flau' ueris tẽpore.i. fauonius. ¶ Diſtinctos, propter illorum diuerſitatem. ¶ Declinauit, remouit ipſa uirgo regia ſcilicet. ¶ Flagrantia lumina, oculos amore plenos. ¶ Ex illo.ſ. theſeo, uel ex illo tempore, concepit. ¶ Flãmam, amorem ſicut ſupra diximus ſæpius. ¶ Exarſit medullis, hinc Virg. Eſt mollis flãma medullas. ¶ Miſere exagitans, ualde uexans, furores ob amorem cõceptos. ¶ Immiti, implacido corde, & eſt ordo, miſere exagitãs furores ĩmiti corde tota exarſit imis medullis &c. ¶ Sãcte puer, Ad cupidinẽ pariter & Venerem ſermonem ſuũ apoſtrophat, & per iterrogationẽ ad-

Eurotas.

miratur, quãtis curis ariadnam implicuerint. ¶ Sanɛte puer, cupidinem intelligit qui puer a poetis fingitur, & tanq̃ potẽtiſſimus deus colitur. ¶ Curis boium, in amore enim mellis & fellis (ut inquunt) cõiugatio eſt, multa nanq; amanti cur lætetur, multa item cur triſtetur accidũt. ¶ Quæq; regis colchos, per circũloquutionẽ Venerem dicit, quæ & apud colchos, & apud idaliũ Cipri nemus colebatur, de qua ſuperius lyricis, Epigrãmate, xxxiii. ¶ Frõdoſum, ꝓpter arbores. ¶ Qualibus fluɛtibus, qualibus animi pturbationibus. Et amatoris animũ æſtibus marinis cõparat. ¶ Iaɛtaſtis, matrem enim & filiũ alloquitur, Et ideo in plurali dixit.

Fluɛtibus, in flauo ſæpe hoſpite ſuſpirantem?
Quantos illa tulit languenti corde timores?
Quanto ſæpe magis fulgore expalluit auri?
Cum ſæuum cupiens cõtra cõtẽdere monſtrum,
Aut mortẽ appeteret Theſeus, aut p̃mia laudis,
Non ĩgrata, tamen fruſtra munuſcula diuis

¶ IN flauo hoſpite, In theſeo flaui coloris qui autẽ dicat̃ flauus color & ſuperius nos diximus et Gellius declarat lib. ii. c. xxyi. Flauus aũt color in amãte maxime ꝓbatur, unde ẽt in odis Oratius. Flauũ ganimedẽ appellauit. ¶ Quãtos timores, timor animi eſt perturbatio d̃ malo futuro, uel igitur timores intelligit, q̃ñdo theſeus labyrinthum erat ingreſſurus, uel quia amor iter ſpẽ et timorẽ ſemp̱ uerſatur, hinc Ouid. i epiſtolis. Res ẽ ſolliciti plena timoris amor,

Spes et timor. Græcorũ prouerb.

Spes ãt et timor duæ ſunt maximæ animi pturbatiões, Vnde eſt in græcorũ ꝓuerbio ἐλπὶς καὶ φόβος δύο τῶν ἀνθρώπων τύραννοι. i. ſpes et timor duo hominum tyranni. Et hi ſunt duo illi tyranni quos Philippa uarana iter cæteras ætatis noſtræ mulieres, mulier haud contẽnẽda ſe ꝓpria fortitudine diſtraxiſſe ꝓfeſſa fuit in epithaphio illo quod eius rogatu per me cõpoſitũ eo inſcribi ſepulchro mãdauit, qđ pie admodũ de fine ante finẽ cogitãs i hac noſtra Ferrariẽſi urbe in diuæ genitricis tẽplo qđ uulgo a uado dicitur cadaueri ſuo p̃parauit id aũt tale eſt. EGO ILLA PHILIPPA VARANA Muliebri corpore uiri aium gerens, in lubrico cõflitti, Tũ deſpiciendo, tũ aggrediẽdo oĩum in me oculos conniſi, illos admiratione ſtupẽtes, hos hæſitãtes ſciens reliqui, Duos acerrima pugna tyrãnos diſtraxi, Et quoniã nihil ſine hac mihi ita ſimilitudine iũɛta ut cũ ea uel ex ea nata uidear agẽdũ cõſtitui. Ex principiis futura pcipiens hoc p̃paraui &c. Hæc aũt interponẽda exiſtimaui ut iperitorũ aios numerus quorũ ſemp̱ plurimus eſt nõ mediocri uti exiſtimo errore adhuc iplicitos exoluerẽ, & me graui hæreſeos iproperatione abſoluerẽ, hi nanq; cum igenii ibecillitate, & doɛtrinæ tenuitate hæc & alia q̃ in tumulo illo ſcripta ſunt, haud pceperit, i eo ſe cõtulerũt ut qđ nec illa unq̃ rogauit, nec ego unq̃ cogitaui. Nec ſi rogaſſet feciſſem, Nec ſi cogitaſſẽ ſcripſiſſem, contra orthodoxã fidẽ. Ea a me cõpoſita fuiſſe palã p̃dicauerint. Et quid dicerẽt parũ aiaduertẽtes de praua hæreſis ſuſpitione me debone ſtare nõ erubuerint, Sed quoniã ꝓfiteor me ut chriſtianũ hoiem decet agere, nihilq; magis mihi q̃ ea q̃ chriſti ſunt cordi eſſe. Imperitos iſtos tãtum admonebo. Ne de dubiis ſtatim iudicẽt, Sed po

Philippæ uaranæ epitaphium

tius diſcant, Interim linguam cõpeſcant, labra cõprimant, Ego uero ad ariadnes furorē interpretādum reuertar. ¶ Expalluit magis auri fulgore, ex timore enim ſequtur pallor, cum natura ad corroborādã uitalia ſanguinē & calorē intromittit, & exteriora deſtituta remaneant. ¶ Cõtra ſæuũ mõſtrum.i.cõtra minotaurũ, mon/

mõſtrũ

ſtrũ enim dicitur quicqd ꝓter naturā naſcitur. ¶ Aut mortē appeteret, Sic legēdũ melius ꝙ oppeteret pater docuit, qa appeteret ad utrũq; referri põt & mortem et ꝑmia, ſed oppetere ꝑmia nemo dicit. ¶ Nõ igrata, Ariadna timore perturbata pro theſei ſalute uota deis fecit. ¶ Tamē fruſtra, quia ēt ſine uotis minotaurũ ſuperaturus erat theſeus, ſicuti per cõparationē ſubſequētem indicat. Vel ſit ſenſus ꝙ ariadna nõ ingrata.i.nolēs eſſe ingrata ꝓ uictoria ſui theſei ꝓmittens munuſcula diuis ſed fruſtra, ut quæ eſſet relinquenda ab eo pro quo uouebat.

Oppetere ꝑmia ñ dicit.

Promittens, tacito ſuſpendit uota labello:
Nam uelut in ſummo quatiētem brachia tauro
Quercum, aut coniferā ſudanti cortice pinũ
Indomitus turbo contorquens flamine robur
Eruit, illa procul radicibus exturbata,
Prona cadit, lateq; & comminus oïa frangit,
Sic domito ſæuum ꝓſtrauit corpore Theſeus,
Nequicquam uanis iactantem cornua uentis,
Inde pedem ſoſpes multa cum laude reflexit,
Errabunda regens tenui ueſtigia filo,
Ne labirynteis e flexibus egredientem
Tecti fruſtraretur inobſeruabilis error

ℂSVSpendit uota labello tacito, ſuſpēdit uota qa non aperte ꝓloquebat, ut q̃ non audebat palā uota facere, ne amor ſuus a patre dignoſceretur, ideo eius uerba labris ihære/rere uidebātur. ¶ Nā uelut in ſũmo, rõ eſt quare uota fruſtra fuerint cõcepta, qa nõ aliter ille mõſtrum cõfecit ꝙ uētus ſoleat in tauro mõte arborē eruere, in ſũmo tauro, in ſũmitate tauri mõtis. Eſt aũt taurus mons aſiā diuidens, & i diuerſis locis uariis noïbus eſt appellatus de quo Pli.li.v.c.xxii. & Strab.lib.ii. & Solinus.c.xlviii. & Põponius in fine libri primi plura dixere. ¶ Quatientē brachia.i.ramos. ¶ Pinũ coniferā, nuces ferētem q̃ ꝓprie coni dicũtur, ut coniferæ ciparissi apud Virg. in fine tertii alii corniferā legētes durā exponũt propter fructus duritiē. ¶ Sudāti cortice hoc dicit, qa pinus arbor eſt reſinā ferēs

Taur⁹ mons.

Coni

Coniferæ ciparissi

Pinus

dequa Pli.li.xvi.cap.xi. ¶ Indomitus turbo, turbo ut Apuleius in li. de mũdo inqt, Ventus dicit qui repentinis flabris ꝓſilit atq; oia perturbat. ¶ Cõtorquens robur.i.ipſas arbores, uel uires ſuas et forte melius. ¶ Illa ꝓcul, arbor ipſa radicitus euulſa ad terrā corruit. ¶ Radicibus extirpata, in hoc carmine ſpõdeus ē in qnta, ſicut in multis aliis in hoc poemate. ¶ Lateq; & cõminus obuia frãgit, Et ea quæ ꝓpe & ea quæ lõge ſũt magnitudine ſua ꝓterit. ¶ Sic domito, cõparationē adaptat, ideo q ad amãtis aium uacil lãtem cõparationē referunt mea qdem ſnīa minime poetæ mētem ꝑcipiunt. ¶ Sæuũ.i.minotaurũ crudelē ¶ Necqcq̃ iactãtē, qa theſeũ ut uolebat mĩme ferire poterat. ¶ Vanis uētis Hippalage quaſi q uane cõtra uētos luctaretur, inde ex ipſo labiryntho. ¶ So

turbo

ſpes,incolumis mõſtro interfecto reuerſus eſt. ¶ Errabunda regens, Ariadnes ꝓcibus docuit Dædalus labyrinthi fabricator theſeum quõ ligato filo ad ingreſsũ,domus ipſius errores aliis inextricabiles egrederetur, Vnde Virg. in. vi. Dædalus ipſe dolos tecti ambageſq; reſoluit, Cæca regens filo ueſtigia. ¶ Veſtigia,pedes errantes. ¶ Et labyrintheis flexibus, Labyrinthus dicitur domus uiarũ ambagibus iflexa,quatuor aũt fuiſſe labyrinthos docet Pli.li.xxxvi.c.xiii. ¶ Tecti fruſtraretur deciperet. ¶ Inextricabilis error, inſolubilis indeprenſibilis, Oratius ſi pugnat extricata tẽſis cerua plagis,ſi extricata eſt ſoluta,inextricata inſoluta ſine dubio, Tricæ capillorũ ſunt qbus interdũ Gallinacei impediũtur,& hinc eſt nois origo,hic Virg. uidetur ſumpſiſſe qđ in. vi. dicit. Hic labor ille domus et iextricabilis error.

Dædalus labyrinthi fabricator.

Labyrinthi quatuor

Tricæ

Extricabilis

iextricabilis

Sed quid ego a primo digreſſus carmine, plura
Commemorem? ut linqns genitoris filia uultũ:
Vt cõſãguineũ complexum,ut deniq; matris,
Quæ miſera gnata fleret deperdita luctu
Omnibus his Theſei dulcem ꝓptaret amorem,
Aut ut uecta ratis ſpumoſa ad littora Diæ,
Aut ut eam dulci deuictam lumina ſomno
Liquerit immemori diſcedens pectore coniunx.
Sæpe illam perhibent ardenti corde furentem,
Clariſonas imo fudiſſe e pectore uoces,
Ac tum præruptos triſtem conſcẽdere montes,
Vnde aciem in pelagi uaſtos protẽderet æſtus,
Tum tremuli ſalis aduerſas procurrere in undas
Mollia nudatæ tollentem tegmina ſuræ,
Atq; hæc extremis mœſtam dixiſſe querellis
Frigidulos udo ſingultus ore cientem,

¶ SED qd ego a primo, p occupatione reliquũ fabulæ exequitur. ¶ A primo carmine, Ab intẽtione icepti poematis, qd celebraturus epithalamiũ ad narrationẽ ariadnes digreſſus eſt. ¶ Plurima cõmemorẽ, & q̃ ea ſint per occupatioẽ enumerat, Vt filia ipſa ariadna. ¶ Linquẽs uultũ genitoris, Minois patris ſui. ¶ Vt cõſanguineũ cõplexũ,linquẽs eorũ amplexũ,q ſibi ſanguine iũcti forẽt,alii cõſanguineæ legũt.i. Phœdræ ſororis ut deniq; matris paſiphaes. ¶ Quæ miſe. gnatã fleret dep̄dita luctu, Cũ carmẽ iſtud prius corrupte legeretur demũ ſic pater caſtigauit,q̃.ſ. mater fleret gnatã ipſam ariadnã. ¶ Oibus his,patri,ſorori,matri. ¶ Præoptaret,eligẽdo ꝓponeret the

ſeũ quẽ ſecuta fuit,alii tamẽ ꝓferret habẽt ¶ Aut ut, ubiq; ſuplẽdũ, qd cõmemorem. ¶ Ratis, in qua abducta fuit Ariadna. ¶ Littora diæ, inſulæ q̃ Naxos dicitur.

¶ Deuinctã lumina,oculos ſomno ipeditos habẽtẽ. Synecdoche ẽ. ¶ Cõiũx, theſeus q ariadnã in uxorẽ ducturum pollicitus fuerat,ſi mõſtrũ interfeciſſet. ¶ Pectore imemori,non memor eorum quæ pollicitus fuerat,uel imemori beneficiorũ,q̃ ab Ariadna acceperat. ¶ Perhibẽt,narrãt. ¶ Corde ardenti, uel ex amore adhuc erga theſeũ,uel ex indignatiõe cõtra ipm. ¶ Voces clariſonas, clare ſonãtes:aperte.n.tũc detexit amorẽ ſuũ, dicunt ipam ſæpius altiſſima uoce cõqueſtã,& ſæpius altos mõtes aſcẽ

diße, unde lõgior daretur aſpectus in maria, ut diſcedẽtem uidere poſſet Theſeum. ¶ Præruptos, altos, Sic Virg. præruptus aquæ mons. ¶ Vnde, ex q̄bus montibus

Præruptus. ¶ Aciẽ, oculorũ acumen, & uiſum. ¶ Tũc tremuli, narrat ẽt, ꝙ ex deſiderio quo in theſeũ detinebatur quaſi in mare ꝑruptura eſſet, ueſtẽ eleuabat, & ſic crura ſua detegebat. ¶ Tremuli ſalis, maris æſtuãtis. ¶ Mollia tegmi. ſubtiles ueſtes, ¶ Suræ cruris, eſt. n. Sura pars poſterior cruris, ide poſuit partẽ ꝓ toto, Sic Virg. Pur-

Sura. pureoq; alte ſuras uincire cothurno. ¶ Atq; hæc, q̄ ſequũtur. ¶ Dixiſſe. ſ. perhibẽt. ¶ Ciẽtẽ, mouẽtem. ¶ Singultus, ſingultus eſt motus ſtomaci q̄ fit in dolore.

Singultus. ¶ Frigidulos. i. ipſa frigida ſingultus ciebat ẽ hypallage, frigida ãt q̄ſi mortua.

¶ SIC- ariadna lamẽtatio

Siccine me patriis auectâ perfide ab oris
Perfide deſerto liquiſti in litore Theſeu?
Siccine diſcedens neglecto numine diuum
Immemor, ah deuota domum periuria portas?
Nulla ne res potuit crudelis flectere mentis
Conſilium? tibi nulla fuit clementia preſto
Immite ut noſtri uellet miſereſcere pectus?
At non hæc quõdam blanda promiſſa dediſti
Voce mihi, non hoc miſerã ſperare iubebas
Sed connubia læta ſed optatos hymenæos,
Quæ cuncta aerei diſcerpunt irrita uenti
Nũc iam nulla uiro iuranti fœmina credat,
Nulla uiri ſperet ſermones eſſe fideleis,

Oratio Patheticaq̄ is.

cie me patris, Oratio ẽ ariadnes q̄ a theſeo derelicta amatorie cõquerit, Eſt ãt pathetica oratio, iõq; initiũ abruptũ habet, Sicut etiã apud Virg. iuno incipit, q̄d me alta ſilẽtia cogis Rũpere? Et alibi, me ne icepto deſiſtere uictã. Et Dido moriemur inultæ, ſed moriamur ait, Et Priamus, At tibi pro ſcelere exclamat ꝓ talibus auſis. Nec initiũ ſolum tale eße debet. Sed cũ ſi fieri põt oratio pathetica Et breuibus ſentẽtiis, & crebris figurarũ mutationibus debet uelut ĩter æſtus iracũdiæ fluctuare, ſicuti latius li. iiii. ſatur. p̄cepit Macrobius. ¶ Perfide theſeu, q̄ mihi ꝓmiſſæ nõ ſeruaſti, & ex idignatione fit cõduplicatio ꝑfide, ꝑfide. ¶ Ab oris pa. a regionibus patriæ meæ ¶ Liq̄ſti in deſerto littore, Pathos ẽ a loco, Sic & Virg. Libiæ deſerta peragro, Et alibi, Cũ uitã in ſyluis iter deſerta ferarũ, Luſtra domoſq; traho. ¶ Ne-

glecto numine diuũ, ſpreta deorũ ptãte per quos theſeus iurare ſolitus erat. ¶ Immemor, eorũ q̄. ſ. mihi pollicitus fuiſti. ¶ Ah, dolẽtis eſt iteriectio, dolet nãq; ꝙ imemor Ab & perfidus ſit. ¶ Periuria, ea quæ religioſe ꝓmiſeras, & nõ ſeruaſti. i. tua falſa iuramẽta. ¶ Deuota, uel deuota. i. i-p̄cationibus meis execrata, eſt. n. deuouere diris iprecationibus malum alicui optare, uel deuota. i. ſolẽniter uota, hoc eſt ſancte ꝓmiſſa, Cic. li. iii. offi. Quid Agamẽnon cũ deuouiſſet Dianæ q̄d in ſuo regno pulcherrimũ natũ eẽt, Illo anno imolauit Iphigeniã, uel deuota. i. deſtinata. Virg. Præcipuo ĩfelix peſti deuota futuræ. ¶ Nulla ne res? q. d. uel ætas, uel forma, uel ſexus, uel genus meum. ¶ Crudelis mẽtis, q̄ me relinquere cogitauit. ¶ Nulla fuit cle. p̄. nõ affuit tibi aliqua benignitas, q̄ te ab icœpto reuocaret. ¶ Vt pe. ſ. tuũ crudele. ¶ Vel Deuouere.

let miſ.uo.hēre mei miſericordiā. ¶ At nō hæc quōdā, nō ꝓmiſiſti mihi talia, ꝙ eſſes me abducturus & relicturus. ¶ Nō hoc miſe.ſpē. Pathos mouet ex loco ꝗ dicitur ꝑter ſpē, ſic & Virg. Nos tua ꝓgenies cœli ꝗbus annuis arcē. ¶ Nō hoc.ſ.ꝙ reliqueris me, quōdā.ſ. q̄ſdo auxilio meo īdigebas. ¶ Sed cōnubia læta, ꝙ accepiurus me eſſes in cōiugē. ¶ Quæ cuncta, q̄ oīa ꝓmiſſa mihi iā irrita uideo. ¶ Vēti aerei, uēti ꝗ ī aere credūtur. eſt.n. uētus ſecūdū aliquos motus aeris. ¶ Nūc iā nulla uiro, decepta a theſeo reliquas admonet mulieres ne iurātibus uiris fidē adhibeant, ꝗa dū cupiunt aliquid adipiſci, omnia ſe facturos iurant, cum uero illud adepti fuerint fidem frangere non uerentur.

Qui dum aliquid cupiens animus ꝑgeſtit apiſci
Nil metuunt iurare, nihil promittere parcunt.
Sed ſimulac cupidæ mentis ſatiata libido eſt,
Dicta nihil metuere, nihil periuria curant.
Certe ego te in medio uerſantem turbine læti
Eripui, & potius germanum amittere creui,
Quā tibi fallaci ſupremo in tempore deeſſe.
Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibuſq;
Præda, nec iniecta tumulabor mortua terra.
Quæ nam te genuit ſola ſub rupe leæna?

Apiſci

¶ QVI dū ali.or doeſt, qui nil metuūt iurare, dū aiuſ cupiens ꝑ geſtit aliqd apiſci. ¶ Apiſci ꝑ adipiſci, ſic ueteres poſuerūt, ut ex Nonio Mar. apparet. ¶ Sed ſimul ac, Poſtq̄ uoti cōpotes facti libidinē ſatiarūt. ¶ Certe ego te ī medio, Ex īdignatiōe nimia bn̄ficiū theſeo exprobrat, Nā ut Ouid. inqt, Eſt aliqua īgrato meritū exprobrare uoluptaſ. ¶ In me. tur. læ. q̄ſdo īgreſſurus erat labyrinthū, pugnaturus cōtra minotaurū. ¶ Creui. ꝑ decreui. ¶ Germanū, minotaurū fratrē meū. ¶ Tibi fal. ꝗ me iā decepiſti. ¶ Suꝑmo ī tē. q̄ſdo uitæ piculū ſubiturus eras. ¶ Pro quo. ꝓ quare, ꝓ quo beneficio. ¶ Dilacerāda feris hic ſūpſiſſe uidetur Ouid. in epiſtolis loquēte ipa ariadna. Iā iā uēturos aut hac aut ſuſpicor illac, Qui laniēt auido uiſcera dēte lupos. Forſitan & fuluos tellus alit iſta leones. Quis ſcit an hæc ſæuas iſula tigres hēt. ¶ Neq; inie. cū nemo hic adſit, poſt mortē honore ēt ſepulturæ carebo, & in hoc miſerabilē ſe reddit, quoniam illi quoꝝ corporibus [in]humata iacerēt cētum dicebātur annos errare, hinc Vir. .i. yi. Cētū errāt ānos.

Inhumati/cētū errāt annos.

¶ Iniecta ter. hoc ēt pathos eſt ꝗa hoc dicere uidet̄ nō mō habebo ſepulturā cū nemo hic adſit, ſed nec puluēris iniectionē, quæ ēt ꝓ quodā ſepulturæ genere hēbatur, qd̄ ſecūdū ritū pōtificalē poterat fieri circa cadauer & ēt circa abſentiū corpora ꝗbuſdā ſolēnibus ſacris, unde Palinurus apud Vir. in. yi. inqt, aut tu mihi terrā iniice, nāq; potes, et Quintilianus in cadauere ꝓiecto, Nobis uero aduerſus exanimes genuit nō ſolū miſerationem, quæ cogitationi noſtræ ſubit. Sed ēt religionē, nā abiectis quoq; corporibus trāſeuntiū uiatoꝝ collatitia ſepultura, inde iniecta ab alienis humus.

Pulueris iniectio.

¶ Quæ nā te genuit, Crudelē uolens theſeū arguere, ut moris eſt poetarū ex Tygride uel ex mari uel in ſaxis genitū innuit. Sic ēt apud Ouid. loqtur. Nec pater eſt Ægeus, nec tu Pittheidos Aethræ filius, auctores, ſaxa fretūq; tui,

Mos poetarū cum crudelē inuunt.

Et in principio epiſtolæ, Mitius inueni ꝗ̃ te genus oẽ ferarũ, ſola ſub rupæ deſerta hominibus, inhabitabili.

❡ Quod mare, ſcribit Gellius li. xv. c. xxi. q, poetæ ferociſsimos et imanes et ab oi hu manitate alienos tã ꝗ̃ e mari genitos Neptũni

Quod mare cõceptũ ſpumãtibus expuit undis?
Quæ Syrtis? q̃ Sylla rapax? q̃ uaſta Charybdis
Talia qui reddis pro dulci præmia uita?

filios dixerunt, ut Cyclopas. Cercione. Leſtrigonas, hic quærit ex quo mari ſit theſeus genitus, & ad hoc alludere etiam uidetur ꝗa theſeus nõ Ægei ſed Neptũni filius a quibuſdã dictus fuit. Hinc Iginius narrat theſeum ueniſſe in cõtẽtionẽ cũ minoe de genere, & cũ theſeus dixiſſet ſe neptũni eſſe filiũ, illũ abieciſſe annulũ in mare & iuſiſſe ut inde ipſe peteret, Theſeũ ſe ꝑcipitaſſe in mare & delphines ꝑſto fuiſſe qui eum uexerunt ad nereidas a ꝗbus annulum accepit, Et hoc unum exiſtimatur fuiſſe e tribus optatis quæ Neptunus theſeo ꝑmiſerat ut in fabulis habetur, & quorum et Cicero li. i. offi. ubi de iuſtitia, meminit, Secũdum uero fuit ut icolumis a minotauro, uel ut alii dicunt ab inferis a rapienda proſerpina reuerteretur, Tertium deniq; quod de hippolyti interitu iratus optauit, quo impetrato in maximos luctus icidit. ❡ Expuit undis ſpumãtibus, Ad uilitatẽ theſei oſtendẽdam dictum hoc arbitror, ꝗ mare expuit te conceptum undis ſpumantibus noluit quaſi ad Veneris fabuloſam originẽ alludere, quæ ex ſpumis maris orta dicitur, unde & nomẽ græce adepta eſt, nã αφροδιτη dicitur, nã αφρος ſpuma dicitur, hinc eſt illud Ouidii iiii faſt. & a ſpumis eſt dea dicta maris.

Q. d. crudeles ſũt neptuni filii dicunt

Theſeus neptuni filius.

Theſei optata tria.

Veneris origo.

❡ Quæ ſyrtis, Seruius ubicunq; ſunt Arenoſa loca in mari ſyrtes aſſerit uocari. Tamen ſyrtes loca ſunt circa fines africæ periculoſiſſima quæ ἀπὸ τοῦ σύρειν. i. a trahẽdo ſunt dictæ. Eſt enim in æqualitas terræ & maris maxima, & ſunt duæ pares natura, & impares magnitudine, quæ maiores & minores dicuntur, de quibus Lucanus libro nono, Solinus cap. trigeſimoſeptimo, Polybius, Saluſtius in iugurtha, Strabo libro tertio. Plinius libro quinto cap. quarto. & Pomponius in primo cõmemorant. ❡ Quæ ſcylla rapax, in freto Syculo, Duo illa ſunt pericula, Scylla de qua ſatis abunde ſupra diximus. Et charibdis quæ fabuloſe a Seruio libro tertio narratur æneidos uetula fuiſſe uoraciſſima, quæ quia boues Herculis rapuit, a Ioue dicitur fulminata, et in mari præcipitata, quæ uitam priſtinam ſeruans adhuc ſorbet uniuerſa. Eſt autem locus circa taurominitanum littus, ut Saluſtius ſcripſit. Vnde Iuuenalis Tauromitanam uincunt feruore charibdim, unde illud littus Copria dicitur ἀπὸ τοῦ κόπρου. i. a ſtercore, ut ait Strabo libro ſexto, De hac Cicero in philippica ſecunda ait. Charibdis quæ ſi fuit, animal fuit unum. ❡ Pro dulci uita, quã tibi ſeruaui, ❡ Talia ꝑmia, ut me feris deuorandam relinqueres.

Syrtes unde. Syrtes duæ.

Scylla Charybdis

Copa.

❡ Si tibi non cordi, Si tibi inquit connubia mea non placebant, eo ꝙ ab uxore ducenda tibi animus eſſet alienus. ſaltẽ debebas me domũ tuam tãꝗ̃ famulam ducere ut tibi ſeruirem.

Si tibi non cordi fuerant connubia noſtra,
Sæua quod horrebas priſci præcepta parentis,
Attamen in ueſtras potuiſti ducere ſedes,
Quæ tibi iucundo famularer ſerua labore
Candida permulcens liquidis ueſtigia lymphis,
Purpurea ue tuum conſternens ueſte cubile,
Sed quid ego ignaris neqcquam cõqueror auris
Externata malo? quæ nullis ſenſibus auctæ,
Nec miſſas audire queunt, nec reddere uoces.
Ille autem ꝓpe iam mediis uerſatur in undis,
Nec quiſquam apparet uacua mortalis in alga,
Sic nimis inſultans extremo tempore ſæua,
Fors etiam noſtris inuidit queſtibus aures:
Iuppiter omnipotens utinam nec tempore ꝑmo,
Gnoſſia cecropiæ tetigiſſent littora puppes,

¶ SI tibi non cordi fuerant, ſi non placuerant, ¶ Sæua ꝙ horrebas, eo ꝙ abhorrebas uxorem & ab ea ducenda animum alienum habebas. ¶ Sæua tibi. ſ. Si tu habebas pro re ſæua matrimoniũ uel ſæua quæ ſæua iuuenibus uideri ſolent. ¶ Precepta priſci parentis, ideſt connubiũ, uidetur nã ꝙ cecropem ſignare, qui primus mariſ & fœminæ apud atheniẽſes matrimonium copulauit. ¶ Labore iocundo, qui mihi iocundus eſſet ea de cauſa ꝙ tibi famula eßem. ¶ Candida promulcens, duo dicit in ꝗbus potiſſimũ famulata fuiſſet ſternẽdo uidelicet lectũ & lauando pedes. ¶ Promulcens lymphis, aquis irrigans. ¶ Veſtigia, pedes. ¶ Purpurea ue tuum, uel lectum tuum ſtragula ueſte & purpurea contegens, Sed quid ego ignarus, Se ipſam reprendit ꝙ fruſtra conqueratur. ¶ Ignaris auris, ſenſu carentibus. Et cum ibi nemo adſit uidetur uentos alloqui, & eſt ueluti prouerbiale ut dicamus facere uerba uentis cum nullum ſortiantur effectũ.

Prouerbiale

¶ Nequicq̃ fruſtra conqueror, & quare fruſtra, ipſe ſubiungit quia auræ ſenſu carẽtes nec uoces audire, nec reddere pñt. ¶ Extenuata debilitata, alii extenuata legũt. i. demẽs facta ſicuti ſupius ex Nonii auctoritate expoſuimus. ¶ Quæ nullis ſenſibus auctæ, q̃ſi auræ oino ſenſu carẽtes. ¶ Ille aũt. ſ. Theſeus. ¶ Nec quiſq̃ apparet, & nemo eſt in uacuo littore, ubi ſolet alga i maxima copia eße ideoq; algã pro ipſo littore poſuiſſe uidetur. ¶ Sæua fors, crudelis fortuna. ¶ Inuidit aures, ueluti per inuidiã negauit, & abſtulit aures hominum, Sic Virg. Bacchus pampineas inuidit collibus umbras. ¶ Noſtris queſtib⁹, noſtris querelis. i. ita egit ut ſint in deſerto loco adeo ut uocem meam non exaudiant, q̃a cum nemo hic adſit non habeo cum quo de infelicitate mea conquerar. ¶ Iuppiter omnipotens, Iouem inuocat ariadna optatq; ſi fieri poſſit, ne Theſeus unq̃ aut athenienſium naues in cretam ueniſſent. ¶ Nec tempore primo, a principio tributi impoſiti athenienſibus per Minoem. ¶ Cecropiæ puppes, Atheniẽſiũ naues a cecrope rege. ¶ Littora gnoſia, cretẽſia a nomine ciuitatis, quam Minos cõdidit, de qua ſupra, Videt̃ hinc Virg. Didonẽ introduxiſſe, ſic loquẽtem, Felix heu nimium felix ſi littora tãtũ, Namq; dardaniæ tetigiſſent noſtra carinæ.

Indomito nec dira ferens ſtipendia tauro,
Perfidus in Cretam religaſſet nauita funem,
Nec malus hic cælans dulci crudelia forma,
Conſilia in noſtris requieſſet ſedibus hoſpes.
Nam quo me referam? quali ſpe, perdita nitor?
Idæos ne petam montes? ab gurgite lato
Diſcernēs pōtum truculentū ubi diuidit æquor?

INdomito tauro, minotauro. Nauita perfidus, perfidum appellat nautā ꝙ Theſeum periurū uexit. Relegaſſet funem, Nautæ enim fune naues palo in littore alligare ſolent, ideo cum aliquo tēdunt funem religant, ideſt ſoluunt. Virg. Religatq; ab littore funem, et ob celeritatē quandoq; incidebant, Vnde Virgil. lib. iii. de troianis fugientibus poliphemum cyclopem, Nos procul inde fugā trepidi celerare recepto Supplice ſic merito taciti ꝙ incidere funem. Stipendia, iuuenes intelligit, quos deuorandos minotauro ducebant. Nec malus hoſpes. i. Theſeus. Celans crudelia, mentē crudelem ut me abduceret etiā poſtea deſereret. Dulci forma, iocunda formoſitate qua capta fuit ipſa ariadna. Nā quo me referam, A ddubitatio eſt quam græci ἀπόρησιν uocant, quæ etiam ipſa pathos facit, qua Dido apud Virgilium utitur cum inquit. En quid ago rurſus ne procos irriſa priores experiar, & illud de orpheo, quid faceret quo ſe bis rapta coniuge ferret? Et ipſa apud Ouidium quid faciam? quo ſola ferar? uacat inſula cultu, Non hominum uideo non ego facta boum. Idæos ne petam montes, reuertar ne rurſus in cretam, Idæum enim cretæ montem & omnium cretenſium altiſſimum eſſe ſcribit Strabo libro x. cuius etiam meminit Plinius lib. quarto cap. xii. Sunt qui legant, Idmeneos ꝓ idomeneos. i. cretenſes ab idomeneo cretenſium rege Deucalionis filio, de quo

Mos nautarum

ἀπόρησις

Idæus Mons

Idomeneus rex

Homerus & Dyctis cretenſis & Diodorus in fine ſexti, Strab. li. x. & Seru. lib. iii. æneid. plura cōmemorarunt, Idmeneos pro idomeneos, durum mihi ſane uidetur ideo magis probo idæos, et maxime quia idem uidetur dicere apud Ouidium. Finge dari comiteſque mihi, uentoſq; rateq; quid ſequar? acceſſus terra paterna negat, & paulopoſt ſubiungit. Non ego te crete centum digeſta per urbes aſpiciā. Ab gurgite uaſto, reſponſum eſt ad interrogatiunculam factam idæos ne petam montes, ꝙ non poſſit illuc ire cum tam lato mari ſeparetur, ſubiungit enim cum dolore. Ab ubi æquor diuidit pontum &c. quaſi dicat maximum eſt periculum, poteſt etiā legi. A gurgite lato, quæ lectio magis placet, et tūc erit totus ſermo per interrogationem cōtinuatus, cuius erit ordo, petā ne idæos montes, ubi ideſt in quo loco in creta. ſ. æquor truculentum diſcernens diuidit pontū a lato uel uaſto gurgite. Diſcernens pōtū, nam apud cretā ſunt cōfinia multiplicis pelagi, unde Solinus ꝓnius eſt cretam dicere ꝙ abſoluere in quo mari iaceat, ita enim circūflui illius nomina græci promiſcuerunt ut dum aliis alia ingerunt pene oblimauerint uniuerſa, et Seruius, eo in loco, medio iacet inſula pōto ait id quod etiam Strab. lib. x. apud Coſmographos legimus quæ inſula in quo ſit mari, ut Sardinia in africo, Delos in Aegeo & de aliis, de creta dubitant omnes in quo ſit mari, nam parte ly

Creta

Sardinia

Delos

bicum parte ionicum reſpicit, parte ægyptium, parte achaicum, ergo in medio ponto ac ſi dici poſſet in medio pontorum quod latinitas non recipit, ſic & Homerus ἐν τῷ τοῦ ὀδυσσείου κρήτη τις γαῖ ἔσι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ. et Ariſtoteles i ſecūdo πολιτειας oſtēdit cretam in loco cōmodiſſimo ad imperādum multis regiōnibus fuiſſe, aliqui codices non habent ubi & tunc ordo talis erit petam ne cretam? ab æquor truculentum diſcernens diuidit pontum a loco. ſ. ubi ſum lato. i. lōgo gurgite, quaſi dicat longa nauigatione.

An patris auxiliū ſperem? quem ne ipſa reliqui,
Reſperſum iuuenem fraterna cæde ſecuta?
Coniugis an fido conſoler memet amore?
Qui refugit lentos incuruans gurgite remos?
Prætereo nullo littus, ſola inſula, tecto,
Nec patet egreſſus pelagi cingentibus undis,
Nulla fugæ ratio, nulla eſt ſpes, omnia muta,
Omnia ſunt deſerta, oſtentant omnia lætum:
Non tamen ante mihi lāgueſcēt lumina morte,
Nec prius a feſſo ſecedent corpore ſenſus,
Quā iuſtam a diuis expoſcam prodita multā,
Cæleſtumq; fidem poſtrema comprecer hora,
Quare facta uirum multantes uindice pœna

AN patris auxilium ſperem, quaſi dicat mini me, quia illum prodi di unde ēt Ouidius, Et pater & tellus iuſto regnata parēte Prodita ſunt facto noia cara meo. Quē ne, Ordo eſt, quē ne, ſcilicet patrem reliqui. Ne interrogantis eſt, uel næ. i. certe ut ſit affirmantis. Sequuta iuuenem, Theſeum. ſ. aſperſum cæde fraterna. i. cæde minotauri fratris mei. Coniugis? an debeo me conſolari amore theſei, quem coniugem appellat qa pollicitus fuerat ſi uictor euaderet illam in uxorem habiturum, inde dicit apud Ouidium. Cum mihi dicebas per ego ipſa pericula iuro te fore dū noſtrum uiuet uterq; medm. Fido amore, ironice, imo infidelis fuit. Qui refugit, ita legendum eſt non autem quid ue fugit. Gurgite, mari tapinoſis eſt. Prætereo littus, per occupationem dicit omitto ꝙ ſū in deſerto littore ubi diutius imorari nō potero, & poſtea ſequitur nullo ſola inſula tecto. i. Dia eſt inſula deſerta ſine tecto uel præterea littus ſcilicet eſt & inſula ſola ſolitaria deſerta ſine tecto aliquo. Nec patet egreſſus pelagi, Ouidi locum iſtū imitatus dixit, Omne latus terræ cingit mare. Nulla fugæ ratio, nullus eſt modus fugiendi. Nulla eſt ſpes, ita legendū eſt ut uerſus ſtet, niſi naturaliter breuē ultimam ſyllabam in nulla finalitatis ratione produxerimus, ſi abſq; eſt legerimus, Alii nullæ ſpes numero plurali legunt. Omnia muta, iterum a loco pathos eſt. Non tamen ante mihi, in orationis patheticæ concluſione irata ariadna dicit ſe anteꝗ̄ moriatur uelle deos ꝓcari ut Theſei perfidiam ulciſcantur, et ſic imprecationem diram contra Theſeū infert Eumenides imprecando, Sic Dido apud Virg. in. iiii. mala Æneæ iprecat. Sol qui terrarum flāmis opera omnia luſtras, Tuq; harum iterpres curarū et cōſcia iuno; Nocturniſque Hecate triuiis ululata per urbes. Et diræ ultrices &

Dei morientis Eliſſæ. Accipite hæc, & facta inuocatione mox infert concludendo uideatq́ indigna ſuorũ funera nec cum ſe ſub leges pacis iniquæ tradiderit regno aut optata luce fruat̃, Sed cadat ante diẽ mediaq́ inhumatus arena &c. ¶ Lãgueſcent lumina morte: Periphraſticos. i. non prius moriar, bono autem uſus eſt ordine, primo namq́ oculi, deinde reliqui ſenſus deficiunt. ¶ Mulctam, pœnam. ¶ Iuſtã, dignam periurio, & quam perfidus ille meretur. ¶ Cœleſtumq́ fidem, opem deorum, Terentius dei ueſtram fidem. ¶ Poſtrema cõprecer hora, nã exiſtimabat mortem ſibi iminere cum nullibi confugium paratum uideret. ¶ Quare facta uirum, Furias inuocat ut imprecationem ſuam exaudiant & Theſeum ulciſcantur.

Eumenides

Eumenides, quibus anguineo redimita capillo
Frons expirantis præportat pectoris iras,
Huc huc aduentate, meas audite querellas,

¶ EVmenides, furiæ ſic dictæ per antiphraſim eo q́ nemini ſint beniuolæ, & tres eſſe dicuntur propter tres affectus, qui maxime homines in furorem concitant, Tiſiphone, Megæra alecto. i. ira, cupiditas, libido, Ira uero ultionem, cupiditas opes. Libido uoluptatem appetit, inde tiſiphone dicitur q̃a τισις ultio & φονος funus dicitur, quaſi funeſta ultio Megerá μετα ualde, ἄιρω tollo. Cupiditas enim hominem eleuat, alecto ab α, quod priuat & λιγω deſino, quia libido nunq̃ ceſſat, quæ tamen ſi recte gubernentur utiliter nobis datæ ſunt, cupiditas ad ea comparanda quibus uita indiget, libido ad ſobolem propagandam, ira ad coercenda eorum peccata qui ſunt in noſtra poteſtate, dicuntur & allegoricæ tres furiæ ideo nomen habent τισιφονη παρα τοτιειν τοῦς φονεας. i. odiſſe homicidas μεγαιρα παρα τὸ μεγαιρειν καὶ φτονειν τοῖς κακοῖς. i. q̃a malis eſt infenſa, ἀληκτω παρα τὸ μή ληγειν τιμωρεῖν τατοιουτους q̃a non deſinunt tales ulciſci, dicuntur autẽ omnes cõmuni uocabulo, diræ, canes, Eumenides, furiæ, Erinydes, canes, quia homines furioſi latrant & mordent, hic Lucretius. Stygiaſq́ canes i luce relinquũ

Furiarũ diuerſa noīa

Diræ q̃a crudelitatem ingeſſerunt, et uidẽtur deorum ira immiſſæ. Eumenides per contradictionem ut iam diximus, nam ἐυμενια beneuolentia dicitur, furiæ quia mala inferũt, Erinydes quia ἄρας ἀνυουσιν quia ſunt diræ hominum imprecatrices, uel quia dictæ ſunt ſubterraneæ. ἔρα terra & ναιω habito. ¶ Quibus anguineo redimita capillo frons, habent enim furiæ faces in manu & capillos ſerpentibus plenos, hinc Ouidius, Tiſiphone canos ut erat turbata capillos Mouit, et obſtantes reiecit ab ore colubros, Virgilius quarto georgicorum, Cæruleoſq́ implexæ crinibus angues, Eumenides et Seneca i Hercule furẽte. Adſint ab imo Tartari fundo, Excitæ Eumenides. ignẽ flammeæ ſpargunt comæ, uiperea Sæuæ uerbera incutiant manus. ¶ Præportet, anteportet quaſi dicat indicat. ¶ Expirantis, indignati & propter indignationem anhelantis. ¶ Quas ego nunc miſera, quas quidem querelas nimio dolore percita cogor proloqui. ¶ Extremis medullis, quia uere dolec, ideo querelæ uidentur eximis oſſibus pgredi. ¶ Ardens, amore concita. ¶ Amenti furore, ab effectu amentem dicit furorem. ¶ Cæca, quia quid agã nõ uideo

Faces & ſerpẽtes furiarum

Quas ego [illegible] miſera, extremis ꝑferre medullis,
Cogor inops, ardens, amenti cæca furore,
Quæ quoniam uere naſcuntur pectore ab imo,
Vos nolite pati noſtrum uaneſcere luctum,
Sed quali ſolam Theſeus me mente reliquit,
Tali mente deæ funeſtet ſeq; ſuoſq;,
Has poſtq̃ mœſto profudit pectore uoces,
Supplicium ſæuis expoſcens anxia factis,
Annuit inuicto cœleſtum numine rector,
Quo tunc & tellus, atq; horrida contremuerũt
Aequora, concuſſitq; micantia ſydera mundus.
Ipſe autem cæca mentis caligine Theſeus
Conſitus, oblito dimiſit pectore cuncta,
Quæ mandata prius conſtanti mente tenebat
Dulcia nec mœſto ſuſtollens ſigna parenti,
Soſpitem, & ereptum ſe oſtendit uiſere portum.
Nanq; ferunt, olim claſſis cum mœnia diuæ
Linqueret & natum, uentis concrederet Aegeꝰ,
Talia complexum iuueni mandata dediſſe.
Gnate mihi longa iucundior unice uita,

non uideo cum ratio nimio dolore ſit impedita. ¶ Quæ. ſ. querelæ. ¶ Vos, o deæ. i. o furiæ. ¶ Vaneſcere, uanum fieri & nullum effectum ſortiri. ¶ Quali mente ſolam reliquit, q̃a nil aliud mecum uerſo niſi ut moriar, tali mente ut ipſe quoq; mori cupiat cum omnibus ſuis, ¶ Funeſtet, funere iquet. Plautus paternā domũ ſuā neſtaſti, idest funere affeciſti. ¶ Has poſtquā mœſto, finitis querelis & imprecatione Ariadnes ſubiũgit ipſius imprecationis effectũ, de morte uidelicet Ægei, Profudit prima ſyllaba in hoc uerbo indifferēs eſt, Nā Silius li. xi. corripuit. Impia demētis uulgi et uix tota profudit cōſulta. ¶ Expoſcēs, a diuis. ſ. ¶ Sæuis factis, ipſius theſei, qui ipſam cōtra promiſſa deſeruerat. ¶ Rector cœleſtum, Iuppiter, Annuit imprecationi ariadnes. ¶ Numine inuicto, Inſuperabili ſua uoluntate, Numen nāq; uoluntas dei a nuo proprie dicitur, Virg. Non hæc ſine numine diuum eueniunt. Et ſic melius inuictō q̃ inito legitur. ¶ Quo. ſ. numine. ¶ Cōtremuerunt, ex infinita dei poteſtate, ipſius nutu totum mundum cōtremere dicunt poetæ, unde Virgilius, Annuit & totum nutu tremefecit olimpũ. ¶ Mundus, cœlũ Macrob. lib. i. Mũdum aũt uocāt cœlũ q̄d appellant Ionem. Et Pli. in principio ſecũdi, Mundum eſſe hoc, quod noīe alio cœlũ appellari libuit. ¶ Ipſe āt cæ. hæc eſt uindicta imiſſa a Deis cōtra theſeum, quia oblitus eſt ex paterno mādato mutare uela, ex quo Ægei mors eſt ſequuta. ¶ Cōſitus caligine cæca, inuolutus tenebris obliuionis, quā cæcā dicit. Eo q̄ ipſum quid ageret uidere non ꝑmittebat. Vel cōſcius quia cōſiderans perfidiam ſuā factus eſt ueluti ſine ſenſu. ¶ Dimiſit cuncta, ordo eſt, Dimiſit cuncta mādata quæ prius tenebat mente conſtanti. ¶ Prius, anteq̃ ariadnam deſeruiſſet, ¶ Dulcia nec mœſto, ordo eſt nec ſuſtollens. i. eleuans ſigna dulcia parēti mœſto, oſtēdit ſe ſoſpitem & erectum uiſere portum. ¶ Dulcia ſigna,

uela candida, dederat nāq; pater illi in mandatis, ut in Cretam uelis nigris nauigaret, Sed ſi uictor euaſiſſet, ut nigra deponeret & candida in reditu acciperet. ¶ Soſpitem & erectum, lætum ſicut afflicti dicūtur iacentes uel ereptum periculo minotauri. ¶ Viſere portum, paternum. ſ. ¶ Nāq; ferunt, declarat quæ nā fuerint illa mādata quæ exciderunt. ¶ Claſſi cum mœnia, Ordo qui ſatis perplexus uidetur ita dilucidatur. Nāq; ferunt Ægeum cōplexum. ſ. ipſum theſeum olim dediſſe talia mandata iuueni, cum ipſe Ægeus cōcrederet uētis gnatum claſſi. i. in naue linquentem mœnia diuæ. i. athenas a pallade dictas ꝑpter cauſam, quā Seruius in principio Georgicorum recitat. Et eādem ſed aliter ex Varronis auctoritate ponit btūs Aug. li. xviii. de ciui. dei. ¶ Lōga uita, hoc dicit, qa ſenex iā erat ægeus.

Athenæ a Pallade dcē

Gnate ego quē in dubios cogor dimittere caſus,
Reddite in extremæ nuper mihi fine ſenectæ,
Quandoqdē fortuna mea, ac tua feruida uirtꝰ,
Eripit inuito mihi te, cui languida nondum
Lumina ſunt gnati cara ſaturata figura,
Non ego te gaudens lætanti pectore mittam,
Nec te ferre ſinam fortunæ ſigna ſecundæ,
Sed primum multas expromam mēte querellas
Canitiem terra, atq; infuſo puluere fœdans.
Inde infecta uago ſuſpendam lintea malo,
Noſtros ut luctus, noſtræq; incendia mentis
Carbaſus obſcura dicat ferrugine hibera,
Quod tibi ſi ſancti concedens incola Hymeti,
Quæ noſtrum genus, ac ſedes defendere ſueta

¶ IN dubios caſus, ad minotaurū interficiēdū, i quo anceps ē euentus, & uitæ imminet periculū. Reddite in extrema, natꝰ erat theſeus apd troezenē occulto coitu cum æthra: & deinde iā adultus uenit ad patrem ſenem iam (ut ex Plutharco habetur) ubi etiam uariæ ſententiæ de uelo legunt. ¶ In extrema fine, finis utroq; genere profertur. Virgilius Quem das finem rex magne laborum, & alibi hæc finis Priami fatorū alii tamen textus in extremæ habent. ¶ Quādoquidem, quoniam ſiquidem. Virg. Quandoquidem auſonios nō fas contingere portus. ¶ Fortuna mea, in malam nunc partem. i. mea infelicitas. ¶ Et tua feruida uirtus, ardens fortitudo tua, Plutharcum uero ſequi uidetur qui dicit. Theſeum ſponte iuiſſe ad minotaurū interficiēdum, ut patriā tributo liberaret. ¶ Cui lāguida nōdum, Vix inquit ueniſti & ꝗprimū recedis, nondum enim ſatiaui oculos meos te uidendo. ¶ Languida, quæ ſunt languida quia uident te diſcedentem, uel languida ob ſenectutem. ¶ Nō ego te gaudens, non cum lætitia ſed cum ſupremo dolore te ad tantum periculum euntem ꝓſequar, & iō oia doloris ſigna expromam. ¶ Canitiem terra, moris fuit antiquioribus, ut in ſūmo dolore capillos puluere fœdarit. ¶ Canitiem, capillos canos. ¶ Inde, poſtea. ¶ Et ſuſpendam malo, arbori nauis tuæ applicabo lintea infecta, Vela nigra. ¶ Carbaſus obſ. dicat, Velum ipſum indicet, luctus meos, alii textus habent monſtret, eodem ſenſu licet diuerſa lectione. ¶ Carbaſus ob

Theſꝰ ubi natus.

Finis.

Quandoqdē

Mœ in dolore.

Diſtinctio p copula. Duo epithe ta ſine copula uitioſa. Ferrugo.

ſcura,hic diſtinguẽdum eſt,ut diſtinctio ipſa uicem copulæ ſupleat,ne duo epithe ta uni ſubiecto ſine copula reddantur,qđ in hexametro uitioſum eſſe Seruius in georgicis docet et i.iii.æne. ¶ Ferrugine hibera,Ferrugo ut Seruius inqt purpura nigrior eſt hiſpana,unde & Virg. Et ferrugine clarus hibera. Nonius uero docet ferrugineum ferri colorem eẽ ſimulẽ. Plautus uero in milite Cæruleum intellexiſſe uidetur cum inqt,Paleolum habeas ferrugineum,nam is color thalaſſicus eſt.i.ma rinus. Et Catullus eos ſeq uidetur q uela nõ nigra ſed purpurea fuiſſe ſcripſerunt. ¶ Quod tibi ſi ſancti cõcedens incola Himeti,Senſus ſi tibi pallas uictoriam de mõ ſtro cõceſſerit,depoſito uelo purpureo,cũ cãdido reuertaris,et eſt ordo ꝙ ſi incola ſancti Hymeti quæ ſueta defendere noſtrum genus & ſedes,tibi annuerit,ut reſp gas dextrã tauri ſanguine,Tum uero facito &c. ¶ Incola Hymeti.i. Pallas quæ apud Hymetum mõtem athenienſium habitat. Alii ithini legunt,q ſcribit Strabo li.ix.in athenarum deſcriptione,uet uſtum in ſaxo tẽplum Mineruæ poliadis ſurgẽ re,in quo Aſbeſtus lucis inextinctæ lichnus,Et uirginum domus quã itinus condi dit. Sed quoniã in græco Strabonis codice,& in latino per auum meum Guarinũ ueroneñſem traductoi ἴκτινος legitur nõ Itinus,Ideo cum ſyllaba repugnet priorẽ le ctionẽ magis probo,uerum eſt ꝙ idem auctor alibi in eodem tamen lib.ix. inquit, Super hunc extat Itonius ubi itoniæ tẽplum eſt,Ideo nõ improbauerim legẽtes. In cola itoni. In cõmẽtariis Licophronis legitur ithoni mineruam fuiſſe filiam.

Hymetus mõs

Guarinus Vero. Plutarchũ traduxit ἴκτινος.

Itoniæ tẽplũ.

> Annuat,ut tauri reſpergas ſanguine dextram,
> Tum uero facito,ut memori tibi condita corde
> Hæc uigeant mandata,nec ulla oblitteret ætas,
> Vt ſimulac noſtros inuiſent lumina colles,
> Funeſtam antennæ deponant undiq; ueſtem,
> Candidaq; intorti ſuſtollant uela rudentes,
> Q uãprimum cernens ut læta gaudia mente
> Agnoſcam,cum te reducem ſors proſpera ſiſtet,
> Hæc mandata prius conſtanti mente tenentem
> Theſea ceu pulſæ uentorum flamine nubes,
> Aerium niuei montis liquere cacumen,
> At pater,ut ſumma proſpectum ex arce petebat,
> Anxia in aſſiduos abſumens lumina fletus,

¶ SANGUINEM tauri,hoc eſt ut mino taurũ interficias. ¶ Oblitteret,deleat. ¶ Vt ſimulac no. ꝙ primũ tui oculi uidebũt mõtes atticos. ¶ Lumĩa,tui oculi. ¶ Nr̃os col. atticos. ¶ Funeſtã ueſtẽ,Velũ nigrũ,qđ mortis erat futurũ idiciũ. ¶ Rudentes itor. fu nes nauiũ itorta canabe cõfecti. ¶ Quãprimum,ut ſtatim agnoſcam gaudia.i. te uictorem,qui mihi eris cauſa gaudii. ¶ Ætas proſpera,Vita tua nõ interru pta,uel ſors legat et erit clarior ſẽſus.

¶ Hæc mandata prius,or do ẽ,hæc mandata liquere theſea prius tenentem ipſa mente cõſtanti ceu nubes pulſæ flamine uentorum relinquunt cacumen aerium montis niuei. Et eſt ſimilitudo. ¶ At pater ut ſumma Sed pater Aegeus in alta turri,filii re deuntes naues proſpiciens,credens illũ interfectum cum nigra uidiſſet uela ſe in mare præcipitẽ dedit. ¶ Ex arce ſum ma,ex arce in editiori loco edita uel in ſummitate arcis. ¶ Abſumens lumina,

Cum primum infecti conſpexit lintea ueli,
Præcipitem,ſeſe ſcopulorum e uertice iecit,
Amiſſum credens immiti Theſea fato,
Sic funeſta domus ingreſſus tecta paterna
Morte ferox Theſeus: qualem minoidi luctum
Obtulerat mente immemori,talem ipſe recepit.
Quæ tum proſpectans cedentem mœſta carinã
Multiplices animo uoluebat ſaucia curas.
At parte ex alia florens uolitabat Iacchus,
Cum thyaſo ſatyrorum,& nyſigenis ſilenis,
Te quærens Ariadna:tuoq; incenſus amore,

ex metu mortis filii plorans & plorando oculos conſumens.

CVM primum infecti,ſic melius legi poſſe q̃ inflati pater meus docuit, ſicut ſupradixerat,Inde infecta uago ſuſpendam lintea malo. Licet poſt patrem idẽ quoq; alii ſcriptum relinquerit. Sic funeſta domus,ordo eſt ſic theſeus ingreſſus tecta domus funeſta cæde paterna ipſe ferox recepit talem luctum mente immemori.i.quæ oblita fuerat mutare uela,qualem obtulerat minoidi.

Minoidi,ariadnæ minois filiæ,Datiuus eſt et ultimam habet correptam,ut Statius in achilleide,Palladi littoreæ celebrabat Scyros honorum. Forte diem. (Minoidi ultima breui.)

Quæ tamen aſpectans,q̃uis dei uindictam feciſſent,ipſa tamẽ mœſta multa animo uoluebat,cum ecce Bacchus aduolauit. At parte ex alia, Ex alia parte illius ueſtis ſtragulæ depictum erat quemadmodum bacchus ſuperuenit,dum ariadna cõquereretur. Iacchus,bacchus. Volitabat,celeriter ueniebat,ſcribit Diodorus lib.v. Dionyſium pulchritudine ariadnes captũ, cũ a theſeo uirginem abſtuliſſet,uxorẽ illã pter modũ a ſe dilectã duxiſſe. Cũ thyaſo ſatyrorũ,Thyaſis ſaltatio dicit, q̃ Baccho exhiberi ſolita erat ἀπὸ θυῶ quod eſt ſacrifico. Virg.in bucolicis, inſtituit Daphnis thyaſos inducere bac- (Thiaſus.)

cho, Satyros uero in comitatu bacchi fuiſſe nõ ignoramus, Sunt autẽ Satyri acutis auribus calui,cum corniculis in capite, ut Lucianus ſcribit in concilio deorum,& rubicunda facie ut philoſtrat⁹ ait Capripedes ſunt, effigie humana & uelociſſimi, & in ſubſolanis indiæ mõtibus ut Pli.in.vii & propter uelocitatem non niſi aut ſenes aut ægri capiuntur,qualem unum adductum ad ſyllam ferunt e bello mithridatico redeũtem,ut Plutarchus narrat. Et niſigenis ſilenis,Licet ſilenus nutritor & comes bacchi fuerit, qui aſinum equitabat,Vnde in primo faſtorum Ouidius, Venerat & pando ſenior ſilenus aſello, tamen hoc loco de populis Niſæ habitatoribus a Sileno antiquo ſilenis dictis intelligendum arbitror,de quibus Diodorus in fine libri quarti hæc ſcribit,Cum arma aduerſus Saturnum eſſet moturus præficiſcente ex Niſa exercitu Ariſtæum tradunt eorum præſidem primũ omnium & ſacra inſtituiſſe Dionyſio, & eiut deo ſacrificaſſe,dicunt inſuper ei ſubſidium tuliſſe Niſeorum nobiliores,quos a primo eorum rege ſileno, qs aũt propter uetuſtatem ignotum eſt genus,ſilenos uocant,Niſigenis igitur.i. in niſa genitis, Et cum ſilenus primam habeat productam in hoc carmine ſicut et i multis aliis in q̃nta ſede eſt ſpõdæus (Satyri) (Silen⁹) (Sileni populi)

nec eos

Hec eos audio qui Silenum primam ambiguam habere dicunt ꝓpter illud Virgilii carmen, Quantũ omnis mundus gaudet cantante Sileno, nouerint nãq; hi carmẽ illud uirgilianũ nõ eẽ. Suidas dicit per ει bacchũ ſignificare p ī. ſenẽ uidelicet bac
Silen⁹ chi alumnum. Cuius hæc ſunt uerba, Σειληνος ο Διονυσος παρα το σειεσθαι εν τω ληνω. Σιληνος δε ο γερων δια του ī παρα το σειεσθαι αλις. i. Silenus bacchus ab eo ꝙ in Torculari torquetur. Silenus ſenex per ī. ab eo ꝙ multum cõcutit quia per ætatem contremiſcit uidelicet.

¶ QVI tum alacres, q. ſ. ſileni & ſatyri alii legũt, q̃s tum alacres.

Qui tũ alacres paſſim lymphata mente ferebãt,
Euoe bacchantes, euoe capita inflectentes,
Horum pars tecta quatiebant cuſpide thyrſos,
Pars e diuulſo iactabant membra iuuenco, dilacerato
Pars ſeſe tortis ſerpentibus incingebant,
Pars obſcura cauis celebrabant orgia ciſtis, sacra Bacchi

¶ Lymphata mente, furibunda et lymphis agitata, nam creditum eſt ab antiquis eos q imaginẽ Nymphæ in aquis uidiſ
Lymphati. ſent, furore pcipi, unũ quos, νυμφολήπτους uocãt latini lymphatos dicunt. ¶ Euoe bac. bacchari proprie ẽ bacchi ſacra celebrare, ſed q̃a p furẽtes agebãt inde per trãſlationem dicimus bacchari, pro furere & uagari cum clamore,
Bacchari. Virg. Totãq; incẽſa per urbem bacchatur, bacchãtes ergo per furorem ſacra celebrando clamãtes euoe quæ uox eſt clamãtium, Virg. in. vii. euoe bacchantes, ἐυοι. myſtica uox erat in ſacris bacchi
Euoe idest euoe quæ latine pronunciari debet ſupreſſa o, quia diphtõgus eſt ſicut œdipus. Nam ſunt duo diphthongi euoe. ¶ Capita inflectentes, rotantes caput tanq̃ furibundi. ¶ Horum pars, aliq ex iſtis. ¶ Quatiebant thyrſos cuſpi
Thyrſus. de tecta, Thyrſus haſta eſt & ut libro primo Saturnalium ſcribit Macrobius, ubi de marte telum latens, cuius mucro
Vitul⁹ in ſacris. hedera labente ꝓtegitur, Ideo tecta cuſpide dixit Catullus. ¶ Pars e diuulſo iactabat, In memoriã penthei olim a matre dilacerati, ſolebant bacchãtes uitulũ

in partes dilaceratũ iactando oſtentare, ut impios perterrefacerent, Pen-
Pentheus. theus, nãq; Echiõis filius Thebarũ rex bacchi numen contemnens ab Agaue matre reliquiſq; furentibus mulieribus, uitulum eſſe credentibus dilaceratus fuit, Vnde Perſius in. ii. Et raptum uitulo caput ablatura ſuperbo, Baſſaris, licet tamen Ouidius aprum et non uitulum ipſum uiſum fuiſſe ſcribat. ¶ Pars ſeſe tortis ſerpentibus incingebant, Solebãt nãq; mulieres baccho ſacra facientes impune ſerpentes attrectare, uti Plutharchus docet in Alexandri uita, ubi de olimpiade eius matre.
Bacchæ impune ſerpentes tractebãt ¶ Orgia, ſacra bacchi a latinis dicũtur, απο της οργης. i. a furore, licet omnia ſacra a græcis hoc uocabulo nũcupentur, quia qui ſacrificãt diuino quodã corripi furore uidentur, ut Euſebius inq̃t de ꝓparatione euãgelica. ¶ Obſcura, occulta. Illa eni his tãtum qui initiati eſſent nota erant. T. Liuius lib. viii. de bello macedonico ſcribit ritum horũ ſacrorũ a græculo quodã uate et ſacrificulo in Thuſciã fuiſſe allatum, deinde in urbem Romã trãſiuiſſe, ubi uiri & fœminæ in locũ ſecretũ conueniebãt nõ ſupra uiginti annos, & cõmertia mutui ſtupri inter uiros non mi
Orgia

P.Ebutius. Ciſtæ i ſacris. Cane/phora.

nus q̃ cum fœminis fuiſſe, quæ demum per P. Ebutium detecta fuere. ¶ Canis ciſtis. quibus utebantur in ſacris bacchi, in quibus ſacra quædam ferebant, hinc Tibullus. & leuis occultis conſcia ciſta ſacris, unde canephoræ uirgines dicebantur ſacra illa in ciſtis repoſita in capite portantes.

Orgia quæ fruſtra cupiunt audire profani.
Plangebant alii proceris tympana palmis,
Aut tereti tenueis tinnitus ære ciebant.
Multaq; raucisonos efflabant cornua bombos,
Barbaraq; horribili ſtridebat tibia cantu.

¶ QVÆ fruſtra cupiunt, quia licet cupidi tamẽ audire tamẽ bis nõ dicuntur. ¶ Prophani, qui nõ ſunt ſacris initiati. Virg. procul hinc procul eſte ꝓphani. ¶ Plangebant aliæ. ſ. bacchæ, nam ſuperiora faciebant Sileni & ſatyri, q̃uis plangebant alii etiam legunt. ¶ Plangebant, percutiebant. ¶ Palmis proceris, manibus in lõgum proiectis, uel palmis .i. lignis ex palma arbore cõfectis, lignis nãq; timpana pulſari uidemus, uel ꝙ forte melius lignis lõgioribus in formam remorũ, nam & remos palmas & palmulas uocamus. ¶ Aut tereti tenuis, aut tubam inquit pulſabãt quam periphraſticos indicare uidetur. ¶ Multaq; rauciſo. ſic legẽdũ eſt, uel ut alii uolunt. Multi rauciſonis efflabant cornua bõbis, Sic cornua erit caſus accuſatiui. Aliqui legunt multi rauciſonos ut tota ſit una cõpoſita dictio et cornua nominatiui caſus, ſed ſyllaba repugnat quia ti in huiuſmodi cõpoſitis breuiatur, ſicut in iſtis patet.

Ti i cõpoſitis

Multicolor, multiſonus, multiloquus, et licet quãdo ꝙ producatur ut Lucretius lib. ii. Multiplexq; loci ſpatium trãſcurrere eodẽ, hoc eſt ꝓpter liquidam ſequẽtem, q̃a Martialis in diſticis breuiauit, Nec tibi multiplici quæ ſtructa eſt maſſa tabella, In ſacris autẽ Bacchi cornua adhiberi ſolita eſſe illud Perſii ĩdicat. Torua mimalloneis implerunt cornua bõbis, Bombus

Cornua in ſacris bacchi

.enim ſtrepitus dicitur q ex ſonitu illo redditur. ¶ Barbaraq; horribili, pulſabatur etiã tibia in ſacris bacchi, unde Tibullus. Et tyriæ ueſtes & dulcis tibia cantu, Ouidius etiam in faſtis ad ſacra tibiam adhiberi ſolitam docet cum inquit. Cantabat ſacris, cantabat Tibia ludis. Cantabat mœſtis tibia funeribus, Barbaram uero dixit tibiam uel ſecũdum ritum barbarorum factam, uel a barbaris inuẽtam, ſcribit Plinius lib. vii. ca. lvi. obliquam Tibiam a Mida in phrygia, geminas tibias a Marſia in eadem gẽte inuẽtas fuiſſe. pallas apud Ouid. ſe tibiæ primã inuẽtricem aſſerit dicens. Prima terebrato per rara foramina buxo, ut daret effeci Tibia lõga ſonos, Et quoniam in tibiarũ mentionem incidimus illud expoſuiſſe ab re nõ erit, qđ a multis quæri ſolet, qđ ſibi uelint illa uerba Donati apud Terẽ. Modos fecit Flaccus Claudii filius tibiis paribus & ĩparibus dextris & ſiniſtris. Sciẽdũ eſt igitur ex Seruii in Virgiliũ lectione ꝙ tibiæ ſarranæ dicũtur q̃ ſũt pares & æquales habent cauernas. At phrygiæ quæ & ĩpares ſunt, et inæquales habent cauernas, quales ĩtelligit Virgilius cũ dicit, biforem dat tibia cantũ, ut quæ nõ ſit pari modulamine cõpoſita. Vt eni ait Varro Tibia phrygia dextra unum hẽt foramẽ, ſiniſtra duo, quarum unum acutum ſonum habet. Alte/

Tibia i bacchenalib⁹ Tibiæ iuentores. Donatus explicat. Sarranæ Tibiæ et Phrygiæ. Tibia dextra et ſiniſtra.

rum grauem, de qua re ita etiam loquitur Diomedes grāmaticus lib. iii. Cuius rei indicia ꝓdunt antiquæ nobis comœdiæ, in quibus inuenimus, acta tibiis paribus, aut imparibꝰ aut ſarranis, quādo enim chorus canebat choricis tibiis. i. choraulicis artifex concinebat, in comicis autem piraulicis reſpōdebat, ſed ꝙ paribus tibiis uel imparibus inuenimus ſcriptū, hoc ſignificat ꝙ ſi quādo monodio agebat unā tibiā īflabat, ſi q̄ndo ſinodio utrāq;, ſed ne uidear Catullū deſerere ad puluinar reuertar.

Talibus amplificæ ueſtis decorata figuris,
Puluinar complexa ſuo uelabat amictu.
Quæ poſtquam cupide ſpectādo theſſala pubes
Expleta eſt, ſanctis cœpit decedere diuis,
Hic qualis flatu placidum mare matutino
Horrificans zephyrus procliuas incitat undas,
Aurora exoriente uagi ſub lumina ſolis,
Quæ tarde primum clementi flamine pulſæ
Procedunt, leniterq; ſonant plangore cachini,
Poſt uento creſcente, magis magis increbreſcūt,
Purpureaq; procul nantes a luce refulgent,
Sic tum ueſtibuli linquentes regia tecta,

¶ Talibus amplificæ, ueſtis cōcludit igitur hanc Ariadneſ narrationem fabuloſe recitatam fuiſſe in puluinaris tegmento acu picta quā cum theſſali, q. ad nuptias conuenerant inſpexiſſent, recedentes, locum deis cōuenientibus dedere. Ordo aūt talis eſt ueſtis amplifice. i. magnifice decorata, talibus figuris cōplexa, uelabat puluinar ſuo amictu. ¶ Quæ, quas res, quas figuras ſuperius deſcriptas. ¶ Pubes theſſala, theſſalorum iuuentus. ¶ Expleta eſt, ſatiata eſt inſpiciendo. ¶ Cœpit decedere, cedere locum dare ſanctis diuis, qui ad nuptias cōuenerunt, de quibus paulo poſt dicet aduenit chiron portans &c. ¶ Hic qualis flatu, theſſalorum ex thetidis domo exeuntium. Quorum aliqui huc, aliqui illuc iter habebāt cōparationem facit, ad undas maris q̄ uento agitatæ, huc & illuc impellūtur huiuſmodi etiam metaphoram ſiue ſimilitudinem reſpiciens Iuuenalis inquit. Mane ſalutantum primis uomit ædibus undam, Ipſius uero cōparationis ordo eſt. Hic qualis zephirus flatu matutio horrificans mare placidum incitat undas procliuas, aurora exoriēte ſub lumina uagi ſolis quæ. ſ. undæ pulſæ flamine. i. flatu clementi non magno primum tarde procedunt poſt magis & magis increbreſcūt uento creſcente, & procul nantes refulgent a luce purpurea. Sic inde liquētes ſ. theſſali regia tecta ueſtibuli quiſque diſcedebat a ſe pede paſſim uago.

¶ Horrificans, horridas faciens aſpectu, cum eleuantur uidelicet. ¶ Procliuas, pronas. ¶ Sub lumina, circa ortū ſolis, Virg. Sub lucem exportant calathis. ¶ Solis uagi, nunq̄ ſtātis ſed curſum habentis per. xii. ſigna zodiaci continuo motu. ¶ Cachinni, Vndarum ſonitus metaphorice cachinnos appellat. ¶ Increbreſcunt, crebriores fiunt. ¶ A luce purpurea, auroræ exorientis, ſcilicet. ¶ Tecta ueſtibuli, ueſtibulum tectorum hippalage eſt. Veſtibulum autem ſecūdū aliquos dicitur prima pars domus et primus igreſſus. Alii uero di

Sub. Sol uagus.

Veſtibulū.

runt locum eſſe extra domum, ante ianuã domus uacuum, dictum uel a ueſta cui omnia ſunt dedicata principia uel a ue & ſtando, quia in eo diutius non immoramur, De quo legito Gellium libro decimoſexto cap. quinto & Macrob. libro Saturnalium. yi. & Ouidium in faſtis, & Seruium.

A ſe quiſq; uago paſſim pede diſcedebant,
Q uorum poſt abitum, princeps e uertice Pelii
Aduenit Chiron portans ſilueſtria dona.
Nec quoſcunq; ferũt cãpi, quos theſſala magnis
Mõtibus ora creat, quot propter fluminis undas
Aura parit flores tepidi fæcunda fauoni,
Hos in diſtinctis plexos tulit ipſe corollis,
Q uis permulſa domus iucundo riſit odore.
Confeſtim peneos adeſt, uiridantia tempe,
Tempe, quæ ſyluæ cingunt ſuper impendentes,

¶ QVISq; diſcedebat, ordinatus eſt hic modꝰ loquendi, ut ſi dixeris eũt domũ quiſq; ſuam, i. unuſquiſq; domũ ſuam tendit. ¶ A ſe, unus ab altero diſcedebat. ¶ Pede paſſim uago, pedibus paſſim uagantibus Singularis pro plurali, Virg. Vterumq; armato milite cõplent, & figura eſt quam ſextam Syſlepſim antiquiores appellarũt. ¶ Q uorum poſt abitum, Poſtq; Theſſali receſſerunt, aduenit Chiron peneus & prometheus. ¶ Abitũ, diſceſſum. ¶ E uertice pelii, e ſummitate montis pelii, qui mons eſt in theſſalia, in quo Chiron habitabat. ¶ Nam quoſcũq; ferunt, Hæc ſunt munera allata per Chironem, Videlicet coronæ ex diuerſis floribus confectæ. eſt autem ordo, nam ipſe. ſ. Chiron tulit flores plexos corollis indiſtinctis, quoſcũq; ferunt. i. producũt campi quos orã Theſſala magnis montibus creat, et quos aura fœcũdã tepidi Fauonii parit. ¶ Propter. i. ꝓpe undas fluminis. ¶ Plexos, intextos & complicatos. ¶ Q uis, ideſt quibus, ſcilicet floribus. ¶ Permulſa, delinita domus.

Sylepſis ſexta.

ꝓpter

¶ Riſit, reſplẽduit, metaphorice per ſimilitudinem ab homine ridente ſumptã qui uidetur totus ſplẽdeſcere ſicut etiã

Riderẽ

ſuperius diximus. ¶ Confeſtim peneos adeſt, hoc loco quidã poetæ uerba inuertentes adeo inextricabili cœno hæſerunt, ut ne utiq; egredi potuerint. Nam dum incerti ſunt utrũ Doris an Chloris, Mniſſion an Minoſion legendum ſit, quam expoſitionem darent non inuenerunt, Sed de uerbis iſtis deniq; ualde querendum concluſerunt, et dum aliorum expoſitionem perq; ridiculam exiſtimarunt, ipſi ridendo adriſum cæteros prouocauerunt, Sed ſi ueram lectionem poetæ a parente meo ꝓmonſtratam percepiſſent. Si ordinem non deprauaſſent, aliis uidendum non reliquiſſent. Cur Catullus Dorida choreis Nonacriis celebrandam dixerit, qđ tamen non dixit Catullus, ſed quod dixerit ordinem catullianorum uerborũ & uerba ipſa peruertendo ſomniarũt, Vt igitur omnis dubitatio tollatur, & uerba ipſius auctoris ex correctione paterna ſubſtituemus, & ordinem uerborum demonſtrabimus. Carmen igitur ipſum ſic legendum eſt, Neſſonidum linquens claris celebranda choreis, & ordo eſt talis, confeſtim peneos adeſt linquens tempe uiridantia, Tempe dico celebranda claris choreis Neſſonidũ tẽpe

quæ ſiluæ ſuperimpendẽtes cingunt.

CHOreis Neßonidum, nympharũ Neſſonii laeus prope tempe ut libro nono Strabo meminit. Peneus, fluuius eſt Theſſaliæ ut Plinius lib. iiii. ca. octauo, & Strab. libro nono cõmemorant qui labitur per tempe locũ amæniſſimum

Neſſonius lacus.

Neſſonides.

Pene⁹

> Neſſonidum linquens claris celebranda choreis,
> Nonacrius, inq; ille tulit radicitus altas
> Fagos, ac recto proceras ſtipite laurus,
> Non ſine nutanti platano, lentaq; ſorore
> Flammati phaethontis, & aeria cypariſſo.
> Hæc circum ſedes late contexta locauit,
> Veſtibulum ut molli uelatum fronde uireret,

Theßaliæ, de quo ſupra, ideo dicit hoc loco linquens tempe. Nonacriis, hãc quoq; dictionem ſuppoſititiam eſſe ex eadem paterna correctione didicimus, legi enim debet, non uacuus, ideſt nõ uenit manibus uacuis. nam ſubiungit munera quæ attulit, arbores diuerſas quibus uidelicet ueſtibulum ornauit. Altas fagos, fagus arbor eſt glandifera, et quoniam homines olim glandibus ueſcebãtur, ideo ἀπὸ τοῦ φαγεῖν fagus eſt dicta, De hac arbore Plinius latius lib. xyi. Lauros rectas, Ea enim eſt arboris illius natura ut recta aſcendat, de lauro plura legito apud Plinium libro decimoquinto & cap. xxx. & de Platano libro. xii. cap. primo quæ arbor eſt peregrina, & umbrarum gratia tãtum ex alieno orbe petita, habet eni magna folia. Nutanti, hoc dicit propter cacumen, quod uẽtis agitatum mouetur. Lentaq; ſorore flammati phaetontis, populum intelligit. Nam ſorores Phaetontis ipſius interitum deflentes in populos conuerſæ dicũtur: ut fabulam diffuſius recitat libro ſecũdo Ouidius, licet alii in alnos dixerit mutatas. Flãmati Phaetontis, incendio fulminis con

Fagus

Laur⁹

Platanus umbrarũ cã.

Sorores phaetõtis.

Flãmatus.

ſumpti, a ſimplici eius uerbi cuius compoſitum in tuſculanis poſuit Cicero participium deduxit Catullus. Verba autem a Cicerone poſita hæc ſunt. Regiã uidi inflammari, Sic etiam Virg. Talia flammato ſecũ Dea corde uolutans. Lenta ſorore, tenaci, Lignum eni populi tenacißimum eſt. lentum autem pro tenaci quandoq; accipimus, Plautus in Menæchmis quod lentum eſt & uiſco ſimile. Et aeria cypariſſo, alta, Cupreſſus enim arbor de qua Plinius lib. xyi. ca. xxxiiii. loquitur in altum admodum a rotunditate in acumen, & in aerem erigitur, unde & ipſa conoides eſt. Fuit autem Cypariſſus telephi filius ut Seruius li. iii. cõmemorat, puer formoſus ab Apolline dilectus & in arborem ſui nominis mutatus quemadmodum etiã recitat Ouidius libro. x. & ut alii dicunt a Siluano a quo cum ceruus quem in delitiis, puer hẽbat per ignorantiam occiſus fuiſſet, Puer nimium flendo a numinum miſericordiam meruit. quemadmodum Seruius in primo ẽt georgicorum ſcripſit, licet Ouidius ceruum a puero non a ſiluano interfectum aſſerat, Dicitur autem Cypariſſus puer maſculino genere. Sed cypariſſus arbor genere fœminino, quæ etiã cupreſſus dicitur, Virgilius. Aeriæ quercus aut coniferæ Cypariſſi. Hæc, ſuperius enumerata. i. iſtas arbores. Contextas, quaſi plantatas Peneus locauit circũ ſedes aulæ regiæ. Vireret frõdib⁹. ſ. iſtarum arborum.

Lenta.

Cupreſſus.

Cypariſſi fabula

Poſt hunc conſequitur ſollerti corde promethe⁹,
Extenuata gerens ueteris ueſligia pœnæ.
Q uam quondam filici reſtrictus membra catena
Perſoluit, pendens e uerticibus præruptis.
Inde pater diuum ſancta cum coniuge natiſq;,
Aduenit cœlo, te ſolum Phœbe relinquens,

Prometheus et Epimetheus.

¶ POST hunc, Peneum. ¶ Conſequitur ſolerti corde prometheus, Iapetus ex Climene prometheum & epimetheum ſuſcepit filios, Prometheus poſt fabricatum a ſe hominem ex terræ luto, Vt eundē animaret Mineruæ clipeo eleuatus cœlum aſcendiſſe fertur, & inde ex ſolis curru ſubductum ignem ferula clam occultans & in terras deferens, pectori hominis a ſe formati applicans illum animauit, quare iratus iupiter, illum per Mercurium catena ferrea ad ſaxum in caucaſo religari iuſſit, & aquilam appoſuit, quæ iecur continue renaſcens aſſidue corroderet, cumq; ad triginta millia annorum religatus fuiſſet. Interim iupiter ſicuti in libro de ſignis cōmemorat Iginius ubi de ſagitta agit. Thetidis amore captus eius connubium optabat, eo tempore parcæ cecinerunt. Q uicūq; Thetidis eſſet maritus eius filium patria fore laude clariorem. Quod auditum prometheus uigilans Ioui nunciauit, qui ueritus ne qđ ipſe Saturno patri fecerat, ſibi contingeret, illam deſtitit uxorem uelle ducere, Prometheo autem pro beneficio meritā retulit gratiam, eumq; uinculis liberauit, Vt tamen pœnæ iuratæ memoria foret perpetua, ex utraq; re lapide; ſcilicet & ferro confecto annulo digitum ſibi Promethea uincire iuſſit, Q ua conſuetudine homines uſi ex lapide & ferro primum deinde auro concluſo habere annulos cœperunt. Hanc fabulam ideo in præſentiarum carptim perſtrinxi, quoniam pridem uniuerſam latius tum ex poeta Heſiodo. eiuſq; interprete, tum ex aliis græcorum monumentis compilatam latinam feci, & quid Græcia per Promethei fabuloſam narrationem demonſtrare uoluerit copioſius aperui. idq; egi poſtulante Iuliano muſto uiro humaniſſimo, & omnium qui ſunt, fuerunt, erunt. Innocentia, bonitate, integritate, & morum facilitate principe. ¶ Solerti corde, quia Ioue decepto ſuffuratus eſt ignem mortalibus diſpertiendum, ut Heſiodus cecinit. ¶ Gerens ueſtigia, ſigna. ¶ Extenuata, attrita conſumpta propter uetuſtatem. ¶ Veteris, pœnæ quam paſſus eſt in caucaſo, ſicut ipſemet ſubiūgit. ¶ Reſtrictus membra, Sinecdoche eſt habens membra reſtricta.

Promethei fabula.

Annulorum uſus.

Iulianus muſtus.

¶ E uerticibus præruptis, ex alto caucaſi montis uertice, in quo religatus fuerat, ut Strabo docet libro undecimo.

¶ Inde, poſt hos ſuperius enumeratos. ¶ Pater diuum, Iupiter.

¶ Sancta cum coniuge, cum iunone.

¶ Natiſq;, et cū oībus filiis e cœlo aduenit ad nuptias celebrādas ꝓter Apollinē tm̄ et Dianā q nuptias neglexerunt.

¶ Te ſolum Phœbe relinquens, Aeſchilus tamen aliter ſcribens inducit Thetidem pluribus uerbis conquerentem ꝙ Apollo Hymenæum ſuum cecinerit & felicitatem promiſerit.

Aeſchilus a Catullo diſſentit.

¶ Vnigenamq; ſimul cultricem mōtis itoni, Quia litem de pomo exortam inter tres deas Iunonem, Palladem, et Ve

nerem in nuptiis Pelei & Thetidis conſtat, idcirco quidam aſſerunt hoc non poſſe de Pallade intelligi. Sed quemadmodum contra Aeſchili ſentētiam apollinem abfuiſſe dicit Catullus, quid uetat q̄ ēt Pallada cōtra cæterorum opinionē interfuiſſe diſſimulauerit, Vnigenā uero palladem appellaße uidetur, quia illam ſolam ex Iouis cerebro natam fabulantur poetæ, cultricem uero montis ithoni propter cauſam ſuperius declaratam. Lactantius etiam dicit a ſtatio ſic cognominatam ab oppido quod in macedonia eſt ubi antiqua eius ſedes fuit. Illud tamen affirmauerim de Diana hoc loco potius intelligi debere, quam unigenam accipiemus, ideſt ſororem Phœbi gemellam, ideſt una genitam, quæ apud ithonum Theßaliæ mōtem colitur ut Strabo teſtatur, unde ithonia etiam dicitur ut Suidas his uerbis aſſerit ιτωνη και ιτωνια, η αρτεμις & ſubiungit ιτωνις ιτωνιδος χωρα, Ex quo a loco dictam innuit, Alii uero de ipſa quoque Diana intelligētes e montibus Idæ emēdare uoluerunt, quoniam in Creta ubi eſt mons Ida, licet alius eodem nomine fuerit in phrygia potißimum cultam eſſe Dianam aſſerunt, dicit autem nec Phœbum nec Dianam nuptiis interfuiſſe, quia eis puellaris ætas & uirginalis eſt commendata, unde & carmen ſæculare per pueros et uirgines cantabatur, & præterea Diana ſemper dicitur ca-

Pallas ex Iouis cerebro.

Ithōia

Apollo & Diana cur nuptiis n̄ interſint.

Vnigenamq; ſimul cultricem montis Ithomi,
Pelea nam tecum pariter ſoror aſpernata eſt,
Nec thetidis tedas uoluit celebrare iugaleis.
Qui poſtquam niueis flexerunt ſedibus artus,
Large multiplici conſtructæ ſunt dape menſæ,
Cum interea infirmo quatientes corpora motu,
Veridicos parcæ cœperunt ædere cantus,

ſta & innupta, & Apollo expers uxoris infenſus eſt coniugio, ut Seruius ait in quarto Æneidos. Phœboq; patrique Lieo. ¶ Pelea nam tecum, Alloquitur Phœbum cum quo ſimul Diana ſoror. dedignata eſt pelea & nuptias thetidis, Tedas iugalas, ideſt nuptias. In nuptiis eni qȝque faces adhiberi ſolitas ſuperius declarauimus. ¶ Qui, ſcilicet dei. ¶ Flexerunt artus, poſtquā ſederunt, nā qui ſedet membra flectit. ¶ Large, extructis menſis paratum fuit conuiuium et poſitæ epulæ. ¶ Cum interea infirmo, nter epulas introducit parcas nuptiare carmen canentes & fata naſcituri Achillis prædicentes, ſed primo parcarum habitum deſcribit, De parcis uero plura ſtudioſiores legere poterūt apud Heſiodum græcum poetam in Theogonia, qui tres eſſe dicit quoꝝ hæc noia eē narrat, κλωθω λαχεσιν ατροπον. De quibus etiam loquitur. A. Gellius libro quinto cap. decimoſexto, & Lactātius libro ſecundo aduerſus gentiles, & Seruius in bucolicis, & Apuleius in libro de mundo. ¶ Infirmo mota, uel propter ſenectutem uel cantantium geſtū reſpexit cantus, prædiuinatiōes certas, ¶ His corpus tremulum, ordo eſt, Veſtis candida complectens corpus tremulum bis incinxerat, uel intexerat ut alii habent. ¶ Talos, ora purpurea, dicit autem illas habuiſſe ueſtem candidam cum limbo purpureo, nam per ora

carmē ſeculare.

Parcæ et earū noia.

Inſtita et lib?

extremam partem ueſtis intelligit, quæ inſtita & limbus dicitur, qui ad talos dimiſſus matronarum pudicarum habitus erat, Vnde Ouid. de arte amandi. Eſte procul uittæ tenues inſigne pudoris.

eadẽ prius tamen dentib⁹ æq̃ta colligit.

Colus

Colum, colus fœminino genere inſtrumentum muliebre eſt ex quo filum deducitur. Ouidius quarto metamorphoſeos. Et colus & fuſus digitis cecidere remiſſis.

His corpus tremulum complectens undiq; ueſtis,
Candida purpurea talos inciuxerat ora,
Et roſeo niueæ reſidebant uertice uittæ,
Aeternumq; manus carpebant rite laborem.
Leua colum molli lana retinebat amictam,
Dextera tum leuiter deducens fila ſupinis
Formabat digitis, tũ prono in pollice torquens,
Libratum tereti uerſabat turbine fuſum,
Atq; ita decerpens æquabat ſemper opus dens,
Laneaq; aridulis hærebant morſa labellis,

Quæque tegis medios inſtita longa pedes, et Oratius in ſecundo ſermone. Sunt qui nolit tetigiſſe niſi illas quarum ſubſuta talos tegit inſtita ueſte, Vbi Acron ait, quia matronæ ſtola utuntur demiſſa uſq; ad imos pedes, cuius imam partem ambit inſtita ſubſuta, Inſtita autem eſt tenuiſſima faſciola, quæ prætexta dicitur. Et Nonius Marcellus ait, Limbus ut annotatũ inuenimus muliebre ueſtimentum eſt, quod purpuram in imo habet, Sunt qui emendent undique quercus, Quorum ſententiam minime probo.

Stola matronarũ.

Et roſeo niueæ, & in capite candidas quoque habebant uittas.

Niueæ, albæ. Roſeo, roſis redolente, Alii legunt, & roſeæ niueo, quod non diſplicet ut dicat roſei coloris uittas in candido capite repoſitas fuiſſe.

Æternum laborem, filum fati quod nunquam uoluere deſinunt.

Rite, ſecundum conſuetudinem ſuam. Leua colum molli, Graphice admodum poeta filantis mulieris geſtum expreſſit, q̃ ſiniſtra manu, colum tenẽs, dextera fila deducit, et torq̃ndo i fuſũ,

Deducens fila, Deducere proprium ẽ mulieris filum agentis. Supinis digitis, dũ enim mulier linum deducens in filum format, digitos habet ſupinos. In prono pollice, Pollex craſſior digitus dicitur in manu eo ꝙ plurimum polleat, unde a græcis αγτιχειρ dicit̃ quaſi ſit loco ipſius manus. Pronus autem eſt pollex cum mulier fuſum itorquet. Certis enim nominibus ſinguli digiti nominantur & ſunt hæc nomina. Pollex græce αντιχειρ. Index uel ſalutaris λιχανος, Medius uel famoſus uel impudicus qui a græcis σφακελος ἢ καταπυγων ἢ μεσος, medicus uel annularis qui δακτυλιωδης ἢ επιβατης ἢ παραμεσος dicit̃, Et minimus uel auricularis. i. μυωψ ἢ μειων ἢ μικρος. Libratũ: pẽdulũ. Turbine, reuolutiõe. Dẽs cũ quo materiã fili craſſiorẽ decerpebãt ut ſolẽt filãtes. Vt op. i. filũ eẽt æq̃le Morſa, ea q̃ mordicus decerpſerãt, labris ihærebãt. Morſa la. ſubſtãtiue morſum iflexit. i. ptẽ lanæ demorſam. Aridulis label. ſiccis, deſiccãtur. n. labra, dum filum ſaliua irrigant.

Pollex unde.

Digitorum noia.

QVÆ, mor. a. ¶ Prius fuerant extantia, eminentia. ¶ In leui, iam polito filo. ¶ Calathiſci, a calatho p diminutionem formam fit calathiſcus. Eſt autem Calathus uas uirgis contextum græce κάλαθος, i quo ſolent fuſos & penſa mulieres reponere, Iuuenalis, uos lanam trahitis calathiſq; peracta refertis uellera. ¶ Vir

Calathus.

Quæ prius in leui fuerant extantia filo,
Ante pedes autem candentis mollia lanæ
Vellera, uirgati custodibant calathiſci.
Hæ tum clariſona pellentes uellera uoce,
Talia diuino fuderunt carmine fata,
Carmine, perfidiæ quod poſt nulla arguet ætas.
O decus eximium magnis uirtutibus augens,
Emathiæ columen Peleu clariſſime nato,
Accipe, quod læta tibi pandunt luce ſorores
Veridicum oraclum, ſed uos, quæ fata ſequũtur,
Currite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.

gati, uirgis contexti. ¶ Lanæ candentis, candidæ, Candens enim a candore dictum eſt ut Macrobius libro quinto teſtatur, et per hoc felicia fata indicat, Nam album filum parcarum felicitatẽ & uitam. Nigrum uero infelicitatem & mortem indicat. ¶ Cuſtodibant, continentes ſeruabant. ¶ Hæ, ſcilicet parcæ. ¶ Pellentes uellera, filantes, Nam quæ filant uellera digitis impellunt. ¶ Voce clariſona, clare ſonanti et magna uoce. ¶ Talia fata, qualia ſequentur. O decus eximium &c.

Cãdẽ unde.

Parcarũ fila

¶ Carmine perfidiæ, ἀναδιπλωσις poteſt eſſe nam arguet perfidiæ plenum eſt, ut cum dicimus furti arguitur, uel crimine perfidiæ legatur, eſt autem ſenſus. Parcas adeo ueridico carmine fata prædixiſſe quod in poſterum falſitatis crimine nunquam argui poterit.

¶ O decus eximium, principum eſt nuptialis carminis, quod parcæ cecinerũt, Eſt autem ordo, O peleu clariſſime nato columen æmathiæ magnis uirtutibus augens eximium decus, accipe oraculum ueridicum, quod ſorores pandũt tibi luce læta. ¶ Clariſſime nato, propter Achillem naſciturum. Parcæ uero res futuras tanq̃ præſentes ſibi habẽt ¶ Columen æmathiæ, præſidiũ theſaliæ, æmathia enim dicta ẽ macedonia q̃ eadem dicta eſt theſſalia, ut Iuſtinus inquit a nomine æmathionis regis, cuius prima uirtutis experimenta in locis illis extant. ¶ Accipe, audi, ſicut e cõuerſo dare dicere, Virgilius, ſed tamen iſte deus qui ſit da tityre nobis. ¶ Sorores, Parcæ, ¶ Læta luce, felici die. ¶ Sed uos q̃ fata; cõuertit ad fuſos ſermonem, exhortaturq; ne ab opere ſuo ceſſent, ordo uero eſt talis, Sed uos fuſi ducentes ſubtegmina, q̃ fata ſequũtur currite. in filo. n. parcarum dicuntur fata cõſiſtere, et hic uerſus intercalaris eſt. ¶ Subtegmina. Subtegmen a ſubtexendo dicitur, et id eſt filũ quod intra ſtamen currit, ut Seruius lib. iii. æneí. docet, qđ Perſius tramam dixit. Mihi trama figuræ ſit reliqua, aſt illi tremat omento popa uẽter. Virg. Et picturatas auri ſubtegmine ueſtes. ¶ Quæ fata. fatum ut inquit Seneca lib. iiii. de beneficiis ſeries eſt implexa cauſarũ. Idem in. ii. qõnum natu. fatum quid intelligis? Exiſtimo neceſſitatem re

æmathia.

Accipere dare.

Subtegmen.

Fatũ.

rum omnium actionumq́ʒ quam nulla uis rumpat, a fando aūt dictum eſt, quia dei id fantur quod ſentiunt nō ue mali homines, quibus unum in pectore eſt aliud in lĩgua, Lucanus in. y. Seu quod canit ille, canendo fit fatum. Statius ĩ the. Et uocem
Stoicorū opio fata ſequuntur, fuit aūt ſtoicorum opinio, qui fato fieri omnia dicebant principia ꝑ ſertim & exitus uitæ, nam media fortuita eſſe ueteres crediderunt, unde inter fatū
Fatū et fortuna. & fortunam hoc intereſſe uoluerunt, ut principium et finis uitæ a ui ſiderum pendēs fatum hominis dicatur, quod aūt in medio accedit, cuius cauſa nobis ignota ſit id fortuna fieri dicatur, Sed de fato id ſequi debemus, quæ beatus Auguſtinus docet libro quinto cap. primo his uerbis, quæ ſi propterea quiſq́ʒ fato tribuit, quia ipſam dei uoluntatem uel poteſtatem fati nomine appellat, ſententiam teneat, linguā corrigat, de fato plura Cicero in fragmento de fato,

Adueniet tibi iam portans optata maritis
Heſperus, adueniet fauſto cum ſidere coniunx,
Quæ tibi flexo animō mentis ꝑfundat amorē:
Languiduloſq́ʒ paret tecum cōiungere ſomnos
Leuia ſubſternens robuſto brachia collo,
Currite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.
Nulla domus tales unquam contexit amores,
Nullus amor tali cōiunxit fœdere amāteis,
Qualis adeſt Thetidi, qualis concordia Pelei,
Currite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.
Naſcetur nobis expers terroris Achilles,

ADueniet tibi, ſuperius docuimus non prius licitum fuiſſe ſponſo cū ſponſa cubare, q́ʒ heſperus aduenisſet, dicit ergo heſperꝰ q̄ ſolet res optatas maritis afferr̄ oibus tūc ꝑcipue i tui gratiā ueniet et aduentum uxoris in thalamum afferet. Portās optata, quæ diu deſiderata a nonis nuptis fuerunt facultatem coeundi uidelicet. Fauſto cum ſidere, felici & fauente ſiderum curſu, & hoc quoq́ʒ ſecūdum opinionem de qua paulo ante, quæ tamen eſt cōtra ueritatem ut docet beatus Auguſtinus lib. y. cum unius cuiuſq́ʒ ſit liberum arbitriū, Quod ſic intelligēdum eſt corpora inferiora a ſu-
Aia ſideribꝰ nō ſubiicitur periorıbus gubernari, Sed animū quæ dignioris ſubſtantiæ eſt non eſſe corporibus ſiderum ſubditam, unde illud eſt Lucretii, ſapiens dominabitur aſtris. Quæ tibi flexo animo, in uota tua inclinato, uidi codicem i quo legitur flexanimū,
Flexanimꝰ. amor. & amorem flexanimū appellabit animū flectentē iuxta illud Pacuuii. Quod et Varro de lingua latina et Cicero in primo de diuinatione aſſerūt, qualis eſt illa flexanimа tanq́ʒ lymphata ut baccha ſacris cōmota. Amorem mentis, ſuæ. ſ. Languiduloſq́ʒ paret, Et quæ apparet tecum una dormire. Lāguidulos autem intelligit ſomnos quales coniugum uel amatorum eſſe ſolent, qui multis luſibus defatigati deniq́ʒ iam languidi facti collo brachia ſubſternētes dormiūt. Subſternens, ſupponens. Læuia brachia, pollita et nitida. Tales amores, adeo felices. Contexit, pro contexuit. i. cōiunxit, Virg. Cū iam trabibus contextus acernis ſtaret equus. Tali fœdere. q. d. tam firma & ſtabili fide. Naſcetur nobis, naſciturum achillem

& fortiſſimum & uelociſsimum prædicũt parcæ. ¶ Expers terroris, impauidus magnanimus qui ſic appellatus fuit, eo ꝙ breuem uitam cum gloria ꝗ̃ ſine gloria longiſsimã maluit Ioue matri Thetidi hoc proponente ut Homerus ἐν τῷ ι ἰλιάδος ſcripſit, unde in principio Achilleidos dixit Statius, magnanimum æacidem.

Achilles magnanimus.

Hoſtibus haud tergo, ſed forti pectore notus:
Qui per ſæpe uago uictor certamine curſus,
Flammea præuertet celeris ueſtigia ceruæ.
Currite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.
Non illi quiſquam bello ſe conferet heros,
Cum phrygij teucro manabunt ſanguine riui.
Troicaq; obſidens longinquo mœnia bello
Periuri Pelopis uaſtabit tertius hæres.
Currite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.
Illius egregias uirtutes, claraq; facta
Sæpe fatebuntur gnatorum in funere matres,
Cum in cinerem canos ſoluẽt a uertice crines,

¶ Hoſtibus haud tergo, hæc ẽ maxima uiri fortis cõmendatio qui pectore & non tergo ſit hoſtibus not⁹, hoc n. ẽ idiciũ ipſm nũꝗ̃ fugiſſe. ¶ Qui pſæ. ua. ẽt Hõe. Achillem tãꝗ̃ uelociſſimũ laudauit. ¶ Præuerteret, anteueniret, Virg. Volucrẽꝗ̃ fuga præuertitur hebrum. ¶ Veſtigia flãmea, pedes ueloces, nihil eni eſt igne uelocius. ¶ Ceruæ, cerui enim naturaliter ſunt uelociſſimi. ¶ Non illi quiſꝗ̃, anteponit achillem omnibus ad troianũ bellum profecturis. ¶ Cũ phrygii teucro, cum flumina troiana troianorũ ſanguine replebuntur, fluuii autẽ troiani ſunt Xanthus & Simois. ¶ Lõginquo bello, utputa decẽnali, Longinquũ enim ad tempus refertur, & ſi alias ad locũ. Seruius Sulpitius in epiſtola ad Ciceronem. Nullus eſt tantus dolor, quem non longinquitas temporis minuat ac molliat, & Propertius lib. primo. Multi lõginquo periere in amore libenter, in quorum numero me quoq; terra tegat.

Lõginquus.

¶ Tertius heres Pelopis, Agamemnon ex Atreo Pelopis filio genitus, ſic Tertius ab illo, fuit autem Agamẽnon dux in exercitu græcorum ut notiſſimũ eſt.

¶ Periuri Pelopis pelopem periurũ appellauit, quia Mirtilo aurigæ fidem non ſeruauit. Sed i mare illum ꝓcipitauit, q ẽ ab ei⁹ noie Mirtoũ dictum fuit, ut in fabulis apud Ouid. habemus & apud Diodorum in fine quinti lib. ¶ Illius egregias hoc quoq; achillis fortitudinem idicat, quia cum matres filios ab illo interfectos deplorabunt, illius fortitudinẽ fateri cogentur. ¶ Sæpe fatebuntur, quia multos ipſe interficiet. ¶ Cum ſoluent crines, cum filios mœſtæ deflebunt, ſolebant nãꝗ̃ in funere crines abſcindere, & ſupra rogum proicere, cuius conſuetudinis nõ ignarus Homerus lib. xxiii. Iliados Achillem introducit, Quam comam ſperchio fluuio dedicauerat, in patrocli funere ſecuiſſe, quæ res ad fletum omnes prouocauit, Sic enim inquit στὰς ἀπάνευθε πυρῆς ξανθὴν ἀπεκείρατο χαίτην. i. ſtans ſcorſum a Pyrrha flauã incidit comam, τήν ῥα σπερχειῷ ποταμῷ τρέφε τηλεθόωσαν. i. quã ſperchio fiumini nutriebat, longe pubeſcentem. Dictis etiam Cretenſis lib. quarto de bello Troiano Neoptolemũ ab achillis tumulum conſuetudinem hanc ſer

Mos crinis abſcindẽdi ĩ funere

ueſſe cõmemorat ſic ſcribens, poſtquam in auctorem paternæ cædis uindicatum eſt, initium lugendi ſumit, & una cum phœnice & omni mirmidorum exercitu comas ſepulchro deponit, hinc etiam Propertius libro primo, Illa meo caros donaſſet funere crines, & Oui. li. iii. Cũ Nereides Narciſſum ſepeliũt ſic inqt et ſectos fratri ipoſuere capillos. ❡ Soluẽt canos, capillos canos. ❡ In cinerẽ rogi, uidelicet qa antiquioribus mos fuit cremandi cadauera, uerũ eſt ꝙ mos hic apud Romanos nõ fuit ueteris inſtituti, at poſtq̃ lõginquis bellis obrutos erui cognitum eſt. tunc inſtitutum fuit, & nemo ante Syllam crematus traditur, idq; eum noluiſſe ueritum talionem ab eruto. C. Marii cadauere, a uertice a capite.

Mos cremãdi cadauera.

Sylla prim' crematꝰ apd Rom. ſibi ceſſ

> Putridaq; infirmis uariabunt pectora palmis.
> Currite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.
> Nanq; uelut denſas proſternens meſſor ariſtas,
> Sole ſub ardenti flauentia demetit arua,
> Troiugenum infeſto proſternet corpora ferro:
> Currite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.
> Teſtis erit magnis uirtutibus unda ſcamandri,
> Quæ paſſim rapido diffunditur Helleſponto,
> Cuius iter cæſis anguſtans corporum aceruis,
> Alta tepefaciet permixta flumina cæde.
> Currite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.
> Deniq; teſtis erit morti quoq; reddita præda,
> Cum terræ excelſo coaceruatum aggere buſtũ:

❡ VAriabunt, ꝑcutiẽdo uaria reddent ex uerberum maculis quas uibices appellamus, eo quifidt. ❡ Pectora putride, uel tã q̃ anilia uel mœrore cõfecta, et hoc quoq; moris erat in mœrore pectora ꝑtũdere. ❡ Nã q; uelut denſas, Ab agricultura ꝑ cõparationem, troianorũ numerum quos interfecturus eſt Achilles exponit. Flauẽtia aũt ꝑpter frumẽta iam matura, quæ flaui ſunt coloris, Teſtis erit Scamãdrũ achilleæ uirtutis teſtem futurũ dicunt parcæ, quaſi ſit replendus cadaueribus troianorũ ab Achille occidẽdorum. Scamander aũt fluuius eſt regionis troianorum ex quodã Idæ colle ortum trahens & in Helleſpõtum deniq; terminans de quo Strab. li. xiii. Et Pli. lib. v. ca. xxx. ❡ Quæ diffunditur helleſpõto, In helleſponto enim terminatur Scamander, Helleſpõtum aũt mare eſt anguſtum ab helle dictum, quæ in illud decidit cum una cum Phrixo in colchicã regionem transfretaret, de cuius anguſtiis legito Plinium lib. v. c. xiii. & Strabonẽ lib. ii. & Solinum cap. x. et propter anguſtias rapidum appellauit. ❡ Cuius iter, Cuius Scamandri fluxũ ❡ Anguſtans, anguſtum reddens achilles. ❡ Cæſis corporum aceruis, hippallage eſt. i. cæſorũ corporum cumulis. ❡ Tepefaciet flumina, Syllabam breuẽ in tepefacio licentia poetica produxit, ideoq; ſi per geminum ff ſcribamus, nõ erit abſurdum, licet alii indifferentẽ illam uelint. Quod nullibi q, meminerim reperi. ❡ Morti quoq; reddita præda; Achilli mortuo data Polixena quaſi ꝑs ꝑdæ ei debita. Nã cum polixena Neoptolemo Achillis filio capta ad Troia, i ꝑdæ diuiſione obueniſſet, illam ad patris tumulum mactauit, ſicuti in ſequentibus declarat. ❡ Cum terræ, ſic legendum eſt non terres, et eſt ordo, cum buſtum, ideſt

Scamãder.

Helleſpõtũ.

Tepefacio.

Polixena a neoptolemo macta ta.

ideſt locus cremati cadaueris, ſed pro rogo poſuiſſe uidetur. ¶ Coaceruatũ, cumulatũ excelſo aggere terræ excipiet.
¶ ARtus niueos, Candida membra.
¶ Virginis percuſſæ, Polixenæ a pyrrho interfectæ.

Excipiet niueos perculſæ uirginis artus,
Currite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.
Nam ſimulac feſſis dederit fors copiã achiuis,
Vrbis dardaniæ neptunia ſoluere uincla,
Alta polixenia madefient cæde ſepulchra,
Quæ uelut ancipiti ſuccubens uictima ferro,
Proiiciet truncum ſubmiſſo poplite corpus.
Currite ducentes ſubtegmina. currite fuſi.
Quare agite optatos animi coniungite amores.
Accipiat cõiunx fœlici fœdere diuam,
Dedatur cupido iam dudum nupta marito.
Currite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.
Non illam nutrix orienti luce reuiſens
Heſterno collum poterit circundare filo,
Currite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.

¶ Nam ſimul ac, poſtquã græci troiam cœperint. ¶ Feſſis, longo bello defatigatis. ¶ Soluere uincla neptunia diruere compagẽ Troianorum mœnium, quæ a Neptunno ædificata fuerant. ¶ Alta ſepulchra, Achillis ſepulchrum, quod in Sygæo promontorio Troiano erat extructum, ideo alta dixit, niſi forte ſepulchri magnitudinem reſpiciat. ¶ Cæde polyxenia, ſanguine polixenæ interfectæ. ¶ Quæ uelut uictima, nam ueluti loco uictimæ mactata fuit polixena. ¶ Succumbens, hoc de Euripide ſumptum eſt, qui ait, ipſam ſponte ſuccubuiſſe, nec noluiſſe a Pyrrho tangi. ¶ Proiiciet corpus, ſi porriciet legerimus forte non abſurdũ quia ex diſciplina aruſpicum & ex præcepto pontificum, uerbum hoc ſolenne ſacrificantibus docet Macrobius libro tertio Saturnalium, ubi etiam apud Virgilium extãq́; ſalſos Porriciam in fluctus non proiciam legendũ admonet. ¶ Trũ

Achillis ſepulchrũ.

Porricere.

cum, truncatum abſciſſo capite. ¶ Submiſſo poplite, inclinato genu. ¶ Quare agite, concluſio eſt hymenæi in qua nos nuptos ad amores cõiungẽdos parcæ exhortan. ¶ Coniunx, peleus, & notandum eſt ꝙ nomen iſtud ſine n, littera coniux ꝗdam proferri uolunt, ut Priſcian⁹ in libro de accẽtibus notauit, ꝙ in genitiuo et in aliis caſibus eandem litteram amittit. ¶ Accipiat diuam, Thetidem. ¶ Felici fœdere, felici coniunctione et fide, ¶ Dedatur cupido iddudum ideſt ſtatim Virg. Iddudum ſumite pœnas uel iamdudum cupido ut longum tempus reſpiciat. ¶ Dedatur, in mariti poteſtatem & manus concedatur.
¶ Non illam nutrix orienti, Poeta & honeſte & docte rem obſcenam dixit. Senſus enim eſt ꝙ puella nocte hac uitiabitur, quod ex conſuetudine antiqua explicat dicens ꝙ nutrix non circũligabit ei amplius laneam zonam pudicitiæ, de qua in ſecũdo epigrãmate ſuperius diximus, Ordo uero talis eſt, nutrix reuiſens puellam. ſ. luce orienti. i. primo mane nõ poterit circũdare illam externo filo colum, & ſic colum erit genitiui caſus a nominatiuo colus quã

Cõiunx

Iddudum.

M

do muliebre inſtrumentum ſignificat. ¶ Heſterno filo, quo heri ligauer[illegible], quia hac nocte diſſoluta fuerit zona ipſa. Alii tamen collum per geminatum .ll. legunt aſſerentes uirginibus primo coitu groſſius collum fieri, & ſic erit ſenſus ꝙ nutrix luce orienti illam reuiſens non poterit collum illius circundare filo heſterno .i. eodem filo quo die ꝑcedenti anteq̄ cum marito coiret, Circundarat, ut uideret an groſſius collum factum eſſet, Non deſunt qui hoc ad lanam & ad penſa, q̄ nutrices filanda afferunt, referenda exiſtiment. Sed eorum opinionem nec reiicio nec recipio, ita tamen ut priores ſi[illegible]baturus.

Collū groſſi⁹ i coitu

Anxia nec mater diſc[illegible]s mæſta puellæ
Secubitu, caros mittet ſperare nepotes.
Currite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.
Talia præfantes quondam felicia pelei
Carmina, diuino cecinerunt pectore parcæ.
Præſentes nanq; ante domos inuiſere caſtas
Sæpius, & ſe ſe mortali oſtendere cœtu,
Celicolæ nondum ſpreta pietate ſolebant.
Sæpe pater diuum templo īfulgente reuiſens,
Annua dum feſtis ueniſſent ſacra diebus.
Conſpexit terra centum procurrere currus.

¶ ANxia nec mater, Adeo firma erit inter coniuges iſtos coniūctio ꝙ nulla unquā eſt futura inter ipſos diſſenſio, ita ut ſeorſum cubare cogātur, et ſic deſcendentium deſperatio ſequeret̃. ¶ Secubitu, ꝓpter ſeparatiōem a marito ut ſeorſum cubet. ¶ Diſcordis, a coniuge diſſentiētis. ¶ Mittet, omittet ratione carminis ꝓpoſitionē detraxit. ¶ Sperate caros nepotes, q ex ſecubitu nō ampli⁹ naſcerētur, nā cum cōiugii finis ſit liberorū ꝓcreatio, ſicut & alibi diximus, hoc inferre uoluerunt parcæ, coniuges iſtos genus ſuū ꝓpagaturos, ordo uero eſt Thetidis mater nec anxia et mœſta ſecubitu puellæ .i. filiæ diſcordis a marito .ſ. mittet .i. deſinet ſperare caros nepotes. ¶ Talia ꝓ̄fantes, Concludit igitur hæc fuiſſe carmina et ꝓdictiones a parcis olim uaticinatas, et eſt ordo, parcæ ꝓ̄ſentes, ꝓ̄fantes talia, quōdā diuino pectore, cecinerūt felicia carmina pelei .i. carminibus futurā peleo felicitatem uaticinatæ fuerūt. ¶ Parcæ ꝓ̄ſentes, quæ & ipſæ nuptiis interfuerāt Et ne hoc abſurdū uideatur q, dei ꝓ̄ſentes cū hominib⁹ uerſarent̃ digreſſiūculam facit in qua id olim uſitatum fuiſſe cælicolis oſtendit, poſſumus etiam præſentes ſequentibus iūgere ut ſit, Cœlicolæ ſolebant ꝓ̄ſentes inuiſere &c. ¶ Spreta pietate, ab hoibus .ſ. ¶ Namq; ante, & antea hoc eſt antiquo tēpore quādo nōdum in terris pietas ſpernebat̃. ¶ Sæpe pater diuum, Deos enumerat, & primo Iouē q olim cū mortalibus uerſabant̃. ¶ Pater diuum, Iupiter. ¶ Reuiſens, homines uidelicet. ¶ Annua dū ſacris, Aliq hoc loco de olympico certamine intelligēdum exiſtimant, quos minime ſequēdos arbitror, Nā olympicū certamen qnto quoq; anno quatuor in medio expletis celebrabatur, ut Euſebius ī lib. de tēporibus his uerbis teſtatur, Elii agunt qnquēnale certamē quatuor annis ī medio expletis qbus principes annui cōſtituūtur quatuor, Solinus ca. ii. ubi de tēporibus urbis cōditæ agit, olympiadem

Dei olī cū hoī b⁹ uerſabant

Olympicū certamen.

quatuor annorum cenſet cum ſic ſcribit, Quippe certamen olympicum qd' Hercu les in honorem ataui materni pelopis ediderat intermiſſum iphitus filius eius in/ ſtaurauit, poſt excidiũ Troiæ ãno.cccc.viii. Ergo ab iphito numeratur olympias prima. Ita ſex mediis olympiadibus interiectis ꝗbus ſingulis anni quaterni iputã tur, cũ ſeptima cooptãte olympiade Roma cõdita ſit inter exortũ urbis & troiam captam iure eſſe annos.cccc.xxxiii.cõſtat, Et iferius etiã ſingulis olympiadibus manifeſte quatuor annos iputat, Dionyſius etiã halicarnaſeus lib.i.antiꝗtatũ Ro manarũ, ubi de tẽpore loꝗtur quo urbs a gallis capta fuit, olympiadẽ quatuor an/ norũ ſpatium comnere exiſtimauit, Cũ cẽtum & uiginti annos triginta olympia dum ſpatiũ eſſe aſſerat, Et licet ſingulis olympiadibus quatuor tãtum anni cõnu merẽtur, Tamẽ olympias ꝗnquẽnale certamẽ dicitur, ꝗa annus in cuius principio ludi agebãtur in ſupputatione icluditur, hinc Plutarchus in lycurgi uita cõmemo rat, ꝙ agis, quodã elięſes laudibus efferẽte, ꝗ pulchre olympia iuſteꝙ agerent. Et quid magni inꝗt elięſes faciũt. Si ex annis quiꝙ diẽ unum iuſtitia utũtur, Seruius etiã li.i.æneí. Idẽ innuere uidetur ubi inquit poeta, ueniet luſtris labẽtibus aras. ibi exponit luſtris.i.ꝗnquẽniis, & poſtea ſubiũgit. Et bene olympiadibꝰ cõputat tẽpora, quia nõdum erat uel Roma uel cõſules, nã ab urbe con. uel a conſulibus ro mani tẽpora ſupputabãt, luſtrum aũt dictũ, ꝗ poſt ꝗnquẽnium una quæꝙ ciui/ tas luſtrabatur, uel ſecũdum Varronẽ. quia ꝗnto anno Cẽſores luebant.i.reſolue/ bant tributa et uectigalia. Sed ut ad Catullũ reuertar, cũ de annuo ſacro, hoc loco mentionẽ faciat, ego potius exiſtimauerim ipſum circenſes ludos tetigiſſe, & ma/ xime quia ſubiũgit, Conſpexit terra cẽtum procumbere currus, Nam ſic et Virg. inquit in.iii. georgicorũ, Cẽtum quadriiugos agitabo ad littora currus, Sunt enĩ circenſes dicti a circo in quo exercebãtur extructo a Tarquinio priſco, qui et Ro/ mani & magni ob magnas impenſas, nam ducenta millia nũmum primum impen/ ſa fuere, ut Aſconius aſſerit, i.ii. Verrinarũ. Titus Liuius in primo Romani ma/ gniꝙ uarie appellati, Non me præterit quod Lactãtius lib.vi.ait circenſes, uideli cet Neptunno equeſtri ideſt conſo ſacros fuiſſe.

Olympias prima tẽpus urbis conditæ.

Vrbs capta.

Agis, Agidis reſpõſũ acutũ.

Rom. tẽpa.

luſtrũ unde.

Circẽſes ludi ꝗa romãi.

Neptunus eqſter.

Sæpe uagus liber Parnaſſi e uertice ſummo
Thyadas effuſis euanteis crinibus egit,
Cum delphi tota certatim ex urbe ruentes
Acciperent læti diuum fumantibus aris.
Sæpe in lætifero belli certamine Mauors,
Aut rapidi Tritõis Hera, aut Rhãnuſia uirgo.
Armatas hominũ eſt pſens hortata cateruas.

℄ SÆpe uagus liber, Bacchus etiã in parnaſſi uertice, ſæpe olim inter bacchantes uerſatus cõmemoratur. ℄ Vagus liber, qui ſemp uagabatur. ℄ In uertice par/ naſſi, in cacumine mõtis parnaſſi, ꝗ eſt mõs in phocide, de quo Ouidius, Mons ibi uerticibus petit arduus aſtra duo/

Vnde Lucretius. Et quãtum occiduo tã tum ſũmotus Eoo, Cardie parnaſſus ge mino petit æthera colle. Mons phœbo Bromioꝗ ſacer cui numine mixto Del phica thebanæ referunt trieterica bac/

bus. Noie parnaſſus. Dicit aũt in medio mundi ſitus Apollini et baccho conſecratus.

Parnaſſus mons.

Thyades. chæ. ⁋ Thyadas, ſacrificātes mulieres bacchas, ſic ἀπὸ τοῦ θύειν, i. a ſacrificādo dictas. ⁋ Euātes, furētes. ⁋ Cū delphi, Delphi oppidū ē ſub mōte parnaſſo clariſſimū Apollinis oraculo, q̄d orbis umbilicum dixerunt. Unde Statius in primo the

delphi baidos. Audiit & medius cœli parnaſſus, ubi Lactātius inquit bene medius, quia

Orbis umbilicus. umbilicus terræ dicitur, nā cum iupiter medium mūdi locum uellet agnoſcere, ab ortu & occaſu duas aquilas dimiſiſſe fertur quæ uolatu laſſæ in parnaſſi uertice ſederunt, uel q̄ Cataclyſmi tēpore terræ fuerat diſcrimen & aſtris, Ut Lucan. Hoc ſolum fluctu terras mergente cacumen Emicuit pōtoq; fuit diſcrimen & aſtris. ⁋ Delphi, hoīes in oppido habitātes. Continens pro cōtento poetice poſitum eſt. ⁋ Acciperet diuum, ipm̄ Bacchū. ⁋ Aris fumātibus, ob uictimas in honorem ipſius impoſitas. ⁋ Sæpe in lætifero, Mars etiā in bellorū tēporibus hominibus mix

Mars pro troianis. tus fuit. Homerus lib. y. inducit ipſum pro troianis cōtra Diomedem, ubi etiā pal las inducitur. ⁋ In lœtifero, lœtū. i. mortem afferente. ⁋ Aut rapidi tritonis hera, Pallas ſic appellata a Tritone Africæ palude uel fluuio ut alii uolūt, penes quā nata dicitur, ut Pōponius mella teſtatur. ⁋ Rhamnuſia uirgo, Rhānuſia dea eſt Pallas ubi nata.

Nemeſis. quæ Nemeſis dicitur, quæ ulciſcitur elatos nimium & ſuperbe ſecunda fortuna utentes, ſicuti ſuperius annotauimus.

SED poſtquā tell⁹, hoc loco rōnē reddit, cur dei homines deſeruerint. In de Oui

> *Sed poſtquam tellus ſcelere eſt imbuta nefando.*
> *Iuſtitiamq; omnes cupida de mente fugarunt,*
> *Perfudere manus fraterno ſanguine fratres,*
> *Deſtitit extinctos natus lugere parenteis,*
> *Optauit genitor primæui funera nati,*
> *Liber ut innuptæ potiretur flore nouercæ.*
> *Ignaro mater ſubſternens ſe impia nato*

nono capitulo primo exemplo undecimo. Qui ut Horeſtilla ſibi nuberet, unicum quē habebat

dius libro primo mutationū carmina illa mutuatus uidet, cum inquit. fugere pudor uerumq; fideſq;. in quorum ſubiere locum fraudeſq; doliq; , inſidiæq; et amor ſceleratus habendi, & reliqua p longū ſequūtur progreſſum. ⁋ Scelere neph. i. nephandis ſceleribus. ⁋ Perfudere manus, hinc Ouid. fratrum quoq; gratia rara eſt. ⁋ Deſtitit extin. filii in funere parentum non deflent. Ouid. uero auxit dicens, Filius ante diem partrios inquirit in annos, ⁋ Primæui nati.

L. Catilina. quemadmodum de Lucio Catilina refert Saluſtius, & Ualerius Maximus quoq; comprebat libro memorabilium

filium ueneno ſuſtulit. ⁋ Ut liber, ſine aliquo impedimento. ⁋ Potiretur flore nouercæ, ideſt flore alterius uxoris quæ futura erat filii ſed iam interfecti nouerca. ⁋ Ignaro mater, aliud eſt ſcelus q̄a mater auſa eſt cum proprio filio concumbere illo tamē ignaro, ſicut. de iocaſta traditur, quam alii Epicaſtam appellant, q̄ ignara cum filio œdipode ignaro concubuit ex quo duos ſuſcepit filios œtheoclem & Polinicem. Oedipus cū matre concubuit.

⁋ Suſternens ſe, in coitu, uidelicet.

⁋ Scelerare, contaminare, Virgilius Parcæ pias ſcelerare manus.

Impia non uerita eſt diuos ſcelerare penates,
Omnia fanda, nefanda malo permixta furore,
Iuſtificam nobis mentem auertere deorum.
Quare nec tales dignantur uiſere cœtus,
Nec ſe contingi patiuntur lumine claro. Finis.

¶ Impia, ob ĩgẽs ſcelꝰ idẽ repetit uerbũ ¶ Diuos pe. deos penates, q aũt ſint dei penates declarat Macro. li. iii. Saturn. ¶ Oia fan. deniq; cõcludit oia fanda & nephanda ſimul permixta fugaſſe a nobis deorũ mẽtẽ. ¶ Iuſtificã, benignam. ¶ Mẽtẽ, ideſt uoluntatẽ. ¶ Quare nec talis, propter ſcelera hominum nephanda dei nolunt amplius eoꝝ cœtibus intereſſe, nec aperte ſub deorũ figura cerni in terris. ¶ Talis cœtus, tot ſceleribus contaminatos. ¶ Nec ſe cõtigi, uideri, nã ſenſus tactꝰ ad oẽs alios tranſfertur. ¶ Lumine claro, aperta luce, Sed iam nube contecti ad homines accedunt. Et ſic finem hexametris impoſuit in quibus ita decenter laſciuiens poeta, pluri mis digreſſiũculis uſus ẽ ut furorẽ quẽdã, uere poeticũ q̃ agitabaẽ idicauerit.

Tactꝰ

FINIS EXPOS. HEROIC. CARM.

ELEG. I. EXPOS.

ELEG. VERSVS AD ORTALVM.

ELEG. I.

Etſi me aſſiduo confectum cura dolore

Etſi me aſſiduo Tertia hæc ſingulatimaq; operis totius pars in qua i elegis uerſibus deſcribendis ingenioſe et docte uerſatus eſt Catullus, primo autem elegias quaſdã cõpoſuit: deinde epigrãmata eodẽ carminis genere ſubtexuit, ẽ aũt elegũ carmen qđ hexametro pẽtametroq; cõſtat, Liuius auctor q fuerit grãmatiei certant, & adhuc ſub iudice lis eſt, ut Oratius ait in arte poetica, licet ſm Terẽtianũ callinous primus auctor fuerit, q ingt pentametrũ dubitãt qs primus ſinxerit auctor, qdã nõ dubitãt dicere callinoũ. dicti aũt ſunt elegi, qa primũ ad luctus exprimẽdos accommodati fuerũt, unde i prĩo carminũ miſerabiles elegos Oratius appellauit, et in arte etiã dixit, Verſibus ipariter iunctis quærimonia primũ, poſt etiã incluſa eſt uotis ſentẽtia cõpos, unde etiã inquit Terẽtianus, hos elegos dixere ſoletq; clauſula talis, triſtibus ut tradũt aptior eſſe modis, eſt.n. ε ε ϖιρριμα σχετλιαστιχον. i. aduerbium miſerabile, ut ait Suidas. Mydã nãq; Gorgii lydis imperãtẽ dum matri parẽtaret primum hoc carmie uſum fuiſſe cõmemorãt, quãuis alii ãducãt ab ελεγειν qđ deſcipere priſci græci dixere, & Teoclem naxium ſiue eretrieum primũ per furorẽ et inſanıã id genus carminis aiũt protuliſſe. Niſi forte deductũ ſit nomẽ ab elegia q̃ arũdo eſt ut ait Pli. li. xyi. c. xxxyii. nõ i excelſitatẽ creſcẽs, ſed iuxta terrã fruticis mõ ſe ſpargẽs, & iõ ab humilitate caracteris, dicãtur elegi, unde Oui. Arma graui nũero uiolẽtaq; bella ſe uoluiſſe ſcribere in amorũ ſuorũ pricipio, et a cupidine ſublatũ fuiſſe unũ pedẽ retulit. & in faſt. ii. Quid uolui demens elegis iponere tãtum Põderis heroi reſerat iſta pedis, Sed de elegis hæc ſuff citãt re

Elegũ carmẽ | Elegi unde. | Elegi miſerabiles. | ε ε | Mydas | tcocles naxiꝰ | Elegia arũdo

liq̄ apud Diome. Terētianū, & cæteros grāmaticos legito, nunc uero qđ nunc iſtat agamus. Primā igitur hāc ad ortalū amicū elegiā ſcribit, cuius iſtud eſt argumētum, excuſat ſe, ꝙ dolore ex fratris morte ſuſcepto ipeditus, nō potuerit cito ut ille uolebat ſatis eius deſiderio facere, poſtulauerat nāq; Ortalus, ut quā græcam de crine berenices callimachus elegiā cōpoſuerat uellet ipſe latinā facere, qđ cū demum peregiſſet, illam ad ortalum mittēs tarditatem rōne ſuperius dicta excuſat, illius aūt principium infra ſequetur, Oia qui magni &c. ⁋ Cura mœror-

Seuocat a doctis Ortale uirginibus,
Nec potis eſt dulceis muſarum expromere fœtus·
Mens animi. tantis fluctuat ipſa malis.
Nanque mei nuper lethæo gurgite fratris,
Pallidulum manans alluit unda pedem,
Troia rhœteo quem ſubter littore tellus,
Ereptum noſtris obterit ex oculis.
Alloquar. audiero nūquam tua uerba loquentē.
Nunquam ego te, uita frater amabilior.
Aſpiciam poſthac. at certe ſemper amabo,
Semper mæſta tua carmina morte canā.

⁋ SEuocat, remouet. ⁋ Me cōfectū, cōſūptū, Cicē. nec lāguoribus lœdi quibus eſſem ɔfectus. ⁋ Dolore ex fr̄is morte ſuſcepto, ut inferius ſubiunget. ⁋ A doctis uirginibus, a muſis. ⁋ Nec potis eſt dulcis muſarū expromere fœtus mēs ai, ita potius legēdum exiſtimo q̄ mēs hoium, ut nōnulli interp̄tātur, ſic

Mens animus n. dixit ēt Plautus ī epidico, pauor territat mentē ai. nā mens eſt rō, aius uero quo uiuimus. Cic. iiii. tuſc. qōnū de aio hic igitur ſi eſt excultus et ſi eius acies ita curata ē ut nō necetur erroribus fit pfecta mēs. i. abſoluta rō qđ eſt idē uirtus, Virg. mētēq; aiumq; delius iſpirat rates. s. Auguſt. in. ix. de ci. dei. Ipſam igitur mēs eoꝝ. i. pars ſupior ai qua rōnales ſunt. ⁋ Mens ai. ſ. mei ita mœrorē cōfecta, q̄ autē mens hoium legunt. ita interp̄tātur, nec potis eſt. ſ. cum, ut poſtea iferat per acclamationē ſniam generalem, ſed melior ut dixi prima lectio. ⁋ Fœtus muſarum, carmina, nā q̄ dolore aliquo ipediunt nō poſſunt carmina ſcribere, hic Ouidius in primo de triſ

ſti. carmina pueniunt aio deducta ſereno Nubila ſunt ſubitis tēpora noſtra maliſ ⁋ Tātis malis, ob mortē fratris ſicut ſubiungit. ⁋ Ipſa mēs. ſ. fluctuat, æſtuat et i ſimilitudinē fluctus extollitur. ⁋ Nāq; mei nuper, apperit q̄bus malis mens ſua uexetur, q̄a. ſ. frater apud troiā mortuus ad iferos deſcēdit, ordo aūt eſt. Nāq; unda manās nup̄ gurgite le-

Leteb theo alluit pedē mei fratris, eſt. n. lethe apud iferos fluuius q̄ dr̄ obliuionē iducere λήθη. n. obliuio dicitur, hic Virg. & lōga obliuio potāt. ⁋ Tellus tro. i. troiana. ⁋ Subtus lit. rh. troiano. Pli. Nāq; li. y. c. xxx. Sic ſcribit extra ſinū ſunt rhœtea littora rhœteo et dardanio

Rhœtea littora et ariſbe oppidis habitata. ⁋ Obterit, oblimat delet, alii obtegit legūt, et clarior erit ſenſus. ⁋ Alloquar au. nūq̄ tua uer. lo. nunq̄ ingt te amplius alloquar nec te loquētē audiā uel ſit ſenſus, q̄ris ex fraterno amore te mortuū ſæpe ſim alloquuturus, tamē nunq̄ āplius ſum auditurus te loquētē. ⁋ Tua uer. ēphaſim hēt. q. d. dulcedinis plena ut eē ſole

bāt aliter pleonaſmos eēt loquētē uerba aliq̄ ut ſit iterrogatiuus ſermo legunt allo quar? audiero ne unq̄ tua uerba loquitē. Sed cū ſequētia affirmatiue ꝓferantur magis placet lectio prior. ¶ Nūq̄ ego te ui. ſenſus hic i hexametro ſubſequēti concluditur, qđ nō tātū Catullus ſed & alii quādoq; faciūt poetæ, eſt. n. ordo, nūq̄ poſt hac te aſpiciā. ¶ At certe, ſic legēdū ē nō aut, quoniā ex abſentia ſolet amor oblitterari, uñ Propertius, q̄tū oculis aio tā ꝑcul ibit amor, iō dicit, licet nō ſim ī poſterum te uiſurus nec auditurus tamē ſp̄ te amabo. ¶ Sēper mœſta, ordo ſemper canam carmina mœſta morte tua, alii legam legere malunt.

Qualia ſub denſis ramorum concinit umbris
 Daulias, aſſumpti fata gemens Ityli.
Sed tamen in tantis mœroribus Ortale mitto
 Hæc expreſſa tibi carmina Battiadæ.
Ne tua dicta uagis nequicquam credita uentis
 Effluxiſſe meo forte putes animo,
Vt miſſum ſpoſi furtiuo munere malum,
 Procurrit caſto uirginis e gremio.
Quod miſeræ oblitæ molli ſub ueſte locatum,
 Dum aduentu matris proſilit, excutitur.
Atque illud prono præceps agitur decurſu,
 Huic manat triſti conſcius ore rubor.

De Coma Berenicis Ex Callimacho. Ele. ij.

Omnia qui magni diſpexit lumina mundi,
 Qui ſtellarum ortus comperit, atq; obitus,

¶ QVALIA ſub dēſis, docta cōparatio qua poeta dolorē ſuum exp̄ſſit, talia n. carmia in morte fratris cātatur͡ dicit, qualia canit philomēa dū itym abſumptum cōq̄rit, fabula uero philomenæ et terei regis, nota ē Oui. carmine li. yi. meta. ¶ Daulias, philomela, ſic a loco appellata ſcribit nunq̄ Thucydides li. ii. Tereū maritū ꝓgnes nō regnaſſe i thracia ut latini dicunt ſcriptores, ſed in daulia regiōe terræ phocidis ꝓpiqua athenis, in qua fœminæ facinus illud circa itym patrauerūt. et hic daulias auis poetaꝶ carminibus celebrata ē, loco dt nomē a dēſitate arbuſtoꝶ iditū ē eū daulos dēſis appellāt hic ēt Catullus dixiſſe uī ſubdēſis umbris ramoꝶ. ¶ Fata it. mortē itys. Sed more ſuo diminutiuū fecit. ¶ Sed ta. ī tā. mœ. ſēſus a ꝑncipio elegiæ huc uſq; pēdet. Et artificioſe ſnias breues et cōciſas dolore ꝯſectꝰ poeta iterſeruit. ¶ Carmia bat. i. callimachi, callimachꝰ nāq; a batto cyrenarū rege

Philomena

Daulias auis

Callimachꝰ

atq; cōditore origine ſe traxiſſe teſtatur ut igt Strab. li. xyii. ide battiades appellatꝰ hic Oui. eleg. li. i. Battiades toto ſemper cantabit orbe q̄ris igēio nō ualet, arte ualet. ¶ Exp̄ſſa, in latinū ſermonē fere ad uerbum cōuerſa, alii excerpta legūt, eodē ferme ſēſu. ¶ Nec tua di. ua. hic idicat ortalū hoc poſtulaſſe, dicit. n. hoc feci, ne fortaſſis exiſtimares uerba tua ſic ex aio mihi effluxiſſe, ſi ē pomū ab amatore alicui puellæ clā donatum et in gremio repoſitū ſuꝑueniēte matre dū illā timēs ꝓſilit. illi imemori excidit et ſic uerecūdat. ¶ Oblitæ, immemori qđ pomum hēret in gremio. ¶ Furtiuo mū. occulto dono. ¶ Spōſi, nō q̄ ē ſed eē cupit, ſic Vir. quos ego ſum totiēs iā dedignata maritos. ¶ Dū ad. ma. dū ſuꝑueniēte matre eū celeritate diſcedere q̄rit. ¶ Illud. ſ. malū decurſu ꝓno lapſu ꝑclini eū puella fugiēdi grā ſurrexerit ¶ Huic. ſ. puellæ. ¶ Rubor ma. q̄a ſibi cōſcia, iō rubore inficitur ob uerecundiā

Battus

Ecuaſis ultra tres uerſus nō dēt fieri.

¶ Atq; il. ecuaſis eſt ad cōparatiōis ornatū ptinēs, qua frequēter Statius utitur in thebaide et Ser. li. ii. æneī. notat q; ultra tres uerſus fieri nō debet ne ſit uitioſiſſimum uel ſit ſenſus, quēadmodum uerecundatur puella cui malum occulte donatum excidit, ita ego quoq; cum quodam rubore mitto tibi hæc carmina quæ mihi quodāmodo præ dolore exciderunt.

ELE. II. EXPOS.

Mnia q ma. de. Iginius in lib. de ſignis cœleſtibus ubi de leōne loqtur, huius elegiæ a Callimacho poeta græco cōpoſitæ, & a Catullo noſtro i latinū cōuerſæ argumētū declarat, qd tale eſt, cū Ptolemæus, Berenicē ptolemæi & Ariſtonis filiā ſororēq; ſuā duxiſſet uxorē, & paucis prio diebus aſſyriā oppugnatū pfect⁹ eēt, uouiſſe Berenicē dicūt, ſi uictor ptolemæus rediſſet detōſurā ſe crinē & uoto dānatā crinē in ueneris arſinoes templo diſpoſuiſſe, cūq; poſtero die nō cōparuiſſe, qd cū rex ægre ferret conō Mathematicus regis gratiā inire cupiēs, dixit crinē iter ſidera uideri collocatū, et quaſdā uacuas a figura ſeptē ſtellas oſtēdit, quas eſſe crinē fingeret, huius crinis iter ſidera relati. Strab. ēt lib. i. meminit. Et licet græca ipſa callimachi elegia qd qdē nouerī nō extet, apud Theonē tamē arati iterpťtē principtū illius tale legitur. η με κονων εβλεψεν εν ηερι τον βερενικιον βοστρυχον η κεινη πασιν εθηκε θεοις ¶ Oia q ma. ſenſus eſt loquēte ipſo crine conō ille q multa in aſtronomia repperit, uidit ēt me, iter ſidera relatū & erit ordo ille conō q diſpexit oia lumina magni mūdi, q cōperit ortus ſtellarū atq; obitus, ut nitor flāmeus rapidi ſolis obſcuretur, ut ſidera cedāt certis tēporibus, ut dulcis amor furti relegās triuiā ſub latmia ſaxa deuocet a giro aerio idē cœleſti numine uidit me e bereniceo uertice cæſariē fulgētē, conō āt iſte mathematicus fuit cuius ēt meminit Iginius & Sen. li. yi. qō. nat. ubi de cometis & de quo Proper. itellexit li. iiii. cū inqt, me creat architem ſoboles babilonius orops. oron et a pauo ducta conone domus, hūc pbus apud Virg. ægl. iii. ſamiū fuiſſe dicit q de aſtrologia li. yii. reliqt, et de hoc itelligēdū exiſtimat cū inqt Virg. In medio duo ſigna⁹ conō, et qs fuit alter? qa licet plures fuerit mathematici elegāter errātē ruſticū iducit dicētē, qs fuit alter? Alter. n. accipit unus de duobus, ex cuius iterptatione nōnulli aſſerūt ſeruiū pperā expoſuiſſe qdē conōe athenieſiū duce, de quo Iuſti. li. yi. & Aemilius probus ī eius uita itelligēdū exiſtimauit, ſed quēadmodū nō negaueri apud Virg. de conone mathematico itelligi poſſe. ita nō uideo cur dicendū ſit pperſe ſeruiū exiſtimaſſe de conone duce itelligēdū eſſe, nā q̄uis alter de duob⁹ dicatur, nō tñ idcirco de duobus eiuſdē gñis diffinite dr, ut ſi dicerē lectus fuit a me in Plutar. Demoſthenes & alter q fuit macedonū rex Alex. &c. nō tñ ppter id pbaretur q et demoſthenes rex fuiſſet, pterea alter nō ſemp de duobus dicitur ſed q̄doq; p alio ponit. Pli. Tabulas plures pixit, e qbus unā in foro, alterā in comitiis, duas in Pōpeii porticib⁹ uidimus, ubi alterā nō de duabus, ſed alterā. i. aliā poſitū uidemus, ſed q̄do uiolati ſepulchri actio popularis eſt p ſeruio noſtro pauca hac dixerimus, quē iportune adeo qdā exagitāt, uexātq;, ut nec pſtātiſ. interptis doctrinā nec defuncti hois dignitatē auctoritatēq; uereant, q tamē etiā mortuus, plus poſteris, q̄ uiuētes illi uiuis pfuit, quo circa nos bonarū diſciplinarū pfeſſores plm iudicio meo illi debemus cū maximā litteris lucem latiſſimā ad recōditos poetarū ſenſus igreſſū maximū latine reip. ornamētū et īcredibile decus attulerit. ¶ Diſpexit, eo q in diuerſis cœli ptibus poſita ſunt ſidera iō diſpexit. ¶ Oia

Margin notes: Ptolo me⁹ berenice. — Crinis bernices. — Conō. — Alter. — Conō dux. — Serui⁹ defenditur. — ſeruio pluris mū debemus

lu.oïa ſidera. ¶ Mūdi, cœli ſicut ēt ſupius diximus. ¶ Qui ſtel. or. ꝗ ort⁹ et occaſus ſiderꝝ dephēdit, ortus āt et occaſus ut īqt Ser. li. i. geor. duo ſunt un⁹ ηλιακος .i. ſolis et alter κοσμικος .i. mūdan⁹, cū. n. duæ ſint cāæ ĩ cōſpectū nr̃m aliqꝫ ſtellā pducētes uel ab aſpectu ſūmouētes. ſ. et motus cœli et ſolis curſus. Iō bini ſunt ortus occaſuſqꝫ ut Pli. ait, et ſupfluus uidet̃ tertius eē quē cronicū appellāt, nā is eſt quē Pli. ortū uocatueſptinū ꝗ tñ et ipſe coſmicus ē cui matutinus occaſus oppōnit̃, Coſmicus uero, dr̃ ꝗa mūdi. i. cœli reuolutio facit exoriri ſignū oppoſitum ſoli cadēti, et e cōtrario occidere oppoſitū ſoli orienti, unde ueſpertinus ortus aut matutinus occaſus a Pli. noïatur li. xviii. Heliacus uero ortus ē cū ante ſolis ortū ĩ oriēte ſidus appet qđ antea ſub ſole latuerat et cū occidat̃ ſtella ſolis acceſſu, occaſus dicit̃, Pli. tñ ait hūc melius emerſum, & occultationē uocari potuiſſe. ¶ Cōpit notādū ē ꝙ nō dicit cononē primū fuiſſe ꝗ ſtellaꝝ ort⁹ et occaſus īuenerit, ſed eū adeo pitū aſſerit aſtronomiæ fuiſſe ut oïum ſtellaꝝ ortus et occaſus īuenerit. i. ſciret quo tpe q̃qꝫ exoriret̃ et occideret ſtella, cōperit oēs ſimul īuenit, iter ſtellā āt et ſidus ea ē drĩa quā Macr. in li. de ſō. Scipi. rettulit nā ſtellæ ſūt ſingulares ut erraticæ, qnqꝫ & cæteræ q̃ nō admixtæ aliis ſolæ ferunt̃. Sidera uero ſunt q̃ in aliqđ ſignū ſtellaꝝ pluriū cōpōne formant̃ ut aries taurus, ut Andromeda, perſeus, & q̃cūqꝫ uariaꝝ generū formaꝝ in cœlū recepta credunt̃. Sic etiā apud græcos αστηρ et αστρον diuerſa ſignificant αστηρ ſtella una eſt αστρον ſignum ſtellis coactum quod nos ſidus uocamus.

ortus et occaſus duo tātum.

Stella ſidus.

αστηρ αστρον.

¶ Flammeus ut rapidi ſolis nitor obſcuretur.
Vt cædant certis ſidera temporibus,
Vt triuiam furtim ſub latmia ſaxa relegans,
Dulcis amor gyro deuocet aerio.

Solis eclypſis.

Flame⁹ ut rapidi, & queādmodū ſolis fiat eclypſis ꝗ defectus a latinis dicit̃, ꝗ tūc fit cū lunæ corpus opacū inter ſolē et aſpectū noſtrū interponit̃. ¶ Rapidi uelocis. virg. in. i. geor. Si uero ſolē ad rapidū. ¶ Obſcuret̃, ñ ꝙ uere lumē ſuū amittat, ſed ꝗa interuētu lunæ uideri nō pt. ¶ Vt cæ. ce. ut recedat ex aſpectu nr̃o & p certa tpra nō uideant̃. ¶ Vt triuiā, rei naturali poeticæ rē fabuloſam miſcet, Endymion. n. paſtor fuit cuius amore luna capta ad eū in latmo monte dormiētē exoſculādū deſcēdit, uñ li. iii de arte dixit Ouidius, latmius endymion non eſt tibi luna rubori. et Virgilius li. iii. Georgic. Munere ſic niueo lunæ ſi credere dignū eſt &c. Cic. li. i. Tuſcu. huius meminit ingēs. Endymion uero ſi fabulas audire uolumus neſcio qñ in latmo obdormiuit ꝗ ē mōs cariæ, nōdū opinor ē expectus, nū igit̃ eū curare cēſes cū luna laboraret a q̃ cōſopitus putat̃ ut eū dormiētē oſculat̃. Pli. uero li. ii. ſic dicit cū ſingula tā diuerſa ĩ lunæ natura dephēderit. hoïum prim⁹ endymion ob id amore eius captus fama tradit̃. Alii dicūt endymionē puerū fuiſſe adprime formoſū et a luna adamatū, cui illa a ioue tpibus impetrauit, ut ꝗcqđ aptaſſet, id cōſeq̃ret̃. Optauit Endymion ut ppetuū dormiret ſōnū īmortalis pſeuerās et ſenii exps, a q̃ fabula natū ē puerbiū illđ apđ græcos quo Ariſt. uſus ē. x. mora. li. ενδυμιωνος υπνον καθευδεις. i. endymiōis ſōnū dormis, qđ ĩ eos dicet̃. ꝗ diuturno ĩ ocio uerſāt̃ et nullis hōeſtis actōibus uitā exercēt. hic Cic. li. v. de finib⁹ Itaqꝫ ne ſi iocūdiſſimis qdē nos ſomnūs

puerbium. triuia Endymion, Latm⁹ mons.

Triuia *uſuros putemus endymiõis ſomnum nobis nolimus dari.* ¶ Vt triuiã, triuia deã eſt diana, q̃ eadẽ ẽ luna, q̃a triuiis pͅſſit ex quo ẽt tres facies hr̃e fingit. Virg. Tria uirginis ora didæ. Orpheus dicit hecatẽ hr̃e caput dextrũ eq̃ ſiniſtrũ canis mediũ hoĩs ruſticani. ¶ Sub la. ſa. ſub latino cariæ mõte. ¶ Dulcis am. endymiõis &c. ¶ Gyro ae. deuocet ipſã a ppria ſphera et circulo ſuo, hoc dt uř uelle dicere cono nẽ ẽt cõperiſſe lunæ eclipſim q̃ re uera fit p interpõnẽ terræ inter illã et ſolẽ, quã cũ a pricipio nõ pceperent, et tñ lunã pallẽtẽ aut rubẽtẽ per eclipſim uiderẽt, exiſtimabãt icãtatiõibus lunã ipſam e cœlo deduci, ut herbarũ uires ppior augeret, unde Luc. in. yi. et patiř tãtos cãtu depͅſſa labores Donec ſuppoſitas pprior deſpumet ĩ herbas, et a Vir. ĩ buc. carmĩa uel cœlo pñt deducere lu. Pria uero q̃ eã opionẽ ĩduxerit, mulier q̃dã fuit nomĩe Aglaonice, Aſtrologiæ perita q̃ in eclipſi lunæ ſemp fingebat ſe icãtationẽ exercere, & lunã depͅhẽdere ut Plutar. ſcri. in libello de ceſſantibus oraculis, ex quo pſuaſum fuit theſſalis id arte fieri, hoc igitur loco ad fabulã piter et priſtinã illã opinionẽ alludens lunæ eclipſim indicare uoluit. aſſerens cononem coperiſſe etiã quemadmodum amor lunã deuocat a ſphera ſua.

Eclypſis lũæ luna uero e cœlo.

Aglaonice.

> Idem me ille Conon cœleſti numine uidit
> E berenicæo uertice cæſariem
> Fulgentem clare, quam multis illa dearum,
> Leuia protendens brachia pollicita eſt.
> Qua rex tẽpeſtate nouo auctus hymenæo,
> Vaſtatum fineis iuerat Aſſyrios,
> Dulcia nocturnæ portans ueſtigia rixæ,
> Quam de uirgineis geſſerat exuuiis.
> Eſtne nouis nuptis odio Venꝰ? an ne parẽtũ
> Fruſtantur falſis gaudia lachrymulis?

¶ Cœleſti nu. q̃ſi diuinũ q̃d fuerit, illã uidere in ſtellas cõuerſã. ¶ E bereni[cæo] uer[tice]. e capite berenices reginæ q̃ uero ebore nyſæo legẽdum putãt, hi minime audiẽdi ſunt, cũ prima in ebore ſp corripiař. ¶ Quã, cæſariẽ. ¶ Illa, berenice. ¶ Protẽdẽs le. br. Brachia ĩ cœlũ eleuãs ut in pcatiõibꝰ fieri ſolet. ¶ Pollicita ẽ, uoto pmiſit. ¶ Multis de. multis deabus, ueneri ĩprimis, tũ palladi aliiſq̃. ¶ Qua rex tẽ. Et ipſam inqt uouit q̃do ptolomæus ad debellãdã pfectus eſt aſiã. ¶ Qua tẽ. quo tpe. ¶ Rex, ptolomæus. ¶ Nouo au. hy. Cõiugio ſororis berenices potẽtior factus lege. nãq̃ ægyptii pter cõem cæterorum morẽ ſanxere fas eſſe ſororẽ in fratre uxorem capi exẽplo iſidis moti q̃ fratri oſiridi nupſiſſet, ut Diod. lib. i. teſtař, et Dion. li. xlii. notãdũ dt in hoc carmine q in nouo. o. uocalis nõ abiiciř & lõga remanet, pter

Ebur.

Lex ægyptiorum. Soror fratri ambit

rea in auctus ſyllaba breuis, q̃ lõga habeř ſequente aſpiratiõis accentu, ſicut et Vir. apͅ Vir. li. x. grauis hõ iſe[]ctos. linquẽs pfugus hymenæos, & in yiii. Terga fatigamus haſta uel dicamus, ut Diome. aſſerit ſupfluũ eſſe dicere. H. uim lr̃æ ĩ his locis recipe, cũ ſola finalitatis rõ ſufficiat, Sicut apͅ Vir. Nã tibi tymbre caput Euãdrius abſtulit enſis, Alii nõ auctus, ſed cedẽs legũt. i. recedẽs a nouocõiugio ĩ aſſyrios fines tẽdebat. ¶ Vaſtatũ fi. iuerat ad aſſyriorum termĩos depopulãdos. ¶ Portãs dul. ue. ſigna et notas iocũdas ferẽs, q̃s puella marito infixerat, dũ pudicitiæ florẽ uiolẽter quodãmõ auferret, hĩ dt ſubiũxiſſe uř, ut oñdat q̃ ſtatĩ pꝰ uictos thaldos, ĩ expeditionẽ illã pfectꝰ fuerit. ¶ Rix e no. quã cõmiſat nocturno tpe, dũ eũ illa coire uellet, Virg. ẽt nocturna bella appellauit. ¶ Quã, rixã. ¶ Geſſerat, fecerat. ¶ De uirgineis

Aſpiratio conſonante H

Finalitatis ratio

exuuiis.i.pp exuuias.hoc ẽ,cũ uellet ipſã uirgitate ſpoliare. Et ꝙ nocte cõiugali,tã ꝗ̃ de re bellica loqͥt ut in ſilitudine pſiſtat,unde dixit,portãs ueſtigia tãꝗ̃ uexilla,nõ ipia,ſed dulcia rixæ nocturnæ,Vnde ſubiũgit quã geſſerat ꝙ uerbũ eſt admodũ militare. Sicut et de exuuiis. ⁋ Eſt ne no.nu.qm̃ ueſtigia rixæ dixerat,iõ tacitã facit qõnẽ q̃rens utrũ plorent puellæ pria nocte q̃ cũ uiris cubitũ eunt,eo ꝙ nõ ament uenerẽ an potius ꝙ lacrymas ſimulẽt cũ uelint pentes decipe. ⁋ Odio ue.res uenereæ,coitus ipe. ⁋ An ne pa.an poti⁹ ſimulãt,ut pentes falſo fletu decipiãt,tãꝗ̃ nõ libenter paternam domum deſerant. ⁋ Parentum gau.qui ꝓlem germinãtem uidere gaudent.

Vbertim thalami quas ĩtra limina fũdũt.
Non ita me diui,uera gemunt,iuuerint.
Id mea me multis docuit regina q̃relis
Inuiſente nouo prælia torua uiro.
At tu non orbum luxti deſerta cubile,
Sed fratris cari flebile diſſidium,
Cum pẽitus mœſtas exedit cura medullas,
Vt tibi tunc toto pectore ſollicitæ.
Senſibus ereptis mẽs excidit. aſt ego certe
Cognorã a parua uirgine magnanimã.
An ne bonũ oblita es fac in⁹,cũ regiũ adep
Cõiugiũ,quo nõ fortior auxit anis (ta es
Sed tu mœſta uirũ mittẽs,q̃ uerba locuta es

⁋ VBerti,copioſe. ⁋ Intra li.th.intra thalamũ i quo cũ maritis imorãt. ⁋ Nõ ita m.d.u.g.iuue,ita ẽ ordo. Nõ uera gemunt ita me diui iuuerint. Vera ãt aduerbialr poſitũ ẽ, Et ſibi ipſi cõma rñdet ad qõnẽ factã,nõ uera gemunt,qa cõtẽtæ ſunt cũ uiro coire licet lacrymas fingãt,qꝺ ꝓbat p ipſã reginã,q̃ diſcedẽte marito plorauit,Et notãda ẽ ſyllaba pria in ptõ iuuerint ↄtra artẽ corripi,uñ uoluere nõnulli iuerint ꝓ iuuerit poſitũ eẽ,Alii uero ſic legere maluerunt. Nõ ita me ueꝶ dei gemuere iuuẽt,Vt ſit ordo nõ ueꝶ gemuere,ita me dei iuuẽt,Nõ deſunt ꝗ legãt,nõ ita mi diui,uera gemũt aderĩt. ⁋ Id me,qa q̃ri poſſet quõ cæſaries ipa hoc ſciat,ſubiũgit,mea regina id me docuit multis q̃relis q̃s in marĩ diſceſſu effudit,qb⁹ pcipere potui,ꝙ cũ marito libẽter eſſe cupiebat. ⁋ Mea re.berenice,eſt.n.eius coma q̃ loqͥt. ⁋ Multis q̃.ptolomeo.n.recedẽte mlťũ ẽ cõq̃ſta.Ex q̃ fit mãifeſtũ idiciũ,ipſã libẽt cũ illo fuiſſe. ⁋ Torua ꝑ.ad dñiã Venerei belli,ꝓficiſcebať nã,ꝗ ut diximus ad aſſyrios debellãdos. ⁋ At tu nõ or. Vult tñ reginã ipſam tã ꝗ̃ nõ libidinoſã excuſare, dicit naꝗ,Tu nõ lugebas pp diſceſſũ ptolomæi ut mariti. Sed ob amorẽ q̃ detinebaris in ipm ut frẽm. ⁋ Iuxti. ꝓ luxiſti,fortaſſis melius luſti. qa ſi media abiiciať ſyllaba .xi. abiicienda erit. Nam ſi luxti a duab⁹ ſyllabis duæ lr̃æ abiiciẽť. ⁋ Cũ pe.mæ. Cũ amor medullas ob illius diſceſſũ mœſtas cõſũpſit. ⁋ Vt.poſtꝗ̃ et eſt ordo. Poſtꝗ̃ ereptis ſenſib⁹ ꝑ nimio dolore diſcedẽtis mariti mẽs toto pectore tibi ſolicitæ excidit,pt tñ et aliter diſtinctio fieri,ut hoc ꝑcedẽtib⁹ iũgať,ut ſit ordo,cũ cura exedit medullas tibi,ut.i.tãꝗ̃ ſolicitæ tunc toto pectore.Et poſtea per ſe legať,ſenſibus ereptis mens excidit. ⁋ Aſt ego cer. Tacite occurrit obiectioni,poſſet.n. aliꝗs dicere,plorabat qa puſilanimis erat,imo iqͥt ſemp magnanimã cognoui. Cur ãt magnanima dicta ſit berenice,docet Iginius cũ iqͥt. Alii dicunt ptolemæũ berenices patrẽ multitudĩe hoſtiũ pterritũ fuga ſalutẽ petiiſſe,filiã ãt ſæpe ↄſuetã ĩſiluiſſe i equũ et reliq̃s exercit⁹ r.liq̃as ↄſtituiſſe,cæteroſꝗ ĩ fugã ↄieciſſe,ꝓ q̃ Callimachus eã magnanimã dixit. ⁋ An ne bo.ob.es fa. Volẽs cæſaries dñaꝫ cõſolari q̃re ĩqͥt triſtaris? an forte oblita es

ꝙ regẽ ſortita es maritũ, qđ ipſa met ſubiũgẽs declarat. ¶ Cũ re. adc. es cõ. cum regis uxor facta fuiſti. Aliĩ textus, ꝙ hñt. i. qa. ¶ Q đ nõ for. au. auis, ſenſus eſt, Cõiugiũ maritus tuus fortior auis. i. ꝗ̃ aui et maiores ſui nõ auxit. Sed tu mœſta uirũ dimittens. ſ. auxiſti. q. d. cumulaſti cõiugium laude pietatis in maritũ. Alii uero de augurio hoc dictum interꝑtãtur, quæ uerba? ꝙ triſtia, admiratiue. n. hoc legendum eſt.

(Iuppiter) ut triſti lumina ſæpe manu?
Quis te mutauit tãt⁹ deus? an qđ amãtes
Non longe a caro corpore abeſſe uolunt
At quæ ibi ꝓ cũctis, ꝓ dulci coniuge diuis.
Non ſine taurino ſanguine pollicita es,
Si reditum tetuliſſet is, aut in tẽpore lõgo
Captam Aſiã egypti finib⁹ adiiceret.
Quis ego ꝓ factis cœleſti reddita cœtu,
Priſtina uota nouo munere diſſoluo.
Inuita o regina tuo de uertice ceſſi,
Inuita, adiuro teq;, tuumq; caput.
Digna ferã, qđ ſiqd inaniter adiurarim,
Sed qui ſe ferro poſtulet eſſe parem.

¶ IVpiter, exclamatio eſt ꝑ parẽtheſim inter poſita. ¶ Vt tri. pro triuiſti oculos plorãdo q. n. plorãt ſæpius ſolẽt oculos terrere, dũ lacrymas fluentes manib⁹ abſtergũt. ¶ Triſti, uerbũ eſt, Sic Terẽ. Tu te hoc intriſti tibi, Alii uero legũt, ut triſti lumina ſæpe madẽt, & tũc nomẽ erit, datiui caſus. i. ipſi berenicæ. ¶ Quis te mu. Vt ex magnania fctã ſis adeo molis ut lugeas, uel a rixa nocturna ad dolorẽ pp frĩs abſentiã. ¶ Tãtus de. adeo potẽs. ¶ An ꝙ a. An idcirco plorabas qa amantes minime abeẽ uolũt. Nã ꝗ̃tũ aio tã ꝓcul ibit amor ut elegiac⁹ ille inqt poeta. ¶ Atq; ibi ꝗ̃ cũ. tũc frẽ ad bellũ. diſcedẽte diceris uotũ feciſſe. ¶ Præ cũ. di. ãte cũctos deos. Aliter tñ ꝓb legit, ut ſit admirãtis aduerbiũ qđ nõ ĩprobo, In codice tñ manuſcripto hic ingẽs erat feneſtra ſicut et ſupra ubi inqt, At tu nõ orbum, & alibi ſed tu mœſta uirũ. ¶ Pollicita es, ꝑ uotũ. ſ. qđ taurũ mactãdo feciſti, Vouerat ãt ſe comã inciſurã, Veneriq; oblaturã, hoc. n. totũ ſubintelligi neceſſe ẽ, qđ fortaſſis deeſt ſicuti feneſtra in ãtiquo indicat codice. ¶ Si re. tet. is, Si reuerſus eſſet ptolomæ⁹ tetuliſſet hoc uerbo ẽt uſus eſt Lucreti⁹, Aliĩ retuliſſet legunt, a uerbo refero. In quo prĩa ſyllaba ãbigua, eſt ppea ꝗ̃ doq;

cõſonãs. T. geminatũ, Sic Proper Rettulit a quætulo iurgia nrã ſono. ¶ Si re. duas uñ tãgere cõditiões uel ſi cito rediret, uel ſi diu abeſſet ꝓ debellatos hoſtes rediret. ¶ Ægypti fi. adii. Si ægyptiorum regno Aſ. ſyriã aſiæ ptẽ adiungeret. ¶ Quis ego ꝓ f. ꝓ qbus uotis. ¶ Ego, eſt. n. coma quæ loqt. ¶ Cœleſti cœ. red. relata inter cœleſtia ſidera, Cœtu ãt ꝓ cœtui poſitũ eſt de quo datiuo uide Seruiũ li. i. æne. et. A. Gel. li. iiii. c. xvi. ¶ Diſſoluo, ſyllaba per diereſim diſiũcta eſt, Et ſic dictio eſt q̃drаſyllaba. ¶ Nouo mu. qa nouũ eſt muneris genus comam deis ꝓ uoto offerre. ¶ Inuita o re. t. Sermonem ad reginã cõuertit cæſaries, adiuratq; ſe ĩuitã ab eius capite receſſiſſe. ¶ De uer. ceſ. de tuo capite receſſi. ¶ Inuita, uerbũ cõduplicat ad maiorẽ affectũ ĩdicãdũ. ¶ Digna fe. qđ ſiqs ina. adiu. ordo eſt, qđ. ſ. caput tuũ, ſi qs inaniter et uane adiurauerit digna ferat, Aliter ẽt legi põt. Digna ferã qđ ſi qd inaniter adiurarĩt, et ordo erit ego ferã digna ſi uane iurauerim ꝑ tuũ caput. ¶ Sed qs ſe fer. tacitæ eſt obiectiõis rñſio, quæ ſic fieri poſſet, Si ĩuita receſſiſti, quare id egiſti? reſpondet qa per uim ferro abſciſſa fui. Et ego nõ poſſum illi reſiſtere, cũ nec mõtes poſſĩt qđ exẽplo ꝓbat

Rettulit.

Cœtu ꝓ cœtui datiuus quartæ i. y

Athos mons.

¶ILLE quoq;. q.d. non tantũ ego quæ ſum molis Cæſaries, ſed etiã mons ſaxeus ille athos exciſus fuit, hunc aũt per circuitionem deſcribit, Athos mons fuit inter Macedoniam & Thraciam,

Ille quoq; euerſus mõs eſt, quem maximã in oris
Progenies phthiæ clara ſuperuehitur.

& quandoq; theſſalia dicitur tantæ altitudinis, ut in lemnon inſulã trecentum ſtadiis diſtantem umbras iaceret ſolſtitio, ut Plinius inquit lib. iiii. ca. xii & Pompo. mel. lib. ii. de quo etiam Solinus ca. xx. & Strabo lib. xiiii. & Vitruuius lib. ii. & Pluth. in Alexandro loquuntur. Xerxes ut potentiam ſuam

xerxes

oſtentaret, & aliquam ſui memoriam relinqueret, a continenti abſcidit in longitudinem mille & quingẽtorum paſſuum prorumpentem, in latitudinẽ autem effodi iuſſit, ut duæ triremes pariter agerentur, cui effoſſioni bubares & Arthocheus præfuere, unde Iuuenalis in. x. Creditur olim uelificatus athos. ¶ Quẽ maxima in oris ꝓgenies phthiæ clara ſuperuehit. ẽt in lyricis duo epitheta ſimul poſuit, cum apud latinos uitioſa eſſe doceat. Seruius libr. ii. æneid.

Duo epitheta uitioſa.

ubi iquit Poeta, Inſigne decorum ĩduit maxime in exametro & elego carmine ſine copula, Maxima autem dicit ad numerum referens, ꝓpter exercitum Xerxis quem maiorem comparauit, q̃ unquam antea auditum fuerit, ut Herodotus ait lib. yii. & Aemilius probus in uita Themiſtoclis, tãtas copias eius fuiſſe, dicit. quantas nec antea nec poſtea habuit quiſquam, Claſſis enim mille et ducentarum nauium longarum fuit quam duo millia onerariarum ſequebãtur, ſeptem millia peditum, quadringenta millia equitum, & ut Iuſtinus lib. ii. ſcribit ſeptingenta millia de regno trecenta millia de auxiliis parauerat, Vt non immerito ꝓditum ſit flumina ab eius exercitu ſiccata, alii tamen maximum legũt & tunc ad mõtis altitudinẽ de qua ſuperius diximus referendum erit, ordo autem eſt, quem. ſ. mõtem maximum. i. altiſſimum in oris phthiæ. i. in regionibus theſſaliæ, nam macedoniam et theſſaliam eandem uero ciuitatem theſſaliæ eſſe non ignoramus, & cũ per circuitionem athon mõtem deſcribat, eiꝰ ſitũ declarauit. ¶ Clara progenies, xerxis multitudo ſuperuehit. qa cũ ipſiꝰ iuſſu exciſſus fuerit. Sic naues ſunt uectæ ſupra ipſum mõtem, alii legunt non clara ſed Dara progenies. i. ꝓgenies xerxis q̃ Darii filius fuit, Macedoniam uero & theſſaliam eãdem eſſe Solinus ca. xiiii. his uerbis declarat. qui Edonii quõdam populi q̃q; mygdõia erat terra aut pierium ſolum uel hæmatiũ nũc omne uniformi uocabulo macedonica res eſt, & portiones quæ ſpãliter antea ſeiugabantur macedonũ nomini cõtributæ, factæ ſunt corpus unũ. Igitur macedoniã ꝑcingit thracius limes. Meridiana theſſali & epirotæ tenẽt, a ueſperali plaga dardani ſunt & Illyrii. Quẽ ſeptẽtrione tẽditur peonia ac paphlagonia ꝓtegitur. Hæc Solini uerba iterpoſui tum qa corrupte legũtur in impſſis uoluminibus q̃ uulgo circũferuntur, ſiũ ne cui mirũ uideatur, ſi Athona mõtem i theſſalia fuiſſe diximus. nã a Seneca ẽt i Medea, hæmonius dicitur, hæmonius illas cõtulit peſtes athos, Alii locũ iſtum ita corrigunt. ¶ Quẽ maxĩa natu, ut ſit ꝓgenies natu maxĩa. i. Macrobii popu-

Theſſalia phthia

xerxe Darii filius.

Macedõia et Theſſalia eadẽ

Macedoniæ fines.

Solini codex emẽdatus.

Athos hemonius

Macrobii populi.

xerxeſ xerxis exercitus.

limõtem ſummum incolẽtes, ubi Acrobaton oppidum fuit, in quo ut ferunt dimidio lõgior q̃ in aliis terris ætas habitãtium fuit.

Acrobaton.

¶ CVM medi, populi illi qui cum xerxe erant, nam medi & per ſe primarii erant ex regno Xerxis, quamuis plurimi

Medi unde.

Cum medi irrupere nouum mare, cunq; iuuentus
Per medium claſſi barbara nauit Athon.
Quid facient crines, cum ferro talia cedant?
Iuppiter ut chalybon omne genus pereat,
Et qui principio ſub terra quærere uenas
Inſtitit, ac ferri frangere duritiem.
Abiunctæ paulo ante comæ, mea fata ſorores

populi in eo eſſent exercitu. Medi autem a medea illuc ex atheniẽſium urbe fugata dicti ſunt cum antea arii uocarẽtur ut Herodotus inqt. ¶ Nouũ mare, quia exciſo mõte, mare nouum factum fuit, uel nouum ipſis medis. ¶ Rupere pro ruperunt, ſic legẽdum eſt non autẽ ꝓrupere quia uerſus nõ ſtaret. ¶ Cũq; iuuẽtus barbara, reliq qui erãt cum xerxe. ¶ Nauit per medium athon, nauigauit per mediũ ipm mõtem, athos.n.a græcis duobus modis declinat, ἄθως του ἄθω idest athos, atho. Et ἄθων νος, athon, athonis, cuius acc̃us quãdoq; remota n, littera athoa p ſyneresim fit atho, Virg. aut atho aut rhodopen aut alta ceraunia cœlo deicit. Vbi o nõ abiicitur imitatione Theocriti in bucolicis ἢ ἄθω ἢ ῥοδόπαν ἢ καύκασον ἐσχατόεντα. ¶ Claſſi, nauibus, hic enim multitudinẽ nauiũ ſignificat. ¶ Quid faciẽt crines, a maiori ad minus arguit, ſi mõtes ferro excidũtur, quanto magis crines. ¶ Iupiter, ut exclamatio eſt per quã contra ferrum a ferri repertorẽ inuehitur, Iupiter ut. i. utrum Terẽtius in Eunuch. ut dei deæq; omnes ſenium p dant. ¶ Chalybon omne genus pereat,

Athos

VI.

Chalybes populi.

Callimachi carmen fuit ὡς χαλύβων ὄλοιτο γένος. Chalybes uero populi ſunt in ponto qui nudi ferrũ effodiunt, Virgilius. At Calybes nudi ferrum, Senſus igitur, omne genus chalybum pereat, quia uidelicet ferrum inuenerunt quãdoq; rẽ pro ipſa ferri materia capit. ſed tunc ſingulari numero pro tãtum profertur, ſicut omnia metallorum nomina, Ouidi. iiii. faſtorũ. Aes erat in prætio Chalybis iam maſſa placebat, In codice paterno qui manu ſcriptus eſt, telorum omne genus, prius legebat, Emẽdatum poſtea Chalybon comperi, utrum uero hæc obſeruatio, ab ipſo parente orta fuerit an ab Angelo politiano uiro undecũq; doctiſſimo qui in prima centuriarum de hac re caput unum fecit, quod. lxviii. in ordine, extat, incertum habeo, Locum notãdum putaui ne quis ꝓpria laude defraudetur. ¶ Et q principio, & pereant inqt qui primi ferri materiam per uenas terræ inueſtigarunt. ¶ Inſtitit, cũ ſũma diligẽtia curauit. ¶ Et ferri frãgere duritiẽ, domare ferrum & ad uarios uſus utile reddere, Quod feciſſe dactylos Idæos ſcribit Diodorus lib. vi. ca. xv. his uerbis. Idæi dactyli i creta tradũtur. Ignis uſum ac æris ferriq; naturã quoq; modo fabricarẽtur in loco quẽ berecyntum dicunt inueniſſe. ¶ Abiunctæ paulo ante comæ, i hac parte Cæſaries ſe in cælũ ſublatam fuiſſe aſſerit. Sẽſus uero talis eſt q crines qui remãſerant in capite regi

Metallorum noia chalybs.

Angelus politian9

Ferri uſus.

Idæi dactyli.

Berecynth9

næ, pauloante plorabant ſortem & fata ipſæ comæ abſciſſæ cum iterim in cœlum eleuata fuit, ſorores reliquiæ capillorū meorum, nam pars tantum comæ exciſa fuerat.

Lugebant, cum ſe Memnonis æthiopis,
Vnigena impellens nutantibus aera pinnis
Obtulit Arſinoes Cloridos ales equis,
Iſque per ætherias me tollens aduolat auras
Et Veneris caſto collocat in gremio,
Ipſa ſuum zephyritis eo famulumq; legarat,
Grata canopeis incola littoribus.

¶ LVgebant mea fata, quia ſ. priuata eſſem capite reginæ, mea fata comæ abiūctæ, ideſt fata mei ſi latine dici poſſet abiūctæ. i. ab illis ſeperatæ et abſciſſæ, uel ſit ordo ſorores comæ abiūctæ. i. ſorores meæ plorabant mea fata niſi hippalage fuerit, Comæ ſorores abiunctæ cū ipſa a comis nō comæ ab ipſa abiunctæ, Et ſeperatæ fuerint, nam minora a maioribus ſegregantur nō autē maiora a minoribus. Vnde ēt Seruius exiſtimauit Virg. li. iii. per cōtrarium dixiſſe, uenit medio ui pōtus & undis heſperium ſiculo littus abſcidit. ¶ Cū ſe mēnonis æthiopis unigena impellēs, Aliqui hoc ad aurorā, aliq; ad equos zephyri referēdum putant, quorum neutrum mihi placet, Ego uero ita meam ꝓferā ſupra hac re ſentētiam, ut magis tamen & amplius quærendū cēſeā, exiſtimo igitur de phœnice potius intelligēdum eſſe quæ unica ſemp auis eſt, et hanc mēnonis dicit Catullus qa in his Memnon regionibus regnauit, in qbus dicitur eſſe phœnix auis. De qua Pli. li. x. ca. ii. loquitur, de qua etiā Lactantius & philoſtratus in Apollonio lib. iii. & tēporibus Tiberii in ægypto uiſam eam auē ſcribit Dion. li. lyiii. Ordo uero talis erit. Cū ales unigena memnonis æthiopis ipellens aera pēnis motātibus uel nutātibus obtulit ſe cū equis Chloridos & Tollēs me his equis aduolat per umbras æthereas & collocat me in caſto gremio ueneris Arſinoes, Dicit enim phœnicem ueniſſe et ſe fuiſſe allatam equis zephyri, cui⁹ uxor eſt chloris & eleuamen i cœlum & in Veneris gremio repoſitam.

Minora a maioribus ſeparant non cōtra.

Phœnix.

¶ Ales unigena, phœnix auis quæ ſemper unica gignitur. Hinc Apollonius. Aiunt aūt unicam tātum hanc auē eſſe & ex ſe radios emittere atq; auri colore fulgere. ¶ Memnonis æthiopis, fuit Mēnon Tithoni & auroræ filius ut herodotus teſtatur, hic æthiopibus imperauit, & ꝑfectus. x. millibus æthiopū ad bellum Troianum profectus eſt, de quo Diod. Sic. li. iii. plura cōmēorat. ¶ Impellens aera, uolās pēnis motātibus frequenter aera ipm mouētibus uel pennis mutātibus. ¶ Cū equis chloridos. i. cū equis zephyri. Chloris nāq; uxor fuit ipſius zephyri, quæ flora a latinis dicitur & florū dea exiſtimat. Vnde apud Oui. li. faſt. iiii. ſic loqtur, Chloris erā quæ flora uocor corrupta latino Nominis eſt noſtri littera græca ſono, hæc cum nympha eſſet & zephyro nupſiſſet, ab eo id muneris accepit, ut omniū florum poteſtatem haberet. ¶ Hiſq;. ſ. equis. ¶ Veneris arſinoes, prius namq; in tēplo Veneris arſinoes erat crinis poſitus, ideo in gremio eiuſdem dictæ in cœlo collocatus fuit, Arſinoe uero urbs

Mēnō.

Chloris zephyri uxor flora.

Arſinoe.

ſuit in Cyrenaica aphricæ regione ut Pli.li.y.et ca.ẽt.y.cõmemorat,fuit ẽt Arſinoe oppidum & portus in Cypro.Cuius Strab.li.xiiii.mẽinit,Alii uero nõ Arſinoes ſed aſſyriis legũt,ut ſit ordo equis aſſyriis chloridos.Nã ibi fingit poeta loca chloridos eſſe ꝓpter zephyrũ patrẽ florũ qbus aſſyria maxĩe abundat.¶ Ipſa ſuũ zephyritis,chloris uxor zephyri.¶ Eo,ad urbẽ arſinoẽ.¶ Famulum leg.miſerat phœnicẽ tanq̃ famulũ ſuum qa nutritur odoribus q duceret equos q me a templo ad Venerem acam in cœlũ perueherẽt,uel per zephyritim Venerẽ intelligamus.

Venus zephiritis.

Vt ſit ſenſus ꝙ Venus miſit phœnicẽ qui cũ equis zephyri ad ſe comã in cœlũ pduceret,zephyritis uero Venus dici põt a ꝓmõtorio de zephyria appellatur,de quo Strabo in fine.xiiii.li.agit his uerbis.Deinde treta & Booſura & palæpaphus ſupra mare ad ſtad.undecim cõſtructa ſtationẽ habens & uetuſtũ paphiæ Veneris tẽplum,inde ꝓmõtorium zephyria cũ ſtatione,& Arſinoe altera ſimiliter & ſtati onẽ & tẽplum & lucum habẽs.¶ Grata canopeis,ordo ſic continuatur,zephyritis icola grata canopeis littoribus miſerat eo famulũ.¶ Incola grata, Venus,quæ in ægypto habitat & ægyptiacis grata eſt.Colebatur nãq; Venus ab ægyptiis maxime apud Temyrẽſes.Vt Strab.docet.lib.xyii.quæ ẽt oppidum habet ad mẽdeſium hoſtiũ.¶ Grata littoribus canopeis,quia in ægypto ſicut dixi colitur,uel qa canopinitani molliſſimi erant & Veneri dediti,Fuit aũt canopus urbs a menelao cõdita cẽtum uiginti ſtadiis ab Alexãdria & a nomine gubernatoris canobi dicta per andiſtichon ut Quint.li.i.& Seruius lib.xi.æneι.teſtãtur qui morſu ſerpẽtis ibi obiit,unde & canopicũ nili hoſtiũ dicitur.¶ In ueneris gremio,Venus in lacteo circulo Thalamũ ſuum habet,Vnde Papinius lib.primo ſyluarum in epithalamio.Forte Serenati qua ſtat plaga lactea cœli.Alma Venus thalamo pulſa modo nocte iacebat.

Phœnix Zephyri famulus. Zephiria ꝓmõr. Canobi interitus. Ven⁹ i ægypto culta. Canopinitãi. Canopus. Canopicum hoſtiũ. Veneris thalamus.

> Scilicet in uario ne ſolum lumine cœli,
> Ex ariadnæis aurea temporibus
> Fixa corona foret:ſed nos quoq; fulgeremus
> Deuotæ flaui uerticis exuuiæ.
> Vuidulam a fletu,cedentem ad templa deum me,
> Sidus in antiquis diua nouum poſuit.

¶ SCIlicet ĩ uario, Ne ſola inquit Ariadnes corona in cœlo luceret uoluit me quoq; illuc ferri.¶ In uario lumĩe cœli,ĩter ſidera cœleſtia quæ plurima ſunt & diuerſa , uel in uario limite.i. diuerſis cœli terminis et circulis.¶ Aurea corona & ariadneis tẽporibus , Ex capite Ariadnes de qua in hexa metris declarauimus.Nam cũ liber pater Ariadnã minois regis Crete filiam uxorẽ duceret , Vulcan⁹ ei coronã obtulit, quã ille ad uxoris inſigne inter ſidera collocauit, Sicut Seruius ĩ prio georgicorũ cõmemorat ubi iquit poeta. Gnoſiaq; ardẽtis decedat ſtella coronæ,et Iginꝰ fabulã recitat & Ouid.li.faſto.iii.ubi inqt.Dicta facit,gẽmaſq; nouẽ trãſformat i ignes.Aurea per ſtellas nec micat illa nouẽ?Sed licet nouẽ ſint ſtellæ quibus corona figuratur,tres tamẽ ſunt q̃ cæteris obſcurius luceẽt,ſicut una eſt lucidior quẽadmodum Manilius lib.prio Luce micas uaria nã ſtella uincitur una Et hinc arbitror Seruiũ dixiſſe,ſex eſſe ſtellas

Corõa cœleſtis. Corõa ex nouẽ ſtellis.

Cur ſerui? coronã ſex ſtellarũ dixerit.

ſtellas ꝗbus in cœlo corona declaratur. ¶ Sed nos quoq; exu. nos crines ꝗbus ſpoliatum fuit reginæ caput in cœlo fulgeremus. ¶ Nos quoq;, ſicut & Ariadna. ¶ Deuote, quia berenice illas iuuerat. ¶ Vuidulã a fletu, ſic legendum non uuidulum pater exiſtimat & recte, cum ubiq; de Cæſarie non de crine loquatur, eſt autem ordo & ſenſus, Diua. i. Venus poſuit me uuidulam. i. humidam, ſed diminutiuo, more ſuo eſt uſus, cedentem a fletu a lacrymis, quas. ſ. effuderat recedens a uertice reginæ, uel quas effuderãt comæ q̃ relictæ erãt in capite reginæ, de ꝗbus ſupra dictum fuit, Comæ mea fata ſorores lugebant, poſuit inq; me nouum ſidus in antiquis ſcilicet ſideribus ad templa deum ideſt in cœlo. Ad loca & ſedes deorum, Nam templum tribus modis dicitur, ut Varro in libro de ling. lat. docet, Cœli nãq; conuexa ẽt templa dicuntur. Teren. in Eunu. Atq; deum feciſſe qui templa cœli ſumma ſomni concutit. ¶ Ad templa deum me, ſic pater primus ut multa alia loca quibus poſteriores gloriati fuerunt, locum iſtum correxit, cum prius ad templa dione legeretur, & eſſet ordo, Dione diua. i. Venus poſuit me ad tẽpla alii a fluctu legunt & aliter, interpretantur. i. a nili undis. Nilus enim interfluit inter ægyptum & regionem Cyrenaicam ubi eſt templum Veneris arſinoes, prior tamen lectio magis placet.

Tẽplũ tribus modis.

Nilus.

¶ VIRginis et ſæui, loſcum indicat Cæſaries in cœlo in quo ipſa cõſtituta fuerit, inter leonem uidelicet et uirginem,

> Virginis & ſæui contingens nãq; leonis.
> Lumina Caliſto iuncta lycaoniæ
> Vertor in occaſum, tardum dux ante bootem,
> Qui uix ſero alto mergitur oceano.
> Sed quanq̃ me nocte premunt ueſtigia diuum,
> Luce autem canæ tethyi reſtituor

nocturna ſydere ue la regit. Et Igini? diuerſas recitat de ipſa fabulas, ſicut

Virgo

Virgo autem infra pedes bootis eſt collocata capite poſteriorem partem leonis, dextra manu circulum æſtiualẽ tangit, Hoc eſt igitur quod dicit Catullus tali ordine, Namq; contingens lumina ſæui leonis & uirginis iuncta caliſtoe lycaoniæ. i. urſæ, cuius cuſtos eſt bootes, Vertor in occaſum dux ante tardum bootem, qui uero legunt ora leonis hi comæ locum in cœlo non percipiunt qui eſt ut inquit Iginius ad caudam leonis ubi in triangulo ſunt collocatæ. ¶ Lumina, ſtellas. ¶ Iũcta caliſtoe lycaoniæ. i. urſæ quæ olim fuit Caliſto lycaonis filia, unde Properti?. Caliſto arcadicos errauerit urſa per agros, hæc ẽt de uirgine, & leone, Booteq;, Alii legunt Caliſto iũcta lycaonia, quia cum ablatiuo ẽt iungi põt per antiptoſim. Leonis autem ſignum tam prope maiorem urſam eſt ut eam contingere uideatur, uirgo autem ut paulo ante diximus infra pedes bootis qui cuſtos fuit urſæ ẽ collocata. ¶ Dux ãte tardũ bootem, dux quia illum p̃cedit, Bootes autem tardus dicitur, ut inquit Iginius quia cum tauro, geminis, Cancro et leone occidit, quod intelligendum eſt ut dicit aratus ꝙ illis naſcentibus ipſe occidat, Tardus etiam uocatˀ quia cum ſit in minimo circulo circa polum tamen ſero uidetur occidere cum aliæ ſtellæ remotiores citius occidant, nam totidem

Caliſto.

Bootes cur tardus.

horas conſumit in circulo ſuo anguſtiſſimo, quot & aliæ ſtellæ habentes maiores circulos. Vnde Ouid. li. ii. muta. Te quoq; turbatum memorant fugiſſe boote q̃uis tardus eras, & te tua plauſtra tenebant, Vtrum autem hoc uerum ſit ꝙ ſtellæ polo proximæ tardius aliis moueantur, non eſt p̃ſentis inſtituti. Hi uero q̃bus berenicei crinis locus incertus & perobſcurus uidetur, tanq̃ modo in arctica, modo in antarctica parte per poetam conſtituti ſenſum poetæ in ultimis carminibus minime percipientes quem nos loco ſuo explicabimus omnia confundunt. ¶ Qui uix ſero. i. qui & tarde & cum ſumma difficultate uadit ad occaſum, hoc autem dictum eſt ſecundum morem uulgarium quos quandoq; poetæ ſequuntur, q exiſtimant ſtellas a ſigna occidentia in oceano mergi. ¶ Alto oceano, profundo ipſo mari. ¶ Sed q̃q; me nocte p̃munt, ſenſus eſt licet ſim facta ſidus tamen non tātum lætor hoc honore quantum diſcrutior ꝙ abſim a capite reginæ. ¶ Nocte, nocturno tempore. ¶ Præmunt me ue. i. pedes deorum, quia cum ſim in cœlo conſtituta dei uidētur pedes ſuos ſupra me tenere, eſt autem ſenſus, ꝙ licet uere ſit tranſlata in ſidus ita ut oriatur, Et occidat ut reliquæ ſtellæ, tamen non timet fieri ſe magis dolere, q̃ ſit priuata capite reginæ quā gaudere qđ ſit inter ſidera. ¶ Luce autē ideſt diurno tēpore tethyi. ¶ Reſtituor, mergor in oceanū, cuius uxor eſt Tethys, hoc eſt rurſus occido tethyi, caſus eſt datiui & eſt breuis ultima ſicut apud Statium, palladi littoreæ, & eſt datiuus græcus. ¶ Canæ, ꝑpter ſpumas maris, eſt autem ordo, Sed q̃q; me nocte præmunt ueſtigia diuum, luce autem reſtituor canæ tethydi non his tam rebus lætor, q̃ diſcrutior me abfore a capite dominæ, reliqua ſunt per parentheſim interpoſita.

Pace tua fari hæc liceat rhamnuſia uirgo,
  Nanque ego nullo uera timore tegam,
Nec ſi me infeſtis diſcerpant ſidera dictis.
  Condita quin uere pectoris euoluam,
Non his tam lætor rebus q̃ me abfore ſemper,
  Abfore me a dominæ uertice diſcrucior,
Qui cū ego, dū uirgo quondā fuit, omnib⁹ expers
  Vnguentis, una millia multa bibi.
Nunc uos optato quas iunxit lumine teda,
  Non prius unanimis corpora coniugibus
Traditę nudantes reiecta ueſte papillas,
  Quam iucunda mihi munera libet onyx.

¶ PAce tua fari, cum enim uideatur ſupbe nimis loqui ueniā petit a Rhānuſia q̃ dea eſt nimis platos odio habens, ſicut ſuperius diximus ¶ Nāq; ego non ullo, ordo eſt namq; ego non ullo timore tegā uera quin euoluam cōdita. i. arcana pectoris, alius uerſus quodāmodo per aliā parentheſim interpoſitus uidetur. ¶ Nec ſi me infeſtis, cuius eſt ſenſus ēt ſi ſcid ſydera me dilaceratura propter infeſta dicta contra ipſa, non tamen ſilebo. ¶ Euoluam, diereſis ē. ¶ His rebus, ꝙ ſidus ſim facta, & ſiderum more, Oriar & occidam. ¶ Abfore abfore, cōduplicatio eſt ad maiorem dolorem exprimēdum. ¶ A uertice dominæ, a capite berenices, ſuperbe autem loquitur cum reginæ caput uniuerſo cœlo anteponat.

Qui cum, cum qua domina, ordo eſt, qui cum una.i.ſimul millia multa unguẽtorum.ſ.bibi.Experſioibus unguentis dum uirgo fuit, anteq̃ nuberet tanq̃ caſta uirgo nullis unguentis, ſed poſt cõiugium cum maior conceſſa ſibi eſſet delitiarum licentia, ut uiro placeret, multis utebatur. Et notandum q̃ expers cum ablatino iungitur q̃ raro inuenitur cum genitiuum requirat. Nunc uos optato, uerus borum carminum & ordo & ſenſus hic eſt, o uos quas teda nuptialis.ſ.iunxit lumine optato, non prius tradite corpora coniugibus unanimis nudãtes papillas ueſtras reiecta ueſte q̃ mibi onyx libet iocunda munera.

Exps cũ ablatino.

VEſter onyx hoc obiũgit ut caſtas ab improbis diſcernat, libationem nanq̃ ab bis tãtum petit quæ caſtæ ſũt et ab adulterio abhorrent.

Veſter onyx caſto colitis quæ iura cubili;
Sed quæ ſe impuro dedit adulterio
Illius mala dona leuis bibat irrita puluis,
Nanq; ego ab indignis præmia nulla peto.
Sed magis o nuptæ ſemper concordia ueſtras
Semper amor ſedes incolat aſſiduus.
Tu uero regina tuens cum ſidera diuam
Placabis feſtis luminibus Venerem
Sanguinis expertem, non uotis eſſe tuam me
Sed potius largis effice muneribus.
Sidera cur iterent utinam coma regia fiam,
Proximus hydrochoi fulguret O arion.

unguentaſic in dies magis cõcordia et amor aſſiduꝰ ſemper incolat ueſtras ſedes. Tu uero regina, Sermonẽ deniq̃ ad ipſam reginam rurſus conuertit, ordo uero talis eſt, tu uero regina tuens ſidera cum luminibus.i.diebus feſtis placabis diuam Venerem expertem ſanguinis, effice me non eſſe tuam uotis ſed largis muneribus. Venerem expertem ſanguinis, prioribus iungendum eſt, nõ autem me expertem ſanguinis ut nõnulli uolunt minime poetæ, ſenſum percipientes, Venerem autem ſanguinis expertẽ dicit quoniam in ſacris Veneris paphiæ ut Cornelius tacitus aſſerit fibram aut ſanguinem aræ effundere uetitum, ſed precibus & igne puro altaria adolentur, qđ ẽt affirmat Seruius lib.i.æne.ubi inq̃t poeta, haud tali me dignor honore cum dicit, Veneri.m.paphiæ quæ cipri colitur, Thure tantum & floribus ſacrificatur, ad quam alludens poeta hoc inq̃t Placabis Venerem, ſacrificando pla

Veſter onyx, onyx lapis eſt colorem habens ad unguis humani ſimilitudinem quem ad uaſa unguentaria cauabant. Hinc Propertius. Cũ dabitur Syrio munere plenus onyx. Veſter onyx, libet. Quæ.ſ. uox conſtructio eſt de qua ſupra ſatis. Illius mala dona leuis bibat irrita puluis, Sic legendum hoc carmen ut planior eſſet ſenſus pater monſtrauit. Ab indignis, ab his.ſ.quæ matrimõii iura adulterio poluunt. Sed magis o nuptæ, libate mihi inquit unguenta ueſtra anteq̃ cum maritis ueſtris cubitum eatis, Sed tamen imprimis curã habetote ut ſitis cum illis concordes q.d. Si mariti ueſtri nollent q̃ priꝰ mihi libaretis, ite cubitum cum illis et poſtea unguenta libate. Alii legunt. Sic magis o nuptæ, ut ſit imprecatio libate mibi o nuptæ

Onyx

Venus paphia Veneri paphie hoſtiæ nõ imitant.

tidam tibi Venerem reddes. ¶ Non uotis eſſe tuam me, noli inquit mihi nouere q̃a nolo me colas tanq̃ꝫ deam. Et ſuperiorem. ſed potius tuis muneribus effici me tuā ut tu tanq̃ꝫ ſuperior uidearis donare mihi tanq̃ꝫ inferiori quia, ſi dabis munera uidebor egere ope tua. ¶ Sidera cur iterent, Oriō cuius fabulā recitat Iginius. Ouidius in faſti. & Seru. iii. i. æne. inter ſidera relatus enſem tribus ſtellis figuratum in manu habet ita ut coma quædam uideatur huic cæſariei ſimilis. Aquari⁹ etiam habet urnam de qua effunditur aqua. Ipa autem aquæ effuſio ex ſtellis. xvi. in modum comæ figuratur, ideo elegit hæc dico ſigna & dicit. Cur. i. ad quid neceſſe eſt ſidera iterent. i. iterentur, & fieri plures comas in cœlo. Ego uellem eſſe ſicut eram coma reginæ & poſtea fulgeat Orion proximus aquario, & licet Orion nō ſit proximus aquario qui hydrochous dicitur, quia ὕδωρ aquam et χέω fundo ſignificat, Tamen dicit poeta orion luceat proximus aquario. q. d. iungatur et fiat proximus orion aquario ut tanto magis luceat, non deſunt qui legant, proximus hydrochoi luceat erigone, ſed prior lectio magis placet. ¶ Fulgeat Oariō, luceat ſicut Lucanus enſifori nimium fulget latus orionis. Et Virg. li. iii. æne. Armatumq̃ꝫ auro circunſpicit oriona, legitur ēt fulguræ. i. fulgura tanq̃ꝫ comā emittat, uel q̃a ortu ſuo tempeſtates facit, unde nimboſus dicitur a Virgilio lib. i. æneī. Oarion, uero græce dicitur ὠαρίων ad Callimachi, Nicandri, & pindarii imitationem, poſſemus ēt legere, ſidera cur retinent. i. cur me ſidera tenent, ego uellem redire in caput reginæ. Oarion uero fulgeat ut coma, Et hic eſt proculdubio uerus poetæ ſenſus quē qui perceperint de loco cœleſti comæ berenicæ uti arbitror nō dubitabūt.

ELE. III.

AD IANVAM. ELEG. III.

EXPOS. Dul o ci io o cun da uiro,

Dulci iucunda uiro, iucunda parenti,
Salue. tēque bona Iuppiter auctet ope

Ingenioſe admodum Elegia iſta ad ianuam inſcripta a poeta noſtro lepidiſſimo cōpoſita fuit. Cuius argumentum ut exacte intelligi poſſit hæc ſunt animaduertenda, Erat puella quædam brixienſis quæ cum brixiæ eſſet nupſit iuueni cuidam cuius mentula erigi nō poterat, quare iuuenis ipſius pater cū nuru rem habebat, At illa ſocero non contēta cum quodam poſthumio & Cornelio adulterium cōmiſit, deniq̃ꝫ ignominia fortaſſis, patrium ſolum relinquere coacta cum marito & ſocero Veronam migrauit, Vbi in domo a quodam balbo conducta habitauit, ſed mortuo marito Socerum cum quo ſolebat rē habere, id ſenem factum domo expulit. Et Cæcilio cuidam nupſit. Sed iterum non contenta Viro, multos admittebat amatores, quemadmodum uero ſuſpicari poſſumus, Catullus noſter ipſius amore captus cum uoti cōpos effici nō poſſet, Ipſius nephanda ſcelera carminibus proſcindere & palam omnibus facere ſtatuit, Idcirco ianuam domus in qua Veronæ puella habitabat ſecum loquentem, Et præmiſſa interrogatione ſua per formam dialogi illam ſibi reſpondētem introducit, Et hoc modo puellæ uitia cuncta detegit, Notandum igitur eſt domum cuius ianuā poeta alloquitur Veronæ non brixiæ, priuſq̃ꝫ a quodam

uſq; a quodã ſene qui Balbus uocabat̃ habitatã fuiſſe, A quo puella domum cõduxerat quæ poſtea a Cœcilio qui brixienſem ipſam puellam in uxorem duxerat empta fuit, Sed quo tempore balbus domum tenuit, honeſta fuit, cum uero Cœcilii facta eſt propter impudicam eius uxorem facta eſt inhoneſta. Accedens igitur ad ianuam Catullus his uerbis ipſam ſalutat, O dulci iocunda uiro &c. ¶ Iocunda uiro, marito ironice loquitur, quia ille ad res uenereas impotens erat, & iocoſe dulcem uocat hominem cuius uxorem pater ſubagitabat. ¶ Iocunda parẽti, ipſi9 mariti. ſ. q. d. quæ patrem & filium ad dominam tuam admiſiſti. ¶ Salue, ſalua ſis, & beniuolentiam a ianua quodãmodo captare uidetur. ¶ Auctet, ualde augeat. ¶ Bona ope, bono auxilio.

Ianua, quam Balbo dicunt ſeruiſſe benigne
Olim, cum ſedes ipſe ſenex tenuit.
Quamq; ferunt rurſus uoto ſeruiſſe maligno,
Poſtquam eſt proiecto facta marita ſene,
Dic agedũ nobis, quare mutata feraris
In dominum ueterem deſeruiſſe fidem.
Non ita Cœcilio placeam, cui tradita nũc ſũ,
Culpa mea eſt, quanquam dicitur eſſe mea.
Nec peccatum a me quiſquam pote dicere qquã,

¶ QVã balbo dicunt ſeruiſſe benigne, aiũt omnes ꝙ cum balbus prior dominus hanc domum habitaret, tu eras fida & honeſta qa nullum tunc admittebas amatorem. ¶ Cũ ſenex, ipſe balbus. ¶ Sedes tenuit. i. ipſam domum. ¶ Quãq; ferunt, uiciſſim autem dicunt te infidam & inhoneſtã factam fuiſſe poſteaq̃ domina tua mortuo iam ſene nupſit. ¶ Rurſus, uiciſſim quaſi uerſa uice. ¶ Seruiſſe uoto maligno, malo & impudico amantium deſiderio. ¶ Poſtq̃ facta eſt marita, poſtq̃ nupſit domina tua. ſ. ¶ Sene proiecto, expulſo ſocero iam ſene, ita ut nõ poſſet libidinem exercere, uel puecto. ætate. ſ. legitur & porrecto. i. mortuo ut et maritum & ſocerũ mortuos intelligamus. Poſſumus etiam ita accipere, ꝗ puella iſta poſtq̃ Veronam uenit domum conduxit & balbi hominis ſenis qdẽ. Sed bene nũmati concubina facta eſt. Sed cum bona eius expilaſſet deficientibus iam nũmis ipſum expulit et Cœcilio nupſit. Et quoniã talia catulli temporibus notiſſima erãt ideo breuiter rem tangit. Et ſic ordo talis erit, & ſenſus. ¶ Quam dicũt benigne oli ſeruiſſe balbo, cum. ſ. a puella admitteretur. ¶ Cum ſedes ipſe. ſ. t. quaſi dominatum illius domus & imperium, qui enim amica potiuntur ſibi uidẽtur quodãmodo reges eſſe. ¶ Quamq; ferunt rurſus, Sed poſtea mutata fortuna maligne ſeruiuit, quia expulſus fuit balb9. ¶ Poſtq̃ eſt facta marita, poſtq̃ nupſit ipſa puella uidelicet. ¶ Sene proiecto, expulſo balbo. ¶ Dic agedum, narra inquit mihi cauſam cur feraris. i. dicaris mutata deſeruiſſe ueterem fidem, ideſt fidem quam balbi temporibus ſeruabas. ¶ In dominũ, contra ipſum balbum qui tũc uidebatur dominus, uel cõtra Cœcilium q tibi iam factus eſt dominus, ſicut ipſamet ianua i ſequẽti carmine fatetur, deſeruiſſe uero fidem dicit qa nũc amatores admittit & adulteros. Et hic uerus uidet̃ ordo et poetæ ipſius

ſenſus, qui uero dicūt ianuam hanc brixiæ fuiſſe & hūc eſſe balbum eūdem quem inferius Cornelium appellat poeta, & pro quo Cic. orationē habuerit, & brixiæ pfectum rē cum puella habuiſſe, adeo mihi a mēte poetæ deuiare uidētur, ut minime ſequēdos exiſtimē. Sed hos brixiæ imorari ſinamus, & nos uoronā.i. ad inſtitutum ſniamq; noſtram reuertamur. ¶ Nō ita cæcilio placeā, reſpōdet ianua ad interrogata ſe excuſans & culpā in ianitorē reiciens, iuratq; per Cæcilium dominum ſuū, ordo uero eſt. Nō eſt mea culpa & illud eſt per parēth. ita cæcilio placeā, cui nūc ſum tradita.i. cuius nūc ſum effecta qa ipſe iā ædium mearū eſt dn̄s. ¶ Nec qſq̄ pote.i. potis eſt hoc eſt pōt dicere qcq̄ a me eſſe peccatū, ſic perſius q

Potis. pote uis dicā nugaris, ſic Proptius in pria ſecūdi libri elegia, qua pote qſq; in ea cōterat arte diem. Potis aūt nomē eſt ut inqt Ser. li iii. æneí. & declinatur. Potis. po

Serui9 defenditur. tis. poti. potē. potis. a pote, qd' aūt nōnulli contra Seruium ſentientes noīatiuum pos nō potis. Exiſtimāt. hi facile perſii & Virg. auctoritate redarguunt. hic.n. inquit nec potis ionios fluctus æquare ſequēdo, ille uero nec potis es nigrū uitio pfigere theta. Nec me ab hac ſnia deterret qd' dicūt potis gtūm eſſe licet loco noīatiui ubiq; ponatur cum pos in uſu nō ſit, Nā ſi nuſq̄ pos & ubiq; potis in noīatiuo reperitur ſeqtur id uerū eſſe qd' Seruius dicit circa nois iſtius declinationē, qd' autē

Potiſſimus. ſit nomē docet ratio cōparatiōis, Nā in ſuplatiuo potiſſimus facit cui ſi detraxeris ſimus inuenies nominis poſitionem ut fortis fortiſſimus.

Verum iſthæc potius ianitor ipſe facit,
At quacumque aliquid reperitur non benefactū,
Ad me omnes clamant, ianua culpa tua eſt,
Non, iſtuc ſatis eſt uno te dicere uerbo,
Sed facere, ut quiuis ſentiat, & uideat.
Quid poſſum? nemo quærit, nec ſcire laborat.
Nos uolumus uobis dicere, ne dubita.
Primum igitur uirgo quod fertur tradita nobis,
Falſum eſt, non illam uir prior attigerat.
Languidior tenera cui pendens ſicula beta,
Nunquam ſe mediam ſubſtulit ad tunicam.

¶ VErū iſtæc potius ianitor ipſe facit, hæc potius in qt a ianitore delicta cōmittūtur. q p mittit iſtos igredi. Alii legūt uerū iſti populo dei mala multa ferant, populo.n. loquaci mala a deis optat. Vidi etiā codicem manu ſcriptū in quo ſic legebatur, Verū iſti populo ianua qd reficit.i. qd pecco ego ut oēs in me congerant culpā. ¶ Quū quacūq;, imo licet ianitor ſit in culpa & nō ego, tamē quacūq; uia aliqd nō recte factū reperit in domo noſtra oēs clamāt ɔtra me q ſim in eā. ¶ Nō iſtuc, itē uerba poetæ ſūt

q cupiēs mulieris ſcelera palā oib9 ſieri dicit, nō ſufficit q breuit dicas hanc eſſe culpā ianitoris, ſed oportet ita dicere diffuſius rem oēm ut quis intelligat ita eſſe. ¶ Sed facere.ſ. debes. ¶ Vt quis ſentiat, quaſi manu tāgat. ¶ Et uideat, oculis ſuis cernat ut tanto melius credat. ¶ Vno uer. q.d. breuiter. ¶ Qui poſſū quō poſſum inqt ianua hoc facere? ſi nemo ex me q̄rit nec curat ſcire nō poſſū facere ut ſciat. Sed tibi ingrēti oia dicā. Vobis de uno ¶ Nos uolum9 uo. di.i. Tibi Catullo, et notā dū de uno ſolo nobis dictū qd' poe

tæ concedi põt in ſoluta oratione minime, uel nobis fortaſſis dixit ad interrogãtis intẽtionẽ reſpiciens ꝗ uolebat ipſius mulieris flagitia oĩbus patefieri. ¶ Primum igit̃ uirgo, incipit ianua dominæ ſuæ ſcelera detegere. Et primũ inqt falſum eẽ li/cet oẽs hoc dicant, hãc uirginẽ fuiſſe cũ domum iſtã ingreſſa fuerit, cũ.n. eius maritus nõ poſſet Venerẽ exercere. fama erat hãc uirginẽ eſſe. ¶ Vir prior, prior maritus, primus maritus illã nõ attigerat, ꝗa.ſ. nõ poterat Venerẽ exercere, ſed pater mariti uel amore ductus, uel ꝗa filiũ ſterilẽ & ĩpotẽtẽ uidebat nurũ ſubagitauit, & ſic aptius declarat qđ ĩ pricipio dixerat, o dulci iocũda uiro iocũda parẽti. ¶ Cui ſ. marito. ¶ Sicula. parua ſicca ſed mẽbrũ uirile & mẽtullã itelligit, ſicut ẽt plautus machærã militis metaphorice, eſt nãqꝫ ſicca breuis gladius unde ſiccarii dicti. ¶ Lãguidior beta tenera, beta herba eſt ortẽſis cuius naturã & genera legito apud Pli. li. xix. c. viii. & li. xx. c. eodẽ. ¶ Pẽdẽs, ꝗa nõ erecta. ¶ Nunq̃ ſe, nunq̃ illi erigebat̃ mẽtula, ita ut tunicã eleuaret, ſic ẽt ĩ lyricis dixit ptũdo paliũ tunicãqꝫ.

Sed pater illius nati uiolaſſe cubile
Dicitur, & miſeram conſceleraſſe domum.
Siue quod impia mens cæco flagrabat amore,
Seu quod iners ſterili ſemine natus erat:
Quærendumqꝫ nec unde foret neruoſius illud,
Quod poſſet zonam ſoluere uirgineam.
Egregium narras mira pietate parentem,
Qui ipſe ſui gnati minxerit in gremium.
Atqui non ſolum hoc ſe dicit cognitum habere,
Brixia cycneæ ſuppoſita in ſpecula,
Flauus quam molli percurrit flumine Mela,
Brixia Veronæ mater amata meæ.
Sed de Poſthumii, & Cornelii narrat amore,
Cum quibus illa malum fecit adulterium.

¶ SED pater illi' ſ. mariti ecce quõ ñ fuit uirgo quãdo domũ meam eſt ingreſſa, ꝗ̃ꝫ uis rumor ſic eẽt, ꝗa uidelicet ſponſi pr̃ cũ ipſa rẽ habuit, et fortaſſis p mittẽte filio unde dulcẽ ipm uocau't catullus. ¶ Violaſſe cu. cũ eius uxore cubuiſſe, & ut ſe penitus inocẽtẽ oſtenderet ianua q̃ſi reprhẽſiue dicit uiolatũ cubile nati a parẽte, & hoc fecit inqt ſiue ex nimio ardore libidinis, ſiue ut filii ſuppleret defectũ. ¶ Impia mẽs, ut pote q̃ illicitũ appetierit coitũ. ¶ Seu ꝙ iners, ſeu ꝗa filius erat ad generãdũ ſegnis et iõ ſterili ſemĩe. ¶ Quærẽdũqꝫ n. ẽ, nec oportet inqt cãm idagare, quõ prĩs ꝗ ſenior erat mẽtula erigi poſſet ſi filius iunior cũ illa coire nõ poterat, nõ eſt inqt opus hoc q̃rere .q. d. neſcio hmõi cãm referr. Sꝫ unũ eſt ꝙ pater ipſe hoc fecit, nec mihi placet eorũ ſenſus qui dicũt ſupplẽdũ eẽ ꝓ medicamẽtis puell' ſenex hoc faciebat. ¶ Egregiũ, narras ironice plenus ſermo p poetã platus ꝗ iſta tanq̃ antea ĩcognita admirari ſimulat. ¶ In gre. ſui nati, ꝗ cũ filii ſui uxore coiuerit. ¶ In gre. honeſte dixit. i. intra genitalia. ¶ Minxerit, coiuerit. Vñ et Perſius patriciæ imercit uuluæ. Meio ſolũ hẽt e ante io & ĩ cõſonãtis loco eſt. Sed in ſecũda & tertia pſona trãſit in uocalẽ ꝗa cõſonãs ſeqt̃ ſicut & in uerbo aio. ¶ Atqꝫ nõ ſo. hoc ſe di. ordo eſt, brixia dicit nõ ſolũ hoc cognitũ hr̃e, ſed de poſthumi & corneli narrat amore, cũ ꝗbus

Sicca.
ſiccarii.
Beta.
Meio.
Aio.

illa fecit malū adulterium, Sēſus uero eſt, nō eſt uerū q̄ hæc uirgo hic uitia fuerit, Sed anteq̄ huc ueniret uiolata fuit, & nō ſolū a patre ſpōſi. Sed ēt brixiæ cōmiſit adulteriū cū duobus aliis, & hoc in urbe illa notiſſimū eſt, cætera iterponūtur ad deſcribēdū brixiæ ſitū, & beniuolētiā quā hēt cū uerona. ¶ Brixia chi. ſup. in ſpc. Brixia urbs eſt galliæ ciſalpinæ a gallis olī cōdita ſub rupe q̄ antiq̄tus chinca dicebatur. ¶ Suppoſita, ſub rupe poſita, nā licet ars ſit in mōte cōſtituta, urbs tñ ſub mōte ædificata fuit. ¶ Quā. ſ. brixiā. ¶ Flauus mel. p. mella fluuius eſt iuxta brixiā. Cuius meminit in georg. Virg. Et curua legūt ppe flumina mellæ. ¶ Brixia Ve. mr̄ am. meæ, Brixia inq̄ mr̄. ſ. ipſius puellæ. Erat nāq̄ brixiana puella ſicut ſupius diximus uel brixia mater amata. i. q̄ tanq̄ mr̄ amat̄ a mea uerona. ¶ Amata. m. u. i. brixia q̄ a Verona amat̄, meæ āt ueronæ dixit, qa ianua iſta cū q̄ loqt̄ uerōæ erat. Alii exiſtimāt, q̄ meæ dixerit poeta ad ſe reſpiciēs qa ueron. fuit

Brixia Chinnea.

Mella fluuius

> Dixerit hic aliquis, qui tu iſtæc ianua noſti,
> Cui nunquam domini limine abeſſe licet
> Nec populum auſcultare, ſed huic affixa tigillo
> Tantum operire ſoles, aut aperire domum.
> Sæpe illam audiui furtiua uoce loquentem
> Solam cū Ciliis hæc ſua flagitia,
> Nomine dicentem, quos diximus, utpote, quæ mi
> Speraret nec linguam eſſe, nec auriculam.
> Præterea addebat quendam, quem dicere nolo
> Nomine, ne tollat rubra ſupercilia.
> Longus homo eſt, magnas cui lites intulit olim
> Falſum mendaci uentre puerperium.

¶ Dixerit hic aliqs, q̄ti porphorā ſibi format. poſſet aliqs dicere cū tu oia nua nūq̄ a loco tuo diſcedas nec poſſis ſcire ea q̄ dicūt̄ qūo poteſtu cū ſis ueronæ illud ſcire, qd̄ brixiæ factū fuit, Reſpōdet aūt obiectioni qa qñ puella ad me accedit ut amatores ſuos uideat ſola apud me exiſtēs, oīa q̄ fecit cōmemorat & q̄tquot habuit amatores noiat & q̄cūq̄ cōmiſit flagitia. ¶ Qui. i. qūo. ¶ Iſtæc, q̄ hactenꝰ d̄ puella cōmēoraſti. ¶ Cui, ianuæ. ſ. ¶ Huic ſuf. ti. huic trabi annexa, eſt. n. tigillus a tigno forma diminutiua. ¶ Tātū, ſolūmō, ſolet. ¶ Opire, claudere uł̄ apire domū. ¶ Sæpe il. au. Rñſio ē obiectionis et ē ordo. Sæpe audiui illā ſolā cōſiliis uel cōciliis ut alii legūt uultuoſe et cū ſupcilio loq̄ntē uoce furtiua hæc ſua flagitia, ſunt q̄ legūt cōciliis. i. cœtibꝰ

Tigillus.

aliarū, ſz huic lecti oī̄ repugnat q̄ dicit ſolā et uoce furtiua. i. occt̄ta niſi forte ſolā diceret. i. ſine domeſticis a q̄bus cauebat, et furtiuā uoce. i. ſecreto nē ab illis audiretur ¶ Noie di. q. di. noiantē corneliū uz et poſthumiū qbꝰ ſui copiā fecerat. ¶ Nec li. eē, ita ut nec audire nec dicē poſſent q̄ ſola narrabat. ¶ Præterea ad. ultra p̄dictos recēſebat ēt quēdā aliū quem nolo noiare, ne iraſcat̄. Sed tñ illum p deſcriptionē notat ut ex ſignis qs ſit ītelligat̄ ſuis āt tpibus notus erat uti arbitror & fortaſſis poetæ erat riualis. ¶ Rubra ſu. rubeſcūt. n. iraſcētes, ex hoc ēt notat illū rubicūdū fuiſſe. ¶ Lōgus hō ē. i. p̄ceræ ſtaturæ. ¶ Magnas c. li. ordo ē cui falſum puerperiū cū uētre mēdaci olim intulit magnas lites: qa a ueris et legitimis filiis negabat̄ filius eius cuius hærede ſe

facieba̱t ut patris. ¶ Vētre mē. ꝗa mater ſimulauerat ſe p̄gnātē cū nō eſſet, et uen trē pānis & inuolucris ꝗbuſdā eleuatiorē oſtēdebat. ¶ Falſum puer. Cū eius uxor ſimularet ſe ex eo filiū pepiſſe, et nō eēt uerū, ſed hūc ſuppoſuerat, Maritus tn̄ cæ teris filiis cohæredē tanq̄ȝ filiū inſtituerat, qđ cū ueris filiis cognitum fuiſſet, pri mo patris mortem litem intulerunt, ut a bonis patris et hæreditate ip̄m repellerēt.

ELEG. IIII. AD MALLIVM. ELEGIA. IIII.

EXPOS.

Quod mihi fortuna, caſuq; oppreſſus acerbo,
Conſcriptum hoc lacrymis mittis epiſtoliū,
Naufragum ut ciectum ſpumātib⁹ æquoris ūdis
Subleuem, & a mortis limine reſtituam,

Quod mihi fortuna caſuq; oppreſſus acerbo, Mallius in cuius gratiam epithalamium ſuperius ſcripſit poeta, cū uxorem iuliā fato functā amiſiſſet, poetam ep'la rogauerat, ut ad ſe carmina cōſolatoria ſcriberet, & libellos de rebus uenereis iocundiſq; in adoleſcentia compoſitos ſibi mitteret legēdos, hac igitur elegia reſpōdet poeta ſeq; excuſat q; utriq; petitiōi ſatiſfacere minime poſſit, primo namq; dicit ſe dolere ex fratris morte contracto implicitum cum ſit ipſe conſolandus alios cōſolari nō poſſe, deinde teſtatur de reb⁹ amatoriis libros ueronæ quo ſe ob fratris interitum contulerat non habere, ſed romæ ubi habitabat reliquiſſe, poſtremo ob ſingularem mallii erga ſe munificentiam plurimū ſe illi debere fatet. ¶ Quod mihi fortuna, ordo eſt qui p longum hypbaton ab inferiori pendet, id gratum eſt mihi q̄ tu oppreſſus fortuna & caſu acerbo mittis mihi hoc epiſtolium lacrymis conſcriptum, ut ſubleuē te naufragū eiectū undis ſpumātibus æquoris et reſtituā te a limine mortis, quē nec ſancta uen⁹ &c. fortuna caſuq; morte coniugis in matura & licet fortuna & caſus differant, ſicut alibi ex Ariſtotelis auctoritate declarauimus, p eodē tamē quādoq; accipiunt, ideoq; ēt ſimul iungunt. ¶ Epiſtolium. pua ep'la, Ep'la aūt dr̄ eo q̄ȝ ἐπιστέλλεται. i. ad alium mittit. Et eſt ep'la dimidiū dialogi ut ait demetri⁹ phalereus περὶ ἑρμηνείας. Nā ſi q̄ emittitur & q̄ reſpōſum dat cōiunctæ ſint ītegrū faciēt dialogū. ¶ Hoc epi. hoc q̄ſi dicticos placuit. q. d. in hāc q̄ ſeqtur ſniam. ſ. ut ſubleuē te. ¶ Cōſcriptū lac. i. cū lacrymis hoc ē cū dolore ſcriptū. lacryma āt ex græco unius l'ræ mutatiōe deriuat δάκρυον. n. dr̄. Iō ſine aſpiratiōe ſcribi debet, niſi ex q̄dā cōſuetudiē adiunxerimus qđ ꝗdā exiſtimēt Geliū uoluiſſe li. et. c. iii. ſed nouerit hi i codicib⁹ gelii mau ſcriptis nō lacrymas, ſed lathrinas ubiq; legi. ¶ Naufragū. eie. metaphorice loqt, p ſilitudinē a nauigātibus ſūptā q aduerſa fortuna acti naufragiū patiunt, ſic ēt naufragū dicit fortunæ ictib⁹ exagitatū i hāc metaphorā, ſic ēt Sene. ī li. de breuitate uitæ loqtur, Si uelis credere altius ueritatē ītuētibus, ōis uita ſuppliciū eſt, i hoc pfūdum iqetūq; piecti mare altnis æſtib⁹ reciprocū & mō elleuās nos ſubiectis īcremētis, mō maiorib⁹ damnis deſerens aſſiduecq; iactās nūq; ſtabili cōſiſtim⁹ loco, prio pēdem⁹ et fluctuamur, et aliqn̄ naufragiū facimus. ¶ Subleuē, auxiliū ferā & te iacētē carminib⁹ meis elleuē. ¶ Et re. i uitam. ſ. ¶ A limite mortis. q. ex nimio dolore iamiam ſit periturus.

Ep'la ꝗd epiſtola unde.

Lacryma.

uxor patris eius.

Quẽ neq; ſancta Venus molli requieſcere ſomno
Deſertum in lecto cælibe perpetitur,
Nec ueterum dulci ſcriptorum carmine muſæ
Oblectant, cum mens anxia peruigilat,
Id gratum eſt mihi, me quoniã tibi ducis amicũ
Muneraq;, & muſarum hinc petis, & ueneris,
Sed tibi ne mea ſint ignota incommoda Malli
Neu me odiſſe putes hoſpitis officium,
Accipe quis merſer fortunæ fluctibus ipſe,
Ne amplius a miſero dona beata petas.
Tempore quo primũ ueſtis mihi tradita pura eſt,
Iucundum cum ætas florida uer ageret,
Multa ſatis luſi, non eſt dea neſcia noſtri,
Quæ dulcem curis miſcet amaritiem,
Sed totum hoc ſtudium luctu fraterna mihi mors

¶ QVEM nec ſancta uenus, amor cõiugalis. ¶ Molli ſomno, placida q̃ete, quã pſtabat cõiugis ſocietas. ¶ In lecto cœlibe, ſine uxore, cœlibes.n. quaſi cœlites.i. deorum uitã ut pote caſtã agentes hi dicuntur q coiunge carent. ¶ Nec ueterum, ſolent nãq; litterarũ ſtudia ut recte Cice. in oratione pro archia tarẽtino inq̃t ſecundis ornamentum aduerſis uero ſolatium pſtare, ſed tãtus erat mallii dolor, ut neq; ex ſtudiis ſolamen aliqđ pciperet. ¶ Cum mẽs.ſ tua ¶ Anxia, ſollicita. ¶ Peruigilat, quia nequis dormire. ¶ Ducis amicum, in hoc enim exiſtimas me tibi amicum eſſe. ¶ Et hic, hac de cauſa q̃a ducis me amicum tibi. ¶ Petis, a me .ſ ¶ Munera i muſarum.i. carmina cõſolatoria. ¶ Et ueneris.i. carmina đ amoribus. ¶ Ignota incõmoda, quæ ob mortẽ fratris paſſus fui. ¶ Hoſpitis officium, officium qđ ego tuus hoſpes factus pſtare teneor, hoſpitio nãq; poetam ſuſceperat mallius. ¶ Accipe, audi. ¶ Quis fluctib⁹ merſer, quo infortunio ſint opreſſus, ¶ Dona beata, fœlicitatem ferentia & carmina intelligit cõſolatoria et amatorios libellos quos ille petierat. ¶ Veſtis mihi tradita pura eſt, ueſtis pura erat

unius tãtum coloris qua tyrones utebãtur, huius meminit Pli. lib. viii. c. xlviii. ubi de tranquili loquitur quæ eadẽ Caia cœcilia uocata eſt, ubi ſic iquit ea prima texuit rectam tunicam qua ſimul cum toga pura Tyrones induunt. Noueq; nuptæ. ¶ Cum ætas florida, ideſt adoleſcentia. ¶ Ver iocundum ageret. i. cum eſſet ætas mea i flore pueritiæ. Nam pueritia ueri quo tempore ſunt flores etiã a pythagora cõparabatˀ ſicut adoleſ. ẽtia æſtati, autũnus medie ætati hyems ſenectuti ut Laerti⁹ in eius uita. ¶ Multa ſatis luſi, uerum eſt qđ multa circa res amatorias ſcripſi, et uenus ẽ mihi teſtis, ludere pprie poetarum eſt in leuioribus opuſculis, Vir. Carmina q luſi paſtorum, et alibi, ludere q̃ uellẽ calamo pmiſit agreſti. ¶ Nõ eſt dea neſcia noſtri, Venus ẽt me nouit i. Ego quoq; amaui & amãdo multa ioco ſa ſcripſi & ſic uenus optime nouit q̃ta luſerim amatorio carmine. ¶ Dea quæ dulcẽ curis miſcet amaritiẽ, Venerem per circunloqutionem deſcribit, Nã ut elegãtiſſime inq̃t Plautus amor ẽ melle & felle fœcundiſſimus. ¶ Dulcem amaritiem. dicitur & mœſtitia & mœſtitudo & amarities & amaritudo,

cælebs

lr̃arũ ſtudia

Tanaq̃l q̃ et C. Cecilia.

Recta tunica

Aetates tpibus cõparabant.

Ludẽ

Mellis et felis coniugatio i amore

Veſtis pura.

amaritudo uero in amore eſt dulcis ob amantium cupiditatem. ¶ Sed totum hoc ſtudium, ſcribendi res amatorias. ¶ Fraterna mors luctu abſtulit, dolor ex fratris morte ſuſceptus mihi ademit.

Abſtulit, o miſero frater adempte mihi,
Tu mea, tu moriens fregiſti commoda frater,
Tecum una tota eſt noſtra ſepulta domus,
Omnia tecum una perierunt gaudia noſtra,
Quæ tuus in uita dulcis alebat amor.
Cuius ego interitu tota de mente fugaui
Hæc ſtudia, atq; omneis delitias animi.
Quare quod ſcribis Veronæ turpe Catullo
Eſſe, quod hic quiſquis de meliore nota
Frigida deſerto tepefecit membra cubili,
Id malli non eſt turpe, magis miſerum eſt.
Ignoſces igitur, ſi, quæ mihi luctus ademit,
Hæc tibi non tribuo munera, cum nequeo.
Nam, qđ ſcriptorū nō magna eſt copia apud me,
Hoc fit, quod Romæ uiuimus, illa domus,
Illa mihi ſedes, illic mihi carpitur ætas,
Huc una ex multis capſula me ſequitur,
Quod cū ita ſit, nolim ſtatuas me mēte maligna
Id facere, aut animo non ſatis ingenuo.

¶ Com. fr. digreſſiūculā interponit in q̄ fr̄is ītéritū cōmiſerat, qđ totum ita clarū ē ut expōne nō egeat. ¶ Quare ꝙ ſcr. ue. iocat⁹ fuerat in epiſtolio ſuo cū catullo exiſtimās ipm uerónæ morari, ut uenereis reb⁹ uacaret, ſcripſerat itaq; turpe hoc illi eſſe qa nobiles oēs et honeſtæ cōditiōis uiri ueronæ paꝝ ſint felices ī amore & ſoli dorm. ūt qa a ueronēſib⁹ mulieribus nō amant, quaſi tacite mulieres illas mordere uelit q̄ cū ignobilib⁹ coeāt, Sed dicit Catullus hāc non eſſe cām. ſed potius ob fraternā mortē illuc acceſſiſſe, & iō, qđ ille turpe dicebat, id poti⁹ miſerā aſſerit. ¶ Q đ bic. ſ. ueronæ. ¶ Quiſq̄s đ m. no. i. qcūq; melioris fuerit cōditiōis, Nota nāq; ꝗuis ſæpius in malā ptē capiat, unā eſt apud Vale. titulus de cēſoria nota, tn̄ ēt in bonā dr̄ ut Vale. Max. li. iii. cōplura huiuſce notæ romana exēpla ſupant, et Oui. in. i. faſt. Ille numātina traxit a b urbe notā ¶ Tepefecit mē: qa ſolus dormit iō nō calefacit ſed tantū tepida reddit mēbra frigida. ¶ Deſerto cu. ab amica. ſ. id mali nō eſt turpe ſ. mihi, ꝙ nō moror ueronæ. ¶ Sed mi. ē, qa ſ. huc ueni ob mortē fris, nō dt ob uenerē & opꝫ me aliq̄tulū cōmorari. ¶ Ignoſces igr̄, cū ita ſit ꝙ dolore īpeditus nō poſſum carmina ſcribere, mihi ueniā dabis ſi nō ſatiſfecero uotis tuis. ¶ Si q̄, carmina ītelli ge cōſolatoria & poſtea loqt̄ de libellis amatoriis quos dicit eē romæ. ¶ Nā ꝙ ſcri. nō ma. ſi nō mitto tibi eoꝝ copiā q̄ i adoleſcētia amatoria ſcripſi ut te obleɫtes, rō eſt, qa mecū nō habeo. ſed romæ reliq ubi ē habitatio mea. ¶ Scriptoꝝ rerū ſcriptaꝝ. ¶ Hoc fit, hæc ē cā ꝙ uiuimus romæ, et illa ē dom⁹ et ſedes mea. ¶ Huc, ueronā. ſ. ¶ Mea car. æt. i. illic uiuo, de uita. n. hoīs ſp aliqd diminuit. ¶ Vna cap. ex mul. cū multa habeā uolumia qn̄ ueronā uenio unicā tm̄ mecū illorū capſulā affero. ſolebāt nāq; in capſis libros reſeruare, unde eſt apđ Ora

Nota.

Libri i capſis ſeruabant.

de poeta illo quē capſis fama ē libriſq;
ambuſtū ꝓprius iſermonib⁹. ¶ Nos mē
te maligna.i.mē cū quadā aī malignita
te aut ingratitudine id agere.
¶ QVOD tibi nō utriuſq; petiti,unū
era t ut ali qd ſolatii ad ipſum ſcriberet, alterū ut aliq́ e ſcriptis ſuis iocū diori bus ad eū mitteret, ſed ꝓpter mortē fratris nō poteſt uerſibus cōpo nēdis uacarc neq; pōt mittere libros cum romæ ſit.

ma loq̃t an⁹. Alii curua loq̃t anus. Cor
rigē uoluerūt qđ nō pl3. ¶ Oib⁹ iq; lo.
nō mō dū uiuit malli⁹,ſed et cū mortu⁹
fuerit, uult b⁹bñficii famā ubiq; celebra
ri. ¶ Sepulti.i.mallii ēt cū ſepultus fuerit uidi et co dicē i q̃ uerſus hic ſic legebaṫ, Oib⁹. et triuiis uulgēt fabula paſſī, S3 prior lectio pp ſequētia magis placet. ¶ Ne tñ te. ſimilitudo ē a locis ad mēo rid tracta, uidemus nāq; i locis deſtis et nō frequētatis araneas caſſes facere,

Quod tibi nō utriuſq; petiti copia facta eſt,
Vltro ego deferrem,copia ſiqua foret.
Nō poſſum reticere deæ,qua Mallius in re
Iuuerit,aut quantis iuuerit officiis.
Ne fugiens ſæclis obliuiſcentibus ætas
Illius hoc cæca nocte tegat ſtudium.
Sed dicā uobis,uos porro dicite multis
Millib⁹,et facite hæc charta loq̃tur an⁹,
Omnib⁹ inq; locis celebretur fama ſepulti,
Noteſcatq; magis mortuus,atq; magis,
Ne tenuem texens,ſublimis aranea telam,
Deſerto in Malli nomine opus faciat.
Nā,mihi q̃ dderit duplex Amathūtia curā
Scitis & in quo me corruerit genere,

¶ Vltro ego defer.ſpōte ēt te nō pe
tēte libros mitterē. ¶ Copia ſi q̃ fo.i.ſi
illorū copiā & facultatē hērē. ¶ Non
poſſu3 rc.deæ,bñficia et merita q̃ a mal
lio i ſe collata fuerāt receſſet,ut oſtēdat
ſe teneri rem gratā illi facere. ¶ Deæ,o
muſæ q̃s uult gratitudinis ſuæ quodā/
mō teſtes eē. ¶ Ne fu.ſæ.nolo hoc tace
re ut ſemp oibus notū ſit. Et nulla unq̃
ætas poſſit obliuiōi mādare. ¶ Ne ætas
Nois ætas uelox. fu.q̃ cū ſūma celeritate ptrāſit,& ut ī
hymno legiṫ,fugit uelut umbra. ¶ Sæ
dis obli.tpis ſpatio qđ obliuionē iduce
re ſolet,tegat hoc ſtudiū occultet mallii
erga me bñficia et fauorē. ¶ Ne ſc ca.
obliuiōe obſcura q̃ ñ pmittat ſtudiū ip3
clarꝫ et notū eē. ¶ S3.d.u.o muſæ.q.d.
ego ſcribā meritū illi⁹. ¶ Hæc,c.l.a.fa
cite igit o muſe ut ſcripta mea diu durēt
ut poſſit ſemp mallii officium notū eſſe.
¶ Charta a.q̃ diu duret,ſic et iferi⁹ fa

io dicit ſe uelle famā mallii celebrare ne
aranea in eius noīe telā faciat.i.ne unq̃s
ſordeſcat. ¶ Sublimis.i.ſuſpēſa i altū,le
giṫ et ſubtilis. ¶ Nā mi.q.dc.demū ſtu
diū apit q̃lc mallii i ſe fuerit aſſerēs ſe i
credibili amoris ardore ub ipo lib̄atū ſu
iſſe.prio āt ardorē ipm deſcrib. ¶ Quā Cura.
cu.quē amorē.Vir.ē molis cura medul
las. ¶ Duplex am.i.uen⁹ q̃ dea ē amoriſ
ādonomia ē.amath⁹.ūtis .cypri urbs ē i Ama/
q̃ dea colebaṫ ide deriuatū,ſicut a rbā/ thus.
nus Rhānuſia,duplex uero dr̄ uen⁹ uel Venus
q̃a i marib⁹ et i feīs uel q̃a iſida falax, duplex
ſicut ecōuerſo ſimplicē dicius,uel q̃a dul
cib⁹ amara miſcet. In amore.n. mellis et
felis cōiūgatio ē,q̃uis ap̄ Iuliū firmicū
aliṫ de duplici uenē. ¶ Et i q̃ ge.q.d.i
mēſo et i credibili amore correptus erā.
¶ Corruerit,ꝓſtrauerit,ſubiecerit actiue dcm Virg. et ſpumas ſal ære ruebāt i
codice manu ſcripto polluerit etiā legiṫ.

Cum tantum arderem. quantũ trinacria rupes.
Lymphaq; in œtæis mallia thermopylis.
Mœſta nec aſſiduo tabeſcere lumina fletu
Ceſſarent, triſtiq; imbre madere genæ.
Qualis in aerii pellucens uertice montis
Riuus, muſcoſo proſilit e lapide.

Aetna

¶ ARderem, amore flagrarẽ. ¶ Quãtum trinacria rupes, ætna mons ſiciliæ perpetuo ardens, deiquo Pli. lib. ii. cap. cix. & lib. iii. ca. yii. mons ætna noctur nis mirus incẽdiis, Cuius & Strab. lib. yi. et Diodorus, li. yi. cap. ii. et Soli. c. x. meminerũt, Põpo. quoq; in deſcriptione ſiciliæ hæc cõmemorat, æthna quæ Ciclopas olim tulit nunc aſſiduis ignibus flagrat, Trinacria uero dicta eſt ſicilia propter tres ſũmitates hoc eſt propter tria promontoria, pachynum uidelicet pelorum, lilybeũ ακρα, enim ſummitas dicitur, hinc in faſtis Ouidius, Terra tribus ſcopulis uaſtum prorumpit in equor. Trinacris appoſita nomen adepta loci. ¶ Lymphaq; i œtæis, mallia thermopolis, ordo & cum arderem ut lympha mallia in œtæis Thermopilis. T. Liuius li. yi. de bel. mace. deſcribit ſaltum thermophylarum. Id iugum ſicut apenini dorſo italia diuiditur ita mediam græciam diuidit. Et paulo poſt ait. Extremos ad orientem montes œtam uocant, quorum qđ altiſſimum eſt Callidromon appellatur, in cuius ualle ad malliticum ſinum uergente iter eſt non latius quã. lx. paſſus, hæc una militaris uia eſt qua traduci exercitus ſi non probibeantur poßent, Ideo pylæ & ab aliis quia calidæ aquæ in ipſis faucibus ſunt Thermopylæ locus appellat̃. Strabo quoq; idem aſſerit lib. ix. ubi aquas Herculi ſacras addit, & Herodotus lib. yi. ¶ Lympha mallia, a uicinitate loci & alludendo ad nomen mallii ſine aliquo hoc dixit. ¶ Thermopylis œtæis, a monte uicino. ¶ Mœſta nec aſſiduo, cum aſſiduo mœrore conficerer & iugiter lacrymæ oculis manarent. ¶ Non ceſſarent tabeſcere, langueſcere corrumpi & de amore maxime dicitur. Aul. Gel. Delphinus amans deſiderio tabuit exanimatuſq; eſt. ¶ Triſti imbre, lacrymis ex triſtitia prouenientibus, quia interdum etiam ex gaudio manant. Terentius lacrymo præ gaudio, lacrymæ nanq; propter duas cauſas generantur uel propter cõpreſſionem ut in triſtitia, uel propter relaxationẽ ut in lætitia. in triſtitia. n. cor cõprimitur, & ad ipſum corroborãdum calor introrſum cõfluit, humor ergo qui in extremis eſt & cõcauis cerebri partibus ex uaporibus ſurſũ fumãtibus cõprimitur frigore triſtitiæ, Et ſic ad oculos more rerum grauiũ manat, i oculis uero maxima eſt humilitas ibi ergo denſitate liquefactus emittitur ſicut ros e nube. Et ſic in triſtitia per cõpreßionem lacrymæ fiunt, Sed in lætitia ſpiritus relaxantur & calor, unde humor ille cõglutinatur & ſic ad oculos manat ut dixim⁹, & ſic per relaxationem eduntur lacrymæ. Nota autem quod propter cauſas duas generantur lacrymæ, reſpectiue ad primũ motum, quia in triſtitia cõprimitur cor, in lætitia dilatat̃. Sed in fine tamẽ eadẽ eſt deniq; cauſa, quia ita in hac ſicut & in illa per cõpreſſionẽ emittuntur. Seneca in thyeſte, in ultimo actu. An hẽt lacrymas magna uoluptas, & Stat. lib. y. the. Atq;

Trinacria.

Thermopilæ.

Callidromõ

Tabeſcere.

Lacrymæ in gaudio.

Lacrymarũ. dux cã

alio maduerunt lumina fletu. ¶ Qualis in aerii, cōparationem facit a lacrymis manantibus ab oculis ſuis, ad aquam ex montano fonte manantem quæ cum incœperit ad procliuia deſcendere largiter fluens per populum iter habet. ¶ Montis aerii, alti. ¶ E lapide muſcoſo, muſco contecto. Eſt nanq; muſcus herba in fontibus & locis humidis naſcens.

Qui cum de prona præceps eſt ualle uolutus.
Per medium denſi tranſit iter populi.
Dulce uiatori laſſo in ſudore leuamen,
Cum grauis exuſtos æſtus hiulcat agros.
Ac uelut in nigro iactatis turbine nautis,
Lenius aſpirans aura ſecunda uenit.
Iam prece Pollucis, iam Caſtoris implorata,
Tale fuit nobis Mallius auxilium
Is clauſum lato patefecit limite campum,
Iſq; domum nobis, iſq; dedit dominam.
Ad quam cōmunes exerceremus amores,
Quo mea ſe molli candida diua pede
Intulit. & trito fulgentem in limine plantam

¶ QVI cum de prona, primo e mōte deſcendit in plana & uallē mōti uicinā deinde ex ualle curſum continuans per populum aliquem tranſit. ¶ Per me. iter, ꝑ mediā uiam. ¶ Dulce uiatori laſſo, hoc non ad cōparationem pertinet, ſed eſt poeticæ deſcriptiōis euagatio quæ ultra tres uerſus extendi non debet, ut ſuperius ex Seruio annotauimus, eſt autem ſenſus, ꝙ ex huiuſmodi aqua uiatores æſtatis tempore itineris labore defeſſi recreantur, & ordo eſt per appoſitionem, riuus dulce leuamē. ¶ Viatori laßo, longo itinere defatigato. ¶ Cum æſtus hiulcat, calor aperit & ſcindit tellurem. ¶ At uelut in nigro, licet in antiquo codice hoc loco feneſtra reperiatur, ſenſus tamē ſic cōtinuari poteſt, ut omiſſa cōparatione per aliā cōparationem narratio ſic procedat, cū amore inſano detinerer tu mihi tale auxilium dediſti quale ſolet afferre ſecundus uentus nautis in ſūma tēpeſtate iactatis implorata iam ope caſtoris et pollucis qui dicuntur eſſe felia ſignia nauigantibus, ſicut helena peſſimum, unde

Statius ij. Theb. Cum iam damnata ſororis Igne therapnei fugerunt carbaſa fratres. Ordo igitur eſt, at uelut aura ſecunda lenius aſpirans uenit nautis iactatis in nigro turbine iam p̄ce caſtoris & pollucis implorata tale fuit nobis mallius auxilium. Cur autem gemini nauigantibus felicē p̄bere nauigationem p̄utētur docet Diodorus li. v. cap. iii. de quibus etiam Pli. li. v. c. xxxvii. loquitur. ſcribit Ariſtoteles in meteorologia ꝙ ignes ſunt quidā qui placide reſident cum ob aerem denſatum aſcēdere nequeunt quod ſignum eſt tēpeſtatis finiētis. ¶ Iā p̄ce pollucis q. d. in extremo periculo cum nulla ſit ſpes ſalutis & ad uota nautæ cōfugiūt ¶ Is clauſum lato patefecit, poſſumus allegorice per clauſum cāpum Anguſtū amorem intelligere uel re uera anguſtos terminos agri. Nā cum puella mallio ī delitiis eſſet, & percipiſſet eā a catullo amari poetæ ipſi puellā cōceſſit, deditq; illi domum in qua habitaret, & præterea partem agri quæ terminabat cū agro quem iam Catullus poſſidebat, Ea

tamen lege ut & ipſe poſſet cum illa rem habere, ¶ Quo mea, quo. i. ad quam domum. ¶ Mea diua, Amica mea, non autem dea uenus, eſt enim moris amantium, Amicam deam appellare. Virgilius. Parta meæ Veneri ſunt munera. dicit enim ueniſſe ad ſe amicam in domum datam a mallio ¶ Molli pede, Tenero, hoc ad laudē puellæ dictum eſt. ¶ Limine trito, Epitheton aptum limini.

Innixa, arguta conſtitit in ſolea.
Coniugis ut quondam flagrans aduenit amore,
Proteſilaeam laodamia domum.
Accepta fruſtra nondum cum ſanguine ſacro
Hoſtia, cœleſteis pacificaſſet heros.
Nil mihi tam ualde placeat, Rhamnuſia uirgo,
Quod temere inuitis ſuſcipiatur heris.
Quam ieiuna pium deſideret ara cruorem,
Docta eſt amiſſo Laodamia uiro.
Coniugis ante coacta nouum dimittere collum,

¶ INNIxa plātā, figurate dictum. ¶ Conſtiti ſolea, in calceo, Sic ēt Propti. pſilit in laxa nixa pedē ſolea. ¶ Arguta ſo. uel breui et arcta. Virg. Argutūq; caput, uel reſondti. Virgi. Argutos inter ſtrepere anſer olores, unde & crepida a crepādo. i. reſonādo dcā. Prima breui Perſi⁹ ſaty. ii. Nō hic q̄ icrepidas graiarū ludere geſtit. eſto alii uelint a græco deriuari cū falſum ſit, aſpexi. A. Gelliū li. xiii. c. xx. q̄ licet dicat crepidas & crepidulas pria ſyllaba correpta id genus calciamētū appellari. qd græci κρηπῖδας uocāt eiuſq; calciamēti ſutores crepidarios, Nō tñ pp hoc dixit crepidam ex græca dictiōe deriuari. Alii codices habēt cōſtituit ſolea, & erit ordo. Innixa arguta, ſolea conſtituit plantam i limine. ¶ Coniugis ut quondam cōparatio hæc oſtendere uult magnitudinem amoris ipſius amicæ, qui tantus fuit quātus in laodomia quæ facta ſpōſa proteſilai impatiens amoris ad ipſum iuit anteq̄ ſacra eſſent deis facta, unde etiam mulctata eſt. q̄a maritus ad troiā periit, laodomia autem tanto amore uiri flagraſſe dicitur, ut audita eius morte optauerit umbrā mortui uidere, quā cum complexa eſſet, in eius complexu expirauit, ut fabulam tangit. Serui⁹ in ſexto. ¶ Proteſilaeam domum, domum proteſilai, fuit autem proteſilaus Iphicli filius qui inter duces græcos ad bellum troianum profectus cum prim⁹ e naui in littus deſcendiſſet ab hectore interfectus fuit. ¶ Accepta fruſtra, & accepta & incœpta legitur, ſi accepta fruſtra, hic diſtinguendum erit ut ſit ordo, laodomia fruſtra accepta, ſi incœpta ſequētibus iungetur, & ſenſus erit, cum hoſtia incœpta ideſt inchoata, nondum deos pacaſſet & propitios coniugio reddidiſſet, Accepta notanda eſt ſyllaba ta quæ naturaliter breuis propter duas in ſequenti dictione ſequētes cōſonantes producit. ¶ Pacificaſſet heros, dominos ideſt deos q̄ rerum omnium domini ſūt, legitur & conciliaſſet. ¶ Hoſtia, uictima, ſacrificium quod pro coniugio fieri conſueuerat. ¶ Nil mihi tam ualde, quia laodomia quodammodo deos neglexiſſe uiſa eſt, Cum domum proteſilai non expectato ſacrificio ſecundum ritum nuptiarum acceſſerit, Ideo

Argutus.

Crepida.

Laodomia.

Proteſilaus.

Conſonantes ſubſequētes uocalē producunt.

poeta nemeſim precatur, ne ſibi aliquid placeat, quod fiat contra deorum uoluntatem, Nam laodomia edocta eſt ꝙ pium cruorem. i. pium ſacrificium ara deſideret, Et eſt quodammodo moralis ſententia, Et cum inciderit per hanc comparationem in mentionem laodomiæ, per ecuaſim digreditur ad ipſius hiſtoriam explicandam. ¶ Ramnuſia uirgo, nemeſis dea, quæ nimia fortuna elatos, odio habet. ¶ Inuitis heris, nolentibus deis. Ouid. Heu nihil inuitis fas quẽquã fidere diuis. ¶ Ara ieiuna. in qua non fuerit mactata uictima. ¶ Cõiugis ante coacta, modus eſt, quo edocta fuit, quoniam collum & amplexum noui coniugis proteſilai ad troiã euntis anteꝙ cum eo per duos annos fuiſſet, dimittere coacta fuit, quæ ſi diuturniori cum eo tempore fuiſſet, auidum ſaciaſſet amorem, & ſic ſaciata mariti, mortem & abruptum morte coniugium mitius toleraſſet, quod quia nondum ſaciata erat pferre nõ potuit. ¶ Nouũ collũ, uel iuuenile, uel nouiter ſibi cõiunctũ.

¶ QVa ueniens una atq; altera, antequã per duos annos cũ illo fuiſſet.

Quam ueniens una atq; altera rurſus hyems
Noctibus in longis auidum ſaturaſſet amorem
Poſſet ut abrupto uiuere coniugio.
Quod ſcibant parcæ non longo tempore abeſſe,
Si miles muros iſſet ad iliacos,

¶ Noctibus in lõgis, utpote q̃ ſunt hiemali tempore. Ratio enim hemiſpherii hoc facit, ut æſtate lõgiores ſint dies & noctes breuiores, hieme uero noctes longiores breuioribus diebus ſuccedant, quãto enim magis polus mũdi eleuatur ſupra orizontem, tanto maiores ſunt dies æſtatis quãdo ſol eſt ĩ ſignis ſeptẽtrionalibus, ſed ecõuerſo contingit, quãdo eſt in ſignis auſtralibus, Tanto enim minores efficiuntur dies noctibus ita ꝙ in oĩbus circulis qui ſunt ab equinoctiali uſq; ad tropicũ cãcri et in ipſo tropico cancri maior eſt arcus diei ꝙ noctis. i. arcus ſupra orizõtem ꝙ ſub orizonte, unde in toto tẽpore quo ſol mouetur a principio arietis per cancrũ uſq; in finem uirginis maiores efficiũtur dies noctibus & tãto plus quãto magis accedit ſol ad cancrũ. Vnde cum ſol eſt in tropico cancri qđ contingit idibus Iunii dies Maximus eſt, & nox minima ꝙ in toto ãno eſſe poſſit, In omnibus uero aliis circulis qui ſunt inter æquinoctialem et tropicum capriconi. Maior eſt arcus. ſub orizonte & minor ſupra, unde arcus diei minor eſt ꝙ arcus noctis, Et ſecundum proportiones arcuum dies noctibus minores efficiuntur. Et quanto circuli ſunt propinquiores tropico hiemali, tanto minores efficiuntur dies, Vnde fit, ut ſole in tropico capricorni morante quod contingit idibus decembris, Nox ſit maxima dies uero minimus ꝙ poſſit eſſe in toto anno cui quanto dies magis ꝓpinqua eſt, tanto noctem habet lõgiorem. ¶ Auidum amorem, laodomiæ. ſ. in maritũ. ¶ Poſſet ut abrupto, qa ſi amorem ſaciaſſet, facilius poſtea mariti mortem tolerare potuiſſet, Cuius abrupto coniugio ſe uiuere poſſe quodammodo deſperabat. ¶ Quod ſcibant parcæ. ſ. abrũpendum eſſe cõiugium, fatatum nãq; erat ut qui primus græcorũ in terram troianorum deſcendiſſet, occideretur; qđ proteſilao contigit, unde Ouidius; Hectorea primus fataliter haſta ꝓteſilae cadis. Eſto

Dies lõgiores i æſtate noctes uero ĩ hyeme

Dies maxim⁹ & nox minima.

Nox maxia dies minimus

Proteſilaus prim⁹ græcorũ apđ troiam periit.

dyctis

dyctis cretenſis referat ipſum æneæ telo occubuiſſe. Alexander contra perſas proficiſcens ad eleuntem prote ſilao ſacrificauit, quoniam is primus græcorum ad littus barbarorum appuliſset, ut Arianus meminit in primo de geſtis Alexandri. ¶ Si miles, ſi ipſe proteſilaus miles iuiſſet ad Troiam, uel ſit ſingularis pro plurali. i. ſi milites iuiſſent ad Troiam expugnandam.

Alex. ꝓteſilao ſacrificauit.

Nam tum Helenæ raptu primores argiuorum
   Cœperat ad ſe ſe Troia ciere uiros.
Troia nefas, cõmune ſepulchrũ Europæ, Aſiæq;,
   Troia uirum, & uirtutũ omniũ acerba cinis.
Quæq; & noſtro lætum miſerabile fratri
   Attulit, hei miſero frater adempte mihi,
Hei miſero fratri iucundum lumen ademptũ,
   Tecum una tota eſt noſtra ſepulta domus,
Omnia tecum una perierunt gaudia noſtra,
   Quæ tuus in uita dulcis alebat amor.
Quem nunc tam longe non inter nota ſepulchra,
   Nec prope cognatos compoſitum cineres,
Sed Troia obſcœna, Troia infœlice ſcpulchrum
   Detinet, a noſtro terra aliena ſolo,
Ad quam tum ꝓperãs fertur ſimul undiq; pubes
   Græca penetraleis deſeruiſſe focos.
Ne Paris abducta gauiſus libera mœcha:
   Ocia pacato degeret in thalamo.

¶ NAM tum helenæ, ex Nimio dolore poeta modo hāc modo illā attīgit materiā, Ecuaſis ē igitur poetica qua oñdit cur ꝓteſila° ad Troiā iturus eſſet, qa. ſ. propter raptā helenā principes græciæ ad uindictā cõueniebāt, Nā ut Iſocrates ſcribit in oratione de laudibus helenæ, Anteq̃; nuberet illa menelao, oẽs græciæ principes exiſtimãtes ob formæ pulchritudinẽ, eā aliqñ rapi debere, cõi cõſenſu iurarũt, Cuiuſcũq; foret uxor ſi raperet oẽs ad ultionẽ ɔuẽturos. ¶ Troia ne. grauiter ob fratrẽ iterfectũ cõtra Troiā iuehit, ordo uero eſt, troia cõe ſepulchrũ aſiæ Europæq;, Troia acerba cinis uirũ ꝑ uiroꝝ et uirtutũ. nephas uero exclamatio ē ꝑ parẽtheſim īterpoſita ¶ Virtutũ, qa multi uiri fortiſſimi apd' illā periere, Virtus nāq; pro fortitudie ſumitur, Terẽ. Militum uirtutẽ noram. ¶ Aſiæ, ꝓpter Troianos. ¶ Europæ, ꝓpter græcos. ¶ Quæq;, & quæ troia mortẽ ēt fratri attulit noſtro, de q̃ ſupius dictũ fuit. Sed nimio dolore ꝑcitus, cum troiæ meminerit, nõ potuit ſe cõtinere, qn de fratris q̃ q morte, q in agro troiāo perierat aliqd diceret per digreſſiunculā qua utitur iterponẽdo ēt uerſus eoſdem quos in principio ꝑtulerat. ¶ Quæq;, alii legũt. Quæ uæ ut uæ iteriectio ſit cõmiſeratis. ¶ Quẽ nũc tam lõge, ordo ē, quẽ nũc terra aliena noſtro ſolo detinet tā lõge cõpoſitum inter nota, ſepulchra, nec ꝓpe cognatos cineres, ſed Troia obſcena, Troia īfelice ſepultum. ¶ A noſtro ſolo, a noſtra patria, alii extremo legunt. i. lõge hinc remoto. ¶ Troia ifelice, ꝑ infelici. Alii uero ſic legunt, Sed Troia obſcena. Troia infelice ſepulcbrum detinet, ut ſit appoſitio, quā minime fieri poſſe hoc loco exiſtimo, ifelice nāq; repugnat. ¶ Ad quā tum ꝓperās, ad quā. ſ. Troiā omiſſa. n. fratris lamẽtatione, ad primā narratio

græcorũ iuramentũ pp helenam

uirtus

Ve.

nẽ cõueniẽtium principum græciæ reuertitur ¶ Simul undiq; pubes græca, Dyctis lib. primo enumerat oẽs duces græcorũ q ad Troiã uenerunt. ¶ Penetrales focos, domos ſuas, Penetralia.n. dicuntur partes interiores domus, unde & penetrale ſacrificium dicebatur qđ in interiore parte domus fiebat, forte etiã per penetrales focos. Sacrificium intelligit, Nã græci queadmodum dyctis refert, poſtq̃ iure iurãdo per religionẽ inimicitias cõtra priamum cõfirmarunt, pure lauteq; Martẽ & cõcordiam multis imolationibus hoſpitauere, Alii tamen penetralis deos habẽt ſenſu clariſſimo, ideſt penates ſuos.

Penetralia.

Quo tibi tum caſu pulcherrima laodamia
Ereptum eſt uita dulcius, atq; anima
Coniugium, tanto te abſorbens uortice amoris,
Aeſtus in abruptum detulerat barathrum,
Quale ferunt graii peneum prope cyllenæum,
Siccari emulſa pingue palude ſolum.
Quod quondam cæſis montis fodiſſe medullis
Auſus falſiparens amphitrioniades,
Tempore quo certa ſtymphalia monſtra ſagitta
Perculit, imperio deterioris heri,
Pluribus ut cœli tereretur ianua diuis,

¶QVO tibi tũ caſu, q̃ fortuna belli troiani tu quoque o laodomia uirũ amiſiſti. ¶ Tãto te abſorbẽs, q a dixerat dulcius aia cõiugiũ, per acclamationẽ.i. epiphonema, ſubiungit tãta erat profunditas amoris tui, quã Barathrum uocat, & eius profunditatẽ cõparat pfunditati paludis, quæ erat ad tẽpe unĩ exit peneus poſtq̃ ſiccata fuit palus, patefacta aqs uia per herculẽ eo tpe quo iuit ad ſtimphalidas aues iuſſu euriſthei iterficiẽdas, Vt ex hoc in hoies beneficio queadmodum & ex reliqs pateret ſibi ianua cœli, in quo iunoni cõciliatus hebẽ eius filiã habuit in uxorẽ. ¶ Detulerat ĩ barathrũ, Barathrum apud atheniẽſes locus obſcurus erat et pfundus ĩ quẽ Noxiorũ cadauera deiciebãtur βαρὺς grauis et ἀθρέω aſpicio, inde ad altitudinẽ pfundã traducitur, ut ad locum infernum ſæpe. ¶ Quale ferũt graii, ordo quale ſolum pigue ferunt graii ſiccari. ¶ Emulſa palude.i. ſiccata ab emulgeo. ¶ Peneum ppe cillenẽu, Sic.n. Strab.li.viii.ait. In medio chelonatæ ac Cyllene ſpatio peneus effũditur. Nã et peneus i arcadia fuit, Peneum uero Synalæphe eſt ſicut Rege ſub euriſtheo et phœton p phaeton, & erit ſpõdeus in qnta ſede, Alii legunt peneum pter amœnũ, ut clarior ſit ſenſus. De amœnitate uero circa peneum theſſaliæ fluuium loqtur Pliñ.li.iiii.ca.viii. Nec illud debet nos mouere, Si peneum ppe cilleneũ legerimus, q hercules in theſſalia & nõ in arcadia paludẽ ſiccauerit, ut Diod.li.v. Teſtatur, Moris ẽ nãq; poetarũ epitheta mutare, & quod unius loci eſt, alteri tribuere, Vt in multis locis Seruius teſtatur. ¶ Amphitrioniades falſiparẽs, Hercules iouis filius, Sed amphitriõis creditus, uti in fabulis habemus. Maxime apud Plau. in pria. ¶ Cæſis medullis mõtis, hercules nãq; oſſã ab olympo ſeparauit, et ſic exitum dedit aqs, Vnde Luca. Poſtq̃ diſceſſit olympo herculea grauis oſſa manu ſubitæq; ruinãt ſenſit aquæ nereus, metaphorice igĩ ĩ cæſis medullis Dixit.i.me

Barathrum

Peneus fluui

Epitheta mutant poetis.

Medullæ mõtis.

dia parte mõtis. ¶ Tẽpore quo certa ſtymphalia mõſtra, hoc inq̃t egit hercules q̃ſ do iuſſu euriſthei ad ſtymphalidas aues interficiendas in arcadiam ꝓfectus fuit. ¶ Stymphalia mõſtra, aues quæ circa paludẽ arcadiæ uerſabãtur, quæ ſtymphalis dr̃, & fructus uaſtabãt. ¶ Certa ſagitta, Diod. li. y. dicit tabula ænea repercuſſa aues ad fugã cõpulſas. Sed Catullus poetas ſequutus ſagittis interfectas aſſerit. Strab. nãq; li. yiii. dicit ſtymphalidas aues ab hercule ſagittis et tympanis fugatas, poetas finxiſſe. Certa uerõ dr̃ ſagitta quæ locũ fecit deſtinatũ, Sic & certa manus ſagittãtis dr̃. ¶ Imperio heri deterioris, iuſſu euriſthei, q̃ herculi labores et domãda mõſtra ꝓponebat, ĩperabatq; licet fortitudine herculi ĩferior eſſet, ſic agẽte iunone. ¶ Pluribus ut cœli, Ideo paruit Euriſtheo, ut ipſe quoq; fieret ex laboribus deus. Et maritus hebes.

Stymphalis

Stymphalides aues ab hercule fugatæ.

Certa ſagitta

Hebe herculi nupſit

Hebe nec lõga uirginitate foret.
Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo;
Qui te non domitum ferre iugum docuit.
Nam neque tam carum confecto ætate parenti,
Vna caput ſeri nata nepotis alit,
Qui tũ diuitiis uix tandem inuentus auitis,
Nomen teſtatas intulit in tabulas,
Impia deriſi gentilis gaudia tollens,
Suſcitat & cano uulturium capiti.
Nec tantum niueo gauiſa eſt ulla columbo
Compar, ſeu q̃ multo dicitur improbius
Oſcula mordenti ſemper decerpere roſtro,
Quantum præcipue multiuola eſt mulier,
Sed tu horum magnos uiciſti ſola furores,

¶ HEbe nec lõga. hebe filia iunõis iuuentutis dea herculi iã deificato, et iunoni recõciliato nupſit, ut Diodo. teſtatur. Et ſic nõ diu uirginitatẽ ſeruauit. ¶ Sed tu' alt' amor. ſed amor tuus q̃ te in ꝓfundũ et abruptũ barathrũ detulerat fuit ꝓfundior barathro illo paludis ad peneũ q̃ q̃dẽ amor docuit te ferre iugũ nõ domitũ. q. d. Tu eras ĩdomito amori in maritũ ſubiugata. ¶ Qui te nõ domitũ, Alii ſic legẽtes hunc uerſum qd' diuũ dñm ferre iugum docuit, ad herculis amorẽ ĩ ſolẽ puellã referunt Sed malo uetuſtiorẽ ſeq̃ lectionẽ. Cui' ſenſus melius ꝓcedere uidet̃. ¶ Nã neq; tã carꝫ, ad explicãdũ ĩcredibilẽ laodomiæ amorẽ ĩ maritũ duas ſubiũgit cõparatiões, Cuius priæ ſenſus eſt. Nõ eſt tãtus amor ſenis diuitis & carẽtis hære

de ĩ nepotẽ ſibi natũ ex filia quẽ poſſit hæredem, expſſo captatore ĩſtituerẽ, q̃ſ tus erat tuus o laodomia in maritum apd' iuris peritos hẽtur. Bona aui & parẽtis hæreditario iure nepoti deberi Virgilio teſte, Ordo ãt talis eſt. Nã neq; ulla nata alit tam carꝫ caput ſeri nepotis parẽti cõfecto ætate q̃ cum uix tandem inuẽtus auitis diuitiis tollẽs gaudia, ĩmpia deriſi gẽtilis ĩtulit nomẽ in tabulas teſtatas, ſuſcitat uulturiũ a capite cano. ¶ Tã carꝫ. ſ. q̃ſ erat maritus laodomiæ ¶ Seri ne. Tarde geniti. ſic ẽt Hom. uocat. τηλυγετον και τηλυγενει. i. ſero natũ et ĩ ultĩa ætate p̃ris qñ iã hæredẽ deſperabat. Sic Virg. de pallãte, Mea ſera et magna uoluptas. ¶ Cõfecto æta. ſeni. ¶ Qui, nepos. ¶ Vix tã. iuẽ. uix, cum difficultate. ¶ Tãdẽ, poſt lõgum

τηλυγετον.

tēpus. ¶ Inuentus auitis diuitiis, inuētus q antiquas et auitas aſſequatur diuitias ¶ Tollēs, remouens. ¶ Impia gaudia, qui gauiſurus erat ob mortē ſenis cuius hæreditati inhiabat, ideo ipia. ¶ Gentilis deriſi, decepti, qa pter ſpē ſuā inuentus eſt hæres, Gētiles uero dicūtur q ſunt eiuſdē familiæ, Et eodē noie appellantur, hinc Ouidius de fabiis, Sumūt gētiles arma pfeſſa manus, Gētilis ergo affinis q hæreditatē ſperabat. ¶ Intulit nomē, dedit nomē notādum. ¶ In tabulas teſtatas, in teſtamētum periphraſticos. ¶ Suſcitat, expellit. ¶ A cano capite, a ſene. ¶ Vulturiū, Vulturē, Plau. in curcul. iacit uulturios qtuor, captatorē aūt uocat uulturē, qa ſicut uultur ſeqtur cadauer, ita captator ſenis orbi mortē expectat, Alii legunt, Suſcitat & cano uulturium capiti, tāqs bonū omen innuere uoluerit, ex Romuli uulturib⁹, de qb⁹. T. L. li. i. Sed por et lectio et ſēſus mihi magis plз. ¶ Nec tm̄ ni. Alia eſt cōparatio quæ talis eſt, Nec tātus eſt amor colūbæ, in colūbum quātus amor tuus in ptesilaū. ¶ Vlla cōpar, ulla colūba columbo cōiuncta. ¶ Qui mul. di. ipro. q colūbus multo iprobius. i. inſaturabiliter decerpit oſcula roſtro qs mulier q̄ pcipue eſt multiuola. i. multa oſcula uolēs, Et ſic catullus innuere uidet, maiorē eſſe ardorē mulierꝝ, qs cæteraꝝ aīantium, uel multiuola. i. multiplicis uoluntatis, Aliter ſi de colūba intellexerimus. Mulier p fœmina noue dictum erit, Vt dicat qs mulier. i. p colūba, Alii codices hn̄t ſeu qcqd dr̄ iprobius oſcula mordēti ſemp decerpere roſtro, qstū pcipue multiuola eſt mulier. Et ſic erit ordo, Nec tātum ulla cōpar eſt gauiſa niueo columbo, ſiue qcqd dr̄ īprobius ſemp decerpere oſcula roſtro mordēti pcipue qstū multiuola eſt mulier ſed priorē lectionē magis pbo. ¶ Sed tu horum, cōparationes adaptat & ſermonē ad laodom. cōuertit, o laodomia tu ſuperaſti furores horum. ſ. aui ſenis & columbæ & co ia bi.

gētiles

uultur uultu rius.

Romuli uul tures.

Mulier p fœmina noue.

¶ VT ſemel es con ciliata. cō iuncta.

Vt ſemel es flauo conciliata uiro,
Aut nihil aut paulo cui tū concedere digna,
Lux mea ſe noſtrum contulit in gremium,
Quam circuncurſans huc illuc ſæpe Cupido,
Fulgebat crocina candidus in tunica.

Flauus capill⁹

ium tunc cōtulit ſe in noſtrum gremium.

¶ Viro flauo, ptesilao, uel q crinē flauum hēret, q cōmēdabat, unde Ouidi. ii. faſto. Forma placet niueuſq color, flauiqs capilli. Vel flauum pro albicante poſitum acceperimus, qa ptesilaus ut Dares ſcribit Phrygi⁹, Corpore fuit candido uultuqs honeſto. ¶ Aut nihil aut pau. poſt excurſionem tādem redit ad amicā ſuā, quam ad ſe ueniſſe dixerat, Ordo uero & ſenſus talis eſt, ¶ Cui. ſ. laodomiæ. ¶ Lux mea. i. amica digna nihil aut paulum concedere in me amando. ſ. ipſi laodomiæ. ¶ Tū. i.

Proteſilaus qualis

¶ Quam circ. phātaſia eſt poetica, qs circa amicā cupido uolitauerit. ¶ In tu. cro. i tunica coloris crocei græcū eſt. n. κροκινος, ſenſus āt ē, qs cupido cādid⁹, q ſolet nudus pīgi a poetis fulgebat in crocea tunica, qua induta erat amica ſua. Eſt. n. croceus color croco ſimilis q luteus dicit, fœminis autem maxime conueniēs, unde Donatus ī principio expoſitionis ſuæ in Terentiū, ubi de habitu pſonarum agit, meretrici iqt ob auaritiam luteus dat, imo ēt Pli. lib. xxi. c. viii. ſic iqt, lutei uideo honorem antiqſſimū

croce⁹ color.

Lute⁹ color,

Que tamen & ſi uno non eſt contenta Catullo,
Rara uerecundæ furta feremus heræ,
Ne nimium ſimus ſtultorum more moleſti,
Sæpe etiam Iuno maxima cœlicolum
Coniugis in culpa flagrauit quottidiana,
Noſcens omniuoli plurima furta Iouis.
At qui nec diuis homines componier æquum eſt,
Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna,
Fragrantem aſſyrio uenit odore domum.
Sed furtiua dedit nigra munuſcula nocte,

antiquiſſimum in nuptialibus flãmeis totum fœminis conceſſum. ¶ ET ſi uno non eſt cõtenta ea. nam ſupra dixit fuiſſe ſibi cum mallio commu nem. ¶ Rara uerecũdæ furta feremus heræ, amicæ inquit quæ mihi ueluti hera ẽ adulteria æquo aĩo feremus, uerecundæ q̃ ob uerecũdiam non uult mallio negare, Cum prius illius conſuetudine uſus fuerit, legitur & heri, ideſt ipſius mallius qui herus amicæ fuerat, tunc uerecunde aduerbium erit, ait namq; ſe ideo uerecunde laturum ne impudens ſit, & ingratus erga mallium q ſibi puellã conceſſerat. ¶ Rara furta, qa nõ admodũ ſæpe cum mallio rem habet. ¶ Ne nimiũ ſi. uerecũde inqt feram furta ne utar ea moleſtia qua ſolent nõnulli uti circa amicas, qbus uolunt quodãmodo legẽ ĩponere ne uenerem aliis concedant, quod ſi contigerit crucientur. ¶ Ne ſimus moleſti, Amicæ uidelicet. ¶ Sæpe etiam Iuno, iunonis exemplo oſtẽdit ſibi quoque puellæ culpam ferendam eſſe. illa enim iouis adulteria ſciebat, et licet cum iracundia tamen tolerabat. ¶ In culpa quotidiana, quotidie. n. noua ſtupra adulteriaq; iupiter cõmittebat, ut apud Ouid. in muta. lati⁹ habemus. ¶ Flagrabat, ira ardebat, & tamẽ ferebat, Ideo nos quoq; feremus, ¶ Iouis om. q oia optata implere uolebat. ¶ Atq; nec di. & tãto magis inqt ferre debeo q̃to hoies deis comparari nõ debẽt, Ergo ſi dea iniurias ptulit, Tanto magis ego feram q ſum homo. q. d. ſi illa cum ira ptulit, Ego ſine ira pferre debeo, Et hic proculdubio uidet uerus poetæ ſenſus eſſe, licet alii ſecus interpretentur, ſi ſequentem uerſum, Ipſius mẽtem, mea quidem ſententia non percipientes. ¶ Ingratũ tremuli, Remoue inquit curam culpæ ipſius puellæ, quia hoc ſolet eſſe onus patris, non amatoris. Nam pater ſenex moleſte fert adulteria filiæ, Sed ego nõ debeo ita curare. ¶ Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna. Alia rõ quare ipſe debeat æquo animo ferre, quoniã ĩpſa non eſt uxor, Sed concubina, quod uolens ſignificare, dicit non eſſe manu patris adductam in domum ſuam odoratam more coniugum in nuptiis, Sed potius cum alteri nupta eſſet a marito clam ad ipſum ueniſſe.

¶ Fragrantem, redolentem. ¶ Odore aſſyrio, amomo & aliis odoribus qui plures naſcuntur in Syria.

¶ Furtiua munuſcula, adulteria quæ ſunt dona Veneris, ut Homerus τα τε δῶρα ἀφροδίτης Vir. Veneris nec præmia noris. ¶ Nigra nocte, obſcuro noctis tempore. Adulteria Veneris dona

¶ ET qui principio, ad Mallium hoc referri non debet quia iam de illo dixerat. Sitis felices & tu ſimul & tua uita. Nūc autem in tertia perſona de alio loquitur, præterea Mallium dixerat ſupra dilataſſe agrū non donaſſe a principio, Et iō Cæſarem potius uel aliquē aliū denotaſſe uidetur a quo agrum et bona multa acceperit. ¶ Et longe ante omnes lux mea, Ordo. Sit felix iprimis amica mea a cui⁹ uita uitæ meæ ſolatiū. Iocūditas felicitaſq; depēdet.

Et qui principio nobis terram dedit, atq;
Aquo ſunt nobis omnia nata bona,
Et longe āte omnes mihi quæ me carior ipſo eſt
Lux mea qua uiua uiuere dulce mihi eſt.

EPIGR. ELEG. FINIS.

In Ruſum. EPI G. I.

Oli admirari quare tibi fœmina nulla
Ruſe uelit tenerum ſuppoſuiſſe femur.
Non ullam raræ labefactes munere ueſtis,
Aut perluciduli delitiis lapidis.
Lædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur
Valle ſub alarum trux habitare caper

EXPOS. IN ELEGIAS. FINIS.

I. EPIG. EL. EXPOS.

Oli admirari, in hac ultima operis parte epigrāmata elego carmine conſcripta ſubiunxit poeta Quæ ut filium ſatyrica felle aſperſa ſūt hoc uero primum contra Ruffum diuitem & male olentem ſcriptum eſt, qui licet munera donaret mulieribus, nec ab illis tamen amabatur, cuius rei cauſam poeta aſſerit fuiſſe teterrimum alarum odorem, unde ipſum hortatur ut e duobus alterum faciat, uel q; malum ſuffocet odorem, uel admirari deſinat cur nō ametur. ¶ Noli admirari, cū enim eām manifeſtā eſſe referat tollit admirationē cum nulla ſit admirationis cauſa niſi ignorantia. ¶ Tenerum femur, ut cum ipſa coeas, ſcilicet. ¶ Non ullam raræ, noli etiam admirari q; nullam labefactes munere ueſtis aut gemmæ, ideſt ſi etiam donis præteſis non potes ad tua uota aliquam flectere. Et ſic labefactas eſt uerbum, nō nomē. ¶ Rare ueſtis, pcioſæ, unde ē in p uer. oīa rara pclara, alii Rallæ legūt, eſt enim ueſtis tenuiſſima cuius meminit Nonius auctoritate Plauti.

¶ Delitiis lapidis, gēmæ namq; ob delitias tantum expetunt.

¶ Lapidis pelluciduli, gemmæ lucidæ ſplendentiſque. ¶ Lædit te, tibi nocet. ¶ Fabula, rumor, ſermo qui de te uulgo habetur. ¶ Valle ſubalarum, ala & ſubala pars communis eſt coſtæ. brachii, & humeri. ¶ Trux caper, ideſt odor hircinus. Oratius. An grauis hircinis cubit hircus in alis. Hircus enim et caper dicitur caprarum admiſarius qui poſtquam coire cœperit fœtere ſolet. Hinc pro fœtore qui ſub alis fit ponitur. ¶ Trux, naribus crudelis.

¶ Hunc, ſcilicet fœtorem. ¶ Metuunt omnes, fœminæ uidelicet.

¶ Neq; mirum, in hoc ruffi ſtoliditatē damnat, q in re manifeſtiſſima admiratione inde afficeretur. ¶ Nam mala eſt

Rarus Prou. Ralla ueſtis,

Ala et ſubala hircus

beſtia, alludit ad hircum animal. ¶ QVARE aut, concluſio eſt. ¶ Naſorum peſtem, ideſt ipſum fœtorem, qui eſt tanquam peſtis naſis. ¶ Aut mirari deſine, aut admirationem depone.

ſi quem tarda podagra ſecat, ideſt ſcindit & diſcruciat, ſenſus uero eſt, ſi cui nocent hæc duo genera malorum, nocēt æmulo & amicæ tuæ, & it a habet codex meus ex paterna emendatione. Alii uero legere maluerunt. Si cui iure bono ſacer alarū &c. Sed notandum qđ licet obſtitit præteriti tēporis dixerit, ſubiungit tñ in præſenti ſecat, ratione carminis. ¶ Tarda, ab effectu, ſicut frigus pigrū dicitur. ¶ Sacer, execrabilis dicitur, ut inquit Seruius libro tertio æneid. Virgilius ſacræ panduntur portæ, et alibi. Auri ſacra fames, tractus eſt autem ſermo, ex more gallorū. Nam Maſſilienſes quotiens peſtilentia laborabant unus ſe ex paupibus offerebat alendum anno ītegro publicis & purioribus cibis. Hic poſtea ornatus uerbenis & ueſtibus ſacris circunducebatur per totam ciuitatem cum execrationibus, ut in ipſum reciderent mala totius ciuitatis, Et ſic pҫiciebatur, hoc autem in Seruio ex petronii auctoritate lectum eſt. ¶ Æmulus iſte tuus, Ruffum notare uidetur de quo antea dixit. ¶ Veſtrum amorem, amicam tuam

Sacer mos gallorum.

Hunc metuunt oēs, neq; mirū, nā mala ualde eſt
Beſtia, nec qui cum bella puella cubet.
Quare aut crudelem naſorum interfice peſtem,
Aut admirari deſine, cur fugiunt.

Demuliere ſua. EPIG. II.

Nulli ſe dicit mulier mea nubere malle
Quam mihi, non ſi ſe Iuppiter ipſe petat.
Dicit, ſed mulier cupido quod dicit amanti,
In uento, & rapida ſcribere oportet aqua.

Ad Virronem. EPIG. III.

Si cui Virro boi ſacer alarum obſtitit hircus,
Aut ſi quem merito tarda podagra ſecat.
Aemulus iſte tuus, qui ueſtrum exercet amorem,
Mirifice eſt a te nactus utrunq; malum.
Nam quotiens futuit, totiēs ulciſcitur ambos,
Illam affligit odore, ipſe perit podagra.

Ad Leſbiam. EPIG. IIII.

II. EPIGRAM. EL. EXPOS.

Vlli ſe dicit, infidelitatē mulierū ſub perſona amicæ ſuæ hoc epigrāmate taxare uoluit Catull⁹, illa namq; ut amorem ſuum in poetā indicaret, dicere ſolebat, Nulli ſe magis uelle ꝙ Catullo nubere, nec ipſi ioui. Sed Catullus dicit id fieri non ex corde ſed ob uſitatam mulierum fallaciam, quoniam talia uerba ut uana i uēto & aqua ſunt ſcribenda. ¶ In uento & rapida. i. in re inſtabili, prouerbiale eſt, quaſi dicat uanum eſt.

III. EPIG. EL. EXPOS.

SI cui uirro, Virronem amicum conſolatur ꝙ ſi eius riualis ad ipſius amicam uadit, Vterque dat pœnas, quoniam puella fœtore ſub alarum cruciatur. Illi autem ex coitu augēt dolor podagræ. Ordo uero talis eſt, o Virro ſi cui hoi ſacer. i. execrabilis ¶ Hircus, ideſt fœtor alarum nocet aut

Prou. de uento & aqua.

ſuamq;. ¶ Exercet, ſubagitat. ¶ A te; opera tua, quia illi conceſiſti amicam. ¶ Vtrūq; malum, & fœtoris & podagræ ſicut in ſequentibus declarat. ¶ Ambos, & ſe & amicam, & ipſe met declarat quo modo in uerſu ſequenti. ¶ Odore, alarum fœtore. ¶ Perit podagia, quia ex coitu dolor augetur. Eſt autem podagra dolor & contractio pedum, & in hac dictione ſyllaba media indifferens eſt Ouid. Tollere nodoſam neſcit medicina podagram, Martialis uero litigat & podagra Diodorus flacce laborat.

Podagra.

IIII. EPIGRAM. ELEG.

Dicebas quondam ſolum te noſſe Catullum
    Lesbia, nec præ me uelle tenere iouem.
Dilexi tum te, non tantum ut uulgus amicam,
    Sed pater ut gnatos diligit, & generos.
Nunc te cognoui, quare & ſi impenſius uror,
    Multo mi tum es uilior, & leuior.
Qui potis eſt inquis? ꝙ amantē iniuria talis,
    Cogit amare magis, ſed bene uelle minus.
Odi & amo, quare id faciam fortaſſe requiris?
    Neſcio ſed fieri ſentio & excrucior.

EXPOS. Dicebas quondam, mire affectum in hoc epigrammate expreſſit Catullus. Zelotipia enim ductus ꝙ leſbia datam fidem non ſeruarat alium amando, Dicit ſe quidē ardentius illam diligere, ſed tamen nollet illi bene eſſe. Adeo ut duo hæc quæ contraria ſunt in ipſo tamen eſſe uideantur, ut quodammodo amet & odio habeat. ¶ Nec præ me, ante me & id propriæ eſt quod uulgo dicitur reſpectu mei. ¶ Velle tenere iouem, ſuperius enim in ſecundo epigr. dictum fuit non ſi ſe iupiter ipſe petat. ¶ Non tantum ut uulgus amicam, non tantum ut uulgares diligunt amicas ſuas, qui ea de cauſa diligere uidentur ut cum illis rem habeant. ¶ Sed pater ut gnatos, ſolent enim patres maxime filios et generos a quibus generis propagationem ſperant diligere. ¶ Nunc te cognoui, noui iam fallacias tuas, Tuamque perfidiam. ¶ Quare etſi impenſius uror, quāuis maiori accendar amore. ¶ Multo mi tamen es uilior & leuior, quamuis urar tamen habeo te uiliorem & leuiorem quam prius. ¶ Qui potis eſt inquit, qui idest quo modo. ¶ Potis eſt, poteſt hoc fieri, ſcilicet cū ſint duo contraria. ¶ Quod amantem iniuria talis, reſponſio eſt Catulli ideo fieri poteſt, quia talis iniuria qualem mihi feciſti amando alium cogit amantem magis amare ſed minus uelle bene. Et ideo te uiliorem habeo. Et q̄uis amare a philoſophis dicatur uelle illi bene eſſe quem amamus. Tamen amare & bene uelle differunt; quoniam amor perturbatio eſt, uelle autem eſt uoluntatis & rectæ rationis, unde Cice. quarto Tuſcu. quæſti. Voluntas eſt quæ quid cum ratione deſiderat. Et ideo amator qui ſibi alium præferri uidet maiore perturbatione amoris afficitur, ſed tamē nō uult bene eſſe amicę immo cauſa ulciſci deſiderat. Eſto alii dicant ꝙ amamus corpus & beneuolumus animo. Et ſic Catullus corpus lesbiæ amabat. Sed animo minus bene uolebat, Et ideo concludit. ¶ Odi & amo. Sētio inquit in me duo hæc eſſe, Sed quo modo ſint & qualiter id fieri poſſit neſcio cauſam adducens,

Amarē & bñ uelle.

re. Et hoc modo duo hæc carmina acute admodum ut pater meus docuit epigrã matis ſententiam concludunt, cum prius alibi ſeparata legerentur.

V. EPIG. EL. EXPOS.

ordo. Stat, ideſt placet magis & magis nihil benigne feciſſe. Illud uero per parenteſim poſitum erit, imo etiam tedet, notandum tamen eſt ꝙ uerſus iſte & alio modo legitur. Immo etiam tedet,

Eſt d neq quo ꝙ, hoc eſt alteri⁹ epigrammatis initiũ quod cuʒ præcedenti ante paternã correctionẽ cõiunctiʒ legebatur

In Rufum ingratum. EPIG. V.

Deſine d quoquam quicquam bene uelle mereri
Aut aliquem fieri poſſe putare pium
Omnia ſunt ingrata, nihil feciſſe benigne.
Immo etiam tedet, ſtatq; magiſq; magis.
Væ mihi, quem nemo grauius, nec acerbi⁹ urget
Q uã mõ, q̃ me unũ, atq; unicũ amicũ habuit.

Tedet abeſtque magis, ut ſit ſenſus nõ ſolum tedet ſed etiam obeſt, ideſt nocet benigne feciſſe. ¶ Vt mibi, ſcilicet ſtat, uel obeſt ſecũdum aliam lectionem.

In Gellium EPIGR. VI.

Gellius audierat patruum obiurgare ſolere
Si qs delitias diceret, aut faceret.

Contra Rufum ingratum ſcribit hoc epigramma, qui cum amicus Catulli eſſet leſbiam eripuit, de quo etiam infra in. yiii. epigram. ¶ Deſine de quoq̃, ſententia eſt generalis in ſecunda perſona uel poeta ſe ipſum alloquitur, ut eſt iratis mos uſitatiſſimus, dehortatur enim ſe ipſum a beneficiis in alios exhibẽdis cum Ruffus adeo ingratus fuerit. ¶ Deſine de quoq̃, poſtquam Ruffus decepit. ¶ Bene uelle mereri. i. in aliquem beneficia conferre. ¶ Aut aliquem fieri, noli amplius exiſtimare ꝙ aliquis poſſit eſſe pius, cum hic adeo ſit igratus. ¶ Omnia ſunt ingrata, ex nimia iracundia non tãtum homines, ſed & omnia ingrata aſſerit. ¶ Nihil feciſſe benigne? Cum interrogatione hoc legi poteſt, ut ſit obiectio, nihil uis feciſſe benigne. Et ſic obiectionis erit reſponſio, immo etiam tedet, ſcilicet benigne feciſſe, uel ſit talis lectionem. In aliis etiam codicibus legitur. Væ mihi. ¶ Quem, ſcilicet me. ¶ Nemo urget, nemo maiorem mihi affert moleſtiam. ¶ Quam modo q, ꝙ Rufus qui modo, ideſt pauloante habuit me unum & unicum amicum & tamen mihi amicam eripuit.

VI. EPIGRAMMA ELEG. EXPOS.

G Ellius audierat patruum, Patruus Gelii Zelotipia uxoris ductus nolebat quemquam deliciis et urbanitate apud ipſam uti, quod cũ intelligeret Gellius q cũ illa rẽ hẽbat,

eā cōtēnere ſimulans, ita egit ut patruus nihil diceret, & gellio ipſi adeo oīa concederet, ut ſi etiam ab eodem irrumatus fuiſſet, tamen ne uerbum quod dicere auſus eſſet. Ex quo etiam latenter uult quodammodo inferre & ſatyrice taxare gelium etiā ipſius patrui irrumatorem fuiſſe.

Hoc ne ipſi accideret, patrui perdeſpuit ipſam
Vxorem, & patruum reddidit Harpocratem
Quod uoluit, fecit, nam, quamuis irrumet ipm̄
Nunc patruum, uerbum non faciet patruus.

In Leſbiam. EPIG. VII.

Huc eſt mens deducta, tua mea Leſbia culpa,
Atq; ita ſe officio perdidit ipſa ſuo.
Vt iam nec bene uelle queam tibi, ſi optima fias,
Nec deſiſtere amare, omnia ſi facias.
Si qua recordanti bene facta priora, uoluptas
Eſt homini, cum ſe cogitat eſſe pium.
Nec ſanctam uiolaſſe fidem, nec fœdere in ullo

HOC ne ipſi acciderret, n obiurgaretur a patruo. ¶ Patrui perdeſpuit, neglexit, contēpſit. ¶ Ipſam uxorem. quā comprimebat ſcilicet ¶ Et patruum reddidit harpocratem, fecit ipſum tacere, Fuit enim harpocrates uir ægyptius qui digito ſalutari ſilētium indicebat in comitatu iſidis, quia capitale erat, ut inquit btūs Augu. lib. xvi. de ciui. dei. dicere iſim & ſerapim homines fuiſſe, unde deus ſilentii appellatus q ab ægyptiis colitur, de quo diffuſius Pluth. in oratiōe de ſerapidis numine, de quo & Ouidius lib. ix. ubi de iſidis comitatu loquitur intellexiſſe uidetur, quiq; premit uocem digitoq; ſilētia ſuadet hunc capitolio prohibitū, meminit Tertulianus in apologetico. ¶ Quod uoluit fecit. i. iam in domo patrui omnia quæcunq; uolebat faciebat q. d. ſub hac diſſimulatione habuit rem cum uxore patrui, & ille tacebat. ¶ Nunc q̄uis irrumet ipſum, licet etiam patruum ipſum irrumaret tamē ille ne uerbum quidē diceret, uel ſit ſenſus, q̄uis hoc tempore etiam patruum ipſum irrumet, tamen ille ne uerbū q̄dē facit, & ſic erit facit tempus p tempore. niſi legerim⁹, uerbū nō facit & patruus.

harpocrates

VII. EPIGR. EL. EXPO.

Huc eſt mēs deducta, leſbiā ingratam & in amore fidem non ſeruantem arguit, Deinde ſe ipſum multis rationibus conſolatur, poſtremo deos rogat, ut a tetro amoris morbo liberēt. ¶ Huc, ad hūc ſtatū ad hāc cōditionē. ¶ Tua cul. ob tuā pfidiā. ¶ Suo offi. q̄a mens ipſa neſcit amplius ſuum exercere officium qd eſt uti ratione. ¶ Omnia ſi facias, quaſi dicat ſi etiam contra me omnia mala faceres. ¶ Si qua recordanti, multi hic uoluerunt eſſe alterius epigrammatis initium, in codice tamē uetuſto cōtinuatur cum præcedenti, & ſenſus quoque continuari uidetur, Eſt autem hyperbaton uſque ad multa parata manent, & eſt ſenſus, ſi ex recte ante acta uita aliqua eſt homini uoluptas.

¶ Eſſe pium, pietas iuſtitiæ pars eſt quæ erga deos & parentes exhibetur. pietas

¶ Nec uiolaſſe fidem, quæ inuiolabiliter ſeruanda eſt etiam hoſti.

¶ In ullo fœdere, in aliqua pactione.

VIII.EPIG.EL.EXPOS.

Vſe mihi fruſtra, In rufum inue bit, q poetæ familiaritatẽ iniit, & amicã eripuit. ¶ Fruſtra ac neqcꝗ, irrito laborẽ et uana ſpe. ¶ Fruſtra? Corrigit qđ dixerat et ſimul iocatur in dictionis ſignificatione, Cũ.n. dixiſſet fruſtra cognite itelligere uoluit q.ſ. nõ es mihi amicus. Sed q̃a ẽt fruſtra dr̃ ſine effectu. Ideo ſubiungit cum interrogatiõe fruſtra? imo inq̃t nõ fruſtra, ſed cũ dãno meo, nã ſi fruſtra eſſet nullũ ſentirẽ dãnũ. ¶ Magno cum ꝑtio, cum magna pœna & magno dãno. ¶ Siccine ſurrepiſti mi, legitur & ſiccine ſubrepẽs mi. eſt aũt ſenſus, hoc ne modo latẽter te in amicitiã meam inſinuaſti, ut puellã mihi eriperes. ¶ Oĩa noſtra bona, i. amicã in qua erãt oĩa noſtra bona. Nã amica ẽ aĩa amãti. In ea reponit amator ſpem oẽm, Oẽs cogitatiões, oẽ ſtudium, oẽm mẽtem, exiſtimat nãq; ab ea oĩa pendere, & ꝙ uiuat eiuſdem muneris eſſe. ¶ Eripuiſti, hic diſtinguendum eſt. Ingenti nãq; dolore uerbum iterauit, Et eodem dolore parcitus epigrãma cõclu ſit, oſtendens rufum cauſas mortis prœbiturum. ¶ Heu heu noſtræ peſtis amicitiæ, ex correctione paterna ſic lego. Cum prius pectus amicitiæ nullo fere ſenſu legeretur.

Fruſtra.

Amica amanti q̃d.

Ad Rufum. EPIG.VIII.

Ruſe mihi, fruſtra. ac nequicꝗ credite amice,
Fruſtra? imo magno cum pretio, atq; malo.
Siccine ſubrepiſti, mi atq; inteſtina perurens,
Sic miſero eripuiſti omnia noſtra bona?
Eripuiſti, heu heu noſtræ crudele uenenum
Vitæ, heu heu noſtræ peſtis amicitiæ.

In Gallum. EPIG.IX.

Gallus habet fratres, quoꝝ eſt lepidiſſima cõiũx
Alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo eſt bellus, nã dulceis iungit amores,
Cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo eſt ſtultus, nec ſe uidet eẽ maritũ,
Qui patruus patrui monſtret adulterium.
Sed nunc id doleo, quod puræ impura puellæ

IX.EPIG.ELEG.EXPOS.

Alius habet fratres, Gallus duos habebat fratres quorũ alter lepidã uxorem, Alter lepidum habebat filium, ſed filium fratris, uxori alterius fratris dum amoribus copulat Gallus, Credit ſe hominem bellum eſſe, ſed tamen ſtultus eſt, quia nõ cõſiderat, ꝙ idem quoq; poſſet ſibi euenire, Et ideo hũc poeta lacerat, ſeq; omnibus notum facturum & poſteris quoq; minatur. ¶ Alterius. ſcilicet fratris. ¶ Se eẽ maritum. i. habere uxorẽ cũ qua idẽ filius fratris adulterari poſſit. ¶ Qui patruꝰ patrui monſtret adulterium, nam gallus erat patruus adoleſcentis quem cum uxore fratris copulauit, & ſic monſtrauit adulterium patrui, & ſic erat ſtultus, quia quemadmodum ille rem habebat cum uxore patrui, ita poterat etiam rem habere cum uxore ipſiꝰ galli qui eodem modo patruus erat. ¶ Sed nunc id doleo, ſed doleo inquit ꝙ nõ ſolum id egeris, ſed tu etiam ſpurco ore

nitidiſſimam puellam oſculatus fueris. ¶ Impura ſuauia.ſ.tua. ¶ Saliua tua, dū eā oſcularis ore ſalinoſo. ¶ Verū, ſed ¶ NON impune, nō ſine pœna. ¶ Omnia ſæcla, pro ſæcula.i.poſteri omnes. ¶ Et qui ſis, et qualis ſis, impudicus, ſcilicet et ſceleſtus. ¶ Famuloſq; tuos cognoſcēt inquit poſteri & te & omnē familiā tuam. Legitur etiam & qui ſis fama loq̄tur anus. Quemadmodū et ſupius dixit. Charta loq̄t an⁹

Suauia coniunxit ſpurca ſaliua tua.
Verum id non impune feres, nam te omnia ſæcla
Noſcent, & qui ſis te famuloſq; tuos.

De Leſbio. EPIG. X.

Leſbius eſt pulcher, quid ni? quem leſbia malit
Q uā te cum tota gente Catulle tua,
Sed tamen hic pulcher uendat cū gēte Catullū,
Si tria natorum ſuauia reppererit.

Ad Gelliū fellatorē. EPIG. XI.

Vis dicam Gelli, quare roſea iſta labella
Hyberna fiant candidiora niue?
Mane domo cum exis. & cum te octaua quiete
Emolli longo ſuſcitat hora dies.
Neſcio quid certe eſt, an uere fama ſuſurrat.
Grandia te medii tenta uorare uiri

X. EPIG. EL. EXPOS.

LEsbius eſt pulcher, quid ni? Leſbium riualem ab amica ſibi præpoſitum tanq̃ ad Venerem minime idoneum taxat. ¶ Quid ni? Cur nō ſit pulcher ſi eum malit leſbia q̃ Catullum cum tota familia. ¶ Cum tota gente, cum tota familia. ¶ Si tria natorum ſuauia reppererit, Si ita ualet in coitu ut unq̃ tres filios generare pcſſit qui eum oſculētur, & ſic alludit ad ius trium liberorū cuius Dionyſius hal. libri. meminit. Aliqui tamē amatorum legūt, ideſt non inueniet qui eum ob amorem ter oſculari uelit. Alii uero uolunt ut ipſum tanquā fellatorem taxauerit. Qui ob immunditias minime oſculātur.

Ius trium liberorū.

XI. EPIG. EL. EXPOS.

VIs dicam Gelli, Gellium fellatorem acerbiſſime dilacerat, Et tanquā cauſam inquirens quaſi paleares labella quæ roſea ſolebant eſſe, eius detegit flagitia. ¶ Roſea, coloris roſei purpurea. ¶ Mane domo, & mane quādo tu ſurgis e ſomno nocturno et octaua diei hora quando ſurgis e ſomno meridiano æſtiuis diebus & longis, quaſi dicat quotiens is dormitum, quia tunc ſemper uteris fellatione. ¶ Neſcio quid certe eſt, omnino inquit hic pallor accidit aliqua dicam, licet illam ignorem neſcio quid, ita ſolemus dicere de re ignota. ¶ An uere, an fortaſſis hoc fit eo q̃ ſis fellator. ¶ Candidiora, propter candidum ſperma, quod fellando exugit. ¶ Tenta uorare, uirilia membra, Oratius. Tentaque rumpit. Et Diomedes grammaticus ſic inquit, Et quia Cacophaton uidetur deorum uehiculum tenſum dixerunt non tentum ne uerbum turpe ſonaret in ſacris. ¶ Medii uiri, quia in medio eſt mēbrū uirile, Martialis. Lābebat medios iproba ligua uiros.

Tentū

SIC certe eſt, primo dubitauit an uera eſſet, an falſa fama, modo affirmat ita eſſe, & adducit teſtimonium uirronis. Virronis, uictoris alii legunt, quomodocunque ſit nomen eſt proprium uir illius cui gellius fellator erat. Ilia rupta, latera quae coitu diſrumpunt. Iuue. ꝙ lateri parcas. eſt igitur ſenſus miſelli uictoris ilia conſumpta clamat labra tua eſſe ſignata ſpermate quod de mulges ex ipſo, in labris tuis inaruit. Ilia & emulſo. alii legunt ilia demulſo. Sero emulſo metaphorice ſpermate quod emulges ex illius membro. Clamant cum quodam uelu ti clamore indicant. Ilia, alii legunt, illo & emulſo, ſed cum ſenſus & ordo illepidus ſit priorem lectionem magis ꝓbo.

Sic certe eſt, clamant uirronis rupta miſelli
Ilia & emulſo labra notata ſero.

Ad Iuuentium. EPIG. XII.

Nemo ne in tanto potuit populo eſſe Iuuenci.
Bellus homo? quem tu diligere inciperes?
Præterquam iſte tuus moribunda a ſede Piſauri
Hoſpes inaurata pallidior ſtatua?
Qui tibi nunc cordi eſt. quē tu præponere nobis
Audes, At neſcis quod facinus facias.

Ad Quintium. EPIG. XIII.

Quinti ſi tibi uis oculos debere Catullum,
Aut aliud; ſi quid carius eſt oculis.
Eripere hei noli, multo quod carius illi
Eſt oculis. ſeu quid carius eſt oculis.

XII. EPIG. ELEG. EXPOS.

Nemo ne in tanto, zelotipia fortaſſis ductus poeta Iuuentiū adoleſcētem reprehendit qui piſaurenſis cuiuſdam hominis pallidiſſimi ſpretis reliquis omnibus amore detineretur. Iuuēci, huius meminit ētiam in endecaſyllabis. Tanto in populo, adeo magno ut pote in populo romano. Moribunda a ſede Pi. ꝓp hoīs faciem patriā uituperat, aut quia maritimis auris obieſta inſalubris ſit locus, eſt. n. piſaurum umbriæ oppidum a flumine uicino nominatū, de quo Pli. li. iii. c. xiiii. Hoſpes, Piſaurenſis. n. iſte hoſpitio ſuſcept fuerat a Iuuentio. Qui tibi nūc cordi eſt. q. ſ. Piſaurēſis. tibi placet. Nobis uel mi. catullo, uel mibi & aliis oībus iuuenibus. Audes q. rem magnā facere iuuentius, dixit audes. Q d facinus, quale ſcelus facias. q. d. maximū āponere nobis deformē illū piſaurēſē.

XIII. EPIG. ELEG. EXPOS.

Quinti ſi tibi, lepide cū quintio agit poeta, qui ſibi amicā eripere uolebat, Iocoſe itaque cum admonet & lepide ut ab incœpto deſiſtat ſi ipſe quoque uult amari. Si tibi uis oculos de. ſi uis q, maxime tibi debeam. Eripere hei, præ dolore hei interpoſuit, alii ei legunt. i. ipſi afferentes ꝙ ei, quādoque ēt prima ꝓducta reperit Lucretius li. ii. tempore inane poteſt uacuum ſubſiſtere rei. attamē uerſus ſtare non poteſt. Seu quid carius eſt ocu. tacite amicam indicat, Senſus eſt, noli mibi eripere amicam meam quā intelligi

dicēs noli eripere qđ multo carius illi eſt oculis, et qđ carius eſt nō tantū oculis ſed ea ēt re ſi qua eſt q̄ ſit oculis carior, & ſic ſupplendum erit, & noli eripere id qđ eſt multo carius illi eo qđ eſt carius oculis ſi eſt aliqd oculis carius. q. d. nihil eſt qđ ſit carius oculis & ſi aliqd eſſet amica eſt adhuc illo carior. ab aliis legitur. ¶ Sed qd carius ē oc. q. d. nihil ſenſu qdē clariore ſed nō tam arguto.

Ad Mulū de Leſbia. EPIG. XIIII.

Leſbia mi præſente uiro mala plurima dicit,
Hoc illi fatuo maxima lætitia eſt.
Mule nihil ſentis. ſi noſtri oblita taceret,
Sana eſſet, nūc quod gannit & obloquitur,
Non ſolum meminit, ſed q̄ multo acrior eſt res,
Irata eſt, hoc eſt uritur, & loquitur.

De Ario. aſpirante. EPIG. XV.

Chommoda dicebat, ſi quando commoda uellet
Dicere, & hinſidias Arius inſidias.
Et tum mirifice ſperabat ſe eſſe locutum,
Cum quantum poterat dixerat hinſidias.
Credo ſic mater, ſic liber auunculus eius,
Sic maternus auus dixerat, atq; auia.
Hoc miſſo in Syriam, requierant omnibus aures.
Audibant eadem hæc leniter, & leuiter.
Nec ſibi poſtilla metuebant talia uerba,
Cum ſubito affertur nuntius horribilis,
Ionios fluctus, poſtquam illac Arius iſſet,
Iam non ionios eſſe, ſed Hionios.

XIIII. EPIG. EL. EXPOS. Leſbia mi præſente uiro, mulū lesbiæ maritum deridet. Ex q̄ exiſtimabat lesbiā odio habere Catullum cum de ipſo obloqueretur, cū illa tamē aſtute hoc ageret. ¶ Hoc. ſ. qꝫ mihi maledicat. ¶ Mule nihil ſentis, nihil ꝑcipis, & ueluti ſine sēſu es. ¶ Sana eſſet. i. nō amaret me. Sed eſſet libera ſi de me nihil diceret. ¶ Quod gannit & obloquitur, proprie eſt canum Gannitio ut ait Feſt. Sed ꝓ iracunda mulieris murmuratione hoc loco accipimus, ſicut et apud Plau. ut ſit illi dum uiuat qđ in aurē ogganiat, Ordo aūt & ſenſus eſt, Nō ſolū meminit, ſed irata ē quæ res eſt multo acrior. ¶ Hoc eſt, declarat qd ſignificet qđ dixit irata eſt, hoc eſt uritur amore mei & iō ex ipatiētia tacere nō pōt. Alii exponūt. ¶ Irata ē i. ſimulat ſe iratam, ſed prior expoſitio magis mētē poetæ reſpicere uidetur.

Gannitio.

XV. EPIG. ELE. EXPO. Chōmoda dicebat, ariū quēdā qbuſdā dictionibus quibus opus minime erat aſpirationem addentem taxat, iſ nāq; chōmoda, hinſidias, hionios fluctus ꝑter uſum grammatices cum aſpiratione pronunciabat. ¶ Chommoda, cum aſpiratione. ¶ Si quando cōmoda, ſi uolebat commoda dicere qđ ſine aſpiratiōe dicēdū eſt. ¶ Et tū mirifice, cū hic uerſus et ſubſequens in fine Epigrāmatis ꝑuerſo ordine legerentur. Pater meus illos loco ſuo reſtituit. ¶ Quātum poterat, quāto ꝓnunciationis conamine & ſpūs hiatu dixerat hinſidias. ¶ Credo ſic mater, quoniā a ſuis maioribus

ribus ſic aſpirate ꝓnuntiari ſolitum acceperat. ¶ Hoc miſſo in ſyriā. ſed cum bi|e|arius a ſenatu uel ab alio in ſyriā uel magiſtratus uel legatus miſſus fuiſſet. ¶ Requierant oĩbus aures, quæ aſpiratione illa amplius nō offendebātur. ¶ Audibāt, pro audiebāt. ¶ Hæc eadem, cōmoda & inſidias. ¶ Leniter. i. ſine aſpero aſpirationis afflatu. ¶ Poſt illa, poſtea, plautus neq; eam poſt illa uidi. ¶ Nūtius horribilis, iocoſe nuntium horribilē uocat, ꝙ mare ionium uenicte per illud ario. Iam non amplius ionium. Sed hionium cum aſpiratiōe uocabatur, quia uidelicet ipſe ſic pronuntiabat. ¶ Illac iſſet, iter habens in Syriam. Eſt autem mare ionium, quod græci in ſiculum & creticum diuidunt, ſicut: Pli. li. iiii. c. ii. Teſtatur, & Seruius lib. iii. æneī. inqt ſciendum eſt ionium ſinum eſſe imenſum ab ionia uſq; ſiciliam, & huius partes eſſe Adriaticum, achaicum, epiroticum, Vnde Virg. magnum appellauit, in quo & alia uidelicet ſunt maria, hinc Ouidius in faſtis Ioniūq; capax icariūq; præmit quia. ſ. tria capit maria, huius uero epigrāmatis meminit Quintilianus libro primo inſtitutionum.

postilla. — Ioniū mare.

XVI. EPIGRAM. EL. EXPOS:

De Quintia, & Leſbia. EPIG. XVI.

Quintia formoſa eſt multis. mihi cādida, lōga,
Recta eſt, hæc ego ſic ſingula confiteor,
Totum illud formoſa nego, nam nulla uenuſtas,
Nulla in tam magno eſt corpore mica ſalis.
Leſbia formoſa eſt, quæ cū pulcherrima tota eſt
Tum omnib⁹ una omneis ſurripuit Veneres.

Quintia formoſa eſt multis, Ante hoc epigrāma in aliis codicibus legi ſolent duo illa carmina. Odi & amo, quæ ex patris mei ſententia ſupius in fine quarti epigrammatis collocaui. In hoc uero epigrāmate leſbiam quintiæ ratione formoſitatis ita anteponit, ut qntiam ipſam omnino formoſam fuiſſe neget, licet tamen nōnulla haberet quæ ad formoſitatem pertinerent. Deinde amorem & fidem ſuam in leſbiā cōmendat. ¶ Formoſa eſt multis, multi dicunt ipſam formoſam eſſe. ¶ Mihi candida, Ego uero exiſtimo ipſam candidam longam, & rectam. Sed nō penitus tamen formoſam, quia nullam habet uenuſtatē. ¶ Sic ſingula, ſic ſupradicta ſingula confiteor, ut tamen negem illud ꝙ tota ſit formoſa. ¶ Singula cōfiteor. ſ. lōgam, rectā, cādidam ecc. ¶ Tota illud formoſa nego, quāuis illa ſingula concedam, tamen nego illud. Tota eſt formoſa, quia partē habet formæ, Sed non eſt tota formoſa. Legitur et totum illud, codē ſenſu, ſed tamen melius tota ꝙ totum, nā etiam de leſbia ſubiūgit, pulcherrima tota eſt, & oēs hēt ueneres contra illud, nam nulla uenuſtas. &c. ¶ Nam nulla, ratio eſt quare tota nō ſit formoſa. ¶ Venuſtas, a uenere uenuſtas dicitur & muliebrem pulcbritudinem ſignificat. ¶ Nulla in tā magno corpore mica ſalis, tota eſt inſulſa et nullā habet Venerē, & hoc mō locū iſtum iterpꝛari uidetur Quint. li. yi. ubi de riſu. Cū inquit, & Catullus cū dicit nulla in tam. M. C. m. s. Nō hoc dicit nihil in corpore eius eſſe ridiculū. Salſum igitur erit qđ non erit inſulſum &c. ergo ſi ſalſum eſt qđ nō inſulſum. Id qđ non

Venuſtas. — Salſū.

erit ſalſum erit inſulſum. Si igitur nulla mica ſalis ergo tota inſulſa, hoc autem uidetur uelle dicere ꝙ quẽadmodum cibi ſine ſale minime delectant, Ita q̃ntia quoq; licet lõga & candida eſſet tamẽ cum eſſet ſine uenuſtate non uidebatur formoſa. Quidam uero parum diligẽter Quintiliani uerba pẽſitantes, Quintilianum ipm parum Catulli uerba ꝑpẽdiſſe arbitrãtur, Oĩs aũt hæc cõtrouerſia in hoc cõſiſtit q̃ negationem unã in Quintiliani codice ꝑtermittũt. Cũ .ſ. inq̃t non hoc dicit nihil in corpore &c. ¶ Cũ pulcherrima, q̃ ſeq̃tur tum. Ideo cum & tum, pro eo qđ eſt partim et ꝑtim exponere debemus. ¶ Surripuit oẽs Ve. uidetur inquit cæteris mulieribus oẽs uenuſtates ſurripuiſſe, cum oĩs gratia in ipſa ſola appareat. ¶ Nulla põt. leſbiæ uenuſta formoſitate iam cõmemorata ueluti correptus cõcludit amorẽ & fidem ſuam in leſbia explicans, in quibuſdam tamẽ codicibus nuperrime ipreſſis hæc quatuor carmĩna a ꝑcedẽtibus ſeparata legũtur, ita ut ſint epigrãmata duo, in quorũ primo formoſitatẽ leſbiæ, in altero ſuũ in illam amorẽ declarat. ¶ Ex parte mea, non aũt ex parte leſbiæ quã ſupius infidã dixit.

Quintilian? defenditur.

XVII. EPIGR. EL. EXPOS.

Nulla poteſt mulier tantum ſe dicere amatam
Vere: quantum a me Leſbia amata mea eſt,
Nulla fides ullo fuit unquam fœdere tanta,
Quanta in amore tuo ex ꝑte reperta mea eſt.

In Gellium. EPIG. XVII.

Quid facit is Gelli, qui cum matre, atq; ſorore
Prurit, & abiectis peruigilat tunicis?
Quid facit is patruũ, qui non ſinit eſſe maritum
Ecquid ſcis, quantum ſuſcipiat ſceleris?
Suſcipit o Gelli quantum non ultima Tethys,
Nec genitor nympharum abluat Oceanus.
Nam nihil eſt quicq̃ ſceleris, quo prodeat ultra,
Non ſi demiſſo ſe ipſe uoret capite.

Vid facit is gelli, interrogans gellium tãq̃ de tertia quadam ꝑſona ipſum mordaciter taxat, q̃ rem cũ matre & cũ ſorore et cum patrui uxore habebat. ¶ Prurit, coit pruritu ſtimulatus. ¶ Peruigilat, non dormit, ſed ad coitum uigilat. ¶ Abiectis tunicis. q. d. nudus, ut ad Venerem magis ſit idoneus, alii accipiunt ob mẽbrũ extenſum leuatis ueſtibus. ¶ Patruum nõ ſinit eſſe maritũ, q̃ cũ ei⁹ uxore rẽ hẽt, & ſic patrui uices agit. ¶ Ecquid ſcis quãtum, primo ĩterrogat, poſtea ipſemet reſpõdẽs ſceleris magnitudinem exprimit, ſuſcipit o gellie &c. ¶ Quãtũ nõ ultima tethyis. Nec genitor nympharũ abluit oceanus, ꝑ hæc uerba innuit maximũ ſcelus eſſe & qđ ueluti omnia ſcelera in ſe contineat, erat nãq; conſuetudo apud Vetuſtiores

mos expiatũ

polutos in mari expiare. Cuius meminit Ariſtophanis interpres ſup illo comici uerſu. ϖρωτον μεν αυτον επι θαλατταν ηγομεν επειτελουμεν. i. primũ ipm ad mare deduximus mox et lauimus. Vnde & illud eſt Platonis de euripide in ægypto maris aqua liberato θαλασσα κλυζει ϖαντα τ' ανθρωπων κακα. i. cuncta mortaliũ mala ꝑfus abluit mare. ¶ Nã nihil eſt quicq̃, ideſt nullũ eſt ſcelus qđ gellii facinus ſuperare poſſit. ¶ Nõ ſi demiſſo, nec ẽt ſi ſe ipm fellaret. ¶ Demiſſo capite, ue

ad fellandum aut ad ſe necādum quod maximum eſt ſcelus ſe ipſum occidere. Vnde Virg. Vitāq; per ſi pijcere animas. De his aūt qui ſe ipſos interimunt uide Macrob. li. prio de ſomnio Scipionis, & .b. Auguſt. lib. i. de ciui. dei & Ioſephum in iii. de bel. iuda. melius tamē ut de fellationi antelligimus.

Se ipſm occidē

ſuam permittat a Gellio ſub agitari. ¶ Plena puellis cognatiſ, uel cum quibus oibus rem habet uel q̄ uelit dicere ipſum multas habere ex matre

XVIII. EPIGRAM. ELEG. EXPOSITIO.

De Gellio EPIG. XVIII

Gellius eſt tenuis, qdnā? cui tam bona mater,
Tāque ualens uiuat, tamq; uenuſta ſoror,
Tamq; bonus patruus, tamq; oīa plena puellis
Cognatis, quare is deſinat eſſe macer?
Qui ut nihil attingat, niſi quod fas tāgere nō eſt,
Quantum uis, quare ſit macer, inuenies.
Naſcatur magus ex Gelli, matriſq; nefando
Coniugio, & diſcat perſicum aruſpiciū.
Nam magus ex matre, & gnato gignatur oportet

Gellius eſt tenuis quid nā? cui tā bona mater in eūdem Gelliū ſcribit, argumētū uero huius epigrāmatis ex pcedenti conſtat. Et quaſi aliqs dicat Gellium eſſe macilētum ſubiungit. ¶ Quid ni? & qd ni et qd nā? legitur. Si qd nā? hoc eſt interrogātis uidet enim poeta prius cām īqrere quare ſit tenuis cū tenuitatis nullam cām hre uideat, nec ſit ex mœrore macer cū oēs ſuos ualētes & incolumes habeat, Et deniqȝ cām apperit ipſum mordens, eā uidelicet aſſerens eſſe ex nimio coitu in matrem. Si uero qd ni legerimus affirmātis erit. q. d. Quare non debet eſſe macilētus cū mater & ſoror, et reliqui cognati, cū qbus rem hēt ſint ualentes, quaſi uelit īferre, ſicut ipſe ex coitu maciē contrahit. Ita mater & ſoror ualentiores efficiūtur, cū ſæpius uenere utantur, qua maxime mulieres delectātur. ¶ Tā bona, in coitu. ſ. ſatyrice nāqȝ hos oēs taxat. ¶ Tāqȝ bonus patruus, morſus eſt, unum. n. dicit & aliud ītelligit aſſerit nāqȝ illum bonū eſſe cū uxorem

& ſorore filias. ¶ Quare is deſinat eē maior? cū hæc ita ſūt quare debet eius maciem ceſſare. i. quare debet eē piguis q. d. cā eſt manifeſta ipſius macilentiæ. ¶ Qui ut nihil attigat, q̄ſuis ipſe nullam Venerē attingat niſi qud nō ē fas tāgere. i. q̄ſuis nō cocat niſi cum matre & ſorore. Inuenies tamē. i. unuſquiſqȝ iuenire poſſet quātum uis quare ſit macer, quia uidelicet macies pcedit ex coitu nimio cū ſuis cognatis q̄ multæ ſūt ¶ Vt, q̄ſuis. Seneca. ut nemo doceat regnū docebit. ¶ Naſcatur ma. Magi pſarum līgua hi ſunt quos græci phos galli druydas, ægyptii pphetas, nos ſapiētes appellamus, Scribit Porphy. apud Oratiū ī ultima epl'a magos dici quaſi magnos a magnis rebus quas ſe pficere poſſe iactāt. Et quoniā dicebāt pſæ magos ex filii coitu cū matre naſci, de qbus myrrha apud Ouid. itel'exiſſe uidetur, cū inquit li. x. gentes tamē eſſe ferūtur, in qbus & nato genitrix & na

Vt.

Magi

tura parenti iungitur, Ideirco dicit Catullus ex Gellio & matrẽ magum naſciturũ. Et ſic ad cõſuetudinem ꝑſarũ alludit, Scribit. Qu. Curtius in. iii. a fine lib: Alexãdrum in regionem quã naura appellãt cum toto exercitu ueniſſe ubi ſatrapes erat ſimithrydes duobus ex ſua matre filiis genitis, & ſubiũgit qppe apud eos parẽtibus ſtupro coire cũ liberis fas eſt. ¶ Naſcaẽ magus, ordo ab inferioribus oportet naſcaẽ magus. Senſus. n. talis eſt. cũ Gellius cõcũbat cum matre opus eſt ut naſcaẽ magus & ꝓpterea hortor & artem magoꝝ diſcat haruſpicinã uidelicet. ¶ Perſicũ haruſpiciũ. i. artem aruſpicum ex more ꝑſarum haruſpiciũ dicitur extoꝝ inſpectio, inde haruſ ex. Et ex hara & ſpecio ut inqt Seruius cõponiẽ, licet Donatus ab haruga deriuet quæ eſt hoſtia, ab hara in qua ſeruatur cõcluſa. ¶ Impia religio, quia filius cum matre concũbit, qđ firmum & impium eſt.

Mos ꝑſarũ. Simithrides coire cũ filiis

Haruſpicium hara.

¶ Natus ut accepto, Natus non gnatus legẽdũ docuit pater Nã participium eſt hoc loco. Ordo eni ſic continuatur ut magus natus. i. editus in lucẽ. ¶ Carmine accepto, deis

Si uera eſt perſarum impia relligio.
Natus ut accepto ueneretur carmine diuos
Omentum in flamma pingue liquefaciens.

ſcatur magus et qđ ſit eius officium. ſ. carmie et omẽto numina placare, notanda eſt et ſyllaba breuis in dictione liquefaciẽs cõtra naturã plasta lõga.

In Eundẽ. EPIG. XIX.

Non ideo Gelli ſperabam te mihi fidum,
In miſero hoc noſtro hoc perdito amore fore,
Quod te cognoſſem bene, conſtantẽq; putarem,
Aut poſſe a turpi mentem inbibere probro.
Sed quod nec matrẽ, nec germanam eſſe uidebã
Hanc tibi, cuius me magnus edebat amor,
Et quanuis tecum multo coniungerer uſu,
Non ſatis id cauſæ credideram eſſe tibi.
Tu ſatis id duxti, Tantum tibi gaudium in omni
Culpa eſt, in quacunq; eſt aliquid ſceleris.

XIX. EPI. EL. EXPOS.

grato et ꝓpitio. ¶ Omentum in flamã, Omẽtum mẽbrana eſt qua cerebrũ ueſtiẽ, hinc Macrobius. & Cerebrũ qđ tactu ſui hoiem uel torquet uel frequẽter interimit, nõ ſuo ſenſu, Sed ueſtitus ſui, ideſt omẽti hũc importat dolorẽ, ſed & generaliter ꝑ ueſte iteſtinorum capitur Perſiꝰ omẽta liqueſcũt. Lucanus ꝑdũtq; ſuas omẽta latebras, Cũ igitur Gellius cum matre coeat inde naſciturũ magũ dicit q more ꝑſarũ exerceat haruſpicinã. Et declarat quo mõ apud perſas na

omẽtũ

On iõ gelli ſperabã, Cõtra eundem gelliũ ſcribit. Cuius flagitia in matrẽ & ſororẽ iterum taxat, iocoſe aũt illum hoc ſenſu mordet, Nõ ideo inqt ſperabã te mihi fidũ futurum qa te cõſtantẽ eſſe putarẽ, ſed potius qa illã cuius amor me cõſumebat neque matrem neq; ſororẽ eſſe tibi uidebam, qa tu in matre tãtum et ſorore delectaris, in aliis uero tẽperantẽ te fortaſſe crediderim, & licet amicus eſſem nõ tamẽ amicitiã ipſam ſatis eſſe putaui ad

ſcelus

ſcelus inbibēdum cum maiora facere ſis ſolitus. In miſero boc noſtro hoc perdito, ſic geminādum eſt hoc ne miſero & perdito uitioſe ſimul iūgatur. Aut poſſe a turpi, ſic legēdum pater docuit hoc carmē & aperta eſt ſententia, non iō fidū ſperabā qa te cōſtantē eſſe putarē, aut qa putarē te poſſe inbibere mētē a pbro. ne ſ. ſubagitares puellā meā. alii habēt cōſtāterq; putarē, haud poſſe a turpi mētem inbibere pbro. Id. q. ſ. tecū hērem cōſuetudinē. Tu ſatis iduxti, Ego inqt nō exiſtimabā eſſe idoneā eām quæ poſſet libidinē tuā cohibere q uſu tibi iunctus eſſe, ſed tu tamē putaſti eā eſſe tibi ſufficiētē ad ſcelus ut cui ſit ſūmū gaudium ī omni culpa plena ſceleris. Tu ſa. ſ. eāe, et rōnē adducit, tātū tibi gaudiū & c.

XX. EPIGRAM. EL. EXP. Eſ I bia mi dicit. Au. Gellius li. vi. ca. xvi. ait uenuſtiſſimū eē

De Leſbia EPIG. XX.

Leſbia mi dicit ſemper male: nec tacet unquam
De me. Leſbia diſperεam me niſi amat.
Quo ſigno? quaſi eadē totidē mox deprecor illā
Aſſidue, uerum diſpεream niſi amo.

In Cæſarē. EPIG. XXI.

Nil nimium ſtudeo Cæſar tibi uelle placere,
Nec ſcire utrum ſis albus, an ater homo

ris, et ipſe reſpondet qa ipſe idē facit et tñ eā amat aſſidue. Quaſi totidē. ſ. uerbis qbus me iacit ipſa. Mox

Deprecor.

hoc epigrāma pter uerbū depcor qd hoc loco ſignificat execrari, deſpuere, atq; deteſtari. ſenſus aūt acutiſſimus eſt Argumētatur nāq; ſe plurimū amari a leſbia qa illa ſemper de ipſo maledicit, & hoc pbat hac rōne, qa cū ipſe ſibi cōſcius ſit q uehemēter leſbiā amet, tamē ſemp de illa obloqtur, ipſamq; execrat. Ex quo ēt tacite ueniā petit q leſbiæ palā malediceret, qa ipſā quoq; ſimiliter ex amore maledicere teſtat. Nec tamq; de me, maledicēdo. ſ. Quo ſig. ſic legitur ēt in codicibus. A. Gellii nō deprauatis, nā q alii legūt, cui ego qſi eadē, uerſus nō ſtat licet in cui. V. uocalē aſſerāt & i cōſonātē ut aliquo pacto carmē ſcādi poſſit. Sed ſic legēdum eſt, quo ſigno? quaſi ego totidē mox deprecor illā. Sēſus āt eſt, cum dixerit ſe amari ab illā quæ ſemper maledicit interrogat. Quo ſigno. i. quo argumēto? cur maledicētiā trahat in argumētum amo

ſtatim poſt eius uerba. Depcor illā, nō illi, nā cum depcari ſit orare et execrari, uidetur in unā ſignificationē ponere & tamē in alterā capit. Teſte Gellio, et eſt ordo aſſidue amo, uel qd melius ē depcor aſſidue ut Gellio placere uidetur. Diſpereā, ualde pereā. Niſi amo, ipſam leſbiam. ſ.

XXI. EPIG. EL. Expoſ.

N il nimiū ſtudeo, mordet cæſarē ī mares pnum cui ſe nolle placere dicit, qa ſola una iterrogatiuncula ipſa mētula arrigitur, & per ſe ſperma effūdit. Nil ſtudeo, nō do opam nō curo uelle tibi nimium placere, ita eſt ordo. Ne ſi orē utrū ſis ſal. an al. hōmē, m. nolo inqt tibi placere, ne ſi interrogē tā tūmō an ſis ſaluus, an alter. i. nō ſanus mētula ſtatim arrigat. Legitur & i uetuſtiori codice aliter et rectius eruditiuſq; hic uerſus & c. Nec ſcire utrū ſis albus an ater hō, et ordo ſic cōtinuatur

re poſſumus, Nam huius epigrāmatis ſententia uidetur ſumpta de reſpōſo euripidis in alceſtidē poetā tragicum qđ apud Val. Max. li. iii. c. vii. de fiducia ſui ta le hētur, cum. n. apud euripidē ipm quereret ꝙ eo triduo nō ultra tres uerſus ma xio impēſo labore deducere potuiſſet, Atq; is ſe centū perfacile ſcripſiſſe gloriare tur, Sed hoc inqt intereſt ꝙ tui in triduum tātummō mei uero in oē tps ſufficiēt. ¶ Vel uno, in pede ſubiteiligam⁹, ut Oratius de lucillio in ſermonibus, ſtās pede in uno, Sed qd deſit clare uidere nō poſſumus cum uerſus unus uetuſtate ſit aboli tus, quē nōnulli ſupplere uolētes ſic addiderūt. In pede ſtās fixo carmina ructat hians, q uerſus cum ſenſui reſpōdeat & a Catulliano ſtilo nō ſit alienus, nō oino cōtēnendus uidetur. ¶ Interea, dum cinna ſmyrnā nouē annis cōpoſuit.

Euripi dis rñs ſum in alceſti dem.

Smyrna cauas atracis penit⁹ mittetur ad ūdas,
Smyrnam incana diu ſæcula peruoluent.
At Voluſi annales Paduam morientur ad ipſam,
Et laxas ſcombris ſæpe dabunt tunicas.
Parua mei mihi ſunt cordi monimenta poetæ
At populus tumido gaudeat Antimacho.

¶ SMyrna cauas atracis, nō ſolum ex tēpore facit cōparationē, ſed etiā ex locoꝝ diſtantia, qa uoluſii ſcripta patriā ſuā nō exibunt. Sed cinnæ ſmyrna per totum orbē & ad remotas regiones portabitur, Eſt aūt atrax & oppidum & fluuius theſſaliæ, de quo Pli. li. iiii. c. ii. & ca. viii. legitur & atacis, eſt namq; atax fluuius de pyreneis mōtib⁹ decurrens per galliā, de quo Luc. Mitis atax Alii araris legere uolunt, q fluuius eſt de germania fluens in galliā. ¶ Vndas ca. i. cōcauas qa cū eleuat aqua in undā, cōcauitatē quādā recipere uidetur. ¶ Incana ſæcula, annoſa & ualde cana, in. n. hoc loco auget metaphora ēab hoibus q cum ad ſenectutē peruenerint caneſcunt. ¶ Peruoluent, qa dum libri legunt chartæ euoluuntur, & quadriſyllaba dictio per diereſim efficit. ¶ At uoluſi annales, annales hortēſii uoluſii de qbus ēt in endecaſyllabis dictū fuit. ¶ Paduā morientur ad ipſam, non exibunt locum in quo cōpoſiti fuerunt, pa tauin⁹. n. hortēſius fuit et in pria anna les ipos ſcripſit, legit ēt pataui morient

Atrax op. et fluui⁹ Atax. araris

Hortē ſi⁹ patauin⁹

ad urbem codē tamē ſenſu. ¶ Ad urbē pataui, i. patauiū Amāt. n. poetæ rē unius ſermonis circulocutionibus dici, Sic ēt Virg. hic tamē ille urbem pataui ſic ēt ꝑ timauo frōtem timaui & ꝑ buthroto arcē buthroti dixit, Patauium uero cuius nobilitatē Strab. deſcribit li. v. dictū fuit ut Seruius teſtat li. i. uel a padi uicinitate qſi ꝑadauiū quā deriuatione nō admodū ꝑbo uel ἀπὸ τοῦ πέτασαι. i. a uolādo ꝑcaptato augurio dicitur cōditū, uel ꝙ auē telo petis ſe dr̄ antenor & eo loco cōdidiſſe ciuitatem. ¶ Dabūt tunicas, inuolucra & tegmēta, ſic et Martialis ſcōbris tunicas dabis moleſtas, Solēt. n. poetæ carminib⁹ ſuis hoc exitiū maxie minitari perſiis. Nec ſcobros metuētia carmina nec thus, ē, āt ſcōber piſcis marinus de ꝗ Pli. li. xxxi. c. viii. ¶ Parua mei mihi ſint cordi monumēta, in uetuſto codice hic uerſus im pfectus erat, unde a nōnullis additum fuit laboris qđ nō uidet cōgruere cum de cinnæ opere loquatur nō de ſuo, ideo uidet melius pater addidiſſe poetæ ut ſit mei poetæ ab aliis etiā legit ſodalis.

Circumlocutiones.

Pataujum.

Exitia carminum.

ſcōber

Anti/macho grāmaticus.

tanq̄ʒ cina poetæ noſtri ſodalis fuerit. ¶ At populus tumido gaudeat antimacho Antimachus hic Colophonius fuit grāmaticus & poeta ut Suidas teſtatur. Cuius etiā meminit Quint. li. x. hunc etiā Oratius in arte poetica notauit cū bellum th banū exorſus eſſet. xx. & iiii. uolumina cōfecit anteq̄ʒ duces thebas ꝑduceret, tumido, uel ob ſtilum uel ob operis magnitudinem, Sed Catullus uidetur uoluſium antimachi noie appellare ob garrulitatis ſimilitudinem. Sicut Propertius ob poematis ſimilitudinem romanum ſe Callimachum uocauit.

Prop. callimachꝰ roma.

XXIII. EPIGR. EL: Exp.

Ad Caluū De Quintilia. EPIG. XXIII

Siquicquam mutis gratū acceptū ue ſepulchris
 Accidere a noſtro Calue dolore poteſt,
Cum deſiderio ueteres renouamus amores,
 Atq; olim, amiſſas flemus amicitias.
Certe non tanto mors immatura dolori eſt
 Quintiliæ, quantum gaudet amore tuo.

In Aemilium EPIG. XXIIII.

Non (ita me dii ament) quicquā referre putaui,
 Vtrum os an culum olfacerem Aemylio.

Quintilia. Caluꝰ

Iqc ſ quā mutis, Amauit caluus poeta Quintiliā quā imatura morte ꝑuētam, icredibili dolore ꝓſequutus eſt. Illum elegis teſtatꝰ ſicuti ex ꝓpertii carmine patet, Hoc ēt docti cōfeſſa eſt pagina calui Cū caneret miſere funera quintiliæ, dicit ergo poeta hoc epigrāmate ꝙ ſi ex dolore noſtro aliqd gratum pōt mortuis accidere ꝙ nō tātuʒ doluit qntilia imatura morte & acerbo interitu ſuo, quātum læta eſt ꝙ adeo impēſe a caluo amaretur. ¶ Mutis ſepulchris, in qbus ſunt cadauera ſine uoce, alii ſepultis legunt, ideſt mortuis, qui nō loquuntur. ¶ A noſtro dolore, pro a nobis dolētibus. ¶ Renouamus amores deſiderio, mortuos ipſos deſiderādo. ſic. n. uidemur amorem renouare. Cū defunctos uidere optamus. ¶ Olim miſſas, id amiſſas, uel olim flemus. ¶ Mors imatura, acerba & quæ ante diē fati uel naturæ aduenerit. Scimus nāq̄ʒ ex ſeruii diſciplina uitam humanā tribus contineri, natura, fato, fortuna, Naturæ ultra centum et uiginti ſolſtitiales annos cōceſſum nō eſt fato uero nonagīta anni hoc eſt tres ſaturni curſus dātur ni forte aliarū ſtellarum benignitas ēt tertiū eius ſuperet curſum, unde eſt illud Oratii in odis. Me iouis ipio tutella ſaturno eripuit uolucriſq; fati tardauit alas, fortuna. i. caſu qui ad oīa ꝑtinet q̄ extrinſecus ſunt ut ad ruinā. Incēdia. Naufragia, uenena, hinc Cic. in philip. Multa mihi īminere uidebātur ꝑter naturam, ꝑterq̄ʒ fatū. i. gladii antonii, ex caſu, & Virg. li. iiii. de didone. Sed qa nec fato merita nec morte peribat. Sed miſera ante diem. ſ. uel naturæ uel fati. Et hæc eſt q̄ imatura & acerba mors dicitur, hic Virg. & funere merſit acerbo, licet nōnulli perperā exiſtiment qd̄ ſecūdo loco poſitum eſt ꝑcedentis expoſitionem eſſe, tanquā fatalis mors aliud nihil ſit q̄ʒ debita et naturali proueniēs intēperie. ¶ Amore tuo, quo. ſ. ipſam ꝓſequebaris, & quē oſtendiſti ex dolore ſuſcepto ob eius mortem.

Vita humana tribus cōtinet.

Virgilii loc.

acerb mors.

XXIIII. EPIGR. ELEG. EXPOS.

On (ita me dei amēt) Æmilium quem in amore uidebat ſatis felicem hoc epigrāmate forte ob riualitatem Zelotipia ductus poeta dilacerat, eius fœditatē deformitatēq; recenſens. ¶ Nō, ordo eſt nō putaui ucq; referre, illud uero per parēteſim interponit. ita me dei ament. Notādum q boc loco dei biſyllaba eſt dictio aliter uerſus non ſtaret, nā alias monoſyllaba eſt ex diphtongo, ei enim apud latinos quta eſt diphtongus ut Terētianus teſtatur. notādum etiā q in ſequenti carmine in dictione culum m nō abiicitur, ¶ Referre, intereſſe. ¶ Olfacerem, odorarer & rōnem ſubiungit quare nō multum interſit.

Dei ei diph.

¶ Nihil eſt immundius illo, Vtrūq; dicit immundum ſed i mundius os. ¶ Nā ſine dentibus eſt. ¶ Hic. ſ. culus, uel

Nil immundius hoc nihil eſtq; immundius illo,
Verum etiam culus mundior, & melior.
Nam ſine dentibus eſt, hic dēteis ſeſquipedaleis,
Gingiuas uero Ploxemi habet ueteris.
Præterea rictum qualem defeſſus in æſtu.
Meientis mulæ cunnus habere ſolet.
Hic futuit multas, & ſe facit eſſe uenuſtum,
Et non piſtrino traditur, atq; aſino,
Quem ſiqua attingit, non illam poſſe putemus
Aegroti culum lingere carnificis?

in aliis deſunt codicibus. Et huiuſmodi tñ interpratiōem nō inueni Sed quoniam hoc fieri poſſet ut quēadmodū i

hoc legatur & ſequētibus iūgetur, hoc ſ. os. ¶ Dictis ſeſquipedalis, unius pedis cū dimidio, hoc. n. ſignificat ſeſquipes, metaphorice uero dixit Oratius in arte. Proicit ampulas & ſeſquipedalia uerba. ¶ Habet. ſ. Æmilius. ¶ Gingiuas ploxemi ueteris. Quit. li. i. uocabulum hoc a Catullo circa padū dicit inuētum, q. ſ. Catullus ipſe de regiōe eſſet Trāſpadana ueronēſi, Sed tamē non dicit q d ſignificet. Ne ſi forte uoluerit quntilianus (id aūt affirmare nō auſim,) idem intelligi qd dicit a Perſio nominari uocabulo hiſpano cantū. i. ferrum circa rotā ita ut nūc Catullus magnas gingiuas æmilii uocet ab illo ferro, in quo ſunt claui lōgi ſicuti in gingiuis iſtius ſunt longi dētes. Aliq uero ex auctoritate Feſti Pōp. ploxemū capſam ueterē īterpētatur, habeo feſti codicē manu ſcriptum, Antiquū ſane, & integrū ſatis, in quo multa reperiūtur uocabula quæ

Ploxemum.

Cānis

meo codice plura q alibi legerim, Ita etiā in aliorū quædā quæ nō in meo ſūt eſſe poſſent. Idcirco ſi ploxemū capſam ueterem dixerimus, illi cōparabit æmilii gingiuas & exeſas eſſe dicet cariæ, ſicut ē capſa uet⁹ tineis corroſa. ¶ Praeterea rictum, rictus eſt cū os aptum tenemus, uel ꝑpter riſum uel ob aliā cām Oratius, ergo nō ſatis eſt riſu deducere rictum. Rictus inqt ipſi u detur mulæ cunnus inuerſus, quando mingit. ¶ Qualem. ſ. rictū. ¶ Meietis. i. mingētis in æſtu quia tūc laxior ſolet eſſe. ¶ Hic. ſ. Æmilius. ¶ Futuit multas. ſ. mulieres, & ſe facit eſſe uenuſtū. i. iactat ſe eſſe pulchrū. Ex eo q, cum multis rem hēt, poſtea ex indignatione īfert ¶ Et nō piſtrino tradit? q. d. dignior eſſet qui aſinū incitaret ad uerſandam piſtrini rotā, īterrogatiue aūt hoc ꝓferri debet, & ſermo ipſe habet mixtā rep̄hēſionē. ¶ Quē ſi qua attingit, nō mō

Rictus

æmilium lacerat, ſed etiam mulieres illas quæ ſui æmilio copiam faciebant, adeo ut illas dicat etiam poſſe lingere culum carnificis ægroti quæ poſſunt æmilium oſculari. ¶ Carnificis, carnifices enim ſolent ab omnibus odio haberi. Sed ad maiorem illarum deteſtationem ægroti addidit. Nam ægroti ſemper imundiores eſſe ſolent, & maxie quia farmaca ſūmere coguntur qbus ingnatior reddit culus.

Carnifices.

XXV. EPI. EL. EXPOſ.

Ad Vectium. EPIG. XXV.

In te ſi unq̄ dici pote putide Vecti
Id quod uerboſis dicitur, & fatuis.
Iſta cum lingua ſi uſus ueniat tibi poſſis
Culos & crepidas lingere carbatinas.
Si nos omnino uis omnes perdere Vecti.
Dicas, omnino, quod cupis efficies.

Ad Iuuentium. EPIG. XXVI.

Surripui tibi dum ludis, mellite Iuuenti,
Suauiolum, dulci dulcius ambroſia:

In te ſi unquā, Cōtra uectium maledicū ſcribit, dicitq; eius linguā mordacem dignam eſſe & culos & crepidos lābere eūdemq; admonet, ſi familiares omnes interficere cupit ut garrulitatem ſuam continuet. ¶ In te ſi unq̄, ſi uocalem nō abiicit. ¶ In te, ſenſus eſt ſi pōt in te dici id quod fatuis & garrulis dicitur, ordo uero ſic procedit, o putide uecti ſi unq̄ in te dici poteſt, id quod uerboſis dicitur. Et fatuis. ¶ Dicitur, dici ſolet contra garrulos. ¶ Iſta cū lingua, adeo maledica, et hoc eſt quod ſolet garrulis dici. ¶ Poſſis, optātis eſt. ¶ Si uſus tibi ueniat, ſi contingat, et eſt modus qdam loquēdi uſitatiſſimus. ¶ Crepidas carbatinas, q̄uis uarie dictio iſta in diuerſis codicibus ſcripta reperiatur, tamē hāc unam quā in paterno codice ſic emēdatam inueni magis probo, & ſequor carpatina uero uel carbatinæ utroq; n. mō recte dici poteſt, ruſticū calciamētum eſt ſic a caribus appellatū. Ita pollux lib. ix. ita Suidas. Ariſtoteles uero lib. iii. de animalibus ait carbatinis camelos calciari, et Xenophō li. iii. ἀναβάτοος. Cū defeciſſent inqt ueteres calcei carbatinas habebant ex recētibus coriis bubulis cōfectas. Suidas tamē carbaſinas ſcribit & uidetur cōponi ex καρον et βασις quia calciamētum ſit inuētum apud cares boue recēter excoriata, Catullus aūt carbatinas idcirco dixit quia ruſtici imunda ſemper habent calciamēta cū in ſtabulis uerſentur. ¶ Crepidas carpatinas, appoſitio eſt. Sūt nāq; duo ſubſtātiua ſine copula. ¶ Si nos oino. ordo ē, oio ſi oēs nos uis pdere, hoc ē ſi tu uis tua garrulitate nos oino omnes, ideſt nemine excepto perdere dicas, oio i. ſine aliquo reſpectu. ¶ Q đ cu. i. dicas oio omnia quæ cupis. ¶ Efficies. ſ. ut nos perdas, omnino illud geminatū argutum facit epigramma.

Carpatina

XXVI. EPIG. EL. EXPOS.

Surripui tibi dū ludis, Iuuēcius adoleſcens de quo ſupra & in endecaſyllabis & .xii. Ele. dixim? Cum inuitus a poeta oſculatus fuiſſet, adeo ægre tulit, ut nullis pcibus leni

potuerit, unde perterritus poeta in poſterum dicit, in hoc delicti genere nunquam peccaturum. ¶ Mellite. dulcis a melle, ſic & ſuperius mellitos oculos tuos iuuenci. ¶ Dulcius ambroſia, fingunt poetæ ambroſiam cibum deorum eſſe, licet herba ſit dicta ab a ſine βροτος mortalis. Diodorus li. iiii. c. iii. ubi de odoribus ſabeorum loquitur ſic inquit, ut qui odores hos ſentiunt Ambroſiam quã narrant fabulæ (Tantam. odorũ excellẽtia nullũ ſibi nomẽ inuenit aptius) eẽ putẽt.

Ambroſia.

¶ Non impune, non ſine pœna, & pœnam ſubiungit.

Verum id non impune tuli, nanque amplius horã
Suffixum in ſumma me memini eſſe cruce:
Dum tibi me purgo, nec poſſum fletibus ullis,
Tantillum ueſtræ demere ſæuitiæ.
Nam ſimul id factum eſt multis diluta labella,
Abſterſti guttis omnibus articulis.
Nequicquam noſtro cõtractum ex ore maneret,
Tanquam commiſtæ ſpurca ſaliua lupæ.
Præterea infeſto miſerum me tradere amori
Non ceſſaſti, omniq; excruciare modo,
Vt mi ex ambroſia mutatum iam foret illud
Suauiolum, triſti triſtius belleboro:
Quam quoniã pœnam miſero proponis amori,
Nunquam iam poſthac baſia ſurripiam.

In cœlitum & Quintiũ. EPIG. XXVII.

¶ Suffixum in cruce, in ſũmo cruciatu, metaphora eſt idest dũ te uelle placare uiſus fui ſuſpẽſus eẽ i cruce. ¶ Tãtillum, demonſtratiue cũ crepitu digitorum ex Terentio ſumptum eſt, ſic etiã Vir. haud tanto ceſſabit cardine rerũ. ¶ Veſtræ, uel tuæ uel q̃ tibi & tuis ingenita eſt. ¶ Nã ſi. id fa. eſt, poſtq̃ te exoſculatus fui. ¶ Abſterſti la. ſic legendũ eſt non abſterſi, et erit ſenſus, ꝙ puer ipſe met ſibi abſterſit labra ne ĩhæreret oſculum catulli tã q̃ ſi ĩhæſiſſet ſaliua meretricis. ¶ Multis gut. nã puer fingebat ſaliua catulli labia ſibi madefacta ut oſtẽderet ægre tuliſſe eius oſculum. ¶ Oĩbus ar. oĩbus digitis, a pte totum ſinedochicos. ¶ Tã q̃ cõ. ſpu. ſa. lu. lupa meretricẽ ſignificat ob ſimilitudinẽ odoris, ut inq̃t Ser. li. iii. æneĩ. inde lupanar cõmixtæ uero idest quæ coiuerit, ut Virgi. mixta deo mulier ubi qđ Seruiꝰ ait, græce dictum eẽ ſic intelligendũ eſt quia græci uerbo μιγνυω qđ ẽ miſceo utuntur ꝑ coire, quos latini imitati ſunt, cõmixtæ ergo ſordidæ, nam poſt coitum ob ſperma fœtent meretrices. Alii tamẽ lupam pro animali accipientes ita interpretantur non aliter q̃ ſi tibi rabida lupa coniuncta eſſet. ¶ Infeſto amori, q ſit infeſtus amor ipſe met declarat ꝑ id quod ſubiungit omni excruciare modo quod fit cum puella ſeu puer amatus coram amatore, alium laudat iuuenem & delicias recenſet, alium inſpicit, alteri ablandit̃. ¶ Omniq; exc. modo nullũ modũ ꝑtermiſiſti ad me excruciãdũ in uindictam oſculi ꝑ uim rapti, ut oſculum mihi prius ambroſia dulcius fieret belleboro amarius. ¶ Vt mi ex ambro-

tãtillũ

Lupa.

Mixta

m Vltas per gētes, amiſſum fratrē de quo & in prīa elegia ſupius diximus p̄ſenti epigrāmate de/flet, & cum ad eius ſepulchrum lon/ga nauigatiōe ad littus troianū puen/iſſet inferias facit et ultimū ualere illi dicit. ¶ Multa p æquora per multa maria, dū in aſiā nanigaui. ¶ Ad iſferias, inferiæ ſacra ſunt q̄ um/bris & i/feris ſol/uuntur. ¶ Adue/nio, tem/pus pro tē/porc. i. ad ueni. ¶ Vt te poſtremo donarē, p circū loquutionē dicit ut tibi exeqas facerē. q. d. cū uiuo nibil tibi cōſtare potuerim mortuo ſaltē p̄ſtabo poſtremū munus exeqarū. ¶ Et mutū alloq̄rer, et cū te al loq nō poſſim alloquar ſaltē cineres tu/os licet mutos. ¶ Neq̄ q̄ fru. q a nec me audit nec mibi reſpōdet. ¶ Quādoq dē fortuna pſoluo, tibi has inferias poſtq̄ fortūa te mibi p mortē ademit. ¶ Heu miſer idigne, ereptū fratrē ſicut & in elegia ſuperius cōquerit. ¶ Hæc tn̄ in terea, ordo. Interea tn̄ o fr̄ accipe hæc munera multū manātia fletu fraterno q̄ tradita ſunt ad triſtes iferias more pri ſco. ¶ Priſco more, p ut maiores noſtri inſtituerunt ut. ſ. iuſta mortuis facere/mus. ¶ Atq; in ppetuum, ſolebant eni mortuis quos nunq̄ amplius erāt uiſu/ri, hæc uerba dicere, ſic ēt Virg. Salue æternū mibi maxime palla æternumq; Vale, non aūt eo q, aut ualere aut ſal/ui eē poſſint. ¶ Si cui, ſenſus eſt ſi fidus amicus cōmiſit unq̄ aliqd alteri amico tacito & ſecreto, cuius fi/des ſit nota me unū inueniri poſſe affir mo. ¶ Cōmiſſum tacito, amico tacēti. ¶ Cuiuis, ſ. taciti amici oīo fides nota ſit. ¶ Fides ai, Taciturnitatē & arca/na pectoris per ai fidē uidet itelligere. ¶ Meq̄ i. me quoq; ſicut bodieq; dici tur p bodie quoq;. alii tn̄ legūt me unū eſſe inuenies. ¶ Illorū iure ſacr. ſ. q nou erint ſecreta reticere. ¶ Et factum me puta, exiſtima igt me nō mō taciturnū, Sed ēt harpocratē ipm factū q deus ſi/lētii dr̄, de quo latius ſupius diximus.

Multas per gentes, et multa per æquora uectus,
Aduenio has miſeras frater ad inferias,
Vt te proſtremo donarem munere mortis.
Et mutum nequicquam alloquerer cinerem.
Quandoquidē fortuna mibi tete abſtulit ipm,
Heu miſer indigne frater adempte mibi.
Nunc tamen interea priſco quæ more parentum
Tradita ſunt triſtes munera ad inferias
Accipe fraterno multum manantia fletu,
Atq; in perpetuum frater aue, atque uale.

XXIX. EPIG. ELEG. EXPOS.

Ad Cornelium. EPIG. XXIX.

Si quicquam tacito commiſſū eſt fido ab amico,
Cuius ſit penitus nota fides animi,
Me unum eſſe inuenies illorum iure ſacratum
Corneli, & factum me eſſe puta harpocratem.

Ad Silonem. EPIG. XXX.

Aut ſodes mibi redde decem ſextercia Silo,
Deinde eſto quamuis ſæuus & indomitus.
Aut ſi te nummi delectant, deſine quæſo
Leno eſſe, atq; idem ſæuus & indomitus.

I qe ſ q̄ ta cito cōmiſſum taciturnū amico cor nelio de fi de ſua du bitanti ſe fore polli cet et ue/luti alterū harpocratē.

XXX. EPIGR. EL. EXPOS.

iferiæ.

Salue et uale mortuis dicebatur.

bodie quoq;.

Vt ſodes mihi redde, in Silonē quēdā cui ſeſtertia decē mutuo dederat, poe
a ta hoc ſcribit epigrāma, cuius talis eſt & acutus & mordax ſenſus, aut in
qt redde mihi pecunias meas & poſtea miniteris q̄tū uelis ꝗa. ſ. minas tu
as paruifacia, Aut ſi tibi placēt nūmi noli in me eſſe tanq̄ leno & ſæuus et īplica
bilis. q. uelit īferre nō bene ſtāt iſta ſimul ut pecuniis idigeas & deinde his mini-
Sodes teris ꝗ mutuare pñt. Sunt ēt ꝗ ita interp̄tētur. Sed ſi nūmi te delectāt noli eē le-
ſis pro no & ſectari meretrices, ꝗa hoc mō nūmos expēdis & noli eſſe ita ſæuus quia ne
ſi uis. mo tibi mutuabit cū repoſcētibus adeo acriter miniteris, ſed magis tamē placet pri
q̄uis or expoſitio. ¶ Sodes, cōpoſita dictio ex ſi audes ut ait Cic. ſicut addere ſolemus
p̄ q̄tū ſis p ſi uis. Et licet Priſcianus uerbū exiſtimet, alii tamē aduerbiū putāt. ¶ Quā
uis. uis ſæuus, q̄tum uis crudelis uir. ut q̄uis auido pararēt arua colono.

Ad Quendam de Leſbia. EPIG. XXXI

Credis me potuiſſe meæ maledicere uitæ,
  Ambobus mihi quæ carior eſt oculis.
Non potui, nec ſi poſſem, tam perdite amarem,
  Sed tū cum caupone omnia monſtra facis.

De mentula EPIG. XXXII.

Mentula conatur pimplæum ſcandere montem

XXXI. EPI. EL. Expoſſ.

Re/dis me potuiſſe, Catulli æmul? uulgo dicebat, catullū leſbiæ maledixiſſe & iō illi iratū. Poeta negat hoc uerū eſſe, ſed oia ab ipſo æmulo ficta cōmemorat. ¶ Credis me pu? itert rogatiue hoc totū lēgēdum eſt, ꝗa poſtea affirmat ſe nō potuiſſe. ¶ Meæ uitæ, leſbiæ amicæ meæ. ¶ Quæ car. eſt ocu. ſic ēt ſuperius in. xiii. oſtēdit amicā oculis ſibi cariorē eſſe. ¶ Nec ſi poſſem. ſ. maledicere. ¶ Tā p̄dite amarem ſi poſſem inqt de ipſa maledicere, nō tā efflictim & miſere ipſam amarē. Nam amor nō permittit me maledicere, ſed ſi hoc agerē, ſignum eſſet ꝓ eā nō amarē ¶ Sed tu cū cau. oia mō. facis, ſed tu in qt cū caupone hoc cōmunicaſti & finxiſti, caupo dicit ꝗ cibum & potum uēdit quaſi copo a copiis reꝝ & locus ipſe caupona, caupones aūt ſolēt hmōi cōmētitias fabulas cōfingere et p̄pter multitudinē aduētātiū q̄cūq; fiunt ſcire, uñ Iuue. in. ix. Proximus ante diē caupo ſciet audiet & q̄ finxerunt pariter librarius archimagiri carptores. ¶ Oia mō. facis, nō tātum fingitis hoc qđ eſt incredibile ſed ēt multa alia q̄ ſunt uelutı mōſtra & p̄ter naturā quæ nullo pacto fieri poſſunt, Alii codices ſic habēt ſed dū cuncta p̄bas oïa mōſtra facis, et erit ſenſus. cum tu oïa affirmes & probas ea quæ falſa ſunt, ita agis ut oïa q̄ dicis uideatur monſtra, & ſic in nullo fides tibi habeatur.

caupo Cau/pona.

XXXII. EPIG. EL. expoſ.

M Entula conat̄, Pipla locus a quo Pipleus mons a thracibus muſis cōſecratus fuit, ut Strab. lib. ix. teſtatur, inde exiſtimo epigrāmatis huius argumētum eſſe, qđ poeta tētauerit doctā aliquā puellā uel puerum ſubagitare, & ille noluerit, & ſic per mōtem pīpleū pueꝝ doctū itelligit p metapho

Pipla. Pipl? mons.

ram in qua perſiſtens utitur uerbo ſcandere per quod inire & rem habere innuit iocoſe autem ſubiungit muſæ furcillis eiiciunt præcipitem, q̄a.ſ. non potuit fieri compos uoti, ideo metaphorice inq̄t a muſis de monte deiectum, q̄a puer doctrina præditus noluit ſe libidini ſubiicere, et fortaßis epigrāmate ad poetam ſcripto hoc recuſauerat. Sunt autem furcille inſtrumenta q̄bus frumenta ad uentum a ruſticis iaciunt, ſic dicta eo q̄ his frumenta cillēt, Eſt. n. cillere mouere, unde & oſcilla dicta, aliter intelligere poßumus mentulam eſſe uiri ꝓprium nomen uel ſaltem in cōtemptum mentulam appellatum a poeta, & eſſe talē epigrāmatis ſenſum, ut poeta dicat mentulam conari ut aſcendat montem pipleum. i. euadere in bonū poetam, ſed muſas illum inde reiicere tanq̄ ſit genio ſiniſtro & pingui minerua. i. ingenio craſſo & minime ad uerſus componēdos idoneo. Et fortaſſis erat æmulus poetæ in componendis uerſibus. Alii uero exiſtimant, uoluiſſe cum quadam uirgine rem habere. ſed eum non potuiſſe hymen. i. mēbranam qua eſt munita uirginitas, prio coitu diſrumpere, & ideo hāc rem uoluiſſe hoc epigrāmate indicare, ſed quo argumēto uelint poetam ꝑ pipleum montem uel hymen uel eugium i. carnē eminente in intra cunum ītelligere, & cur a muſis inde ſe eiectū dixerit. ipſi uiderīt.

Furcille. cillere oſcilla

hymē Eugiū

XXXIII. EPIG. EL. EX POS.

Muſe furcillis præcipitem eiiciunt,

De Puero & Præcone. EPIG. XXXIII.

Cum puero bello præconem qui uidet eē
Quid credat? niſi ſe uendere diſcupere.

Ad Leſbiam. EPIG. XXXIIII.

Siquicquam, cupidoq; optātiq; obtigit unquā et
Inſperanti, hoc eſt gratū animo proprie
Quare hoc eſt gratū, nobis quoque carius auro
Quod te reſtituis Leſbia mi cupido.
Reſtituis Cupido atq; inſperanti: ipſa refers te,
Nobis: o lucem candidiore nota:

¶ Diſcupere, ualde cupere ſicut diſpudet. i. ualde pudet.

Dis in cōpoſitis.

Vm è puer formoſo bello. pcōis dicit q̄ i auctione & ſubbaſta res uēdit. hinc huius epigrammatis morſus trahit, q̄ talis eſt cū puer ſit cum pcone q̄d ē aliud credēdū q̄ q̄ ſe uelit puer uendere. i. ob pcium ſe libidini ſubiicere, aliter quoniam non dicit puerum eſſe cum pcone, ſed potius contrarium, ideo ſit ordo & ſenſus, q̄d aliud credat niſi ſe. i. ipm pconem cupere uendere. ſ. ipm puerum. i. accepto pcio aliorum libidini ipm ſubiicere, et ſic præconem tanq̄ pueri lenonem mordet ¶ Qui uidet eſſe, aliqui ipſe legūt et ſequentibus i ungunt ipſe quid credat.

XXXIIII. EPIG. EL. EX POS.

¶ Si qc. ſ. qd cupideq; optātiq; obtigit unquam & inſperāti, adeo lætat̄ hoc epigrāmate poeta ob reconciliationem inter ſe & leſbiam factam, ut neminem ſe feliciorem dicat nec q̄cq̄ optabili⁹ ſibi potuiſſe cōtigere. ¶ Si qc. cu. ſenſus eſt ſi q̄d unq̄ et ex lōga expectatiōe, et ex inſperato cōtingit, id ꝓprie gratum animo occidere ſolet. ¶ Hoc eſt ꝓprie gratum animo. ſ. quod optanti & inſperanti contigit, eſt gratum aio. q. d. hæc eſt uera animi lætitia ¶ Et inſperanti, hic diſtinguendū ho-

num vero cum ex inſperato euenit ſolet gratius eſſe, peſſumus autem aliqd cupere & de illo tamẽ deſperare, & ſi tũc euenit gratius eſt quã ſi ſperatum eueniſſet, ideo dixit cupido & inſperãti. Quare, quãobrem, hac de cã inqt. ſ. qa optanti et iſperanti hoc mihi cõtigit. Hoc eſt nobis. i. mihi. i carius auro. Quod. i. qa. Reſtituis te mihi cupido, hæc eſt rõ quare ſit mihi carius auro, or do uero talis eſt. Quare. i. quãobrem qꝫ o leſbia reſtituis te mihi & replicat reſtituis mihi cupido & refers te mihi iſperãti, hoc eſt gratum nobis et carius auro. Ipſa refers te nobis, hic diſtinguẽdum, & ꝑ nimia lætitia exclamat. O lucem. i. o diem. Cãdidiore nota, ſuple dignã præ nimio effectu nõ potuit orationẽ perficere, uel ſit ò lucẽ candidiore nota, ſicut dicimus hominem magno ingenio. Et morẽ tãgit cretẽſium qꝫ dies felices albo lapillo ſolebãt notare, de quo ſupius diximus.

Quis me uno uiuit fœlicior? aut magis hac quid
Optandum uita dicere quis poterit?

In Cominium EPIG. XXXV.

Si Comini arbitrio populi, tua cana ſenectus,
Spurcata impuris moribus intereat,
Non eqdẽ dubito, quĩ primũ inimica bonorũ
Lingua, execta auido ſit data uulturio,
Effoſſos oculos uoret atro gutture coruus,
Inteſtina canes, cætera membra lupi.

Ad Leſbiam EPIG. XXXVI.

Iocundum mea uita mihi proponis amorem
Hunc noſtrum inter nos, perpetuumq; fore.
Dii magni facite ut uere promittere poſſit,
Atq; id ſincere dicat, & ex animo.
Vt liceat nobis tota perducere uita
Aeternum hoc ſanctæ fœdus amicitiæ.

In Aufilenam. EPIG. XXXVII.

QVis me uno uiuit, felicior, iterrogatiue. q. d. Nemo, felicitate me ſupat. Aut magis hac qd optandũ uita, ordo aut qs poterit dicere aliqd magis optandũ i hac uita, ꝗ amicæ uidelicet recõciliari et hoc mõ idicat hoc ſibi gratiſſimũ fuiſſe, qa id qd' optatur gratum eſt, & ſi nihil eſt hoc optabilius, ſeqtur id nihil hoc magis gratius eſſe. ergo gratiſſimum. Hac uita, ꝑ in hac uita.
XXXV. EPIG. EL. EXPOS.
ſ I comini arbitrio populi tua cana ſenectus, in cominiũ ſcri. it ob

maledictũ et per ditos mores oĩ populo iniuſum. Et ſi populi ipſius arbitrio illi itereũdũ eẽt ꝗ illi euẽtura ſint, cõmemorat, or. i. o ẽ o cominiſi tua cana ſenect⁹. i. tu id ſenex ſpurcata i qnata ĩpuris morib⁹ itereat arbitrio. i. iudicio populi. Inimica bonoꝝ lingua, lingua qua ſolitus es bonos dilacerare maledicẽtia tua. Erecta, exciſa a loco ſuo a ſeco. as. Vulturio, eſt. n. auis quæ cadaueribus paſcitur, de qua Pli. li. x. ca. yi. Effoſſos oculos, ſenſus eſt effoderent oculos et illos coruo deuorãdos darent.

rẽt. ¶ Inteſtina co. Zeugma eſt, fit. n. eiuſdẽ uerbi reperio, ſicut et lupi cætera mẽbra uocent iteratur.

XXXVI. EPIG. ELEG. EXPOS.

Vcũdũ mea ui. mi. poſt recõciliatã gratiam iter leſbiã & poetã, leſbia poetæ pollicebatur amorẽ, ĩter ipſos iocũdum iã et perpetuũ futuꝝ. Iõ hoc epigrãmate ſatis claro optat poeta, ut ita ſit quẽadmodũ illa ꝓmittit. ¶ Hũc noſtrum. q. d. nouiter incohatũ & ſancitũ. ¶ Mea uita, o leſbia amica. ¶ Dei magni, apoſtropha eſt ad deos quos rogat ut rata ſint leſbiæ uerba. ¶ Sincere, pure ſine fictione aliqua. ¶ Et ex aio, terẽtii eſt cũ phedria ad thaidẽ loq̃tur. ¶ Æternũ hoc fœdus, ſicut ille perpetuum fore promiſerat legitur & alternum, ideſt inter nos mutuum, Et forte melius, cum iam dixerit tota uita.

XXXVII. EPIG. EL. EXPOS.

Aufilena bonæ ſemper laudantur amicæ
Accipiunt pretium, quæ facere inſtituunt.
Tu quod promiſti mihi quod mẽtita inimicã es,
Quod nec das & fers, ſæpe facis facinus.
Aut facere ingenuæ eſt, aut non promiſſe pudicæ,
Aufilena fuit ſetaba corripere
Fraudãdo; efficitur pluſquã meretricis auaræ eſt
Quæ ſeſe toto corpore proſtituit.

In Eandẽ. EPIG. XXXVIII

Aufilena uiro contentam uiuere ſolo,
Nuptarum laus eſt laudibus eximiis.
Sed cuiuis quamuis potius ſubcumbere fas eſt,
Quam matrem fratres efficere ex patruo.

Vſi a lena bonæ, Aufilenæ pfidiã redarguit Catullus, q̃ accepto ꝑcio. cũ coitũ ſibi pollicita fuiſſet, fidem tamẽ non ſeruauit. ¶ Amicæ bonæ ſemꝑ laudãtur, amicas bonas uidetur poeta appellare quæ fidẽ ſeruãt. Et eas ſemꝑ laudari dicit. q. d. Tu nõ es iter illas ãnumerãda. ¶ Accipiunt ꝑtiũ, amicæ illæ. ſ. capiũt merce ſẽ coitus ab amatore. ¶ Quæ fac. inſtituunt. i. quæ uolũt id facere qḋ promittunt. ¶ Tu qḋ ꝓmiſti mihi, ordo ẽ. Tu es inimica & nõ amica. ꝙ. i. q̃a mẽtita es. i. mihi negaſti illud qḋ ꝓmiſti ꝓ ꝓmiſiſti. coitum. ſ. q. d. Tu es aliena a moribus bonarũ q̃a nõ ſeruas ꝙ ꝓmittis. ¶ Qḋ nec das et fers, ordo ꝙ. i. q̃a nec das, hoc uerbo utit̃ ꝑ dare coitũ ſicut et uulgo uſurpatũ eſt. ¶ Et fers, ꝑ aufers. i. accipis a me dona, nõ ſemel ſed multipl'r peccas. Cũ n. ꝑ fraudem bona mihi eripis ꝓmittẽdo coitũ quẽ poſtea dare non uis, tu facinus facis, & peius q̃ꝫ meretrix quæ uenale hẽt corpus ſuũ. ¶ Sæpe facis, primo. n. peccas, accipiẽdo pecuniã & dona, iteꝝ nõ ſeruãdo ꝓmiſſa. ¶ Aut facere ingenuæ eſt, tres gradus facit aut debebas ꝓmiſſa ſeruare & facere qḋ ẽ ingenuæ mulieris, aut nõ ꝓmiſſe, ꝑ ꝓmiſiſſe, qḋ eſt pudicæ. Sed per fraudẽ ea quæ data ſunt corripe hoc eſt peius q̃ꝫ meretriciũ, & alludit quodãmõ ad uocabulũ aufilenæ quæ auferat data. Alii uero legũt, aut nõ ꝓmiſſa pudicæ aufilena fuit ſetaba corripe, ut ſit ordo et ſenſus pudicæ fuit nõ corripere ſetaba ꝓmiſſa, poſtea fraudãdo. Sequẽtib iungatur, mihi tamẽ prior lectio magis

placet. ¶ Quæ ſe ſe toto corpore pſtituit, quæ pcio totū corpus uenale hēt. ¶ Toto corpore, oī corporis parte. q. d. ſecūdum naturam & cōtra naturam Venerem exercet.

XXXVIII. EPIGR. EL. EXPOS.

a Vfilena uiro, Eandē taxat aufilenā quæ ex patruo ſuo filios ſuſceperat, cū tamē poetæ coitū negaret dicēs ſe uelle marito fidem ſeruare, ordo eſt, o Aufilena, Laus ē nuptar in laudibus eximiis mulierē eſſe contētā uno uiro, et eſt ſenſus, Laus ſūma eſt nuptarū ſeruare uiro fidem, ſed ex ipudicis & iſidelibus fas eſt quis harū ſuccūbere potius cuiuis adultero quā matrem facere fratres ex patruo ut tu facis. ¶ Laudibus eximiis, deeſt in rōne carminis, ſenſus uero eſt inter eximias laudes nuptarū hæc eſt laus ſūma. ¶ Sed cuiuis, ſed licet unicuiq; potius cōcumbere cū quocūq; uiro quā cū patruo. ¶ Quduis, unā quāq; nō ſolum nuptam. ¶ Succūbere cuiuis, ſubmittere ſe ad libidinē. ¶ Cuiuis. q. d. ēt ignobili et ſordido. ¶ Quā matrē fratrē efficere ex patruo, cū. n. patruus ſit tanq; alter pr̄ quos ipſa ex patruo generat, generat tanq; ex pr̄e. uñ ſunt ei tanq; fratres, imo ēt antiq nō ſolū ex eodē pr̄e fratres uocabāt, ſed ēt ex patruis natos, uñ apud Ouid. li. xiii. Aiax achillē fratrē uocauit, cū inqt frater erat fraterna peto, Cum ergo patruus loco alterius patris habeatur, ita facis tibi fratres q & filii ſunt. Frēs.

XXXIX. EPIGR. EL. Exp.

In Naſonem. EPIG. XXXIX.

Mult⁹ homo es Naſo, neq; tecū mult⁹ homo, ſed
Deſcendis Naſo, multus es & pathicus.

Ad Cinnam EPIG. XL.

Conſule pompeio primum duo Cinna ſedebant

Vlm tue bō es naſo, Cū hoies iam adulti nō ſoleant libidinē pati, ſed ſolum pueri, inuehitur in naſonē q cum magnus eſſet tñ pathicus erat, ordo igitur et ſenſus eſt, o Naſo multus hō es. i. pcerus, hoc. n. refertur ad corporis ſtaturā. ¶ Nec tecum multus hō, nec tñ ē tecū id qđ eſt multi hois. ¶ Sed deſcendis. i. iclinaris ad libidinem cū ſis magnæ & pceræ ſtaturæ ut te pædicões iſcēdere poſſint, unde p uerbum cōtrarium dixit Iuuena. quot diſcipulos iclinet Amyllus, & iō cōcludit multus es & pathicus. i. Tu es qdē pceræ ſtaturæ, ſed nō hō qui utaris rōne, ſed es multus pathicus. Alii uero uolūt ut naſo ſit caſus ablatiui, ut ſit talis ſenſus, multus hō es naſo. i. cū naſo. i. naſutus es et hēs optimū iudiciū, ſed de te ipſo nō ita bene iudicas, ſed deſereris a te ipō, ſic. n. legunt nō deſcēdis. i. te ip̄ n iudicio tuo deſtituis, nā es naſutus. Et tamē pathicus, prior tñ expō mihi magis placet.

XL. EPIGR. EL. Expoſ.

c Onſule pōpeio, hoc epigrāmate inuehitur poeta in tpa illa corrupta qbus multa cōmittebātur adulteria, pro cuius expōne ſciēdum ē q pōpeius ter fuit cōſul. Nā primū cōſulatū cum craſſo ſūma diſcordia, ſecūdum cum eodē maxīa cōcordia geſſit. quādo & cæſari puincia Gallia progata fuit. Tertiū uero mortuo iā craſſo in parthis, ſolus, ſed nō cōtinenter geſſit. Nā poſt hāc adeptā gloriam, qđ inſolitū hoc ſibi decretū fuiſſet, ad declinādā inuidiā, ſed ueritus tñ ne Cæſar a popu Pōp. ter cōſul.

lo ſibi collega daret, Scipionem ſocerū ſpōte delegit, quādo legem tulit ne in comitiis abſentis cuiuſq́; rō hēret, qđ Cæſari antea cōceſſum fuerat. Poſtea. M. Marcellus & Sulpitius cōſules ſecuti ſunt. Deinde. L. Paulus æmilius & C. Marcellus. Mox Lētulo & C. Claudio cōſulibus deſignatis belli ciuilis initiū ſubſecutū fuit, Ordinē āt hunc declarādū exiſtimaui, quoniā boꝝ cōſulatuum rō a qbuſdā parū diligēter cōſiderata fuit, Sed ꝙ ad Catullū ſpectat, hoc inqt, ꝙ Pōpeio primū cōſule exiſtēte uix duo Mœchi aut Mœchæ repiebātur, ſed mox eodem cōſule creato in tertio eius cōſulatu uidelicet, iā duo millia mœchaꝝ repiebātur, ita ut Cæ-

Iulia lex. ſar poſtea legē iuliā tulerit de adulteriis. Et ſic cōquerit, ꝙ ꝑ duobus adulteriis q̄ erāt tpibus illis nūc duo millia repirent. ¶ Cōſule pōpeio, exiſtēte pōpeio conſule cū craſſo. ¶ Cinna, nomē eſt ꝓpriū uiri ad quē epigrāma ſcribit. ¶ Duo mœcharia ſedebāt, paucæ admodū mœchæ, eſt. n. numerus finitus ꝓ īfinito, & hic & in ſequētibus cū dicit duo millia. i. multæ. Eſto aliq́ hoc conētur referre ad florā ſcortū qđ amauit Pōpeius et geminius eius familiaris, cū poſtea eadē multos habuerit amatores, ut in eius uita legitur, qui uero Cinnæ mœchas duas fuiſſe intelligunt, hi poetæ ſenſum minime percipiunt.

Mecharia. ¶ MOE charia, Duo mœchæ paruæ ad extenuādā rem uſus eſt dimi nutiua forma ſicut eni ab πόρνος πορνεῖον ita a μοιχὸς μοιχεῖον, ut poſtea infamiā ſui tēporis a[illegible]. ¶ Sedebant, placebant. ¶ Fa[illegible] ſule, eodē pompeio conſule creato. [illegible] Nunc, hoc tpe quo Catullus uiueb[illegible] ¶ Iterum, qđ fuit in tertio cōſulatu quando ſolus & cū Scipione cōſul fuit. ¶ Manſerunt duo, Remanſit ỹdē idē numerus duorum ſed creuerunt millia qa facta ſunt duo millia. ¶ In unū ſingula, ſingula millia creuerunt in unū, qaſi erant duo tātum & nunc ſunt duo millia de quolibet uno factum eſt unū mille, & ſic de duobus facta ſunt duo millia. Alii uolunt ordinē eſſe ſingula. ſ. illorum duorum in unū, ſ. mille, et hoc mō ꝓ una mœcha illius temporis mille iueniunt his tēporibus ¶ Fœcūdum ſemē adulterio, exclamatio eſt, per quā indicat per q̄ſdā metaphorā ſœcūditatē ſeminis ex quo generātur adulteria, qa tā breui tēpore tot adulteria creuerunt.

> Mœchilia, facto conſule nunc iterum,
> Manſerunt duo, ſed creuerunt millia in unum
> Singula, fœcundum ſemen adulterio
>
> De Saltu firmano q mētula dives dr. EPI. xli,
> Firmani ſaltus non falſo Mentula dives
> Fertur, qui tot res in ſe habet egregias.
> Aucupium oē gen⁹, piſcis, prata, arua, ferasq́;

XLI. EPIGR. EL. Expoſ.

F Irmani ſaltus, Titulus huius epigrāmatis in codicibus antiquis ſic legitur. de firmano ſaltu qui mētula dives dicitur, Ex quo exiſtimo, firmanū quēdā tēporibus Catulli fuiſſe bene mētulatū, qui ob mētulæ magnitudinē ex adulteriis multa lucraretur adeo ut agrū ſibi cōparauerit q ex rēipſa mētula dives appellaretur. Sed firmanus, & ſi multa lucraretur tamen ēt ꝓfuſe oia exponebat, hunc igitur tax-

hoc epigrāmate poeta, cuius eſt ordo. firmani ſaltus.i.p̄dium, fertur.i. dicit̄ mētula diues nō falſo, & quare nō falſo rōnem ſubiūgit ꝗa.ſ. tot res in ſe habet egregias quas cōmemorat, aucupium, oē genus piſcis. prata, arua, feraſq; . ¶ Aucupium, oē genus piſcis feras. hæc ad uoluptatem, reliqua ad utilitatem ſpectant.

Nec quicquam fructus ſumptibus exuperat.
Quare concedo ſit diues, dū omnia deſint,
Saltum laudemus, dum modo ipſe egeat.

De Eodem. EPIG. XLII.

Mentula habet inſtar triginta iugera prati,
Quadraginta arui, cætera ſunt maria,
Cur non diuitiis Crœſum ſuperare potis ſit,
Vno qui in ſaltu tot bona poſſideat?
~~Pta, arrama~~ ingentes ſiluas. ſaltuſq; paludeſq;

¶ NEC qcq̃ fructus, ordo ē, Nec quicq̃.i. Nihil fructus exuperat.i. ſuperabundat ſūptibus.i. q̄uis magnos fructus habeat ex ſaltu, tamē illi nihil ſupereſt ſumptibus quos facit, fructus.n. genitiui caſus eſt. ¶ Quare cō. ſit diues.i. habeat agrum & ſaltū iſtū ¶ Dum.i. dūmō. ¶ Oia deſint, ipi firmano ꝗa ob nimios ſumptus & inſanas ꝓfuſiōes nihil unq̄ hēt, Iōq; laudemꝰ ſaltum tanq̄ diuitē ꝗa hoc negari non pōt cum in eo ſint oia ſuperius ſcripta, dūmō ipſe firmanus re uera egeat. q.d. dignus eſt hmōi ifelicitate. Notādū tn̄ ꝙ in qbuſdā codicibus nō firmani ſaltꝰ ſed firmanꝰ ſaltꝰ ſiue ſalꝰ legit̄, et tūc is erit epigrāmatis ſenſus, ꝙ firmanus cognomēto ſaltus ſiue ſalius ꝓpter mentulæ magnitudinē ex adulteriis multa lucrabat̄. unī mētula diues cognoiabat̄, & nō falſo dicit Catullus ꝗa tot res in ſe hēt egregias. Nā ī mētula ſua hēt qcqd alii diuites poſſidēt, q̄m ipſe lucratur & dues & piſces & fœnum & feras et alia oia, adulteræ hæc oia illi dono dabāt. ¶ Nec qcq̄ fru. ſed licet tot bona lucret̄ tamē ex quo illa ꝓfudit, et perdit, nihil unq̄ illi ſupereſt. ¶ Quare cō. ſit diues, ꝗa dixerat appellari mētulā diuitē. ¶ Dū oia deſint q̄uis enī ea lucret̄ tamē nihil habet qd ꝓpriū ſit nec p̄dia, nec aucupia, nec piſcationes, laudemus igitur ſaltū.i. ipm̄ firmanum eſſe diuitem dummō re uera nō ſit diues & nihil poſſideat, ſed potius oibus egeat, ut dignus eſt.

XLII. EPIG. EL. Expoſ.

Mentula hēt inſtar, licet cōtra eūdē firmianum iſultet tamē aliud eſt epigrāma ab illo ſeparatū, cuius ſenſus & ordo talis eſt. mentula.i. firmanus cognomento mentula diues. ¶ Hēt inſtar.i. ad ſilitudinē, eſt.n. inſtar ut Seruio placet li.ii. æne. Nomen ideclinabile licet ꝓbus iſtaris declinauerit, & caret ꝑpōne licet ſerenus lyricus ad iſtar dixerit, & Apuleius in lib. de p̄ka. Eas demum fundatas rōne dicebat eſſe quæ ordinatæ ad inſtar aiarum forēt. inſtar aūt eſt ad ſimilitudinē, unde īſtaurata dicunt̄ ædificia ad antiquā ſimilitudinē facta, Vñ in.iii. dixit. Virg. ergo inſtauramus polidoro funus, ordo āt eſt mētula hēt. xxx. iugera inſtar prati, nā inſtar cū gratia ponit̄. ¶ Mētula hēt, bet ſyllaba ꝓducit̄, nā licet infinita breuiētur, tamē q̄doq; ēt ꝓducta reperiunt̄, ſic & Virg. At tibi tym Inſtar

bre caput euandrius abſtulit enſis. ¶ Hēt inſtar, q̄a tātum firmanus magnitudi-ne mētulæ lucratur q̄ſtum ſi hēret. xxx. prati iugera pro fœno, et. xl. arui ꝑ frugibus, q̄a tātum fœni & frugum dono ab adulteris mulieribus accipiebat, eſt āt iugeꝶ ut Pli. li. xviii. ca. iii. qd̄ uno iugo boum in die arari poſſit, Quint. ſcribit iugerum cominari ducētis quadraginta pedibus in lōgitudine, dimidii in latitudinem ꝙ tātum ſpatiī arari uno die ab uno pari boū cōſueuit. Varro uero li. i. rei ruſt. Iugerum eſt q̄d quadratos duos actus habeat. Actus q̄dratus q̄ & latus eſt pedes cētum uiginti et lōgus totidē. ¶ Cætera ſunt ma. reliq̄ ſunt ꝑ piſcibus, nā & in p̄cedēti dixerat oē genus piſcis. ¶ Cur nō di. cur nō pōt dici crœſo ditior cum in ſe oia habeat ad uictum neceſſaria? ¶ Crœſum, fuit. n. crœſus aliaris regis lydorum filius ditiſsimus, q̄ magnos poſſidebat theſauros, quos ſoloni ſapientiſſimo oli oſtendit, de quo Herodotus diffuſius lib. i. Ouid. iiii. de pōto. Diuitis audita eſt cui non opulētia crœſi. ¶ Vno q̄ in ſaltu, metaphorice in mētula ſua intelligit quam hēt loco unius p̄dii q̄a ex illa tātum lucratur q̄ſtum quiuis ex p̄dio aliquo. ¶ Tot bona poſsideat, quæ autem ſint iſta bona ſubiungit prata, arua &c.

Iugeꝶ

Crœſus diues.

Vſque ad hyperboreos, & mare ad oceanū.
Omnia magna hæc ſūt. tū ipē ē maxim⁹ ultor
Non homo, ſed uere mentula magna Minax.

Ad Gellium. EPIG. XLIIII.

Sæpe tibi ſtudioſe animo uenante requiro
Carmina uti poſſim mittere Battiadæ.
Quis te lenirem, nobis ne conarere
Infeſta in noſtrum mittere tela Caput.

Vsq̄ ad hyperboreos, hyperbolicos hoc dictū eſt. i. tātū agri poſſidet ut uideat terminos ſuos extēdere uſq̄ ad hyperboreos & mare oceanū. i. q̄ ſunt in uniuerſo orbe poſſidere, quē ābit oceanus, hypborei populi ſunt in extrema ſcythia ad partem ſeptētrionalē expoſiti, ex qua flat boreas uentus dicti ꝙ ſupra eos flat boreas, de q̄bus Pli. iiii. c. xii. & Stra. lib. vii. ſcribit hyperboreos montes eſſe. feſtus uero dicit ꝙ hyperborei ſupra aq̄lonis flatum habitantes dicti ꝙ humanæ uitæ modum excedunt uiuendo ultra centeſimū annū. i. υπερβαινοντες ορον ſæculi humani. ¶ Omnia magna hæc ſunt, cōcludit igitur aſſerens omnia iam dicta magna eē, ſed concluſio hæc non caret ſatyrico felle & amara laceratiōe, ſubiungit enim.

Hyperborei ppli.

¶ Tamē ipē ē ma. ultor non hō, eſt in q̄t maximus ultor ſed nō q̄a tāq̄ hō ultor timeatur, ſed q̄a eius mētula magna ē illa q̄ minatur ultionē. q̄m oēs timent ei facere iniuriam ne ipſe p̄dicando eos puniat, legit̄ & ultro non ultor ut ſit ſenſus, omnia hæc magna ſunt ſed ultro. i. inſup ipſe eſt maximus non tamē hō, ſed magna eſt mentula. ¶ Mētula magna minax, q̄ minatur. i. ipē nō eſt q̄ minetur ſed eius mentula legitur et magna nimis, ut ſit mentula eſt nimis magna, ab aliis uero legitur mētula magnanima. i. cum ipſe omnia expendat, non eſt tamen magnanimus ſed ei⁹ mentula magnanima eſt q̄ lucrat̄, ſunt ēt q̄ legant tamen ut ſint maxima & ultra. i. licent ſint ultra q̄ maxima, licet ſint maiora maximis q̄ lucratur non tā ipſe

ut homo eſt magnus, ſed eius mētula eſt nimis magna. q.d. fœminæ aduertunt membri nō hominis magnitudinem.

XLIII. EIPG. ELE. EXPOS.

SÆpe tibi ſtudioſe, ad Gellium ſcribit hoc ultimū epigramma quem ſuperius tanq̃ extremæ & pditæ libidinis hoiem taxauerat laceraueratq̃ Adeo ut minaretur gellius ſe ultionem facturum niſi catullus ipſe elegos ad eum leniendū ſcriberet, ironice nūc reſpondet catullus ſæpe ſe id diligenter tētaſſe ut tales mitteret uerſus qui ipſum lenire poſſent, ut ab ultione facienda deſiſteret, ſed poſt longam inquiſitionem cum nequeat inuenire q̃bus blāditiis cū leniat dicit q̃ ſe amictu obtegit cōtra eius tela, ipſe uero gellius iam telis catulli et epigrāmatibus uulnerat⁹ & fixus grauiſſimas dabit pœnas. ¶ Venāte aio, metaphora a canibus ſumpta. i. aio diligenter indaganti. ¶ Studioſe requiro, ſic legēdum eſt nō reqris, ſicut & in ſequenti carmine uti poſſim nō autem poſſem et ſtudioſe aditū eſt ut. ¶ Poſſim mittere carmina battiadæ. i. elegos uerſus et epigrāmata æmula illis callimachi q̃ battiades dictus ē, ſicut ſuperius declarauimus, Alii uero exiſtimāt gelliū a poeta petiiſſe carmē de crine berenices, ſequātur lectores quā ſniam magis pbauerit, prior tamē expō iudicio meo melior eſt. ¶ Quis. i. q̃bus. ſ. elegis. ¶ Te le. i. mitig arē iracūdiā tuā in me, uel q. i. ut te lenirem, legitur etiā q̃ te lenirent. Senſu ſatis claro. ¶ Ne co. p ne conareris. ¶ Infeſta in no. mit. c. ca. aliq metaphorice p tela uerſus ītelligūt, poſſumus tñ etiā uere tela accipere, & ſic carmē iſtud corrigendum docuit pater, qd' prius in codicibus etiā manu ſcriptis ſic legebatur, Tela infeſta meū mittere in uſq; caput, q̃ lectio nō eſt oio īprobāda, Ab aliis uero ſic legitur, infeſtum telis icere muſca caput. i. tu q es tanq̃ muſca.

Hunc uideo mihi nūc fruſtra ſumptū eſſe laborē
Gelli, nec noſtras hinc ualuiſſe preces.
Contra nos tela iſta tua euitamus amictu,
At fixus noſtris tu dabis ſupplicium.

C. VAL. CATVLLI LIBELLVS. FINIT

¶ Hunc uideo, uideo hunc laborē ſcribēdi ad te placādū. ¶ Fruſtra ſump. q̃a aius qdē ſtudioſe uenat̃, Sed tñ nō iuenit. ¶ Hic, ex hoc ſcribendi conatu. ¶ Nō ua. p̃. ut mihi placareris nō potui inq̃t p̃ces iuenire ad te placādū, & hoc mō nihil efficere potuerūt ſed re uera poeta dedignabatur Gellio p̃cari ut ſibi ueniā daret. ¶ Cōtra nos te. iſta tua. iocoſe igit̃ Gelliū deridēdo cōcludit aſſerēs q̃ tela q̃ ſe miſſuꝝ minitabat̃ amictu euitabit. i. ueſte caput tegēdo, q̃a nō ſūt magni momēti. ¶ At fi. no. Tu uero telis. i. uerſibus meis iam o ...itis uulnerat⁹ dabis ſuppliciū et pœnas, qd. nō ita facile poteris euitare, &

licet qdā depædicatione hoc demexiſti mēt tñ nō placet. ¶ Tu dabis ſuppliciū. ſ. in fine dictio^n is dabis in ſcāſione abiicitur, ſicut apud Lucretiuz cum nihil oino fieret ex omnibus rebus imo apud Virg. in primo georg. cū ſua uocali abiicitur, cum ait. Aut ouium fœtus aut urētis culta capellas, ſed nōnulli hoc euitare uolentes ſic legere malluerūt. Affixuſq; dabis tu mihi ſuppliciū.

s. abiici tur. s cū ſue uocali abiicā

CATVLLIANARVM EXPOSITIONVM. FINIS.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q

Venetiis per Georgium de Ruſconibus
M.D.XXI, Die. xi, Maii.

QVÆ PER INCVRIAM SVNT AB IMPRESSORIBVS ADMISSA HIC SVBSCRIBVNTVR.

EX LYRICIS,

IN EXPOSITIONIBVS.

Folio primo. Virorum illuſtrium ſcribit. lege inſcribitur.

Eo.fo. Rabiē armauit ſcribe rabies.

Fo.2 pumicæ expolitū, ſcribe pumice abſque dipht.

Eo.f.plinius.36.lege Plinius lib.36.

eo.fo.inferri debet, lege referri.

Eo.fo.per ora uirorum, lege ora per uirorum.

Eod.fo.plus uno ſeculo, lege ſeclo.

Eo.fo. Occultiorem et obſcuriorē, lege et obſcæniorem.

Fo. 3. Rem deductam, lege rem eo deductam.

Eo.fo.patrimonium multis, lege patrimonia

Eo.fo.cinctus uinctuſq;, lege cinctus iunctuſq;.

Eo:f.hoc herculaneo nodo uinctus: lege hunc herculaneo nodo uinctum

Fo. 4.qualibet puella, corrige q; quælibet.

Eo.fo.in primo pp geminum fuit, emenda in pricipio pp geminatum fuit

Eo.fo.q;uis tam alii, lege q;uis. tamen alii.

Eo.f. nō te reſtituet ¶ pietas ſcribe nō te reſtituet Pietas

Eo.f.Oculi laſbiæ, leg. lesbiæ

Eo.fo.Terra.n.lege tetra.

eo:f.uelis eq;, leg. uelis eq; ſq;

fo.5.naturam ipſam, lege natura ipſa

eo.f.Vt uerſu, ſcribe ex uerſu

Eo.f.Regio europe, ſcribe europæ per dipht.

Item ω δυτι το ψιθυρισκα καπιτυς, emēda α δυτι το ψιθυρισμα και απιτυς

eo.fo.a facto ſed, lege a facto ſcilicet

Fo.6.quod poterat tum, lege quod poterat tamen.

eo.fo.amoris. ¶ Linea, lege amoris Linea.

eo.fo.iteꝝ dū, lege iterū dicit

eo.fo.Teucræ coniugis, lege Teneræ coniugis.

eo.fo.capitulo.2. lege capite & hic & ubicunq; capitulo ſcriptū inueneris.

eo.fo.præpoſitioni ſeparate, lege ſaparatæ cū dipht.

eo.fo.uidetur plurimus, lege plurimis

eodem fo.q; de celeritate, ſcribe quæ

eo.fo.deſcriptione, lege de ſcipione

eo.fo.funeris impenſas, lege funeris impēſa.

eo.f.aße ergo, ſcri. aſſes ergo

Fo.7.cū ſol nobis, ſcribe cum ſemel nobis.

eo.fo.conicientem ſomno, lege conniuētem ſomno.

eo.fo.illepide, ſcribe illepidæ per diphtō.

eo.fo. Terentianus quis, lege Terētius.

Fo.8.Magicum uſu medicamentis, lege Magnificum uſu medicamentis.

eo.fo.ſeparatos denumerare, lege dinumerare.

Fo.9.hoc que male, lege nec quæ.

eo.fo:Vt iuſta de cauſa, lege. iuſta de cauſa.

eo.fo.& manifeſtum quid, lege et manifeſtū quidem.

eo.f.pœnitus expūgæ dipht.

eo.fo. Applico ex, ſcribe eſt,

Fo.10.p ſimilitudi nem coniūctim legendum eſt per ſimilitudinem

item eſſe ſolebant, lege ſolebant eſſe.

fo.xi.Me deferri, legendum Me deferre.

eo.fo.Syllaba illa finali. ſcribe finalis

eo.fo.niſi grauis, lege niſi p grauis.

eod.fol. Dicit modos, ſcribe indos.

eo.fo.habitum dedicatum, lege delicatum:

eo.fo.quod ad nos, lege quod & nos.

eo.fo.fuiſſe admonerint, lege admoneant.

Item Tylem, legendum cum afflatu Thylem.

Fo.13. Annabulonem fratris, lege Anteambulonem.

Fo.14. & nullum lege, ut nullum.

eo.fo.per ſacculum noluit, lege uoluit.

eo.fo.ſed chilones, lege cilones ſine ſpiritu.

Fo.15.Ad ille inquit, emenda Vt ille.

eo.fo.& Macrobius, ſcribe Vt macrobius.

eo fo. qui ſaturnalium unum dicit, lege qui ſaturnalia unum diem.
eo.fo.in bis ſummæ, ſcribe in bis ſumma.
eo.fo. dum ueniet dices, ſcribe dies.
eod.fo.in animo uo, lege tuo.
eo.fo. Vt non uelis, ſcribe Vt nunc uelis.
Fo.16. Scilicet duo, lege Scilicet dico.
eo.f. apto pediee, lege podice.
eo.fo. ραφανι δωθηχχι, legendũ eſt, τιδηυ ραφανι δωθη.i. quid ſi raphano transfixus fuerit, ait ariſtophanes, & Suidas idem ſcribit.
Fo.17. prædicaturũ & irrumaturũ, ſcribe pœdicaturũ.
eo.fo. contra nos lacerandas, lege cõtra nos ad lacerãdas.
eo.fo. pontes cipri, lege potens cipri.
eo.fo. feneſtellæ, ſcribe feneſtellæ eſt.
Fo.18. Teren. in cyra, ſcribe in ecyra.
eo.fo. inter Varrum & maeram omnes, lege amnes.
eo.fo. hois coeũti, lege coeũtis
eo.fo. tamen ſtupidos, lege inde ſtupidos.
Fo.19. primo q̃ te irrumauero, lege priuſquam te.
eo.fo. ab eumenæ, lege eumene ſine diphton.
Fo.20. caprimulgus ſuffenũ, lege caprimulgũ ſuffenum.
eod.fo. errodes trunci, ſcribe enodes.
eo.f. illo prius, lege illo peius
eo.fo. απο τω, lege του.
eo.fo. noſtra creato, lege natura creato.
eo.fo. quæ noſtra uideamus, ſcribe q̃ noſtra.
Fo.21. p ſeſtertio dicit, le. diei
eo.fo. inquies es, lege eſt.
eo.fo. dediße mihi, lege dediſſes mihi.
fol.22. mihi oßibus, lege in oßibus.
eod.fo. pulor ſuos, lege pullos ſuos.
Fo.23. λινος εμιου, le. υμνου
Eo.fo. deide glutino, lege ide
eo.fo. a glutino liqero, lege a glutino libero.
Fo.24. Siclus ẽ, lege ſeelus ẽ
eo.fo. cum uero te, ſcribe cum ueto te.
Fo.25 ſicea q, lege ſicut qui.
eo.fo. aggreßus eſt in britannos, expunge in.
eo.fo. cinoedæ romulæ, lege ſine dipht. cinoede, romule.
eo.fo. ſuperbus elanis, lege ſuperbus elatus.
eo.f. γουτασι, lege γουνασι
Item ερος, lege μερος.
Item διιεγχι, lege διιενάι.
fo.26. ut grãdia, le. ue grãdia
Itẽ non apponuntur, lege non opponuntur.
eo.fo. uires ipe, lege Virg. ipe
Fo.28. laeus unde, lege undæ cum diphton.
eo.fo. me adiuuare, ſcribe me adiuua.
eo.fo. prandium indictum, lege prandium inde dictum.
eo.fo. quaſi balneis, emenda qui in balneis.
eo.fo. bẽt dextra, lege dextrã
Fo.29. Intueri uidetur, lege Innuere uidetur.
eo. auguſti redit, leg. auguſtis
eo. Virginis aut, leg. Virgili?
eo.fo. parturienti noſtri, lege matri.
eo.fo. Pauperis, lege puerpis
eo.fo. quando autem parit, lege pariunt.
eo.fo. quæ ſingulos, lege per ſingulos.
Fo.30. ſol circumuoluit, lege circũuoluitur.
eo.f. επιχηνια, ſeri. επιμηνια
eo.fo. Eſt enim uenuſtæ, ſcribe uenuſte ſine diphton.
eod.fo. puellæ tempori, lege puellæ ipſi.
eo.fo. in loca patenti & apertos, lege aperto.
eo.fo. ɔditũ fuiſſe, lege cõditã
eo.fo. mali hominis, lege omnis ſine aſpiratione
Fo.32. Illuc appellare, lege appellere.
eo.fo. attributa loquantur, lege loquuntur.
eo.fo. ironicæ hoc, ſcribe ironice ſine diphton.
eo.fo. puella amiſerat, ſcribe puellam.
Fo.33. de aliq̃d, lege uel aliq̃d
eod.fo. cominatur enim, lege continuatur enim.
eo.fo. ſuple dediſſet, ſcribe dediſſes.
eo.fo. A notoreus, lege a ntõ.
eo.fo. Et dens urina defricatur, lege defricatus.
eo.fo. απο του σεβαν, ſcribe απο του σεβειν.
eo.fo. qui de primo, lege qui de patrio.
Fo.34. Vmbriæ italiæ, ſcribe Vmbria italiæ.
eo.f. nõ celtiß, lege nũc celtiß
Fo.35. Si pati, lege. ſ. pati.

eo.ſ.potētia obdi,lege oblædi
eod.ſo.Si licet iſta,lege con/
iunctim ſcilicet iſta.
eo.ſo.uniculis torquēdo,ſcri
be uinculis torquendo.
Fo.36.Seu ſabine Tyburs,le/
ge ſeu Tyburs.
eo.ſo.nutrimētorum offendi/
tur,lege oſtenditur.
eod.ſo.hippocrates κεuξαο,
ſcribe κορuξαι.
Fo.37.calcea perperam,lege
calceus perperam.
eo.ſo.homine proſpero,ſcri/
be omine ſine aſpir.
ſo.38.pcipiuus,ſcribe pcipu⁹
eo.ſo.Plinius ex pomponius,
ſcribe Et pōponius,item eu
rus æquis ſcribe equis.
eo.ſcabiō appellare,le.ſcabiē.
Fo.39.Vt patet ſenſu? lege af
firmatiue,ut patet ſenſu.
ſo.40.ut ocelle,lege ut ocelle
eo.ſo.uramus,lege(oramus)
eo.ſo.ſpiritus eris,lege oris.
ſo.41.epigrāma ipſi⁹,le.ipm
eo ſo.q̄ſtus eſſe,ſcribe geſt⁹.
eo.ſo.Ex ſale ολον πηχυν le
gerunt,emenda ex ſale, &
πας παντος.
eo.ſo.a menſura cubiti dedu/
ctum πας παντος,ſcribe
ολον πηχυν.
eo.ſo.Roſcia dic melior, lege
Roſcia dic ſodes melior,
Fo.43.curandos iurauit,ſcri
be curauit.
eo.ſo.rq̄ pegaſeo,ſcribe pegaſo
eod.ſo.tonitrum & fulmen,
lege tonitru.
eo.ſ.hic pinipē,ſcribe pinipes
eo.ſo.pro dactylo ut in uerſu
lege pro dactylo in uerſu.
eo.ſo.Et q̄cūq; cū accidētia,
lege quæcunq; cum amica.
Fo.44.Et puppes puellas,le
ge puppas.
eo.ſo.ablutione eluantur,le/
ge eluuntur.
eo.ſo.hæc o,lege hic o.
Fo.46.redimita ſilicis,ſcribe
redimita ſyluis.
eo.ſ.Rapia ſeruit,lege ſecuit
eo.ſo.hominem a ſœminis,le
ge homines.
eo.ſo.Spheræ concaue,ſcri/
be concauæ per diphth.
Fo 47.animis ei iiana,leg.it
eo.ſo.o galle appoſiti, lege o
galle appoſitiue.
eod.ſo.alienaq; potentes,le/
ge petentes.
eo.ſo.uenite merū lege mecū
eo.celebrātes uī,lege uidenī.
eo.ſo.de indis reportatum,le
ge reportauit.
Fo.48.nota cum aſpiratione,
lege notha.
eo.ſo.συ τει ſcribe συ γει
eo.ſo.p correis,ſcribe c.reis.
eo.ſo.Vitās ſonus,lege onus.
eo.ſo.Ipſe infortunia,lege ip
ſius infortunia.
eo.ſo.primoq̄;,lege poſtq̄;.
Fo.49.Apſtropha eſt, lege
apoſtropha eſt.
Fo.50.iam iam mihi pœnitet,
lege penitus.
eo.ſo.cybele cum fuiſſet,lege
cybelem.
Fo.51.odē ſupius,lege ſupius
eo.ſo.quendam modum,lege
quemadmodum.
eo.ſo.boni hominis,expunge
aſpirationem.
ſo.52.calciam̄to uſus leg.uſas
eo.ſo.minime præſitarunt,
lege penſitarunt.
Fo.53.Inchoream ratundam,
ſcribe rotundam.
eo.ſo.ſe annuente nubant,le/
ge te annuente.
Fo.54.Feſtus docet pompo/
nius,lege pompeius.
eod.ſo.a patre deriuari, lege
deriuati.
Fo.55.Nāq; apud adulteram
lege nunquam.
Fo.56.qua paniculas lege qua
particula.
eo.ſo.Stra.lib.lege Sta.
ſo.58.btūs uidear,lege uideor

FINIS.

IN HEXAMETRIS ET
HEROICIS HÆC SIC
CORRIGENDA.

Fo.59.Cernitis innuptam,le/
ge innuptæ.
eo.ſo.canere icipiūt? expūge
interrogationē & lege affir
matiue ſicuti & in ſequenti
uer hoſpectat? et paulopoſt
expectantium deſiderium?
Fo.60.aut quæ,lege q̄;
Fo.61.cōprēdes,lege ꝯprēdis
eo.ſo.et cū hoc,lege et cū hæc
Fo.63.per umbilicū,lege pro
eo.ſo.Et dote mortalium, le/
ge Et deæ mortalium.
eo.ſo.δειον,lege θειον, Item
καλεογτασ,leg.καλεοντασ
eo.ſo.nūq;,lege namq;.
eo.ſo.fortib⁹ armis,lege auſis
eod.ſo.in græcis carminibus
multi deſunt accentus quos
uel mediocriter eruditi ſub/
ſtituere poterūt. Sed in eiſdē
ubi legitur, οπιπτειων,
lege οπιπτευων
Fo.66.Et q; cum furibundi,
lege. Et q; ai furibūdi.
eo.ſo.ipe āte pedes,lege ipſi⁹

eo.fo.decies innuptarum,lege decus innuptarum:
Fo.67.progignuntur myrtos lege progignunt.
eo.fo.uētus flauus,lege flans
Fo.68.ſupius lyricis,adde in.
eo.fo.ελπις και φοβος ,lege φοβος
eo.fo.conniſi,lege cōieci.
eo.fo.in eo ſe,lege eo ſe.
Fo.69.per occupatione , lege per occupationem.
eo.fo.qui mihi promiſſæ,lege promiſſa.
eo.fo.præcipuo,infelix,ſcribe præcipue.
Fo.70. non olum , lege non ſolū.
eod.fo.ſola ſub rupæ , ſcribe. ¶ Sola ſub rupe.
eo.fo.cercione,lege certiones.
Fo.71.Alii extenuata,ſcribe Alii externata.
eo.fo.namq; dardaniæ , lege nunq̄ dardaniæ.
fo.72.εν τω Τον οδυσσειον lege.εν.τ.οδυσσειας
Item ειγοπι,lege οινοπι
eo.fo.μετα ualde,lege μεγα
e.f.et alegoricæ,expūge dip.
eo.fo.λιγω lege λεγω
fo.73.mūdum eſſe hoc.lege et hoc.
eo.fo.puluere fœdarint , lege fœdarent:
Fo.74.præficiſcentem ex niſa,lege proficiſcente.
Fo.76.Vndas procliuas,lege procliues.
fo.77.phœtōtis,le.phaetōtis
eo.fo.flendo a numinum,lege flendo numinum.
Fo.78.Tedas ingalas,lege ingales.

eod.fo.nuptiare carmen,lege nuptiale.
eo.fo.iſirmo mota,lege motu
eod.fo.cantus prædiuinatio/nes iterpone ueridicos.
eo.fo.nter epulas,lege inter
Fo.79.faſos et pēſæ,leg.pēſa
eo.f.nō ue mali,lege ñ ut mali
eo.fo.q̄ beatus Aug.lege qđ
eo.fo.Sed aium,lege ſed aiam
f.80.ab achill',leg.ad achillis
eo.fo. mirmidorum exercitu, lege mirmidonum.
eod.fo.pectora putride , lege putrida.
Fo.81.in ſygæo p̄montorio,lege promontorio.
Fo.82.cum ſeptima cooptante lege cœptante:
eo.fo.cominere exiſtimauit,lege continere.
eo.fo.labētibus aras,lege ætas
Fo.82.Et reliqua per longum lege et reliqua q̄ per longū.

FINIS.

IN ELEGIS ERRATA SIC EMENDENTVR.

Fo.83.Liuius auctor qui , lege huius.
eo.fo.uotis ſnīa,lege uoti.
eo.fo.hæc ſufficitant,lege ſufficiant.
eo.fo.Vt inferius ſubiuget,lege ſubiunget.
eo.fo.qui mens boium,lege q̄ꝫ
eo.fo.rates.ſ. Auguſt.lege uates.h.Auguſt. item ipſam igitur,lege ipſa.
eo.f.lōga obliuio,lege obliuia
eo.fo.q̄ris ex ſr̄no,lege q̄ꝫuis.
Fo.84.ſcribit nūq̄ꝫ,lege nāq̄ꝫ
eo.f.q̄ris ingenio,lege q̄ꝫuis.
eo.fo.paucis primo diebus,lege poſt diebus.

eo.φερευικιον.le.φερευικην
eo.fo.me creat arcbitem, lege arcbite.
eo.fo.in medio duo ſigna?lege affirmatiue
e.f.expoſuiſſe qdē,lege q̄ꝫ de
eo.fo.pauca hac,ſcribe hæc
eo.fo.latiſſimam ad recondi/tos:lege latiſſimum.
eo.fo.poeticæ rem,ſcribe poetice abſq; diphth.
eo.fo.tpibus ipetrauit,lege p̄cibus ipetrauit.Itē aptaſſet: lege optaſſet.
eo.fo.ſub latino,lege ſub latino cariæ.
eod.fo.ſororē in fratre, lege a fratre.
eod.fo.oſiridi nupſiſſet , lege nupſit
eo.fo.poſt uinctos thalamos, lege iunctos.
Fo.86.in mari diſceſſu ,:lege mariti
eo.fo.atq; ibi q̄ꝫ,lege præ
eo.fo.inaniter adiurarint,lege adiurarim.
fo.87.eādē uero ciuitatē,emēda eādē phtiā uero ciuitatē
eo.fo.a ferri repertorem,lege & ferri repertorem
eo.fo.iupiter ut.i.utrum , lege ut,ideſt utinam
eo.fo:quandoq̄ꝫ rō pro,ſcribe quandoque & pro
eo.fo.nūero p tātū expūge p
Fo.88.& fata ipſæ comæ,lege ipſius
eo.fo.& eleuamen,ſcribe & eleuatam:
eo.fo.eiuſdē dictæ,lege Deæ
eo.fo.a promontorio de , lege a promontorio quod
eo.fo.corona & ariadneis,le

ge ex ariadneis
eo.f.p ſtellas nec, ſcribe nunc
fo.89.ſomni ɔcutit, leg.ſonitu
eo.fo.hæc nocturna ſidere, le
ge hæc nocturna ſuo ſydere
eo.fo.ſtellas a ſigna, lege ſtel
las & ſigna
eo.fo. Non timet fieri, lege nō
timet fateri.
eo.fo. nimis platos, lege elatos
Fo.90. experſionibus, lege ex
pers omnibus.
eod.fo. hoc obiungit, lege hoc
ſubiungit.
eo.fo. ¶ Quæ.ſ.uox, lege uos
eo:fo. effici me, ſcribe effice
eod.fo. hæc dico ſigna, ſcribe
hæc duo.
eo.fo. legitur etiam fulguræ,
lege fulguret.
Fo.91. priuſꝗ̃, lege priuſꝗ
Fo.92. ironice plenus ſermo,
lege ironiæ.
eo.fo. patriciæ inmercit, lege
inmeit
eo.f. uitia fuerit, ſcribe uitiata
eod.fo: nā licet Ars, lege Arx
Fo.93. primo patris mortem,
lege poſt patris
eo:fo. ſe dolere, lege dolore
eo.fo. επιςελεται, ſcri: επι
ςελλεται. itē περι le. περι
eo.fo. ꝗdā exiſtimēt geliū uo-
luiſſe li. et, emēda ꝗdā exiſti
māt geliū uoluiſſe li.2. et
eo.fo. nūꝗ̃ ſtabili, lege nunꝗ̃
eo.fo. īfortunio ſint, lege ſim
eo.fo. de trāꝗli, lege d̄ tanaꝗli
eo.fo. medie ætati, ſcribe me-
diæ per diphtō.
Fo.94. id potius miſeram, le-
ge miſerum
eo.fo. eum romæ ſit, lege ſint
Fo.95. trinacris appoſita, lege
appoſitu
eo.fo: ad nomē mallii ſine alis
quo, lege ſecundum aliquos.
eo:fo. maxima eſt humilitas.
lege humiditas
eo.fo: ꝗ dicūtur eē felia ſignia
ſcribe felicia ſigna
eo.fo. & percipiſſet eam, lege
& percepiſſet
fo.97. ordqual e, ſcri. ordo q̃le
e.f. ſubitæꝗ ruindt, ſcr. ruinā
Fo.98. ī ſolē puellā, ſcri. ī iolē
eo.fo.i.ꝗ colūba, ſcribe ꝗ̃
Fo.99. ideſt ipſi⁹ mallius, ſcri
be malii
eo.fo. unicet cādida, ſcri. uicet
eo.fo. me nomē, ſcri. ne nomen
eo.fo. fas eſt.i.θεκις ſcr. θεμις
Fo.100. Vt filiū, ſcr. plurimū
eo.fo. donis ꝑtēſis, ſcri. ꝑcioſis
eo.f. tātū expetūt, ſcr. expetūt
eo.fo. cubit hircus, ſcri. cubat
eo.fo. ide afficeret, ſcrib. tamē
Fo.101. id propriæ eſt, ſcribe
id proprie ſine dipht.
eo.fo. amicæ immo cauſa, ſcri
be amicæ immo eā
eo.f. ꝑit podagia, ſcr. podagra
eo.f. tedet abeſtꝗ, ſcr. obeſtꝗ
Fo.102. ne uerbum quod dice
re, ſcribe ne uerbū quidem
eod.fo. Is enī deos, ſcribe deis
eo.fo. ob eius tātū, ſcribe tamē
Fo.103. ſurrepiſti mi, ſcribe
ſurrepſti
eo.f. dolore parcitus, ſcr. ꝑcit⁹
eo.fo. quaſi paleait, ſcribe qua
re paleant
eo.fo. Aliqua dicam, ſcribe ali
qua de cauſa
Fo.104. proprium uir illius,
ſcribe uiri illius
eo.fo. quā itelligi, ſcri. itelligit
Fo.105. ¶ Nictius horribilis
ſcribe nuntius
eo.fo. eum aſpiratiue uocaba
tur, ſcribe cum aſpiratione
eo.fo. apud uenuſtiores, ſcri-
be uetuſtiores
eo.fo. demiſſo capite ue, ſcri-
be uel
eo.fo. ηγοκεν, ſcribe ηγομεν
Et paulopoſt πχυδα ſcribe
πχυτχ
fo.106. d̄ felacioni itelligim⁹
ſcribe de felatiōe itelligamus
eo.f. eſſe maior? cū hæc ita ſūt
quare debet eius maciē, ſcri-
be eē maior? cū hæc ita ſint,
quare debet eius macies
eo.fo. inde harus ex, lege inde
haruſpex.
eo.fo. q̄d firmum & impium
eſt, lege quod ferinum.
fo.107. iūctus eē, ſcribe eſſem
eo.fo. amari ab illā, ſcr. ab illa
eo.fo. Smyrna mei cinna, ſcri-
be cinnæ
eo. qua & urbs, ſcribe a qua.
eo.f. primo longam, lege poſt
longam
fo.108: hoc loco augetur, ſcri
be auget
eo.fo. hic ſamen, ſcribe tamen
eo.f. frōtē timaui, ſcribe fontē
eo.fo. telo petis ſe, ſcribe con-
iunctim petiſſe
eo.f. miſere funera, ſcr. miſeræ
fo.109. Dictis ſeſquipedalis,
ſcribe denteis ſeſquipedalis
eo.fo. ne ſi forte, ſcr. niſi forte
eod.fo: & crepidos lambere,
ſcribe & crepidas
eo.fo. ex καρον ſcr. ex καρων
eo.fo. precibus leni, ſcri. leniri
fo.110. uerbo μιτνιω, ſcri-
be μιγνυω
fo.111. cōſtare potuerim, ſcri

be præſtare
eo.ſo.pararent arua,ſcribe pa
rerent
ſo.112.cũ pueſro,ſcrib.puero
eo.ſ.aio occidere ſer.accidere
eo.ſi.erecta,ſcribe excecta
ſo.113.uerbi reperio,ſcribe
repertio
eo.ſo.uocẽt iterat,ſcrib.uorẽt
ſo.114.nã inſtar cum gratia
ponit, lege cũ genitiuo
eo.ſo.nõ faſſo,ſcribe nõ falſo
ſo.115.iugerum cominari,ſcri
be contineri
eo.ſ.ne ipſe prædicando,ſcri
be pedicando
eo.ſ.crœſus aliaris,ſcri.aliatis
eo.ſo. & ſtudioſe additum ẽ
ut,lege aduerbium eſt
eo.ſo.Gellio ꝑearii,ſcri.gelliũ
In probœmio minime fauen-
te,ſcribe numine
In carminibus Martialis poſt
poetæ uitam, de puero mor-
tuo ſiue puellæ,ſcribe ſuæ pu
ellæ,in folio ſequenti,interpo
ſito tũ rerum,ſcrib.tanẽ rerũ
In epigrãmate patris,nec ue-
ro exibit,ſcri.nũc uero exibit

IN CATVLLIANO ETIAM CODICE QUÆ EORUNDEM IMPRESSORUM INSCITIA PECCATA ſũt hoc modo caſtigentur.

IN LYRICIS.

fo.5.negare littus,ubi negare
litus p unũ t tantũ ſcribitur
fo.6.nouiſſime,lege nouiſſimo
fo.9.tuãq; matrẽ,adde inter-
rogationem?
fo.10.ferri mane, legendũ fer
ri mane,mane inquio puellæ.
fo.13.diſert⁹ puer,lege pater
fo.14.nam tu Catulli, ſcribe
tui Catulli.
fo.15.dũ magni, lege dei ma-
gni.
fo.16.ab nõ te miſerũ,lege ab
tum te miſerum
fo.17.ponticuli ſub, emenda
ponticuli ac ſub
fo.20.tantũ abhorret ac nutat
lege ac mutat
fo.23.ineptæ quæ palam,le-
ge inepte ſine diph.
fo.31.nam ſancte ueneri, ſcri-
be ſanctæ cum diph.
eo.ſo.deſiſſẽq;,le. dediſſẽq;
fo.34.in ora uutgi,lege in o-
ra uulgi
eo.fo.acmen an,le.ac me an
fo.36 in acciũ,leg. in actium
fo.37.amor ſiniſtraq; ut ante
lege amor ſiniſtra,ut ante
fo. 40. oramus caue, ſcribe
(oramus)
eo.fo.ſpeſtat & audit, lege
ſpectat & audit
eo.fo.riſi neſcio quẽ modo in
corona? expunge interroga
tiuũ pũctũ & ſubſtitue af-
firmatiuum
fo.42.camerus nubi,le. came
rum mihi
fo.43.actoris caput,le.otho-
nis caput
fo.44. morboſe pariter,lege
morboſi pariter
fo.46.ſtimulatus ut furenti
rabie? expũge interrogationẽ
eo.fo.mẽbrũ ſine uiro,lege mẽ
bra ſine
fo.49. atq; ẽt animæ, ſcribe
animę ſine diph.
fo.50.phrigiæ columinib⁹,le
ge phrigiæ
eo.fo.meo pœnitet,ſcribe me
eo.ſo.roſeis ut huic,le.ut hinc
eo.fo.age eæde,ſcribe cede ſi-
ne diphth.
fo.53.tu fero iuueni,lege diſtĩ
ctim,tu fer o iuueni
fo.54.dedis o hymenæe hy-
men,expunge dedis
fo.55.o cubile quod homine,
lege o cubile quod omnibus,
fo.57.ille nõ minus,lege illi
non minus

IN HEX.ET HER.

fo.61.ut uiduua,ꝑpone Iu,ſũt
nãq; iuuenes q̃ loquuntur
fo.63. uos carmine compella
bo? expũge interrogationem
fo.66.ſalis alludebant, ſcribe
alludebant
fo.69.quæ miſera gnata, lege
quæ miſero gnatam
eo.fo.pectore coniunx, ſcribe
comunx
fo.72.ꝑtereo nullo littus,ſcri
be pratereo littus nullo
f.73. quas ego ne,ſcribe quas
ego nunc
fo.75.lymphata mẽte ferebãt
ſcribe furebant
fo.76.nec quotcunq; ferunt,
ſcribe nã quoſcunq; ferunt
fo.77. inq; ille tulit, ſcribe
nanq; ille tulit.

FINIS.

IN ELEGIS DENIQVE

fo.84.orcale mitte, ſcri.mitto
eo.fo.ut miſsum ſpoſi,le. ſpõſi
fo.86.atq; ibi p cunctis, ſcri-
be præ uel prob
fo.88.aera pinnis,ſcribe pẽnis
fo.89.uiſtigia diuũ, ſcribe ue
ſtigia diuum
fo.91.pote dicere yeq;,le.yt q;
fo.95.qualis in aerii pollucẽs,
ſcribe perlucens
fo.97.q̃q; et noſtro,le.ẽt nr̃o
fo.98.cui tu acedere,le.cui tũ

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

fo.99.ne noſtũ,le. ne noſtrũ
fo.100. iuppiter,ſcribe iupiter
per unum p̃ tantum
fo.102.ſi optima ſias,le.fias
fo.103.ſiccine ſubrepiſti,ſcri/
be ſubrepſti
eo.fo.lapidiſsima coniũx ſcris
be lepidiſſima
eo.fo.iũgit amors.le.amores
fo.106.hãc tibi cuius me,ſcri
be me cuius
fo. 107. leſbia mi dicit ſemp
male? expũge iterrogationẽ
eo.fo.q̃ſi eadẽ,le. quaſi ego
eo.fo.mentula mecbẽt, ſcris
be mentula mœchatur
fo.108.parua mei mibi ſunt
cordi monimẽta poetæ, ſcri.
parua mei mibi ſint cordi mo
numenta poetæ
fo.110.in cœlitũ, le.in cælitũ
fo.111.carior eſt oculis, lege
interrogatiue ?
fo.112 dii magni.le.dei magni
eo.fo.atq; id ſincere:le.atq; id
fo.113.ſetaba corripere,ſcribe
ſed data corripere

¶ Si ex his q̃ ſcripſi expoſitiõi
bus dux inclyte, ſtudioſiores
intellexerint, q̃ Catullus uer/
ſibus ſuis exprimere uoluerit
Et ita itellexerint, ut cæteros
minus eruditos docere ualeãt
Nec oleũ,nec operã perdidiſſe
lætabor,ſin poſt tãtam lectio
nẽ magis incerti q̃ pri⁹ fuerit
dolebo tot me labores i caſſũ
ſuſcepiſſe,quos libẽter ſuſcepe
rã,cũ putarẽ id efficere poſſe
utcũq; erit. uniuerſos oratos
uelim,ut in re tam ardua,au/
ſum potius qđ affecta ueram
q̃ aſſecutũ cõſiderẽt, imo &
in poſterũ nullus me unq̃ la/
bor deterrebit, qn ſtudioſis oĩ
bus rẽ gratã cõducibilẽq; fa
cere p uiribus ſim operã datu
rus. Vale ſæculi noſtri decus
et Alexãdri tui nõ imemor.

Expoſitiones haſce ab Alexã/
dro Guarino diligenter cõpo
ſitas impreſſit Georgius Ru
ſcon. Venetiis menſe Maio.
M. D. XXI.

MARIO GIOGIORICCIO
LEGATORIA
ROMA - Borgo [illegible]oria, 2[illegible]